ANTONII DE MATTHEIS VETERIORI COGNOMINE DE PAPARESCIS ... EXAMEN AD...

Antonio Mattei

ANTONII
DE MATTHEIS VETERIORI COGNOMINE DE PAPARESCIS ROMANI LEGUM INTERPRETIS, ET IURISCONS. CLARISSIMI.

Examen ad rubricam, & ad principium legis primę, necnon

REPETITIO

Ad. §. nihil commune. in. l. naturaliter. CUM *inclusis tractatibus,*

De causa possessionis & proprietatis.

De restitutione spoliatorum.

De cumulatione actionum.

Deque ordine cognitionum.

ff. DE ACQVIRENDA VEL AMITTENDA *possessiõe.*

Motu proprio &c. Cum sicut accepimus dilectus filius noster Antonius de Mattheis I.V. D. ab annis uiginti plures, ac diuersos in iure ad communem omnium utilitatem tractatus composuerit & in publicum ediderit impresentiarumq; alios tractatus uidelicet de causa possessionis, & proprietatis de restitutione spoliatorũ, de cumulatione actionum, de ordine cognitioñ cum repetitione ad. SS. nihil cõmune ff. de acquireñ. possess. Item, & quasdam additiones ad auc. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. similiter ad communem omnium utilitatem multis cum vigilijs composuerit, & in lucẽ edere paratus sit, cupiatq; ne sine sui expressa licentia opera talia hactenus non impressa per decennium proximum futurum à quouis cuiuscunq; dignitatis, gradus, ordinis, conditionis uel præeminentiæ fuerit, & in quouis loco ea, vel etiam cum alijs adiuncta siue collecta etiam cum vniuersitate tractatũ seu repetitionum coniunctim vel separatim imprimantur vel imprimi iubeatur, seu procurentur auxiliumque impressoribus præbeatur, neque à quouis librario uel cuiuscunque professionis uiro vendantur vendiq; procurentur. Motu simili, et ex certa scientia nostra quæ literatis uiris maxime legum professoribus quorum etiã doctrina (deo mediante) mundus regitur, & illuminatur semper fauere consueuit inhibemus omnibus & singulis Christifidelibus tam in Italia quàm extra Italiam existeñ. præsertim bibliopolis, seu librarijs librorumq; Impressoribus, & Mercatoribus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ a qua nisi satisfacto de pœna infra apposita absolui non possint in terris vero sanctæ Ro. Ecclesiæ mediate, vel immediate subiectis omissionis librorum, & trecentorum Ducat. auri pro tertia parte Cameræ Apostolicæ pro alia tertia Ecclesiis maioribus locorum, & pro alia tertia eidem Antonio applicañ. per eos supernominatos eorumq; fautores, auxiliatores, & cooperatores cuiuscunq; gradus, dignitatis, status, & præeminentiæ sint ipso facto incurrẽda ne tractatus prædict. & additiones coniunctim vel diuisim vt supra hactenus non impressos imprimãt vel imprimi faciant impressoribusue sub quouis colore auxilium vel cõsilium aut fauorem præstent, neq; venales habeant aut venditoribus consilium vel fauorem impartiantur per tempus decennij proxime futurum incboandum ab operibus ipsis præfectis seu aliquo ipsorum, & in hac prima vice de licentia ipsius Antonij prædicti impresso, & dicto decennio durañ sine licentia, & in scriptis obtenta ab ipso Antonio eorundem tractatuum compositore. Mandantes vniuersis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis eorumq; Vicarijs in spiritualibus, ac officialibus, generalibus, & in statu temporali S.R.E. etiam legatis & vicelegatis sedis Apostolicæ, ac ipsius status, gubernatoribus, aut quotiens pro ipsius domini Antonij parte fuerint requisiti vel eorum alter fuerit requisitus vt eidem legitime personæ pro parte ipsius Antonij requireñ faciant auctori.

atenostra inhibitionem nostram huiusmodi inuiolabiliter obseruari, ac bibliopolas siue librarios Impressores, & Mercatores, necnõ fautores quos huiusmodi inhibitioni contrauenisse eis constiterit excommunicationis, & alias eeñ. & pœnas incurrisse declarent, ac pro talibus publice nunciari mandent, & faciant contradictores quoslibet, & rebelles per ceñ. ecclesiasticas, etiam sæpius aggrauañ, & per alia iuris remedia compesceñ inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis, nõ obstañ fe. re. Bonifacij Papæ octaui prædecessoris nostri de vna & concilij generalis de duabus dietis, ac alijs constitutioñ. & ordinationibus apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque, & insuper quia difficile esset præsentem motum proprium ad quælibet loca deferri, volumus, & auctoritate Apostolica decernimus ipsius transumptis vel exemplis etiam in ipso opere impressis plenam, & eandem prorsus fidem vbique, tam in iudicio quàm extra haberi quæ præsenti originali haberetur, & quod præsentis motus proprij sola signatura sufficiat in iudicio, & extra regula quacunque contraria non obstañ que hic pro expressa &c.

Placet Motu proprio. I.

Dat. Romæ apud sanctum Petrum quartodecimo Calen. Decẽbris Anno secũdo.

Extat & Priuilegium Regis Catholici pœnale, ne quis imprimat faueat uendat &c. sicut in Motu proprio prædicto.

Extat etiam simile Inuictiss. Ducis Florentiæ sub grauissimis mulctis.

& Senarum

LVDOVICO DE SIMONETIS. S. R. E. Cardinali, & Sacrosancti concilij Tridentini legato Antonius de Mattheis Romanus. S. P. D.

COgitanti mihi Dignissime præsul Cuinam opus nuper editum dicarem Religio, doctrina, humanitas, autoritas tuæ apparuerunt. Quo factum est ne meus animus (ultra quærendo) amplius laboraret, Nemo erat quem ob innumeras uirtutes magis q; te colerem & admirarer, nemo cui mea fidelius commendarem. cum enim ab ineunte etate Religioni literis & moribus te ita dederis, ut omni semper uitii suspitione carueris. Cui magis mea credenda erant? & à, quo diligentius speculari, rectius iudicari, gratiosius foueri posse arbitrarer? Tibi igitur mitto hunc librum non ad quorumdam consuetudinem elaboratum (non enim quòd in aliquibus legum materijs doctorum dicta omnia congerantur ita ut eodem in loco absq; plurium librorum reuolutione studiosi edoceri uideantur, laudabile fore putaui. minus utile existimaui. nisi eo modo repugnantia distincta, & superflua resecata, aut quedam addita asse inueniantur, quæ tanquã noua placeant & plures controuersias dirimant. Nã tunc (ut non ignoras pater Amplissime) etiam legentium animos inflammant ut subtilius iura speculentur, ut maiorum interpretãtium dicta ipsa, magisq; ab alijs recitata ne quandoq; à, relatoribus parum cognita uel minus fideliter posita tueantur) Sed mitto pro posse digestum & uiribus ordinatum, si minus sufficienter, nõ ignauie, cũ nec retro actorum temporum iniuria, neq; hominum iniquitas (quibus nulla maior aduersaria est bonarum artium professoribus) sic affligere me ualuerint ut deterritus à, studijs auocarer, seu laboribus fessus à, iuris interpretandi more deuiarer, sed fortunæ magis (Rogo) attribuere uelis. Certe sedulo elaboraui. neq; diffido quin Pius Deus occurrerit bonæ mẽti. Vale. Romæ idib. Decẽbr.

ANT. DE MATTHEIS

ROMANVS.

AD RVBR. AD L. PRIMAM. FF.

DE ACQVIRENDA VEL AMITTENDA POSSESSIONE.

DOMINVS RERVM OMNIVM CHRISTVS DISIPVLIS *dicēs sic luceat lux uestra corā hoībus ut uideāt bona opa uestra illud ēt nos docet ne hominū opa possint uideri bona sine lumine sui numinis ut ēt diuus Iacobus ait, oportet id igitur supplieiter inuocari ubi maxime plenius consulendū sit ut in hac possessionis et proprietatis materia que ne dū difficillima sed & periculosa reputatur dū litigantium quilibet se possessorem contendit, dūq; uel ne eyciatur eiectusq; ne proprijs uiribus expiatur atq; ad arma irruatur iure medio prouidendū est,*

Ante tamen quàm eā ingrediamur ne omissis innitijs atq; non habitis præfationibus que euidentiorē prestāt intellectū iuxta posita in. l. prima. ff. de origine iuris incōueniens primordiū fiat, examē sup rubriea necnō sup principio legis prime, huius nostri tituli. ff. de aequir. possess. pro euidentialibus dicendorum in. §. nihil commune super. l. naturaliter faciemus. Vnde.

GLOSA rubrice diuiditur in duas partes in prima continuat, in secunda per modū questionis opponit, secunda ibi, & nota. ¶ Communiter continuatur ꝙ dictum supra sit qualiter iuregentium dominia querantur vt in titulo de acquiren. rerum dominio, nūc dicere cōueniat qualr iure ciuili. Quod fit per vsucapionem, ad quam introducendam cum requiratur possessio, ideo de ipsa possessione sequitur esse uidendum. Dicemus igitur ꝙ (quia fit ad sequentia) non proprie hanc debere dici cōtinuationē, sed subordinationē sicut opinatur purpur. in rubrica. C. de ædēdo. Aretin. aduersatur, ꝙ secundū rōnē

prędictam post hunc sequi deberet titulus de acquir. rerum dom. cum non minus iuregentium dominia cum possessione quærantur. vt videre ē, in. l. 1. eodem. ibi dominiumq; rerum ex naturali possessione cepisse &c. Idē soluit per Albericum immo illo iure necessariam non esse possessionem. l. si fundum, & ibi glo. ff. de fundo dotali. Quæ lex (secundum Iasonem) loquitur de acquisitione iuris ciuilis, quem Florentini reprehendunt quia contractus omnes dicuntur de iure gentium. l. ex hoc iure gentium. ff. de instit. & iure. & de contractu dotis loquitur ī specie tex. in ·§· per traditionem instit. de rerum diuis. Respondent ad. d. l. si fundum esse casum specialem, ꝙ dominium per nudam transferatur traditionem, vnde subintrat regula. l. ꝙ contra. ff. de legibus. ℂ Secūdo respondent, Aretino, in vtroq; iure necessariam esse possessionem, verum quia dum acquiritur de iure gentium, dominium & possessio, equaliter se habēt, eodemq; tempore nascūtur. Sed dominiū dignius est possessione vt in. l. 1. cū notatis. C. si de momentan. poss. fuerit apel. ideo titulus de acquirēdo dominio præpositus fuit. Quæ dignitas non eo modo attenditur in dominio iuris ciuilis, quia possessio in acquisitione est eo vetustior, vnde fuerat anteponenda, argumento l. prime, supra titulo primo, &. l. ii. ff. de albo. scriben. ℂ Sed contra hoc Florētini quia quamuis dignius sit vt supra, tamē dominium ē effectus possessionis, vñ possessio vt causans vbiq;, erat præponenda, arg. l. licet in ·§· ea obligatio. ff. de procurat. Vnde volunt aliter, ꝙ iureconsul. hic loquatur de cō
17 tinuata possessione per quam dominiū, quæritur. l. iii. ibi per continuationem, infra titulo primo, nō de momontanea de iure ciuili, quæ dicitur occupatio iurisgentiū dominium producens, nam hæc continuata iurisgentium non est necessaria, ideo non præponitur illius iuris acquisitioni. ℂ Aduerto, ꝙ continuatio non facit quin eadem possessio sit, ex qua dominia (quouis iure) quæruntur, item non ideo minus hic dr de momētanea, vt videre ē, in. l. prima. ibi quæ terra mari cœloq; capiuntur. Et in ·§· itē acquirimus, & in. l. stipulatio ista, in ·§· hoc quoq;, de verb. oblig. vbi seruus ciuiliter non possidet. ℂ Consideo igitur possessionem absq; illo dominio iuris ciuilis, de se posse manere, ꝑambula enim eius est, satis antecedens, quæ quidem (vt id producat) associari plerumq; debet cum bona fide. ac titulo iuris, vt in suis locis, ideo sibi hunc titulum assignarunt ante dominiū eius effectum, de quo supra. ℂ Nō obstat ordo codicis, quia cum ibi etiam tractetur de præscriptione cui non minus possessio conueniebat, ideo inter titulum vsucapionis, & illum præscriptionis, inter mediatus est ille de acquiren. possessione, sic Azo in summa. ℂ Quem sequamur, cum satis notum sit continuationem posse substineri ex ratione particulari. Et hæc solutio dabitur Aretino, ꝙ possessio de qua hic intermediata sit quia vtriq; conueniebat, idest dominio iurisgentium de quo supra, & iuris ciuilis de quo infra. ℂ Nec obstat Ruyn. ꝙ saltim ordine ītellectus possessio dominium præcedit, quo attēto erat præponēda. Quia dicerē hoc respectu fuisse ꝑpositam in. l. 1. ibi. quæ Terra Mari Celoq; capiuntur, itaq; ibi dicitur de possessione, post sequitur de dominio, dum dicit capiētium fiunt. ℂ Præterea cum illo iure pariter procedant, & perdantur (veritate inspecta) vt patet in. l. iii. supra titulo primo, ibi cum euaserit &c. Quāuis aliter ex fictiōe, vt ibi (si eius rei difficilis persequutio non sit) dicere nō possumus in illo titulo de possessione non fuisse taliter dictum, ꝙ pro tali dominio iurisgētium acquirēdo necessaria esset possessio de qua hic, & consequenter, hoc habito respectu titulus hic præsupponēdus esset. Nam in titulo illo nō minus de ꝑdicta possessione quam de

dominio dicitur, quamuis ob maiorem dignitatem sub nomine dominii titulus describatur, itē quia possessio habebat titulum suum de quo hic, opportebat ut dominium titulo non careret, igitur &c. ¶ Nec obstat, ꝙ dicebatur p. d. §. ea obligatio, quia quamuis vna ab altera descendat, tamen consistunt in diuersis personis, vna in personam debitoris, altera creditoris, vel dic immo non preponitur causans, vt patet in rubrica. C. de action. & obligat. igitur. &c. ¶ SECVNDAM glosæ partem aggrediamur, vbi per doctores fit examen, cōtrariorum quomodo sit eadem disciplina, Soccin. lucidando Bartolum, in. l. inter stipulante. §. sacram. ff. de verb. oblig. explanat hāc Regulā in cognitione cognito enim ex. contrāriis vno, nihil impedit alterum cognosci, siquidē cognoscimus animo solo perdi possessionem, remanet nobis cognitum eo solo retineri, sic Florent. per. l. iii. in. §. in amittenda, in titulo nostro, probaturque. ff. de his qui sunt, sui vel alien. iur. in. l. 1. per quam Bal. infert non esse credendum testi deponenti quē eē male famæ, si quando interrogatus nesciret que sit bona fama. ¶ Iason contra nam superflue Rubrum poneret verbū (ammittenda) sat. enim esset secundum hæc, ponere verbū (acquirenda) & similiter in titulo, nihilominus dicitur de amittenda. l. iii. §. in amittenda. l. clam. §. qui ad nundinans, negat igitur, ꝙ ex vnius cognitioni cognoscatur alterum, vt per Bar. in. l. 1. in quarta & quinta quæstione. Vnde vt saluet conclusionem negat hic esse cōtraria, cum a pari potentia non introducātur. l. ab emptione. C. de pactis, acquiritur enim animo & corpore, sed amittitur animo solo. Quamuis Iason ipse nō istis verbis vtatur, sed dicat regulā procedere, vbi necessario per cognitionem vnius contrariorū, alterius cognitio sequatur. ¶ Qua de re Florent. dicunt nō esse contraria, sed diuersa, pro quo. l. scripture. C. de fid. instrumen. contrarium quidem acquisitionis est, non acquirere, amissionis, nō amittere, vt per glo. in. §. sed & ipsis. ff. vt leg. nom. cauea. cepit à Decio in regula eius ē nolle ¶ Dicas tu contra istos quia si contrarium acquisitionis est non acquirere, tāto fortius est amittere, quia qui amittit in eodem, non acquirit. ¶ Non obst. dum considerant ꝙ superfluæ poneretur verbū amittenda in rubrica, quia dico ꝙ voluit indicare modum idest in titulo dicere de modo acquirendi, & amittendi, sic loquitur. l. quemadmodum, cum simil. ¶ Fateor ꝙ regula nostra non procedit in modis, nam modi diuersi sunt & non aduersi, vnde cognitio vnius non ostendit cognitionem alterius, secus in cognitione prædicati, nam cognita acquisitione per locupletationem cognoscitur amissio que fit per desinentiam locupletationis. ¶ Nō obst. illud medium, videlicet non acquirere, quia respondeo ꝙ loquitur vbi quid actualiter fiat, & in esse deducatur, nam verba non acquirere, nihil in esse ponunt, sed solam significant desinentiam, ergo non possunt pro facto contrario assignari, neq; pro medio impediente contrarietatem seu contrariorum cognitionem. ¶ Hoc modo intelligo regulam eius est nolle. ff. de regul. iur. nam eo ipso quo cognosco illud velle dicor cognoscere posse nolle, nec illud mediū videlicet non velle, impedit contrariorū cognitionem. ¶ Contra hoc est tex. in. l. quēadmodū infra eodē, per quē Alexā. & Aretinus dicunt cōtrariorum eandē esse disciplinam, qui de acquisitione loquitur & amissione. Communiter soluitur, loqui vbi à corpore inciperetur, secus ab animo solo, vt nos, pro quo tex. in. l. peregre in. §. quibus. ¶ Aduerto ordinem litere in. d. l. quemadmodum, ꝙ ab animo incipiatur. Dic tamen spectari ordinem intellectus, probo cū aliter dicendo, sequeretur ꝙ si corporaliter possidens desineret habere animum possidendi, minus amitteret possessionem.

Quod est contra exempla, in. d. §. in ad mittenda in versic. itaq;. ¶ Tenerem igitur cum istis, & inferrem contra Bald. de teste, nam contrarium dicto testis ē, non esse male famę. quamuis igitur nesciret quæ sit bona fama, nō per hoc tolleretur eius dictum de quo supra. ¶ Secundo concluditur contrariorum eandem esse disciplinam, quo ad iuris dispositionem, vbi eadem ratio est, si igitur in aliquo casu disponeretur & in contrario dispositum remaneret. ¶ Exemplāt quia per partes cōpromissum fuit, ideo statur sententie inique, sicut æquæ, vt in l. diem profere. §. stari, de arbitriis, ita Soccyn. hic, per Bart. in. d. §. facram. ad ꝙ inducūt tex. in l. si §. fin. de leg. iii. l. sed & si contra, de vulg. & pupill. & in. l. secundum naturam. ff. de reg. iur. in. l. pen. C. de solut. l. sicut maior. C. de resþud hæred. ¶ Sed dico ꝙ. l. penul. facit pro secunda, non autem pro prima cōclusione Soccyni. similiter. d. l. & si contra, &. d. l. fin. ¶ Ex quibus infert hic Aretin. ꝙ sicut sententia lata super repulsione exceptionis ē interlocutoria, ita super admissione, quia quamuis peremptorie exceptionis, tamē ratio vtriq; est communis, illa videlicet, quia lis super his non cōtestatur, & vtraq; post se diffinitiuam expectat. ¶ Secus vbi esset ratio diuersa, exempla per eum. ¶ Aduerte quia casus noster habet se quando in vno casu disponeretur, an in contrario casu dispositum censeatur, ꝙ autem supra dictum ē de compromisso, nō disponitur in vno casu sed indefinite, etiā lex disponit indefinite ꝙ sententiæ arbitri stetur ex ratione indefinita, quia cōpromissum est, argum. l. pen. ff. de iudic. & in. l. 1. ff. de arbitr. Tūc enim in vno casu dicendum puto cum æque sententie stari partes profitentur, & non uiderem rationem cur inique parere teneantur, immo ratio cōtraria quæ summitur ex ipō dicto, effectum contrariū operabitur, argu. l. cum ratio. C. de bon. dānat. ¶ Vnde dico sic, quod eadē rō ne qua statur æque non stetur inique, quia igr̄ disposuerunt, vt staretur æque dispositum debet censeri (& si non sit expressum) ne staretur iniquæ argum. l. cum prætor. ff. de iudicis, nisi alia ratiō exprimeretur in dicto quæ conueniret vtriq; contrariorum, puta si partes dixerint velle stare sententiæ æquæ quia nō amplius volunt litigare &c. ¶ Sic exemplarem, & intelligerem verba Bartoli in d. §. facram. ibi, non circa id ꝙ est causa eius effectus &c. Et hoc modo intelligo Soccyn. ibi, secunda conclusio ē &c. Nam ratio & causa summitur ex ipso dicto, vt in præfato exemplo, quandoque non sumitur ex dicto, vt in terminis. l. cum prætor. ff. de iudic. vt per glo. ibidem declaratur, sed sumitur ex alia dispositione seu alio dicto, nam ratio. l. fin. §. fin. de leg. iii. &. l. & si contra. ff de vulg. & pupill. sumitur ex regula qui cō modum lib. vi. ¶ Verū hæc dispositio est hominis, idē in iure diceretur, ius enim dixit habentem commodum sentire incommodum, eadē æquitate ecōtra (quāuis non expresserit) interpretādum est, vt. in. d. iuribus & mille darentur. Vbi per terminorum inhabilitatem non impediretur, arg. l. q test. ff. de testa. ¶ Vel speciali ratione, vt per Alex. & Iason. in d. §. facram. per tex. in. l. fin. de verb. significat. ¶ Si mandatum sit facultatibus ecclesiæ diminutis, vt clericorum numerus diminuatur, mādatarius his auditis, numerum non augebit, quia specialiter lege cauetur mandati fines diligenter esse custodiendos, hoc modo conclusio limitatur. ¶ Sed Aretinus in Clement. de heret. contra hoc vltimum ꝙ immo cōclusio nostra procedit, etiam in his, quæ sunt stricti iuris. Respondetur, ꝙ strictius proceditur in mandato, semper enim in eo ꝙ non exprimitur pro omisso haberi debet, & si maior rō subesset in non expresso, licet non sic in iis quæ sunt stricti iuris, vt patet in dispensationibus in. c. venerabilem, qui filii sint legiti. cum simil. ¶ Considero ꝙ

in. d. c.

in.d.c.fin.natura illius verbi moderantes,potius operatur ne possit numerum augere,sic ibi dicitur,& innuitur ꝙ si verbũ id non repugnaret,augeretur. ¶ Dico tamen ꝙ si verbũ illud, vel simile diminutionem importans nõ poneretur, casus noster ibi adaptari nequiret, itaq; si augeret is cui mãdatum est,non id faceret ex regula contrariorum, recedo per hæc a limitatione. ¶ Regulam firmo seu conclusionem per.d. regulam. qui commodum,& in aliis per eũ allegatis iuribus,nam commodum & incommodum quamuis necessario contraria non sint,quoniam est dare medium scilicet,non commodum, tamen illud medium non impedit contrariorum dispositionem, & quin contraria sint, per ea quæ in articulo prox. dixeram.

Deinde doctores inferunt ad questionem primam, nunqnid prohibita condẽnatione in materia stricte intelligenda,& absolutio prohibita censeatur. glo. in Clemẽ. prima,de heret.tenuit negatiuam per illum text. vbi prohibetur Eps absque inquisitore Hæreticum cõdemnare, nõ per hoc absoluere prohibitus censeri debet,quam sequuntur communiter canoniste,ex ratione.l.precipimus in fin.C. de appell.& Decius in.l.nemo qui condemnare nõ potest.ff.de reg.iur. ¶ Aretinus hic Soccyn. post Ancharan. in.d. c.contrarium tenet,ex motiuis quæ breuitatis causa omittam. ¶ Et faciam plura capita,ꝙ aut quis nullo modo habet. iurisdictionẽ absoluere non potest,quia non condemnare, sic Oldr. & Alberic. in.l.iii.ff.de re iud.intelligunt regulam præfatam,& isdem ibi Decius,dum dicit neminem qui condemnare non potest, absoluere posse,sic etiam tex. in.l.solet. ff.de off.procons. ¶ Cõsidero quod ita intelligendo ll.facte essent super indubitabili,nam cuiq; notũ ẽ condẽnare neq; absoluere posse nisi habẽtem iurisdictionem,vera tñ cõclusio est, quã exempla, vt non habeat iurisdictionem in eadem specie,puto in mero imperio habet tamen in aliis puta ciuilibus. ¶ Aut quis cum à principio habuisset cognitionẽ diffinitionẽq; modo prohibitus est condemnare,tamẽ absoluere posset,est tex. in Clem.prefata,fortius si ordinarius vt ibidem,ad ꝙ .l.Arrianus.C.de heret. & l.absentẽ.ff.de pœn.&.l.iii.§.adeo. C. vbi senat.vel clar.ad idem tex.in auct.vt clerici apud proprios Episcopos.in fine.Vide Cæpoll.in consil.xli. ¶ Ad argum.ꝙ facit Iureconsul.in.d.l.obseruare,ibi nec enim &c.dic. ꝙ sub verbis gladii potestate comprehẽditur absolutio; & potestas recipiendi accusationem de qua ibi,& per doctores in. l. imperium. ff.de iurisd.om.iudic.non autẽ,sub verbo condemnare. ¶ Non obst.Aretin.p regulam.l.si quis seruo.C.de furt.& per glo.in.l.ꝙ vero.ff.de legibus, quod si duo per legem antiquam equiparantur, dispositum in vno trahitur ad aliud, & est interpretatio passiua.Quia respondere illud procedere vbi eadem ratio est equiparatorum,ita regula procedit, vt per doct.in.l.si vero in.§.de viro.ff.solut.matrim.sed in terminis nostris ẽ diuersa,vt in.l.absentem.ff.de pen. l.cum similĩ &c. ¶ Non obst.tex.notabilis in.§.ex his,in auct.de heredi, ab intest.dũ Imperator dicit ꝙ ex his quæ dicta sunt in.l.corrigente ius antiquum circa successionem cognatorum & agnatorum, apparet quid iuris fiat in tutela. ¶ Quia respondebo illud esse propter successionis emolumẽtum, ideo & tutele onus esse debet,dicit tex. in.§.fin.insti.de legit. agnat.tutela,ad ꝙ regula qui commodum in lib.vi.vnde si vocantur cognati ad successionem cum agnatis,ideo & ad tutelam vocabuntur,non tantum ex ratione æquiparationis quantum ex ratione præfati.§.fin. ¶ Nõ obstan.Soccy. ꝙ arguere sit in effectu de actore ad reũ; quo casu bonum est argumẽtum,in materia correctoria,ad ꝙ glo.in Clem.saepe,in verbo.voluerit, de verborum si

gnificatione. Quia nō debent ad impar iudicari per.l.fin.C.de fruct.& lit.expēs. quia i ñdeo veņ eē ficut fupra, vbi eadē rō fit hī per oēs in.l.si quis intētione am bigua.ff.de iudic. ℂ Non obstat.l.solēt ff de offic.procōs.quia fupra rñsum fu isse puto. ℂ Non obstat. isdem dū argu it de pscriptione iurisdictiōis vbi stricte magis procedit quā in statutis, vt per Bar.in.l.1.ff.de itin.actuq; priuat. & tñ pscripta ptāte absoluendi censetur ēt pscripta ptās cōdemnādi, vt per oēs in.l. imperiū, quia illud dico in odiū patiētis pscriptionem qui passus est & negligen tē se habuit in eo in quo iura magis scl licite ipsum habitum fuisse volunt, atq; iubēt.d.l.absentem. ℂ Vñ propter ma iorem rōnem & ptās cōdemnandi pscri pta censetur, ratio enim præscriptionis introducēde fuit negligētia, vt in.l.fin. C.de Ana.except. Ergo &c.

SEcunda qō est extante sta tuto ne soror fratri succe dat, an frater excludatur à successione sororis, Bal.in. l.legē.xii.tabul.C.de legit. hered.dicit negatiuā per illū textū, vbi d media iuris prudentia existit statutū, ne fœmine succederēt agnatis, & nihilomi nus agnati fœminis succedebant. ℂ Se cundo dato vno inconuenienti, ne vide licet soror &c.nō debet aliud sequi, hāc ibi Paul.Corn.& Alexander in.d.§.sa cram.Iason.hic, & est cōis opinio, potis simum quia maior rō succedēdi viget in masculo propter honorem familiæ cō seruandum, argumēto.l.quisquis.C ad l.Iul.maiest.& §.hoc quoq; insti. p qs person.nob.acquir.& quamuis rō hæc tolli videatur in.d.l.legē.tñ per statuen tes renouata est, φ fieri potuit, nō enim legi directo contrauenerūt, de quo Bar. in.l.oēs populi de iusti. & iur. in tertia quæst.principali, tunc enim id euenisset cum lege cautum esset ne soror à fratris successione excluderetur, de qua in.§. cæterum Instit.de leg. Agnat. success sione cum igitur rō per statuentes reno uata sit ne in fœminis locum vendicet, communis cōclusio verificatur, nec erit contrariorum eadem disciplina, nec re gule correlatiuorum (de qua Soccy.hic & consil.75) locus erit. obstāte rōne di uersa. ℂ Neq; tex.in.§.filium, in autent tico qbus mod.nat.effic. sui.nobis ob stabit, quia loquitur in noua successio ne inducta præter commune ius, nō cō tra, ita doctores. ℂ Declaro, nam quan do filius legitimatur, eo ipso legitimus fit cum qualitate vt soli patri succedat, nunquam.n. in casu fuit, quo ipe agna tis vel sibi agnati succedere sperarentur, si ergo ibi dicitur ne succedat agnatis, equa rōne fit econuerso, sed in casu no stro succedunt ad inuicem iure commu ni, si demum vnus prohiberetur, nō est dicendum alterū prohiberi ad iuris cor rectionem, nō enim patitur æquitas cor rigi ius. Argumento.l.sancimus. C.de testam. ℂ Tunc quidem locus esset cor relatiuis, cum nouiter in vno disponere tur, puta. φ adoptatus si post emanci paretur nihilominꝰ adoptiuo patri suc cedat, profecto & patrē ei succedere di cēdum esset. Et quamuis in casu nostro videatur iniquum repelli tantummodo sororem, nihilominus seruari debet.l. prospexit ff.qui & à quibus. ℂ Nec ob. tex.in.§.cæterum insti. de leg. agnat. success.ibi masculi admittantur etiam si longissimo gradu sint, itaq; videtur, φ si non esset expressum non admitteren tur. Quia dico verba illa non esse de me dia iuris prudentia, sic Florent.probāt, quia tex.præfati.§.retulit se ad.d.l.vbi dicitur hoc incognitum & intestinum non igitur expressum, quia tunc aper tum & cognitum diceretur. ℂ Ponde ro verbum placebat in.d.§.quo capi mus, ibi potius recitari substantiam, quam verba medie iuris prudentie, quæ substantia sic sumitur per argu.l.cum prætor.ff.de iud.ac si verbis exprime retur, nunc nihil aliud ponam super hac rubrica.

POSSESSIO APPELLATA EST A PEDIBVS, ET (VT LABEO AIT) QVASI PEDVM POSITIO QVIA NATVRALITER TENETVR AB EO QVI EI INSISTIT QVAM GRÆCI. &c.

PRÆMITTO quæ super rubr. dictum est, summabis per Bart. & Alex. ¶ Diuiditur in tres partes per doct. clarius per Imolã dic in duas. secunda ibi dominiũq; rerum. ¶ Et quelibet subdiuiditur in duas, in prima particula prime partis ponit dictum cum exemplo. ¶ In secunda eius rationem, ibi quia &c. ¶ In prima secunde ponit iusgentium antiquum circa effectum possessionis. ¶ In secunda ibi eiusq; rei, quo modo effectus ille hodie verificetur. ¶ In textu ibi à pedibus, primo noto à pedibus possessionem eẽ denominatam, ab actu itaq; corporali q̃ tenetur ab eo qui ei insistit.

Væritur cur potius à pedibus, quam ab alia corporis parte. Paul. de Castro, quia immobilium possessio (quæ dignior est, vt in, l. si rem mobilem, in eodem) capitur pedibus. Argumento l. cum in diuersis, de relig. & sump. funerum. ¶ Iason aliter, ex ratione originis, primo enim immobilium homines ceperunt possessionem vt etiã sumitur ex titulo nostro. ¶ Opponeres forsitan. d. l. cũ in diuersis. ff. de relig. & sumpt. fun. vbi caput ẽ dignius cæteris membris, vt capite possessio capiatur, videlicet & solo oculo. l. q̃ meo. in. §. si venditorẽ eod. Dico tamẽ illam non fuisse primeuam, sed casu extrinsecus postmodum ad inuentam, concurrente voluntate duorum, tradẽtis videlicet possessionem, & acquirere volẽtis; non enim sic acquisiuit quis primã possessionem. ¶ Neq; sedendo, vt quidam dicunt à sedibus, innuendo non aliter quam sedendo quem possidere, nec primã syllabam verbi possessio, resoluẽtes.

Væritur cur potius à corpoꝛ itaq; actu naturali, q̃ ab aĩo dicatur. cũ nõ minus ĩ ea req̃ratur. l. iii. §. ĩ amittẽda, ĩfra eod. Ita vt sine animo non possit acquiri quamuis maxime quis corpore cõtingat, vt dicitur in l. nostra in. §. si furiosus. ¶ Paul. Dicit quia corpus in acquirendo, est maximũ quid. l. iii. & de iur. gent. (sic iure priori) corporalis introducta fuit, sed illa animi iure ciuili. ¶ Iason cõtra, cũ animus nobilior sit. Not. in. l. iustissime. ff. de edil. edic. item potentior tam in retẽtione possessionis quam in amissione quæ fit solo animo vt. d. §. in amittenda. nõ tamẽ corpore solo. l. clam possidere. §. qui ad nũdinas infra eodem. sed respondet isdem, q̃ in acquisitione, magis corpus operatur. l. ii. §. nerua filius ibi, quatenus sub custodia nr̃a sunt, idest quatenus si velimus earum naturalem possessionem nancisci possemus, & acquisitio non retentio principaliter cõsideratur, igitur &c. Argumento. l. si quis nec causam. ff. si cert. pet. ¶ Florent. cõtra hoc

ex quo animus vt corpus in acquisitio- ne operatur. §. 1. infra eodem, vbi dici- tur furiosum non incipere possidere, quia non habet animum, qua de re sol- uūt, ꝙ qa possessionis acqsitio facti nō iuris est, vt in. d. §. sed furiosus. ibi eam rē facti non iuris esse. Et facta non ani- mo sed in corpore cōsistunt, igitur &c. Ad ꝙ .l. deniq;. ff. ex quibus causis ma- ior. ℭ Considera tamen ꝙ in. d. §. non simpliciter approbant esse facti. sed cum adhærētia ciuilis possessionis, patet, dū dicit de intellectu, sed hoc tollitur per. d. l. deniq;. Dum dicitur ꝙ plurimum fa- cti habet, sic ratio istorum sustinetur, ab eo ꝙ plurimum inest. ℭ Iterum op- po. d. l. cum in diuersis, vbi non attendi- tur corporis maior pars, sed illa quæ re- putetur dignior, idest caput, sed deberet animus attēdi, quia dignior ē, vt supra. ℭ Respōdeo quia ex capite quis cogno- scitur, ideo caput attendatur, & dignius ē, quia plurimum operatur. vt ibi dici- tur, vnde concludo, ꝙ quia ex assistētia corporis cognoscitur potius quem pos- sidere q̄ ex animo, cum hoc sit, quid intrinsecus, ideo magis a corpore deno-
20 minetur, arg. l. dolum. C. de dolo. ℭ Se- cūdo notatur, ꝙ dominium cepit a na- turali possessione, itaq; dominiū sic ius gētium primeuū de quo in. l. ex hoc iu- re gent. ff. de insti. & iur. cæpit originem à iure naturali primæuo, quod quomo- do procedat vide Soccy. hic. Aduerte ꝙ quamuis dominia contractusq; iurisgē- tiū primeui fuerint introducta, illā ni- hilominus bonam fidē (quam in his ad- hiberi quandoq; necessarium ē, de qua l. l. 1. ff. de cōst. pecun.) primæui iuris na- turalis eē dicem⁹, sic itelligo tex. in. c. ius naturale, prima dist. quā pro contrario inducebāt. ℭ Tertio notatur valere ar- gum. ab ethimologia, de q̄ dicetur i gl.
21 Quarto notatur, ꝙ capta in bello statim occupan- tium fiunt, quia in nulli- us bonis sunt, nam pari- ficantur hic cum volati- libus quæ statim &c. vt patet in verbo, protinus, ad ꝙ est tex. in. l. naturalem in- §. fin. infra titulo primo ibi, quæ ab ho- stibus capiūtur statim &c. ℭ Sed Alex. contra, quia debent Imperatori seu Du- ci exercitus consignari, qui diuidet inter militer. l. si quis pro redemptione. C. de donat. c. ius naturale prima dist. ℭ Dic per Florēt. capiētium fieri statim quam uis præsententur, vt quandoq; à magi- stro militum diuidantur, hoc modo in- telligitur tex. in. d. l. si quis, ibi præstat iunctis sequentibus ibi, vel de spoliis ho- stium, quamuis respectu aliorum verbo- rum ibi. de sua substantia &c. Importet donationē. De qua in titulo illo. ℭ Di- uiduntur (in quam) ex ratione Petri de Bella pertica, ne plus consequantur nō militantes vel segniter, quam acriter pu- gnantes, secundum merita enim diuidē- da sunt, vnde statim capiētium fiebant, sed reuocabiliter. ℭ Neq; mirum est, si hoc ad præfatum tex. in verbo statim, subintelligatur, cum in simili illud sit, ne etiam perfecte capientium fierent, ni si intra præsidia deducerentur, Ang. hic per tex. in. l. si quis in seruitutem, cum sequent. ff. de furtis, vide text, in. l. postliminium. ff. de capt.

Nostrum notabile procedit i mobilibus, immobilia ve- ro efficiūtur fisci seu publi- cātur. Ad quod. l. in Agris. sup̄ titulo proximo. ℭ Et procedit in bello iusto. Alex. hic, ē tex. in cap. sicut, el. 3. de iur. iuran. ℭ Iustū bellum intelligas indictum per Princi- pem, neq; nostrum est de causa inuesti- gare, Ioan. Andreas in. c. olim causam de restit. spoliat. nec attēditur ꝙ ex par- te inimicorum sit iniustum, nam. ll. sim- pliciter dicūt ab hostibus capta fieri ca- piētium. d. l. naturalem, neq; distinguūt ex qua parte, ex vna tantum parte iniu- stum esse oportebat. ℭ Nō obst. Abb. in cap. sicut, de iure iurau. nec tex. in. c. iustū. quia procedūt in foro poli. ℭ Nō obst. ꝙ princeps quē directe sine cā bo

nis priuare non possit, itaq; minus indi-
recte, arg. l. contra. l. ff. de leg. quia pro-
hibitum (quando venit in necessariã cõ-
sequentiam) attendi non debet, ita Bar.
in. l. 1. ff. de auct. præstan. ¶ Princeps
enim potest indicere bellum, si res post-
modum capientium fiant illud est in ne-
cessariam consequentiam, ita resoluũt.
¶ Queritur cur de causa non curatur.
Dicunt quia principis auctoritas facit
vt videatur iustissime indictum arg. l. fi.
C. si contra ius vel vtil. publ. ¶ Mihi ve-
ro non placet per. l. hostes. ff. de verb.
signif. vbi iustum bellum est, ꝙ ab exte-
ris populo Romano vel Principi indi-
ceretur, in quibus iusta (sicut supradi-
cta) causa præsumi nõ potest, qua de re
concludẽdũ putarẽ esse iustã, vt qa qui
indicunt credãt eẽ iustam, idq; faciant
pro iustitia tuẽda, quod satis factũ eẽ di-
cetur si palam & cum solemnitate bellũ
indixissent. ¶ Non obst. l. postliminiũ
ff. de capt. ibi, ꝙ hostes iniuriose tenẽt,
quia sunt verba nostrorum, nec dissimi-
libus contra nos ipsi hostes interroga-
ti vterentur, rationisq; rationem crede-
rem illam esse, quia non est dare maio-
rem. Qui de iustitia cogniturus eẽt, in-
ter Principẽ & suos hostes. ¶ Qua de
re si bellum indiceretur ab inferiore, nõ
putarem illud iustum esse per rationẽ
præfatam nisi causa euidenter iusta pre
poneretur, vt quia Princeps moribus ti
ranicis publice vteretur vel suos mini-
stros vti pateretur argumento regule q
tacet, de regul. iur. vi. nam ipso iure tũc
Principis potestatem (vt puto) perdit.
argumento. c. erit autem lex, prima di-
stinc. iiii. iuncto textu in auc. de consuli
bus, in principio, & auctoritatẽ de qua
supra, cũ I incertis nõ certis locus sit cõ
iecturis, vulg. l. cõtinuus de verb oblig.

12 SEd notabile ab hostibus ca
pta fieri capiẽtium, nõ pro-
cedit in territorio alieno,
cõsuluit ita Soccy. argum.
l. præsenti, & l. denũciamus
C. de his qui ad eccl. confug. Alienũ. n.
territoriũ sicut Eccl'a prebet securitatẽ
cõtrariũ tenuit Ioh. de Ricchis Florẽt.
p. l. si qs pro redẽptiõe, in. §. 1. C. de do
nat. ibi magistri militũ militibus donãt
spolia, in quibuscũq; locis degere noscã
tur, põderat gñalitatẽ verbi quibuscũq;,
vt cõprehẽdat capta in alieno, Soccy. di
cit illud verbũ ad bona nõ referri, sed ad
psonã magistrorum militum. Florent.
ꝙ immo ad bona tanquam ad proxima
l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. omn.
iud. ¶ Nihil est, pondero verbum nos-
cuntur, quod præsupponit nominati-
uum, sed nominatiuus ibi nullus est pre
terquam magistri militum. igitur &c.
Preterea supra dixerat spoliis hostium,
non conuenirent verba sequentia ibi de-
gere noscũtur, sed posuisset degẽtibus,
vel degentium. ¶ Secundo pro ipsius
parte inducebatur. l. diuus. ff. de seruit.
rust. præd. vbi quamuis dominus possit
prohibere ingredientem fundum, non
tamen impedit quin aues capte ingredi-
entis fiant, Soccynus dicit maiorem esse
publicam securitatem, ita firmo. quia
publica securitas omnium de ciuitate
prohibitio est, non solius particularis,
vt in. d. lege. ¶ Florẽtini firmant argu-
mentum de. d. l. diuus, iuncta. l. nostra,
vbi capta in bello feris captis æquipa-
rantur, responderem in duo tantum fie
ri æquiparationẽ, videlicet, ꝙ iurisgẽt.
similiter occupãtium fiant, & ꝙ statim,
ipso quo capiuntur, Non autem in reli-
quis, cum diuersa ratio laboret. d. §. idẽ
cœlius, nam nõ feris vel auibus, sed ho-
minibus securitas publica datur, ex qui-
bus distinguemus generalitatem. d. l. na
turalem, cum simil. vt non procedat in
occupantis in alieno, nisi vbi quis hostẽ
insequeretur transeuntẽ in locum alie-
num, argumento eorum quæ dicuntur
in. l. plerisq;. ff. de in ius voc. per Bar. in
l. ꝙ ait lex. in. §. 1. ff. de adult. ¶ Infe-
13 runt etiã ad quæstionẽ. Iohannis Andr.
in addit. specul. in titulo de rapt. Man-
tuani bona recuperauerunt occupata p
Veronenses, quæsitum est an fierent re-

cuperantium, vel prioribus dominis restitui deberent, hoc vltimnm firmauit, p.l.ab hostibus la.ii. C.de capt.vbi serui a militibus capti dominis restituuntur, dicit ibi tex. receptos enim eos non captos iudicare debemus, & milites nostros desesores eorum decet esse, nō dominos. ℭ Secundo per.l.si captiuus.§.ii.ff.de capt.vbi expulsis hostibus, agri prioribus dominis restituuntur. ℭ Tertio per.l.Pomponius.ff.de acquir.rerū Dominio, de consuetudine tamen contrarium seruatum & iudicatum fuit, sequtur Angel.in.d.§.ab hostib. ℭ Quā consuetudinem limittant, nisi incontinenti recuperarentur, tunc non effecta hostium finguntur, arg.l.qui possessionē.ff.de ui & ui arm.itaq; dominis ipsis restituuntur. ℭ Distinguerem aut bona fuerunt comilitantium, vt arma, vestes, æqui, tunc fiant recuperantium, nisi incontinenti &c. Tūc enim si commilito non aufugisset, ei restituerentur. ℭ Aut subditorum, tunc si immobilia prioribus dominis restituerentur. etiā ex interuallo recuperata, ex ratione qa princeps tenetur defendere fideles, vt in titulo de pace constan.cum vulgar. & sic non solum causa debellandi milites habere debet, d.l.ab hostibus. & est casus in.d.§.secūdo, vbi pondera ibi prioribus dominis, ad differentiam posteriorum. ꝙ ē denotare dominium fuisse hostium, & recuperationem factam ex interuallo. ℭ Nō obst.consuetudo, quia ī casu hoc potius corruptela diceretur, nec per eam iudicandum eēt contra casum legis, & si diceretur iurisgentium fieri recuperantium, vt hic nihil esse putarem cum fuerit alteratum a iure ciuili. d.§.ii. ℭ Si mobilia habebit locum consuetudo. nisi incontinenti &c. & nisi cōsisterent in magno valore quia tunc immobilibus equipararentur, arg. eius ꝙ iure dicitur magnam causam pecuniariam equiparari cāe criminali Bal.in.l. parentes.C.de testibus recuperanti tamē aliquid datur pro recuperatione ne minus consequatur quam si recu perasset bona modici valoris.

14 DVo notat Soccy.ex tex. ī verbo.eiusq; rei vestigiū, vnū quod exprimitur datur q; nobis ī sēsu directo videlicet in rebus hic enumeratis & hodie sola possessione dominium quæri, Quæ enim sunt nullius occupantium fiunt, Bartolus in.l. remq; nobis.infra eodem.& nullius esse dicuntur si hominis artificio carerent, videlicet in alieno loco reperirētur. ℭ Adde tex.nostrum ibi littoribus inuente, littus enim in bonis nullius ē, insti. de rerū diuis.de æquitate tamen pro parte fierent inuētoris, vt constituit Adrianus, recitatus in.§.thesaurus eodem.titulo. si sint magni valoris bene possumus de thesauro dare partem, non sic de re par ui. ℭ Quæro quid si lapillus manu ornatus inueniretur in littore, dicerem nō fieri occupantis per iam dicta, sed assignandum esse fisco tanquam vacantia bona, & obseruabitur solemnitas vacantium bonorum de qua in.l. si vacantia. C.de bo.vacant.lib.decimo, nihilominus pars dabitur inuentori cuius fortuna fisco profuerit argumento.l.pretor ait.ff.de eden. ibi equum est quod mei causa confecit.&c. ℭ Aliud Soccyni, ē ꝙ hic nō exprimitur, sed ex textu capitur per contrarium sensum, videlicet in rebus hic nō enumeratis, possessione sola non quæri dominium, vnde sequitur verum esse quod Paul.de Cast. dixit, videlicet bona immobilia nō sumi in bonis nullius sed reipublice vel domini, sub cuius territorio sita inuenirētur, nā ab initio dominia distincta fuere. positiq; termini.d.l.ex hoc iuregentium.ff. de instit.& iur.vnde nequaquam in nullius bonis fuisse dicentur. ℭ Sed Aretinus consuluit contra, fretus ꝙ sequeretur in donatione Imperatoria de territorio, non venire id ꝙ intra territoriū reperitur sine dominio particulari, ꝙ iure non probatur. ℭ Secundo ꝙ tale

dictum esset contra vulgarem illã regulam, videlicet quæ nullius in bonis sunt occupantium fieri. ¶ Tertio res habita pro derelicto non fieret occupantis. ¶ Quarto p Bar. in. l. si duo. ff. vti possid. concludentem ꝙ per occupationẽ probatur dominium directum in re q̃ per alium quandoq; occupata non appareret, nam non verum esset si conclusio staret, cum præsumeretur in bonis ciuitatis. ¶ Sed ad primam secundam tertiam. Soccynus respondet, vt procedat in casu quo appareret eas res fuisse quandoq; occupatas, veniunt. n. ipsæ in donatione Imperatoris, non quas pateat occupatas nullo tẽpore fuisse. ¶ Ad secundum aliter dic, videlicet in lapillis gemmis vt hic, & in immobilibus, vt in ·§· insula. verificari. ¶ Ad tertium dicas vt dixit, ex quo nota ꝙ titulus pro derelicto, locum non vendicat in rebus quæ nunquam fuerint in bonis alicuius ¶ Ad quartum. dicit Bartolum. nõ presupponere casum in quo principaliter de dominio ageretur, tunc nec rei nunquam occupatæ dominiũ ex possessione probaretur vt idẽ in. l. rẽ que nobis, eodẽ titulo, ita cõtrarium soluit, sed vbi dominium incideter ventilatur quo casu vł occupata vł nusquã res ipsa fuerit, dñium p eius possessionẽ probatũ eẽ dicetur, vt Bar. in. l. nam & si fur. ff. si cert. pet. ¶ Quinto cõtra Paulum Florentini mouentur. per tex. in. l. si vacantia. C. de bon. vacant. lib. x. vbi vacantia bona nõ prius incorporantur quã si per proclama perquisitũ sit an quis se eẽ dominum prætendat, non igitur vacantia statim principis facta sunt, vt Paulus præsupponit. ¶ Tu dic in titulo illo per totum de vacantibus propter mortẽ, vel delictum non alio modo tradi. ¶ Nec obst. verba ibi. vel alio mõ, quia denotant modum delicti cũ ẽt mortis explicasset, itaq; vbi alio mõ vacarent, solemnitas non obseruaretur, dictio. n. (alio) copulat similia expressis, glo. in. l. si fugitiui. in verbo alia. C. de seruis fugitiuis.

¶ Sexto mouebatur per Abb. in. c. si diligenter, secundo notabili, de foro cõpeten. nihil ẽ, nec Abb. id probat. ¶ Septimo per. l. primam ·§· si insulam. ff. de flumin. vbi tex. ꝙ insula nata in flum. publico, si agri fuerint limitati fit occupantis, non eorum qui prope Ripã prædia possiderent, paret igitur ꝙ nõ est in dominio seu bonis Domini territorii. ¶ Cui responderẽ ꝙ quia insula est, que etiam nouiter nascitur, vt insti. de rerũ diuis. non possumus dicere pro certo ꝙ occupata fuerit eo tempore quo dominia distincta fuerunt, non enim illa tũc in rerũ natura erat, possideri igitur non poterat, arg. l. decẽ de verb. oblig. neq; videri, q visus saltem in acquirenda est necessarius. l. ꝙ meo in ·§· si iusserim eodem. quamuis iure quo loquimur membris tantum corporis possessio detur, itaq; in insula nunc nata. d. l. ex hoc iur. non verificaretur. hoc modo cum Paulo & cum Soccyno transirem. ¶ Nota per Alex. hic differentiam inter lapillos Gemmas, & Margaritas inferentem ad quæstionem, & Florent. saluant eum à Perusinis, in lapillo enim præcioso læsio non potest considerari, Bar. in. l. fin. ff. de public. ¶ Dũ Alex. infert. ad quæstionem de inquisitione dictante ꝙ Titius violenter cognouit bertam, communiter approbatur. ¶ Aretinus contra. cui Florent. respondent, sequuntur ꝙ illud verbale videlicet violenter, posset, & ad tertium referri. puta si tertius compulisset quem, vt cum berta coiret, exẽplum est in. c. veniens de sponsal. vbi patet inuentum cũ filia desposare coegit.

CLo. prima diuiditur, vt per alios. Contra primam eius partem Bar. oppo. ꝙ eius diffinitio non couertatur cõtra. l. 1. in. §. dolum. ff. de dolo. nam & sine pedibus possessio esse potest habetur in. l. quod meo. in ·§· si venditorem in. l. iii. in principio infra eodem. in. l. clauibus. ff. de contrahen. empt. vñ dicit hic nõ poni diffinitionẽ

ſed vocabuli alluſionem, ſeu deriuatio-
nem. ¶ Iterum oppono. per glo. in fin,
ſic ſequor ordinem Bartoli legendo pri
mam cum vltimam parte, ꝙ ſecundum
hoc res mobiles non poſſiderētur, quia
pedibus non calcantur, ꝙ eſſet contra.
l. ſi rem mobilem, &. l. rem quæ nobis,
eodem. qua de re concludit ꝙ proprie
16 non poſſidentur. ¶ Ex cuius verbis do-
ctores capiunt cōcluſionem ab alluſio-
ne ſumi propriam ſignificationem. l. tu
gurii de verb. ſignific. l. ii. in. §. appella-
ta. ff. ſi cert. pet. melius in l. notionem
in. §. inſtrumentorum. in verbo, pro-
prie de verb. ſignif. & in. l. i. ff. ad muni
cipa. & hæc opinio communis eſt. ¶ Ia
ſon ꝙ immo nec imobilia proprie poſ-
ſideantur per text. noſtrum ibi quaſi,
que dictio denotat improprietatē. l. ii.
ff. de vſufr. earum rerum quæ vſu conſum.
cum ſimilibus, tamen ſoluit ꝙ quādoq;
exprimit veritatē. l. i. ff. de tuto. ibi qua
ſi tuitores, nam vere ſunt tuitores. Con
cludenter poſt glo. iſti videtur velle im
mobilia proprie poſſideri, mobilia ve-
ro improprie. ¶ Bartolus & magis cō-
muniter tenent ꝙ etiā mobilia proprie
poſſideantur, cui ſatis contrarius ē tex.
in. l. vxorem. §. legauerat. de leg. iii. vbi
quis dixit relinquo quicquid in patria
mea gadibus poſſideo. tamen inſtrumē
tum calendarum non venit, neq; pecu-
nia domi gadibus relicta. ¶ Responde-
tur per glo. ibidem & Florent. hic illud
ex ratione, quia nec inſtrumētum neq;
pecunia perpetuo ibi remanſura erant,
ad ꝙ pondera verbum. reliqui, quaſi di
cat relinquenda nō erant. ¶ Quicquid
ſit ſatis obſtat, cum indiſtinctæ loqua-
tur, & clare ſe oſtendat ꝙ in præfatis
verbis. ibi quæ poſſideo, non continea-
tur. dicunt ꝙ quia ſi proprie poſſideren
tur, titulus vtrobi eſſet ſuperfluus, cum
ſuffeciſſet vti poſſidetis. nam ſub illo
verbo poſſidetis, res mobiles com-
prehenderentur, & nihilominus di-
uerſi tituli in. ff. & C. poſiti in-
ueniuntur.

EX dictis tamen Bart. infer-
tur ad quæſtionē eius. qui
reliquit ſuas poſſeſſiones,
vel rerū ſuarum, an & mo-
bilium poſſeſſio relicta di-
catur, affirmatiua videtur verior p Bar
tholum & communiter, vt ſupra. ¶ Pe
trus Cy. Bal. in. l. fin. C. de cōpenſation.
& Alex. hic dicunt venire magis p com
munem loquendi vſum. ¶ Nihilomi-
nus & per ſuperiora. Cum iſtis tenerē,
ſi reliquiſſet dicendo poſſeſſionem reꝝ
ſuarum. ſed dicendo poſſeſſiones ſuas,
venire putarem proprietatem ruraliū
immobilium ſecūdum communem lo-
quēdi vſum. ¶ Nam dum vulgariter di-
citur poſſeſſio ſua, al's la poſſeſſion ſua,
ſignificat prædium ruſticum, ſiue rura-
le, in hoc puto fundatum textum in. l.
ii. ff. de fideiuſſ. minor, & in. l. prima. C.
de omni agro. deſert. lib. x. iuncta rubri
ca ſua. ¶ Redeundo ad primum dictū.
quando dixit poſſeſſionem rerum ſua-
rū, clare demonſtrauit ſe excludere pro
prietatem, arg. l. cum prætor. ff. de iu-
dic. neq; communis loquendi vſus facit
hoc importare proprietatem. benefacit
importare mobiliū poſſeſſionē. ¶ Sed
tunc vt relictum tale non ſit abſq; vtili-
tate, contra propoſitum relinquentis,
& arg. §. ſed ſi rem. inſti. de leg. & vt fu-
giamus fruſtratoriam diſpoſitionē, di-
cendum eſſe putarē ex verbis illis vſum-
fructum rerum cenſeri legatum iuxta ti
tulum. ff. de vſufruct. earum rerum quæ
vſu conſumun. ¶ Aut dixerit relinquo
ea quæ poſſideo. tunc relicta proprietas
etiam mobilium (vt puto) cenſetur, ar
gu. dictorum Bar. dum tamen ciuiliter
ſaltim poſſideātur. ¶ Dubium facit an
etiam iurium. videtur ꝙ nō, quia incor
poralia non poſſidentur. l. ꝙ ſeruus. §.
ſeruitutes. infra eodem. & hoc firmarē i
odioſis & ſtrictis iuris, argu. l. quicquid
aſtringende. de verb. oblig. non in fauo
rabilibus. Argumēto regulæ odia in vi.
¶ Aut dixit ea q̄ poſſideo i tali loco pu
ta Romæ, tunc & mobilia venirent, ſi

tamen ibi perpetuo remansura erant, quod ex rerũ ipsarum natura sumitur, vel destinatione.d.§.legauerat.

17 Redeundo in hoc principio glo.tractatur an validum sit argumẽtum ab ethimologia, per Bar. & doct. hic l.l.u.§.appellata.ff.si cert. pet.in.l.omnes populi. In tertia quaestione sexte qstionis principalis. ff. de iust.& iur.dicitur quod sic.nisi diffinitio repugnet.nam non est testamentum quelibet testatio mentis, quia diffinitio repugnat, vt in principio.insti.de testam. ℂ Sic in furto, non enim sequitur nõ esse furtum, quia de nocte factum non fuisset.de quo in.l.1.ff.de fur. iuncto textu insti.de oblig.quae ex delict nasc. Ratio illa est quia diffinitio debet naturam diffiniti enucleare.d.l.1.ff.de dolo, qua de re statur aetimologiae. & diffinitionem intelligas iureconsultorum non eã que magistraliter poneretur, vt hic Iason. ℂ Inde sequitur quod si plus neque minus esset in ethimologia quam in vocabulo ipso, vt patet in donatione.que est doni datio.sic in exceptione. tunc ex ea negatiue affirmatiueque recte argueretur. vbi diffinitio non repugnaret dicũt moderni in.c.priuilegia.iii.distinc. sic procedit insti.de interdictis vbi iter duos red ditum, ẽ interdictum.&.l.1.ff.de fide instrumentum. ℂ Sed obst. quod diximus de tutore non enim omnis qui tuetur ẽ tutor. ℂ Item contra de possessione non enim ipsius ethimologia plus minusue continet. Respon. quod in duobus istis iurisconsũ.nõ simpliciter dedit nobis ethimologiam, sed adiunxit dictionem qua si, vel dic quod ethimologiae tutoris diffinitio repugnat, de qua in.§.1. instit.de tutor. ℂ Et in possessione dic iurisc͡of. non remansisse in allusione. Sed vlterius processisse dicendo de gemmis, lapillis, &c. Quae repugnant, sic ab ethimologia non bene argueretur, intelligas affirmatiue non. n.est testamentum quia sit testatio mentis, possent enim esse codicilli, legatum, vel quid simile. ℂ Sed negatiuae procederet infallibiliter vt arguit iurisconsu.in d.§.appellata, non fit de meo tuum, per hoc non est mutuũ, habetur in cap.forus ĩ verbo, Iudex. de verb.signif. ℂ Quod intelligas per eos vbi sumeretur ex essentiali natura sui, & in.d.§ in exemplis, non quando ex accidẽti ethimologia veniret vel ex eo quod rationabiliter esse deberet. ℂ Non.n. sequitur quod qui nõ auget Imperium, nõ sit augustus, non facit pontem, ideo nõ sit Pontifex. ℂ Sic respõdetur ad.l.nostram. quod animo possessio est, & si nõ sit pedum positio, quia quod pedum positio sit, venit ex accidenti, vnde nec negatiue argumentum procedit. ℂ Sic in furto, est enim accidentaliter vt de nocte fiat. & nota verba, plerumque in. d.l.1.ff.de fur. ℂ Et sic est in.l.taberne ff.de verb. signific. accidentaliter enim euenit, vt taberna tabulis claudatur.

18 Secundã glose partem aggrediamur, in qua possessio definitur primo p Iohannem glossatorem antiquum, quod est ius quoddam rem detinendi. ℂ Vbi Bartolus contra quia facti non iuris est, Alex. quod immo iuris, vt in.l.peregre, ibi ius possessionis infra eod. ℂ Sed eũdo per vestigia Socyn.considero rei apprehensionem, vel retentionem, aut propriam possessionẽ: primum esse nudi facti, cadereque in furioso, infante vel mente capto. ℂ Non tamen ex tali facto inciperent possidere, cum nõ habeant affectionem, vt in.l.nostra.§.furiosum. & in.l.pupillus. Vnde in apprehensione requiritur & aliud factum videlicet animus. l. consilio. C.de curato.furio.l.bonaefidei supra titulo primo, & hic ponẽda sunt quae hic Socyn.in primo membro. ℂ Ex quibus factis ius oritur, quod ius possessio denominatur, vt infra dicemus argu.l.si ex Plagis.§.inclusio.ff.ad.l.aquil. ℂ Secũdam itaque retentionem esse facti, vel si consideras actualẽ, vel cũ animo retentionẽ.

¶ Quæ si solo animo fiat cõseruat pos-sessionem, itaq; ius quæsitum, vt in. l. pe regre & in l. clam possidere. §. qui ad nũ dinas, eodem si etiã actualiter itaq; corpore nouum ius producere apta est videlicet possessionẽ. ¶ Vnde si cum pœnes me depositam rem animo possiden di retineam taliter vt non sim amplius restituturus, tamen possessio quæsita ẽ .l. si rem mobilem infra eodem. ¶ Nec obst. ꝙ constituatur in mala fide, nõ. n. possessio de mala fide curat, est text. in. l. iii. in. §. ex contrario. ¶ Tertium idest possessionem dicas esse ius Bart. hic Alex. in quarta col. Soccyn. in quinta, eam considerando prout est quidditas separata ab actu apprehensionis, & retẽtionis, nõ tñ sine facto scilicet aĩo stare, potest. d. §. furiosus. ¶ Pone casum ꝙ possidenti superuenerit furor. ¶ Per hoc vltimum firmarem cum Aretino ꝙ possessio sit quid iuris & facti. ¶ Et moueor ex. l. nemo. C. eodẽ. ibi nemo ambigit possessionem duplicem esse rõnẽ, alia quæ in iure consistit, alia quæ corpore. Et moueor ex. l. possessio. §. 1. (quã ipse duxit) ibi possessio nõ tm̃ cor poris sed etiam iuris est. ¶ Nec Soccy. obst. dicens nõ tantum esse facti videlicet apprehensione sed etiam iuris post quam acquisita est ideo vt nõ cadat in seruum, quia dico etiam post acquisitio nem esse facti cum nõ minus factum scilicet animus, quam ius in ipsa versetur. ¶ Itẽ tex. ille simpliciter loquitur, comprehenditq; omne tempus. Item ibi videtur expressum, dum tex. dicit tenere ac possidere, sic comprehẽdit tempus, & post corporalem apprehensioẽ. ¶ Nec Florent. saluabũt, per glo. in verbo mamumitti. l. ii. de officio proconsul. quia procederet si expresse alibi caueretur possessionem tantummodo iuris esse, sed non cauetur igitur eadem res diuersa iure censeri non debet. Argu. l. iam hoc iure. ff. de vulgar. & pupill. ¶ Pro hac opinione pondero. d. l. peregre, ibi ius possessionis, que verba sic ponũtur, ad differẽtiam facti possessionis, quod videlicet vertitur in possessiõe, itaq; animi. ¶ Vt etiam põdero. d. l. nemo. ibi ius possessionis iũcto principio. vbi patet in possessione ius & factũ pariter versari. ¶ Sic intelligo. l. nõ ideo. minus. C. de lib. causa. Ad. d. l. possessio, pondero ibi mutuetur, ergo & de facto ẽt. ¶ Nõ obst. verbum ibi plurimum, quia procedit in eo casu, vt habeat plurimum. Vide glo. ibi & in. §. pupillus in. l. nostra' i verbo. eam rem. ¶ Nõ obst. ꝙ ideo dicatur ius quia de facto habuit ortum. §. in cliuo, quia dicerem nõ solum ortum ex facto habuisse, sed ẽt nullo tempore sine facto stare posse vt supra posuim', merito & facti esse dicemus tanquam ad eius essẽtiã factum sicut ius requiratur, sic cessat arg. Alex. & Iasonis. ¶ Item & aliter his dicas ꝙ nõ sequitur id ꝙ ex facto habuit ortum, ideo est iuris nõ facti, vt prosupponebãt, nam si factum vt ius in essentia eius necessarium est, nõ viderem cur minus facti quam iuris debeat denotari. ¶ Eo fortius quia ius illud ex facto habuit ortum; arg. §. affinitatis in sti. de nupt. ¶ Nam obligatio (quæ ẽ ius) ex cõtractu sic ex facto nascitur. l. cõsilio. C. de cur. furio. nõ tamẽ in ipsa versatur factum vt i possessione. ¶ Nõ obstat cõclusioni. l. si ea in fin. ff. de actio. emp. ibi tuẽdus est qui prius ius apprehẽdit, idest cui prius possessio tradita esset, quia dico, ex eo ꝙ ibi dr̃ ius apprehẽdisse cui tradita est &c. Nõ sequi possessionem nõ esse facti, nam quamuis factum illud traditionis euanuerit. (qa trãsitorium est) nihilominus aliud factum permanẽs scilicet animus durat. ¶ Præterea & aliter dicam, ꝙ verbum possessio in. d. l. si ea. per actuali tãtum capiatur possessione, nõ ea de qua loq- mur videlicet quidditatiua, patet dũ ibi refertur ad verbum tradita. Item nõ cõ ueniebat dicere apprehẽdit factum, nã in se ipso apprehẽdens erat factum, idest animus. ¶ Non obst. l. liber homo in. §. fi. ibi. excepto eo ꝙ ius ẽ, supra titulo

primo, quia dico illud referri, ad vsucapionem, quæ est ius, vt insti. de vsucap. ¶ Et si referres ad possessionem faceret pro nobis, quasi dixerit ibi ꝙ illud ius ꝑmanens in possessione, liber homo bona fide non acquirit, vnde dicendo vt supra, indicat nobis aperte facere illam exceptionem ad differentiam facti permanentis in possessione. ¶ Non obst. l. stipulatio ista in. §. si qs forte ibi, si de possessione vel alio iure de verb. oblig. que verba alio iure implicant, vt in. l. si fugitiui. C. de seruis fugitiuis. (Itaq; ostendunt nobis possessionem esse ius) quia dico per hoc nõ sequi quin etiam sit facti. ¶ Nõ obstat Innocentius in. c. Episcopi, de reb. eccle. non alien. dicens super possessione censeri causam commissam, vbi sub illa forma committeretur, videlicet super iure ꝙ habet ecclesia, quia dico non esse mirum cum possessio sit iuris & facti per participationem igitur iuris causa censebitur commissa, nõ. n. hoc repugnat, quin etiam facti sit. ¶ Ex quibus meis dictis habebitis responsiones ad argumẽta omnia contrariæ partis & reprobatas diffinitiones Iohannis & Bartoli dum simpliciter diffiniebant possessionem esse ius. ¶ Itẽ dum dicunt ius insistẽdi rei, aperiunt ꝙ illud insistere causatur a iure, & tamen contrarium est, vt in. l. nostra. vbi ius ab eo qui insistit causatur. ¶ Itẽ insistere actu corporis solum verificatur, & tamẽ ẽ dare possessionem absq; corpore vbi animo retinetur. ex his duobus nõ solũ illam Bartoli sed Ang. & Imole. tollo diffinitiones. ¶ Adherẽdo diffinitioni glo. post Azon. ¶ Forsitan diceres posses ꝙ possessio ẽ corporalis rei retẽtio, iuris & facti adminiculo concurrente. ¶ Dictum est corporalis per ea que glo. hic allegat. Addo. l. seruus §. incorporales supra titulo primo. ¶ Dixi rei vt mobilia caperem & immobilia vt in Rubr ff. si cert. pet omnes tradunt. ¶ Dixi retentio, vt acquisitam diffinirem possessionem per ea quæ Bartolus hic post Dinum, & quia verbum retentio magis generale ẽ, quia detentio retentio enim verificatur & animo tantum si possideatur vt quãdo corpore, vt in. §. qui ad nundinas vbi nõ sine ministerio ponitur hoc verbum. sed detentio tantummodo quando corpore simul cum animo &c. Vt in. l. nostra ¶ Dixi iuris & facti quia concurrunt vt ꝑ superiora. ¶ Nõ dixi corporis & animi sicut glo. locuta est, nam vtrumq; ẽ facti sufficit igitur dicere facti. ¶ Sed cõtra istam diffinitionem dupliciter, primo quia verificaretur in sola detentatione, neq; soluatur per id ꝙ Alex. hic dicẽs nõ inconuenire si possessio taliter diffiniretur ꝙ comprehenderet etiam nudã detentationem cum respondeat Soccy. Mẽtem Bartoli fuisse diffinire ipsam vt differt a detentatione, vt sumitur ex suis verbis vbi posuit ius, prout differt a detẽtatione. ¶ Addo tex. in. l. iii. §. fin. eodem. quo in loco patet ꝙ longe differt ab ipsa. ¶ Secundo diffinitio dicta & in vsufructu verificaretur, qui nõ est aptus producere vsucapionem vt possessio ipsa multũq; differt a possessione vt in vulgaribus ẽ videre. ¶ Neq; perceptio fructuum prouenit a possessione, sed iure ipso separato percipiendi fructus, vel a dominio. ¶ Item vsufructuarius tantummodo naturaliter possidet. l. naturalr infra eodem, itaq; actu. nos vero diffinimus quidditatiuam. ¶ Vnde finaliter primo deffiniam largo modo possessionem vt sit ius, vna cum rei vera vel ficta retentione acquisitum per veram vel fictam apprehensionem. ¶ Proprie vero si diffinire vis, dicas ꝙ est ius cum retentione acquisitum per apprehensionem. ¶ Ad primã redeamus dixi ius, per tex.
19 d. l. possessio cũ simil. vt supra diximus. & mihi videtur apertus tex. in. l. cum heredes infra eodem. dum excipit. ibi. possessio autem, que dictio excipit, exceptio de regula ẽ, declaratur per deci. in rubr. de reg. iur. sed regula in. d. l. loquitur de iuribus, ergo & possessio ius est. ¶ Dixi vna cum ad denotandum simultatem

equalitatẽq; iuris & facti.d.l.&.l.nemo. ¶ Posui vel ficta, fingitur quãdoq; quẽ retinere qui vere non retinet, puta quia nõ habet animum patet in.l.iusto.§.cũ qui, isra titulo primo, nihilominus pos sessio est, cum operetur effectum prescri ptionis. Arg.l.deniq;. ff.quibus ex cau sis maiores &.l.prime.§.sceuola. ff. si quis testo lib.esse iussus fuer. & in regu la fine possessione. ¶ Item posui tale verbum propter incorporalia, quæ ve ræ nõ possidentur.d.l.seruus §.1. supra titulo primo, sed quasi possidẽtur patet, quia pro ipsis dicitur interdicta quasi pos sessoria, vt est tex. singul. in fin. in.l.si ædes de seruitu. Vrban.præd.& i.l quo tiens de seruit.titulo generali. ¶ Dixi re tentione, quia ipsa facti ẽ, siue corpore, siue cum solo animo eam considerares. l.bonæ fidei supra titulo primo, & dixi ad differẽtiam detẽtationis quæ non ve rificatur quando solo animo possiden tur.d.§.qui ad nundinas iũcta.l.nostra sicut retentio ẽ. ¶ Dixi per apprehẽsio nem veram vel fictam, de vera patet in.l. nostra in principio, de ficta in.l.si iusse rim, & in.l.clauibus de contrahen emp. ¶ Item posui hæc verba, vt excluderẽ vsumfruct.nõ enim ille quæritur per ap prehensionem, sed pactionibus & stipu lationibus, vt inst.de vsufruct. ¶ Et ex cluderem detentationem, vltra tradita per Alex.& Soccyn.hic, nam non quæ ritur detẽtatio per veram vel fictam ap prehensionem, sed tãtum modo pactio nibus vel per iudicis decretum.d.l cum legat.ff.ex quibus cau. i poss.eatur hoc est Aret. ¶ Si opponeres de seruo qui rẽ aliquam apprehendendo dicitur detine re cum possessio (quæ est ius) non ca dat in ipso.l.quod attinet.ff.de leg. iur. responderem illam esse afininam deten tationem quam clarum erat in hac diffi nitione non comprehendi cum non sit ius, sicut illa de qua in.d.l.cũ ex legati. ¶ Si diceres immo eam esse iurisgẽt.pri meuã, neq; sufficeret.cum diffinire veli mus possessionem quidditatiuam omni iure.inspecto, ita me resoluerem in lar ga diffinitione possessionis. ¶ Si scire velles quomodo stricte ac proprie dif finiretur, tollas ex supra posita quodq; verbum in portãs fictionem, & impro prietatem, cõsiderabis tantummodo ve ritatem apprehensionis sic in principio l.nostræ fuit cõsideratum. vnde cum di xerim apprehensionem poteris sumere, verba cum retentione verificari tantum in re corporali, cũ icorporalia minime apprehendantur sicut neq; aer.

20 GLosã secũdi diuisit Ia sõ.l ei' pncipio dispu tatur an possessio sit de iur gẽtiũ primeuo, vel potius de secunda rio, dr de primeuo, si eã in abstractu caperemus, vt patet ibi, cõis omniũ possessio, in.c. ius naturale prima distinc. ꝙ de primeuo patet quia originẽ habuit cũ iure naturali, quãuis differãt q̃a id iusgẽtiũ solis hoibus, hoc & brutis commune est. ¶ Sed vr immo eam de iure naturali vt in.d.cap.dic ibi poni ius naturale pro iuregent. sicut & in.§.singulorum insti. de rerum diuis. ex causa quia prouenit a ratione homi nis naturali vt in.§.ꝙ vero insti, de iur. nat.gẽt.& ciuil. ¶ Aut loquimur de pos sessione distincta illius videlicet vel isti us, Martini Petri &c. Tunc secundarii iurisgentium est, quo dominia distincta fuerunt.d.l.ex hoc iur.gent. ¶ Conside ra tamen vnicam tãtummodo dari pos sessionẽ, nec illud quia Martini facit qn eadem sit, quia etiam vnum tantummo do vid.tur iusgent.esse, vt Archidiaco. in.d.c.omnes, prima distinct.quẽ Aret. Soccyn.& Florent sequuntur hic, maxi me per.l.manumissiões &.l.ex hoc iur. gent.de iust.& iur.dum se referunt om nes ad.l.1.in fin.ideo possessio, vt iuris gent.esse dicatur. ¶ Et quia tale ius hu manis postmodum necessitatibus alte ratum fuit, ideo & vt serui possessionis capaces nõ essent effectum est, cum illo codẽ iure status corũ fuerit anihilatus

(possessionis inquam producentis ciuiles effectus) sed eo ipso dominus suus acquirant quo percipiunt eius commoditates, in isto enim crederem verificari communem opin. sic habentem duplex insurgendum esse.

21 IN eadē glo. ibi. item nota. discutitur quomodo naturalis possessio perdatur, prima opinio est quorundam dicētium eatenus naturalem possessionem retineri, quatenus insistatur, quod adeo stricte intelligebant, vt etiam eius fundi partes naturaliter possideri non dicerentur, in quibus non insisteretur, sed ciuiliter tantū, patet in verbis glosę. ibi. in partibus. ¶ Nunquam mihi hęc opinio placuit, per tex. in. l. iii. in principio infra eodē. ibi. sed sufficit quālibet partem eius fundi introire, si enim illud est in acquisitione, tanto fortius dicam in retentione per glo. in fin. in opp. Ioannis. ¶ Alex. aliter hic respondebat, ꝙ ideo & cęteras fundi partes dicimur possidere, quia oculus est instrumentum corporale aptum ad retinēdam possessionem, sic velle videtur ita demū cœteras partes possideri, si oculis subiacerent, quod maxime restringeret pręfatam. l. iii. vbi sola cogitatio sufficere videtur. ¶ Vnde cōcluderem considerādo duos casus. Aut quis fundi partem naturaliter corpore possideret, tunc & totum possidere dicatur, dummodo habeat possidendi affectionem, nec de oculo curatur, sic loquitur pręfata. l. iii. non obst. iura allegata per Alexandrum, quia loquuntur vbi nullo modo est ingressus ille qui dicitur possidere. d. §. si iusserim cū simil. ¶ Aut nō insisteret in aliqua parte eius, tunc si nunquam fit corporaliter adeptus non diceretur possidere. l. quemadmodum cum simil. eodem. nisi intermi nis. d. §. si iusserim. ¶ Si adeptus tñ exiuerit a tota quamuis animum possidendi habeat non tamen diceretur possidere, nisi oculus adiuuaret, ꝙ intelligas vt est distinctio Ioānis quam Paulo post aggrediemur. ¶ Secūda oppositio Placent. & Azo. est, ꝙ nunquam naturalis possessio perdatur quocunq; vadat ille qui possideret, gl. & Bartolus hic reprehendunt, quia sic nunquā daretur casus quo naturaliter vnus possideret atq; alter ciuiliter. nec daretur ciuilis sine naturali, contra. l. primam. § deiicitur de ui & ui armat. l. ii. §. primo. ff. pro herede. cum simil. saluarentur vbi vna possessio esset. Nihilominus quia duplex inuenitur videlicet ciuilis & naturalis, reprehendi merentur, sic Alex. ¶ Tertia Alani. ꝙ eo ipso quo de fundo exiretur naturalis possessio perdatur, ciuilem q exit acquirat, si rediret introeundo fundum, ciuilem amittat, naturalem autem acquirat. ¶ In omnibus reprobatur, non enim quis exiēs de fundo perdit naturalem cum animus requiratur. l. iii. §. in amittenda, sic Alex. ¶ Sed mihi non placet per ea quę Bar. hic, nam nō perdi sine animo, procedit. vbi & animo retineri valeret, ꝙ non est in naturali, si enim animo retineretur non variaret a ciuili. & natural'r possidere diceretur, q eam nec in conspectu haberet, quod esset contra Iohānem Bartholum & omnes. ¶ Bartholus aliter respondet ꝙ exitus non est causa perdendę possessionis d. §. in amittenda, tu aduertas ibi dici de ciuili tantum, vel saltim sociata cum ciuili, prout simultanee consideraretur, vt quando diffinitur, sed vbi solam naturalem considerares eo casu crederem exitum causare amissionem sicut introitus parit acquisitionem, vt contrariorū esset eadem disciplina, vt in Rub. per docto. dictum est, finaliter dic Bar. dum dixit exitum intellexisse solū & ab animo denudatum, sic sequutus est Alex. ꝙ vero requiratur vtrumq; patet in. l. quemadmodum, eodem. vbi pro ratione dari crederem pręfatam regulam contrariorum, sic bene reprehenditur Alanus considerans solum exitum causare naturalis possessionis amissionem loquendo

tamen in integrali possessiõ prout diffinitur. ¶ Dum vero dixit ꝙ redeundo perdit ciuilem peius loquutus est, per ꝑ dicta, &.l. dicẽda, ciuilis enim animo retinetur.l.clam. §. qui ad nundinas, quo modo ergo dicemus per ingressum animum tolli? qui immo augeri potius dici deberet, arg.l.si quis in fundi vocab. de leg.iii.&.l. quod labeo. §. idem tu-
22 bero de suppellect.legat. & in aliis rep̃hendas per Alex. ¶ Quarta opin ẽ Ioannis distinguentis vt in glo.& cõmuniter approbatur, ex cuius dictis plures capiuntur conclusiones. ¶ Prima quãdo per me ciuilem & naturalem possessionem haberem, vel per alium, puta ꝑ seruum in rebus peculiaribus non in iis de quibus in.l.iii.in. §. saltus in eadem, tunc si detentans exiret etiam per decimum lapidem naturaliter possidere diceretur dum tamẽ animum habeat possidendi & rem ipsam in cõspectu sit. Ratio datur in glo. quia & eodẽ modo possessio queritur l. ꝙ meo. §. si venditorẽ infra eodem. Et communiter probatur. ¶ Si non sit in conspectu statim tamen eam ingredi possit. Naturalis possessio retinetur, arg.l. clauibus.ff.de contrah.empt. ibi possessio tradita videtur si claues apud horrea tradite sint. ¶ Si vero non statim, naturalis amissa est Sed retinetur ciuilis donec aliquis eam ingressus nos non admittat reuertẽtes. Aut si animo nostro possidere desinamus, eo quia suspicemur nos repelli ab eo qui possessionem ingressus sit. Ita ponitur in.d.l.si id ꝙ in. §. fin. infra eodẽ.

Circa hæc glosa quærit, si ille qui per exitum vel absẽtiam naturalẽ amisisset vt supra, nũc reuerteretur taliter ꝙ prope sit siue de proximo. An (eo ipso quo prope est) eam recuperare dicatur concludit affirmatiuam dummodo res in conspectu sit. ¶ Sed Iacobus de Arena aliter, videlicet tũc per exitum non fuisse amissam. Arg.l.penul.C.de curat.furios. ¶ Contra quem Bartholus quia nunquam alter intrans caperet possessionem, si qui exiuerit retineret. Cum pœnes duos insolidum eadem esse nõ possit.l. si vt certo. §. si duobus vehiculum.ff. commod. & tamen clarum est ꝙ intrans quãuis violenter eam acquirit. ¶ Quod intelligũt in casibus prædictis ꝓsupponendo quẽ naturaliter & ciuiliter possidere. Sed si naturaliter tantum, vt est vsufructuarius.d l. naturaliter, tũc & solo animo absens eaam retineret cum istis glosę dictis doctores communiter transiuerũt. ¶ Conclusionem hanc videlicet recuperari possessionem eo ipso quo in con spectu est. Amplia & si non sit in cõspectu si tamen de proximo esset recuperabilis vt in glo. nostra. ¶ Quæ vera est cum de facili res ad sui naturam reuertatur.l. si vnus. §. pactus ne peteret.ff.de pactis. Naturalis enim semel cum ciuili fuit vnita, non mirum si ex aspectu, vel sola vicinitate Reunitio fiat. vt hic Socynus post Cumanum. ¶ Secus igitur esset vbi nouiter de acquirenda possessione vacante daretur casus, tunc enim & corpore opus esset, vt in.l.iii.in principio. melius in.l. quemadmodum infra eodem, quod vltimum nõ intelligas vbi cum aspectu concurreret voluntas tradentis, vt in. §. si iusserim. in. l. nostra. ¶ Præterea conclusionem intelligas & ampliationem vbi possessio vacaret eo tẽpore quo qui amiserit, reuerteretur. Alias neq; per asfectum, neq; per vicinitatem recuperari posset. Etiam si alter qui possideret abesset. vt Soccyn. hic ex ratione quia cum primus possessor (qui per absentiam amiserat naturalem) possideat ciuili modo, sequitur ꝙ secundus possideat naturaliter quo ad primum. ¶ Que naturalis per absẽtiã non amittitur, vt in sequenti conclusione glosę. Quia de re quãuis absit iste secũdus, nõ tamen (si primus reuertatur) per aspectum vel vicinitatem naturalem. acquirit, sine recuperat. (stante illo impedimento videlicet, duos insolidum eodem

temporе poſſidere nequaquam poſſe).
¶ Et aduertẽdum puto, ꝙ quamuis de
naturali tantum proferant quam habet
vſufructuarius, nihilominus ex ratione
gloſe ibi quia animus nõ impeditur &c.
Etiã de cuiuslibet alterius naturalis in-
telligetur. ¶ Quo vero ad aliam cõclu
ſionem illam videlicet. naturalem reti-
neri ſi de proximo regredi poſſit non
parum dubitarem, nam ꝙ (ſi non eſt in
conſpectu) retineat naturalem pœni-
tus eſt contra naturam naturalis, cuius
eſſentia eſt vt corporeus actus neceſſari-
us ſit, arg. l. noſtre, ſed vbi eſſet in aſpe-
ctu ſat in oculo corporeus actus verifi-
catur. ¶ Nec obſtat. d. l. ꝙ meo. in. §. ſi
iuſſerim. Et. d. l. clauibus. quia in termi-
nis earundẽ res erant in conſpectu. Præ
terea quamuis iura fingant in caſibus il-
lorum iurium contra naturam natura-
lis, & ſpeciali ratione non ideo ad caſus
noſtros amplabuntur arg. l. ꝙ contra
ff. de legibus. Argum. l. precipimus, in fi
ne. C. de appellat. non enim in his caſi-
bus dici conuenit vt res ad ſui naturam
reuertatur, vt per Soccyn. ¶ Immo re-
torqueirem quia res incideret contra na
turam naturalis vt dixi. ¶ Neq; dici po
teſt ꝙ ſicut naturalis trahit ad ſe ciuilẽ.
d. §. qui ad nundinas, cum ibi not. ita ẽ
conuerſo vt Soccyn. loquutus eſt, quia
reſpondeo diuerſam eſſe rationem cum
ciuilis non poſſit ad ſe trahere naturalẽ
contra naturam naturalis. Quæ eſt ne
corporeus actus deſit, vt in. l. noſtra.
¶ SECVNDA principalis conclu-
25 ſio gloſe ſumitur, ꝙ vbi per alium puta
filium ſeruum, tutorem vel procurato
rem haberet quis naturalem. Et per ſe
ciuilem, licet detẽtor exeat poſſeſſionẽ
(animo tamen eam retinendi) nec vici-
nus neq; in aſpectu ſit, nihilominus na-
turalis poſſeſſio per dominum retine-
tur. ¶ Idem gloſa vult in naturali poſ-
ſeſſore, vt ẽ vſufructuarius retinet enim
quouis eat. l. 1. § interdictum. ff. de ui &
ui arm. iuncta. l. iii. in. § vnde ui. ¶ Que
rit huius vltimi dicti rationem reſpon-
det eadem animum eius qui naturaliter
& ciuiliter poſſidet ſatis defatigari (ſi ab
ſit) in retentione ciuilis, ſatiſq; in ea ope
ratur nec vlterius operari valet in reten
tione naturalis, cum duobus inſeruire
nimium ſit. Quod ceſſat in vſufructua-
rio, cuius animi onus i ſola naturali cõ
ſiſtit, nec in eiuſdem. retentione quam-
uis abſit) nimium defatigari dicetur, ar
gum. l. ꝙ labeo. ff. de compenſ. & com-
muniter hæc ſequuntur. ¶ Sed Soccyn.
cõtra. fretus quia in vna eademq; re na-
turalem in altera ciuilem habere poſ-
ſum, in decem rebus & pluribus natura
lem, in totidemq; & pluribus ciuilẽ, nec
animus ex eo nimis defatigari opinabi-
tur. item in terminis queſtionis videtur
potius dicendum retineri melius natu-
ralem propter auxilium ciuilis quod vt
communiter argumentati ſunt, argu l.
qui patri. vbi doctores. ff de acquir. hæ-
redit. ¶ Addo textũ in. l. iii. in. § . nera-
tius. ibi, quia ꝙ deſit naturali poſſeſſio-
ni id animus implet, infra eodẽ. ¶ Alex.
dat aliam rationem ꝙ qui habet vſufru-
ctum eſt in quaſi poſſeſſione iuris vten-
di fruendiq; tam ciuiliter quam natura-
liter, vt eſt glo. ſingularis. in. l. ait præ-
tor, in. § . Item ei. ff. quibus ex cauſis ma
iores. Vnde ſi abeſſet retineret quaſi
poſſeſſionem ciuilis iuris, non mirum ſi
nõ perdit illam quaſi naturalem. ¶ Ad-
das ponderãdo verbum videtur in prin
cipio, in. d. l. naturaliter & adde gloſam
in. l. licet in fine. C. eodem, ibi ratione
iuris poſſident. ¶ Nihilominus hæc ra
tio nõ tollit iudicio meo dubium quan
do quis vere poſſidet retinẽdo ciuilem
non retinet naturalem vt ſupra narra-
tum eſt, tanto fortius concludendum ꝙ
quando quis ficte poſſideret retinendo
quaſi ciuilem, nequeat retinere quaſi na
turalem. ¶ Soccynus aliam rationem
aſſignabat, ꝙ quando naturalis iuncta
eſt ſeu vnita cum ciuili, parum intereſt
quod vel ex eo patet, quia nullũ vel ſal-
tim ex eo paruum præiudicium ex eius
amiſſionem infertur. tex. ẽ in. l. licet. C.

eodem & in.l.clam.§.qui ad nundinas infra eodem. Ideoq; quando reuertitur absens de nouo quærere possessionem minime dicẽdum sit sed potius cõtinuare vt dominus Antonius.& Abb.in.c.cũ venissent de restit.spoliat. Inde etiam sequitur, ꝙ pro ipsa remedium retinende iuribus minime datum inuenitur. ¶ Nec obstat Aretin.dicẽs per Principem nõ posse tolli qñ vnita reperitur. ex quo patet interesse vnita vel nõ sit, iuxta ea q̃ habetur in.l.fin.C.si cõtra ius vel vtilit. public. quia immo tollitur iuxta tradita, in.l.quoties.C. de precipibus Imperatori offeren. ita Soccyn. ¶ Cui respondẽdum puto immo præiudicium & magnum esse propter fructus & naturales accessiones, de quibus Bart. in diffinitione naturalis. ¶ TERTIA Conclu-
24 sio glosę principaliter se habet, eẽ duas possessiones ciuilem videlicet, & naturalem. Bar. tertiam addidit. Corporalem, cum quo Rom. per.l.1.C. de fund. patrim. lib.x. Est tex. in.l. ꝙ seruus ifra eodem, & in.c.ꝙ autem, de iure patron. & in.c.cum aliquibus, ibi corporali, de re iudic. ¶ Sed ibi duplicem. Vnde per eos post Iohannem hic. Et Dynum in Regula sine possessione cõcluditur possessionem in genere sumptam in duas diuidi species, quarum vna ciuilis altera naturalis appellatur, ciuilis per Bar. & omnes hic diffinitur. ¶ Item naturalis per eundem diffinitur, vt sit ius aptum producere ciuiles effectus respectu alicuius iuris a dominio separati, & respectu naturalium accessionum. ¶ Sed Alex. cõtra quia. non illa naturalis possessio vsusfructuarii producit p̃fatos effectus, sed quasi possessio iuris vtẽdi fruendiq;, & hæc ẽ secunda ratio reprobãdi distinctionem trimembrem cum ratio differẽtiæ cesset. ¶ Vnde deffinit naturalem illo modo quo per Bart. corporalis diffinitur. addito verbo corporalis, dicẽs sic. naturalis siue corporalis possessio, ẽ ius insistẽdi rei non prohibite possideri retẽtionis, & recuperationis producens effectus. ¶ Redeundo ꝙ species possessionis due sint, probari dicunt per textum, in.l.nemo.C. eodem ibi corpore & animo. ¶ Sed euitatur quia quãuis dicat requiri vtrumq;, corpus & animum non ex eo sequitur esse species differentes, sic etiam respondetur ibidem in verbo, duplicem rationẽ, immo retorquetur ille textus, dum loquitur in singulari, ibi possessionis. ¶ Secundo per textũ in.l.ii.in.§.1.ff. pro herede ibi, sic accipiẽdum esse vt possessio non solum ciuilis, sed ẽt naturalis intelligatur. ¶ Sed Bar. ibi intelligit de detentatione, vt per sequen. dum dicitur de deposito. ¶ Iason ꝙ immo de naturali. Et ꝙ iurisconsultus ibi arguit a fortiori, quia si naturalis possessionis causam quis absq; noua superuentione sibi ipsi mutare non potest, tanto minus poterit detentationem. Motus per textum, in.l.non solũ, in.§.1.ifra titulo.i. vbi argum. hoc à fortiori videtur expressum. ¶ Florentini replicãt ꝙ.d.lex. aliter loquatur dicendo, cum hæc recipiantur in eo qui possessionem habet, vt si ab initio male fidei possidenti superueniat titulus, & bonafides incipiat possidere, quãto magis in colono qui nunquam habuit possessionem. Quasi dicat in colono minorem fuisse dubitationem, cum regula se habens, ne quis sibi ipsi causam possessionis mutare possit. in colono clarã esset, ꝙ locum nõ haberet stãte (vt stat) apud colonum nullam possessionem esse, arg.l.decẽ, de verb. oblig. ¶ Sed istis contrariaret per verbum, hæc, ibi. positum in plurari ad omnia prædicta se referentem. Nam supra dixerat possessorem sibimet possessionis causam mutare non posse, dum igitur arguit a multo magis, nulli dubium est quin idem replicat in detentore. ¶ Et ꝙ Iason bene intellexerit pondero, ibi. nec colonũ cuius dictionis natura ẽ, vt ponatur inter diuersa. Bar. in.l.sępe.ff. de verbor. signific. Vnde cũ de colono, & aliis nudam detentationem habẽtibus dixerit,

aperire

aperire videtur ꝙ supra de possessore loquutus sit. ¶ Nihilominus ad.d.l.nõ solum. Responderem vt hoc velit, videlicet, ꝙ quamuis vtraq; ratio in possessione alicuius vigeat, de quibus rationibus habetur in.d.l.nemo. non tamen sibi ipsi quis causam possessionis mutare queat. ¶ Et aduerto ad uerba ibi, sic accipiendum est &c. Ostendunt enim, vt præcedētia ibi, causam possessionis, declarētur ibi, non tam ciuilis &c. ¶ Vñ cõcludo, ꝙ verbum ciuilis importet causam, & similiter verbum naturalis. Et consequenter vnam, & eadem possessionem esse, duabus causis, siue rationibus firmatam, vt vere quis possidere dicatur. Iuxta.l.nemo. ¶ Cã naturalis est causa essentie, iuxta.l.iii.i.eodem. ¶ Cã ciuilis, est quæ parit ciuiles effectus, de quibus Bar. in diffinitiõibus. ¶ Tertio pro istorum opinione datur.l.i.in·§·deiicitur.ff.de ui & ui arm. ibi siue naturaliter, siue ciuiliter possideat, nam naturalis possessio, & pro suo, ad hoc interdictum pertinet, sunt hæc verba illius textus. Qui tunc minime loquitur de sola detētatione, vt in sequētibus verbis patet, dum detentori vult cõpetere interdictũ. ¶ Soccinus vult ibi, non poni naturalem ad differentiam ciuilis, sed vt actum corporis denotaret, vt in.l.nostra, cui adde ꝙ infra dicam, ꝙ aduerbialiter &c. ¶ Florentini replicant, per verbũ ibi pro suo. quod ciuilē significare velit, de quibus ob maiorem commoditatē inferius dicere proposui. ¶ Quarto pro eorũdem opinione textus, in.l.iii.in·§·nerua filius, ibi eatenus res mobiles nos possidere, quatenus sub custodia nostra sũt, idest quatenus si velimus eaꝝ naturalē possessionem nãcisci possemus. ¶ Bar. tamē dicit, ibi loqui de detētatione, pro quo Florentini ponderant verbum custodia, arg.l.cũ legati.ff. quibus ex causis in possess.eatur. vbi patet id verbum solam significare detentationē. ¶ Quod nihil esse puto. Cum eo mõ verba principii, ibi, possideri, restringerentur.

¶ Ad verbũ, custodia, dicas p eũdē leo non se firmasse iureconsultum, sed vlterius processisse, ibi quatenus earum possessionem &c. ¶ Posses tamen respondere, vt in precedenti Soccynus dixit, & aliter nunc dicam in contraria opinione. ¶ Quinto pro eis textus in.l.iii.ff. ad exhibendum, ibi sciendum est hanc actionem competere aduersus possessorem, non solum eum qui ciuiliter, sed ẽt eum qui naturaliter incumbit possessioni, respondetur eum loqui de detētatione, patet in illatione sequēti, dum loquitur de creditore, itaq; de detinēte. Arg. l.hæredes palam·§·sed si notam ibi, vicinis scripturis.ff.de testam. ¶ Sed nihil est, vt ibidem per glosam, cum allegatis suis. ¶ Cui tamen posses respõdere, ꝙ verbum (ciuiliter) denotet qualitatem siue actum corporis, vt supra, & ponatur aduerbialiter, vt impleat illud verbum. Et declarant grammatici, iccirco vt qualificet, & per istum textum videtur apte probari, ꝙ verba ciuilis, & naturalis in.d.l.ii.ff.pro hærede. denotent qualitatem non autē speciem diuersam. Aliter etiã inferius respondebo. ¶ Sexto textus in.l.quemadmodum.i.eodem ibi. nulla. Soccyn. respondet intelligi de iusta, siue iniusta ideoq;, ex quãlibet cã, non ꝙ duas significet inueniri. ¶ Septimo tex.in.l.acquiritur, in fine, supra titulo.i.ibi naturalis non sufficit ad prescriptionem, ergo differt a ciuili. ¶ Soccynus ꝙ ibi est propter malam fidem. Cui replicatur, ꝙ ibi due rationes ostēduntur, quarum vna est, quia non possidet ciuiliter, vt glo. declarat, vnde sufficit vnam verificari.§.affinitatis insti.de nupt. ¶ Item respõdet ꝙ ex eo quia nõ sufficit ad præscriptionem non inducitur specifica differentia, probat isto modo, iniusta non sufficit, iusta sic tamen iusta nõ differt specifice ab iniusta. l.iii.·§·ex cõtrario, i.eodem. ¶ Octauo mouentur Bar. & Alex. quia duo non possunt insolidum possidere.d·§·ex contrario, sed in.d·§·qui ad nundinas, dicitur

ꝙ ingressus acquirit possessionẽ & absens retinet. Ergo due sũt possessiones. ℂ Rñdetur ꝙ diuersis respectibus consideratis bene duo possideret insolidum, patet in.l.fin.ff.vti possid.vbi vsufruarius & vsuarius eiusdem fundi habent interdictum. Quod non datur nisi possideti. ℂ Aliter Soccy. ꝙ regula.§.ex cõtrario, procedit quando ratio naturalis obstat. ℂ Sed Florent. cõtra eũ per verbum videaris, bis I eadem. l. repetitum. ℂ Dicas tu ꝙ illud ostendit ocularem demonstrationem non improprietatẽ. Vnde ratio naturalis est illa, quæ ibi repugnat, vt etiam videre est in principio paragraphi dum dicitur ibi, contra naturam quippe est &c. Vñ stantibus duabus solutionibus maxime prima nõ sequitur ꝙ in.d.§.qui ad nundinas, vt supra ponderato probetur duas inueniri possessiones. ℂ Nono pro eadem parte est textus, in.l. pupillus supra titulo primo, ibi nec alienare potest possessionẽ quæ est naturalis, respondetur ꝙ verba quæ est &c. stent declaratiue non ꝙ diuersam speciem ostendere velint, nã tũc sequeretur absurdum id videlicet, vt pupillus ciuilẽ possessionem alienaret contra mentẽ illius textus. ℂ CONTRARIAM vero partem videlicet, vnicã inueniri possessionem tenuit Azo. quẽ hic sequitur Soccy. per tex. in.l. licet. C. eodem vbi dicitur, ꝙ licet possessio nudo animo non acquiratur, nudo tamen animo retinetur, cũ igitur verbum possessio semel positũ ad primam & secundam referatur orationem, fat ostẽditur eandem quæ corpore acquiritur eẽ que animo retinetur, nec animum neq; corpus facere speciem separatam, prout ipsi profitebãtur animum facere ciuilem, corpus vero naturalem possessionem. ℂ Florentini respondent ꝙ ibi fit repetitio possessionis non tamẽ eiusdẽ, probãt, ex ratione quia naturalis possessio non retinetur nisi ab eo qui ei insistit, vt in tex. nostro, nisi loqueremur de naturali formali, vt est illa vsufructuarii, vnde cum repetat eandem. concludunt ne procedat argumẽtum illud, vnam videlicet reperiri possessionem. ℂ Quibus replicarem ꝙ quamuis naturalis possessio corpore tantum teneatur vt hic, nõ tamen sequitur quin in.d.l. licet, eadem possessio sit. Et ꝙ immo eadem probatur in verbo retinetur ꝙ differt a verbo tenetur de quo hic. ℂ Nec mirũ si solo aio &c. Quia respõdebis, ꝙ turpius eiicitur quã non admittitur hospes d.l.ii. ff. de his, qui sunt sui vel alieni iur. ℂ Itẽ probatur per illum tex. in verbo tamẽ: Cuius natura est, repetere precedentia Bar. in.l. omnes populi in. x. col. ff. de iustit. & iur. Alex. in.l. filius a patre. ff. de liber. & posthum. ℂ Secũdo quod vnica tantum possessio sit, mouebatur per rubricas nostras in. ff. &. C. & per tex. in l.iii. in.§. in amittẽda. ff. eodem, si enim essent plures possessiones non in singulari rubrice loqueretur. ℂ Sed Florentini ꝙ in rubricis ponitur vt est genus, quod diuiditur in pluribus speciebus, vt in nigro. Sed hoc falsum eẽ nunc ostendam. ℂ Tertio pro eis tex. in.l. iii.§. generã, prætermittendo per Bar. hic bonam & malam fidem non esse qualitates in possessione, vnde Soccynus arguit ꝙ si naturalis possessio esset separata species sicut ciuilis, genus possessionis in.d.§. non diuideretur in illas qualitates, quas vocat species, sed in sui proprias species naturalem scilicet & ciuilẽ. ℂ Florentini respondere conantur, ꝙ species posuerat alibi & ibi voluit ponere qualitates. ℂ Nihil (vt puto) dicunt, nam res non debet diuidi per qualitates sed per species quæ diuisio ibi exprimitur, mille insuper modis responderetur. ℂ Cõcluderem finaliter cum istis vnicam tantummodo inueniri possessionem, quæ quandoq; consistit apud duos, diuersis respectibus consideratis. Respõdeamus ad verba ciuilis & naturalis l.d.ll. vt possidendi, modum & qualitatem importent. Quorum vno sublato non mutatur subiectũ. arg.l. tex. l.1. in.§. Aristo.

ibi.esse enim verum hoc anno non ui,
vel clam.ff.de aqua quotid.& estiua. &
ꝙ modi sint,& qualitates īfra melius de
clarabo. ¶ Quibus ita stantibus ad.d.
l.ii.ff.pro hæred.dico ꝙ ibi ciuilis & na
turalis sunt qualitates,quæ se referūt ad
vnam possessionē.Ideo in singulari pro
lata ē. ¶ Si replicares ꝙ quia vnus ciui-
liter possidet alter naturaliter,ideo non
possit eē vna,ne deueniatur ad absurdū,
pœnes duos insolidum possessionē ean
dem permanere contra.l.si vt certo.in
·§·si duobus vehiculum.ff.commod &
d·§·ex cōtrario.i.titulo nostro. ¶ Tri-
plicarem non ex hoc sequi duas eē pos-
sessiones,immo vna est, vt per superio-
ra,quæ diuersimode sicut stellio se ostē
dit & verba ciuiliter & naturaliter po-
tius qualitates sunt ac modi possidendi
quod etiam sumerem ex.l.iii·§·fin.ff.ad
exhiben.ibi ciuiliter & naturaliter incū
bit possessioni. Itaq; eidem cum loqua-
tur in singulari. ¶ Ad ꝙ.l.bona.i.eodē
allegata per Soccynum hic respondem-
tem,ꝙ quia genus inuisibile est ideo ver
bū (possessioni) in dictis legibus in ge-
nere capi non possit. Cum non conue-
niret cum verbo (incumbit) sibi iūcto.
¶ Ad·§·ex contrario,& ad.d·§·si duo-
bus vehiculum. Respondetur procede-
re vbi ratio naturalis repugnat videli-
cet in corporali possessione, non enim
tu sedere posses vbi ego sed affectus ani
mi pœnes plures eiusdem rei permane-
re posset ergo &c. Ad quod.l. i·§· siue
autem.ff.de ui & ui arm. ¶ Eodem mo-
do responderem ad.l.i.in·§· deiicitur,
eodem illo titulo & ad.l.iii.in·§·nerua
filius.i.eodem. Et ad.l.iii.in·§·fin.ff.ad
exhiben.& ad.l.acquiritur in fine supra
titulo.i.& quāuis ibidem dicatur,ꝙ na-
turalis non sufficit ad præscriptionem
debet tamen intelligi ꝙ modus taliter
possidendi (videlicet naturaliter)nō suf
ficiat ita ꝙ sola qualitas illa effectum p̄-
scriptionis operetur. ¶ Quicquid sit in
hoc disputabili puncto vltimo loco di-
co ꝙ possessionis genus de quo in ru-
brica nostra. Et in similibus legibus id
ponētibus in singulari.diuiditur in du
as species,probo per textum,in.l.quem
admodum ibi,nulla.i.eodem cuius di-
ctionis natura est,denotare pluralitatē
·§·nulli.instit.de patria potest.&.l.nul
li C.de Episc.& cleric.cum simil. ¶ Itē
per tex.in.l.ii.ff.pro herede in verbo vl
tam. Quæ due (ut puto) ille sunt quæ
ponuntur per iureconsultum, in l.iii.
infra eodem.ibi bone fidei,& non bone
fidei. ¶ Quas declaro sic,ꝙ bone fidei
pariat ciuiles effectus acquisitionem do
minii per vsucapionem & acquisitionē
fructuum vnde pp istos ciuiles effectus
ista posset denominari ciuilis. ¶ Non
dico ꝙ vbicunq; de ciuili dicatur hæc
tantum significetur cum & quādoq; ci-
uilis appellatur propter animum quem
ius ciuile ī possessione requiri vult si vo
lumus ex ea patrocinari.vt in.l. nostra
in·§·si furiosus & ita procedunt aliqua
iura pro communi opinione allegata,
quæ iura modum possidendi importāt
vt prædixi seu in possessione requisita.
¶ Dico igitur ꝙ possessio bonefidei ui-
delicet quæ cum bona fide associata ap
paret vna species est & non bone fidei
possessio(hoc est que associata cum bo
na fide nō pateat)altera sit species. ¶ In
quo aduerto plus esse dicendo non bo
na fide,quam dicendo male fidei seu ma
la fide vt dicit glosa in.l.iii.in·§·genera
infra eodem omnino videnda. ¶ Quæ
species videlicet bona fide vocatur (vt
puto) iusta in.d.l.ꝙ seruus.i.titulo no
stro ad differentiam corporalis vt ibi-
dem videlicet possessionis enudate ab
adminiculo iuris. ¶ Nec obstat si quā-
doq; iniusta pariat ciuiles effectus videli
cet præscriptionem de iure nostro ciui
li,vt est tex.insti.de vsucapion. ¶ Quia
respōdebimus illud ibi esse speciale pro
pter odium negligentium vt in.l.fin.C.
de annali except. ¶ Item in casu.l.pri-
me.ff.de ui & ui arm.speciale est vt de-
linquēdi materia euitetur vbi videas glo
sam in verbo ciuiliter.per quam (refe-

rentem opinionem imerii) habes id ꝙ supra tenui circa species possessionis, de ciuili hoc est iusta & de naturali, hoc ē iniusta. ℭ Ad tex. in. l. iii. in. §. ex cōtrario, ibi nec interest iuste vel iniuste &c. Respondeo per eundem tex. ibi, quantum ad hoc &c. arg. l. ius singulare. ff. de legib'. ℭ Ad id ꝙ Soccyn hic subtilizat rñdeo ꝙ sumus legiste nō dialectici.

25 Quærit Bar. hic de quasi possessione incorporalium vtrum in ciuilem & naturalem diuidatur. Opinionibus relatis concludit affirmatiuam communiter sequuntur. ℭ Ipse declarat, ꝙ naturalis quasi possessio ē illa, per quam ius reale (puta seruitutis) retinetur. Et eam vocat naturalem quia nullum hominis factum in eius retentione necessarium ē, sed fundus ipse dominans de per se retinet possessionem si causam continuam haberet. l. qui fundum. ff. quemadmodum seruit. amittatur. l. 1. §. quæsitum. ff. de aqua quotid. & estiu. ℭ Tunc dicitur continuā cām habere, cum absq; hominis facto nunquā fluere desinat. ℭ Quasi continua qñ de se apta est fluere, vt est aqua de cœlo cadens. l. foramen. ff. de seruit. Vrban. prædiorum in versic. at que de cœlo cadit &c. ℭ Non continuā nec quasi continuam, vt est seruitus itineris. l. seruitutes. ff de seruit. titulo generali, vbi glo. magistra. vel aqua cadens ex pauimēto dum lauatur. d. l. foramen. ℭ Redeūdo fundus de per se absq; hominis facto & animo retinet seruitutē hæc enim fundo ipsi debetur ab eodēq; retinetur. l. q̄ in aliena, in fine. ff. de negoc. gestis, ideo dr̄ naturalis. ℭ Sed quasi ciuilis. Illa ē quæ præscribitur egetq; animo possidēdi, ita vt putet vti iure suo. l. 1. & ii. C. de seruit. & aqua. Ideoq; propter animum dicitur ciuilis. ℭ In hoc tamen nos aduertit, quia fundus ipse præscribere dicitur. d. l. qui in aliena. Qua de re præscriptio non procedit, nisi continuam causam haberet. d. l. foramen, vel nisi tanto tēpore cuius contrarium memoria non habeatur cursus effluxisset. ℭ In quibus cōsidero quod (si fundus præscribere dicitur (vt vult) & fundus possidere dicatur arg. regule sine possessione vsucapio non procedit, de regul. iuris. Et ibi. Dyn.) sequitur ꝙ quasi possessio qua seruitus retinetur eadē sit que præscriberetur, itaq; sequeretur non eē duas, videlicet quasi ciuilē, & quasi naturalē. ℭ Præterea dum Bar. vult non eē necessarium animum in quasi possessione quæ retinetur, cum eo non assentirē, per totum textum, in. d. §. Arist. maxime ibi, esse enim verum hoc anno nō ui, non clam, nō præcario vsum. ℭ Nō obst. §. quæsitum, quia fingitur ibi animum interuenisse, ad quod pondera illa verba, ibi quasi duxisse videatur. Iuncta. l. si me in vacuam. ff. de acquir. poss. Cum igitur ibi fingatur, patet necessarium fuisse, ne dici possit frustratoria lex. hoc eodē modo loquitur. d. l. q̄ fundum in verbo retinetur, vbi glo. ibi nam fingitur &c. in. d. §. quæsitum. ℭ Et idcirco concludo illam quasi possessionē iurium realium incorporalium potius ciuilem dici, quam naturalē. ℭ Momeor quia potius in his incorporalitas consideratur, quam corporalitas, vt. d. l. seruitutes, titulo generali, quātus sine corporalitate non fit videlicet, sine prædio. ℭ Itē ciuili iure fuit inducta quasi possessio. l. 1. & 2. C. de seruit. Et est melior tex. in. l. si edes. ff de seruit. Vrban. ibi natura enim seruitutum est, vt possideri videantur. ℭ Et finaliter dico ꝙ, neq; inuenitur quasi ciuilis quinimmo sed simpliciter dicatur ciuilis, bene verū puto ꝙ reperiatur quasi naturalis, non autem in istis terminis sed in terminis. §. si iusserim, cum simil. vbi lex fingit, quem naturaliter, seu corporaliter acquirere, quod vere non fit. d. l. quod meo. in. §. si venditorem. Et habet eosdem effectus quos habet vera naturalis possessio de qua sup̄ dixi.

QVærit Bar. an detentatio sit iuris, vel facti conclusit eam eē facti quia que iuris sunt non cadunt in seruum. l. quod attinet. ff. de regul. iur. detentatio vero sic. l. stipulatio ista, in. §. hæc quoq; de verb. obligat. ¶ Ad. l. si finita, in. §. si quis metu. ibi, ius detentationis, respōdet illam loqui de quesito per detentationem. Ita Rom. hic, & Paul. in. l. peregre. i. eodē, per. d. l. ꝙ seruus, tamen ꝗ aliquando se cum habeat admixtum ius, vt in illa Coloni & inquilini qui animo retinēt quāuis corpore non insistant. l. colonus. i. eodem. ¶ Pro hac opinione est, quia vbi de iure simpliciter fit mentio, intelligitur de illo, quod nō cadit in seruum. l. illa verba arbitratu Lucii Ticii de verbor. signif. ¶ Sed tamen ꝙ sit ius, tenuerūt Cyn. Dyn. in. l. licet. C. eodem. Ang. Paul. hic Imol. & Alex. per. d. §. si quis Metu & per. l. ii. circa princ. ff. pro hærede, ibi ius pignoris retinebit. Iūcta. l. peregre, vbi quia dicitur ius possessionis fuit conclusum possessionem esse ius, ita dicendum est in dictis verbis ius pignoris. Item quia detentatio est iuris gentium cuius iuris est capax seruus. ¶ Ad. §. hæc quoq;, respondent ꝗ loquitur de detentione introducta per stipulationem inuentam post quam seruitus, in eē venit. l. ex hoc iure. ff. de iustit. & iure non mirum, si seruus sit capax detētationis talis, sed in eo quod comprehendit ius, in eo non cadit ¶ Ad. l. illa verba dicunt ꝙ loquitur ī arbitrio seu compromisso, quod non cadit in seruum. l. pedius. ff. de arbitris. ¶ Itē si argumētum cōtrariorum sumeretur ex illa lege, ius primeuum (ꝗ cadit in seruum) non diceretur ius, quod esset cōtra l. ius naturale. ff. de iustit. & iure dicit hoc Alex. ¶ Nō obstat detentationem fieri quandoq; iniuste, quia immo detentator iniustus, habet ius recuperandi. c. reintegranda tertia quæstione. i. & in. l. 3. §. si quis ui. ff. de ui & ui armat. ¶ Quapropter Alex. ipse probat Angeli definitionem ꝙ detentatio est ius insistendi rei aptum ad custodiam eius & conseruationem, & qñq; ad fructuū acquisitionē, ꝙ sit ius vidimus, ꝙ aptum ad custodiam, patet i. l. si ex legati. ff. quibus ex caus. in poss. eatur ꝙ ad fructuū acquisitionē patet in d. titulo in. l. Fulcinius in. §. fin. & in. l. si fur. §. locaui. ff. de furtis. ¶ Ego vltimo loco concluderem detentationem esse facti, sicut Bartol᷑ p. d. §. hec quoq;, nec illa ratio est propter quam seruus habet detentationem, sed est quia detentatio ē quid nudi facti, quod sumitur ibidem ex præcedentibus verbis. Dum dicitur de possessione naturali. ¶ Secundo moueor per. d. l. illa verba. Non obstat ꝙ (hoc stante) ius naturale, non diceretur ius, quia replicarē ius naturale fuisse añquam eorū status introduceretur eorumq; conditio annihilaretur vt diximus in rubrica non mirum igitur, si dicitur ius & cadit in seruū. ¶ Sed post seruorum statū annihilatum, quicquid iuris introductum fuit non cadit in seruum. d. l. illa verba. Et dicitur ius ciuile. d. §. hæc quoq;, nam de ciuili disputatur, & ponitur in diffinitionibus vt vidimus in diffinitione possessionis. ¶ Modo dico sic, nam contratenentes mouentur ex. d. l. ii. ff. pro hærede & ex. d. §. si quis metu, vbi videtur nominari ius, quibus respondeo, ꝙ leges ille loquūtur de iure ciuili patet, quia de pignore prætorio, quod pignus nemini dubium ē, fuisse inuētum post condictionē seruorum annihilatam. Et consequenter post ius gentium, non enim per hoc dicunt illi textus, ꝙ detentatio sit ius nam male loquerentur, cum ipsa cadat in seruum in quo ius minime adheret. ¶ Ad quod pondero textum l. d. §. si quis metu, ibi ius detētationis, nō. n. puto verba illa significare detentationem esse ius, sed immo facti a quo ius oriatur. Quasi dicat ius quod oritur ex facto illo, seu detētatione, arg. l. si ex plagis. ff. ad. l. Acquil. ¶ Et si diceretur, ꝗ quia ex detentaio-

ne oritur ius.d.§.si quis metu &.d.l.ti. ideo non cadat in seruum, Respondere, quod regulariter cadit in seruum.d.§.hæc quoque fallit in detentatione iudiciali, que videlicet iudicio mediante haberetur, vt per Imol.hic ex ratione. l. seruus.C.de iudic.hoc modo loquuntur iura præfata. ¶ Et in istis terminis detentatio ab absente retinetur propter vinculum decreti. Ad quod facit quia talis detentatio est de iure ciuili vt per Bar.infra, in ver sic.item quæro num. 13. ¶ Quod intelligas non inspecta serui essentiali natura sed iuris ciuilis confirmatione, arg. l.ii. ff.de origin.iur.ibi omnia nostra facimus &c. ¶ Nõ obst.l.peregre, quia non determinarem per eam solam legem quod possessio sit iuris, sed per alias leges vt suo loco dictum est. ¶ Præterea si per similem præfate legis peregre, detentatio diceretur eẽ ius concluderetur quod detentatio esset pignus, sed quam longe ab eo differat, ex eo etiã videre est, quia pignus cõstituitur per decretum, vel conuentionem. Atque aliter detentatio. ¶ Vltimo loco vel dicam detentationem esse quid facti, quo res detenta custoditur aptum producere eius cõseruationẽ, & fructuũ acquisitionem. ¶ Dixi aptum produce
27 re, quia non semper sed quandoque conseruationẽ rei producit. ¶ Quid si res eẽnt, que seruãdo seruari nõ possunt, de quibus in titulo de vsufruc. earum rerum quae vsu cõsumũtur &c. ¶ Et quod dixi fructuum acquisitionẽ, verificatur in detẽtatione habita iudicis decreto.

QVærit Bar. quo iure possessio sit inuenta conclu dit & vide, cũ quo Alex. sed tenendo quod vnica tantum possessio sit. Cõclu
28 dendum erit inuentam de iure gentium primeuo. ¶ Modum tamen possidendi ciuiliter videlicet, vel naturaliter iuste, vel non iuste bona fide, siue non bona (vt supra declaraui) esse de secundario de quo in.d.l.ex hoc iure ff.de iustit. & iure declaratum tamẽ a iure ciuili, nam possessio ciuilis, itaque illa qualitas magis dicitur propter declarationẽ, & approbationem iuris ciuilis, quam quod ab ipso originem traxerit animo enim possidebatur de iure gentium, vt sumitur ex.d. l.ex hoc iure &.l.nostra. ¶ Vel dicas vnicum ius gentium esse, vt per Aretinũ & Soccyn. hic. ¶ Quæritur quo iure quasi possessio incorporalium inuenta sit. Et concluditur de iure gentium, vt in.§.fin.instit. de vsu & habit. vbi dicitur qualiter iuregẽtium res acquirantur, iuncto eo quia supra dixerat de seruitutibus, sic & Alex. ¶ Sed consequentia hec mihi non applaudet, & contrarium tenerem. Nam quasi possessio est possessio ficta, fictiones autem iure ciuili inuẽte sunt. l.si is qui per emptore, Bar.& doct. ff.de vsucap.igi &c. ¶ Nõ obst.d. §.fin.quia (si aduertes) in superioribus titulis non traditur quo iure quasi possessio seruitutum inuenta sit. Sed quo iure seruitus constituatur & dictum est iu regẽtium & ciuili, vt in.§.fin. de seruit. rustic.prediorum, ibi pactionibus & stipulationibus. ¶ Itaque dictum est de ipsarũ quasi dominio quod longe distat a quasi possessione, sicut de verbo dominio dicitur quod distet a possessione, vt in l.naturaliter, in.§.nihil commune.i.eo dẽ & ideo quod in diuersis titulis ponãtur. ¶ Neque nocebit quod de possessione quandoque dictũ sit, cum id incidẽter cuenerit in iis videlicet quorum dominium non est sine possessione vt l volatilibus, eodẽ modo dicendum est incidẽter euenisse vbi aliquẽ casum posuerit quasi possessiõis: Principaliter enim de dominio dicere promisit in titulo de rerum diuis. Quãobrẽ nõ viderẽ Bartoli consequentiam de.d.§.fin. procedere potuisse.

SEquitur Bar. quo iure detentatio sit introducta distinguit illam coloni esse iuris gẽtium, quia contractus lo
29 cationis eiusdem iuris est, illam ex decreto iuris ciuilis, vt per glo. in.d.l.& per.l.ii.§.post originem.ff.de

origin. iuris, iudicia enim sunt de iure ciuili, vt ibidem. Sic Alex. qui tamē putat detētationem simpliciter sumptam iure gētiū primeuo inuētam, quia seruus detinere potest. l. ꝙ seruus et secundario fuit annihilatus. d. l. ex hoc iuregentiū. ℭ Hoc sequor considerando essentiam quæ in sola costodia consistit. d. l. cum ex legati causa. ff. ex quibus caus. in poss. eatur, quamuis quādoq; per ius ciuile cōcedatur, vt l. d. l. nō tñ cōceditur seruis. d. l. ꝙ attinet. ff. de regul. iur.

Glosa in verbo, in his, cōcludit eorū quæ in nullius bonis sunt, eo ipō quo capiuntur dominium quæri possessioneq; nec vnum sine altero acquiri, secus vero eē in cœteris rebus. l. 1. & per totū. C. de præscript. longi tēporis vbi possessio quæsita est, nō tamē dominium, nisi titulus precesserit habilis ad præscribendum & tēporis cōtinuatio. ℭ Dixit hoc Alex. esse verum si a possessione inciperetur, secus si a dominio, quia & nō existētium in alicuius bonis dominium quandoq; quæritur absq; possessione. ℭ Iac. de Aren. & Imol. exēplant, si homo liber bona fide possideatur dominium possessori quærit, non aūt possessionem. l. homo liber supra titulo. 1 vbi ratio est, ꝙ quia possidetur ipse aliud possidere nō intelligatur. ℭ Aliter ēt exemplant, si verus dominus rei (quā nō possideret) puta per alium occupate) dominium in alterum transferret. l. iii. § ex contrario. i. eodē. l. si duo. ff. de præcario, certe si actualiter tradidisset dominium trāsferret, nō possessionē. l. si fundum. ff. de fundo dotali. ℭ Item & aliter. nam in legatarium transfertur dominium non possessio. l. a Titio. ff. de furtis. ℭ Item & rerum hereditariarum. l. cum hæredes in princ. i. eodem. ℭ Item in Ecclesia, vt in. l. fin. C. de sacro sanct. eccles. ℭ His tamē omnibus non obstantibus opinio mea est, Alexandrum in hoc parum aduertisse. Quia d. l. homo liber. loquitur i rebus aliorum non in iis, que in nullius bonis sunt. apparet quia loquitur in terminis vsucapionis & similiter. d. l. si fundum, &. d. l. fin. sed vbi daretur casus i iis, quæ sunt in nullius bonis dñium a possessione non seperaretur, incipias a quo uis.

30 Glosa in verbo primi, diuiditur i duas principales partes, de se patēt, in secunda parte querit, an dominiū rerum quæ in nullius bonis sunt, eo ipso quo quis in conspectu sit cum animo acquirendi acquiratur, distinguit, vt in ea. ℭ Quam examinando Bar. quærit de possessione, nō p hoc dicas eum a glosa variare, cum loquatur de illa per quam dominium queritur nec obstat si iura Bartoli loquantur de possessione alterius, quæ etiam a dominio separari potest. Quia recte intuendo glosa vtitur simili modo, habita etiam occasione vnius & alias immiscet, argum. l. naturaliter. ff. de prescript. verbis. ℭ Ex dictis Bartoli primam euellimus conclusionem ꝙ animalium possessionem, nisi actualiter capiamus minime acquirere dicimur. l. naturaliter. § illud & l. in laqueum supra titulo. 1. ℭ Quam etiam acquirimus per equipollens, vt in terminis. l. nostre, in § si iussерim, & l. ꝙ meo, in § si venditorem infra eodem, ex ratione quia voluntas tradentis operatur ac si res actualiter traderetur, dummodo voluntas acceptantis, & in rei præsentia sint. l. si seruus test. ff. de stipul. seruorum. ℭ In hoc non differūt ab inanimatis vt cōmuniter doct. volunt damnantes glosam in § item lapilli, instit. de rerū diuis. quæ tamen, vt credo posset in thesauro saluari. ℭ Sed aduertendum est ꝙ glosa nostra in secūda particula secūde partis refert quosdam esse in diuersa opinione ꝙ immo res de quibus in textu per solum aspectū (animo concurrente) acquirantur. per d. § si iusserim, & § si per venditorem. ℭ Bart. respondet eū loqui in rebus ab

alio possessio, non que sint in bonis nullius. ¶ Cōtra eosdem glo tenet hic. per l.ii.§.inde neratius respondens eisdem non referre, ꝙ in.§.thesaurum non poterat sicut hic videri, nam non visus particularis (dummodo sciatur locus) nō est causa impedimenti, vt patet in.d.l. clauibus.ff.de contrah.empt. ¶ Sed eosdem glosa saluare conatur ꝙ in.§.neratius, ille sciebat esse thesaurum in fundo non tamen de loco particulari eiusdem noticiam habebat, secus in.l.clauibus & hic. ¶ Aliter etiam conabatur ꝙ ibi loquitur de possessionē hic de dominio, quod destruitur quia ex possessione dominium quæritur, vt Bar.hic. ¶ Aliter ꝙ in.d.§.tractabatur de rebus quærendis per inuentionem, hic per apprehensionem. Quod neq; placuit, vt Bart.hic motus quia inuenire est, per apprehensionem.l.si Barsatoram.C.de fideius.& residet ꝙ in.d.l.clauibus loquatur textus de re per alium possessa, nō ipsa quæ in nullius bonis esse reperiatur de qua in.d.§.neratius. Videtur igitur adherere opinioni præfate, ꝙ per solū aspectū possessio eoꝝ (dē quibus in textu) Quæratur. ¶ Sed si recte sua verba intuebimur dum pōderat verbum, apprehēderit, his contradicit. ¶ Ex eius nihilominus dictis in hac secūda particula glosę,

31 ¶ PRIMAM habes conclusionē, ꝙ in terminis.d.l.clauibus, ad hoc vt possessio quæratur, oportet nō solū scire ipsas in domo inclusas, sed locū particularem domus. ¶ Imola cōtra, quia nimis restringeretur. ¶ Et ad.§.neratius, ꝙ loquatur per inuentionem que importat apprehensionem. Nos vero quādo per occupationem quo casu sciētia particularis necessaria non est, vt ē casus, in.l. clauibus. ¶ Hoc sequuutur Ang.in.l.si quis in.§.differētiam īfra eodē, & Alex. hic. ¶ Claudius & Florentini, aliter soluunt, ꝙ aliud sit ī fundo aliud in domo in qua facilior perscrutatio est, fundus enim totus subuerti deberet, vt sciri posset quid intus esset. ¶ Pro hoc textus in l.iii.in.§.nerua filius infra eodē, vbi res dicitur per nos possideri si sit in custodia nostra licet non inueniretur, si tamen diligens inquisitio cesset. ¶ Vnde per clauium traditionē dicitur per nos possideri. Ad quod.l.quorundam infra eodem, in verbo custodia. ¶ Addo textum in.§.apium, instit. de rerum diuis. ibi, donec in cōspectu, nec difficilis &c. Qua de re quia persecutio difficilis consideratur dicemus Bonam esse horū solutionē. ¶ SECVNDA conclusio glose est in terminis.d.l.clauibus, oportere ꝙ in cōspectu domus claues ipse tradātur, gl.in.§.si iusserim, ī final.verbis Bar.in eadē.l.in.§.penul. sequūtur hoc Iason Claudius & Florentini. ¶ Sed Alex.contra, per glosam nostram superiorem, in verbo naturaliter, vbi sufficit esse prope domū licet domus nō sit ī cōspectu.d.l.clauibus. ¶ Florentini

32 soluit, ꝙ illa loquatur de acquisitione possessionis domus, nō autem mercium intus positaꝝ. ¶ Dici posset in dicta lege, nō tractari de domus possessione, vnde ꝙ glosa non apte inducatur. ¶ Tu salua ꝙ sicut acquiritur possessio merciū, & si non inspiciantur, si tamē domus in cōspectu sit. Ita possessio domus de qua glosa. Et si domus minime videatur, si tñ de proximo apparere possit. ¶ Nō obstat. Alex. dicēs, ꝙ nihil clauium traditio operaretur, si per solum aspectum cum voluntate tradentis possessio ipsa acquireretur.d.§.si iusserim. Quia bene dicunt illud, videlicet per solum aspectū &c. Procedere in domus acquisitione. Non rerum intra positarum quia tunc clauium traditio necessaria est. ¶ Item si verum diceret Alex. sequeretur in.d.§. si iusserim, & in.d.§.si venditorem, acquiri possessionē, & si res minime inspiceretur, si modo de facili posset apprehendi contra textus illos. ¶ Non obstat, dictio apud, ponderata per Alex. quia respondent eam significare coram .l.coram ff.de verb.signific.l. eum pro

33 quo.ff.de in ius vocan. ¶ ALIA conclusio

clusio glosę ponitur, ꝙ modus acquirẽdi per inuentionem, intelligitur per apprehensionem cum non dicatur inuentum si non sit apprehensum vt est text. in. §. neratius & in. d. l. si Barsatoram, ꝓ quod Alex. hic reprobat glosam i. §. itẽ lapilli instit. de rerum diuis. ¶ Sed Guil. de Cunio quem in. d. §. sequitur Soccyn: contra. Et Florẽtini ponderantes, quia simpliciter iura loquuntur per verbum inuenerit, ad quod est glo. in. l. 1. C. de thesaur. lib. x. dicens eum inuenire: qui primo viderit vel apprehẽderit cum voluntate quærendi. ¶ Respondent ad. §. Neratius ꝙ loquatur in possessione, quæ neq; beneficio legis acquiritur absq; apprehensione, vt est tex. in. l. commissa. ff. de publican. ¶ Quia tamẽ mihi ipsi persuadere non possum vt dominium solo visu quæratur, vel possessio quouis affectu interueniente. Concludo in. d. §. thesauros, esse speciale, vt inuentori acquiratur, non tantum quia beneficio principis &c. quantum ꝙ est donum fortune vt in. l. si quis in aliena, in. §. 1. supra titulo. i. ab ipso Principe approbatum. ¶ Taliter salutarem glosam in. d. §. Itẽ Lapilli & Bartholum hic non in conclusione, sed dum regulam considerauerit, nam cum in. d. §. speciale sit. Regula fuit bene considerata, arg. l. ius singulare. ff. de legibus. ¶ Non obst. l. si Barsatorã, quia iam dixerunt ibi verbum inuenire propter partium mentẽ denotare apprehensionem, nam iam constauerat esse latronem & promissio nil ibi afferret nisi verbum illud eo modo intelligeretur. ¶ Aliter considero. ꝙ spondeus est decurio qui latrones apprehẽdit, vñ subiecta materia operatur, vt illud verbum eo modo itelligatur, arg. l. si vno. ff. locati. ¶ Vel si dicere velles non esse speciale, in. d. §. Respondeas ꝙ quamuis verbum (inuenerit) ibi non importet apprehensionem nihilominus illa subintelligeretur, quia verisimile non est quem inuenire thesaurum, nec apprehẽdere, arg. l. cũ de indebito C. de probat. Ideo solo verbo inuenerit vsus est. ¶ In quo ne replicares, ꝙ secundum hoc sola inuentio nõ parit acquisitionem, concludo quot per solam inuentionem vel visum thesaurũ, quis acquirit, si tamen id aliquo modo proferat, exemplum in pueris Romanis cum quid inueniunt, statim proferunt id videlicet, senza parte, quod est dicere volo totum, quo prolato si alter proximior id capiat (puta aureum) non sit capientis, si vero qui prius viderit nihil dixerit, fortuna dedignatur. Et immeritũ priuat, nam post hæc occasio calua est. & hoc puto voluisse glo. in. d. 1. C. de thes. ibi cum voluntate quærendi, sic intelligo. d. §. item Lapilli. ¶ Speciale igitur est vt sola inuentione cum voluntatis declaratione acquiratur absq; apprehensione. ¶ Et vbi donum fortune cessat, itaq; ratio specialitatis acquisitio nõ procedit, vt ẽ videre in. §. fere igitur bestie, instit. de rerum diuis. ¶ P E R Hec infero ad question. Bartoli & firmarẽ cũ

34 Ang. Imola & Soccyno in. d. §. Neratius contra communem opin. nam quamuis inuentus cum armis non sit apprehensus, puniri debet, extante statuto, ꝙ inuentus cum armis puniatur. ¶ Non obst. l. præses & l. si de interpretatione. ff. de penis, quia loquũtur in moderatione pœnarum in dubio fienda nos in diuersis terminis & in quibus considerandum est maleficia impunita non remanere, quod publice itereſt, iuxta. l. ita vulneratus. ff. ad. l. acquil. ¶ Non obst. Bal. in. §. Item Lapilli. Dicẽs mulieres inuentas cum perlis & non apprehensas non puniri extante banno inuentas puniri. Quia loquitur sine lege & contra prædicta, nam ad verificationem verbi inuentionis non requiritur apprehensio sed bene ad verificationem acquisitionis, regulariter vt supra dixi, vnde punientur, & maxime vbi honestatis seruande causa apprehense non fuissent. Argum. l opti mam. C. de contrahen. & committen. stipul. ¶ Non obstat Albericus in. l. ꝙ ait lex, per illum textum. ff. de adulter. dicẽs

inuētum ludere taxillis nō puniri si tūc non sit apprehensus, & si statuto caueatur taxillis inuētum puniri. Quoniam responderem illa apprehensionem siue occisionem in.d.l.de se esse illicitam, arg. l.extat.ff. ꝙ metus causa, ibiq; tollerari quia difficile est iustum dolorem temperare, ac repentinum non mirū si ex post facto deprehēsus occidi nō posset, in casu vero nostro deprehēsio licita ē, extante statuto, vnde etiam ex post facto fiet.

QVæerit Bar. an tutor, vel curator absq; speciali mandato per aspectum possessionem transferre possit negatiuam firmat, quia vere voluntas tradentis non concurrit sed tantummodo ficte similiter in generali pro curatore. ℭ Secundo per.l.quāuis in.§.1.eodem. huic tamen legi respondetur ꝙ non habet hic generalem & liberam administrationem sicut habet tutor. ℭ Tertio per.l.& iusiurandi.in.§.tutor .ff.de acceptilat. vbi præfati non faciunt acceptilationem, itaq; fictam solutionē. ℭ Quod sequitur Alex. subdendo ꝙ etsi alias per constitutum vtraq; possessio transferatur.l. ꝙ meo infra eodem, & per præcarium naturalis tantum.l.& habet.§.eum.ff. de præcario, non tamen procedit vbi tutor, vel curator venderet pupilli rem constituēdo se emptoris nomine possidere. ℭ In quo puto aduertendum, ꝙ præfata procedunt in simplici casu, non vbi pateficeret tutorem ipm a pupillo possessionem abdicare voluisse per.d.l.quamuis, ibi vtriq; mercedem præstiterit, per quæ ibi posita, glo. dicit non transferri possessionem cum p mercedis solutionem pateat noluisse auferre possessionem a locatore primo. ℭ Vnde sequitur ꝙ si appareret eum voluisse, possessio daretur qua de re contra Bart. Alex. Iasonem, & alios teneri posset cū opinione Angeli Raphaelis, & Cumani. ℭ Non obstat.d.§.tutor. Quia non video eum loqui de transferenda possessione. Sed de acceptilatione quæ dominium importat, qui per actum tacitū nō transfertur.l. traditionibus.C.de pactis, nisi vbi specialiter lege caueretur, iuxta. l.a Titio.ff.de furt. Possessio vero sic.d. .§.si per venditorē in.d.l. ꝙ meo. ℭ Nō obstat.d.l. ꝙ meo, in fine quia ibi nulla voluntas tradentis tacita vel expressa cōcurrebat. Ideo possessio partis fūdi quā non habeat minime transferri dicitur, hæc pauca super rubrica & in.l.1.tanquam euidentialia pro dicendis in.§.nihil commune dixerim in cœteris cum scribentibus transibo. Antonius de Matthæis Doctor minimus,

INDEX.

e 5

ANTONII DE MATTHEIS VETERIORI COGNOMINE DE PAPARESCIS ROMANI LEGVM INTERPRETIS, ET IVRISCONS. CLARISSIMI.

REPETITIO

Ad §.nihil commune.in.l.naturaliter.CVM inclusis tractatibus,

De causa possessionis & proprietatis.

De restitutione spoliatorum.

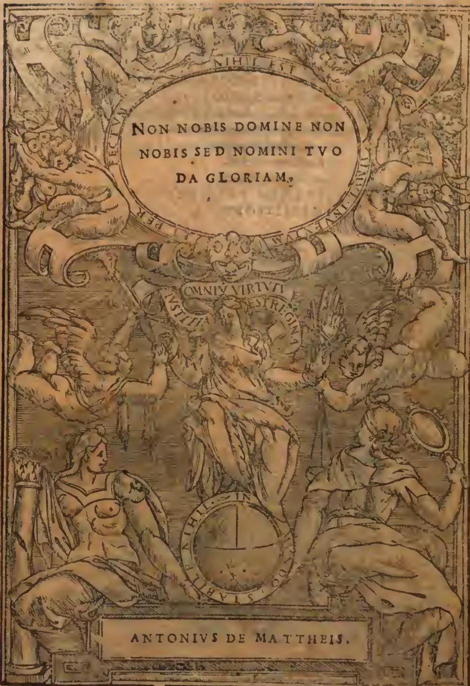
De cumulatione actionum.

Deque ordine cognitionum.

ff. DE ACQVIRENDA VEL AMITTENDA POSSESSIONE.

NIHIL EST
NON NOBIS DOMINE NON NOBIS SED NOMINI TVO DA GLORIAM.
OMNIV VIRTVTV
IVSTITIA
EST REGINA
ANTONIVS DE MATTHEIS.

VLPIANVS.

L. NATVRALITER VIDETVR POSSIDERE IS QVI VSVFRVCT. HABET.

§. Nihil Commune habet proprietas cum possessione, Et ideo non denegatur ei interdictum vti possidetis, Qui cæpit Rem vendicare. Non enim videtur possessioni renunciasse qui rem vẽdicauit.

1 PVlcra, sub
tilis & quo
tidiana ẽ.
pp cómo-
dũ posses-
sionis, qd
cõsistit in
pcipiendis
fructibus.
vt in.l.no
stra in fin.
princip. in tribuendo dominium. l. 1.
supra eod. & in titul. de Vsucap. de
præscrip. ff.&.C.atq; aduersarium one
rando ꝙ probet, si periculum litis euita
re velit. §. commodum Inst. de inter-
dict. &. i. l. qui accusare. cum simil.
C. de edend. Refectionisq; expensarum.
iuxta.l.eum quẽ temere.ff.de Iudic.cla-
rus in.l.properandum. d. tit. & in. §.
2 oportet.in auc.eod. de Iudic. ¶ Pro cu
ius materie euidentia, necessaria sunt
que diximus in leg.prima.& quomodo
verbum. proprietas (De quo textus
hic) intelligi debeat statim aperietur.
¶ Nec non inspiciendi sunt tex. in. l.
ii. ff. de interdict. insti. d. tit.de inter
dic.in.l.officium.ff.de Rei.vend. Iũcta.
l. prima.ff. de Alien.Iud. mutand. cau
sa. facta dum volunt quod (rem ven-
dicando) quis profiteri videatur aduer
ticium a se conuentum (de facto saltim)
possidere: Adeo ꝙ si vere possideat ip-
se actor, sibimet ipsi videatur preiudi-
casse, ne pro possessore (respectu rei cõ
uenti) amplius habeatur. ex quo ori-
tur dubitatio propter quã hanc literã
iureconsultus posuit. ¶ Insuper pro
euidentialibus assigno dicta D. Abb.in
cap.olim.primo.De Restitut.spol.nu.
ix. xi. xii.
3 SCiendum est. ꝙ verbum.
proprietas. quandoq; pro-
prie sumitur quandoq; mi-
nus proprie. Sumitur,
propriæ quando distin-
guitur ab vsufructu formali. Secundũ
Paul. de Castro, in.l.proprietas.C.De
probation.pro quo est tex. in. l. si tibi
proprietas.ff.de vsufruct. accrescen. &
in.l. iii. §. ne tamen.ff. De vsufruct. Cu
ius diffinitionẽ dicit Placenti. in. l.iiii.
ff. De vsufruct. esse dñii partem. ¶ Huic
aduersatur tex.in.l.Recte dicimus.ff.De
verb. signif. ibi eum fundum esse totũ
nostrũ cuius vsusfruct. alienus est. Re-
spõdetur ad.d.l: iiii. (ꝙ quia dicit in mul
tis casibus) non ideo simpliciter domi-
nii pars appellari meruerit, immo sit ser
uitutis. stante. Regul. dicta. l. Recte.
Concludi posset proprietatem esse do-
miniũ in re denudatũ à iure percipiẽdi
fructus, & à possessione. ¶ Exemplum
est in puris terminis verbi, non aliquo

modo alterari, puta. dono siue promitto proprietatē illius. ¶ Quod sit dominium. videtur in tex. d. l. Recte. ibi vsusfructus neq; pars dominii est. & dicitur proprietas quasi proprie tua. probatur in. d. l. iuncto eo. quia id proprie dicitur alicuius, q̄ cōpetit ei soli. lo. Andr. in cap. si Papa De Priuilegiis in VI. Hoc fortasse modo intelligēdus est tex. in. d. l. proprietatis dominiū. C. de probation. do i simil. tex. in. l. 1. C. de Pact. ibi conditionis incertū, & legitur conditio quæ est incerta, vt sic declararetur proprietas, quæ est dominiū. ¶ Tñ videtur obstare q̄a in. d. l. proprietatis. sumitur pro dño pleno, pro ut ēt ius percipiendi fructus cōprehendit, Paulus & Floren. respondent. q̄ ibi sumitur largo mō, itidem Abb. in cap. 1. De Caus. Posse. & Propriet. sicut ponitur in. l. permiscere. i. eod. in. §. nō solum inst. per quas person. nob. acqui. in. l. per procuratorē. C. eod. in. l. si de vi. ff. de Iudic. in. l. q̄ó. ff. de verb. signifi. ¶ Mihi videtur in d. ll. concordantibus non cōprehendi ius percipiendi fructus, minus in. l. nostra. cum in. d. §. nō solū. separatim ponatur à possessione. sine qua vix erit ius percipiendi fructus, vt sumitur ex. l. nostra in princi. sui. & Ad d. l. proprietatis. respondere, q̄ ibi nō ex verbi natura sed imperatoris expressione comprehenditur ius percipiendi fructus, nam dixit dominiū. vt denotaret exercitiū vere seu denudate proprietatis nā alias dicendo esset verbū superfluum. ¶ Vel ecōuerso dici posset, dominiū proprietatis, hoc est restrictum ad solā proprietatem. id est denudatū. vt puta quia sic in facto contingit. Nam principum rescripta secundum factorū contingentiam impartiebantur vulg. §. q̄ principi. Inst. de Iur. nat. gen. & ciuil. ¶ Ad. tex. in. §. 1. insti. de vsufruct. ibi nudam habet proprietatē, quasi velit ne ex verbo proprietas excludetur ius percipiēdi fructus nisi expressisset, nudam. Responderi posset id positum ad maiorē expressionem. nam & sine ipso excludebatur. vt ostenditur in sequentibus verbis ibi. legatarius. iuncta Reg. l. cū prætor. ff. De Iud. & euidens est in. l. vsufructus pluribus. ibi. sed & proprietas. ff. de vsufruct. ¶ Vnde cōcludo q̄ non verbum proprietas. sed nomē ipsius rei (puta fūdus) est qui ius percipiendi fructus includit. vt mihi est tex. in. l. idem neratius. in. §. non solum, vbi propterea est locus iuri accrescendi. ff. de vsufruct. accrescen. Ad q̄ est tex. in. l. sequen. in verb. si tibi proprietas īūctis sequen. ibi. & triens vnus proprietati misceebitur. Vnde (vt ibi sumitur) De se nō includebatur. Ad glo. 1. ibidem nudam dic. q̄ argueret Iurecōsultū. q̄ absit, vt in vulgar. ¶ Ad. d. l. vsufructus pluribus, ibi detracto vsufructu (quibus verbis videtur excludi ius percipiendi fructus, non autē ex natura verbi proprietas) Responderetur illa verba esse Iurisconsulti non autem facientis legatum, q̄ probatur in. l. si alii. ff. de vsufruct. legat. ibi. nā detracto vsufructu proprietatem &c. si enim verba iurisconsulti denotarent verba legātis, ille versiculus qui ibid. sequtur, vano positum esset. ¶ Vnde infero, ex prædictis, quòd nō inuenio verbum. proprietas. plenum significare dominium, sed denudatum. vt diffiniui. & per. l. nostram. & voluit Paulus de Castro in. d. l. proprietatis. in princip. ibi item plenam &c. & si alicubi pro pleno reperiretur, illud sit vel ratione verbi adiuncti, arg. l. si vno. ff. locati, vt ē in. l. fœminæ. in. §. illud, ibi pleno proprietatis vsu. C. de secund. nup. vel vbi subiecta materia suaderetur vt hic. in verbo vendicauit. iuncto eo, quia vendicatio soli domino competit. §. sic itaq; inst. de Action. facit. l. si insulam. ff. de præscript. verb. ¶ Sed verbū dominium absolute loquēdo, possessionem, & ius percipiendi fructus (hoc est causalem vsumfructum) ostendit. vt in titulis. ff. & C. de Acquir. Rer. Dom. est tex. in. l. 1. ibi dominiumq; rerum ex na

turali possessione cœpisse &c. supra eod. ibi aperta est differentia inter proprietaem & dominiū. ℂ Non tamen hoc procedit vbi aliud verbū ei adiiceretur, puta verbum possessio. siue vsusfructus. Arg. Regul. generi per speciē De Reg. iur. in vi. nam ratione verbi adiuncti sępe verba ne dum restringuntur, sed etiā impropriantur. de quo. est tex. in. l. fin. ff. de vsufr. ear. Rer. quæ vsu. cōsum. ibi q a erat restituēda, & in. l. iubemus. C. de Sacrosanc. eccles. vbi verbum proprietas exponitur, id est possessio siue vsusfructus. ea ratione dicit glo. ibid. quia nunq̄ proprietas ab ecclesia separatur in casu illius legis. itaq; nisi eo modo exponeretur, imperatoris elocutio non conueniret: Hoc etiam modo intelligo tex. i cap. 1. de in Integr. rest. vbi est videnda glo. in verbo redire. ℂ Vlterius Dicēdo dominum(largo latē mo

4 do)directum atq; vtile comprehenditur, sed proprietas vtilis non reperitur. Bald. in. l. ii. C. de cond. Insititu. Aretin. hic Iason. Claud. & Florentini. inferentes ad libellum, vbi (si cōcludatur rem ad se spectare ratione proprietatis, & in processu de vtili dominio tantum probaretur) obtineri non posset. Alex. in. l. si finita in·§· si de vectigalibus. ff. de dam. Infect. Doct. nouissimi. in cap. consuluit de appell. ℂ Inuenitur tamē quasi proprietas. in. l. ii. in·§· quædam. insti. de Interdic. quo casu videtur sustineri libellus per ea quæ ponit Bart. in. l. sed & si possessori in·§· itē si iurauero. ff. de iure iuran. Quicqd de Vtili dixerit Ripa hic. Nam cōtrarium tenuit Alex. in consil. 202. in secūdo volum. q immo nō sustineatur, nisi & vbi verbum fieret quo verisimiliter de quasi proprietate vel de dominio intellexisse sumatur. vt per Bart. in. d·§· si de vectigalibus. ℂ Sed si in libello simpliciter dictum sit ad se rem dominii ratione pertinere, probando de vtili tantum, libellus teneret. & sententia super eo fundaretur. Iason. Hic. & quauis Bal. in. l. si domus. I·§· si fundus. de. legat. 1. contradixerit, quem disputando hic secutus est Claud. tamē Iasonē approbarem. & Ad. dictum·§· si fundus. respōderem, q ideo in fin. illius tex. dominus dicatur, qui tantummodo directum habet, quia elucescit ibi alium habere vtile. arg. l. si vt certo in·§· si duobus vehiculum. ff. comod. ℂ Non obstat. l. 1. in ·§· in perpetuū. ff. si ager vectig. necnō tex. in cap. si Papa. de priuileg. in. vi. quia quo ad sustinendum libellum verba impropriantur, & tenerem contra Bald. sed q in dubio dicendo dominiū, comprehendatur tantūmodo vtile, sequor eos. per d·§· ℂ Addo q non dicitur propie tale q est cum adiuncto. l. 1. cum not. ff. de don. c. a. mor. sed appellatur dominium vtile, ergo non proprie dominium est. Præterea emphiteoticario non datur actio directa, neq; ei qui præscripsisset. nō igitur proprie domini appellari merentur hæc est opinio cōmunis & notanda pro statutis. iuxta. l. 1. ff. de exercito. Ac. faciūt quæ in prima cōclusione prime gl. examinabuntur. ℂ ISTE·§· diuiditur in tres

5 partes, vt per Bart. & aduerte q ex hac prima parte colligitur ratio rationis decidendi, quæ ratio decidendi ponitur in vltimo dicto. taliter intelligo tex. hūc, & secunndum talem intelligentiam figurarem casum iuncta figuratione Alexandri.

6 NOtatur primo ex hoc tex. quod nihil cōe hēt proprietas cū possessione. de quo. l. l. pmisceri. i. eod. l. l. si duo ·§· si. & in. l. 1. ·§· huius au ctē. vti possidetis, ibi separata debet esse possessio a proprietate, & ibi Aliter quidem &c. & in. l. mulier·§· si possessionē. ff. quod met. caus. vt hic Iason. & in·§· retinende insti. de interdict. & in. l. inter litigatores. ff. de Iudic. & in. l. & an eandem in·§· si. ibi. quoniam in interdicto possessio in hac actione proprietas venit. ff. de except. rei iud. Quæ

iura omnia(pro dicendis infra)hoc in loco citari expediens erit. ¶ Ex hoc notabili Iason. & Claudius colligunt dominium non præsumi ex possessione,pro quo addunt glo. in.l.ii.& in. l. cum eo.C. de probat. Nisi dominium incidenter deduceretur. moti ex .l. 1.ff.famil. hercis. ex. l. sicuti. §. sed si queratur. ff. si seruit. vendic. per ea que Bart. in d.l. cum res. per glo. & docto.in.l.quidam in suo.C. de cond. instit. ¶ ET ex hoc notabili infert
7 hic Ripa ad infinita pene, in quibus ex diuersis non fit illatio. mihi non conuenit hoc repertorium,quia magis interpretationi quàm recitationi & cartarum repletioni incumbendum est,nõ vt quidam vltra montes qui ditantur impressores. ¶ IN HOC tamen aduertam dum Bartolus in. l. si non sortem. §. libertus.ff.de cond.indeb.dixit personarum seu temporum diuersitatẽ arguere etiam factorum(nisi modi ea diuersitas esset,vt per eund. in.l.plerumq; per illũ tex.ff. de iur. dot. quam hic, sequntus est Claudius,& ꝙ ideo nõ attẽditur in.d.scio.quia rei maiori præiudicaretur) nam nec etiam attenditur (existimo) quia receditur a iure communi,arg.l.præcipimus. C. de Appell. ergo secus esset in casu simplici, vt noster est. ¶ Semper igitur dicerẽ ex diuersis uon fieri illationem si diuersa ratio esset,que præsumitur.per.l.inter stipulantẽ in. §. sacram.de verb.oblig.si vero eadem ratio sit,ex ma xime tunc diuersis faciam illationẽ.nec enim paruitas ad hoc me faciet variare. Arg.l.quæ de tota.ff.De Rei.vend. ¶ Nihilominus cũ Bart.trãsirem in fauorabilibus, & in istis puto loqui prætorem in.l.prima.ff.de vetr.i?pič.dũ de minimis nõ curat,secus i odiosis.vt in.d.l.faciũt quæ p doct.in.l.si costãte. ff. solut.matrim.
8 NOtatur Secũdo per Alex. & nouissimos, ꝙ qui rem petierit(etiam iudicio pendente (possessorium retinẽde inchoare nõ impeditur vt hic. Item recuperande,per.l.cum fundum. in. §. si. ff.de vi. & vi arm.nec nõ adipiscẽde,per ca.pastoralis.de caus.poss.& propriet. ¶ Quod procedit ante conclusionem in causa.vt.in.d.cap. & in.l. nostra, ibi. cepit.non post cõclusionem,quia tunc potius finitum dicitur ꝙ cæptum, cum ipsa conclusio sententiæ equiperetur.ni si ex iusta causa quis iuuaretur vt in.d. cap. de quibus dicam in combinationibus.
9 NOtatur Tertio, non videri quem(eo quia petitorio agere cæperit)possessioni renunciasse.propter ꝙ Iasoni videtur rei vendicationem cõpetere possessori, cõtra.l.primã.ff.de alien.Iud.mut.ca.fact. ¶ Quidã(vt hoc euitent)intelligũt hanc l.ibi possessioni, non de naturali quæ semper præsuponitur penes cõuentũ, vt in.d.l. vel si De naturali, non de nuda detentione, cuius causa rei vendicatione agi ceptum fuerit. iuxta.l.officiũ.ff.de Rei vend. sed in tertia lectura dicam. ꝙ naturalis erat penes reum conuentum in terminis istius legis. nihilominus hoc explicabimus in lecturis.
10 CApiam glo.primam in verbo, nihil. primo exemplat. Secũdo opponit. Tertio soluit.cautæ dat exẽplũ. n.i p tex.in.l.& an eãd.in. §. si. ff. de excep.Rei Iud.non daretur conueniens exemplum ad secundam partem, neq; conueniret illationi huius literæ, in ipso enim. §. ponitur casus contrarius,quia primo loco possessoriũ cepit, hic secus,vt dicunt Io. de de mõte Spetello et Alexan. ¶ In Secũda parte glo. oppo. vt proprietas & possessio habeãt quid commune, videlicet incorporalitatem. ut soluat, exponit verbum nihil. pro non omne. Bologninus cõtra.quia Petrus homo est, & Albus, & similiter Martinus, non tamen sequitur eos habere aliquam simultancã

communionem, vt loquitur hic tex. in dictione cum. de qua Bald. in Rub. de Instit. Quod autem quid commune non habeant glo. probat, quia non datur possessio propria in incorporabilibus. dominium vero sic. l. iiii. ff. de vsu fr. l. qui vsufructũ. ff. si vsufruct. petatur.

11 ¶ Nihilominus & si hæc solutio non conueniat, ex ea tamen duæ capiuntur conclusiones. Prima dum dicit ibi dominium incorporale est, ꝙ vsufructum vel aliam seruitutem habens dominium habere dicatur. ¶ Secunda ꝙ habentes ipsas seruitutes (que iura sunt . l. si seruus ·§· incorporales supra titulo. primo. l. iii. i. eod) minus proprie possidere dicantur. Et quia statim hæc expeditur, in primis eam examinemus. Iason pro hac mouetur per tex. in. l. penul. ff. de seruit. ibi. ego puto vsum eius iuris pro traditione possessionis accipiendũ esse. & per tex. in. l. si ædes in ·§· fin. ff. de seruit. ibi libertas seruitutis vsucapitur si ædes vsucapiantur, quare si hic (qui altius edificatũ habebat) ante statutum tempus ædes possidere desiit, interpellata possessio est. vnde non tuus possessor integro statuto tempore libertatem vsucapiet &c. quare Iason. ipse dicit ꝙ in istis iuribus improprie sumitur per iura superiora. ¶ Sed aduerto ꝙ in. d. l. si ædes. verbum. possessio. refertur ad corpus, & non ad ius. non igitur probat ꝙ iura possideãtur. Ita Petrus de Bellapertica, & Claudius. Vnde inferrem ad intellectum d. l. penul. dicentis pro possessione haberi, vt intelligatur corporis, seu fundi per quẽ via debetur. ¶ Et intelligo quatenus vie spatium extendatur. arg. ·§· nostri. Intelligo id etiam de naturali tantum possessione, vel Asinina detentatione. ¶ Necnon sequor Claudium ipsum ꝙ ex duobus constet vsufructus, videlicet corporali possessione, vt in hac. l. & Patientia domini ipsius fundi, per quam quasi possessio iuris vtendi fruendi acquiri dicunt. d. l. qui vsumfruct. & declaratur per tex. in. l. ii. ·§· dare. ff. de vsu fru. Qua de re putarem Iasonem parum aduertisse ad. d. l. si ædes.

12 ¶ NVNC autẽ redeundum est ad primam Conclusionẽ. ꝙ vsumfructum habens vel aliud simile ius, dominium habere dicitur, quam communiter sequuntur. SED Iason. aduersatur. per. d. l. qui vsufruct. vbi verbũ. possessio intelligitur de quasi vt retulimus, eodẽ modo vult esse dicẽdum quasi dominium vsufructus. arg. l. nã hoc iure. ff. de vulg. & Pupill. non enim proprie dominium eius est, cum recognoscat ipsius rei dominum vt superiorem. ITEM dominium proprie diffinitur per Bart. in. l. si qs vi. in ·§· differentia, i, eod. quod est ius disponendi perfecte de ipsa re. Sed vsufructus est ius vtendi fruendiq;. Cui Florent. responderit ex dictis Bart. in. l. qui vsũfruct. ff. de Verb. oblig. Dominium in genere & in specie debere considerari, in genere vt est totum quid & vniuersale, vt Animal. ꝙ etiam comprehendit hominem. vt sic dominium in genere capiat proprietatem nudam & vsumfructum, omnis enim qui habet ius in re dicere hoc potest, illius rei dominiũ habeo. d. l. qui vsumfruct. ITEM quia species dicuntur proprie de genere. d. l. siquid earum ·§· inter emptum. de legat. 1. ideo vsusfructus proprie dominium est appellandus. ¶ Ad. l. qui vsumfructum. dicunt ꝙ ibidem proprie atq; improprie ponitur neq; mirum est, habetur in. l. ii. ff. de off. consul. maxime stante ratione diuersa. per quã cessat Regul. d. l. iam hoc iure. in Incorporalibus non est dare propriam possessionem quæ ex essentia uaturali causatur. l. p:ima supra eod. vnde non cõuenit his que corpore carẽt, Dominium vero sic. Non ob. l. si vsusfructus. ff. de Iur. dot. dum vult vsumfructum alienari non posse, neq; cedi. quia ibi ex accidenti illo procedit videlicet quòd a persona separari non potest. loquitur enim de vsufructu formali, sed cõ

moditas percipiendi fructus est aliena-
bilis vt glo. Bart. & Areti. in § finitur
institut. de vsufruct. Ad id dictum ꝙ
recognoscat superiorem, respõdetur. ꝙ
non ideo sequatur non esse dominum
illius iuris. Ad Bart. in. l. in venditio-
ne. ff. ex quibus, cau. maior. dico nõ se-
qui ꝙ (quia largo modo icluditur) ideo
non proprie &c. nam consideratur vt
species. ergo proprie vt supra. ¶ Finali
ter com. opin. mihi videtur dura quia
(cum directum dominium proprium sit
penes proprietarium, vt alias declaraui
mus. per. d. l. recte dicimus. de Verb. si-
gnif.) dicere parum conuenit, vt sit pe-
nes vsufructuarium. arg. l. si vt certo
in § si duobus vehiculum. ff. cõmod.
& q̃uis sit dominus illius iuris non ta-
men absolute dominus (de quo loqui-
mur) dicetur. cum diffinitio supra di-
cta repugnet. Minus id obstat quòd
potest alienare. Nam & conductor
suam commoditatem alienat, qui ta-
men nullo respectu dominus vocari
meretur. ¶ Ex quibus puto considera
tionem Bart. illam speciei domini (vt
supra) frustratoriã & nego ex acciden-
ti esse Inalienabilem. dico immò ꝙ sui
natura sit. & ob id appellatur seruitus
personalis vt in vulg. Nec nõ dico ꝙ in
d. l. qui vsumfructum. tex. improprie
loquitur. sicut de possessione, & pariter
ponuntur: arg. d. l. iam hoc iure. ff. de
Vulg. & pupill. atq; defendo opinio-
nem glo. in. d. l. iiii. ff. de vsufruc. Bart.
in. d. § differentia. & Alex. hic. Præte-
rea cõcludo seruitutes rusticas & vrba-
nas tanquã partes prædicamẽtales, & su
13 biectiuas. dominia proprie vocari, ex ra
tionibus antedictis, neq; mirũ est, cum &
in alio differ[a]t ab vsufructu. vt not. in.
d. l. iiii. ¶ Sed ex cõmuni opin. infertur
ad quæstionem. quis in libello simplici-
ter dixit si esse dominum, & probauerit
tantum se esse vsufructuarium. Bald.
in. d. l. qui vsumfructũ. & Alex. hic vo-
luerunt sibi sufficere ad obtinendum
in vsufructu, quãuis improprie vsufru-
ctuarius dicatur dominus. Dicũt idem
Soccin. Aretin. atq; nouissimi. Secus vbi
se dominum esse fundi libellasset, per
ea que in. c. examinata. de Iud. & per
glo. in prin. de cond. institu. ¶ ITEM
quia diuersum est dicere dominum fun
di, à domino vsufructus. vnde succedit
Reg. l. habebat. ff. de Instit. & ꝙ habetur
in. l. 1. C. de eden. ꝙ deducẽdo quis vnũ
si aliud probet, in vtroq; nihil agat.
¶ Neq; mouebor ꝙ verba improprien
tur ad libellum substinendum. l. sed &
si possessori in § item si iurauero. vbi
Bar. ff. de Iur. Iur. quia hic neq; impro
prie sub alterius vocabulo cõprehen-
ditur alter. ¶ Soccinus hic dicit ꝙ im-
mo vsusfructus est pars integralis do
minii, consequenter dominium. vt per
Bar. in. l. qui vsumfructum, de Verb.
oblig. Florentini respondent ꝙ Bart.
ibi loquatur de vsufructu causali. pro
Socin. est tex. in. d. l. iiii. ¶ SED ad-
uerte quia dicit in multis. quasi velit
vt sint casus speciales. Et contra eũd.
habeo tex. in. d. l. qui vsumfruct. dicen-
tem ꝙ qui stipulatur vsumfructũ, de-
inde fundũ, similis est ei qui stipulatur
partẽ deinde totũ, si similis ergo nõ idẽ.
vulg. l. ꝙ nerua. ff. depositi. ex his igitur
decisos habes duos casus. ¶ TERTI-
VS casus est vbi quis dixit simpliciter
in libello se esse dominum, tamẽ vsus
est actione siue remedio soli domino
non autem vsufructuario competenti
puta Rei vendicatione. arg. l. 1. cũ ibi.
not. in prin. ff. si vsusfruct. petatur iũ-
cta. l. in rem. ff. de Rei vendica. deinde
probauit se fructuarium Bald. in. l. ii.
C. de iustit. & substit. sub. cond. fact. per
rationem quia libellus interpretatur cõ
tra libellantẽ, velle videtur. vt nõ obti
neat. Contra quem Socin. quia cum
absq; causæ expressione libellus substi-
neatur tanto fortius vbi causa inepta
expressa esset. C. dilectus vbi Abb. de
Iudici. ¶ Aduerto hæc procedere ibi
clare constaret vsumfructum esse peti-
tum vel apta vel inepta causa petita fuis

set vt libellus tunc subsistinea tur. Nec diuersimode intelligerem tex. in.l.ii.in ·§·1.ff.si seruit.vend.vbi ponitur vendicatio pro confessoria, allegatum hic per florent. ¶ Et sequitur Socin. hæc hodie parum attendi, quia in libellis inseruntur ille clausule, videlicet. omni meliori modo &c. & petens sibi ius & iustitiam ministrari, ex quibus obtinetur causa probata, licet non deducta. vt per Alex.i.l.ita stipulatus in·§·Grisogonus.de Verb.oblig. ¶ Nihilominus aduerto ipsas clausulas non operari in his que nullo modo narrata fuerunt, Corneus in consil. 218.in 2.colum.lib.1.Alex.in consi. 121. lib.1.viso processu.Aretin.17.consideratis in 4.colu. Neq; in his que repugnantiã continerent Alex.in consil. 96.consideratis.in penul.col.versi.1. Respõdeo &c. SED vsusfructus formalis & proprietas repugnant inter se vt in eod. subiecto non veniant igitur &c. ¶ Item quis dicendo se esse dominum fundi.nullo pacto videtur expressisse se esse vsumfructuarium, per ea quæ diximus. non igitur cum Soccini. dicto transibo. Plures notabiles & quotidianos effectus prouenientes ex clausulis prefatis.descriptos habes hic in addit ad florent.alias hormandotium.

¶ Secunda solutio glo.nostræ ad primã sui oppositionem illa est, ꝙ quia non vt paria.nec vt opposita, nec vt pars & totum habent se ad inuicẽ proprietas & possessio. consequenter quia nec positiue neq; remotiue de vna ad aliam infertur, ideo hic in tex.dicitur ꝙ nihil commune habet &c. Declara per cumanum & Florent.subdentes tertiam solutionem glo. hanc eand. esse quãuis Bart. aliter loquatur. ¶ Op-

15 ponit 2. glo. quòd ex possessione dominium cœpit. Vnde ꝙ respectu antecedentis & consequentis communionem habere dicantur, sed hoc non tollitur per solutiones glo. Dicit Alexan. hic. VIDETVR tamen tolli per ea quæ Bar.dicẽs illud eẽ respectu iuris primeui non hodierni, quo hodierno & sine possessione dominium queritur. SED pro glo.dicunt Iaso. & Aretin. quia immo & hodie Regula incontrarium est. arg. l. omnis diffinitio. ff.de Reg.Iur.quæ regularia attendi debent vulg.l.nam ad ea.ff.de cõd.& demõstr. Quibus Florenti.respondent immo in rebus occupatis per alium(etiam iure veteri)ex sola possessione dominiũ non queri.l.nunquam sola.ff.de acqui. rer. domin.cõsequẽter(omni Iure inspecto) volunt ex sola possessione dominium non queri. Soluit aliter Aretin. connexitatem illam originis (ꝙ ex vno aliud oriatur) non causare indemnitatem respectu substantie, nam ab obligatione nascitur actio.l.licet·§·ea obligat. ff.de procurat.diuersa tamẽ habetur. ¶ Aduerto tamen ꝙ hic tex.dicit nihil commune.non autem ꝙ sint idẽ, vt loquitur Aretin. ET Redeũdo cõcludo ꝙ(quia non absolute verum est etiam iure veteri ex sola possessione dominium quæri, vt supra)ideo tex.hic Regulariter loquitur. & contrarium soluo. ¶ Opponit glo.iterum.d.l.procuratorem.C.eod.& soluit ꝙ ideo ibi dominium à possessione non separatur, quia erat mens concedentis.non ex natura supra positorum.doct.communi-

16 ter hoc sequũtur. SED Bologn.Claudius, & Florẽt. Aliter mori sũt per illũ tex.dicentem, & si proprietas separari non possit &c.vt præsupponat Regulariter separatam. ¶ Aduerto ꝙ(etiam hoc stante)solutio non facit, nam & si quidã speciales casus inueniantur in quibus quid cõmune haberẽt(vt isti psuponunt)non ideo sequitur vniuersalẽ negatiuam(de qua tex.noster, verificari, quæ vbi redditur in aliquo falsa)tota remaneat vitiata. vt per Bart. & communiter.i.l. si is qui ducenta.in·§ vtrũ .ff.De Reb.dub. ¶ Finaliter veriorem puto esse communem solutionem, ꝙ ibi sit mens concedentis, que mens quia

extrinsecus est. Lex vero nostra loquatur in simplicibus terminis.arg. l. quæ extrinsecus. de Verb.oblig. ¶ Et quoniam per id quod dixi de vniuersali negatiua videtur destrui solutio superior in antecedenti oppositione, illa videlicet ꝙ Regularia debent attendi. Quod autem destruatur probo per illam vulgarem Regulam habentē se, ꝙ qui omne dicit nihil excludit, ideo tutior videtur solutio, exponendo verba, nihil commune.hoc est non omne cōmune. vt in glo.& ex istis do limitationem ad

17 .d.l.nam ad ea. ¶ Bartholus extra glo. oppo. d.l.interdum.de Verb.sign. iisdē soluit & communiter sequitur, sed in hoc me remitto maxime ad Claud. hic num. 15 ¶ GLOSA final'. hic ponit quinq; lecturas.quarum primam doctores dicunt non conuenire. quia nullo modo hic mentionatur de absolutoria lata anteꝗ Interdic.vti possidet.inchoaretur. in se tamen vera & notabilis est. ¶ Et Dum glo.concludit ꝙ per absolutoriam in petitorio latam non præiudicatur in possessorio, de quo lata distinguit hic Bart.in possessorio retinēde,recuperande,adipiscende. ¶ Plures

18 capiuntur cōclusiones. Prima ꝙ in possessorio mixtā habēte causam proprietatis, vt est illud de itinere actuq; priuato, de quo in.l.ii. in·§·quedā. Instit. de Interdic.Sentētia lata in petitorio parit exceptionem Rei Iudicate in possessorio. Socin.& nouissimi firmant hoc in terminis præfati·§·quoniam quis agere non potest ad vie refectionem, nisi qui habet quasi dominium seruitutis. l.ii.ff.si serui vend. itaq; tunc alter sine altero non est. l. iii·§· hoc autem interdicto. ff. de Itin. actuq; priuat. Secus esset siquis ageret ex alio capite interdicti,puta dicēdo se ius seruitutis habere. nam tunc & post succumbentiam petitorii.pro possessione ipsius vie agere posset.quia tunc alter ab altero non depēdet.vt in.d·§·hoc interdicto. ¶ Videtur propterea ex istis quòd (quia Bart. & omnes præsupponunt sententiam super petitorio tantum.fuisse prolatam)ideo vt Doctores extra terminos loquantur in vltima.q.Bart.ibi pro declaratione &c.Nam l.d·§·quedā. super vtroq; lata fuit,euidens est,quia in illis terminis vtrunq; probari oportet. Probari inquam,se ius habere reficiendi,nec non ipsam possessionem.vt est tex.i·§· hoc autem Interdic.l. prima ff.de Itin. actuq;.prin. ¶ Quorum habita occasione(quāuis docto. hoc examinent in vltima questione)nūc declarabo. Alex. hic xii. column.vult ꝙ in terminis.d·§· quedā.Sententia lata super vno non tollat quin alterum inchoetur. nam quando agitur pro itineris refectione,quasi dominium venit incidenter.non igitur tollitur quin postmodum principaliter deduci possit. Ad ꝙ.l. sed si ante.ff.de except.Bart.in.l. qui Rome. in·§·duo Fratres.de Verb.obl.in vi oppo. ¶ Bologn. & Claudius contra dicunt, & ꝙ immo ibi veniat principaliter, & sumitur ex.d·§·hoc autē interdicto. & isto casu verificant causam possessionis mixtā proprietatis causam habere. ¶ Sed vbi incidenter (ex quo tunc per solam possessionem quasi dominium probaretur.l.sicuti·§· Sed & si queratur.ff.si seru.vendic.) Conclusio nostra nequaquàm verificaretur.vt. d.l. sed si ante. Nam si peto viam tali fundo,incidenter dico eum esse meum,& in hoc vltimo saluant Alexandrum. ¶ Aliter loquitur Bald.in.l.edita in Paduana. C. de edend.ꝙ.d.l.fundum.ff.de exceptio. loquitur ne per maiorem causam minori preiudicetur, quem hic sequutus est Claudius à cumano defendit, Breuitatis causa omittam. ¶ Alter Claudius ipse in.d.l. ꝙ quando primo loco questio dependens,postmodum principalis initietur,tunc principalis diuersa nec dependens à prima dicatur, sed ꝙ Bart. loquitur quando mixte non separate essent.ergo &c. ¶ Alio modo loquitur cumanus in.d·§· duo fratres.

ꝙ in

in.d.c.fin.natura illius verbi moderantes,potius operatur ne possit numerum augere,sic ibi dicitur,& innuitur quod si verbū id non repugnaret,augeretur. Dico tamen quod si verbū illud, vel simile diminutionem importans nō poneretur, casus noster ibi adaptari nequiret, itaque si augeret is cui mādatum est,non id faceret ex regula contrariorum, recedo per hæc a limitatione. ¶ Regulam firmo seu conclusionem per.d. regulam, qui commodum,& in aliis per eu allegatis iuribus,nam commodum & incommodum quamuis necessario contraria non sint,quoniam est dare medium scilicet,non commodum, tamen illud medium non impedit contrariorum dispositionem, & quin contraria sint, per ea quæ in articulo prox. dixeram.

Deinde doctores inferunt ad quæstionem primam, nunquid prohibita condēnatione in materia stricte intelligenda,& absolutio prohibita censeatur.glo. in Clemē. prima,de heret.tenuit negatiuam per illum text. vbi prohibetur Eps absque inquisitore Hæreticum cōdemnare, nō per hoc absoluere prohibitus censeri debet,quam sequuntur communiter canoniste,ex ratione.l.precipimus in fin.C. de appell.& Decius in.l.nemo qui condemnare nō potest.ff.de reg.iur. ¶ Aretinus hic Soccyn. post Ancharan. in.d. c contrarium tenet,ex motiuis quæ breuitatis causa omittam. ¶ Et faciam plura capita,quod aut quis nullo modo habet iurisdictionē absoluere non potest,quia non condemnare, sic Oldr. & Alberic. in.l.iii.ff.de re iud.intelligunt regulam præfatam,& idem ibi Decius,dum dicit neminem qui condemnare non potest, absoluere posse,sic etiam tex. in.l.solet. ff.de off. procons. ¶ Cōsidero quod ita intelligendo ll.facte essent super indubitabili,nam cuique notū ē condenare neque absoluere posse nisi habētem iurisdictionem,vera tn̄ cōclusio est, quū exempla, vt non habeat iurisdictionem in eadem specie,puto in mero imperio habet tamen in aliis puta ciuilibus. ¶ Aut quis cum à principio habuisset cognitionē diffinitionēque modo prohibitus est condemnare,tanē absoluere posset,est tex. in Clem.præfata,fortius si ordinarius vt ibidem,ad quod .l. Arrianus.C.de heret. & l.absentē.ff.de pœn.&.l.iii.§.adeo.C. vbi senat.vel clar.ad idem tex.in auth.vt clerici apud proprios Episcopos.in fine.Vide Cæpoll.in consil.xli. ¶ Ad argum.quod facit Iureconsul.in.d.l.obstrua re,ibi nec enim &c.dic. quod sub verbis gladii potestate comprehēditur absolutio, & potestas recipiendi accusationem de qua ibi,& per doctores in.l. imperium. ff.de iurisd.om.iudic.non autē,sub verbo condemnare. ¶ Non obst.Aretin.per regulam.l.si quis seruo.C.de furt.& per glo.in.l. quod vero.ff.de legibus, quod si duo per legem antiquam equiparantur, dispositum in vno trahitur ad aliud, & est interpretatio passiua. Quia respondetem illud procedere vbi eadem ratio est equiparatorum,ita regula procedit, vt per doct.in.l.si vero in.§.de viro.ff.sol.matrim.sed in terminis nostris ē diuersa,vt in.l.absentem.ff.de pen. l.cum simil. &c. ¶ Non obst.tex.notabilis in §.ex his,in auth.de heredi, ab intest.dū Imperator dicit quod ex his quæ dicta sunt in.l.corrigente ius antiquum circa successionem cognatorum & agnatorum, apparet quid iuris fiat in tutela. ¶ Quia respondebo illud esse propter successionis emolumētum, ideo & tutele onus esse debet,dicit tex. in.§.fin.insti.de legit. agnat.tutela,ad quod regula qui commodum in lib.vi. vnde si vocantur cognati ad successionem cum agnatis,ideo & ad tutelam vocabuntur,non tantum ex ratione æquiparationis quantum ex ratione præfati.§.fin. ¶ Nō obstan.Soccy. quod arguere sit in effectu de actore ad reū, quo casu bonum est argumētum,in materia correctoria,ad quod glo.in Clem.sæpe,in verbo.voluerit, de verborum sig.

gnificatione. Quia nō debent ad impar iudicari per. l. fin. C. de fruct. & lit. expēs. quia ī īdeo veꝝ eē sicut supra, vbi eadē rō sit hī per oēs in. l. si quis intētione ambigua. ff. de iudic. ¶ Non obstat. l. solēt ff. de offic. procōs. quia supra rñsum fuisse puto. ¶ Non obstat. eisdem dū argu it de pscriptione iurisdictiōis vbi stricte magis proceditur quā in statutis, vt per Bar. in. l. 1. ff. de itin. actuq; priuat. & tū pscripta ptāte absoluendi censetur ēt pscripta ptās cōdemnādi, vt per oēs in. l. imperiū, quia illud dico in odiū patiētis pscriptionem qui passus est & negligentē se habuit in eo in quo iura magis solicite ipsum habituꝝ fuisse volunt, atq; iubēt. d. l. absentem. ¶ Vñ propter maiorem rōnem & ptās cōdemnandi pscripta censetur, ratio enim præscriptionis introducēde fuit negligētia, vt in. l. fin. C. de Ana. except. Ergo &c.

Secunda qō est extante statuto ne soror fratri succedat, an frater excludatur à successione sororis, Bal. in. l. legē. xii. tabul. C. de legit. hered. dicit negatiuā per illū textū, vbi d media iuris prudentia existit statutū, ne fœmine succederēt agnatis, & nihilominus agnati fœminis succedebant. ¶ Secundo dato vno inconuenienti, ne vide licet soror &c. nō debet aliud sequi, hāc ibi Paul. Corn. & Alexander in. d. §. cæteram. Iason. hic, & est cōis opinio, potissimum quia maior rō succedēdi viget in masculo propter honorem familiæ cōseruandum, argumēto. l. quisquis. C ad l. Iul. maiest. & §. hoc quoq; insti. p q̄s person. nob. acquir. & quamuis rō hæc tolli videatur in. d. l. legē. tū per statuentes renouata est, ꝙ fieri potuit, nō enim legi directo contrauenerūt, de quo Bar. in. l. oēs populi de iusti. & iur. in tertia quæst. principali, tunc enim id euenisset cum lege cautum esset ne soror à fratris successione excluderetur, de qua in. §. cæterum Instit. de leg. Agnat. successione cum igitur rō per statuentes renouata sit ne in fœminis locum vendicet, communis cōclusio verificatur, nec erit contrariorum eadem disciplina, nec regule correlatiuorum (de qua Soccy. hic & consil. 75) locus erit. obstāte rōne diuersa. ¶ Neq; tex. in. §. filium, in auctentico qbus mod. nat. effic. sui. nobis obstabit, quia loquitur in noua successione inducta præter commune ius, nō cōtra, ita doctores. ¶ Declaro, nam quando filius legitimatur, eo ipso legitimus fit cum qualitate vt soli patri succedat, nunquam. n. in casu fuit, quo ipe agnatis vel sibi agnati succedere sperarentur, si ergo ibi dicitur ne succedat agnatis, equa rōne fit econuerso, sed in casu nostro succedunt ad inuicem iure communi, si demum vnus prohiberetur, nō est dicendum alterū prohiberi ad iuris correctionem, nō enim patitur æquitas corrigi ius. Argumento. l. sancimus. C. de testam. ¶ Tunc quidem locus esset correlatiuis, cum nouiter in vno disponeretur, puta. ꝙ adoptatus si post emanciparetur nihilominꝰ adoptiuo patri succedat, profecto & patrē ei succedere dicēdum esset. Et quamuis in casu nostro videatur iniquum repelli tantummodo sororem, nihilominus seruari debet. l. prospexit ff. qui & à quibus. ¶ Nec ob. tex. in. §. cœterum insti. de leg. agnat. success. ibi masculi admittantur etiam si longissimo gradu sint, itaq; videtur, ꝙ si non esset expressum non admitterentur. Quia dico verba illa non esse de media iuris prudentia, sic Florent. probāt, quia tex. præfati. §. retulit se ad. d. l. vbi dicitur hoc incognitum & intestinum non igitur expressum, quia tunc apertum & cognitum diceretur. ¶ Pondero verbum placebat in. d. §. quo capimus, ibi potius recitari substantiam, quam verba medie iuris prudentie, quæ substantia sic sumitur per argu. l. cum prætor. ff. de iud. ac si verbis exprimeretur, nunc nihil aliud ponam super hac rubrica.

POSSESSIO APPELLATA EST A PEDIBVS, ET (VT LABEO AIT) QVASI PEDVM POSITIO QVIA NATVRALITER TENETVR AB EO QVI EI INSISTIT QVAM GRÆCI. &c.

PRÆMITTO quæ super rubr. dictum est, summabis per Bart. & Alex. ¶ Diuiditur in tres partes per doct. clarius per Imolã dic in duas. secunda ibi dominiũq; rerum. ¶ Et quelibet subdiuiditur in duas, in prima particula prime partis ponit dictum cum exemplo. ¶ In secunda eius rationem, ibi quia &c. ¶ In prima secunde ponit iusgentium antiquum circa effectum possessionis. ¶ In secunda ibi eiusq; rei, quo modo effectus ille hodie verificetur. ¶ In textu ibi à pedibus, primo noto à pedibus possessionem eẽ denominatam, ab actu itaq; corporali q̃a tenetur ab eo qui ei insistit.

QVæritur cur potius à pedibus, quam ab alia corporis parte. Paul. de Castro, quia immobilium possessio (quæ dignior est, vt in, l. si rem mobilem, in eodem) capitur pedibus. Argumento l. cum in diuersis, de relig. & sump. funerum. ¶ Iason aliter, ex ratione originis, primo enim immobilium homines ceperunt possessionem vt etiã sumitur ex titulo nostro. ¶ Opponeres forsitan. d. l. cũ in diuersis. ff. de relig. & sumpt. fun. vbi caput ẽ dignius cæteris membris, vt capite possessio capiatur, videlicet & solo oculo. l. q̃ meo. in. §. si venditorẽ eod. Dico tamẽ illam non fuisse primeuam, sed casu extrinsecus postmodum ad inuentam, concurrente voluntate duorum, tradẽtis videlicet possessionem, & acquirere volẽtis, non enim sic acquisiuit quis primã possessionem. ¶ Neq; sedendo, vt quidam dicunt à sedibus, innuendo non aliter quam sedendo quem possidere, nec primã syllabam verbi possessio, resoluẽtes.

QVæritur cur potius à corpoř itaq; actu naturali, q̃ ab aĩo dicatur, cũ nõ minus I ea requratur. l. iii. §. I amittẽda, infra eod. Ita vt sine animo non possit acquiri quamuis maxime quis corpore cõtingat, vt dicitur in l. nostra in. §. si furiosus. ¶ Paul. Dicit quia corpus in acquirendo, est maximũ quid. l. iii. & de iur. gent. (sic iure priori) corporalis introducta fuit, sed illa animi iure ciuili. ¶ Iason cõtra, cũ animus nobilior sit. Not. in. l. iustissime. ff. de edil. edic. item potentior tam in retẽtione possessionis quam in amissione quæ fit solo animo vt. d. §. in amittenda. nõ tamẽ corpore solo. l. clam possidere. §. qui ad nũdinas infra eodem. sed respondet isdem, q in acquisitione, magis corpus operatur. l. ii. §. nerua filius ibi, quatenus sub custodia nr̃a sunt, idest quatenus si velimus earum naturalem possessionem nancisci possemus, & acquisitio non retentio principaliter cõsideratur, igitur &c. Argumento. l. si quis nec causam. ff. si cert. pet. ¶ Florent. cõtra hoc

ex quo animus vt corpus in acquisitio-
ne operatur. §. 1. infra eodem, vbi dici-
tur furiosum non incipere possidere,
quia non habet animum, qua de re sol-
uūt, ꝙ q̄a possessionis acq̄sitio facti nō
iuris est, vt in. d. §. sed furiosus. ibi eam
rē facti non iuris esse. Et facta non ani-
mo sed in corpore cōsistunt, igitur &c.
Ad ꝙ. l. deniq;. ff. ex quibus causis ma-
ior. ℭ Considera tamen ꝙ in. d. §. non
simpliciter approbant esse facti. sed cum
adhærētia ciuilis possessionis, patet, dū
dicit de intellectu, sed hoc tollitur per.
d. l. deniq;. Dum dicitur ꝙ plurimum fa-
cti habet, sic ratio istorum substinetur,
ab eo ꝙ plurimum inest. ℭ Iterum op-
po. d. l. cum in diuersis, vbi non attendi-
tur corporis maior pars, sed illa quæ re-
putetur dignior, idest caput, sed deberet
animus attēdi, quia dignior ē, vt supra.
ℭ Respōdeo quia ex capite quis cogno-
scitur, ideo caput attēdatur, & dignius
ē, quia plurimum operatur. vt ibi dici-
tur, vnde concludo, ꝙ quia ex assistētia
corporis cognoscitur potius quem pos-
sidere q̄ ex animo, cum hoc sit, quid
intrinsecus, ideo magis à corpore deno-
10 minetur, arg. l. dolum. C. de dolo. ℭ Se-
cūdo notatur, ꝙ dominium cepit a na-
turali possessione, itaq; dominiū sic iuss-
gētium primeuū de quo in. l. ex hoc iu-
re gent. ff. de iusti. & iur. cæpit originem
à iure naturali primæuo, quod quomo-
do procedat vide Socy. hic. Aduerte ꝙ
quamuis dominia contractusq; iurisgē-
tiū primeui fuerint introducta, illā ni-
hilominus bonam fidē, quam in his ad-
hiberi quandoq; necessarium ē, de qua l.
l. 1. ff. de cōst. pecun.) primæui iuris na-
turalis eē dicem', sic itelligo tex. in. c. ius
naturale, prima dist. quā pro contrario
inducebāt. ℭ Tertio notatur valere ar-
gum. ab ethimologia, de q̄ dicetur i gl.

11 QVarto notatur, ꝙ capta
in bello statim occupan-
tium fiunt, quia in nulli-
us bonis sunt, nam paris-
ficantur hic cum volati-
libus quæ statim &c. vt patet in verbo
protinus, adq; est tex. in. l. naturalem in
§. fin. infra titulo primo ibi, quæ ab ho-
stibus capiūtur statim &c. ℭ Sed Alex.
contra, quia debent Imperatori seu Du-
ci exercitus consignari, qui diuidet inter
militer. l. si quis pro redemptione. C. de
donat. c. ius naturale prima dist. ℭ Dic
per Florēt. capiētium fieri statim quam
uis præsententur, vt quandoq; à magi-
stro militum diuidantur, hoc modo in-
telligitur tex. in. d. l. si quis, ibi præstat
iunctis sequentibus ibi, vel de spoliis ho-
stium, quamuis respectu aliorum verbo-
rum ibi. de sua substantia &c. Importet
donationē. De qua in titulo illo. ℭ Di-
uiduntur (inquam) ex ratione Petri de
Bella pertica, ne plus consequantur nō
militantes vel segniter, quam acriter pu-
gnantes, secundum merita enim diuidē-
da sunt, vnde statim capiētium fiebant,
sed reuocabiliter. ℭ Neq; mirum est, si
hoc ad præfatum tex. in verbo statim,
subintelligatur, cum in simili illud fit,
ne etiam perfecte, capientium fierent, ni-
si intra præsidia deducerentur, Ang. hic
per tex. in. l. si quis in seruitutem, cum
sequent. ff. de furtis, vide text, in. l.
postliminium. ff. de capt.

NOstrum notabile procedit
i mobilibus, immobilia ve-
ro efficiūtur fisci seu publi-
cātur. Ad quod. l. in Agris.
sup̄ titulo proximo. ℭ Et
procedit in bello iusto. Alex. hic, ē tex.
in cap. sicut, el. 3. de iur. iuran. ℭ Iustū
bellum intelligas indictum per Princi-
pem, neq; nostrum est de causa inuesti-
gare, Ioan. Andreas in. c. olim causam
de restit. spoliat. nec attēditur ꝙ ex par-
te inimicorum sit iniustum, nam. ll. sim-
pliciter dicūt ab hostibus capta fieri ca-
piētium d. l. naturalem, neq; distinguūt
ex qua parte, ex vna tantum parte iniu-
stum esse oportebat. ℭ Nō obst. Abb.
in cap. sicut, de iure iurau. nec tex. in. c.
iustū. quia procedūt in foro poli. ℭ Nō
obst. ꝙ princeps quē directe sine cā bo-

nis priuare non possit, itaq; minus indi-
recte, arg. l. contra. l. ff. de leg. quia pro-
hibitum (quando venit in necessariá cō
sequentiam) attendi non debet, ita Bar.
in. l. 1. ff. de auct. præstan. ¶ Princeps
enim potest indicere bellum, si res post
modum capientium fiant illud est in ne
cessariam consequentiam, ita resoluūt.
¶ Queritur cur de causa non curatur.
Dicunt quia principis auctoritas facit
vt videatur iustissime indictum arg. l. si.
C. si contra ius vel vtil. publ. ¶ Mihi ve
ro non placet per. l. hostes. ff. de verb.
signif. vbi iustum bellum est, ꝙ ab exte
ris populo Romano vel Principi indi-
ceretur, in quibus iusta (sicut supradi-
cta) causa præsumi nō potest, qua de re
concludēdū putare esse iustū, vt qa qui
indicunt credant eē iustam, idq; faciant
pro iustitia tuēda, quod satis factū eē di-
cetur si palam & cum solemnitate bellū
indixissent. ¶ Non obst. l. post liminiū
ff. de capt. ibi, ꝙ hostes iniuriose tenēt,
quia sunt verba nostrorum, nec dissimi
libus contra nos ipsi hostes interroga-
ti vterentur, rationisq; rationem crede-
rem illam esse, quia non est dare maio-
rem. Qui de iustitia cogniturus eēt, in-
ter Principē & suos hostes. ¶ Qua de
re si bellum indiceretur ab inferiore, nō
putarem illud iustum esse per rationē
præfatam nisi causa euidenter iusta pre
poneretur, vt quia Princeps moribus ti
ranicis publice vteretur vel suos mini-
stros vti pateretur argumento regule q
tacet, de regul. iur. vi. nam ipso iure tūc
Principis potestatem (vt puto) perdit.
argumento. c. erit autem lex, prima di-
stinc. iiii. iuncto textu in auc. de consuli
bus, in principio, & auctoritatē de qua
supra, cū i incertis nō certis locus sit cō
iecturis, vulg. l. cōtinuus de verb. oblig.
SEd notabile ab hostibus ca
pta fieri capiētium, nō pro-
12 cedit in territorio alieno,
cōsuluit ita Soccy. argum.
l. præsenti, & l. denūciamus
C. de his qui ad eccl. confug. Alienū. n.
territoriū sicut Eccl'a prebet securitatē
cōtrariū tenuit Ioh. de Ricchis Florēt.
p. l. si qs pro redēptiōe, in. §. 1. C. de do
nat. ibi magistri militū militibus donāt
spolia, in quibuscūq; locis degere noscā
tur, pōderat gñalitatē verbi quibuscūq;,
vt cōprehēdat capta in alieno, Soccy. di
cit illud verbū ad bona nō referri, sed ad
psonā magistrorum militum. Florent.
ꝙ immo ad bona tanquam ad proxima
l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. omn.
iud. ¶ Nihil est, pondero verbum nos-
cuntur, quod præsupponit nominati-
uum, sed nominatiuus ibi nullus est pre
terquam magistri militum. igitur &c.
Preterea supra dixerat spoliis hostium,
non conuenirent verba sequentia ibi de
gere noscūtur, sed posuisset degētibus,
vel degentium. ¶ Secundo pro ipsius
parte inducebatur. l. diuus. ff. de seruit.
rust. præd. vbi quamuis dominus possit
prohibere ingredientem fundum, non
tamen impedit quin aues capte ingredi-
entis fiant, Soccynus dicit maiorem esse
publicam securitatem, ita firmo. quia
publica securitas omnium de ciuitate
prohibitio est, non solius particularis,
vt in. d. lege. ¶ Florētini firmant argu-
mentum de. d. l. diuus, iuncta. l. nostra,
vbi capta in bello feris captis æquipa-
rantur, responderem in duo tantum fie
ri æquiparationē, videlicet, ꝙ iurisgēt.
similiter occupātium fiant, & ꝙ statim,
ipsoquo capiuntur, Non autem in reli-
quis, cum diuersa ratio laboret. d. §. idē
cœlius, nam nō feris vel auibus, sed ho-
minibus securitas publica datur, ex qui-
bus distinguemus generalitatem. d. l. na
turalem, cum simil. vt non procedat in
occupantis in alieno, nisi vbi quis hostē
insequeretur transeuntē in locum alie-
num, argumento eorum quæ dicuntur
in. l. pleriq;. ff. de in ius voc. per Bar. in
. l. ꝙ ait lex. in. §. 1. ff. de adult. ¶ Infe-
13 runt etiá ad quæstionē. Iohannis Andr.
in addit. specul. in titulo de rapt. Man-
tuani bona recuperauerunt occupata p
Veronenses, quæsitum est an fierent res

cuperantium, vel prioribus dominis re
ſtitui deberent, hoc vltimum firmauit,
p.l. ab hoſtibus. ſa. ii. C. de capt. vbi ſer-
ui a militibus capti dominis reſtituun-
tur, dicit ibi tex. receptos enim eos non
captos iudicare debemus, & milites no-
ſtros deféſores eorum decet eſſe, nõ do-
minos. ℭ Secundo per. l. ſi captiuus. §.
ii. ff. de capt. vbi expulſis hoſtibus, agri
prioribus dominis reſtituuntur. ℭ Ter
tio per. l. Pomponius. ff. de acquir. rerũ
Dominio, de conſuetudine tamen con
trarium ſeruatum & iudicatum fuit, ſe-
q̃tur Angel. in. d. §. ab hoſtib. ℭ Quã
conſuetudinem limittant, niſi inconti-
nenti recuperarentur, tunc non effecta
hoſtium finguntur, arg. l. qui poſſeſſio-
nẽ. ff. de ui & ui arm. itaq; dominis ipſis
reſtituuntur. ℭ Diſtinguerem aut bo-
na fuerunt comilitantium, vt arma, ve-
ſtes, æqui, tunc fiant recuperantium, ni-
ſi incontinenti &c. Tũc enim ſi commi-
lito non aufugiſſet, ei reſtituerentur.
ℭ Aut ſubditorum, tunc ſi immobilia
prioribus dominis reſtituerentur. etiã
ex interuallo recuperata, ex ratione q̃a
princeps tenetur defendere fideles, vt in
titulo de pace conſtan. cum vulgar. &
ſic non ſolum cauſa debellandi milites
habere debet. d. l. ab hoſtibus & eſt ca-
ſus in. d. §. ſecũdo, vbi pondera ibi prio
ribus dominis, ad differentiam poſterio
rum. ꝙ ẽ denotare dominium fuiſſe ho
ſtium, & recuperationem factam ex in-
teruallo. ℭ Nõ obſt. conſuetudo, quia
ĩ caſu hoc potius corruptela diceretur,
nec per eam iudicandum eẽt contra ca
ſum legis, & ſi diceretur iuriſgentium fie
ri recuperantium, vt hic nihil eſſe puta-
rem cum fuerit alteratum a iure ciuili.
d. §. ii. ℭ Si mobilia habebit locum con
ſuetudo. niſi incontinenti &c. & niſi cõ-
ſiſterent in magno valore quia tunc im
mobilibus equipararentur, arg. eius ꝙ
iure dicitur magnam cauſam pecunia-
riam equiparari cãe criminali Bal. in. l.
parentes. C. de teſtibus recuperanti ta-
mẽ aliquid datur pro recuperatione ne
minus conſequatur quam ſi recuperaſ-
ſet bona modici valoris.

14 DVo notat Soccy. ex tex. ĩ
verbo. eiuſq; rei veſtigiũ,
vnũ quod exprimitur da
turq; nobis ĩ ſẽſu directo
videlicet in rebus hic enu
meratis & hodie ſola poſſeſſione domi
nium quæri, Quæ enim ſunt nullius oc
cupantium fiunt, Bartolus in. l. remq;
nobis. infra eodem. & nullius eſſe dicun
tur ſi hominis artificio carerent, videli-
cet in alieno loco reperirẽtur. ℭ Adde
tex. noſtrum ibi littoribus inuente, lit-
tus enim in bonis nullius ẽ, inſti. de re
diuiſ. de æquitate tamen pro parte fie-
rent inuẽtoris, vt conſtituit Adrianus,
recitatus in. §. theſaurus. eodem. titulo.
ſi ſint magni valoris bene poſſumus de
theſauro dare partem, non ſic de re par
ui. ℭ Quæro quid ſi lapillus manu or-
natus inueniretur in littore, dicerem nõ
fieri occupantis per iam dicta, ſed aſſi-
gnandum eſſe fiſco tanquam vacantia
bona, & obſeruabitur ſolemnitas vacan
tium bonorum de qua in. l. ſi vacantia.
C. de bo. vacant. lib. decimo, nihilomi-
nus pars dabitur inuentori cuius fortu-
na fiſco profuerit argumento. l. pretor
ait. ff. de eden. ibi equum eſt quod mei
cauſa confecit. &c. ℭ Aliud Soccyni, ẽ
ꝙ hic nõ exprimitur, ſed ex textu capi-
tur per contrarium ſenſum, videlicet in
rebus hic nõ enumeratis, poſſeſſione ſo-
la non quæri dominium, vnde ſequitur
verum eſſe quod Paul. de Caſt. dixit, vi
delicet bona immobilia nõ ſumi in bo
nis nullius ſed reipublice vel domini,
ſub cuius territorio ſita inuenirẽtur, nã
ab initio dominia diſtincta fuere. poſi-
tiq; termini. d. l. ex hoc iuregentium. ff.
de inſtit. & iur. vnde nequaquam in nul
lius bonis fuiſſe dicentur. ℭ Sed Areti-
nus conſuluit contra, fretus ꝙ ſequere-
tur in donatione Imperatoria de terri-
torio, non venire id ꝙ intra territoriũ
reperitur ſine dominio particulari, ꝙ
iure non probatur. ℭ Secundo ꝙ tale

dictum esset contra vulgarem illã regu
lam, videlicet quæ nullius in bonis sunt
occupantium fieri. ¶ Tertio res habi-
ta pro derelicto non fieret occupantis.
¶ Quarto p Bar. in. l. si duo. ff. vti pos-
sid. concludentem ꝙ per occupationẽ
probatur dominium directum in re q̃
per alium quandoq; occupata non ap-
pareret, nam non verum esset si conclu
sio staret, cum præsumeretur in bonis
ciuitatis. ¶ Sed ad primam secundam
tertiam. Soccynus respondet, vt proce-
dat in casu quo appareret eas res fuisse
quandoq; occupatas, veniunt. n. ipse in
donatione Imperatoris, non quas pate-
at occupatas nullo tẽpore fuisse. ¶ Ad
secundum aliter dic, videlicet in lapillis
gemmis vt hic, & in immobilibus, vt in
. §. insula. verificari. ¶ Ad tertium di-
cas vt dixit, ex quo nota ꝙ titulus pro
derelicto, locum non vendicat in rebus
quæ nunquam fuerint in bonis alicuius
¶ Ad quartum. dicit Bartolum. nõ pre
supponere casum in quo principaliter
de dominio ageretur, tunc nec rei nun-
quam occupatæ dominiũ ex possessio-
ne probaretur vt idẽ in. l. rẽ que nobis,
eodẽ titulo, ita cõtrarium soluit, sed vbi
dominium incidẽter ventilatur quo ca
su vł occupata vł nusquã res ipa fuerit,
dñium p eius possessionẽ probatũ eẽ di
cetur, vt Bar. in. l. nam & si fur. ff. si cert.
pet. ¶ Quinto cõtra Paulum Florenti
ni mouentur. per tex. in. l. si vacantia. C.
de bon. vacant. lib. x. vbi vacantia bona
nõ prius incorporantur quã si per pro
clama perquisitũ sit an quis se eẽ domi-
num prætendat, non igitur vacantia sta
tim principis facta sunt, vt Paulus præ-
supponit. ¶ Tu dic in titulo illo per to
tum de vacantibus propter mortẽ, vel
delictum non alio modo tradi. ¶ Nec
obst. verba ibi. vel alio mõ, quia deno-
tant modum delicti cũ ẽt mortis expli-
casset, itaq; vbi alio mõ vacarent, solem
nitas non obseruaretur, dictio. n. (alio)
copulat similia expressis, glo. in. l. si fugi
tiui. in vezbo alia. C. de seruis fugitiuis.

¶ Sexto mouebatur per Abb. in. c. si
diligenter, secundo notabili, de foro cõ-
peten. nihil ẽ, nec Abb. id probat. ¶ Se
ptimo per. l. primam. §. si insulam. ff. de
flumin. vbi tex. ꝙ insula nata in flum.
publico, si agri fuerint limitati fit occu-
pantis, non eorum qui prope Ripã præ
dia possiderent, patet igitur ꝙ nõ est in
dominio seu bonis Domini territorii:
¶ Cui responderẽ ꝙ quia insula est, que
etiam nouiter nascitur, vt insti. de rerũ
diuis. non possumus dicere pro certo ꝙ
occupata fuerit eo tempore quo domi-
nia distincta fuerunt, non enim illa tũc
in rerũ natura erat, possideri igitur non
poterat, arg. l. decẽ de verb. oblig. neq;
videri, q; visus saltem in acquirenda est
necessarius. l. ꝙ meo in. §. si iusserim eo
dem. quamuis iure quo loquimur mem
bris tantum corporis possessio detur,
itaq; in insula nunc nata. d. l. ex hoc iur.
non verificaretur. hoc modo cum Pau
lo & cum Soccyno transirem. ¶ Nota
per Alex. hic differentiam inter lapillos
Gemmas, & Margaritas. inferentem ad
quæstionem, & Florent. saluant eum à
Perusinis, in lapillo enim pr.ecioso læ-
sio non potest considerari, Bar. in. l. fin.
ff. de public. ¶ Dũ Alex. infert. ad quæ-
stionem de inquisitione dictante ꝙ Titi
us violenter cognouit bertam, commu
niter approbatur. ¶ Aretinus contra.
cui Florent. respondent, sequuntur ꝙ il
lud verbale videlicet violenter, posset,
& ad tertium referri. puta si tertius com
pulisset quem, vt cum berta coiret, exẽ-
plum est in. c. veniens de sponsal. vbi pa
ter iuuenum cũ filia despõsare coegit:

GLo. prima diuiditur, vt per
alios. Contra primam eius
partem Bar. oppo. ꝙ eius
diffinitio non cõuertatur
cõtra. l. i. in. §. dolum. ff.
de dolo. nam & sine pedibus possessio es
se potest habetur in. l. quod meo. in. §.
si venditorem in. l. iii. in principio infra
eodem. in. l. clauibus. ff. de contrahen:
empt. vñ dicit hic nõ poni diffinitionẽ

sed vocabuli allusionem, seu deriuationem. ℂ Iterum oppono. per glo. in fin, sic sequor ordinem Bartoli legendo primam cum vltimam parte, ꝙ secundum hoc res mobiles non possiderētur, quia pedibus non calcantur, ꝙ esset contra. l. si rem mobilem, &. l. rem quæ nobis, eodem. qua de re concludit ꝙ proprie non possidentur. ℂ Ex cuius verbis do-
16 ctores capiunt cōclusionem ab allusione sumi propriam significationem. l. tugurii de verb. signific. l. ii. in. §. appellata. ff. si cert. pet. melius in l. notionem in. §. instrumentorum. in verbo. proprie de verb. signif. & in. l. i. ff. ad municipa. & hæc opinio communis est. ℂ Iason ꝙ immo nec imobilia proprie possideantur per text. nostrum ibi quasi, que dictio denotat impropriētatē. l. ii. ff. de vsufr. eaꝝ rerum quæ vsu consum. cum similibus, tamen soluit ꝙ quādoq; exprimit veritatē. l. 2. ff. de tuto. ibi quasi tuitores, nam vere sunt tuitores. Concludenter post glo. isti vidētur velle immobilia proprie possideri, mobilia vero improprie. ℂ Bartolus & magis cōmuniter tenent ꝙ etiā mobilia proprie possideantur, cui satis contrarius ē tex. in. l. vxorem. §. legauerat. de leg. iii. vbi quis dixit relinquo quicquid in patria mea gadibus possideo. tamen instrumētum calendarum non venitī, neq; pecunia domi gadibus relicta. ℂ Respondetur per glo. ibidem & Florent. hic illud ex ratione, quia nec instrumētum neq; pecunia perpetuo ibi remansura erant, ad ꝙ pondera verbum. reliqui, quasi dicat relinquenda nō erant. ℂ Quicquid sit satis obstat, cum indistincte loquatur, & clare se ostendat ꝙ in præfatis verbis. ibi. quæ possideo, non contineatur. dicunt ꝙ quia si proprie possiderentur, titulus vtrobi esset superfluus, cum sufficeisset vti possidetis. nam sub illo verbo possidetis, res mobiles comprehenderentur, & nihilominus diuersi tituli in. ff. & . C. positi inueniuntur.

Ex dictis tamen Bart. infertur ad quæstionē eius. qui reliquit suas possessiones, vel rerū suarum, an & mobilium possessio relicta dicatur, affirmatiua videtur verior ꝑ Bartholum & communiter, vt supra. ℂ Petrus Cy. Bal. in. l. fin. C. de cōpensation. & Alex. hic dicunt venire magis ꝑ communem loquendi vsum. ℂ Nihilominus & per superiora. Cum istis tenerē, si reliquisset dicendo possessionem reꝝ suarum. sed dicendo possessiones suas, venire putarem proprietatem ruraliū immobilium secūdum communem loquēdi vsum. ℂ Nam dum vulgariter dicitur possessio sua, al's la possessiõ sua, significat prædium rusticum, siue rurale, in hoc puto fundatum textum. in. l. ii. ff. de fideiuss. minor, & in. l. prima. C. de omni agro. desert. lib. x. iuncta rubrica sua. ℂ Redeundo ad primum dictū. quando dixit possessionem rerum suarū, clare demonstrauit se excludere proprietatem, arg. l. cum prætor. ff. de iudic. neq; communis loquendi vsus facit hoc importare proprietatem. benefacit importare mobiliū possessionē. ℂ Sed tunc vt relictum tale non sit absq; vtilitate, contra propositum relinquentis, & arg. §. sed si rem. insti. de leg. & vt fugiamus frustratoriam dispositionē, dicendum esse putarē ex verbis illis vsumfructum rerum censeri legatum iuxta titulum. ff. de vsufruct. earum rerum quæ vsu consumun. ℂ Aut dixerit relinquo ea quæ possideo. tunc relicta proprietas etiam mobilium (vt puto) censetur, argu. dictorum Bar. dum tamen ciuiliter saltim possideatur. ℂ Dubium facit an etiam iurium. videtur ꝙ nō, quia incorporalia non possidentur. l. ꝙ seruus. §. seruitutes. infra eodem. & hoc firmarē ī odiosis & strictis iuris, argu. l. quicquid astringende. de verb. oblig. non in fauorabilibus. Argumēto regulæ odia in vi. ℂ Aut dixit ea q̄ possideo ī tali loco puta Romæ, tunc & mobilia venirent, si

tamen

deretur vt spolium presumptū (de quo dicam in xx. ampliat) vano considerare tur. ¶ Vnde puto concludendū ꝙ in non violento spolio necesse nō sit probare tempus spoliationis. & in violento ꝙ sufficiat probare de eodem mense hoc est ꝙ spoliatus eodem mense quo fuit spoliatus habuerit possessionem, cū violentum sit delictum & magis punien dum. vt patet in. d. l. si quis ad se fundū dixi in. d. fall. vnde probationes fiēt vt l. libellorum. ff. de accusat. Hoc modo nō aliter intelligerem. d. §. interdictum. Nam in remedio recuperande nō est ne cesse probare tempus spoliationis, quia non infamat. secus est in interdicto vnde vi, dicit affict. in Decis. 150. ¶ Neque mirū est pro quo allego glo. instit. de verb. oblig. in verb. confestim. vbi doct. Nec obst. d. l. iiii. quia dictio. tūc. importat extremitatē. hoc est non ante ex ratione (credo) quia verba legantis ante verificari non possent. ITEM ibi fauetur grauato hic spoliato. Vnde cōcludamus, ꝙ dictio. tunc. summenda sit cum temperamento, propter dictas rationes vt in simili dicitur & notatur per glo. instit. de verb. oblig. de verbo confestim, & hoc modo obseruarē quicquid aliter domini mei dixerint.

17 EX quibus dictis capitur prima fallētia ad Regulā. d. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. Iuliā de vi habētem se spo liatum ante omnia esse restituendum, ꝙ non procedat vbi Reus possessorio conuentus (excludendo actorem) excipiat de dominio suo. Super quo sententia daretur. nam tūc per sententiam dicitur esse dominium noto riatum. & actor excipi de dominio passus sibimet preiudicauit. Cum debuisset replicare, non esse Reum super dominio audiendum priusq̄ restituta sibi res fuisset ex priuilegio. d. l. si quis in odiū spolii. cessaret enim tunc ratio (que est consensus) istius fallentie. Que etiam cessat vbi spolium post talem sententiā commissum esset, vt per Ioh. an. in. c. pastoralis. in penul. col. de causa possess. & propriet. Cyn. in. l. incerti. C. de interdic. Innoc. & omnes. in. c. dilectus. di cto. titulo. Cuman. & Paul. de Castro. Alex. post Bar. & cōmuniter. doc. hic. ¶ Ex ratione (vt dicit Ripa) quia spo liatus & post sententiam dominium acquirere potuisset. Clariorem dat Alexan. quia sentētia nequit claudere. Causam spoliationis que tunc nata nō erat. Sequor nunc istam & ab illa recedo, quia dominium præsumitur non reuocatum vt dicit Iason. in. l. de euictione. in. §. in pecunia. de legat. primo. necnō secundum Ripe rationem, sequeretur ꝙ spoliatus ante petitorium a, se ceptum (vbi victus in ipso petitorio esset & vellet ante omnia reintegrari) per dominii exceptionem non excluderetur, cum illo medio tempore dominium alteri queri potuisset. Quod falsum com muniter dicunt igitur &c. ¶ Quo ad rationem Alexandri dico non esse senten tiam que impediat restitutionē de qua supra, sed consensus actoris, vt diximus ex patientia iudiciali. ad tex. in. l. de etate. in. §. q tacuit. ff. de interrog. action. pro quo induco Bal. in. d. l. incerti. Dicentem ꝙ sententia lata in possessorio non per modum exclusiui dominii, nō præiudicat in petitorio. vult igitur secus esse vbi per modum exclusiuum. iti dem dicamus hic. passus est cognosci super dominio per modum exclusiuū possessionis, Pati etiam debebit super eodē diffiniri. per. l. de qua re. ff. de Iudic. ¶ Mea hec opinio (ni fallor) magnū operatur effectum de quo dicam in ampliat. 41. & esse concludendum puto ꝙ etiam si spoliatio commissa esset ante sententiam dummodo post ceptam super dominio cognitionē, exceptio (nō dicam dominii cum ad huc non fuerit declaratum, & quādo declaratum fatalia possessorii (de quibus in. d. l. si quis. ibi ante omnia) transiuerunt) sed cognitionis super dominio minus habeat

impedire quominus ante omnia resti-tuatur. vt supra. ¶ Secus in spolio commisso antequã super dominio cognosci cepisset. Esset enim tunc exceptio (vt puto) præiudicialis. Induco tex. in. L. fundum. & in. L. sed si ante. ff. de except. vnde post petitorium (vt supra) ceptũ spoliatori agenti vt ante omnia &c. obstaret. neq; aliter fallentie locum darẽ. q̃uis doctores indistincte concludant. ¶ Exemplum primi casus erit. hoc est spolii ante cognitionem. Actor (cum crederetur dominus) possidebat per seruum vel per procuratorẽ. Qui rem puta pignorasset. vel alio modo detentationem nudã contulisset. ¶ Nam si diis ipse contra detentorem petitorio ageret iuxta. L. officium. ff. de rei vẽdic. Detentor vero se dominum esse diceret, Atq; pendente iudicio ipse actor spoliaretur, timẽs forsitan se posse repelli, vel propter minas alterius q̃ aduersarii (nã tunc attentaretur) vel etiam (cum accederet) nõ admissus possessionem animo deseruisset. Iuxta ea, que habentur in. L. clã possidere in. §. qui ad nundinas. i. eodem, non esset imputandus. Cur videlicet prius possessorio non egisset, vel cur super dominio excipi passus eẽt, vnde ante omnia reintegraretur. ¶ Hec procedunt in terminis. d. L. si quis. ibi. ante omnia. Sed diuersum dicemus in terminis. c. reintegranda. iii. q. prima, vt communiter intelligitur, tunc non ante omnia petitur. Sed simpliciter petitur, quo casu neq; cognitio, minus diffinitio posset possessorio obstare. Si actor possessionem penes se esse collocãdam ostenderat. Possibile enim est dominium vnius possessionem vero alterius esse, argumento nostri textus. I.

18 QVE Nostra fallentia procedit etiam in terminis. L. si quis in tantam. C. vnde vi. Nam (vt hic Ripa dicit) actor spoliatus dum proponit petitorium, ius omne suum deducere videtur. Iuxta. L. & an eandem. in. §. actiones. ff. de except. rei iudic. Qua de re concludo ꝙ si contra Reum de dominio excipientem, nõ replicauerit id sibi amissum ex. d. L. si quis in tãtam (q̃uis ex post facto) sibimet omissio sua præiudicauit. vt sic ne dum petens ante omnia reintegrari non obstanne dominio pro parte conuenti declararo, nõ sit audiendus (minime loquor in terminis. c. reintegrãde. de quibus supra) sed nec aliquo pacto super dominio sibi iure quesito ex. d. L. si quis in tantã. Hæc procedunt vt communiter ea lex. interpretatur. ¶ Sed prout eam intelligo in spolio commisso pendente lite. per verba ibi. ante euentum iudicialis arbitrii. nõ videtur adaptari vt actor omne ius suũ deduxisse visus sit. Do textum in. L. non potest videri. ff. de iudic. Oporteret igitur secundum hunc vel ponere casum, in spoliato non post iudicium ceptum seu litis contestationem sed ante, tamen post petitorium inchoatum. quod etiã succederet dũ fierent præparatoria per ea que recentiores in rubrica. C. de eodem do. ¶ Verum videor nimis restringere d. L. si quis in tantam. Sed tamen hec pono considerando conuentum ipsum rextitisse spoliatorem. Posset etiam in actore verificari. qui (non expectato fine litis, se in petitorio mote) eundem ipsum Reum possidẽtem spoliasset. ¶ Ex quibus inferam ꝙ si Reus conuentus cõtra petitorem (de quo supra) suũ dominium esse dicẽs, postea eundem actorem spoliet. q̃uis ante possessorium ab actore ceptum, super ipso dominio conuenti pronunciatum sit, Non tamen actori spoliato agenti exceptio notoriati dominii obstaret. Si replicaret actor id Reum amisisse vigore. d. legis. nã sententia super dominio non respexit spoliationem que post litem contestatam (saltim largho modo) super dominio Rei conuenti accidisset. Argumento d. L. non potest. ff. de Iudic. ET Quãuis sententia lata esset post spoliationem (Qui casus magis cõuenit præfate legi

Si quis. vt eam intellexi tamē retro trahitur ad petitorium ac si ante lata esset. d. l. non potest. ff. de iudic. ¶ Neq; obstaret actori Regula. Dolo facit qui petit quod est restituturus. in lib. vi. Quia dicemus actorem nō esse restituturum, saltim ꝙ constare incipiat eum non esse restituturum stante pena præfate legis. in. l. si quis. in tantam.

29 II.

REGVLA. d. l. si quis ad se fundum fallit vbi dominus non vi sed clam spoliasset. Dynus in Regula qui ad agendum in lib. 6. Bal. hic. Ang. in. l. si quis emptionis. §. sed hæc super illis. C. de præscript. xxx. annorū. Volunt enim isto casu agentem repelli a, conuento de suo dominio excipiēte. per tex. in. l. si de eo. in. §. fin. eodē. vbi traditum est quem in sua re dici nō posse Clandestinum possessorem, aduerto ꝙ non præsupponimus dominium inter partes notoriatum, sed simplicē dominii exceptionem. ¶ Contra præfatos Imola Alex. & communiter nouiss. Maxime transierunt. per tex. in. l. si coloni. C. de agric. & censit. lib. xi. vbi aufugerat colonus qui (& si non vitiose ad manus prætendentis se esse dominum peruenisset nihilominus (priusquam sup dominio discutiatur) bonefidei possessori restituendus est. Quod propterea Ioh. an. in. c. primo. de rest. spoliat. Innoc. Butrius Abbas in. c. in literis. d. titulo. tenent. ¶ OPINIO prima saluatur. vbi possessorio restituende agens iam vacantem possessionem dimisisset, ita Socin. in. l. rem que nobis. eodem. ita interpretatus legem finalē. in verbo ignorantia. C. vnde vi. ¶ Saluatur secundo si clandestinæ (absq; tamē vitio) ad ipsum dominum peruenisset, Atq; actor reintegrari simpliciter petēs nil clandestinitatis profiteretur. Eo. n. casu quia dominus potior est reiiceret agentem. Arg. l. Bonefidei. ff. depositi. & l. iii. C. de edict. diui Adriani tollen. ¶ Sed videtur contrariari Socinus dicens possessionem rei conuenti tanq̄ posteriorem debere presumi Clandestinam. vt per glo. Bart. & doct. in. l. si de eo. in. § fin. eodem. Respondere id procedere vbi Clādestinitas allegaretur nō præsupposito dominio rei conuenti de quo supra, per quod præsumptio clandestinitatis purgata remansit. vt dicūt. Sed incōtinenti dominiū probari oportet vt euitetur contrarium. d. si coloni, ¶ Quia tamen ille textus loquitur indistincte non attento an ex interuallo vel incontinenti &c. puto addendum vt dominus probare teneatur. ꝙ sine vitio possessionem fuerit adeptus. (puta) quia vacantem possessionem sue rei sit ingressus. Quod probat. l. fin. C. vnde vi. ibi ridiculū &c. ¶ Vel quia spoliū ignorās cum titulo colorato saltim possessionē a, tertio habuisset. vt habetur per glo. Bar. & Alberic. in. l. cum a, te ff. de vi & vi arm. & per corn. in consil. 56. in litera. 3. in vol. 2. nā tunc præsumpta clandestinitas (de qua Socin.) nihil operaretur. & si allegata fuisset. ¶ Nec obstat. d. l. si de eo. in. §. fin. vbi absq; eo quod hæc requirētur, sufficit illa ratio. ne dominus videatur clam possidere. Quia dici posset procedere respectu delicti. videlicet ne incidat in penam. d. l. si quis in tātam. vbi glo. omnis enim causa (& si minima sit) a, delicto excusat. Alex. in consil. 127. in 4. vol. cum allegatis. ¶ ITEM Aduerto ꝙ lex. in. l. si coloni præsupponit bonefidei possessorem reintegrari, nos vero indistincte (q̄uis malefidei sit) vt ante omnia restituatur siue reintegretur. Finaliter concludo ꝙ exceptio dominii incontinenti probandi operetur, non obstante ꝙ vitiose ad manus domini peruenisset. Dicit Ioh. an. contra Inno. Refert & sequitur Abbas. in. c. olim. num. 23. eodem. sic puto loqui. d. §. fin. ¶ Nisi prius bona fides illius (qui petit reintegrari) probata sit. vt in. d. l. si coloni. ¶ Neq; etiam tūc sufficeret bona fides,

vbi ex aduerso probaretur possessioné vacãtem ab aduersario fuisse dimissam. Vel ꝙ aliter bona fide (vt supra) ad do minum peruenisset, vel etiam si mala fi de in transferendo cum possessoris trãs ferédis consensu. vt. 1. in fallen. 67. hoc modo cum Baldo & Dino transibo, re mota. d. l. si coloni vbi hæc minime re
30 quiruntur. ¶ Vlterius infero ꝙ in ter minis istius fallentiæ, prædo spoliatus ab eo qui statim se esse dominum osten dat, nunquam restituẽdus sit. Dolus. n. cum dolo, Culpa cum culpa compensa tur. vt per eundem Ioh. an. vbi supra. ¶ Quam opin. Baldi substineo in ter minis. d. l. si quis ad se fundum. Non au tem vbi spoliatus (non obstante ꝙ al ter dominus esset) onus assumat probã di suam debere esse possessionem. tunc enim essemus in terminis. c. reintegran
31 da. iii. q. prima. prout communiter in telligitur. Et habetur per Alex. in. con sil. 6. in. 3. vol. Quãuis aliter sit meus intellectus de quo dicam infra. Non n. in. d. c. ponuntur verba antᵉ omnia. de quibus tex. in. d. l. si quis ad se fundum. neq; illa de quibus in. d. l. si coloni. ibi celeri reformatione. que faciũt in peti torio differri. ¶ MODO Examen
32 d. Canonis reintegrãdę se nobis offert. Doctores inter se longe variarunt vt re tulit Iason in. l. rem que nobis, eodem. & Abbas in. c. cum ad sedem. codẽ nu. 25. Cõmunis eius intellectus est vt de tur cõtra quẽlibet possessorem. quãuis non vitiosum sed ignorantem alicu ius spoliationis vt per glo. in. d. c. & in. c. sepe. titulo nostro. hostiens. Butrius Ioh. de Lignano Abbas & omnes. in. d. c. cum ad sedem post Bar. in. l. fin. C. de furtis. & in. l. Rem que nobis eodem. & in. l. si coloni. C. de agric. & censitis. li bro xi. Lapus in allegat. 52. dicit sic pra cticari. ¶ OBSTAT tex. in. d. c. cũ ad sedem. vbi non datur interdictum vn de vi contra eum qui non probetur de iecisse, neq; deiici mandasse, minus deie ctionem ratam habuisse) Itaq; nõ sit re stitutio. & consequenter concludendũ esse videtur, vt Canon reintegranda. nõ detur contra quẽlibet possessorem. Si enim competeret, sequeretur frustra fu isse posterius factum. c. cum ad sedem. Abbas respondere conatur ꝙ in. c. cũ ad sedem. termini sint vbi libellasset interdictum vnde. vi. dicas ꝙ non pro pterea papa restitutionem denegasset. stante. d. c. reintegranda. ibi. per violen tiam &c. ¶ OBSTAT Secundo. c. sepe. non diuerse vt supra arguendo, nã & id post. c. reintegrãda. fabricatũ fuit. vano enim in eodem statutum fuisset vt successor in vitium violenti, pari modo vt violentus ipse restituere teneatur. te nebatur enim, ex. c. reintegranda. Si lo quitur indistincte vt volũt. vnde vt hæc euitentur, concludere opus est vt nõ ita indistincte loquatur. ¶ Sed Calderinus & Ioh. de Lignano aliter euitabant. ꝙ in genere tamen pro rebus ecclesiasticis & clericorum tantum. & satis illi textui consonat. ¶ Butrius ꝙ immo. & laico rum. & in foro ciuili propter periculũ anime euitandum. quod sequitur Alex. in consil. 6. vol. 3. Angel. in cõsil. 151. Rom. in. l. rem que nobis. & Apostilla ad Abbatem. in. c. cum ad sedem. ¶ Vl terius dicam ꝙ quãuis daretur pro re bus tantum ecclesiasticis non tamen re moueri cõtrarium d. dicto. c. sepe. & c. cum ad sedem. ¶ Aliter mihi vr̃ pos se concludi, ꝙ quãuis loquatur in gene re vt communiter voluerunt, tamẽ eius dispositio sit in diuersis terminis ab illis præfatorum capitulorum. Sui enim ter mini sunt (dum loquitur de rebus pro fanis quas Episcopus velit recuperare) vt eidem agenti nõ sufficiat probatio so lius possessionis. nisi etiam dominiũ ea rundem suum esse probet. vt pondero. ibi suas res. Et ibi. Ecclesiæ suæ, Cuius genetiui natura dominium esse ostẽdit. vt per omnes in rubrica. ff. de nou. ope ris. nunciat. ¶ Sed in præfatis capitulis illud additum vt solam sufficiat proba sę possessionem, dummodo antiquiorẽ.

vt sic dicatur spoliũ re ipsa vt alias dictũ est. Quod re ipsa dicitur, nisi secundus possessor bonafide sub tituli colore possessionem adeptus probaretur. Vnde ammodo intelligo textum in.c.reintegranda. ꝙ velit vt (probato dominio rerum Episcopi vel Ecclesiæ) non curetur de bona fide possidentis. vt sic reintegranda sine omnia Episcopis spoliatis. non attento ꝙ bona ipsa nunc non apud spoliantem (itaq; nõ sit spolium re ipsa) sed alterum bona fide possidentem esse reperiantur. & forsitan cum titulo. nam remedium d. Canonis datur contra titulo possidentẽ. vt dicũt Innocen. in.c.sepe. Caldar. in.c.cum ad sedẽ. & communiter in eisdem locis omnes. ¶ Absq; eo igitur vt vendicetur vult eis esse restituenda. Absq; eo etiam ꝙ eorum anteriorem probent possessionẽ. dummodo dominium probet. ¶ Hoc vltimum meum verbũ ẽ contra textũ. ibi. spoliatis, & ibi vi eiectis. Nisi intelligeres. hoc est assertis. vt in simili exponitur per glo. in.d.l.si quis ad se fundũ in verbo. Intulit. hoc est intulisse dicitur. ¶ Hoc modo saluarem Bartolum in.l.rem que nobis. Contra quẽ tenuerunt ibidem Alex. Iason. num. 19. & in plurimis consiliis necnõ Cassiador. in. decis. 7. sub rubrica. de restit. spoliat. dicens communem opinionem esse cõtra Bartolum tamen rem esse dubiã. ¶ Certe si communis opin. staret non viderẽ euitari posse frustatoriam dispositionẽ præfatorum capitulorum. Item nõ viderem quomodo ille textus ad res prophanas extenderetur propter periculum animę vt supra. nam & probato dominio Ecclesiæ non propterea possidens bona fide cum titulo est in peccato posset enim cogitare ipsam rem transisse per plures manus necnon instrumenta fuisse deperdita igi &c. ¶ STANTE

33\. opinione communi queritur an remedium Canonis in foro & rebus laicorũ exerceatur. Abbas. in.d.c. cum ad sedẽ. videtur velle affirmatiuam. vt euitetur periculum animę. dico posse hoc respectu rerum tolerari. non autem respectu fori. pertinet enim ad Ecclesiasticũ occurrere animabus. c. nouit. de Iudic. cũ vulgar. Ratio igitur ipsa trahit exercitium dispositionis. Vnde adeundus est ecclesiasticus ab eo qui illo remedio vti velit. Laicus vero Iudex non ex Canone illo, sed ex officio suo forte restitutionem fieri faciet vt dicit Bart. in.d.l. si coloni. ex ratione quia quod de meo ad te peruenit equum est mihi restitui ne locupleteris cum iactura mea per. l. si me & titiũ. ff. si cert. petatur. & ita fortasse concordarentur opiniones diuersę de quibus Alex. in consil. 91. num. 2. in fine numeri. vol. v. ¶ Et Cõcludo id (quod dicit Imola in. d.c. cum ad sedẽ. ꝙ communiter seruatur in praticha vt remedium. d. Canonis detur laicis pro rebus profanis) nõ aliter verum esse puto ꝙ si Iudex Ecclesiasticus adeatur per superiora. ¶ Nihilominus attendendũ est ꝙ si ratio Bartoli dicta per. l. si me & titium. Sic simpliciter vt per eũ sumpta, vera esset. nunquam illa Regula ꝙ in pari causa melior est conditio possidentis (de qua. isdem ibidem Bar. & in. l. rem que nobis. eodem. & Angel. in. l. siue autẽ. ff. de public. Paul. de Castro. in. l. ii. C. de furtis per Alex. in cõsil. 94. vol. 5.) locum sibi vendicaret. ¶ Ad. l. si me. & titium responderem. ꝙ in illo casu. pecunię meę ad te peruenerũt mei voluntate. Iuncta tui voluntate super pecuniis restituendis quãuis error fuerit in personam. potest igitur illa ratio ibidem operari. Nec a, regula illa ꝙ melior conditio possidentis &c. lederetur. ¶ Secus in terminis nostris. non. n. apparet vt possessio penes te sit illo animo vt alichui eãdem restituere tenearis. quare. d. Regule locus erit. Et cõsequenter concludo ne vllo pacto in simplicibus terminis anterioris & posterioris possessionis (nulla presupposita vi secundi possessoris) Iudex laicus pro restitutione se intromittere possit. Item.

l. triticaria loquitur in violenter eiecto vt patet.in.l.2.ibidem. similiter in.l. si coloni. Qui casus differt a,nro.I gr &c.

34 III.

FALLIT vbi non expulsiue neq; ablatiue quis possessione priuetur puta si metu deterritus eam relinquet quã alter ingrederetur. nam si ante omnia restitui vellet exceptione dominii per conuentum proposita excluderetur. Bal. Imol. Alex. hic & Canon.in.c.primo. de restit. spoliat. ¶ Sed Claudius in repetitione hic aduersatur.per tex.in.l.Medicus.ff.de variis & extraord.cognit.Vbi compulsus a,Iudice metu ammittendorum oculorum eidem suas contulit possessiones. nihilominus non obstante dominio in medicum translato (de quo forsan exciperetur)ad ipsas reintegratur & inducunt nouiss. textum in.l.fin.§.fin.ff. ꝙ metus causa iungendo rubricam.vbi cõpulsus a,Iudice metu mulctarum nõ repetit solutum si id deberi probaretur. ¶ Secus in expulsiua vel ablatiua. puta Iudex mitteret exequutores ad quem de possessione expellendum, esset enim tunc restituendus. vt hic Ripa .per.l.meminerint.C.vnde vi. Anchar. in consil. 112.videtur &c.¶ Opinarer super hoc nõ differre compulsiuam ad expulsiua, cum equiparentur. In.c .ii &. iii. eodẽ. idest.de restit.spoliat.&I. c.super hoc. de renunciat. ¶ Ad tex.in.d c.§.fin.dico ꝙ loquitur in metu commisso per Iudicem,non alterum ex litigantibus. Nam factum Iudicis tunc demum censetur partis,cum rite ac recte processisset. est dictum Baldi.in consil.61.vol.2. refert Crauett. in consil. 5.in principio ¶ Vel rñde ꝙ loquitur vbi statim constet pecuniam esse debitam, pro qua fuit exequutum,patet in verbo. ibi profeceruntr. Vnde casus est similis ad casum in quo dominium inter easdem partes notoriatũ extitisset. quo casu ante omnia restituitur vt diximus in prima fallentia. ¶ Pro hac responsione facit Regula dolo facit. Que etiam magis facit in.d.§.finali quanto ꝙ non impeditur per regulam nostri.§. nihil commune &c. ¶ Non obstat. ꝙ coacta voluntas est voluntas.vt hic Ripa per tex . in.l. mulier.in.§.final.ff. ꝙ metus causa.vnde vt eidem exceptio dominii magis obstet q̃ violento,quoniam Bar dicit rationem hanc non esse curandam in possessorio recuperãde dixit in l.penult. ff.de condit.ob turpem causam.Miror Alexandrũ non aduertisse ad verba Bartoli & Baldi.in.d.l.penul. Dicũt per solutionem purghari metum, si ex interuallo post metum interuenisset. volunt igitur ꝙ vbi incontinenti, voluntas nõ dicatur libera sed facta propter eundem Metũ. Infero ex his melius esse possessoriũ reintegrande inchoare q̃ actionem ꝙ Metus causa. ¶ Minus obstabunt ea que Azo in summa.C. ꝙ Metus causa.ex qua etiam regitur Corsettus.in sua fallentia 32.suo suo titulo de potestate Regia videlicet ꝙ in vi cõpulsiua datur remediũ, ꝙ Metus cã cõpetens illi soli cuius interfit, vt in suis titulis. ff. &. C. contra quem dominii exceptio obstat ex ratione quia sua non interest restitui sibi,cum eandem domino vendicãti restituere teneretur per.d. regulam. dolo facit. Qm̃ respõsionem puto , argumentum procedere si euidenter cõstaret possessionem apud spoliatum esse permansuram. vt dictum est in fallen.2.dum respõsum est ad.§.fin. ff. ꝙ metus causa . Sed vbi hoc nõ esset clarificatum Regula nostri .§. obstaret. idest non inferendum esse de dominio ad possessionem. Propterea licitum non sibi fuit compellere quem ad dimittendam possessionem, vt facilius eundẽ (ingrediendo) spoliare valeret. facit rubric.C. ne quis in causa propria . Et id quod infra dicam de voluntate coacta. ¶ Addo.l.interpositas. C. de transact. vbi Bonus est textus. Et in auc.sac ramẽ ta puberum.C.si aduersus vẽdit. ibi per

vim autem vel iustum metũ equiperantur. ¶ ET hoc modo respondebo ad Veron. in consil. 19. ciuilium. dum in possessorio recuperande vult cõpulsiuam (vt est quando quis fideiussorem de non recedendo a loco dedit) ab ex-
35 pulsiua. Vel saluando eum dicas id nõ prouenisse ex Metu quod caderet in virum constantem. ¶ VLTIMO loco fallentiam saluandam putarem, vbi compellens ipsam possessionem non ingrederetur. Nã si Meticulosus ante omnia reintegrari vellet, contra Metum inferentem simulq; de suo dominio excipientem, atq; possessorio adipiscẽde instantem, audiri (vt puto) non deberet. Nota istum casum. ac vide que in ampliat. 54. dicam. ¶ Postremo aduerto ꝙ si Metu non simpliciter possessionẽ a se abdicasset vt nostra fallentia se habet. Sed iuri suo siue dominio renunciasset, facerem differentiam inter prophana & beneficialia vt dicã in fallen. 14. ¶ Quia tamẽ dubium posset oriri, cur in profanis relinquenti Metu possessionem exceptio dicta non obstet, tamen obsit ei qui Metu renunciasset iuri vt in eadem fallentia posui, solutionẽ hãc assignarem ꝙ renunciando quis apertam voluntatem profert vnde tunc Regula succedit ꝙ coacta voluntas &c. Iũcto quia natura Meticulosi actus nõ est vt pariat nullitatẽ vt in titulis suis. ff. &. C. nisi ratione particulari fieret vt est in beneficialibus propter periculum peccati. sed relinquendo possessionem non est aperta voluntas. quo casu regula dicta non succedit & per hec cõcludo dominii exceptionem nihil obstare. facit in simili dictum id maius esse delictum in committendo q̃ in omittẽdo. vt per plura Alciatus. in. §. Cato. l. eandem de verborum oblig. num. 4. ¶ Que autẽ in hac fallen. dixi ante omnia restituendum Intellexi ab eo qui Metum intulerit. ab alio vero nõ. sed solum per. c. re integranda. si tñ in vitium nõ successit.

IIII.

36 FALLIT in possessorio tangente causam proprietatis. per tex. in. §. quedã. instit. de interdic. vt ẽ quasi possessorio iurium incorporalium. de qua. in. l. §. hoc autem. ff. de itinere actuq; priuato. Et in. l. fin. cum ibi notatis. ff. quemad. seruitus amittatur. Pro exemplo non alibi queram q̃ in antiquis Rota. xi. decis. ¶ Sed aduerto ꝙ in terminis. d. §. volebat reficere iter. quo hoc ãno nõ vi, minus clãdestine, vsus erat. prout in. l. iii. §. ait pretor. ff de itinere actuq; priuat. per vim tamen a domino fuit expulsus. Et petẽs reintegrari ad eius refectionem non auditur (hoc erit exemplum huius fallentie) nisi de suo iure probet. Quod fieri vix credam, quia expellens erat & dominus fundi atq; in presumpta possessione libertatis. Pro quo do illum similẽ textum in. c. ad decimas. eodẽ. in. vi. Qua de re dicere possumus ad. d. §. ꝙ manifestum erat expellentis ius, prout in. d. c. expressum est. vnde illud solũ puto quod operetur id quod alias dicitur, de possessorio quod habet cãm proprietatis admixtã, hoc est vt expediri nõ possit nisi causa proprietatis, vel quasi probata. non autem aliud hoc est ꝙ ea probata quis in terminis. d. §. nõ reintegretur. Quinimmo & ea non probata restituendus est. vbi ius expellentis non sit manifestum. ¶ Vel hoc modo conclude, ꝙ fallit si manifestum sit ius expellẽtis Nam tunc expulsus non ante omnia restituẽdus est. cum prius oporteat probasse ius quasi proprietatis. d. §. secus vbi possessoriũ causam proprietatis admixtam non haberet. nam tunc & si manifestum esset ius seu dominium expellentis, nõ tamen impediet quin ante omnia spoliatus reintegretur. exceptis beneficialibus & spiritualibus de quibus in c. in literis. per Abbatem. num. 18. & nisi easdem partes (vt in prima fallen. diximus) notoriatũ per sententiã fuisset,

V.

Abbas.in.c.ex parte.num. 25. vbi etiã de restitutioñ mulieris quam animo cõtrahendi nuptias ea sciente ac patiente cognouisset. ¶ Que restitutio vltra alias reperitur priuilegiata, quia fiet etiã ꝙ coniuges ad inuicem se separassent animo vt possessio inter se nulla esset. nam & si possessio solo animo perdatur. vt.in.l.si quis vi.in.§.differentia titulo nostro, non tamen hec. quin ad inuicem vel saltim vnus alteram vel e,conuerso repetere possit. ponit Abbas.in.c. literas.num.9. ¶ REDEVNDO ad fortilicium itaq; casum difficultatis.ob seruarem vt iudex ad se possessionem auocet vt sic difficultates de quibus Curtius Iunior. in consil.67.vol.19.cessẽt super quo etiam aduerto ꝙ parum differre existimarem an actor siue reus sub potenti iudice sint de quo Boerius in decis.238. cum melius sit futuris vt supra scandalis obuiare. argumento. d.l.C. quando liceat &c. ¶ Hec procedunt nisi qui vellet reintegrari, offerret idonee velle cauere de restituendo. si pro dominii Rei conuenti iudicaretur. Abbas in c. veniens. secundo de testibus. quẽ Boerius in prefata decisione. colum. penul. ¶ Item vt puto procedit nisi que de dominio excepisset de spolio anteriori (q̃uis & interuallo commisso) ostendere incontinenti paratus esset. & ꝙ ab hoc eodem spoliatus fuerat. hoc idem puto voluisse Alexandrinum in consil. dicto. num.17. in verbis ibi. Quia Claudius loquitur in eo qui spoliauit & nunquã fuerat spoliatus. & ibi antecessores spoliati quo casu mihi videtur esse limitandam regulam illam ꝙ vim propulsare tantum incontinenti licet. de qua in.l. vt vim.ff.de instit. & iur. cum simil. & vulgatur atq; opinionem Pauli de Castro sequar & si non esset difficilis recuperationis. Videndus sum in. fallen. 9. 13. & 49.

VI.

38 FALLIT vbi restitutio antequã super dominii exceptioñ disceptaretur, siue magno scãdalo fieri nequiret, Nam tunc non ante omnia fiet. Butrius in.c.ex parte. col. fin. eodem. Ripa hic fallẽtia sua 9. per Felyn. in.c.nihil cum scandalo. in 6. fallen. de prescript. ¶ In qua vt minus Regula. d. l.si quis ad se fundum. offendatur. iuxta.l.precipimus.in fin. C. de appellat. Et ne spoliator ex delicto commodum reportet, ita dicã. ꝙ & si restitutio fienda nõ sit vt scandalum euitetur vt dixi. tamen ꝙ neq; spoliator ipse possessionis commodum sit habiturus. sed eandem iudex ad se auocare teneatur, nisi taliter esset iudex impotẽs, quo casu fallentiam obseruare necesse esset. Puta vbi inter magnates & potentes scandali timor eẽt vt loquitur specul. de cã poss. & propriet. in. §. primo. in versic. illud.

VII.

39 FALLIT vbi spoliatus agens contra exceptionem dominii a, Reo propositam, non incontinenti replicasset. hoc est si ad aliquod quãuis minimum, pro exceptione iustificanda procedi consensisset. argumento.l.cum ostendimus. ff. de fide ius. tutor. eo. n. casu quãuis sententia lata non sit, quia lis pendeat, non erit locus Regule nostre. Probatur in.c.primo.eodem.ibi. eo consentiente. vt hic Ripa dicit.num.72. ¶ Preiudicium ex eo oriri declaro quia (non replicãdo) cõsensit exceptioni ipsius conuenti (quatenus probaretur) vt apud eum possessio collocanda sit, siue firmanda. Iuxta Regulam.l.bonefidei.ff. depositi. ¶ Quod tamen limito in causa appellationis vt dicam in ampliat. 46. & etiã pro hoc vide fallen. proximam.

VIII.

40 FALLIT vbi contra spoliatum iuris presumptio iugeret.non enim tunc ante omnia &c.c.ad decimas.de restit.spoliat.in.6. Aduersatur tamē Ripa hic ex ratiōn qa secundum hoc nūquam predo restitueretur, quod falsum est. per. l. primam ·§· siue a,me.ff.de vi.& vi arm. Isdem saluando respondet intelligi hic vbi nedum presumptio spoliati iniustam possessionem ostendat, sed etiam iustificet illam spoliatoris.vt loquitur ·d.c.ad decimas.

¶ Affirmo quia si illud est in præsumptiōn orta ex iure vniuersali, vt ibi. eorum parrochia constitutis, fortius dicetur in prouenientе ex iure particulari, quod est dominium. argumento Regule generi per speciem in.lib.6.cum quo in dubio possessio coniungenda est.d.l· bonefidei. ¶ PRO Quorum declaratione primo posset opponi ꝙ secūdum hoc semper qui notorium dominiū allegat (cum dominium pariat presumptionem vt supra) possessorio obstaret.cōtra ea,que.supra l' prima fallē.diximus, nisi exceptioni dominii consensisset vt ibi.Preterea vbi consensisset & super dominio cognitum esset. nostra fallentia non procederet. Nam (eo stante) cum possessorium reintegrande sit semel per dominium exclusum, non amplius inchoari valeret obstante re iudicata. per que videtur contra conclusionem absolute dici posse. nisi eius restrictio fieret ad spiritualia vt loquitur d.c.vel saltim ad ea duntaxat profana que in quasi possessione alicuius iuris puta seruitutis in aliena re constitute,consistunt. nam hec spiritualibus assimilantur. Si enim non patiaris me ire agere per fundum tuum seu ex eo ducere aquam prout hactenus consueueram eo ipso dicor a,te spoliari.vt in ampliat.59.per glo.in c. vnico.de foro competen in 6.Propter quod reintegrari si postulem, per vtile interdictum vnde vi. vt dicā in ampliat. 33.Exceptio dominii per sententiā obtenti quāuis non ad effectum exclusiuū possessionis,minus inter easdem partes notoriati,mihi obesset. ¶ Vnde cōcludamus hanc fallentiam verificari in omnibus possessionis habentibus cām proprietatis admixtam de quibus in·§·quedā instit.de interdic.& supra. in quarta fallen.& in 22. Ceterū cū sit dñs tanto fortius obiicere potest quo ad te liberas edes habeo, vt loquitur Innoc. in.c. in literis.vbi Abbas.num.9.per.l.loci. in·§·competit.ff.si seruit. vendic. Et sic declaro mentem glose. in.d.c.ad decimas,ibi.Proprietas igitur pro Reo probata ipsum in possessiōn defendat.

¶ Ad regulam.l.extat.ff. ꝙ metus causa. Et rubr.C.ne quis in causa propria. Arguendo a,fortiori. Respondere rerū supradictarum siue iurium veram possessionem sine titulo haberi non posse. vt in fallē. 12.& in 22.& dicemus per Abbatē in.c.ex transmissa.eodē. ꝙ nō tantum in ea factum inspicitur quantū ius. Ideo non possessio simpliciter sed quasi possessio denominetur. Et concludenter si non possidebat minus dici potuit spoliatus. vulgata. l. decem. de verb. oblig posuimus in declaratiōn Regule necnon in fallen. 16. Vltra induco textum.in.l.prima·§·eū q.ff.de vi & vi armat. vnde potius concludendum est ꝙ dominus illum non spolietur sed libertatis iure suo vtatur neminiq; iniurietur. Argumēto.l.gracchus.ff.de adult. l. non videtur. ff. de Reg. iur. Ita contraria cessent. VIIII.

41 FALLIT vbi dominii exceptio per tertium non habentem causam a.spoliato re in mediū deduceretur. tunc enim nō ante omnia &c.Sal yc.in.d.l. si quis ad se fundū. per l.bonafides.ff. depositi Butrius Abbas & doctores in.c. in literis. eodem lapus in alleg.25. Rota in nouis. 149.qa ratio militans contra violentum,nō operatur in tertium.d.l.bonafides,vbi Bar. Alex.& Ripa hic vltimo loco dicens ꝙ

vbi per tertium ad restitutionem impediendam opponatur, tunc si id vtile etiã esset spoliatori (puta ratiõ iuris connexi) fallentia non procedat. Alias sic. argumento notatorũ in.l.1.ff. de autor. ꝓstan. Et aliter loquitur ꝙ aut spoliũ ratione communionis tertio prodest, vera non sit. Ne violentis via paretur. contra.l. conuenire.ff. de pact. dotal. aut̃ nõ prodest, & procedit. ¶ ADVERTO ad primum quia non restituere est gaudere, vnde semper spoliatori prodesse videtur. Nisi vel dicas tertium non simpliciter de non restituendo instare, sed sibi rõne sui iuris eãdem cõsignari. Iuxta.l. officiũ &.l. qui restituere. ff. de rei vẽdic. ¶ Vel adipiscẽde interdicto. vel pro sua ciuili tuẽda vti possidetis interdicto agat si possessorii viã eligere velit. ¶ Quibus casibus exceptis restitutio nõ ĩpedietur. Etiã ꝙ per viã attentatoꝝ petita nõ fuisset. de quo. Abbas. in. c. bone de appellat. Quicq̃d Abbas in. c. veniens. de testibus. vbi Felyn. & ambo in c. Itẽ cũ quis. de restit. spoliat. alias eodẽ. ¶ Quorum fundamentis per Ripam hic relatis hoc solo verbo responde. ꝙ ex restitutione Ablate possessionis nõ excluditur tertii fauor. pro vt in.l.2.C. de in ius vocã. neque tertio ꝑiudicatur. Dic nisi ex ipsa restitutione durior aduersarius eidem constitueretur iuxta.l. primam. C. ne liceat potent. vt alibi dicit Abbas in.c.1. eodẽ. num.6, in fine. quo etiam casu vix audi'tur tertius, cũ prima facie durior se oñdat qui spoliauit. argumento. regule semel malus. in 6. ¶ Et cõcludamus cum falleẽia vbi durior &c. vt supra, Et vbi'tertius cũ dñio suo &c. ẽt vti possidetis aut interdicto adipiscende vtatur. ¶ Quibus casibus etiam ꝙ impedimentum restitutionis contineret spoliantis vtilitatem puta ratione iuris connexi (non tamen principaliter) nihilominus fallentia obseruarem. argumento. c. sacris. de sepult. Neq; aliter procedere puto opinionem Cyni & Baldi. in.l. si quis. C. locati. Guidonis Pape in consil. 176. Corseti. de potestate Regia in fallen. 71. Felyn in. c. primo de prescript. Nec non Boerii in decis. 238. quãuis indistincte loquantur. ¶ Atq; istis in casibus saluo opin. Abbatis. in. d. c. in literis. in fine qnam sequitur Corsetus. in sua fallen̕. 38. per tex. in.l. si communem. ff. quemad. Seruit. amit. & per.l. argẽtarius in ꝗ cogentur. ff. de edendo. Que iura (vt puto) parum faciunt. ¶ Vnde pro secundo fallentie exemplo transibo contra Ripam in primo suo dicto. non autẽ in secundo cum hoc vtriusq; principaliter vtilitatẽ, & ex communione prouenientem contineat. Item & principaliter eque venit quando tertius sit successor spoliatoris. ad ꝗ cogentur. in.l. argentarius. ff. de eo den. ¶ Quibus de communione minus obstabit, id quod Abbas vltimo loco dixit. in. c. in literis. eodem, Arguens ne propter malũ bonus puniatur. & quod Corsetus vbi supra. Quoniam responsio sit, illud locũ vendicare vbi clarescerret possessionem penes ipsum tertium esse permãsuram. hoc modo habetur in. d. c. sacris. sed in terminis nostris hec certitudo cessat, cum possibile sit penes alterum q̃ dominum esse possessionem collocandam. argumento, nostri ꝗ merito &c. Quam tamen opinionem in fisco. limito infra. in fallen. 63. ¶ IN CASV tamen opinor tertium de suo dominio simpliciter excipientem impediturum restitutionem. Vbi puta incontinenti se probaturum offerat se ab isto (qui nunc reintegrande possessorio agit) spoliatũ ab eadẽ re extitisse. Nam tunc vt circuitus euitetur per.l. dominus. ff. de cõdit. ob turp. causam. Vtq; lites dirimantur. c. finem litibus de dolo & contum. Concludendum esse puto ne restitutio fiat. ¶ Et minus huic tertio q̃ fuerat primo loco spoliatus, si & quando vltimus spoliatus se esse dominum docere vellet, & si non incontinenti offerat, sed erit questio dominiorũ. In qua potior qui erit & possessionẽ obtinebit. per. d.l. bone fidei. ff. depos. ad quod facit ꝙ alias dicu

tur possessorium posse cõfortari & corroborari titulo tam ex parte spoliati q̃ spoliantis. Zabbar. in consil. 114. Decius in consil. 57. Guido Pape in decis. 71. ℭ Pro qua mea conclusione Addo Cassiador. in decis. 9. num. 12. dicentem ꝙ causa commissa in petitorio, videtur cõmissa in possessorio. quãuis non e, cõtra per glo. ii. in. c. pastoralis eodem.

ℭ Sed si vltimus spolians de dominio suo non excepisset tertius primo loco spoliatus restituetur. per. c. reintegranda. vt communiter intelligitur. Non dicas per. d. l. si quis ad se fundum. cum simil. volentibus ꝙ ante omnia &c. Cum vltimuus spoliãs nullo modo cõtra prius spoliatum deliquisset quod delictum in. d. l. rationem facit. ad quod induco Rotam in nouis. 418. X.

41 Allit vbi spoliantis exceptio talis esset, q̃ necessario cõcludat spoliatũ possidere non posse. Bal. hic. in. l. ii. C. de edict. diui Adrian. tollen. Angel. ibidem & hic Alex. exemplum vbi spoliatus beneficio vel alio iure spirituali diceretur laicus. q̃ spiritualia possidere non potest. c. cãm. de p̃script. ℭ Exceptis. decimis. de q̃bus bene francus in. c. ad decimas. eodẽ. in. 6. neq; de his nisi de titulo edoceret vt per Abbatem in. c. ex parte. eodẽ. num. 19. si modo super his non autem super solis fructibus ageret vt saluat ibidem Bal. de Bartolin. ℭ ALIVD exẽplũ erit vbi contra agentem ad restitutionem vxoris opponatur ꝙ sacerdos sit siue monachus. Abbas in. c. ex parte. col. finali eodem. Dicens exceptionẽ hanc esse anomalã & ad petitorium & possessorium opponi posse. dummodo notoria sit. Ad quod Rota in antiquis. 370. & ad merita, nec nõ ad processum, vt ibidem. ℭ Qui sequitur ꝙ exceptio specialis reseruationis beneficii (ex quo reseruatio apostolica inficit titulum & possessionẽ. c. si eo tempore. de elect. lib. 6. Rota in nouis. decis. 16. In antiquis decis. 7. per Innoc. in. c. vt nostrũ de appellat. num. 7. 56. 371. 475. lapus in allegat. 24.) et ꝙ spoliatus titulo colorato suam possessionem iustificaret (vt in istis beneficialibus & spiritualibus opus est. per Innoc. in. c. constitutus. de filiis presbyter. per Rotam in antiquis 678. Dicam in fallen. 21.) nihilominus impediet restitutionem. vt communiter hic dicunt. Quã opinionem Ripa hic defendit ab Aretino. Vide omnino Rotam. 474. & que dicam in fallen. 38. ℭ Addo ꝙ in beneficialibus possessorium dr̃ causam proprietatis habere admixtam. Geminianus in. c. ad decimas. Que mixtura id operatur vt in eis semper fallentia procedat. Etiam si minime exciperetur ꝙ huius sit, vnde in his fallentia inepta reddatur. ℭ In se tñ est vera, quãuis exempla ipsa parum couenire dicatur. cum excipiendo ꝙ. sit laicus, vel monachus, non sit illa dominii alteriusve iuris de quo disceptatur, sed inhabilitatis agẽdi. Que in quacunq; iudiciali petitione litis etiã ingressum impedit. vt illa tu es seruus. ad. l. ꝙ attinet. ff. de regul. iur. Que similimodo hic. ℭ Nisi nomine dñi possidens spoliaretur eodemq; nomine & is seruus in iudicio audiretur reintegrare turq;. Simili modo monachus. Dicit Abbas in. c. ex parte num. 21. eodem. vnde infero ad aliam fallen. idest. XI.

43 Allit in spoliato excommunicato, qui ab agẽdo reiicitur. glo. in. c. primo. in verbo audiẽtiam 23. distinct. Abbas in. c. a, nobis. de except. Quiue nouum ius nunciare nõ potest. Naq; demolitorium interdictum inchoare. ad hoc ẽ. c. intelleximus. de iudic. ℭ Quod de maiori non autem de minori excommunicatiõ intelligendum ẽ. doct. in. c. primo. de rescript. in. 6. Et incontinenti probanda vt in fallen. 18 Dum nõ constaret iniustẽ fuisse excommunicatum siue suspẽsum. Specul. de possess. & petit. in ꝟ. quoniam. in fallen, 21. ℭ Nam neq; procedit vbi

excommunicatus ageret vt ad communionem hominum (a , qua per excommunicationis sententiam eiectus extitisset) restitui deberet.d. Antonius. in.c. cum inter in col.7.de except.Itē vbi excommunicatus propter spoliū actus sibi permissos exercere non impediretur Abbas in.d.c.intelleximus colum. 3. ¶ Neq; intelligi vt vbi spolians esset de fuga suspectus, Abb.in.d.c.cum inter.colum . 5. Quod notat hic Ripa pro extensione textus in.l.ait pretor.in.§.si debitorem ff.de his que in fraudē credit. ¶ Vel vbi ageret ad restitutionem vxoris Abbas in.c.finali colum.5.de ordiū cognit. & in.c.literis.vbi late.eodem . Quod limito in fallen.55. Verūtamen hec restitutio magis officio iudicis expeditur spe cul.de possess.& petit.§.quoniā.in verss. quid si vir. ¶ Vel nisi ageret pro restitutione tenute aduersario concesse vigore primi decreti.Fely.in.d.c. intelleximus. col.ii.per Alex.in.l.de pupillo . in .§. si procurator.ff.de noui operis. ¶ Neque hec fallentia procedit vbi excommunicatus spoliaretur lite pendente propter quod attentatorum remedio vti vellet. Rota in antiquis.decis.13. ¶ EX HIS ad hereticum infertur qui nihil possidere potest.c.1.&.2.23.q.7. Abbas.in.d. c.ex parte.num.19.parum post principium numeri.Et in.c.itē cū quis num.5. cum sequen.eodem . vbi de exceptionibus istis detrahentibus iuri agendi plura similia ponit.Sed in hoc prefate declarationes minime conuenirent cum excōmunicato detestabilior sit nec ad vxoris restitutionem admittetur.c. inter.de purgationē canon. c. quanto de diuort. ¶ INFERTUR Etiam ex istis ad alias doctorum fallentias quas sub hanc vndecima comprehendam idest ad assassinos & similes criminosos. Qui ob crimina possessionē priuādi essent , habetur
44 in.d.c.item. ¶ Sic dicunt in Simoniaco spoliato.c.tanta.c.accusatū . de simon. glo.in.c.primo. eodē titulo de Simon . Item in tiranno ,fortius Antipapa spoliatis.hec enim crimina & alia(quorum quedam vel inhabilitēt personam ad iudiciū vel ad agēdū siue ad possidendū) ipso iure restitutionem impediunt. Secus vbi non ipso iure. Sed per sentētiam ob crimen possessionē priuādus veniret: Innoc.in.c.inter dilectos. de ordiū cognit.Compostell.in.c.ꝙ sicut.,de elect. ¶ In aliis autem criminosis non inhabilitatis ad possidendum, quantūcunq; crimina ipsa inficerēt proprietatem , & notoria sint,exceptio talium criminum opposita per spoliatorem , restitutionem non impediret.In profanis. Secus vero in bñficialibus vt dicunt.Ita doc. ¶ Sed Abbas contra per casum in.c.inter dilectos.iūcta glo.de exces. prelatorum vbi Archidiac.& per textum indistincte loquentem.in.d.c.Item cum quis. Et per c.fin.de ordin.cognit.volens non differre a,profanis. Atq; subdens tāto minus admittendam exceptionem vbi notoria non essent sed tantum manifesta.de quorum differentia ponit ibidem apostilla. ¶ Vbi et dicit ꝙ iudex ex officio extra illam instantiam (si est notorium facti permanentis, itaq; inficiari non possit neq; probatio aut solemnitas processus requiratur.Iuxta. c. euidentia . de accusat.cum simil .) restitutionem fieri non faciet.Cum incontinenti priuandus veniat,& circuitus euitādus est.vulg. l.dominus.ff.de condit.& demonstr. Itaque concludit hunc esse proprium casum.c. ad petitionem.iuncta glo. ibi,restituendus. ff. de accusat. ¶ ADVERTO dum Abbas vult non differre a,profanis &c. Immo contrarium vbi peccatum , &c.vt dicam in sequen.fallen . Exemplū vbi crimen occasione talis possessionis beneficii committeretur, seu cum eiusdē commoditate , non proprerea per hec intelligas ꝙ spoliās sit, possessionem retenturus.Dicam in fallen. 16 . in versic. accedat &c. nam restitutio cum peccato fienda non est.c.literas. eodem. Et ideo dicit Abbas in . d . c . Item cum quis . num.x.ꝙ quāuis exceptio non sit noto-

ria neq; manifesta consequenter nō admittēda, & si famosa sit, tamē si talis eēt que ipso facto beneficii priuationem induceret, atq; Reus excipiens vellet eam incontinenti probare iusq; sibi competere, ex iudicis officio amittetur.

¶ ET procedunt hec in iudice ecclesiastico, cuius & non alterius peccatorum iurisdictio est.c.nouit. de iudic. Laicus enim iudex peccati rationem non attendit, Sed illam Abbatis.in.d.c.Item.dicētis ꝙ quantumcunque sit crimen verum & notorium, restitutionem minus impediat. Nam aduersarius remanet in suo iure. Cum exceptio non priuatiuum sed solum expulsiuum effectum ope reretur. vt probatur in. c. ii. de ordine cognit. facit quod Abbas. in. c. literis. eodem num. xi. XII.

45 Fallit vbi si restitutio fieret, resultaret peccatum. propter ꝙ Abbas in. c. in literis.eodem. num. 28. dicit ꝙ quanuis exceptio solum concernens defectum proprietatis in beneficialibus notoria non sit, minus incontinenti probari offeratur, nihilominus esset (reintegrari quem ante omnia) impeditura. Ex ratione quia si vera est restitutio non fieret absq; peccato nam daretur vitiosus ingressus. contra. c. dudum.ii.de elect. ¶ Redeundo ad fallentiam & exemplum si spoliatus agat ad restitutionem vxoris excipientis de consanguinitate vel affinitate. c. literas vbi glo.&.c. 1.eodem. ¶ Quod procedit in gradu prohibito iure diuino vbi Papa dispensare non valet. Secus positiuo vt hic Ripa. Subdēs ꝙ alia ratione tunc exceptio obstaret, quia causa matrimonii habet causam proprietatis admixtam.l. 1.ff.de liber.homine exhib. Vnde antequam restituatur titulum matrimonii (si id negaretur) probare habet.

¶ Pulchrior vr̄ illa quam ponit Abbas in.c.ex transmissa. ꝙ possessio persone libere sine titulo haberi non possit. An autem & carnalem copulam probari sit opus remitto me ad eundē.in. c. ex parte.& ad Felyn.in. c. causam. vltimo de probat. Subdentes in dictis locis ꝙ qnq; titulo & copula probatis, plures exceptiones contra agentem ad restitutionē vxoris proponūtur de quibus in fallen. 52. Quia tamē in causa matrimonii speciali ratione procedunt, neq; respiciunt impedimētum generalis nostre conclusionis habētis se spoliatum ante omnia esse restituēdum. Remitto ad.c. literas. eodem.c.significasti de diuort. ¶ SED vnum non pretermittam ꝙ vbi exciperet vt in dictis exemplis dixi, necesse non haberet probare ꝙ incontinēti &c nam & si non incontinenti, tamen impedit. Attento ꝙ causam proprietatis habet admixtam. Vnde spoliationem probasse non sufficiet. vt in fallen. 22. Secus vbi non admixtam &c. nam excipiens de peccato incontinenti probare habet. hoc modo restringho ea que Corsettus, in sua fallent. 36. XIII.

46 Fallit in spoliato in Bello qui post initam pacem inter Duces belli reintegrari seu restitui peteret. Proprietatis enim exceptio tūc obstaret. vt Bald. in titulo. de pace constantie. Aretin. hic Ripa. si notorie de pace constet. XIIII.

47 Fallit vbi reintegrande conuentus exciperet profitēdo dominium sibi post spoliū fuisse quesitum. Puta renunciatione actoris vel negligētia. vt per glo.magn.in.c.super hoc. de renunciat. Alex.in consil. 259. colū. 3. in 2. vol. Arguendo per.l.ii.ff.quod metus causa. ¶ Sed cōtrarius videtur text. in.c.sollicite.eodem.ibi quia non est verisimile ꝙ spoliatus iuri suo renunciet. Socin.in.l.rem que nobis.in siue.9. questionis respondet, ꝙ ibi loquitur in beneficialibus aduerto ꝙ in beneficialibus loquitur.d.c. super hoc. in principio. Qua de re melius dici posse puto. per glo.magnam. circa med. in. d. c.ii.

dum vult ꝙ in terminis illius textus nõ
petebatur reintegrari neq; profitebatur
se ſpoliatum, ſed ſimpliciter beueficium
poſtulabat, aliter dicam infra. ¶ Non
obſtat Soc. ꝙ per renunciationem ſeu
ceſſionem iuris ſpoliati fit nototiũ ius
ſpoliantis, quoniam hoc tantum verifi
caretur vbi puta per inſtrumentum ha-
bens paratam exequutionem iuſtificare
tur, alias notorium non eſſet, vt Peruſi-
ni dicũt hic. Et Corſettus in ſua fallen.
35. Clarius ponam. in. 64. Tunc enim
ſpolii vitium purgatum eſſe dicendum
eſt. Ex quo tunc poſſeſſionis cauſa con
uenti proprietate abſorbetur. vt per Ab
batẽ. in. d. c. Nam per renunciationem
quis rem pro derelicto habere videtur,
non dico poſſeſſionem quam illo tem-
pore non habebat quo iam fuerat ſpo-
liatus. Minus igitur ius recuperande ar
gumento. l. qui actionẽ. ff. de regul. iur.
¶ QVE Noſtra concluſio tanto for
tius in beneficialibus procedit, quanto
ꝙ in his (abſq; ſaltim colorato. titulo)
ſpoliatus non reintegretur. vt in fallen.
38. Niſi ſpolium violentum eſſet. vt
in. 16. & in. 22. Necnon in ampliat. 12.
dixi. Nam tunc & ſi renunciatio ſequa-
tur, non tamen impedit (vt credam)
quin ante omnia reſtitutio fiat. Motus
ſum ex violentia precedenti vt Meticu-
loſe renunciatum debeat cenſeri. Do
textum in. d. c. ſollicite. Cui talem reſ-
ponſionem aſſigno. ¶ IDEO etiam
in iſtis terminis Dico. ꝙ ſi poſſeſſoriũ
haberet cauſam proprietatis admixtã,
ſpoliatus agens nõ haberet probare mi
xturam. de qua in. 4. fallen. dictum eſt,
nam ſpolians acceptando renunciatio-
nem faſſus eſt ius proprietatis ſpoliati.
arg. l. decẽ. de verb. oblig. Maximẽ in ſui
odium ſpoliãtis. ¶ CREDEVNDO
intelligo hoc & predicta vbi facto ſpo-
liati proprietas (vt hic) ſuperueniſſet
quod etiam verificatur vbi ſententia in-
ter eaſdem partes lata eſſet vt in prima
fallentia relatum eſt. Ad quod vide Caſ
ſiador. in deciſ. prima. de reſtit. ſpoliat.

num. 61. Item non intelligo hec in Ec-
cleſiaſticis, vbi metus vt ſupra vel aliqua
vis in renunciatione interueniſſet. tunc
& ſi non perſonalis violentia ſeu expul-
ſio interueniſſet, & ſi alias metus nullita
tem non operetur, vt in toto titulo. ff.
ꝙ metus cauſa. Nihilominus iſto caſu
nullitatem operari dicam ac ſi renũcia-
tio eſſet nulla. Moueor quia ceſſat om
nis purgatio ſpoliantis. Item quia ſe fo-
uens in actu Meticuloſo eſt in peccato
propter quod Canonica iura reſiſtunt.
vt in vulg. vide Rotam in nouis: 55. &
quinta fallen. 12. ¶ Quid autem ſit vbi
poſt renunciationem adhuc qui renun-
ciauit poſſideret & a, tertia perſona ſpo-
liaretur, an reſtitutio ſibi fiat, ſi tertius
ipſe de renunciatione obiiceret. Di-
cam. in. ampliat. 14. vide in fallentia
quinta circa finem. Atq; melius in am-
pliat. xi. Ex quibus patet ꝙ hec impro-
pria fallentia eſt: XV.

48 TAllit vbi adminiſtratorio
nomine quis reintegrande
ageret. puta prelatus eccle
ſie nomine. Tutor pupil-
li. nõ enim prius reſtituen
tur ꝙ ſi titulũ (hoc eſt ſe eſſe tales) oſten
diſſent. ſi tamen ex aduerſo inficiatum
ſit. Bal. Alex. & communiter hic. ¶ Sed
Socin. in. l. rem que nobis. in. iii. col. cõ
trariatur, dicens ꝙ quantũcũq; notorie
conſtaret de non iure primi poſſeſſoris
non tamen abſq; iuris ordine q̃s eſt poſ
ſeſſioñ priuandus. c. licet Epiſcopus. de
preben. in. vi. Quem Claudius hic ſeq-
tur per textũ. in. c. cũ ſuper. de cã poſſeſ.
& propriet. vbi ſubdiaconus nõ obſtãte
ꝙ minus iuſtũ titulũ habuiſſet quod &
iudici liqueret, ad poſſeſſionẽ Eccleſie
ſancti Sepulchri reintegratur. ¶ Cũ q-
bus quieſcã ſi adminiſtrator ipſe ſpolia
tus extitiſſet. Moueor ex ratioñ Socini:
ſic intelligo d. c. Cũ ſup. Si vero nõ ipſe
eccleſia ſpoliata fuiſſet a, cõi opin. nõ de
uiarẽ. niſi in Cardinalibus q̃ titulũ iuſti
ficarẽ nõ tenẽtur. vt p Deciũ ĩ cõſil. 157:
poſt Petrum de Peruſio. XVI.

49 Fallit si per Actoris confessionem vel per probationes in iudicio admissas iudici liqueret possessionem non esse restituendam. c. significasti. de diuort. vbi Innoc. Rota. 385. Alex. hic & recentiores. per. c. ad decimas. eodem. in. vi. & canon. in. c. cõstitutus. de filiis presbyt. facit Rota in nouis. 55. vbi dr̃ quod ad instantiam illius de cuius non iure clare constat ac tentata lite pendente. non sunt reuocãda sicut in interdicto vnde vi cum etiam appareat ꝙ sua nõ interest secus in profanis. Rota in antiquis decis. 7. & 614. per Dinum iu regula qui ad agendũ in. lib. vi. ¶ Cum reuerẽtia patrum sum alterius voti. ꝙ immo idem nec diuersum fit in profanis. Moueor per vnum verbum Antonii de Butrio dicentis in. c. in literis. num. 24. in. iii. col. prope finẽ verum esse predonem ante omnia restituendum, nisi euidenter constaret eum esse predonem vel iniustum possessorẽ. Et aliter glo. loquitur ibidem dicens nisi sit talis predo cuius vite nemo parcere debet. Mihi sufficiat id quod Butrius: dummodo iudici vt iudici constet q̃ uis in causa diuersa. pro quo facit. Ianfrẽdus. in libello suo decis. 408. Intelligo iniustum similẽ predoni (hoc est illum. de quo in. l. fin. C. vnde vi. ibi. vt predonem intelligi) non quẽlibet nõ iure possidentem. ¶ Ad. l. si quis ad se fundum. cum simil. Responderem ne in isto casu loquantur. Pondero verba. d. legis ibi. Si crimen non potuerit comprobare. Presupponit igitur diuersam decisionẽ vbi crimẽ comprobatum esset. vt sic nõ ante omnia primo spoliatori restitutio fiat. ¶ Ad. l. primã. in. §. qui a, me. ff. de vi & vi armat. & ad. §. recuperande. instit. de interdic. ibi. licet is a, me &c. non diuerso modo dicam quam intelligendo in terminis quibus id dicatur, & allegetur. non autem si euidenter cõstaret &c. nam tunc Butrium sequor. ¶ Huic interpretationi Addo glosam magnam in. d. l. si quis. Circa medium. dum exponit. verbum intulit. hoc est dicitur intulisse. Et dum dixerunt in profanis aduerto tanto magis in beneficialibus dici deberet, quanto ꝙ in his spoliantes sunt odiosiores. vt dicam in fallen. 14. argumento. c. eum qui. in verbo eo ipso de preben. in. vi. Itaq; facilius in his restitutio fienda esset. Et nihilominus non fit vt in. d. Rota. Minus igitur hic fieri dicetur. ¶ Huic vltimo parum obstare puto generalitatẽ. d. Rote in antiquis decis. 7. & 614. per quam restituendum videtur quãuis notorie constaret eum esse predonem. Quia respondendo faciã vnum, & PRIMVM Caput ne loquatur. in notorie attẽtatis cum violentia seu expulsione. nam tunc puto notorium non ius petentis restitutionem, esse parum attendendum induco textum in. d. l. si quis ad se fundum. in verbo intulit non impropriando. Importat. n. notorietatem & nihilominus indistincte spoliatus restituitur. ¶ Quod tamẽ limito nisi spoliatus suum spoliatorem prius eodem modo spoliasset, motus sũ ex illo textu. ibi si crimen violentie non potuerit comprobare vnde disponit in casu dubio. Atq; aliud aperte vult videlicet ne ante omnia spolians restituere teneatur spoliato cuius spoliati crimen (hoc est alterius primi spolii. a, se commissi) esset comprobatum seu notoriatum. ¶ ITEM Moueor quia notorietas violentie prime cum instantia seu petitione restitutionis per quam in prima violentia se foueri petit. Contra. l. meminerint. C. vnde vi. iuncto quia Iudex quẽ in delicto auctorizare non debet. vt per Rotam in ãtiquis. decis. 347. (nõ obstante ꝙ secũdus spolians quando primo loco fuit spoliatus, remediũ, d. l. prime, neglexisset) operari dicendũ est impedimentum fiende restitutionis. Argumẽto. l. continuus. in. §. cum ita. de verb. oblig. Sic saluo Innoc. in. d. c. in. literis. ¶ Nec obstat ibidem Abbas contra Innocentium ꝙ si tex. ibidẽ non

intelligeretur

intelligeretur de eo quem constet esse p̃
donem vana fieret illa ibidem argumen
tatio, quoniam aliter (vt puto) argumẽ
tatio ibidem se habet. hoc est quia spo⸗
lians non auditur dicens eum esse p̃do⸗
nem quominus restituere teneatur mi⸗
nus debet audiri dicens non fuisse cano
nice institutum. ¶ Addo predictis Ro⸗
tam in nouis. 393. in fine. Quam sequi⸗
tur Francus in beneficialibus in. c. ad de
cimas. in fine, nam ibi Reus conuentus
recuperande excipiendo dicebat de no⸗
rio non iure actoris expulsi, tamen non
auditur attento notorio non iure suo.
de quo vt ibi replicaretur Et vide ratio
nes in rota prefata. In quo etiam illud
addendum puto ꝙ notorietas (ne fiat
ad differendum) incontinenti proban⸗
da ẽ. vt Abbas in. c. in literis. num. 30.
¶ VLTRA Induco & vrget quod
posuit Innoc. l. c. significasti. de diuort.
de notorio adulterio viri & de notorio
vxoris atq; vt clarius procedamus exẽ⸗
plum erit. Sũ a, te spoliatus siue eiectus.
& peto restitui. excipis de notorio non
iure meo probando per confessionem
vel alias vt in principio huius fallen. Si
replicarem ꝙ notorie cõstat me eiectũ
a, te fuisse. Poteris triplicare de anterio
re eiectione qua te spoliarim. adeo ꝙ re
stitutio impedietur. dẽpta triplicatioñ
ante omnia fiet. Etiam (vt putem) in be
neficialibus. dummodo color tituli ob
seruetur prout in. fallen. 22. quod ẽ in
odium violẽtie, per quam ius quod spo
lians ex confessione spoliati acquisierat,
amisit vigore. d. l. si quis in tantam. C.
vnde vi. vt communiter intelligitur nõ
restringendo ad litis pendentiam, itaq;
remaneret color spoliati. ¶ SED ob⸗
stat quia si triplicatio admissa esset, vlti⸗
mum spolium factum per reum conuen
tum minus purgaretur. contra vulga⸗
res regulas habentes se vltimum spoliũ
debere purgari. vt per doct. in. d. c. in
literis arguendo de. l. cum fundus. & . l.
colonus. ff. de vi & vi arm. primo dicã
ꝙ quãuis sit purgandum tamen ꝙ nõ
sit isto modo purgandum hoc est ad in
stãtiam illius de cuius malo iure in pos
sessioñ constet argumento. positorum
in. d. Rota. dum loquitur indistincte.
¶ Item quãuis purgandum sit, ꝙ an⸗
te omnia sit restituẽdus. cum per domi⸗
ii probationem remanserit purgatum.
¶ Vel tertio moueor. quia odii ratio
maior est in primo. spoliatore. Atten⸗
to ꝙ expulsio cum notorio nõ iure suo
associata erat. Quia (puta) constabat
rem aduersarii esse. Vnde puto hũc esse
etiam predonem vel iniustum possesso
rem de quo Antonius de Butrio. diffe⸗
rentem ab eo cuius vite nemo parcere
debet. Itaq; vides quomodo aliter intel
ligo predonem q̃ Butrius in. d. c. in lite
ris. Intellexisset. num. 7. in fine. dum al
legat. l. primã. in. §. qui vi a, me. ff. de vi
& vi arm. Et finaliter sic intelligo Re⸗
gulam. de vltimo spolio purgando.
¶ Et infero ad tollendam discordiam
scribentium ꝙ intelligendo predonem
vt hic loquutus sum, predo eiectus ab
asserente se dominum restituendus ante
omnia non sit. Immo Innocentii & Bu
trii opinio verificetur. de qua in apostil
la ad Abbatem in. d. c. in literis. num. 9.
¶ Sed intelligendo predonem vt ibidẽ
intellexit Abbas hoc est de cuius nõ iu⸗
re non notorie constabat, eius opinio
procedit videlicet eum ab expulso a, se
postmodum expulsum ante omnia esse
restituendum. non eum respiciendo vt
predonem sed vt spoliatum vt alias di⸗
xit Paulus de Eliazariis. in. d. c. col. 3.
¶ Alter & tertius predo ẽ vite cuius nõ
est parcendũ qui a, quocunq; spolietur
ẽt se dñm non pretendente minime re⸗
stituetur vt in. xi. fallen. dixeram.

VEnio ad secũdum princi
pale caput. aut nõ attẽta
uit minus taliter eiecit ꝙ
notoria violẽtia dicatur.
tũc in beneficialibus rein
tegrande agenti notorius defectus sui iu⸗
ris obstabit. Ex ratione quia de iure si⸗
ne tituli colore non possidentur. d. c.

constitutus.de filiis presbyt.cum simil. in.8.fallen.dictis. Qui notorius est vbi ex titulo sua possessio nō coloraretur. vt in fallen.21. si igitur non possidebat spoliatus minime dicetur. vulg.decem. de verb.oblig.hoc modo argumētum, dictum supra ꝙ in eis violentia est odio sior, cessat. Quod intelligo procedere quāuis ipse spolians in suo iure deficeret puta ꝙ nō fuerit institutus, vel aliter vt iam dictum est. Moueor quia in pari cā melior est possidentis vt alias Abbas in c.sepe num.x.eodem.Neq; audietur volens restitui vt alteri facultatem habeat restituendi vt intra dicam in profanis. Quia (vt.D.Antonius dicit) hoc nō pertinet ad se, sed ad verum Ecclesie Rectorem qui celeriter animarum periculo sit obuiaturus. Sic Abbas in.d.c.in literis num.xi. ¶ ET nihilominus isto casu iudicis officiū erit prouidere ne (spolio probato) spoliantem possidere sinat. Argumēto.c.beneficium.in lib.vi. Immo sequestrari iubebit. ad titulum. de sequestr.possess.& fruct. & per Franchū in.d.c.bone.de appell.in.vi. Quod etiam nota in casu posito ad primū caput. ¶ Secus vero erit in profanis in his enim notorius iuris defectus obstare nō debebit cum possessionis titulū quis in iis ostendere non teneatur.l.cogi.ff.de petit.heredit.2.q.v. ¶ HOC modo neq; aliter procedere posse puto rotā in antiqs.decis.7.& 624.p.l.primā.ff.de vi & vi arm.& que. per Dynū in regula q ad agendū. Quia tamen hec iura loquuntur omnia in vi expulsiua amplie mus ea ad non expulsiuam & erit.

TErtium Caput per.l.primā. C.si per vim vel alio modo & per.c.reintegrāda.iii.q.prima. vt magis communiter intelligitur, & si aliter opinatus sum in fallen.2.forsitan cū supportatione verius. ¶ Et dicamus idem esse in profanis quāuis non violenter spoliasset, vt sic minus de notorio non iure agentis excipere possit. Dummodo tale non ius illud sit quod minus iustificet illud ius excipientis. de quo in principio fallentie.8. Sed in beneficialibus dic vt in fallen.21.in fine. ¶ Huic dicto de profanis, minus obstabit, ꝙ si restitueretur inde fieret absurdum vt notorie ius nō habens fructibus gauderet. Itaq; incideret in peccatum. Propter quod euitandum onus iudicis erit inhibere ne peccet est tex. cum glo. in.c.ad audientiam de sponsal.vnde per hec restitutionem denegare.vt in addit. Rote in nouis.55.p Ioh.an. ad specul. in rubr.eodem.tit. nostro. per Abbat. in.c.in literis.num.29. Que ratio pariter in profanis viget cum agatur de peccato.habetur p Canon.in.c.1.de nou. operis nunc. ¶ Quoniam responderi posse puto ꝙ stante hac ratione, Maius scandalum & peccatum oriretur. Cum quis inspiciendo aduersarium notorio non iure possidere inuitaretur vt eum (etiam violenter) expelleret contra.c. nihil cum scandalo.de prescript.bonus est textus in.d.l.meminerint. Sed quia de pluribus malis maius euitandum est. l.absentem.ff.de penis.cum simil. (non obstante ꝙ cum peccato fructus sit percepturus) reintegrabitur a iudice tamē laico.qui de peccato nequaquam ius dicit. Sed illam duntaxat rationem respicit videlicet quia potest dicere quo ad te liberas edes habeo.vt in.l.loci.§.cōpetit.ff.si seruitus vendic. glo.in.c.1.de prescript.in.vi.Abbas in.d.c. in literis. in num.x. ¶ Demum illa facta ecclesiasticus iudex inibebit vt a peccato desistat. Neq; aliter mihi verba posita in addit.ad prefatam rotam.55. satisfacere possent. ¶ Stant enim ista simul vt restitui petat neq; ipse fructus percipere velit. Sed principaliter instet vt iniuria sibi satisfactum sit, quia tamē hec nō procedit in spolio non violento. Vel clarius dicamus vt ipse rem eandem alteri sit restituturus.vt dixit Abbas.num.9.vbi ēt. Paul. de Eliazar.arg.l.1.in.§.si ꝑ do.ff.depositi. Quod restituere minus

presumendum est in nō spoliante de iure ius notorio non iure constat quicquid Abbas.ad.d.num.9 ibi quantūcūq; constet &c.contra quem do Regulam vulgarem.in regul.semel malus.in.vi. vnde tanti sper expectandus est vt a,peccato desistere velit. Et consequenter concludamus ꝙ vbi notorium non ius agentis cognoscatur per notorium ius spoliati ibidem spolians excipere valeat quia hec ratio cessaret. Nisi violenter spoliasset nam tunc attenderetur iniuria de qua supra. XVII.

50 Fallit vbi exceptio spoliātis talis esset que concluderet absq; vlla probatione. ol. trad.in consil.224. incip. super iure & 274. Qui vlterius sequitur Bal. in.l.penul.C.de cōpensa.in vltima.col.vt quia sufficiat allegare. Do exemplum si actor iam iudicialiter confessus sit dominium esse rei conuenti,vt in prima fallen. dictum supra fuit. hec igitur fallentia nil operatur nisi quādā gn̄alitatē cū plura negocia sint q̄ vocabula rerum. XVIII.

51 Fallit vbi nomine Ecclesie exceptio dominii incontinenti probādi in medium deduceretur.Bal. & Alex. hic ita intelligentes glo.in l.si de vi.C.de iudic. Quod Ripa extendit ad Ciuitatem arg.l.fin.C. de sacrosanc.Eccles. ¶ Sed aduerto hoc esse cōtra generalitatem.d.c.1.eodem.vbi patet ꝙ si spoliatus nō cōsensisset prelatus in ipso petitorio minus audiretur. vt et dicit Corsettus in fallent. 37. Et esset cōtra textum in.c.antiquitus.ii.q.iii. Vlterius non inueni Ecclesiam in hoc priuilegiatam ergo &c. argumento.l.ius singulare.ff.de legibus. Eam nihilominus tenerem in solo casu quo per instrumētum publicum Ecclesie dominium incontinenti pateat argumento,textus in l.iii.C.si minor se maior.dixerit. ¶ Sed in ratione fallentie sequor Alexādrum quia prelatus ipse spolians non facit incidere Ecclesiam in penam. l. si quis in tantam.C.vnde vi. Vnde succedit vt dicunt quod posuit Bal.in.l.fin.C.de cōpens.& Ang.hic ꝙ vbi quis non incidit in dictam penam potest excipere de suo dominio quāuis minime notoriato. Exempla dat hic Alex. ¶ Generalitas istius dicti mihi nullatenus placuit. Nā intelligo illam legem in spolio facto pendente iudicio.vt dixeram in fallen. prima.non sic se restringit. d. l. si quis ad se fundum. Item si dictum staret via spoliis committendis aperiretur cōtra l.conuenire.C de pactis dotal.cū vulg. Vlterius in.l.si quis in tantam punitur spoliās in amissionē dominii rationē tantum occupationis ipsius rei non autem propter vim personalem.Vnde eodem modo punitur hoc est ipsam rem amittit. Sed in.l.si quis ad se fundum violentia est personalis, vnde persona punitur. Ne super iure suo audiatur a,iudiceq; repellatur,vbi pars id obiecisset.eodem modo puto dicendum esse hic. Ne prelatus audiri mereatur. Neq; sibi via detur sub vmbra asserti dominii Ecclesie alteri vim inferre.Quod vltimū cessat vbi cum instrumento dominium ostendat iuncto quia non est quid sit Ecclesie imputandum.Nam quāuis prelatus isdem sit qui instrumētum inducat, quiue spoliarit,nihilominus vt ipsa Ecclesia itaq; vt persona tertia comparere videtur. Per ea que in 8.fallentia protulimus. ¶ HOC modo fallentiam hac restringo nec non ad argumentum cōcludo ꝙ valeret in casu affirmatiuo. dicendo vbi procedit.l.si quis in tātam ibidem.l.si quis ad se fundum. Non autem negatiue vt loquimur respectu reintegrationis ante omnia fiende. Maior enim odii ratio videtur inesse in.d.l. si quis ad se fundū. quia odiosior est violentia persone q̄ in ipsa re de qua.l.si qs in tantam. argumento.§. primi. instit. de iur person.quāuis.d.l.habeat principium magis austerum.ibi furoris audacia verum ꝙ prout ipsam.l.intellexi.cō

sideratur illud spernere iudicem, dũ spoliauit iudicio pendente. ¶ Unde finaliter quia secundum hoc Argumentum, Alexandri minus concluderet in spolio ante iudicium itaq; non est generalis mihi non satisfacit. fallentiam tamẽ vt supra sequor. ¶ Ad argumentũ Corsetti responderem ꝙ textus in. d. c. ꝑ. nõ se fundat in consensu Prelati non enim dicit quia consensit sed quia obtulit se probaturum. Dictio quia est redditiua rationis & causę dicit Bar. in. l. demonstratio. in. §. quod autem. ff. de condit. & demonstr. col. 3. & refertur ad verba se probaturum. Sed verba ibi consentiente Philasio proferuntur incidenter tanquam denotantia factum & maiorẽ decisionis rationem. ¶ Qua de re. non inepte diceretur subaudiri debere dictionem. Maxime, iuxta verba ibi consentiente Philasio, & puto hoc esse necesse: cum in Ecclesia omnis ratio excludens dominii exceptionẽ (de qua supra) cessare videtur. ¶ Aduerto secundum hoc fallẽtia procederet vbi tutor pupilli nomine conuentus, exciperet de dominio pupilli. Cum eidem pupillo ratio nulla predictarum legum conuenire videatur. neq; imputari quid sibi posset. Item vt tertia persona. de qua supra. foueri deberet a, regula dolo facit. Nihilominus contrarium firmo. quoniam res pupillorum non sunt vt hę publici iuris habetur in fallen 22. In istis enim publica vtilitas preualet vt in vulgar. ¶ Nisi pupilli essent pauperiores in istis enim, idem quod in Ecclesia seruarem. per ea q̃ Bald. in. l. penul. in. §. fin. in 3. col. C. ad trebell. generaliter de pauperibus dicit. Et Bertacchinus in verbo pauperes. in versic. 35. dũ põderat gl. in l. fin. C. de sacrosanc. Eccles. XIX.

51 Fallit. vbi agenti iudicio reintegrãde, oponeretur exceptio alterius spolii. c. fin. de ordĩ cognit. quod. dic vt in 24. ampliat. in fine. Idem est si per modum exceptionis causa reintegrande opponeretur cõtra eum qui agere petitorio cepisset. vt ibidem & in glo. magna. Quia licet super exceptione ante omnia cognoscendum sit, non tamen isto casu excipiens ante omnia restituetur. Nã (vt dicunt) exceptio non parum operatur, dum actionem impedit. c. cum dilectus. de ordine cognit. Quando autem de spolio simpliciter excipiendum sit vel simul restitutio petenda, declarat glo. in. c. antiqtus. iii. q. ii. ¶ ET Aduerto ꝙ spolii exceptio alias omnes priuilegiatas, tollit vt actionem depositi atq; alias paratam exceptionem habentes nisi pro eorum obseruantia iuratum extitisset vt dicũt. Butrius & Abbas in. d. c. cum dilectus. Capicius in Neapol. decis. 167. exẽplũ predictis pono. Si nudam rei detentationem haberem. puta penes me depositate, cuius occasionẽ quis a, me vendicabat. Iuxta. l. officium. ff. de rei vendic. si exciperem ꝙ me spoliauerit, id solum a, me fiet vt actor ipse repellatur, non autem vt ante omnia ad possessionem restituendus sim. Sed si casum ponimus ꝙ possessorium reintegrande cõtra me agi ceperit, eo quia spoliassem, contra quem excipiam de priori spolio, vel si cum reconuenerim, fallentie non cõueniret. nisi secundum spolium incõtinenti post primum commissum esset. prout in. l. 1. in. §. si qs vi a, me. ff. de vi & vi arm. vnde per hec sequor ꝙ. XX.

53 Fallit. vt modo dictum est. per casum. d. §. si quis vi. & sic intelligo tex. in. d. c. cũ dilectus. quãuis simpliciter loquatur. Atq; in isto casu minus proprie dicam excipientem debere reintegrari. de se enim ipso reintegratus est. Argum. l. decẽ. de verb. oblig. Iuncta. l. gracchus. ff. de adul. ¶ Vel respondeam ad. d. c. ibi. donec restituerentur ab ipso, idest plene. Nam non propterea ꝙ illi nobiles de artona spoliauerint vt dicitur in principio ibidem, apparent ꝙ in totum reintegrari sint. & ꝙ

dixeram incontinenti, motus sum quia alias q̄ hoc modo intelligendo, via Delictis pararetur. cōtra. d l. meminerint. C. vnde vi. cum simil. Quando vero dicatur ex interuallo plene Abbas. in. c. olim, num. 15. eodem. Alex. in cōsil. 76 in p̄. libro. ¶ Huic tamen mee conclusioni videntur obstare, que dicūt Alex. in consil. 94. in. 5. vol. in. 6. col. in fin. Capicius in decis. Neapol. 77. ꝙ remedium reintegrande non competit male fidei possessori cōtra eque malefidei possessorem cum in pari causa melior possidentis conditio fit. Responderem hoc procedere in spoliatore expellēte, ex ratioñ, quia Predoni etiam spoliato possessio restituēda est, vt in prima dicemus ampliat. Nec inuenio ꝙ Alex. illud in d. consil. dicat. & ꝙ dixi modo incontinēti &c. Praticarem vt in 24. ampliat. in fine. Necnon aduerto in istis duabus fallētiis ꝙ p̄supponospoliationes hinc inde factas non super diuersis rebus tūc .n. procedūt q̄ dicā in fallen. 5. XXI.

54 Fallit in spoliato a, re mobili. tunc enim dominii exceptio si incontinenti probari offertur añ omnia reintegrari impedimēto est Bal. in. l. requirendi ad finem. C. de seru. fugit. Ripa tamen hic num. 96. Refert Baldum voluisse contrarium in. l. in ciuile. C. de furtis. Saluat tamen ne loquatur vbi vellet incontinenti &c. vt supra. Iterum saluat ꝙ in. d. l. requirendi non dicatur vbi per vim sed vbi clā spoliasset. tenerem primam opinionē & fallentiam sequor. Videdus sum in prima & 8. am pliationibus. XXII.

55 Fallit. in causis spiritualibus & beneficialibus, l eis enim non prius spoliatus restituendus est, q̄ pluribus concurrentibus, p̄ q̄ possessionem probauerit saltim per clauium traditionem vt dicit Rota in antiquis. 716. Vel per tactum ānuli fere seu serature ianue b̄ñficii ab altero non possessi vt in. d. Rota. habetur in vltimis decis. 8. versic. an inductus secus vero dicēte vbi ab altero possideretur quia tunc ad tradita tantum possessio restringeretur. ¶ Item & secundo non priusquam suum titulum iustificauerit vel saltim ex titulo possessionem colorauerit. Rota in antiquis. 678. & in nouis. 439. post Innoc. in. c. constitutus. de filiis p̄sbyt. in. c. in lr̄is eodē. idest. de restit. spoliat. Volens ꝙ etiam non sit necessaria coloratio etiam ꝙ ius commune resistat petenti restitutionem. Motus ex. c. ex insinuatioñ. d. titulo. de quo dicam infra. ¶ Que coloratio fit etiam per cōfessionem spoliatoris de titulo spoliati Rota in nouis. 421. Cassiad. i p̄ma decis. Abbas in. c. in literis. eodē num. 22. quāuis Rote per eum allegate parū ad proposi tum faciant. Et fit in beneficialibus, docto de institutione quāuis non dē pñtatioñ. Rota in. nouis. 188. & 189. fit etiam eo ipso quo superioris autoritate possessionem habuisse doceret. Licet institutio vel electio in veritate vitiosa esset Francus in. c. ad decimas eodem in. vi. per Rotam in nouis. 193. ex quibus patet aliter dicendum esse vbi non autoritate superioris &c. tunc enim vitiū facit ne possessio colorari dicatur. vt euitetur vitiosus ingressus. c. vnico. de eo qui immit. in possess. causa rei seruā. ibi dem. canon. Neq; sufficeret sola scientia superioris ad effectum vt possessorio reintegrande agatur dicit. d. Ant. ¶ ET ꝙ fiat per vnum testem. & quomodo. Bellē. decis. 50. & 98. vbi et dicit. ꝙ sūmarie probatur titulus neq; requiritur plena probatio quia tunc petitoriū nō inducitur propter se principaliter ad affectum vt super eo pronuncietur sed incidenter vt coloretur &c. que ratio in multis notanda est. Vult igitur consilia rius ad decis. Bellem. 98. ꝙ si titulus nō. fit probatus, non tamen sentētia in possessorio lata ipso iure nulla esset. Etiam ꝙ tale possessorium proprietatis causā admixtam haberet. tituliq; probationē

requirat. ex ratioñ quia illa probatio non est propter se vt supra. Sed ē ad colorandam possessionem atq; tollēdam possessionem agentis.d.c. ad decimas. vbi Innoc. Item quia nec est considerādus titulus in dispositione ad q̄.l.ex his C.de testamento.milit. Et ꝙ coloratio fiat docto de prouisione subexequutoris isdem in.decis.556. Et ꝙ pro colorationi sufficiat aliqualis presumptio. Ioh.an.in.c.ex parte.eodem lapus in al legat.30.in 3.col. ¶ Sed Rota in antiquis.decis.65.vult ꝙ si beneficii restitutionem spoliatus obtinere velit, opus ē vt beneficii possessionem ab eo (qui habet potestatem instituendi) habuisse ostēdat per Innoc.in.c.in literis.eodē. per Ioh.an.ad specul.sub rubr.d. titul. in addit.parua hoc est ab ordinario vt dicit Lapus ꝙ tenet Curia Romana. ¶ Quod aliter intelligā vbi diu in possessioñ stetisset.de quo. infra. Pro quo Addo id quod Abbas in.d. c. in literis. num.24.in fine. ꝙ quia Clericus nō debet esse absq; beneficio.c. cum secundū de preben.in. vi. possessio quam habet presumetur iusta, vt sic titulum probare necesse non habeat nisi eidem ius cōmune resistat. Cum quo transirem si diu &c.vt supra.hoc est per triennium pacifice possedisset iuxta regulam Leonis decimi. ¶ Quibus etiam addendum est ꝙ possessor conuentus colorare nō teneatur.quia. c.ad decimas. loquitur in actore.vt dicitur in nouis.259.& per eundem Bellem.in 213. Vbi etiam dicit ꝙ articuli quo ad colorandum possessorium dati post suspēsionem petitorii admittendi sunt necnon eis respondendum est. Et de coloratione tituli fienda per successorem. Vide omnino per Cassiador.in decis.2.de cā possess. Et propriet.vbi de titulo presumpto & de possessioñ triennali cedentis, vel decedētis. Aliis etiam modis possessio ex titulo coloratur, quāuis non in totum iustificetur.vt per Cassiador.decis.8. de restit. spoliat. Vbi dicit ꝙ ad obtinendum in interdicto recuperande possessionis domini de Rota per plurima argumenta ibidem relata voluerunt ꝙ sufficiat supplicatio. seu gratia signata. & ꝙ datata supplicationē, absq; literarum expeditione titulus (qui requiritur in beneficialibus vt habetur per Innoc.& communiter vbi supra) coloratus habeatur. Itē etiā coloratur ex logissima possessioñ. Innoc.c.ii.de in integrum restit. quem citat Abbas in.d.c.in literis.num.17.& an Cardinales colorare tenentur. vidimus in fallen.15. ¶ Sed in predictis aduertendum est ꝙ non procedunt vbi p viam attentatorum ageretur tunc enim possessionem ex titulo colorare non tenetur. Bellem.in decis.49.per.c.ii.cum ibi not.vt lite penden. in Clementinis. Ratio est contemptus superioris & integritas status cause quinimmo neq; possessionem sed solum cause primum statum in vltimis decis. in decis. 18.

56 ¶ SEQVITVR hic non.incōmode videndum esse cur agētes reintegrande ad Ecclesiam, beneficiū, aliaq; publici iuris, seu administrationis, vel etiā ad vxorem ex titulo possessionem colorare teneātur. Bellem. in decis.27. Respōdet ꝙ in illis colorata possessio absq; titulo haberi non potest. Non enim (dicit) ex propriis actibus nostris absq; titulo eorundem possessiones & sine alicuius superioris concessione nobis acquiri possunt. Vt in simili de interdicto, quod pro ductu aque ex castello publico ducende. vel pro rebus sacris, nobis competere diceremus. Inde est ꝙ proprietatis causam admixtam habere dicuntur.l.ii.in.§.permittit. ff. de interdic. Vlterius dicit ipse ꝙ si reintegrande possessorio agens pro aliis q̄ pro dictis rebus diu non possedisset, neq; pro domino publice reputatus esset, non ad colorandam possessionem ex titulo, sed potius ad colorandam bonam fidem iudex ipsius bone fidei ex aliquibus p̄sumptionibus se informare debebit. per ea que Innoc.in.c.ii.per gl.in verbo.Mo

nachos.num.6 de in integrum restit.secus in interdicto vnde vi,vel vti possidetis,in quibus de actoris bona fide minime curandum est. Cum tunc vt puto in apprehensioñ requiratur. vt dicit Dyn. in.l.Cum querebatur.C.vñ vi. ❡SED his doctorum dictis aduersantur que dominus Abbas.in.c.in literis num.24. p c.ex insinuatioñ,eodem.vbi prius mandatur restitui q̃ de titulo inquiratur.

Responderem illud ibi quo ad plenam cognitionem,attento ꝙ vtrunq; videlicet prebendam & Archidiaconatum(vt etiam fatetur Abbas)eodem tempore habere non poterat. Quia ius commune resistebat. Vnde si eam perpetuo tenere volebat plene probandus titulus erat vt verior est ibidem intellectus in verbo probandus. Non propterea sequitur quin in restitutioñ (de qua ibi) possessionem ex titulo colorare necesse sit. Immo presupponit colorationem. vt patet.ibi si eius restitutioni aliud Canonicum non obsistat. Que verba generalia sunt,nec per exempla glose ibidem restringentur.l.damni infecti la.2. ff.de dãno infecto.❡Nihilominus quia satis id quod Abbas ibidem obstare videtur,dicens ꝙ cum ius tolleret talem possessionem donec a,iudice iuris ordine seruato non spolietur. vt patet in.c. si Eps.de p̃ben.in.vi. Ratio non subest cur si spolietur absq; alia colorationñ reintegrandus non sit. ❡Vnde puto concludendum ꝙ vbi ius resistit spoliato agenti,vt in casu.c.ex insinuatione. vel quia spoliatus sit inhabilis,cum quo tamen dispensari potuisset. Necessaria coloratio non sit. Etiam si id quod resistit actori minus ipsi Reo foueret vt p Franchum.in.c.ad decimas.num. 9. eodem in.vi.Sat.n est (vt dicit) ꝙ de notorio defectu non iuris agẽtis opponi possit. vt in nouis.393. ❡Ad.c.si Eps.Dicerẽ ꝙ ibi p̃suppõitur omni alio respectu beneficium ab eo teneri potuisse.argumẽto.l.cum p̃tor.ff.de iudic.p̃terquã in casu quo beneficium consimile habuisset.

Pro quo etiam facit quia p̃sumendũ est Epm scire titulos beneficiorum sibi subiectorum.argumento,sacri Euangelii.vbi.Dominus gloriosissimus noster. Dicens ego cognosco oues meas,&c. ❡Vel etiam dici posset ꝙ ibi fuit lõga possessio itaq; tempore colorata.vt per Lapum.in decis.63.sequitur Abbas. in c.in literis.num. 63.❡Facit etiam (vt credam) quia quãdo ius resistiri spoliatus dũ possidebat videbatur iura spoliasse,spoliatorem igitur potiorem esse videtur. Cum in pari causa possidentis cõditio melior esse debeat.vt dicit Abbas. in.c.sepe eodem num.x. ❡HEC procedunt vbi non aperte de non iure petentis restitutionem constet puta per confessionem. Sed si de non iure ipsius aperte constaret , ne dum colorare sed & probare titulum teneretur , taliter ꝙ notorium non ius remaneat purgatum. Qui casus difficilis est resolutionis.nisi illud notorium non ius ex errore potius proueniret.de hac materia ꝑsequere vt per Ioh. Andr. ad specul.in rubr.eodem. Conferunt que in fallen. 13.❡ET Hec procedunt nisi violentum spolium esset. Ratio enim violentie que est odium in legibus canonizatum,p̃sate legi meminerint.C. vnde vi. &.c.in literis.eodem.p̃ponderare dicendum est. Cum contineat in se crimen & certam intrusionem.vt in. d.l.si quis ad se fundum.ibi & alias penas &c.Que nõ semper certa est ĩ possessore primo.Videlicet actore. Induco dictum Dyni supra positum. ibi secus vero &c. ❡ILLVD etiã aduertẽdum,ꝙ vbi de non iure petentis restitutionem aperte nõ cõstaret. Nihilominus non semper possessorio recuperande agens (cui ius resistat)ex titulo possessionem colorare tenetur. Nam vbi talis iuris possessio esset ꝙ ex aduersarii sola patientia iustificaretur, Puta si eum in quasi possessione eligendi passus esset, quod sit nõ contradicendo,sed substinendo electum ab eo vt loquitur Innoc.in.d.c.in literis.

num.9. Vt etiam in casu.c. cum Ecclesia Surrina de causa possess. & propriet. Secundum intellectum.d. Antonii ibidē & Ioh.and.in.c.ad decimas, tunc ex titulo possessionem colorari non oporteret. ℂ Neq; i casu quo ius ex solo possessionis bonefidei commodo alicui cōpetat. vt est ius eligendi secūdum alium intellectum.Ioh.and.ad.d c.cum ecclesia. Item ius decimandi secundū Francum in.d.c.ad decimas, quod nō aliter intelligam q̃ si sit illo iure vsus. Puta decimas exigendo vt per Innoc.in.d.c.in literis,num.12.tunc enim colorari &c. non oportebit. ℂ D V M autem dictū est ex solo possessionis commodo &c. Aduetto ꝙ immo ex sola patiētia vt supra. per hec videtur vt intellectus inanis sit. ℂ Colorari neq; oportet i casu quo longeua possessio esset. Secundum aliū intellectum.in.d.c.ad decimas vt prosequitur Francus. ℂ NEQVE vbi restitutio per viam attentatorum peteretur vt est singularis textus.in. c. si constiterit.de accusat. ℂ VBI etiam notatur ꝙ tunc tituli notorius defectus restitutioni non obesset. vt ibidem Petrus de Perusio,atq; Imola ad quod Rota. 160. Quod notandum est pro ampliatione. d. legis. si quis in tantam si verus est ibi meus intellectus ꝙ loquatur in spolio facto pendente iudicio itaq; in attentatis. ℂ N E Q V E titulum colorari opus est vbi non de graui preiudicio agetur vt alter intellectus est ad.d.c.cum Ecclesia. Secundum Anchar. in d.c.ad decimas. Sed Geminianus ibidem contra. Quem sequitur Francus. Ex ratiōn quia ꝙ restitutio fiat preiudicium graue non est. vt dicit glo.in.c. ex insinuatiōn.de procurat.in verbo clerici. Circa medium,dicens ꝙ per restitutionem actori (cum sibi salua sit actio) in modi cum preiudicatur. Nil allegat. ℂ Quia tamen possessionis commodum ē maximum credo vt in principio huius operis dixeram aliter sentire. ℂ R E D E V N D O ad p̄m principale caput. Aut ius actori non resistit. & tunc absq; aliqua tituli coloratioue, Concludo spoliatum ante omnia esse restituendum. ꝑ rationem.d.l.si quis ad se fundum.in.c. p̄.in.c.grauis.eodem. per posita per Abbat in.d.c.in literis.eodem.num. 23.dū tamen personalis violentia esset vt dixeram in fallen. 14. ℂ Nam etiam ꝙ de non iure agentis notorie constaret per confessionem puta seu probationes in iudicio admissas,vt per Innoc.in.c.constitutus.de filiis p̄sb yter.& consequēter quod sua nō interest, propter quod nō interesse quis a limine iudicii repellendus est, etiam ꝙ per viam attentatorum veniat in quo iudex quoq; offensus fuit, vt per Imol.& Francum. in.c. bone. de appellat.in.vi. per Rotam in nouis. decis. 14. per Probum in addit.ad monachum in.c.ad decima..per Neapol. in decis. 324.num.3.& 352.Nihilominus restituendus esset. Quia quādo violentia est personalis vt in terminis nostris non tantum agentis interesse quantum odium spoliantis attendendum dicunt. Et vide.fallen.16.euidēs ē in. d.l.si quis ibi.& alias penas. ℂ Quod etiam Abbas in.d.c.in literis. Dixisse videtur num.5. & 8.concludens ꝙ vbi notorie constaret de non iure agentis, quāuis ei nō cōpetat interdictum vnde ui minus actio ad exhibendum cum sua non intersit,agere tamē possunt per.c.reintegranda. iii.q.prima. de quo dubito sed potius credā per.d.l.si quis ad se fundum. Iuncto quia violentia hec odiosior Canoni est argumento.c.si quis suadente. 17.q. prima.& p.d.c.p̄.&.c.grauis. Est enim hec violentia taliter odiosa ꝙ fur si spoliatus sit reintegrari debebit quāuis non per.c. reintegranda. Sed per actionem triticariam vt dicit Bar.in.l.Itaq; fullo. ff.de furtis. ℂ S I V E R O violentia non personalis interuenisset. Obseruarem vt aliqualis p̄sumptio suffectura sit. de quo Lapus in allegat.30. Rota 65. vbi supra. Quod procedere puto vbi agens esset habilis argumēto, dictorum in fallen.

in fallen. & procedit magis de stilo q̃ de iure dicit Rota in nouis. 393. num. 3. ex ratione vt tollatur vitiosus ingressus, vel saltim vt ei obuietur. c. vnico. de eo qui immit. in possess. causa rei seruã. Sed satis mihi videtur de iure esse cum sub eadem ratione includatur. Argumento l. non possunt. ff. de legibus. vulg. l. illud. ff ad. l. acquil. XXIII.

57 FAllit in spoliato ab eo quẽ ipse prius spoliasset: Si tamẽ p̃ loco spoliatus hunc (quia iudicis copia sibi defuisset) de possessiõ eiecisset. non enim vltimo spoliatus añ omnia &c. Bar. in. l. si alias. in. §. Bellissime. ff. quod vi aut clam, & in. l. q vitem. in §. qui ianuam. d. titulo, Bal. in d. l. si quis ad se fundum. per. d. § vbi gl. hoc in specie dixit. Innoc. & Abbas in. c. olim. eodem. Cum allegatis per Ruynum. in consil. 43. in. q. vol. ¶ Fallentiam sequor dummodo omnia (de quibus in prefata Rota) concurrant. Nec solam iudicis deficientiam sufficere putarẽ, Nisi vel ob enorme dãnum (quod pateretur) euitandum. ¶ Vel saltim q̃a periculũ esset in mora (vt Bal. post Cynum. in. l. sed nec. in. §. ait p̃tor. ff. ex quibus causis maiores) spolium committatur. Quicquid Alex. contrarium voluerit in. l. prima. in. §. nunciatio. ff. de noui operis nunciat. Et Ruynus in. d. consil. 43. Quorum opinionem tanquam inuitantem ad spolia committendum. contra. l. meminerint. C. vnde vi. cum simil. Nequaquam obseruarem.

¶ Ad. l. generali. C. de decurion. lib. x. Et ad tex. in. l. ait p̃tor in. § si debitorẽ. ff. de his que in fraudem credit. Dico ꝙ in ipsarum legum terminis periculum erat in mora. Quinimmo dico in his distinctionem illam Allexandri de qua supra (an iudex absens sit vel nõ sit de proximo reuersurus) necessariam nõ esse.

¶ Que omnia procedere etiam puto & in immobilium possessione de quibus in. d. l. si quis. ¶ VLTERIVS in his dico ꝙ non tantum vbi periculum sit in mora sed etiam si non sit si tamen euidẽs dãnum puta successiuum pateretur (puta vites aut arbores ob nullam vel malã culturam describerentur) tunc suã distinctionem non obseruarem. Cum sua iura. idest glo. in. c. §. de consuetud. recti feudi. in verbo expectandi. Damnum de quo nos minime p̃supponãt. Minus ad casum hunc nostrum adaptarentur. Sed vbi non daremus damnum de quo supra. Sed tãtum periculum esse in mora, vt dictum est, vel alio modo exemplũ daretur, tunc in immobilibus suam distinctionem tenerem. vt minus q̃ possibile sit Regula. d. l. Meminerint offendatur. Argumento. l. si quando. C. de in offic. doctibus cum simil. ¶ Cum alia tamen subdistinctiõ videlicet. An periculum nõ imineat quod euenire posset in terminis quibus domus ruinam minaretur, & tunc si iudex de proximo sit reuersurus, expectetur. Aut iminet, (puta p̃dium fieret arenosum ob alluuionẽ si q̃ primum non prouideretur de quo aliquid per Ruynum in consil. 45. vol. 4.) Et sequar tunc opinionẽ Cyni Baldi simpliciter nõ distinguendo vt faciebat Alexander ad hoc ẽ textus in. d. § si debitorẽ vbi piculũ ẽ i mora. XXIIII.

FAllit vt puto vbi reus petitorio conuentus simpliciter exciperet dicẽdo se fuisse spoliatum, non exprimendo per quem. Cũ etiam id a tertia persona fieri potuisset. In simili do rotam in nouis decis. 156. ibi poterat esse &c. Quo casu exceptio spoliationis non impedit petitorium inchoari, vt tenuit Abbas in. c. cum dilectus. num. 12. de ordiñ cognit. & per rotam in nouis. 438. Exceptis criminalibus vt dicit, volunt enim ibi ꝙ licet exceptio spoliationis impediat exequutionem vt per doct. in. c. cum ad sedem. eodem, non tamen isto casu cognitionem & diffinitionem impedit. Cum quis alterius odio minime grauandus sit vt in

Regula non debet.in lib.vi. ¶ Vnde p hanc rationem in istis duobus casibus fallentiam exemplabo & consequenter in his dicemus, nedum non operari re-stitutionem ante omnia esse fiedam sed minus effectum suspēsum in petitorio, licet regulariter contrarium velint. In-noc.in.c.Ex conquestioñ. eodem. Et
69 Paul.de Castro in cōsil.172. per textū in Clemen. prima. de causa possess. & propriet. Quinimmo subdens verā esse cōmunē conclusionem, & Regulā vbi possessorium post litem cōtestatam in petitorio inchoaretur. ¶ SED in hoc vltimo aduertendum est quia Canoni-ste varia variarunt. Et textus in Clemē-tina prefata in beneficialibus tantum dis ponit quanuis per suam rationem Ab-bas in profanis idem eē velit. In quibus omnibus obseruantia mea esset. ꝙ si in possessorio nō tm̄ possessionē sibi resti-tui peteret sed aduersarinm a iure domi nii (si quod in re ipsa habuisset) ob spo lium cecidisse per.l.si quis in tantam in suis terminis vt diximus in prima. & 18. fallentia) tunc non solum post conte-stationem sed etiam post conclusum in causa (si possessorium propositum sit) petitorium ab aduersario inchoatū sus pendat. Moueor non ex Clementina prefata. Sed ex regula de qua in.l.fundi & in.l.fundum.ff.de except. ¶ Nā quia tunc sententia (si feratur in possessorio) tolleret seu tollere apta est (vt loqui-tur Bar. in.l.edita.C.de edendo.num.) effectum in petitorio. Cum tollat domi nium (si quod habuisset) per.d.l. si qs in tantam. Ideo nedum ipsius petitorii diffinitionem sed etiam cognitionem p ea que Bar.& cōmniter in.d.loco im-pedire dicendum est. Quod hoc in lo-co posuisse volui quāuis extra nostrum thema videatur cum ante contestatio-nem inchoatum esse p̄supponamus.
¶ In quo etiam aduerto dum hoc dixe ram non fieri per.d. Clementinam. Quoniam apertum feci volentē vti pos sessorio tali post contestationem audi-endum (expensis prius non refectis) mi nime esse.de quibus Bar.in.d.l. Quicqd aliter Anchar.in Clem.prefata. Cuius ratio cessat si Clementina loquitur in profanis minus extendenda est vt infra. ¶ SED si simpliciter (nil proponen-do de l.si quis in tantam) post conte-stationem in petitorio contra se moto ratione puta solius detentationis iuxta. l.officium.ff.de rei vendic. vel etiā igna rus sue possessionis reintegrari peteret. Supersedendum esse minime putarem. Immo potius ꝙ ambo iudicia proce-dant vt dicebat hostiens.in. d. c. Rela-tus per Imolam.in.d.Clemen. col.7. Moueor quia prius in petitorio litē cō testari passus est. de qua patientia dixe ram in fallen.prima.& est expressus tex tus in.c.insinuante. de officio delegati. ibi consenserit litigare. Et ideo dicit Ab bas in.d.c.ex conquestioñ Reum in pe titorio dum contestatur lis debere pro testari vt exceptiones dilatorie sibi sal-ue sint.quod obseruatur nam si postea possessorium inchoat et in petitorio cō tra se moto, supersederi obtinebit.
¶ ET si diceretur per Abbatem in.d. c. ꝙ non in vim exceptionis sed cōuen-tionis (que petitorium in odium violē-ti vt in prefata Clementina silere facit) questionem hic mouere posset. Quod declara per ipsum. Breuiter concludo hoc in nostris terminis procedens non posse moueor quia per contestationem ius parti quesitum est.vt in.l. Pompom us.in.§.idem scribit.ff.de procur.a se i-gitur absq; suo facto auferri nō potuit. vt in regula.id quod nostrum est in lib. vi. ¶ Ad rationē.d. Clementine dico eā esse limandam in beneficialibus. Argu-mento.l.in agris limitatis.ff.de acq ren. rerum domin. In quibus violētia odio-sior est.adeo ꝙ lacrime debent esse ar-ma Clericorum. Ex eo etiam notū est quia violenter beneficium occupans si qua iura ī eo habet ipso iure perdit. sed in profanis sententia pro eo necessaria est.de qua in.l.si quis in tantam. Argu-

mento.hoc vtitur Ancharan. in.c.eum
qui.de p̄bend in. vi. Cum igitur in his
odii ratio maior q̃ in profanis sit conse
quentia dicta non tenebit vt per omnes
in.l.si vero.in.§.de viro.ff.solut. matr.
¶ ET ꝙ in beneficialibus & spirituali-
bus seu matrimonialibus de quibus in.
d.c.ex conquestione,sit casus specialis
ibidem.d. Antonius.in prima.solut.Re
latus per Imolam in Clemen.dicta,sub-
stinuit. ¶ Que prima solutio verior mi
hi visa est.quãuis ab ea recedere videan
tur ob maximã rationem quia ius oppo
nendi de pendentia possessorii post litis
contestationem originari videtur vnde
concludunt post litem contestatam op
poni posset.d.c.insinuante. Nam re-
sponderem ꝙ tunc originari videretur,
cum Aduersarii facto id ante contesta-
tionem proponere nequiuisset. Quia
tamen id suo facto extitit causatum iux-
ta.l.is qui destinauerat.ff. de Rei vẽdic.
Pro quo est etiam videnda glo. in. d.
c.insinuante.in verbo.postmodũ. Ideo
secundam eorum solutionẽ Cauillosã
atq; verbalẽ eẽ putarẽ. necnõ dicamus.
ꝙ.d.l.si quis ad se fundum. XXV.

60 Fallit. vt sic nõ procedat.
vbi post litem contestatã
in petitorio ab Aduersa-
rio inchoato super eadẽ
re possessoriũ reintegran
de seu restituende moueretur. Tunc re-
gula ꝙ ante omnia &c. non procedit.
Nisi in b̄nficialibus & matrimonialibus
vt dixerã. Inter que b̄nficialia & profa-
na pro nũc alia differẽtia in mẽtem ve-
nit, ꝙ cõtra agẽtem possessorio restitu
ende si opponatur de notorio non iure
agentis in beneficialibus restitutionem
impedit,secus in profanis. Rota. in an-
tiquis.decis.7.dixerã.in.fallẽ.16.& 22.
ad versic.Redeundo &c. XXVI.

61 Fallit.In spoliato qui lite
pendente possessionẽ adẽ
ptus erat.non enim resti-
tuendus venict. vt extat.
summarium ad rotam in
antiquis.428. Considero ꝙ illa decisio
minus p̄supponit spolium de quo agi-
tur. Immo contrarium profitetur dum
vult ꝙ exequutorum autoritate, qui p̄.
loco extitit spoliatus, nunc in possessio
ne ductus reperitur. Cum neq; alterius
possessionem eẽ debuerit opinari vt ibi-
dem. Vnde contrarium innuit in eo ꝙ
malitiose saltim si non violenter posses
sionem ingressus esset. Vt sic isto casu
Aduersarius (quãuis lite pendente pos-
sessionem adeptus sit) nihilominus resti
tuendus. Facit quia prẽdo etiam &c.vt
diximus in fallen. 16. Dicemus in am-
pliat.prima. ¶ SED Quoniam insta-
ri posset ne tuendus sit vbi eum esse p̄do
nẽ cõstet vt supra.in fallen. 16.Itaq; mi
nus iste de quo nos cum in.d.decisione
profitetur adeptum esse possessionem
contra.c.Si contra quos. vt lite p̄eden.
Transibo per mediam viam ꝙ si qui pri
us lite pendẽte spoliauerit & violẽter ip
se fuerit spoliatus, restitui debebit. per.
d.l.si quis.vbi qui se prius p̄tendit. spo-
liatum restituere cogitur. vt pondere
verba ibi crimen violentie opponat,
Quod etiam Rota in nouis. 55. velle vi
detur.vbi dicitur ꝙ ad instantiam illius
de cuius non iure clare constat (Quem
nos intelligimus etiam hunc violẽtum)
attentata non reuocãtur.per ea que In-
noc.in.c.constitutus.de filiis p̄sbyt.&.
c.significasti.de diuort.Quod intelligo
nisi cum violentia attentata essent. Nã
si attentans deinde spoliatus sit,non re-
stituetur. Motus non ex illa ratione ꝙ
in pari causa melior sit conditio possi-
dentis que mihi super hoc nõ satisfacit
vt dixi ad fallen. 20.Sed potius quia ma
ior est odii ratio isto casu in attẽtante.
Nam & iudicem ipsum spreuit. vt Rota
illa per.c.non solum.de appell. in. vi.
¶ Necnon reuocabuntur saltim per of
ficium iudicis.vt mihi videtur dicere il-
le textus in.d.l.si quis in tantam.ibi.an-
te euentum iudicialis arbitrii. Quem in
telligo.in isto casu vt dixeram in. fallẽ.
2.Et in.18. ¶ Redeundo si nõ violẽter.

(etiam ꝙ clam spoliatus sit) sine vitio tamen per ea que in secũda fallentia posuetam, non restituetur. per rationes de quibus in prefata Rota. vbi quia potest agere de attentatis lite pendente reuocandis. Multo magis possidens excipere posse dicetur. vt in regula cui actionẽ damus. in. lib. vi. XXVII.

62 Fallit in Militie Rustico, & similibus qui ab ignorantia iuris excusarẽtur, Nam si spoliarent eum a, quo ipsi prius spoliati fuissẽt (quãuis ex interuallo necnõ id violenter facerent) Nihilominus per dominii exceptionem vt puto incontinenti probandi possessorio recuperande agentem repellere possent. de quo vide in Ampliat. 24. XXVIII.

63 Fallit vbi reintegrande cõuentus offerat se probaturum negatiuam videlicet actorem non fuisse spoliatum. In quo casum ponere oportet in ipsa contestatioñ litis nõ si post excepisset. nã si cõuẽtus tacuisset donec actori terminus probatoribus cõstitueretur, sibimet sua taciturnitas piudicaret p ea q̃ i prima fallẽtia posuim⁹. Exẽplũ fallẽtie fit excipiendo ꝙ spolii p̃tensi tempore non ipse agens, sed alter possidebat. vel ipse conuentus. Argumẽto. l. decem. de verb. obligat. Abbas in c. p̃. in. penul. col. eodem. ibidem Imola. Socinus in Regula spoliatus añ omnia. in. 6. & 7. fallentia: Fran. Curtius. in consil. 71. Socin. in consil. 106. vol. 2. per. l. colonus. ff. de vi & vi arm. Boerius in decis. 238. Qui subdit allegãdo Alex. hic. in. x. col. versic. xvi. Fallit &c. ꝙ talis exceptio posset opponi a, tertio instante, ne res ipsa (quia sua est) agenti restituatur. Non obstaute ꝙ ipse tertius spolianti assistat. vt per Cyn. & Bal. in. l. sicut. C. locati. per Guid. Pape in singul. 276. in commento statuti. si quis per literas. Faciunt super his que in fallen. x. Posuimus, item inducit plura & Rotam in nouis. 259. vbi ꝙ dicenti a, decem annis citra se fuisse spoliatum, obstaret excipiens ꝙ a, Centum annis & vltra per tempus quo in contrarium memoria non extat, ipse in possessioñ semper hucusq; fuit. ¶ IN Quibus aduerto ꝙ secundum hoc illa rota se fundat in titulo iuris hoc est p̃scriptioñ orta ex longeua possessione, iuxta regul. sine possession. in. vi. iuncta. l. traditionibus. C. de pactis. per quod apparere videtur vt non completa p̃scriptione eiusdem temporis possessio non sufficiat cõsequenter hoc esse cõtra posita per Boerium fundantẽ se in ratione posita in. d. rota. 259. illa videlicet ꝙ qui cõtinuata non spoliat. ¶ VNDE distinguendo concludo ꝙ aut sumus in profanis, & tunc (cum in eis necessarius color tituli non sit sed sola possessio sufficiat ad quem reintegrandum) procedat conclusio Boerii. in p̃fata decis. vt sic Reus conuẽtus in sua simplici exceptione (ꝙ ipse vel alter tempore p̃tensi spolii possidebat) repellat agẽtẽ. ¶ Aut in beneficialibus & similibus. puta in terminis c. ad decimas. eodem. in vi. tunc non sufficiat sola possessio, consequenter minus exceptio nuda. de qua supra (nisi colore tituli possessio corroboretur) sed requiritur titulus p̃scriptionis ad tollendũ ius spoliati. vt in. d. rota. ibi per quorum primum tollitur ius percipiendi p rectorem iuxta posita in. c. de quarta. de p̃script. Vnde oportet vt excipiat nedũ de continuata possessioñ sed etiam de p̃scriptione, vel tanto tempore quod sufficiat ad p̃scriptionẽ. Simili modo quãdoq; in profanis dicẽdum est vt in habẽtibus causam proprietatis admixtã. vt in fallent. 8. dixi. facit quia in istis magis ius attenditur q̃ factum vt infra fallen. 36. XXIX.

64 Fallit. in Monacho obtinente Prioratum ad nutum Abbatis, Aut beneficium amouibile, nam ab Abbate spoliatus (etiam

pendēte inquisitione cōtra ipm Abbatē per ipsum Monachum procurata)non erit ante omnia restituendus. Innoc.in c.olim.de accusat.in vltima col. ¶ Sed dum dicit pendente inquisitione, Aduerto ꝙ Rota in antiquis decis. prima. & 358. Et Bellem. 251. contrarium velle videntur, ꝙimmo pendente inquisitioñ restituatur. Et ꝙ Innoc. in vltima opinioñ hoc voluerit. ¶ Mihi videtur ꝙ Innoc. totum oppositum velit. Quod etiam dicit in Apostilla ad. d. prima decis. Vnde miror. Nisi concludamus Rotales ipsos primam Innocentii opinionem seruare voluisse. Que etiam mihi videtur equior ex ratione quia quando Abbas ipse spoliat (dum inquiritur, ad occultandam veritatem id facere videtur vt etiam colligitur ex mente. d. c. cum olim. vbi quãuis de tantummodo restituendo ad Ecclesiam loqui videatur, seu ad Monasteria, salua ordinis ꝓrogatiua, vt in. d. apostilla nihilominus eadem ratione in prioratu & obedetia dicendum esse puto. Et concludamus ꝙ remota inquisitione prefata. Hec fallentia probetur per. l. si quis conductionis. C. locati. XXX.

65 Allit vbi Princeps in possessorio supersederi mandet Abbas in. c. in literis. in. x. col. eodem. Alex. in consil. 54. in. 2. col. vol. v. Veron. in consil. 60. in penult. col. versic. & maxime &c. nam tunc non ante omnia &c. sed in petitorio solo procedetur q̃ fallentia nulli vnq̃ dubiosa fuit cū ipse sit viua lex. vt in auc. de cōsul. & l. deprecatio. ff. ad. l. rod. XXXI.

66 Allit vt puto quādo princeps post spolium priuet de ipsius rei dominio spoliatum. Nam ex hoc etiā possessione (si quam haberet) spoliatus remaneret. Ergo dicēdum est actione ad ipsam possessionem recuperandam, argumēto. l. qui actionem. ff. de regul. iur. Dispositio enim collata in vnum casum trahitur ad aliū in quo maior rō subsistat. notant doct. in. l. si vero. in. §. de viro. ff. solut. matrim. facit quia alias dicendo illa priuatio parum operaretur, cum dominii potior effectus sit ipsa possessio. Facit ꝙ in alio proposito habetur per Cassiador. in decis. 5. & 9. in titulo. de causa possess. & propriet. ꝙ petitorium habet in ventre possessorium quãuis non econuerso taliter ꝙ iudex datus super proprietate iudex etiam erit super possessione. licet in hoc aliter communiter dixisse videantur. vt per Abbatem in. c. ꝑ. de sequestr. poss. & fruct. col. 3. per. l. si de proprietate. C. si a, non competen. iudice. Cui Cassiad. in. d. decis. respondet. ¶ Pro quorum declarationẽ id notandum est, ꝙ licet hec priuatio absq; causę cognitione fieri nequeat, nihilominus si res reducatur ad primeum statū, siue dominium, hoc est ad spoliantem dominum, & fine causa quandoq; fiet. Nec de hoc aliquis queri posset. Est gl. communiter approbata quãuis non loquatur in istis terminis i. c. ab exordio. 35. distinc. per. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis. Bar. & doct. in. l. si constante. ff. solut. matr. facit quod dicam in fallen. 67. ¶ An autem & quādo per Principem seu ciuitatem talis priuatio, & sine causa fiat hr̃ per Bar. in prohem. digestorum, vbi de danda recompensatione ad plenum & per doct. in. l. item si verberatū. ff. de rei vendic. Addo Rom. in consil. 310. Paul. de Castro. consil. 105. Deciū consil. 269. & 390. Cozad. in consil. primo, & quãuis hæc non sit nostra materia tamen hoc vnum dicam per Bart. in. d. l. per. l. si priuatus. ff. qui & a, quibus. ꝙ iuxta causa est quando vnius rem alteri ob remunerationem conferat sic intelligit. l. si venditor. in. §. si constat. ff. commun. prediorum. Quem non aliter intelligo q̃ in terminis publice vtilitatis. vt quia donatarius quid pro vtilitate publica gessisset. XXXII.

FAllit in eo qui ipſo iure
cecidiſſet a iure.quod in
ipſa re habebat,tũc enim,
67 ſi ſpoliaretur ab illo ad
quem res ipſa ventura eſt
(puta ſi emphiteota qui non ſoluiſſet
canonem ſpoliaretur a, domino dire-
cto) Reintegrari non debet Alex.in cõ
ſil.6.vol.3.col.5.&.6. Iaſon in.l.2.C.
de iure emphiteot. Caſſiad . in deciſ.2.
ſub titulo.locati. ¶ Ipſo iure intellige
oſtenſa domini voluntate.per tex.in.c.
potuit locati vbidem Apoſtilla.& in al-
legatis in d. deciſioñ. ¶ Itẽ intelligas
de eo cui obuentura eſt vt ſua , ſi volu-
mus euitare contrarium quod daretur
de.c.ſi Eps.de cõceſſ.pben.in.vi. ¶ Ob
ſtat nihilominus glo.ibidem dum dicit
de vſufructuario.cogita. ¶ Concluſio-
nem non intelligo in ſpolio violento .
arg.d.l.meminerint . nam tunc nedum
reſtituere debet.per.d.l.ſi quis ad ſe fun
dum. Sed etiam ius obuentum amiſit. p
l.ſi quis in tãtam vbi amiſit id quod pri
us habebat, & minus perſonalis vis fue-
rat commiſſa. niſi dicas. ꝙ illud pẽden
te iudicio.vt poſuimus in prima fallen.
& in.8. ¶ Et tunc, ſi emphiteoſim erit
Eccleſiaſtica minus (ſi pẽdente iudicio
vis commiſſa ſit)habet in iure tali obue
niente Eccleſie preiudicare. Cum ꝑlati
delicto nullo modo Eccleſie ꝑiudicium
afferri poſſit vt in alio propoſito dixit
Abbas in.d.c.potuit. XXXIII.

FAllit in Principe qui etiã
ſi violenter quem de ſua
68 poſſeſſione priuet. Spo-
liatus nõ reſtituetur.Bal.
in conſil. 399.ſeu 345.
vol.p. cum in Principe violentia nõ p-
ſumatur. Immo eo ipſo dicitur declara
re ius poſſidenti non competiiſſe,ſeu eũ
a,feudo cecidiſſe. Crauett. in conſil.5.
num.7. ¶ Subdens illud idem eſſe in iu
dice inferiore abſq; citatione aliquẽ ex-
pellente. Sed contra eſſe dicendum opi
nor,atq; moueor per ea que in . 18 . &
31. Ampliationibus dicam. Reſpõdeo
ad Baldum in conſil.27.vol.5. in fine.
ꝙ non loquitur in caſu iſto vbi ratio.
d.l.meminerint. aliud operatur . Neq;
obſtat quod Decius in conſil.191.quia
loquitur in dubio quo caſu iudex pro-
cedendo ſeruatis ſeruandis cõcluſio ſua
tenet.nec ꝓſumitur ſpolium niſi de no-
torio nõ iure immiſſi in poſſeſſione cõ-
ſtaret.vt per eundem Decium & in fal-
len.16.dixi. Ad quod me videbis in am
pliat.26.dum de ꝑdone loquar. ¶ Sed
ſi dum in poſſeſſionẽ immittit ſine cau-
ſe cognitione , non ſeruatis ſeruandis,
vel ſine citatione procedat . quãuis no-
torie conſtaret de nõ iure ſpoliati agen
tis,tamen poſſeſſionem reſtituere eun-
demq; reintegrare debebit. Cum eundẽ
ſine citatione poſſeſſione priuare nõ de
buiſſet,conſequenter ſpoliare. d. l.me-
minerint. Quod intellige niſi ſpoliatus
iã prius in ea re occupãda vim perſone
intuliſſet.vt dicam.in fallen.44.in quo
ſaluarem Crauettam. XXXIIII.

FAllit in his iuribus que
69 non ſunt iuxta de ſe penes
priuatas perſonas ſeu que
ſunt ꝑter legem, nam ſpo
liatus ab illis nullo mo-
do reſtituẽdus eſt. niſi de ſuo titulo edo
ceret,Cyn.& Petrus in l. ſolẽnibus . C.
de fide inſtrum.Vnde Florian.in.l.ſicu
ti.iu.§.ſed ſi queratur . ff.ſi ſeru.vendic.
dixit ꝙ quando ꝓſens ſtatus origini nõ
contradicit,neq; conſenſit , ſed eſt ꝑter
eius rationem ſiue naturam , vt quia
quis in quaſi poſſeſſione vectigalis exi-
gendi eſſe reperiatur vel in loco iuriſdi-
ctionis exercende ſimiliũq; , tunc quaſi
poſſeſſio nõ prodeſt niſi de titulo edo-
ceatur,ad quod Bar.in.l.herẽnius.ff. di
decur.Vñ Lucas de pẽna.in.l.quecunq;
C.de fundis limit.lib.xi.Dicit ꝙ ſi aliq̃s
reperitur poſſidere regalia in terris de-
manii Regis aut demania baronum in
terris eorum ea niſi oñdat priuilegium
tenẽdi dimittere tenetur.Quod ẽt refert
Capicius.in deciſ.77.& vide ſuꝑ . falen.
22.verſic.ſequitur. XXXV.

70 Fallit in possessore ficto vigore statuti vel consuetudinis qui vere possessionē non apprehendisset. Exēplum vbi statuto cauetur possessionem defuncti heredibus continuari. que de iure non cōtinuatur vulgata. l. cum heredes. ff. de acquiren. heredit. Nam si heres spolietur non gauderet beneficio reintegrande. sed tantum vti posset interdicto adipiscende. l. fin. & l. inuasor. C. vñ vi. Bar. in. l. si de vi. ff. de iudic. Bal. in auc. defuncto. C ad tertul. in col. penul. quem ibidem in addit. sequitur Alex. & in suo consil. 37. in p̄. vol. Boerius in decis. 238. in fine. Subdens per Iohā. Fabrum. in. §. p̄. & in. §. retinende. instit. de action. Eum agere posse de vi turbatiua. Que tamē fallentia limitanda ē in terminis. l. ꝙ meo. & l. prime. in. §. si iusserim. & titulo nr̄o. Late dicemus. in ampliat. 44. ¶ Per que ibidem dicenda de Principe inuestiente, per anulum, hec fallentia redditur periculosa. Nisi vel dicas ꝙ in terminis istius fallentie non presupponimus actū corporalem, de quo ibi. Sed solā & simplicē statuti dispositionē cōtinuantis, & nō subdētis, vt talis ficta pro vera possessiōe hēatur. de quo ibi dicā. XXXVI.

71 Fallit in eo qui de beneficio ab ordinario prouisus est, nam si ab alio qui prouisus esset a, Papa de eodē beneficio (quod pu ta vacauerat in vno de sex mensibus per Regulam Cancellarie reseruatis) spoliaretur. Restitui non deberet. Bellem. in decis. 342. Ex ratione quia reseruatio nedum titulum sed etiam possessionem inficit. vt not. in. c. si eo tempore. de elect. lib. vi. & in. c. vt nostrum. de appellat. habetur in antiquis decis. 7. &. 56. Cassiador. in prima decis. de restit. spoliat. ¶ Reseruatio enim id operatur ne videlicet. possessionem habere dicatur. Dummodo specialis non generalis reseruatio esset. vt in. d. decis. 7. nisi generalis esse notoria de qua cōstaret. & cum decreto irritans. &c. iuxta. c. licet. de p̄ben. in. vi. Nam tale decretum habet implicitam inhibitionem, vt ecōtra Cassiad. vbi. sup̄. decis. 2. Vnde reseruationes Capellanorum Collectorū Subcollectorum, non impediunt restitutionem cum possit esse dubium vtrū talia beneficia reseruata dicantur. cōsequenter in reseruatioñ de qua supra cōprehendantur. hec Rota in nouis. decis. 16. ¶ Sed aduerto ꝙ hac ratione stā te videlicet ꝙ possit eē dubiū &c. destrui videretur id quod vltimo loco Cassiadorus dixit in prima. decis. ꝙ in literis prouisionis beneficiornm collectorum dicitur. dudum beneficia collectorum reseruauimus irritum decernentes &c. Itaq; generaliter vult ꝙ vbi decretum apponatur ibidem restitutio impediatur. Sed hoc videtur esse falsum per rationē de qua vbi supra. per Rotā in nouis. Vnde dubius est passus vt dicitur in in fine p̄fate Rote ac super eo cogitandum. ¶ Contra fallen. facit quia in remedio Canonis reintegrande. 3. q. prima. sola possessionis probatio sufficit. vt per. d. Antonium, in. c. sepe. eodem post Innocen. vbi etiam Abbas. & in. c. cum ad sedem. Qua de re videtur esse dicendum ne infectio causata ex. d. reseruatioñ obseruari debeat. Item si fallentia staret via procurandi spolia esset aperta cōtra. l. meminerint. C. vnde vi. c. licet. Eps. de p̄bend in. vi. & quis sibimet ius diceret. Contra. rubr. C. ne qs in causa propria &c. Sed respondetur ꝙ per reseruationem tollitur omnis effectus iuris atq; fit ne possessor beneficii (quiue de eo spoliatus sit) Remedio. d. Canonis vti valeat dumo reseruationis instrumentum, notoriam rem hoc est notorium non ius agentis reintegrande reddat. nam ex tali reseruatione possessio dicitur discolorata. nō autem quando de non iure agentis aliter constaret vt per Cassiad. vbi supra num. 6. hoc ē non ius ipsius nō cōstaret ex facto suo.

vbi vide. Quod rem notoriam reddit vbi contra illud instrumentum nil coloratum opponatur iuxta not. per. d. Antonium,in.c.in literis.de rescript. p Ioh.an.in addit.specul.in titulo de exceptionibus §.1.versic.Aureus. ❡ Vel minus post conclusionem in causa notorium fiat. Nam tunc probationes rē notoriam reddunt. vt per Abbatem & Imolā.in.c.significauerunt,de testibus. ❡ Per quam solam rationem videlicet quia tollitur effectus iuris &c.(si recte in tueberis) Socin.in.l. rem que nobis. in 6.questioñ.dedit vnam responsionem argumentis Aretini in.§.nostro. in penul.col. ❡ In quo tamen aduerto ꝙ nō est ius agentis id quod restitutionē ante omnia fiendam competere faciat. Sed odium spoliatoris.vt etiā dicit Abbas. in.c.super questionum.in num. 8. eodem,& probatur in Clementina prima, vbi Paul.de Eliazariis,& Ioh.de Ligna no,de causa possess. & propriet. Propter quod Socini responsio inepta esse videtur. ❡ QVAPROPTER cōcluderem, ꝙ si spolium in personā vim inferendo commissum esset. fallētia nō procedat. Sed dispositioni. d. l. si quis ad se fundum locus existat. &.l.si quis I tantam in suis terminis vt alias in prima fallentia intellexi. hoc est ad similitudinē illius legis ius reseruationis amittat. Do rotam in nouis.393. num.4. facit quia Clericorum arma sunt lacrime vt dixeram in fallen.24. Circa finem. Ergo &c. ❡ Nec obstat ꝙ reseruatio operetur ne talis possessionem habere dicatur,quia illud procedit ficte nos autem ꝑsupponimus veritatem. ꝙ videlicet vere spoliauerit vt supra. In qua vera violentia succedit odii ratio. ex qua leges ꝑfate fundantur. Veritas enim fictioni ꝑferēda est.vt in nostra materia ab aliud propositum dicit afflictus in decis.Neapolit. 299.Ergo &c. ❡ AVT Spoliū sine violētia personali de qua supra fuisset,& tunc fallētia nostra procedat.saluata vt supra per Socinum, ac si reserua tiuus nō spoliasset. Neq; cōtra possessorē ius sibi dixisset. Ex quo vigore notorie reseruationis pro possessore non habebatur vt supra. Sed potius vacantem possessionē adeptus esse videatur. Quicquid quidā dixerint volētes per reseruationē non esse infectam naturalē sed ciuilē tantum possessionē,de quibus in antiquis decis.56.nam in remedio reintegrande circa beneficialia ius magis attēditur ꝙ factum.Inde ē ꝙ restitutio absq; titulo saltim colorato non datur secundum oēs in.c.in literis.per rationē sepe dictam,ne detur vitiosus ingressus contra.c.vnico.de eo qui immittitur in possess.causa rei seruā.in.vi dixeram.in fal lē.22.Exēplatur per Cassiador.eodē.in decis.8. ❡ Que in spolio non violento vt supra procedūt,nisi possessor ipse spoliatus lite pēdente extitisset. nam tūc ad recuperandam possessionē iudicis officium daretur. Quod nedum possessori sedet nudo detētori pro recuperāda im partitur.vt notat Innoc.in.c.dilecti.de maior.& obedien.dicit Rota ꝑfata.56. Melius tñ dr per Cassiad.in decis.3.eodē.Quod in viridi obseruantia est,vt iudex notorie non ius habēti restitui non permittat.Et ex officio suo reuocare attētatā non postponat.In antiquis.decisioñ.5.sed sequestret vt tenuerunt Butrius I.c.i liter.& Frācus.in.c. bone.de appell.in.vi. ❡ Quod aūt dixi mō de lite pēdente, intelligo si per attētatorum viā reintegrari petatur.& tūc non oportcat titulum colorari. Rota.ĩn nouis. 14.quāuis Abbas in.c. in literis. eodē. num.26.aliud velit. Atq; dicunt non colorari titulnm cum & si non appareat de non iure agētis tñ quia ius offenditur,& iudex,reuocantur.Si vero appareret non fiet restitutio eidē. Sed ab habētē potestatē tertie persone prouidēdum ē vt hr̄ in.d.Rota.14. vbi quatuor differētie ponuntur,An per viam attētatorū vel per viam interdicti vnde vi ad possessionē recuperandam procedatur Videdus ē Cassiadorus in decis. 3. vbi sup

signan

signans alias differentias remissiue vt p
Butrium,& Abb.vbi supra. ¶ Que etiã
de spolio siue violentia procedunt nisi
agẽs possessorio ipso,initatur etiam re-
seruatione vt quia veniat ex collatione
inferioris a,Papa beneficia huiusmodi
conferendi potestatem habentis.¶ Vel
ex collatioe exequutoris deputati a,Pa-
pa in forma communi, nam tunc ratio
ne deficiente fallentia cessat. vt Bellem.
decis.6. ¶ An autem posita sub hac fal-
lentia procedunt in decreto irritãs &c.
.Adposito (vt consuetudinis est magis
q̃ de iure)in literis accessus,& regressus,
atq; cohadiutorie,cum futura successio
ne que in reseruatioñ speciali &c.Cassia
dor .eodem de restit.spoliat.dicit ꝙ sic.
Secus in decreto alternatiue Epo cõces-
so. Vbi etiam dicitur ꝙ hec in decreto
beneficii vacaturi procedunt non aut
in apposito iuxta prouisionem vacãtis
(quod non est obliuioni tradendum)
super ratione diuersitatis Dñi de Rota
variarũt adeo ꝙ vltimo loco recursum
habuerunt ad.l.nõ omniũ rõ reddi po-
test.ff.de egibus. XXXVII.

FAllit in intruso cõtra for-
72 mam.c.ii.vt lite penden.
nã si spolietur vigore exe-
quutorialium ab eo qui
in possessorio obtinuisset
non erit rest ituendus vt per Cassiador.
decis.9.de cã possess.& propriet.cũ alle
gat.Immo ip sa intrusio per viam atten-
tatorum reuocaretur. Sicuti fieret trãs-
latio possessionis ĩ alterũ facta,verbi grã
permutationis in alterũ facte Rote ĩ no
uis decis.3.In antiq s.5.Cassiad. vbi su-
pra.¶ Quis aũt dicatur intrusus Calde
rin us posuit in cõsil. 12.nedũ. qui bñfi-
ciũ sine titulo vel tituli colore occupat:
sed & si cũ colore non tamen canonico
Addas.l.fin.C.vn. ui. XXXVIII.

FAllit in possidente vigo-
re resignationis in sui fa-
73 uorem facte in manibus
Pape eum simpliciter ad
mittẽtis de beneficio ele-
ctiuo , puta Abbatiatus decanatus siue
prioratus alteriusue sine consensu elige
re debentium. nam si intra trimestre tẽ
pus,quod datur eligentibus possessioñ
spoliaretur nedum non ante omnia ,
sed nec aliquo modo restituendus est.
Boerius in decis. 2.in lib.p̃.num. 34.ex
ratioñ. Quia in p̃iudicium eligere debẽ
tium aliquo modo resignari non potu-
it.per.c.1.& 2. de elect. Cum quo tran-
sirem in simplicibus terminis admissio-
nis,& non alio modo,nam Papa simpli
citer admittendo velle non videtur iuri
tertii derogare,dicit enim princeps quã
uis legibus soluti sumus tamen legibus
viuere volumus.l. ex imperfecto . C. de
testam.l.digna vox.ff.de legibus.est bo
nus tex.in.c.proposuit . ibi intentionis
nostre non est.de concess.p̃ben . Indu-
co etiã Andr.de Silua in tractatu de be-
nef.in tertia parte in prima quest . dum
vult ꝙ litere Pape nunquam p̃iudicant
electoribus nisi exprimatur.Vnde poti-
us dicendum est ꝙ Papa simpliciter ad-
mittendo non fuerit recordatus licet
enim diuinare vt legum correctio euite-
tur.c.cum expediat.de election.Item in
duco quia in dubio non censetur Prin-
ceps vti potestate supra legem.habetur
in.l.ii.C.de testam.milit. ¶ Quare cõ-
cludo talem simplicem admissioné nul-
lum tribuere ius,consequenter spoliato
agenti posse obiici defectum notorium
sui iuris.de quo in.c.ad decimas.eodẽ.
in.vi. ¶ Vel notoria exceptio defectus
proprietatis.de quo in.c . constitutus .
de filiis p̃sby.habetur in.c. in literis eo-
dem,& pluries diximus . ¶ Quod tamẽ
limito nisi in literis causa clausa in cor-
pore iuris inserta esset . ¶ Vel tali ra-
tioñ subnixa, que Papã ad derogandũ
verisimiliter traxisset . argumento . c .
super literis. de rescript . ¶ Vel si cau
sa non sit,nihilominus idem si Papam
plenitudine potestatis vti voluisse pate-
ret. In bñficialibus enim dicere potest:
Ita volo.sic intelligo textũ in. d.c.pro-
posuit.ibi qui secundum plenitudinem

poteſtatis de iure poſſumus ſupra ius diſpēſare. ſic etiam. habetur in c. ii. de ꝑ ben. Videndus eſt Silua. in ſecunda parte in. q. prima. de bñſ. XXXIX

74 FAllit. in eo qui naturaliter tãtum poſſidebat, quiue a, ciuiliter tantummodo poſſidente ſpoliatus extitiſſet. Ex ratione Bartoli in. l. 1. §. interdictum. ff. vti poſſid. Illa videlicet quia naturaliter poſſidens ſemper ciuiliter poſſidentem turbare videtur. Vnde etiam violenter expelli potuit. Iuxta. l. vt vim. ff. d iuſtit. & iuř. Abb. & doct. in. c. cum veniſſent. eodem. etiã cum armis, atq; frangere hoſtium clauſum, ſi propter clauſuram naturalẽ poſſeſſionem recuperare impediretur. Bar. in. l. 3. in. 4. queſtion. C. de pignor. Corneus in conſil. 193. in prima colũ. & in conſil. 28. col. 3. lib. 3. Curtius Iunior. 53. col. fin. Crauet. conſil. 6. num. 12. ℂ Intelligitur tamen habere ciuilem nedum qui propter abſentiam ſuã, & ignorantiam occupationis facte de naturali, ſed ꝙ oporteat eum probare neminem in fundo illo reliquiſſe. Alias per eum qui in fundo remanſiſſet puta colonum ſicut etiam ciuilis & naturalis retinetur, ita (& eo deſerente) amitteretur. Socin. in conſil. 15. col. ii. lib. 4. dũmodo tota familia expulſa fuiſſet. vt per Gozad. in cõſil. 86. & Crauett. vbi ſuꝑ. ℂ Redeundo ſi naturaliter tantum poſſidẽs expellatur, nedum non ante omnia, ſed nec aliquo pacto erit reſtituendus. faciunt que Imola in. c. potuit. locati. ℂ Que ratio dicta concludit ne hoc procedat in vſufructuario qui naturaliter tantum poſſidere dicitur. vt in. l. noſtra vel in alio qui iuſte naturalem poſſeſſionem retinere poſſet. talis enim naturalis alio reſpectu appellatur ciuilis vt dixeram l. l. 1. num. 24. Vbi renui ꝙ ẽt ciuiliſſima appellari meruiſſet. Propter quod ſi vſufructuarius ab alio ſpoliatus extitiſſet nihilominus & ipſe ciuilem (hoc eſt ea que in animo tantum fundata eſt vt cõmuniter vocant) habere dicetur. Appellaturq; ciuiliſſima vt oſtendatur ad ſe trahere naturalem. non obſtante ciuili apud alterum vel etiã ipſum proprietariũ (de quo Abbas. in. c. olim. num. 12. eodem)exiſtẽtem. ℂ Fallentia hec eſt ſatis optima qua de re concludendũ eſt ꝙ ſi reuerſus a, nundinis. de quo in. l. clam poſſidere. Violenter expelleret naturaliter ingreſſum vt ſupra. (dũmodo quãprimum ei facultas competiſſet id feciſſet) expulſus non ante omnia reſtitueretur. Secus ſi non quãprimum vt ſupra. Sed paſſus eſſet alterum aliquantiſper in poſſeſſione morari, nam tunc ex illa patientia ſua etiam ciuilis perderetur. Bar. & omnes. in. l. ſi de eo. in. §. ꝑ eodem. Abbas in cum veniſſent eodem in vltima col. Crauettam vide referentem oltradum in couſil. 72. Incipiente. ante contra ſaracenos in fine dicentem ꝙ id quod agit ſpoliatus pro recuperatione Rei ſue dicitur defenſio & ſpoliationis nomen ignorat. XXXX.

75 FAllit vbi qui ſpoliauit in ipſa poſſeſſione per Papã ex certa ſcientia ac ſpoliationis, ſeu intruſionis, mẽtione facta cõfirmaretur. vt Rebuffus in tract. de Pacificis poſſeſſor num. 259. Latius in Ampliat. 19. dicam. XLI.

76 FAllit in eo ꝗ quãuis a, poſſeſſione deiectus ſit nihilominus eam retinere dicitur, ſi eius ſeruiẽtes adhuc in eadem. poſſeſſione cõmorentur. non enim tunc ſpoliatus diceretur. eſt tex. in. l. prima, in. §. non alii. ff. de vi & vi arm. Refert afflictus in Neapol. deciſioñ. 300. in fine. Credo tamen ꝙ ſi deiectus Redeundo ad poſſeſſionem per occupantem nõ admittatur. Bñficiũ. d. l. ſi quis ad ſe fundum. vti poſſet. vel. c. reintegranda vt cõiter indiſtincte eũ intelligũt Argumẽto dictorũ in. 4. ampliat. dũ dixerã ꝙ ſi deficeret vnus nũmus &c. XLII.

77 Fallit in spoliãte qui vocabatur puta.C.& agit petitorio non voluntarie sed potius coacte. hec est facto aduersarii sui.B.Nam quãuis Aduersarius ipse instet ante omnie reintegrari, vel saltim possessorium terminari. non propterea restituendus est. Ex quo ipse. B. Aduersarius simili modo suspenso possessorio reintegrande (super quo fuerat condemnatus & ante exequutionem spoliatus a.C) agere petitorio ceperat contra . A . qui ipsam condemnationem obtinuit. Ratio illa est quia si.C.sciens causam petitorii per.B.cõtra A.agitari taceret, sibimet i petitorio pjudicari posset.Iuxta.l.sepe. ff.de re iudic.habetur.in. c . cum super. eodem titulo, Clarum exemplum est in vltimis decis. Rote.18.i versic.Ricchardus.Et imputandum est eidẽ.B.Qui ante finitum possessoriũ.contra petitoriũ. A.inchoasset vt in eadem Rota.XLIII.

78 Fallit in intruso in Romanam sedem violenter.qui si spoliaretur nõ ante omnia (hoc est antequam super electione cognoscatur) reintegrari deberet . Dicit specul. in titulo de Petitor. & possess.in.§.quoniã.per tex.iii.q.prima. c. fin.·§·patet . Per rationem quia si reintegraretur non adesset iudex coram quo conueniri possit hec ratio cessat in Epis inferioribus vnde in eis fallentia cesset. XLIIII.

79 Fallit in spoliato ab administratione propter probatã dilapidationem.c. licet Ely·§·quia vero.de Simon. Specul . vbi supra quod est rõe criminis cõmisi.¶ vñ gñaliter dicendũ ẽ in spoliato a,iudice propter delictũ ita ꝙ spolium vel pars pene vel tota dicatur . In qua gñalitate plurimo casus quos ibidem specul.fallentias, vocat dum allegat.c. de manifesta. 2.q. prima.&.c.euidentia.de accus. in hac sola comprehendamus.¶ Et nihilominus aduertendũ est ꝙ quia in his iuribus habetur iudicem (vbi notorium delictum esset) ex officio quem possessione priuare posse,vt etiam notatur in. c . accusatum de simonia.ideo magnam limitationem ad ea que diximus in fallen. 39. in fine dum ibidem dictum ẽ spoliatum etiam violenter non posse ex interuallo suam possessionem recuperare habemus.nam p.d.iura patet id limitari vbi notoria violentia esset qa ex officio iudex prouidebit. Argumento,rubrice.C. ne liceat potentior.nã talis violentia delictũ est.faciũt que infra in. fallen. 58.& vide supra in.33.fallen.cõueniũt hic posita.in.c.significasti.de diuort. XLV.

80 Fallit in spoliato qui per viã exceptionis non actionis spolium proposuisset non enim ante omnia restituetur etiam ꝙ per probationes iã factas de spolio notorie constaret, ex ratione quia exceptionis finis non consequi est sed se tueri.Quod pro intellectu.c.Ecce.24.q.iii.dum dicit crimina vbicũq; clarescãt punienda esse,notãdũ est.¶ Pro hac fallent.facit Abbas in.c.cum dilectus in.6.not.de ordiñ cognit . vbi quãuis loquatur de exceptione proposita cõtra ciuilem actionem eadem rõne tenet qñ cõtra criminalem.Sequendo specul &.d. Antoniũ , ad num. 18.vide glo.in.d.c.in verbo.in modum necnõ distingue aut crimina talia super qbus ex officio procedi valeat.& fallentie sit locus alias minime,etiam omnino vide que in ampliat.51.dicam. XLVI.

81 Fallit in spoliato qui petat reintegrari ab eo qui prius cõtra se diuerso modo egisset, nã secũda que est qõ spoliationis nõ faciet in prima supersederi. Sunt enim mutue petitiones vt dicit glo.in.d.c.cũ dilectus.in verbo modũ . de ordine cognit. ¶ Nisi prima questio mota criminaliter fuisset vel in spolio de maiori parte bonoꝝ vt specul.dicit in rubr. de petit.

& possess. nam quia taliter spoliatus ob facultatuũ defectũ causam perdere posset, ideo succedit id quod nec nudi contendere neq; inermes inimicis opponere nos debemus. habetur in. c. oportet. & in. c. frequens. de restit. spoliat. in. vi. Vnde ante omnia hoc est antequam super prima cognoscatur, in his duobus casibus est restituendus. & hec fallentia limitatur sic per specul. de cã possess. & propriet. §. p̃. versic. illud. quem Abbas in. c. cũ dilectus de ordiñ cognit. num. 17. Sequutus est. Referens hoc esse mirabile ꝙ actio operetur effectum suspensiuum cuius natura est operari effectum cõsequutiuum. Quod vltimum tu sublimita vt dicam. in ampliat. 51. XVII.

82 Fallit i spoliato ab eo quẽ ipse paulo ante spoliasset dicitur enim non spoliasse sed suam possessionem continuasse. Abb. in. c. olim. el. p̃. num. 9. eodem. non sic ex interuallo tunc enim dicitur guerra siue vindicta. vt ibi Abbas. de hoc in. 19. fallẽ. dixi. dicã in ampliat. 24. in fine per q̃ hic non me extendam. XLVIII.

83 FALLIT in spoliato qui a non malitiose absente integrari petat specul. vbi supra. per. c. consultationibus. de officio deleg. Nam non reintegraretur quamuis in possess. causa rei seruande mittendus sit vt ibidem notatur deinde procedendum erit ad secundum decretum cum hic sententia diffinitiua non requiratur. Vnde hoc absq; litis contestatione fit vt Abbas ibidem. ¶ Quod minime est in possess. recuperande siue adipiscende. Sunt enim hec maximi preiudicii, propterea (vt dicit hic Bar.) ordo necessarius erit itaq; contestatio litis. que contra absentem fieri nequit auc. offeratur. C. de litis contest. ¶ Sed aduerto ꝙ hec ratio conuenit & si nõ iuxta de causa abesset. Item regulariter alteri conditio iniqua ferenda non est vt in vulg. spoliato igitur p̃nti alterius absẽtia iuxta nõ hẽt ꝑiudicare. ¶ Vñ cogito rõne in. d. c. eẽ. illã quia spoliatus illas lr̃as impetrauit continẽtes cãm decidẽdam possessioneq; restituendã eẽ infra certũ tp̃s. in quo absens sui p̃ñtiam exhibere nõ potuisset. Absenti igr̃ iuxta de cã per p̃ñtem illo mõ impetrãtẽ iniqua cõditio afferri nõ debuit. hoc mõ nõ aliter cũ hac fallẽtia transibo videlicet infra tempus verisimilis noticie & infra quod absens comparere potuisset. iuxta. l. primam. ff. si quis caution. ¶ Quã tñ limito non procedere vbi cũ personali violẽtia spolium commissum fuisset. hoc modo restringo dispositionẽ prefati capituli, vt minus regula nostra offendatur. argumẽto. L. si quando. C. de inoffic. dot. cum simil. & vulgar. Eo enim ipso quo violentiam personalẽ commisit cogitare debuit spoliatum esse reclamaturum. Pro quo do textũ in. d. c. olim. El. p̃. in verbis. ibi & quos controuersiam se moturos suspicari debuerat. eodẽ. titulo. nr̃o. in odiũ igitur violẽti puto absq; litis cõtestatione ac tẽporis cursu expectationeq; spoliatũ eẽ restituendũ. ¶ Atq; finaliter cõcludo, ꝙ hec fallẽtia nõ procedat i terminis d. l. si quis ad se fundũ. vbi personalis est violẽtia. vt eã intelligo. & in examine ip̃i⁹ regule dixerã sed tm̃ in terminis. d. l. si quis in tantam, vbi vis non dr̃ personalis. Sed ẽ realis. vt ibi alienarum reꝝ &c. ¶ Que lex. videtur obstare si recte intueberis quia similis modo vult spoliatum añ omnia esse restituendum. nam quia vult spoliantem si quod ius habebat amisisse, multo fortius spoliatum esse restituendum. cũ si dominiũ ꝑdat de eo excipere nequeat igitur vt restituat. argu l. ii. ff. de iis qui sunt sui vel alieni iur. sed dic illud a, presente quãuis de dñio excipiẽte. XLIX.

84 Fallit in spoliato cui possessio sub conditione tradita esset nam si conditione pẽdente spolietur non est restituẽdus. d. c. olim. El. 2. eodem. Quod procedit quia con-

dicio respicit spoliantem ipsum hoc est
si voluerit talis & ille talis fuerit ipse spo
lians eo enim ipso quo spoliat, tacite se
nolle declarat. consequenter eum non
possidere. & quoniam primus ille qui de
dit possessionem a se abdicauit sequitur
ꝙ ipse spolians vere spoliare non dici
tur, sed vacantem possessionem occupa
re. tanquã sibi ratione sui iuris pertinen
tem, & reuertentẽ vt ibidem. ℂ Quod et
procederet vbi spolium fieret cum vio
lentia per eandem rationem, quãuis vio
lentia quoquomodo tunc punibilis sit.
cum crimina vndecunq; claruerint pu
niẽda sint vt l. iurib' vulg. nõ sic vbi a, ter
tio spoliaretur tũc.n. rõ de qua supra ta
cite declarationis cessat. igitur &c. L.

Fallit in spoliato qui con
85 tra leges possidebat non.n.
restitueretur vt est textus
in.l.fin.C.vt nemo priuat.
titulos prediis suis &c. Vn
de possideus publicas res vt suas impune
atq; violenter expelli posset. nec restitue
retur. ad ꝓ est tex. in.c. quia quorundã.
de excess. prelatorum. LI.

Fallit in colono spoliato
86 a, domino ipsius Rei con
ducte nam quãuis violen
ter nõ tamen restituetur.
l.cum fundum. ff. de vi. &
vi.arm. vbi glo. in verbo postea dũ po
nit opin. Ioannis. ℂ Quod intellige vbi
prius ipse colonus dominum in posses
sione sua nõ admisisset, vt sũt termini ꝑ
fate legis. Alias vis quoquõ puniretur.
nec alio mõ id quod specul. in fallẽ. 17.
ponit, procedere puto. dũ loqtur de spo
liato qui ꝑcario vel grã possidebat, hoc
ẽ absq; tẽporis ꝑfinitione. al's si infra tẽpus
spoliaretur eatenus restituẽdus eẽt quate
nus de facto possidere debuisset. argu. l.
que de tota. ff. de Rei vendic. LII.

Fallit in septem casibus in
quibus maritus vxor spo
87 liatus nõ est restituẽdus.
Puta si vxor probet ali
quod impedimẽtum ma
trimonii seu consanguinitatem. Sed an
tequam illud probet restituetur. opor
tet igitur ꝙ incontinenti parata sit.c.ex
conquestioñ. eodem. ℂ Vel si vir sit ni
mis austerus seu eam violenter iniuste
possideat. & virgo sit atq; corrumpi ti
meatur. cum ceteris vt per specul. de pe
tit. & poss. in fallẽ. 16. & ponit Abbas. in
c.ex transmissa. eodem. ℂ In quo tamẽ
notandum est ꝙ quãuis maritus (quia
sit excommunicatus) non audiatur pe
tens restitutionem vxoris, nihilominus
ex officio iudex eam restitui faciet. Ar
gumento.c.ꝑ.&.c. debitores. de iure iu
ran. sic specul. vbi sup. Quod sit ob eui
tãdũ periculũ fornicationis. dicit Felyn,
in.c.fin.num.22. de ordiñ cognit. arg.
c.ex parte de conuers. coniugat. LIII.

Fallit vbi Predo spoliatus
88 reintegrari petat a, spoli
ante a, quo simili modo
Dominus ipsius Rei rein
tegrari velit excipiendo
contra predonem ipsum ne restituatur.
nam Predo ipse audiri non debebit. l.
bonafides. ff. depositi. c. in literis. eodem
specul. vbi supra. Socin. in regul. spolia
tus autem omnia. dixi in fallen. 9. circa
medium. vbi pono casum in quo prius
dominus ipse spoliatus extitisset hic ve
ro non. Quia de re vt hec fallentia pro
cedat opus ẽ vt de dominio statim ostẽ
datur argumento, tex. cum glo. in ver
bo. sũmatim. in.l. prima. ff. ad exhiben.
ℂ Puto etiam ꝙ si tantummodo. Semi
plene fuisset ostensum quandoq; suffici
at ad differendam restitutionem spolia
to fiendam vt in. d.l. prima. arguendo
per locum a, speciali. C. de dilat. ℂ Vñ
secundum facti qualitatem arbitrium fe
rendum est, vtrum (& si non plene pro
basset) restituendus sit, antequam actor
ipse audiatur. Pro quo Addo vnam de
cis. Cassiad. 2. sub rubr. de dilation. & id
quod dixit Abbas. in.c.2. de ordine co
gnit. num. 35. ℂ Nihilominus quia nil
commune habet propriet cum posses
sione. vt hic. & ex diuersis illatio nõ fiet

maxime in alterius impedimentũ. quod cõtra hanc nr̃am conclusionem satis vrget, opus erit ꝙ iste dñs excipiens interdicto adipiscende vtatur, vt alias. in fallentia. 3. in versic. vltimo loco &c. & in fallen. 9. dictum est. ¶ Quis autem sit iste ꝑdo declaraui in fallen. 16. in versic. aut nõ attentauit &c. Addo etiã ꝙ in possessorio hñte cãm proprietatis admixtã eo ipõ quo q̃s q̃ spoliauit cũ violentia nõ probat q̃si proprietatem illius iuris dr̃ esse predo vt dixi in fallen. 8. LIIII.

89 Fallit ubi spoliator nõ est soluendo c. olim. el. 2. de restit. spoliat. Quod intelligo si nec in equiualenti vt ibi glo. magna. nã inanis est actio quã inopia debitoris excludit. vt ibi text' nisi iopia sit ob cãm spoliatoris q̃ ad ludũ vel scortũ dissipasset, nã tũc restitutionis loco triremes dãda esset. siue bannũ. impropria fallẽtia est. similia vide in Ampliat. 23. LV.

90 Fallit ubi spoliaretur nudus detentor ipsius rei. c. olim. el. tertio eodem. late in ampliat. uigesima tertia dicemus. LVI.

91 Fallit ubi malefidei possessor spoliatus extitisset. atq; res ipsa sine uitio ad verum dominum peruenisset. c. ii. de ordin. cognit. in uersic. uerum. ubi Abbas. num. 13. ibi sine dolo & uiolentia, & per Bal. in. l. si quis emptionis. l. 9. sed hec super illis. ubi ponit bona uerba. C. de ꝑscript. 30. ãnorũ. Huic fallentie addo glosã in. c. ad decimas in fine. eodem in vi. ibi proprietas ergo ꝑ reũ probata ipm̃ in possessione defendat. ¶ Si uero nõ spoliatus sed ipe possessionem trãstulisset & si dolo ductus & bonefidei erat. uide in fallen. 67. LVII.

92 Fallit ubi spoliatus ageret petitorio & possessorio simul. tunc enim si Reus conuentus de suo dominio excipiat, actor nõ añ omnia restituetur. Socin. in regula spoliatus ante omnia. per. c. solicite ubi gl. in uerbo eum tantum. eodem. ¶ Aduerto ꝙ ratio in contrarium que ponitur in illa glo. (illa uidelicet ꝙ ideo nõ obiiciatur dominii exceptio seu non Canonice Institutionis, spontanee renunciationis, uel abiurationis, quia hec tangunt ius proprietatis non autem possessionis, inter que omnimoda differentia est. ut in tex. nostro) locum habere uidetur & si non ambo simul proponerentur. Sed reintegrande possessorium tantum. ¶ Neq; obstare puto considerata per Socinum ꝙ id procedat ex. defectu agentis qui uno tantum hoc est possessorio uti debuisset. Quia nõ uiderem cur ambo proponendo in aliquo sibi preiudicatum sit profecto secundum cuiuslibet naturam proposuisse censetur. argumento. l. cũ in testamento. ff. de testam. & secundum regulam. d. l. si quis ad se fundum. facit regula. l. non omnis. ff. si cert. petatur, & l. cum de indebito. C. de probat. Non enim deduxit dominium seu ius proprietatis ad impedienndum effectum reintegrãde sibi possessionis sed ad effectum ut nedum restitutio sibi fieret sed & dominiũ ius suum declaretur, & sic in dubio interpretãdum est. per. l. si quis intentione. ambigua. ff. de iudic. que declaratio in rei uendicatione q̃d ẽ principale, cum restitutio secundario & per officium iudicis fiat. l. officium. ff. de rei uendic. Qua de re in casu isto culpa nulla sibi potest imputari. Sicut imputatur ei qui cognosci super dominio ad effectum excludendi possessorium a, se propositum, passus est, ut habuimus in 2. & 7. fallent. in casu nostro solum ad effectum excludendi petitorium a, se propositum quatenus dominium de iure sibi nõ cõpeteret, patiebatur facit. C. sicut urgeri. prima. q. 1. Stant enim ista simul ut Reus conuentus debeat esse dominus & nihilominus ꝙ spoliauerit actorem & restituere teneatur, quinimmo quandoq; ultra resti

tutionem dominium perdat. quia spoliauit d.l.si quis in tantam. vrget igitur d.c.vrgeri. ¶ An autem vtroq; proposito per actorem sententia super possessorio conuenti preiudicet petitorio actoris, doctores hic dicere videntur ꝙ sic. Vnde Boerius in pfata decis. 238. concludit debere in proponendo possessorio protestari ꝙ nō alias petitoriū proponit q̃ pro possessorii cōfortatione. Cōtrariū tenerē p.d.c.sicut vrgeri nisi ideo sñia pro cōuento lata eēt qa probasset possessionem debere suā esse. LVIII.

93 Fallit vbi spoliator talis esset cui iuris ignorantiam allegare liceret. vt minor, rusticus, & miles fortius mulier, nō enim in dubio fraudolenter spoliasse dicentur. Induco glo. magnam. in.l.regula.ff. de iuris & facti ignor. ibi secus si putem mihi licere rem meam auferre. nā quāuis prima facie illa glo. contraria videatur. dum dicit nō excusor a pena d.l.si quis in tantam. ¶ Nihilominus si recte intueatis tunc loquitur in maiore vt supra sumitur in alio casu. dum loquitur de maiore decem & octo annis. de quo infra dicam. ¶ Ad id quod dicit Bal. in.d.l.si quis in tantam. in.7.question. C. vnde vi, respōdebo ꝙ immo fit fauorabile nobis. ibi nisi error iuris prouēiret ex alia cā rationabili sed in terminis nostris cā rationabilis erat quia minor ignorans ius & videns alium rem suam occupare credidit sibi etiam ex interuallo eā ingredi & occupare. nam quia psuppoinimus ipsum minorem esse dominū, cū vel si ex iuxta causa hoc putet, videns p tēpus se possedisse vel antecessores suos, nil aliud dici potest nisi ꝙ tractet de dāno euitando. quo casu iuris ignorantia eum excusat. vt in.l.2.ff.de iuris & facti ignor. Iuncto iure gentium sibi cognito quo iure domini possidere debent.l. prima, supra, eodem. Que tanto fortius procedere puto vbi minor ipse spoliatus quamuis ex interuallo extitisset.

¶ ADVERTO tamen quia videor tenere cōtra glosam Bal. Salyc. & doct. in.d.l.si quis in tantam dicentes ꝙ illi quibus ius licet ignorare vt miles rusticus &c. (Cum violentia sit delictum cōtra ius gentium vulg.l.vt vim. ff. de iust.& iure. in quo nulli parcitur) a, penam.d.l.si quis in tantam non excusantur responderem hoc fortasse procedere vbi tales persone prius spoliate non extitissent. nam his spoliatis adest rationabilis causa de qua supra. ¶ Immo dicam ꝙ ipsi maiores non inciderent in penam.d.l.nisi pēdente iudicio spoliassent vt in prima fallē. declaraui. ponderando verba ibi ante euentum iudicialis arbitrii. Puto tamen verum ꝙ maiores restituere teneantur. per. d. l. si quis ad se fundum ¶ Redeundo concludendum est personas de quibus superius minores vel &c. non tantum non incursuras penam.d.l.si quis in tantam. vt etiā tenuerūt Odofredus ibidem & Iacobus de Aren. contra glo. & Baldum (intelligo si incontinenti dominium probare vult & de mente ipsorum est) sed etiam non compellendos esse ad restitutionē ante omnia faciendam. stantibus verbis Baldi. de quibus diximus. ¶ Etiam ꝙ ipsi minores violenter spoliassent, si iam spoliate (quāuis ex interuallo) extitissent. Moueor quia cum nulla temporis pscriptio eis obsit.l.fin.C. de annali excep. Ideo dicendum sit eas semper incontinenti vim repulisse quinimmo cōcludendum puto per prius spoliate ab eodē simili mō extitissent ꝙ et si eorum dominium non probent restituere non teneantur per rōnem dictam. LIX.

94 Fallit vbi spoliās conuentus exciperet seu reconuēiret de spolio facto ab actore contra eundē conuentum super alia re. tūc enim conuentus non ante omnia restituere tenetur. Immo super vtroq; spolio procedendum esset. Secus excipiēdo vel agendo de spolio super eadem. re

antea facto est tex. in. c. fin. de ordine cognit. Quem ex doctorum mente dominus Abbas ita intelligit. Dās optimam rationem ad num. xi. ꝙ si exceptio prime spoliationis super eadem re commisse admitteretur vltima violentia impunita remaneret. Quod esse non debet. Attento ꝙ ex interuallo etiam suū spoliaorem spoliare non licet. d. l. prima. ff. de vi & vi arm. Sed super diuersa re in quolibet spolio procedetur. ℭ Dubitari hoc in loco posset, quid si excipiendo diceret se non ex interuallo sed incontinenti suum spoliatorē spoliasse vel melius. recuperasse dico ꝙ & si incontinenti licitum sit. vt in. d. l. alio tamē modo atq; verborū forma excipere debet. vt dicam in ampliat. 23. L X.

95 Allit vbi spoliatus ad aliā rem (ꝙ super illa de qua per aduersarium contra istum spoliatum petitorium iudiciū ceptum sit) restitui peteret. nō enim petitorium inchoatū super diuersa re, supersederi debet. ex regula. nostra. Cum cessent isto casu rationes. d. l. si quis ad se fundū. vt dicit Abbas i. c. ex questiō. num. 7. eodem. quod si verum est etiam procedit vbi de re ipsa qui petitorio agit & pro alia possessorio conuenitur spoliatus esset. ℭ Hec enim fallentia vera est non psupposito spolio violento. Alias non viderem cur ratio. d. l. si quis (que est odium respiciens principaliter personam) non habeat in diuersa re sicut in eadem operari. nam quāuis casus in ea. l. sit particularis, ratio tamen generalis est. necnon & verba dispositionis generalia. ibi ante omnia &c. Quod etiā quibusdam rationibus a, me dicēdis in ampliat. 61. ostendi videtur. ℭ S E D huic mee conclusioni communiter doctores aduersari videntur in. d. c. ex cōquestioñ. vbi per illum textum ita Innoc. & Abbas tenēt. Dicitur ibi ꝙ mulier agēs ad restitutionem mariti impedit ipsum maritū super viribus matrimonii itaq; super eadem re litigare. nisi vxori prius restituatur, ergo (vt dicunt) super diuersa re nō impediret. ℭ Primo respondendum esse puto, ꝙ illa decretalis plures lecturas habet. Vnde super eam nullum fundamentum fiet vt dicit Bar. sup hoc vbiq; allegatus in. l. in ambiguo. ff. de rebus dubiis. ℭ Secundo dico ꝙ nō propterea (quia sic in facto contigerit) inferendum sit ad generalem conclusionem illam ꝙ possessorium reintegrande non faciat in petitorio diuerse rei supersederi. non enim summus Pontifex ibi loquitur magistraliter quo casu generalis conclusio sumeretur sed casualiter in matrimonio. Argumento. l. neq; natales. C. de probat. Poterat enim alia ratioñ in illo particulari casu moueri, ꝙ quia super diuersa re &c. Quid si timore fornicationis motus fuerit, vt in simili dicitur de muliere que redderetur viro suo quāuis excōmunicato ne vir fornicetur vt dicit felyn. in. c. fin. num. 12. de ordin. cognit. Nonne etiam ex hac moueri potuisset vel ex alia. Vnde sufficit dare distantiam. c. vrgeri. prima. q. prima, consequēter &c. ℭ Hoc eodem modo respōderem ad. c. in literis de restit. spoliat. non enim magistraliter &c. vt supra. ℭ Sic dicam ad tex. in. l. si de vi. C. de iudic. fuit enim casus corā Imperatore propositus super eadē re, nec apparet ꝙ imperator (ex eo quia super eadem res) sic disposuerit. ℭ Vlterius dici posset ꝙ quāuis communis Modernorum intelligentia ad. d. c. vera esset, nihilominus aduertendum est ꝙ nō loquitur de spolio violento de quo nos: nullam enim ibidem expulsiuam violentiā indicat. Super qua vis (vt supra) & dubitatio nostra consistit. ℭ Immo aperte casum violētum excludit, vt patet ibi antequā citarentur ab eo &c. Vnde vult aliud esse postquam super eiusdem Rei petitorio citata fuisset vt sic petitoriū tunc impedire non habeat. Patet igitur ꝙ non loquitur in vi expulsiua, quia sic si loqueretur. dispositio. d. l. si quis ad se fundum

fundum correcta remaneret. Que tamē indistincte tam ante,ꝗ post citationem, petitorium impediri vult cum ante omnia &c. Quia tamen correctio euitanda est vulg. l. ꝑcipimus. in fin. C. de appell. cum simil. & vulg. igitur &c. ❡ Nō obstant rationes inducte per. d. Cardinalē quia respondet & Bene. d. Abbas. in. d. c. ex conquestione num. 7. quāuis aliter deinde concludat. ❡ Minus obstāt rationes d. Abbatis in quibus conclusionem fundat. illa videlicet ꝙ ante restitutionem rei subtracte de eadē re quis litigare non debet. Cum quilibet spoliatet postmodum ad supplectandum illum (qui restitui petit) litigaret. Item quia spoliatus inermis & nudus litigare non cogitur. c. frequens eodem. & Res (vt dicit mali exempli esset, nō sic vbi ad diuersam rem &c. Quibus responderem esse maiorem supplantationem vbi ad diuersam rem, maxime coram iudice diuerso. Moueor quia pluribus intentus nō ē ad singula sensus. vt per spec. de aduoc. ꝭ. ix. Itē id ꝙ nō debeat litigare inermis, tā super diuersa re ꝗ super eadē verificatur. nam vtraqꝫ effecta est litigiosa, vt sic de ambabus disponere nequeat. vt in titulo. C. de litigios. ❡ Vlterius dico ꝙ non hec sunt rationes, Cur in petitorio (quāuis super eadem re moto) audiendus non sit. Sed est odium violēti facti. respicientis personam violēti hominis. vt in d. l. si quis. vbi pondera verba. non autem diuersitatem rerum siue causarum. ❡ Finaliter concludo ꝙ aut spolium fuerit non violentum, & tūc si a spoliante petitorium prius ceptum fuisset, per possessorium recuperande deinde motum ab aduersario non impedietur. nam vigilantibus nō autem dormientibus iura subueniunt vt in. c. vigilanti. de ꝑscript. debuisset enim spoliatus incontinenti iudicem adire iuxta. l. qui prior ff. de iudic. c. ii. de ordiñ cognit. Et isto modo procedat fallen. sup 46. Quod videtur dicere textus in. d c. ex conquestioñ. ibi priusquam a, iudicibus mulier citaretur. ❡ Si vero non prius petitorium inchoatum fuisset, & tūc per possessorium supersederi debet secundum eorum intelligentiam, quam pro certo puto ꝙ Papa minime sensērit. ❡ Aut spolium fuerit violentum vt in terminis Regule nostre tunc pariformiter putarem tam diuerse Rei ꝗ eiusdem, petitorium impedire donec possessorium terminetur. Minus etiam attento an prius petitorium inchoasset. hec ita rationibus magis ꝗ aliorum auctoritatibus ductus obseruarem. LXI.

96 Talis vbi possessorio cōuentus atqꝫ de suo dominio excipiens, illud nedū in promptu probare vellet, sed & probatio ipa paratam exequutionē secum haberet. alias probatio parata minus sufficeret Corsettus. de potestate Regia. in fallen. 35. Cepit a, Bar. hic, dum in prima lectura vult paratam probationem admitti in possessorio adipiscende non autem recuperanda, quod Moderni Perusini sequuntur. ❡ IN QVO Aduerto ꝙ eadem ratione qua dominii parata probatio nō operatur quominus ante omnia restituendus sit, hoc est odium violentie vt milies dictum est secūdum omnes iuncto quia nihil cōmune habet &c. vt in. ꝭ. nostro. nec parata exequutio poterit operari. Nam si operaretur id fieret, ꝙ isti habenti paratam exequutionem & ex interuallo, necnon etiam violenter, spoliare liceret. Quod ꝗ falsum sit cuiqꝫ patet. per. d. l. primam. ff. de vi & vi arm. d. l. vt vim ff. de iustit. & iure cum simil. & vulgar. hoc modo cōtra Corsetti fallentiā cōcludo. ❡ SED vbi non violenter itaqꝫ non in terminis nostris & d. l. si quis ad se fundū, ibi ante omnia, sed simpliciter restitutionem postularet per. c. reintegranda. iii. q. 1. Vis non stat in eo videlicet an paratam exequutionem &c. Sed alio videlicet an instrumentum inter easdem partes confectum esset, vt is qui conuenitur dñs eē

debeat. Et probatio parata sufficiat moueor ex regula. l. ii. ff. de his qui sunt vel alieni iur. iuncta. l. bone fidei. C. depositi. ℂ Aut instrumentum inter alias partes confecerit & exequutio parata non sufficit. vt in rubr. C. res inter alios acta. Sed actor reintegraretur non obstante regula dolo facit. Cum certum non sit isto casu actorem eē restituturum quo casu regula procedit. nam possibile est ꝙ possessio nō penes dominum ipsum collocari debuerit & argumento. §. nostri. deinde si Reus se habiturum possessionē intēdit, rei vēdicatione vtatur. ℂ Aliud vero dicam in possessorio adipiscende in eo enim dominium ad se possessionē trahit. d. l. bona fides. atque in eo omne spoliantis odium cessat. ex quo in mente Bartoli dictam differentiam genitam esse puto. LXII.

97 FAllit vbi exceptio dominii incontinenti probandi pro publica vtilitate principaliter proponeretur. Ex his moueor que in. 18. fallen. loquutus sum. & infero cōtra possidentes ea. que publici iuris sunt de quibus in. §. riparum. Instit. de rerū diuis. ꝙ si inde expellantur restituendi non essent. faciunt tituli. ff. ne quid in loco publ. ne quid in flumiñ publ. Nam quāuis de dominio ad possessionem regulariter nō sit inferendum vt per tex: nostrum. Nihilominus publica vtilitas in hoc ꝑualet. Induco Bal. in. l. si quis conductionis circa finem. C. locati. ℂ QVERI posset de fisco spoliante an possessorio conuentus de suo dominio excipere possit. Videtur ꝙ non. argumento. l. nō puto. ff. de iure fisci. Cōcludo affirmatiuam & moueor quia fiscus super dominio priuilegiatur ita ꝙ alterius etiam lōgissima possessio nō sit ei nocitura. vt in. §. Res fisci nostri: inst. de vsucap. Vnde quia in ipso Fisco nulla vis per eum commissa ꝑtendi potest, & si si eius Procurator eam commisisset, consequenter ratio. d. l. si quis cessat, ideo &c. Pro hoc ē textus i. l. 2. i. §. Item diuus. ff. de iure Fisci. Faciunt que in tractatu editionis posui ad num. 18. Impresso de āno. 1543. Hec in Fico maxim procedunt vbi fiscus non vt spoliator sed vt tertia persona compareret vt dixeram in fallen. 9. & ita restringo. d. l. si quis. in primo verbo. ibi. si quis. & vide que de fisco dicam in vario casu in Ampliat 53. LXIII.

98 FAllit secūdum Corsettū in sua fallen. 49. vbi Capellāus suis Parrocchianis sacramēta denegasset. nā si postea decimas ab eis peteret, exceptione spoliationis sacramentorum repelli poterit. per tex. in. c. cum dilecti. de ordiñ cognit. Isto enim casu dicit, ꝙ Capellanus non est spoliatus vt per Barbat. in. d. c. 22. col. & ibidē Butrius post lapum in allegat. nam qui non facit ꝙ debet non recipit quod oportet. vt per glo. in. l. si nō fuerit. ff. de iure iur. Ad quod Bal. & Salyc. in. l. cum proponas. C. de Pactis. ℂ Addo aliam rationem nam Capellanus nō propterea q̄si possessioñ iuris decimandi priuatur. Si igitur ex ea non est spoliatus neq; ipsis decimis spoliat' dici poterit cum nunquam decimales Res possedisset, vnde quāuis in se fallentia vera sit non tamen ad propositum facere videtur. arg. l. decem. de verb. oblig. nam vbi non datur possessio (ficte saltim) ibidem non datur spolium. c. ex parte. vbi glo. antepenul. eodem. ℂ Nisi consanguinee restitutio peteretur vt in. c. literas. eodem. ℂ Vel seruus Res domini absentis, quas ipse de iure nō potest possidere, petat. l. 1. C. si p vim. vel alio modo. Aut si vxor restituatur ad res sibi a, viro datas, nam eas possidere non potest. l. prima, in. §. deiicitur. ff. de vi & vi arm: In quibus casibus ideo in propriam spoliationem esse dicendum est. Et his exceptis non possidens, non spoliatur. d. l. decem. & consequenter non restituitur. LXIIII.

99 Fallit vbi Mulier a, Marito propter dotem eidem promissam & non solutã expelleretur. c. vestras. vbi doct. de donat. inter virum & vxorem. l. fin. vbi Bal. & Salyc. C. ad velleian. Alex. in. l. si cum dotem. ·§· si autem in seuissimo. ff. solut. Matr. Doctores l. c. salubriter. de vsur. & in. c. quemadmodum. de iure iur. Cum allegatis per Corsettũ in fallẽ. 45. LXV.

100 Fallit quando pro recuperãda possessioñ (que tempore quo fuit occupata ab ipso reo, vacabat) ageretur. vt est gl. notabilis & communiter approbata. in. l. fin. C. vnde vi. Angel. in. l. ii. C. de edict. diui Adriani tollen. Ratio in promptu est, quia casus hic nõ cõuenit ad. d. l. si quis, in verbo. Expulsus. & ibi vim possidenti intulerit. Vnde id sequitur, ꝙ cui verba nõ conueniunt nec eius dispositio. l. iiii. in ·§· totiens. vbi Bar. ff. de damn. infect. larga fallen. est. LXVI.

101 Fallit in casu quo Sacerdos corpor mortuo spoliatus esset. & corpus sepellitũ inde sit, nã vt euitetur corporis humãi vexatio non restituetur Innoc. in. c. cum liberum. de sepult. Etiam si per attentatorum viam (quod pinguius est) ageretur. Rota in antiquis. 351. Felyn. in. c. sicut Iudei. de Iudeis. Addendo tex. in l. sunt persone ibi, ne insepulta corpora iacerent. ff. de religiosis. hyppol. in singul. 199. LXVII.

102 Fallit vbi quis dolo duct' possessionem ipsius Rei ad verum dominum trãstulisset. tũc enim (vt puto) ne dum nõ ante omnia, sed nec vllo modo restituetur nam dominus ipse iuris auctoritate nũc possidere Reperitur. argumento. l. bonefidei. ff. depositi. Et fine vitio. Moueor quia (quãuis vitium intercesserit in trãsferendo) non tamen est in possidendo d. l. sumitur hec fallẽ. ex dictis Bal. in. l. fin. ff. ꝙ metus causa. & hostiens. in. c. olim causam. in verbo duxeritis. eodem titulo nostro recitatis per Tiraquel. in prefactione retractus. num. 70. ¶ Que tanto magis procedit in vsufructuario per dolum inducente quem ad sibi tradendam possessionem in qua ius vsufructus habet, quanto ꝙ in eo Regula nostri ·§· Cessat, facit id. dolus an virtus quis in hoste requirat. Sic limitandum est. c. reintegranda. ibi per dolum &c. vide supra, fallen. 56. LXVIII.

103 Fallit secũdum Iasonem in. l. prima. ff. de noui operis nũc, in tertia col. vbi spolians possessorio conuentus ad probandum de suo iure seu proprietate de facto a, iudice admittatur & admissus probaret, nam tunc pro Reo iudex sententiam ferre debet. vt dicit tenere Innoc. in. c. constitutus. de filiis presbyt. ¶ Hec fallentia (vt puto) periculosa est, quasi dans iudici potestatem, que iuribus inhibetur. neq; Innoc. hoc mihi dixit, sed loquitur de notorietate illa quam allegasse sufficiat. vt in fallen. 17. posui. Sed vbi probari deberet non viderem admodum quomodo iudex reum conuentum citra agentis consensum admittere posset: atq; beneficium iuris. seu. d. l. si qs, actori spoliato auferre. esset enim iniustitia manifesta que nullitati equiperatur vt in iuribus vulg. saluetur tamen Iason vbi actor a, tali admissioñ non appellasset, minus protestatus de nullitate esset, quia tunc consensisse videtur. Argumento. l. de etate in ·§· qui tacuit. ff. de interrog. action. & eorum que in fallen. prima. diximus. LXIX.

Fallit in herede qui personam defuncti representat. vt in auc. de iure iuran. a, morien. prestito que ob id restituere te-

netur per.c.reintegranda.nō tamen ante omni 1.de quo principal'r loquimur. Et quid de successore particulari an & quando non teneatur dicam ad plenū in Ampliat. 20.

1 EXPLICITIS fallētiis quas(cū non omnes conueniant Ampliationib' sicuti regule) retrographo aliorum ordine volui ppo-suisse, nunc Ampliationes capiā. Vnde. ¶ Primo.d.Regula.l. si quis ad se fundum.C.ad.l.Iul.de vi. Ampliatur procedere quāuis spoliatus in eadem re Predo fuisset.vt plene Abbas in c.in literis. eodē.de restit.spoliat. Aliter & plene dixerā in fallē.xvi. Maxime circa finē. II.

2 Ampliatur secundum omnes procedere & si clam sine pcario spoliatus a spoliante, possideret habetur instit.de interdic. in.§.recuperande. Quod intelligas de precario ad tempus determinatū, secus si ad bnplacitū.p ea.dixerā in fallē.49. III.

3 Ampliatur vt Perempta re ad quā restitui peteretur, vt procedat ad eiusdem rei extimationem.nō obstante compensatione cuiusuis liquide quantitatis.l.fin. C. de cōpens. In quo specul. in titulo. de accusat. in versic.sed qd si Cappa.in.8.col. Rota. in vltimis decis.18.in versic.vtrum & infra dicam in Ampliat.23. IIII.

4 Ampliatur vt ne dum ad ipsam rem sed & fructus eiusdem. Expensas erogatas in lite.omnia damna. passa & interesse ob spolium commissum. c. accedens.el.2. vbi Abbas in notabilibus.vt lite non contest. Quinimmo & ad omnes vtilitates ob spolium amissas. Specul.in titulo. de re conuen.in.§.nunc.num.iiii. Et ad fructus verisimiliter percipiēdos.c. grauis. eodem.Bar.& doct.in.d.l.si quis.Rota in.nouis.25.vbi q ne dū violentus spoliator (de quo nos loquimur) eos qui p veteres possessores percipi potuerūt, sed etiam non violentus (si tamen attentauerit) cum dicatur dolosus, temerarius,contemptor iuris & mūdi, restitue re.vel extimationem spoliato prestare tenetur. Nisi quoquo errore probali excusationem mereretur vt per Cyn.in.l. Certi.C.de rei ven. ¶ CIRCA Fructus duo videri oportet. vnum de perceptis,aliud de percipiendis. Ad primum est decis' Rote in antiquis.83.ibi plene restitutus &c. Iunctis dictis per Archid. in.c.quia sepe.in fine.de elect. in. vi. & vbi concluditur vt supra. ¶ Quod de perceptis limitatur in beneficialibus ex ratiō quia fructus sunt res profane, & Rerum profanarum exceptio(cum agitur de beneficio)non admittenda est.c. frequens.in.fine. de restit. spoliat. alias eodē in.vi.sic loquitur in.ātiquis. 553. ¶ CAVE Nam.c.frequens. loquitur de spiritualibus. vt gl.ibidem, sic etiam specul. de petit. & possess.§.p. num.xi. Nihilominus alia ratione cum glo.trāsibo.dum videlicet. Allegat. C. de compensat. Dumq; dicit Ecclesiastica publici iuris esse. ¶ ET Contra Rotam facit quia & si res profane sint, tamē accessorie.sed negari potest postquam sint a solo separati.habetur per Bar.in.l.ex diuerso.& in.l.eius.ff.de rei ven.vel saltim consumpti. ¶ Sed quia instaretur q in odium violenti non habentur pro separatis.vt etiam ratio lucrorum futurorum haberi debeat vt i suprapositis & allegatis. Tutiorem opionem existimarem. Quam tenuit Paulus de Eliazar. in rubrica eodem.dicēs fructus peti posse interdicto. Cū accessoria & sine principali cum interdicto petātur. per text. in.c.grauis.est tex.cū glo.in.l. si de possessione.C.vnde vi.arguēdo.a fortiori.& in.l.prima.ff.de vi & vi ar.vtrobiq; gl. & hoc tenet Archid.in.c.reintegranda.

iii. q. prima. que ratio cessat in. c. frequens. cum simil. vbi non veniunt accessoria. sic igitur ibidem puto distinguendum esse vt minus. d. regula offendatur. Argumento. c. cum expediat. de elec. in vi. cũ simil. Vnde quia ratio que est odium spoliatoris tam in fructibus viget q̃ in principali vt per archid.. vbi sup. igr. &c. Quod etiã Rota in vltim. decision. Bisigneti incipien. spoliator. sequuta ẽ. hoc addo ad Abbatem in. c. in literis. num. 7. eodem. dum vult in cõsumptis dari conditionem sine causa in extantibus vero rei vendicationẽ. ¶ Crede tamen dari interdictum in quo summarie magis proceditur q̃ in actionibus presatis. argumento, eorum, que dicã in ampliat. 59. Ad contrarium responde ꝙ non petuntur fructus a, spoliato vt cum spoliatore agente petitorio vel possessorio compensatio fiat. nã quia spoliator est condemnatus liquido fructus debentur. Sed hoc non ꝑsupponitur in. d. c. non igitur ad non liquida per spoliatorem compẽsanda in illo casu & lege cogitatum est. arg. l. fin. C. de compensat. Item quia neq; in hoc cogitari potuisset cum compensando esset committere simoniam. c. cum essent. c. tua nos. de simon. cum simil. Qua de re sum in opinion. ꝙ beneficialia nõ differant a, profanis vt sic spoliator fructibus prius integre non restitutis neq; audiatur. nisi ad diuersum beneficium ageret quo casu ea differre puto a, profanis & sic limito que posueram in fallen. 60. vel nisi facultate restituendi careret vt dicemus in ampliat. 23. ¶ VIDENDVM Est de fructibus percipiendis. Ad eos etiam teneri violentum spoliatorem certũ est per. c. grauis. eodem Rota in nouis. 25. nisi iudicis autoritate excusaretur. & tũc puto distinguẽdum vt per Abbatem in. c. cum causam. de officio delegat. num. 5, ꝙ aut iudex erat incompetens & spoliator nullo modo excusaretur. cum titulus ab eodẽ habitus pro nõ titulo reputetur. de quo incõpetenti. in ampliat. 16. dicã, secus vbi cõpetens & exẽplũ sit vt in eadem. hoc tamen limita nisi a, pupillo spoliator cõuenīretur. est singul. dictum Romani. in consil. 454. refertur ĩ apostill. ad Abbat. vbi sup. ¶ Et q̃ dixi de incompetenti procedit secundũ Felyn. in. d. c. cũ causa num. 6. in eo tantum qui nullam iurisdictionem haberet secus si aliquam quãuis non in illa causa, istius enim auctoritas a, percipiendis excusat. ¶ Quod nõ aliter intelligerẽ q̃ si auctoritas sit illius qui sit partium ordinarius iudex, per priuilegium tamen aut exemptionem seu delegationẽ in ea cã incõpetens erat. ¶ Nihilominns & in hoc aduerto ꝙ aut ꝑtendens se a, tali iudice spoliatum priuilegium seu exẽptionem dictam allegauit aut non ꝑ. casu cum nulliter sit processum nulli dubiũ restat eum esse spoliatum & ad percipiendos restituendum, nam probata exẽptio tam iudicem ipsum q̃ aduersarium constituit in. mala fide. argumẽto. l. cũ postulassem. ff. de damn. infect. l. mora. ff. de vsur. cã simil. ¶ Secũdo casu quando nõ allegauerit exemptionem seu delegationem & tunc (cum renũciasse visus sit iuxta. l. si quis in conscribẽdo. C. de pactis consequẽter iurisdictio sit prorogata seu saltim vel proprius loquẽdo non declinata. de quo in. l. prima. ff. de iudic. & in. d. l. si quis) iudicium & sentẽtia tenuerũt, vt videre est per totũ meũ tractatum prorogationis fori seu de fori prorogationñ. Impssũ de ãno. 1547: consequenter spoliatus non diceretur. Vnde vix videtur inueniri casum ĩ quo a, percipiendis excusetur. nisi daremus terminos in quibus per errorem iudex aditus fuisset iuxta. l. si per errorem. ff. de iurisd. om. iudic. de quo plene. in. d. tractatu in versic. veniamus ad tacitam. tunc bene crederem excusari. nihilominus quia tunc non est violentum spoliũ de quo nos, minime viderem exemplũ adaptabile pro Felyno in iudice incompetenti. sed potius in competenti qui nõ rite neq; recte quem eiici de sua posses

sione fecisset itaq; ui spoliasset vt in.d. ampliat.nã tũc eius actoritas a,percipiẽdis excusaret. ¶ Que de fructibus & expensis dictum est adeo procedunt ꝙ nisi in totum vsq; ad vnum nummum satisfactum fuisset spoliator non esset audiendus.Bal.in.c.conquerente. & notatur in.c.Pisanis.eodem.in.c.significauerunt de testibus.Rota in nouis.319. Abbas vbi sup.Crauett.in consil.140. limito tamen vt in ampliat.23.¶ REDEVNDO non sic dicemus e, conuerso,vt habetur in.d.rota(hoc ẽ si spolians eẽt absolutus ea ration quia minime sufficiẽter actor ipse probasset)nã quis ipse spoliatus expensas in quibus cõdemnatus extitisset & vigore exequutorialis astringeretur, nõ soluisset. nihilominus petitorio agere nõ propterea impedietur cum odium spoliantis(in quo fundatur decisio ãterioris mõ positi casus) hic cesset.¶ Et circa fructus vide rotã in antiquis.192.& 883.vbi etiam dicitur ꝙ si spoliatus concessisset dilationem spolianti ad restituendos fructus, & ea pendente soluti non fuissent, nihilominus a,spoliãte petitorium inchoari posset,quia nouatio facta dicetur.vt l.iii.& in.l.si ex conuentione.ff. de re iudic.& in.l.ii.C.de excep. rei iudic. Posuit Rota Bisigneti.ad Carte.132. incipiẽte spoliator.¶ AMPLIATIONEM. In fructibus percipiendis nõ aliter obseruandam dicas, ꝙ si personalis vis in spolio commissa fuisset. nec sufficere vim in rebus,puta hostium frãgendo spoliato absente. Specul.de petit.& possess.in.§.fin.in versic. item nota.vbi docet Amicum posse prodesse Amico. Ad quod Rota in ãtiquis.406.& in nouis.156. ¶ Que tamen diuerso modo loquitur.in antiquis. 129. vbi vult idẽ esse contra dolosum vel possessorem ex cõtractu reprobato.dum allegat. l. sed & partus.ff.ꝙ metus causa.&.c.grauis. eodem.sed in.d.l.pondero verbum potui.& in.d.c. verbum. percepissent. ea. enim mihi dant intelligentiam fructuũ pendentium.Qui cum pars fundi dicantur,vt in.l.ex diuerso.ff.de rei võdic.nõ verisimiliter percipiendi sed certitudinarie percipiendi (remoto casu fortuitu) appellari merentur. inde est ꝙ in rei vẽdicatione quodue in hereditatis petitione venire indubitatum ẽ.vt per iura glose in.d.c.vbi de male fidei possessore traditur plene.¶ Vide pulcre per Rom.in singul.33.&.39.hec Addo ad Abbatẽ. in.d.c.num.7.Atq; recedo a, Rota. d. 129. Inherendo potius Rote in antiq. 406.quam intelligo in percipiẽdis tantum per supradicta. ¶ Ad verbum percepissent.in.d.c.etiam alio modo dico ꝙ ibi loquitur de in personali. pondero verbum.grauis. & verbum. iniuriis. non mirum si etiam verisimiliter percipiendi venirent. ¶ Quod cum verum sit qualitas persone spoliati atq; peritia (sibi prius in litem iuramẽto delato per iudicem) attẽdenda est. Do.Rotam.in ãtiquis.408.nam & pro aliis rebus que tunc verisimiliter in loco erãt,defertur iuramentum vt per Cassan.in consil.5. & Rotam.in nouis.157. V.

5 AMpliatur procedere vt res libera hoc est in eadẽ statu quo spolii tempore esse reperiebatur,restituẽda sit.c. Pisanis.vbi Butrius & Abbas.eodem.Vlterius dicit Abbas in.c.venerabili.per glo. primam de officio delegat.Spoliantem nõ prius audiri ꝙ si spoliatus per tãti temporis spacium possederit,quanti spolians possedisset,& per tex.in.c.ii.&. c. quãdiu. iii. q.ii. ¶ Aduerto ꝙ iura sua non minus in spoliato ab vnica tantum re loquuntur.iũcto.c. oportet. Eius tamen dictum pro singulari tenuerunt Curtius iunior.in cõsil.91.Crauett.in cõsil.40. ¶ Quod tñ limitarẽ nõ procedere vbi spoliãs de ipsius tpis itereste satisfacisset. & moueor qa ẽt publice iterest ne dñia sint in incerto.instit.de vsuc.que rõ cessat in.d.c.ꝓ.&.c. ꝙ diu.¶ Addo per tali dicto exemplum.in ampliat.38. VI.

6 Mpliatur procedere aduersus eum qui spolium suo nomine factum ratifi casset.l.prima. in·§·quo ties.ff.de vi & vi arm. vbi glo.in·§· sed cum quis.Paul. de Castr. in consil. 262.incip.videtur. ¶ Que ratificatio etiam tacite resultat ex facto sequuto.argumento.l.si tamen·§·p̄.ff.de Edilic.edict. & allegatorum per Deciū in consil. 54.Non obstante quauis protestatione cum tanq̄ cōtraria facto nō admittetur p ea q doct.in.l. nō solū §· morte.ff. de noui operis nunc. ¶ Ratificatio fit in extranea persona cooperando.vt si extraneus meo nomine spoliauerit,atq; a,me in eo postmodum fomentum habuerit. ¶ Fit etiam in omittendo vt si cum viderem spoliū fieri per filium siue seruū quibus iubere possum, nihil dixerim.vt in simili do rotā in nouis.428.& Bellem.in decis.511. ¶ Sed Abbas.in.c.cum ad sedē num.29.vult contra dominum nō dari directum, sed tantum vtile interdictum vnde ui.Bene dicit in casu quo res occupata ad dominum postea peruenisset. Sed aliter opinor vbi vidēs occupari cum posset prohiber neglexisset vt dictū ē.ipe.n.dñs seu pater occupare videretur est text.in.l. prima.§·§· deiecisse.ff.de vi & vi arm.ibi Rectius enim dicitur ratihibitionem in maleficiis mandato equiperari. VII.

7 Mpliatur procedere quā uis dubitetur an q de dominio excipit sit is q̄ spoliasset.Bal.i.c.p̄.i 2.col. quib' modo feud.amitt. per tex.in.l.si cum exceptionē·§·in hac. ff.ꝙ meus cau sa.quem intelligam in terminis restitutionis fiende secus in casu pene inferēde. de quo.in.d.l.si quis.ibi. & alias penas.tunc enim clariores probationes requirūtur.l.sciant.C.de probat.cum simil.Ad ꝙ vide glo. in.d.l.si quis ad se fundum,in verbo destinatus, que ampliatio simpliciter intelligi videtur in terminis.d.c.reintegrande, iii. q. prima.nō aut.in terminis.d.l.si quis.ibi ante omnia nam ibi p̄supponitur nullā inesse dubitationē.dum dicit vim intulerit.glo.tamen diuerse exponit. hoc est intulisse dicitur opinio mea est ꝙ Actori sufficiat probasse violētiam in se spoliando illatam,nam ex quo Reus cōuētus possidere nunc reperitur,ipse nō aliter violentus est reputādus.& si recte respexeris probatur hoc in.d.§.in hac.vbi nulla alia ratio melior cōueniret. & sic intelligam glosam.in.d.l.si quis.nisi p̄sumptio purgetur vt quia possidens ex non ficto titulo bona fide iuuaretur de quo in ampliat. 20. VIII.

8 Mpliatur procedere etiā quandoq; spolio nō probato. quod euenit vbi actor probaret se possedisse nunc autem ꝙ possidet ipse conuentus,nam secunda possessio p̄sumitur vitiosa ideo dicitur hoc esse spolium re ipsa.Innoc.in.c.ii.de in integr.restit.& in.c Sep.eodem Alexā. in consil. 142.p̄.vol.Decius.252.in 2. vol.Ruinus.51.in 4.vol.Franc.de Curte.71.Ampliatio tamen hec non cōuenit.ad.d.l.si quis.vbi nedum spoliū sed etiam violētiam probari necesse est.sed ad.c.reintegrāda vt communiter intelligitur Aduerto tamen ꝙ cum in p̄sumptione fundetur & alia contraria p̄sumptiōi tollitur iuxta.c.illud.de p̄sumpt: cum simil. ET ideo cōcludo ꝙ quāuis hec vera sit in auctore ipso vt spoliū re ipsa dicatur,& reintegretur.non tamen vt procedat i eius successore quāuis vniuersali. nisi vel probet ignorātiam autoris sui de possessionē conuenti,hoc est ꝙ nesciuerit quis fuerit secūdus possessor, vel ipsius auctoris interpellationē.alias cum auctor sciuerit per alium possideri & nihil operatus sit,consensum p̄stitisse videtur alterius possessioni,per regul.q tacet la prima.in. vi. in eo videlicet ne vitiosa esset.non enim ante interpellationem constituitur quis in vitio.l.cum postulassem.ff.de damn.infect.l.mora,

ff.de vſur.l. ꝙ te. ſi cert. pet.neq; ſic de facili vitium ꝑſumēdum eſt, argumēto. l.merito.ff.pro ſocio.Ad id ꝙ dicebāt ſecundum poſſeſſionem ꝑſumi vitioſam non aliter conſentirem q̄ ꝙ interpellatus vel extra iudicium reſtituer̃ poſtponat,tunc enim ꝑſumendum eſt ea cū vitio tenuiſſe. quia quo animō quis eſt in ꝑſenti ꝑſumitur in ꝑteritum.& cōſequēter dico ne ſucceſſor(qſquis ſit) ex perſona auctoris tanquam ſpoliati reintegrationem petere poſſit. Argumento. l.decem.de verb.oblig.Minus ex perſona ſua cum nunquam in poſſeſſioñ fuerit, ē tex.in.l.cum heredes. ∫.eodem.& ita limito.l.heredem.ff.de regul. iur.vt etiam ſimiliter eandem limito in Ampliat. 20.vbi differre etiam pono ſucceſſorē ab auctore.Inuenio iſtius met opinionis fuiſſe Cagnolum in.d.l.heredem per auctoritatē cornei in conſil. 319. ꝑ.vol.in col.7. nullam tamē rationem aſſignātis. ¶ Ex quibus declaratis ēt infero ꝙ vbicunq; vitium ꝑſumptum ſuper quo ſpolium hoc re ipſa dictū contraria ꝑſumptioñ tolleretur, tūc & aduerſus ipſum auctorem primum poſſeſſorem iſte ſecūdus ſe tueri poſſet, exemplū vulgare eſt vbi emiſiſſet alioue,titulo (ex quo ſumitur bona fides) habuiſſet & cōcludēter vbicūq; ex titulo poſſeſſio coloraretur de quo in fallē.22. IX.

9 AMpliatur ad ſpoliatū de re mobili ita doct. hic a, quibus diſcreparem tum quia textus in.d. l. ſi quis, ad mobilia nō aptatur,tū etiam quia certius eſt mobilium poſſeſſionem apud dominum earundem eſſe laxandam alias dominium id pene inutile redderetur,cum talia conſumentur vtendo vt in ſuo titulo.ff.de vſufru earum rerum que ipſo vſu &c Inde dicitur earum vilis & abiecta poſſeſſio vt notatur l.d. l.rem que nobis.eodem. Vñ ratio maior eſt in iis vt de dominio ſuo excipiens Maxime incontinenti probare volens q̄ in immobilibus.facit glo. in.l.3. .∫. vnde vi interdictum. in verbo non admiſit.ff.de vi & ui arm.vbi mobilium poſſeſſio ab absēte perditur immobiliū vero ſecus.facit quia interdictum vnde ui non datur pro rebus mobilibus Rota faſtioli ſub dubio. 17. in quinta cā. ¶ Nihilominus obſtat illa rō ꝙ ſic via committendis ſpoliis aperiretur, contra.l.meminerint.C.vnde ui.niſi uel dicas pro uiolentia non haberi ſi uidens aliquem cum re mea tranſeuntem ui auferam ab eo, Argumento.l.ait pretor in .∫. ſi debitorē.ff. de his que in frau.Credit. Pro uiolentia nō haberi dicam quo ad diſpoſita in.l.ſi quis ad ſe fundū.non tamen quin ſecundum eius qualitatem punienda ſit nam vndecunq; delicta claruerint puniri debent.auc.qua in prouincia.C.ubi de Crim.agi oportet. Argumento.l.congruit.ff.de officio preſidis. Ampliationē.finaliter ſaluo ubi rē mobilem quāuis meam de domo alterius uiolenter auferrem domus enim ſua cuiq; refugium eſt.l.pleriq; ff. de in ius uocā.l.qui in domum.ff. de iniur .nam quāuis. d.l.ſi quis, loquatur de immobilium poſſeſſioñ ut etiam ibidem gloſſella dicit in uerbo quodcunq; .Nihilominus verba ſua.ibi vim poſſidenti intulerit.in quibus eſt tota vis legis in iſto caſu conueniūt ē.n.verum vim poſſidēti illatā q̄uis nō principaliter vt de domo eū expelleret,qua de re ſuccedit ꝙ ubi conueniūt uerba legis.& eius diſpoſitio.l.4 .∫.totiēs vbi Bar.ff.de dān.īfect.hec Addas ad fallen. 21. Quod ſi vtrūq; ageret. hoc ē de domo expelleret & ibidem res mobiles exiſtētes occuparet an añ oīa & ad mobilia reſtituēdus ſit. Abſq; dubio Ampliatio procedit ſic ēt Ang.Aretin.in.∫.recuperāde.inſtit.de īterdictis. faciūt que dixerā in Ampl.4.5. X.

10 AMpliatur procedere non obſtante ꝙ ſpoliatus anteq̄ reſtituende iudicium inchoaret ſe non acturum intuitu ipſius ſpolii promiſiſſet.nam & poſtea agēs ante omnia

reſtituendus

restituendus esset. Secus si post inchoa
tum spolium promitteretur Abbas in
c.ii.eodem. ¶ Aduerto ad duo tempo
ra. Vnum est ante spolium, aliud post,
sed anteq̃ super eo litigium fiat. ¶ Ad
primum dico per promissionem ante
spolium factam p̃stari consensum, ac si
dixerit consentio vt propria auctorita-
te possessionem ingrediaris. non enim
refert quid ex equipollentibus fiat. l. dis
cretis. C. de testam. ¶ Nisi ironice vel
coacte promisisset, do rotam in nouis.
§ 3. ibi spontanee &c. ¶ Nec isto casu
curo ꝙ ex interuallo spolium commit
tatur, vt mouetur Abbas in terminis re
nũciationis. in. d. c. ii. num. 6. Quia res
ponderem Pactum esse contrahentium
legem, vulg. l. legem. C. de Pactis. Intelli
go vestitum de quo in. l. petens. d. titu-
lo. Cuius legis natura est pariter respi-
cere futura. Ex interuallo sicut inconti
nenti. Ad ꝙ induco Bal. in. l. Memine-
rint. in fine. C. de legit. hered. ergo &c.
¶ Sed in renũciatione ratio diuersa vi-
get cum renũciando quis se ipsum spo-
liet. vt ibidem. dicit Abbas. num. 6. post
Innoc. & Ioh. an. ¶ Quo facto quis in-
continenti possessionem vt vacantẽ oc-
cupat. & licite (cum possessor eam dimi
serit) ingredi potest. ¶ Volũtas dimit
tentis ex renunciatione, licentia ingre-
dientis ex ipsa voluntate non reuocata
impartita est. Qua de re succedit regula
ꝙ volenti non fit iniuria neq; dolus, de
regul. iur. in. vi. Sic cessat fundamẽtum
abbatis ibidem in fine. ¶ Nõ sic si post
ipsam renunciationem alter ex interual
lo ingrediatur. Nam persistens in posses
sione post renunciationem videtur pe-
nituisse atq; ipsam renunciationem re-
uocasse. plus enim, ẽ facto q̃ verbis ope-
rari. l. de quibus. ff. de legibus. Vnde q̃-
uis male possideret per regulam quod
semel placuit. ff. de regul. iur. cũ simil.
tamen possideret, consequenter tuẽdus
esset. Nam & predo tuetur vulg. l. iii ff.
de vi & vi arm. & supra. in Ampliat. pri
ma. sic declaro & intelligo Innoc. in. d.
sollicite. alias ii. eodẽ. & in. c. super hoc.
de renunciat. ¶ QVE DICTA
non intelligam in spolio violento seu
personali, non enim puto ꝙ quis in pa
cto seu renunciatione vim sibi inferri,
atq; dedecorem suum comprehendisse
voluerit. argumento, regule in generali
ff. de regul. Ad quod. c. ii. eodem. iuxta
illud honorem meum nemini dabo. ii.
q. prima. c. nunc. Vide. Ampliat. 57.
sic ampliatio procedit, & ratio ẽ ne de-
tur materia delinquẽdi. Quod etiam
Bal. in. l. iii. C. de pignor. (dum loqui-
tur de Pacto ingrediẽdi propria aucto-
ritate) voluisse, visus est. ¶ Subdens, ni
si specifice dictum fuerit vt etiam violen
ter expelli possit, de quo vltimo dubi!a
rẽ argumẽto, eius ꝙ hr̃ in. l. Itẽ me!a ff.
ad. l. acquil. & l. l i seruoꝝ. ff. de Penis.
vbi ꝙ mẽbroꝝ suoꝝ nemo dñs ẽ. XI.

11 AMpliatur procedeř, vbi
post spolium spoliatus
omni iuri sibi super eadẽ
re competenti (ante ta-
men q̃ spolium inchoa-
uerit) Renunciasset. per tex. in. d. c. ii.
eodem. eo. n. non obstante si velit ante
omnia restituetur. ¶ Nec obstat ꝙ Re
nunciando quis rem pro derelicto ha-
bere videatur, quoniam Innoc. in. c. su
per hoc. de renunc. Respondet, illud in
iure Reali procedere non autem in per
sonali, vt est ius competens per interdi
ctum vnde ui, causatum ex violentia il-
lata contra personam, nam tale ius per
sonale est quãuis in rem scriptum. vt in
l. prima. in fine. ff. de interdic. ¶ Proce-
dunt hec & si cum iuramento renuncia
tum esset, quia non aliter id q̃ secũdum
naturam actus super quo interponitur
interpretandũ est. l. fin. C. de non num.
pecun. Miles dixeram in auc. sacramen
ta puberum C. si aduers vendit. Publi-
cato. de anno. 1541. hec videntur ex-
pressa in. c. ii eodem. ¶ Nec obstat Ab
bas in. c. in literis. col. ii. eodem. quia lo
quitur vbi expresse dixerit se renuncia-
re iuri agendi super possessorio. sic etiã

loquitur Rota in nouis.401. que vidē da est. ¶ Hec nisi cum renunciatione interuenisset cessio iurium vt ibidē per eum. ¶ VLTERIVS ibidem dicit Abbas.num.7. Restituēdum esse in beneficialibus, dūmodo in superioris manibus post spolium vel ante renunciatū non fuisset. ¶ Vel in iudicio. aut extra, si hoc vltimum fieret per instrumentū publicum, seu tot p̄sentibus testibus ꝙ inde notorium esse dicatur. Nā in istis (vt dicit) notorius defectus sui iuris. seu proprietatis obstat.c.ad decimas.in vi. cum.simil. Milies allegatis. ¶ ET quāuis ipse loquatur in terminis primi temporis, itaq; p̄cedentis Ampliationis, & contrarium velle videatur in hoc tempore, vt patet ad num.x.dans nouū intellectum.ad.d.c.ii. videlicet ꝙ ita dispo nat quia renunciatio non facta in superioris manibus nō tenet. Nihilominus puto suam intelligētiam esse contra illum textum.ibi. antequam &c. vbi patet ꝙ post renunciationem eum admittit.quem non admitteret si non teneret cum frustra fiat quod factum non releuet.l.prima.C.de thesaur.lib.x.&.l.nihil frustra &c.l. si qn̄. C. de in'off.test. cum simil. ¶ Vnde do alium inellectū ad.d.c.ii. ꝙ Renunciatio non corā superiore teneat si cum iuramēto, in p̄iudicium tamen Renunciantis, sic ibidem loquitur. Et tunc dico sic ꝙ aut est notoriata & loquimur nos vt obstet, aut notorianda puta per sententiam tūc minus obstet & sic loquatur.d.c. ¶ QVE dicta procedunt nisi post Renunciationem per longum tempus ante spolium possessionem continuasset, vt per lapū in allegat.89.per Anchar.i cōsil.117. hoc est vel saltim triēnium. Cassiador. in decis.4.num.5.de restit.spoliat. iuxta regulam Leon.de triennali pacifico possessore. ¶ QVERI hoc in loco posset an agens interdicto recuperāde, repellatur a tertia persona de cessione excipiente, concluditur negatiue. ob rationem quia sufficit quo ad tertiam personā dici posse ꝙ spoliatus illo tempore de facto saltim possidebat. Cassiadorus vbi supra. ¶ Et hec omnia in spolio violento procedunt prout nr̄a Regula se habet. ¶ Quid autem sit in non violento, an qui post spolium renūciauit, si restitui añ omnia petat, recipendus sit. vidistis in fallen.14. XII.

12 PRocedit etiam si spoliatus cōtra se petitorio agi consentiret. Nam eo nō obstanle, pro spolio prius commisso reintegran de iudicio agere posset. Ripa hic post Bar.in.5.combinatioñ. ¶ Exemplum si spoliatus sim deinde quoquo modo ipsius rei nudam consequar detentationem cuius occasione agi contra me petitorio ceptum sit iuxta. L. officium. ff. de rei vendic. Non propterea quia nō obiecerim petitorio impediar quin possessorio vti valeam, & quin in petitorio (donec ante omnia restituar) supersedendum sit. ¶ Dūtamen super eo non fuerit conclusum, nam conclusio in cā sententie equiperatur, dictum est in prima fallen. vnde petitorium non supersederetur. ¶ Nisi in casu quo spoliatus vltra se offerat probaturum ꝙ (nō obstante dominio alterius) possessio penes se esse debeat. Tunc obseruarem in petitorio, non obstante cōclusione. qui nimmo sententia (si eam exequi peteretur) esse supersedendum. Et moueor ex vulgari regula ꝙ turpius eiicitur q̄ non admittitur hospes. l. ii. ff. de his qui sunt sui. Item & vt circuitus euitetur. per. l. dominus. ff. de condit. & demonstr. ¶ Redeundo Ampliatio vera est. quia quāuis spoliatus petitorio agi consenserit, non tamen id factum esse dicetur ad possessorium excludendum. vt in prima fallen. dixi. nam dominium non vt possessorii exclusiuum ante possessorium ceptum, intentatum fuit argumēto.l. decē.de verb.obligat.pro quo vide.Bal.in.l.incerti.num.8. XIII.

13 AMpliatur procedere in spoliato a sua libertate. Puta quia bona equiualentia possidebat, & nihilominus pro Ciuili debito extitit carceratus. Est enim ante omnia restituendus. Bar. in. l. ii. in. §. fin. ff. de custodia reorum. Lapus in disput. incip. iniuste carceratus Alex. in. l. legata inutiliter. ff. de adim. legat. Felyn. in c. cum dilectus. col. iii. de rescript. ¶ Nã quãdo indebite carceratur, vim dicitur pati. vt est tex. vbi Bar. Bal. Paul. & omnes. in. l. plerique. ff. de in ius vocan. & dicitur vis spoliatiua libertatis, vt ibidem & in. l. prima. ff. de liber. homine exhiben. De quo Bart. Veron. in consil. 19. Ciuilium. Ergo &c. vt etiam per glo. & doct. in. c. cum inter. de except. ¶ IN quo est, aduertendum non dici libertati restitutum eum, qui fideiussoribus relaxatus est, vel sub qua (etiam minima) promissione de repsentãdo, vel redeundo. Dummodo carcerationi non consensisset, quod est si ante protestatus esset. vt per eundem Veron. ¶ Quibus etiam adendum ꝙ libertas est inextimabilis res. l. inter stipulantem. §. sacrã. de verb. oblig. Vñ tãto maior spoliatio dicetur. vt alias dixit Bar. in sua disput. incipiẽ. Lapꝰ fuit captus. facit. l. in seruorum. ff. de penis. ¶ HEC tñ ĩpropria ẽ ãpliatio, qa liberi hominis possessionẽ nemo habere dr, ẽt si in vinculis eũ teneret. vt ẽ tex. in. l. cũ heredes. i. eodẽ. Iuncto qa restitui petẽs aduersarii possessionẽ ꝓbare tenetur, vt i. c. cõsultationibꝰ. de iur. ꝑron. & dicit Abbas i. c. ex pte. eodẽ. ¶ Hec dicta nedũ ꝓcedũt si ab aduersario qd sup eodẽ, vl' diuersa re moueretur, sed & si ab alia psõa, hoc mõ ĩtelligo veronẽsẽ vbi sup. nu. 6. ñ ãt ubi disputari cõtingeret sup capturavt p eũd. XIIII

14 PRocedit etiã si Ecclesiæ noĩe quis spolietur. Abbas. in. c. p. eodẽ. Ripa hic. Vidẽda est fallen. 8. ¶ ET Aduerte ꝙ si (dũ se tueatur) aduersus Clericum spoliantem iniiciat manus violentas (cum sibi ac sua tueri licuerit) minus in penam. c. si qs suadente. 17. q. 4. incideret. Innoc. & Ioh. an. in. c. si vero. de sententia excõm. Abbas in. c. olim eodẽ. num. 10. dũmodo modum non excessisset ut per eosdem. ¶ Quid autẽ si ignoranter manus violẽtas iniecisset, & qñ vltra excõmunicationẽ tẽporali pena sic afficiendus, Item quando irregularitas incurratur Abbas. vbi supra. XXV.

15 AMpliatur procedere quãuis non suo nomine sed alterius (pro quo de Rato promittat) quis vellet ante omnia reintegrari. l. prima. C. si per vim. vel alio mõ. vbi tex. glo. Bal. & Salyc. ¶ Subdentes ꝙ et inhabiles personi (si inde sint expulsæ quo alterius nomine possidebant) ad recuperandam admitterentur, sed hec impropria Ampliatio est ad. d. l. si quis. ibi ante omnia. quia parum aptaretur, sed potius conuenit ad. c. reintegranda. iii. q. prima. XVI.

16 PRocedit in spoliato a iudice tanquam a, priuata persona tradit Abbas. in c. dilectus. in. vltimo. not. de rescript. vbi Felyn. Multa congessit. & in. c. cum causa. de officio delegat. videnda est bona additio ad decision. Tolosan. 490. ¶ Nã non tantum restituet, sed & possessione restituta, non amplius vt iudex (si recusatur) procedere valebit. cum non immerito suspectus dici mereatur. Abbas in. c. conquerente. num. xi. eodem. Ad quod glo. in. c. statutum. in verbo. Copia. de rescript. in. vi. ¶ Item conclusio procedit in iudice incompetẽti qui procederet tanquam competens ad se possessionem auocando, tunc enim spoliare dicitur, sic loqui puto. d. Antonium, in. d. c. conquerente. Nec non Socinum in consil. xii. col. ii. in lib. p. ¶ Inter alia exempla conuenit illud Decii in consil.

115. in clerio spoliato secularis iudicis auctoritate, in terminis Ancharani in consil. 249. ostenso de clericatu, alias nõ restituetur. ¶ Item in iudice competenti, qui absq; alia cause cognitione processisset. Oltradus. in consil. 227. Butrius in consil. 61. Veron. in consil. 19. Rom. in consil. 157. Socin. in cõsil. 12. I lib. p̃. Decius vbi supra. Crauett. : 24. ¶ Nã quãuis iuste possideat qui Auctore p̃tore possidet, vt in. l. Iuste. i. eodem. tamen id verum est si auctoritas legitime intercessisset, alias spoliatus alter diceretur, per. l. Meminerint. C. vnde vi. vbi Cyn. Bal. & Ang. & habetur in. d. c. conquerente. Et per Decium in. c. referente. de p̃ben. in cõsil. 191. Calcan. in consil. 120. num. 2. Boerius. in decis. 138. in. 2. parte. ¶ IDEM si cum cause cognitione, tamen ipse iudex, ad exequutionem post interpositam appellationem processisset. ii. q. 6. c. Appellatioñ interposita. ¶ Vel interposita falsi querela puta dicẽdo sententiam fuisse latam per falsos testes, quãuis hoc vltimo casu non ante omnia restitutio fiet sed falsitate probata sic specul. de petit. & possess. num. 4. ¶ Que omnia largo saltum modo in verbis. d. l. si quis. ibi ꝙ si omissa Interpellatioñ vim possidẽti intulerit, comprehẽduntur. XVII.

17 AMpliatur vbi occasiõe sententie (aliter tamen q̃ vt supra) nulle videlicet quia exequute, quis fuerit spoliatus Bal. Ang. Salyc. & alii in. d. l. Meminerint. C. vn. ui. & tex. in. c. causa. vbi Abbas & doct. de officio deleg. volens etiam ꝙ possessionem adeptus ex tali sententia ius omne (si quod in re habebat) amiserit, per. l. si quis in tantam. C. vnde ui. ¶ Nam ut hic Ripa dicit, est in lata culpa iuribus per eundem faciũt que glo. & doct. in. c. causa matrimonii, de officio delegati. Quod nõ aliter intellexerim q̃ si sciẽs eẽ nullam pro exequutioñ institisset. ¶ ET noto in his quibus ignorantia iuris minus damnosa est. ¶ Aliatum vero personarum scientia ipsa vel citationis defectu, Mãdati, siue incompetẽtie iudicis argueretur sũt enim naturalis rationis defectus, nõ sic vbi Ciuilis tantum ratio deesset, ita Felyn. in. c. cum causa, num. 4. prout & ordinis peruersio est. ¶ Quod vltimũ Felyn. in simplicibus terminis procedere dicas, non vbi ex aduerso de nullitate protestatum esset, nã tũc dicitur Culposus cum peritiores consulere debuisset, & hoc eẽ puto de mẽte Felyni vt sumitur ex suis verbis, ibi scire deberet. ¶ Dum autẽ a, minore seu rustico &c. Excipit mulierem ex ratione quia non excusatur aliter q̃ in casibus iure expressis, vt per Bal. in. l. fin. C. de iuris & facti ignoran. vt sic ne p̃ a, defectu ciuilis rõnis excusetur, Mihi minime satisfacit. Ad iudicia enim pertractanda pari modo mulier est inhabilis. l. ii. ff. de regul. iuris. l. prima. ff. de postul. ¶ Vtcunq; sit, si defectu ciuilis tantum rationis sententia sit nulla opinor vt exequutio ante omnia retractetur. Sic spoliatus sit restituẽdus, Non autem is qui dicitur spoliatorius (quod in re habet) amittat. cũ neq; verba. d. l. si quis in tantam. conuenire possint ¶ PRO istis videnda sũt supra proxime allegata. & que infra. in 27. Ampliat. XVIII.

18 AMpliatur ad casũ i quo validam & iustam sententiam quis obtinuisset, nihilominus de facto & resistente possessore possessionem adipiscatur, Bar. & comuniter doct. in. l. iuste possidet. i. eodẽ. ¶ Hic ctus enim ante omnia restituendus est, etiam ꝙ eiiciens tãquam exequutor sententie sue potestatem ingrediedi propria auctoritate habuisset ita Bar. in l. creditores, l, 27, col. C. de pignor. in. iii. principali questioñ. Bal in auc, omnino. in penul. col. C. ne vxor pro marito. Ang. Imol. Paul. in. d. l iuste. per tex. in. l. nõ est. ff. de regul. iur. ¶ Volentes capturam etiam persone posse committi par

ti, dūmodo sint ui. Ad ꝙ Abbas. in. c. de cetero. de re iudic. i penult. col. ¶ Vbi quāuis Felyn. videatur esse cōtrarius tamen remouetur vt in apostill. ibidem. Que allegat Bar. in. l fin. C. de edict. di re Adrian. tollen. in. iii. col. & Anchar. atq; Gemin. in. c. fin. de rescript. in. vi. volentes licētiam intelligi citato prius possessore. atq; eodem permittēte cum multa ad impediendam exequutionem sententie valide opponi possent vt in eadem apostill. ¶ Ripa tamen hic Felynū saluare conatur. In casu saltim in quo contra possessoris resistentiam ingredi eius sine magno periculo vl' sue verecundia cessare nō potuisset per ea que Bar. in. l. vt vim. ff. de iustit. & iure. Cui respōdendum putarem culpam sibi imputandam. argumento Regule damnum. in lib. vi. Debuisset enim prius aduersariū citare vt sup̄. iuxta. l. qui accusar̄. C. de eden. Iūcta. l. de vnoquoq;. ff. de re iudic. & l. ii. ff. de iur. & fac. igno. XIX.

19 Mpliatur ad casum in quo spolians per Principem cōfirmaretur, vt in. l. auctoritatem. vbi Bar. Bal. C. vnde ui videndus est Iason in. l. Clam possidere. in. §. fin. i. eodem & Bal. in. c. p̄. ad finē. de natura feudi volens ꝙ Principis concessio de feudo per vim occupato nō tenet. Idem vult Felyn. in. c. postulante. in. c. in nostra. de rescript. ¶ Quod tanto fortius procedit in spoliato lite pendente quanto ꝙ odiosior est per ea que Rota in nouis. decis. 14. & in Antiquis. prima. in fine, adeo ꝙ per spoliatorem exceptio alterius spolii. opponi nō possit. vt est glo. in. c. ii. & in. c. bone. de appellat. vbi Abbas. AMPLIATIO hec cessat vbi Princeps scienter hanc auctoritatem interposuisset secundum Petrum. Argumento. l. Princeps. ff. de legibus. & l. quidam consulebat in fine. ff. de re iudic. habetur in Addit. ad Bellē. in decis. 105. ¶ A, quibus discreparem, nisi appareat ex iustissima causa Principem fuisse motum, Puta pro bono publico & pacifico statu regni vt per Capicium. in Neapol. decis. 69. Ita & Bartolus prius in tractatu tirannidis. quest. x. ¶ Nec obstat si diceres ꝙ Bartolus cōtradicit, dum p̄supponit ꝙ de cā nō aliter pateat, sed consistat in mente ipsius Principis. Quia (si recte intueberis) tūc loquitur vbi de euitando periculo vniuersali tractetur & ob id tirannidem cōfirmaret que ratio in terminis istis cessat. vbi de commodo particulari &c. nā publica vtilitas priuatē prefertur vt in vulg. Item casus Bartoli est vbi confirmat Princeps ex magna necessitate. hic secus. Ergo &c. l. prima. de officio consul. cum simil. ¶ Nec obstat dicendo ꝙ iuxta causa in Principe p̄sumatur, quia communiter respondet, vt per Felyn. in c. cum olim. xi. col. de re iudic. nam cū sciēter Princeps eiectionem confirmet inficiari nequiret quin improbe factum sit. Ad quod ē tex. in. verbo improbe. in. l. auctoritate. C. vnde ui. Quod etiā puto voluisse Bal. in. c. nihil. in. iii. notabili. de p̄script. ¶ Facit id, ꝙ alias dicitur & probatur per. l. serui. C. quibus ex caus. pro p̄mio libert. serui accipiūt: vbi not. Bal. & per Deciū. in cōsil. 157. Incip. in casu. & in cōsil. 373. & hyppol. in singul. 200. videlicet ꝙ si ex cā Princeps quem sua re priuet. sibi. p̄cium refundi debet. & facit quia Princeps & si lege solutus sit, non tamē illa honestatis. Hipp. in vult. singul. 100. ¶ Non obstant allegata per Petrum vbi sup̄. quia respōsio Bona erit, vt sic dicamus Principem ante spolium auctorizando id de liberate facere, hoc ē vt expulsio sequēs pro spolio non sit habēda. Vnde sequitur ex facto illo ꝙ spoliato nullum ius quesitum esse dicatur. consequēter neq; ius petēdi restitutionem. argumento. l. ii. ff. de iis qui sunt sui vel alien. iur. & c. si Motu proprio. de rescrip. in. vi. ¶ Et in isto casum dico procedere id quod Felyn. vbi supra. videlicet. ꝙ in Principe non p̄sumitur violētia. ¶ OBSTA

RE videtur ꝑdictis. id quod posuit Salyc. in. l. auctoritaté. C. vnde ui. ꝙ Princeps confirmando spolium antea factũ videtur remittere violẽtiam. atq; de nouo possessioné conferre. Propter quod Rebuffus I tractatu. de Pacific. possess. num. 257. tenet ꝙ Papa ex certa scientia inuasionis & intrusionis. Confirmãs intrusum seu melius loquedo de nouo concedens dicatur purgare vitium sic vt non amplius violẽtus dici arguatur. ¶ Mihi videtur posse responderi (si verum est) ꝙ id solum in Papa procedit cuius potestas in bñficialibus maior est q̃ illa Imperatoris in tẽporalibus. ¶ Beneficialium enim penes beneficiatũ nullum est dominium sed duntaxat administratio simplex. Gemin. in. c. ad decimas, in. vi. Dicitur & est procurator nõ dominus. c. ii. de donat. Archid. in. c. quia sepe de elect. in. vi. In quo uidẽdus est Socinus in. consil xiii. in prima parte. ¶ Sed Beneficialium quia sunt Christi. (Et intelligas sano modo hoc ẽ nullum super iis humanum dominium reperitur, non autem quin omnia alia celi & terre sint Christi) cuius Vicarius in terris ẽ Papa cum omnimoda potestate, solus ipse disponere ad libitũ potest. neq; etiam dici potest earundem dominium apud aliquam Ecclesiam eẽ vt dicit Paul. de Castro. in consil. 281. & Felyn. in. c. que in Ecclesiarum. de cõstit. num. 4. vbi apostill. vnde non est arguendum ad temporalia. quorum particulare dominiũ particulariũ personaꝝ est vt in. titul. ff. &. C. de acquiren. rerum domini, igitur &c. XX.

AMpliatur procedere cõ
tra singularem successo
rẽ in re & in uitium uio
20 lẽti. Quod uitiũ quoq;
uerificatur si in loco siue oppido illo uiolẽta expulsio eẽt notoria sic Abbas. in cõsil. 100. in ꝑ. vol. Capicius in decis. Neapol. 69. num. 33. ¶ Vel successor expellentis esset uel cõsanguineus, aut Affinis qui a, communiter accidentibus talia sciũt, aut aliter ex coniecturis sciẽtia pateret vt dicit Abb. in. c. sepe num. 14. eodem. nam quãuis iuř ciuili successor spoliato restitueř nõ teneatur. l. cum a, te. ff. de ui & ui armat. ex ratione Bal. in consil. 33. & 321. in tertio uol. quia interdictnm vnde ui personale est secus tamen est iure canon. dicit Innoc. in. d. c. sepe. Subdens idem eẽ quãuis Res trãsiret per mille man' itaq; in successore mediato qui mala fide possideret vt ibidem Abbas qui inde ponit ꝙ si eiiciẽs ipse deinde ab eadem re inuasa eiiceretur (quia in inuasionis sue peccato fundare se non posset) & si habeat interdictum de quo in. l. cum fundum. ff. de ui & ui arm. non tamẽ restituẽdus est. Sed ꝑ loco spoliatus restituetur per cõditionem seu actionem descẽdentem ex. d. c. sepe. ¶ Ius. n. Canonum vbi agitur de peccato & in ciuili foro obseruãdum est dicit ibidem Butrius num. 7. & Abb. num. 4. quãuis aliud uelit in. c. cũ ad sedem. num. 27. faciunt que Bar. in. l. si coloni. de agric. & cẽsit. lib. xi. Ang. in consil. 156. Alex. consil. 6. in vol. tertio. ¶ Vñ per hec Addo ꝙ ipse raptor iterum spoliatus vt supra non impediretur interdicto recuperande vti, donec per iudicem Ecclesie sibi inhibitum nõ fuisset super quo nullus alter q̃ Ecclesiasticus adiri poterit ad quem animarum cognitio spectat. c. nouit. de iudic. cum simil. Credo etiam dixisse in fallen. 2.

ADVERTO ꝙ remedium canonis reintegranda. datur & cõtra bone fidei possessoré qui nec ipse spoliarit spoliariq; fecit ut dicũt Archid. ibidem. & hostien. in summa. in. § tertio. I versic. sed conditione. est glo. in. d. c. cum ad sedẽ. vbi Abbas declarat in tertio intellectu. & in. c. sepe. Lapus in allegat. 52. & communis intelligecntia. quod ꝑdictis obstare vř. ¶ Nihilominus dic ꝙ bonefidei possessor restituere tenetur sed non ante omnia quominus de iusto titulo docens quem aliunde habuisset audiendus sit, male fidei uero secus, nam ante

omnia tenetur &c. nisi spoliatus de suo dominio cognosci passus eēt. ut habuimus in fallen. prima. ¶ Sicut ēt in alio differunt quia si non uitiose possederit quis minus ad fructus teneretur. c. grauis. ubi per omnes. eodē. Vitiosum possessorem intelligo eum qui omni tempore male fidei possessor fuisset, secus ubi duntaxat ex post facto. per ea que Socin. in. l. rem que nobis, eodē. ¶ Hūc enim puto ꝙ in aliquo a, suo differat auctore: Auctor enim eo ipso quo possidere reperitur dicitur eē spoliator cum in dubio iura secundam possessionem uitiosam esse p̄sumant vt dicunt Innoc: in. c. ii. de in integr. restit. nisi per longū tempus in possessionē fuisset vt per rotā in nouis decis. 4. per Alex. in cōsil. 142, in p̄: vol. Frāc. de Curte. cōsil. 71. absq; alia igitur (vt dicūt) probationē primus spolians ex generalitate. c. reintegranda. restituetur. . Innoc. in. c. sepe. eodem Abbas. in. c. cū ad sedem. Decius in cōsil. 252. secūdo uol. Ruinus. 51. uol. 4. ¶ Non sic dicendū eē credam vbi quis ut successor possidere reperiatur. Iustā enim iste causam ignorātie habet. l. qui in alterius. ff. de regul. iur. Sed & si ex post facto sibi notuisset spolium actoris duntamen onerofo titulo eam cōsequutus esset de quo in fallen. 22. ab eodem (qui etiā communi reputatione dominus habebatur. de quo Bellem. in decis. 594.) etiam per. c. reintegranda (vt puto) restituere nō teneretur. ¶ Nisi actor potiorem dominium ostēdere paratus esset vt intellexi. d. c. ibi suas res &c. tūc enim verteretur proprie periculum anime super quo secundum doct. fundatur ille textus. vt dicit Innoc. & Abb. in. d. c. sepe. quicquid Boerius. decis. 7. ¶ Vel nisi possessor prior se ab auctore secundi violenter spoliatum ostendisset quo etiam casu nec indistincte credam hunc successorem compelli ad restituēdum: ¶ Quid si potiorem in dn̄io suum auctorem fuisse edoceret, profecto contra spoliatum etiam violenter. excipere de tali dominio posset de quo minus Auctor eius potuisset vt diximus in prima fallen. neq; mirum est cum interdictum vnde ui sit personale vt supra diximus & eo modo etiam dicamus esse remediū d. l. si quis ad se fundum, nō enim alterę violentia respicit q̄ inferentem, Probo per uerbum ibi alias penas. natura dictionis alias est copulare similia expressis. glo. in. l. si fugitiui. in verbo alia. C. de seruis fugit. ergo celeris restitutio de qua. ibi. ante omnia &c. pena est. sed pena tenet suos tantum auctores. Hypp. in consil. 64. & 73. Propter quod fit ut crimina morte extinguantur Allegatis pēr Felyn. in. c. a, nobis el. 2. de sentētia excōmunicat. Igr̄ &c. ¶ Hec Addo ad Franc. de Curte in consil. 70. in prima col. in versic. p̄missis &c. dum ponit quatuor necessaria ut quis spolio agere possit, quem sequuti quidā fuerunt in. l. prima. in. §. rectissime. ff. de ui & ui armat. nec non Boerius in decis. 238. Vide. fallen. 56. & 59. ¶ Nō obst. Capici'i Neapol. decis. prima. ꝙ successor melioris conditionis eē non debeat auctore suo per glo. secūdam. in. l. si duo. ff. vti possidet. quam sequuntur Bar. & Ang. quia vt puto nō sufficit ista ratio in terminis nostris necesse enim est extare qualitates omnes de quibus in. d. l. si qs. ibi possidenti intulerit. & in. d. l. si qs in tātam. ibi furoris audaciam. Que verba respiciunt personam duntaxat inferētis vim quibus detractis dispositiōes ille cessāt. argumento. l. in delictis. in. §. si detracta ff. de noxal. ¶ Vñ dico ꝙ quāuis res ui tiosa sit respectu restitutionis vt nō obstante temporis cursu restituenda sit & dicam in Ampl. 35. non tamē est respectu celeritatis nisi in personam violenti spoliatoris vel scientis a, principio successoris. credam igitur decisionem ipsā Neapolitanam potius adaptabilem ad interdictum vti possidetis. & de qualitatibus uide Abbat. in. d. c. sepe. num. 13. ¶ Circa scientiam dicendum est in dubio non presumendam vt dicit Abb. in

d.c.num. 14.argumen.l.merito.ff.pro socio. Aliter si probaretur, nam tūc ante oīa &c.vt in.d.c.In quo(stāte purificatione) talia uerba subintelligētur per regul.l.filiū hēo.ff.ad macedon.nā rem acceptās a,qua eiectū quē sciuisset ratificasse vr̄ vt dixerā in. 11. Ampliat. Et in hoc rō p̄fata ne melioris cōdōnis&c.sub intrat. ¶ Quod itellige si principal'r acceptet vt q̄a sit pticularis successor sec'si vniuersalis arg.l.l modicis.ff. d cōtrah. ēpt.de quo oīno uide ī āpliat.40.XXI.

21 Ampliatur vt ante omnia spoliatus restituatur ne dum ad ipsam rem a,qua fit eiectus.sed & alias omnes res que sub illo iure, quo mediante earūdem possessionē adeptus est claude rentur. exemplum heres hereditatem vt adiret unius tantum hereditarie rei possessipnem adeptus esset a,qua deinde per pretendentem se heredem expelleretur,nedum ad eam sed & alias omnes hereditarias occupatas per eūdem (quāuis nūquam ab herede spoliato possessas restituendus esset. Moueor per ea que Innoc . in . c. in literis. num.8.in versic.vnde &c . eodem . vbi vult ꝙ canonicus vtens aliquo iure canonicali vt aliorum iurium possessionē acquirat omnium quorūcunq; possessionem seu quasi acquirit. Rota in nouis 277.Videndus est Ancharan.in.c. sine possessiōn in.vi. Melius mihi dicit Dinus in.c.p̄.in eodem libro,quāuis id esse asserat de rigore satis enim equum puto esse priuilegium spolii. fundatum etiam est in regula equitatis de qua in.l. nā natura.ff.de cōdit.indeb. ¶ Modificarem cōclusionem procedere vbi spolians sciret eo ipso ꝙ spoliatus pro herede possideat. in istis enim terminis Innoc.vbi supra loquitur. ¶ Itē modificarem ne procedat vbi occupasset aliquas eo tempore quo spoliatus ,a diuersis rebus adhuc se heredem esse non profitebatur, tunc enim primas non ante omnia &c. quāuis sub eodem iure claudantur , sed & nō prius restituere tenetur ꝙ si hereditatis petitioni fuerit conuictus . In iis enim potior erat conditio possidentis argumēto. l. siue autem. ꝗ.si duobus. ff. de public. facit Innoc.in.c.olim : &.c.cum venissent.eodem.dicens ꝙ qui continuat non spoliat. Et hec procedūt constito spoliantem heredem non esse secus vero vbi lis sub dubio certamine reperiretur . Induco rotam. 8.in vltimo. decis. in versic . mortuo quodam. vbi ꝙ agens nomine prebende spoliate ad restitutionem quarundam rerum non auditur. Si Aduersarius se nomine prebende in qua ius habet illas possidere dicat. & videnda est quia late hinc inde arguendo disputat. XXII.

22 Procedit in nudo detētore qui tamen lite pendente quāuis nō violēter spoliatus extitisset nā ani omnia venit restituendus, ꝗ dicam ut materiam plene tangamus nā non conuenit ad.d.l. si quis cum restitutio hec per iudicis officium explicetur notat Innoc.in.c.dilecti de maior. & obedien. Rota in Antiquis. 56. ¶ Secus ubi lis non pēdeat vt hic Bal.de Bartolinis.in fallen. 16. Quem sequitur eneas de Falcon.in tract.de reseru. benefic. in.xi.effectu ad cart. 36. Vbi late de spoliato a,beneficio reseruato ne sit restituendus. Cum reseruatio nedum possessionem sed etiam detentationem inficiet.ut per Bellem.in decis. 536.&in Antiquis.decis. prima. ¶ Sed quoniam insisti posset,in dubio magis possessorem ꝗ detentorem esse p̄sumendum, ut alias diximus per tex. in.l.& habet.in.ꝗ.cum qui.ff.de pcario.& in.l.prima.ibi.ab eo qui insistit. supra titulo nostro. Opus erit spolianti probare incontinenti spoliatum vel pcario vel alias eius rei nudū esse detentorē. Rota in Antiquis. 274. Innoc.in.c.in literis.codem. ¶ Secus si ab altero ꝗ spoliante detentor esset nā indistincte tunc restitueretur non. per. d.l.si quis. uel interdicto.Sed extra ordinem

ktem officio iudicis. vt est textus vbi. bo na glo. in. l. & ideo. in. §. neratius. ff. de condit. furtiua. & in. l. non tamen. ff. de petit. hered. Redeundo pro ampliatiõe induco textum in. l. si quis in tãtam. C. vnde ui. & eum intelligo in lite penden te &c. vult enim spoliantis dominiũ per di ergo, ꝙ nullo mõ excipiat q̃n añ oĩa &c. limita nisi de nõ iure agẽtis clare cõ staret ut posuerã in fallẽ. 16. XXIII.

23 AMpliatur ut si spoliator restituẽdi facultatem ha bere desiisset (etiam sine dolo nam sufficit ꝙ se mel in culpa fuerit ut di cit Abbas in. c. sepe. num. xi. & 21.) ni hilominus de dominio excipiens non prius q̃ eius. Rei (a, qua deiecisset) esti mationem spoliato soluat, Audiri debe bit, vt in tertia, diximus Ampliat. ¶ Du bium fieret quid si spoliatus agens insi stat in re nec eiusdẽ valorem uelit. pro certo uidetur ut Ampliatio cesset per re gulam, cum non stat per eum, in. lib. vi. ¶ Rota in Antiquis. 84. videtur contra riari dum indistincte vult spoliatorem fraudolentum si velit cedere bonis vt pe titorio agat, non audiri. Qui casus recte intuendo capit Rei estimationem. ¶ Itẽ obstat in verbo fraudolẽtum. in fine de cisionis ac si diceret secus esse in nõ frau dolento. Puta eo qui credens esse suam rem alienasset. vt sic cedens & si bona non equiualeant audiendus sit. Facit. Azo. in. d. l. si quis. ibi intuendum ẽ quo animo uim intulerit habetur in glo. ma gna. ¶ VNDE concludo ꝙ si spolia tor rem possidere desierit ita vt etiam re stituendi facultate careat offerens eius valorem vt petitorio agat spoliato re nuenti nequaquã audiendus sit. ¶ Si ar gueres ꝙ hoc stante fieret inconueniẽs, vt & ipsa re atq; eiusdem valore spoliatũ carere cõtingat, eiq; afflictio adderetur. cõtra. l. iure succursum. ff. de iure doct. Responsio ne dum illa est ꝙ sibi sit im putandum qui valorẽ non acceptet, sed & alia cum remedium agendi cõtra pos sessorem sibi minus desit, ut in alio pro posito ponit Abbas in. d. c. sepe. ¶ Qua facta restitutione neque credas in petito rio spoliatorem audiri, nam cum frau de a, se illam abdicauerit, & eo animo vt spoliatus eius commodo careret, ex ipso spolio vis spoliantis (que quãdoq; dominium in penam aufert vt in. l. si q̃s in tantam. C. vnde ui) colligitur mani festa, & ex ipsa cõtractatione post inter pellationem in se factam colligitur fra us. l. cum postulassem. ff. de dan. infect. l. Mora. ff. de vsur. ¶ Vel etiã post vim commissam cum suspicari debuisset se interpellari ut dixi in fallẽ. 48. ¶ Cum igitur omnia que potuerit improbe fe cit ut alter a, rei dominio caderet, dedi gnari non debet. si & ipse in eodem au diri nõ mereatur. facit rubr. ff. ꝙ quisq; iur facit ꝑfata Rota. 84. dũ indistincte vult ẽt ꝙ bona spoliantis cedere volẽtis valorẽ excedant eũ nõ audiri. ¶ AVT non dolose habere rẽ desiisset, quod ex ipsis rerum argumẽtis percipi potest vt dicit glo in l. dolum. C de dolo. tunc satis est vbi tantundem offerat uel esti mationẽ ad hoc vt super dominio suo debeat audiri. Puta contra spoliatũ nu dum detentorem contra quem nudum etiam petitorio agi potest. per. l. officiũ ff de rei vendic. cum simil. ¶ Interest enim spoliatoris declarari dominium suum. non ad effectum impediende resti tutionis cum iam spoliato de iure resti tutum sit, oblatione de qua supra facta vel apud iudicem de qua in l. obsignate. C. de solut. sed ut a, detentore ipso ven dicet. d. l. officium. ¶ Qua uendicata eius ẽt estimatio (prius per spoliantem spoliato datam vt supra eidem spolian ti per iudicis officium restituenda ẽ. ne alter cũ iactura isti' locupletetur. vulg. l. nam natura ff. de condit. indeb. Argu mento. l. si inter me & titium. ff. si certũ petatur. ¶ Prepositis Addo, vbi faculta te restituẽdi careret quia ad ludum, vel ad scortum errogasset, ita ꝙ neq; valo rem spoliato daret obseruari glo. fin. ff.

de in ius voc. ꝙ qui non habet in ere luat in corpus. XXIIII.

24 Mpliatur ad bñficialia. i qbus requiritur tituli color ut in. 22. fallen. dictū est, nam non obstante ꝙ spoliās de intrusione spoliati uel nō canonica īstitutione, itaq; uitiosi ingressus excipiat spoliatus (dum colore foueatur) ad beneficiū restituendus est. ut habetur in. c. in literis. & in. c. Item cum quis. eodem. Rota in nouis. 439. Minus obstante exceptiō Reseruationis nisi id incontinenti edoceatur per ea que Innoc. ibidem & Rota in antiquis. decis. 274. ℭ Dubitatur vbi alio modo exciperetur, puta dicēdo ꝙ alter (per cuius obitum spoliatus beneficium & eius possessionē obtinuisse asserat) tēpore ptensi spolii uiuebat. Omnes pter vnum in. d. Rota. concluserunt excipiētem (quāuis spoliantem) esse audiendū quominus ante omnia restituere teneatur. ℭ Ille solus. i. Guilielm. de Alam. collector nouaq; decis. cōtt. p tex. in. d. l. si quis ubi quāuis solā dominii exceptionem excludere uideatur, eius tamen rō. idest odium violēti in omnibus spoliantem excludit. & respōdet ad id quod dicitur spoliantē se posse defendere multis modis procedere in terminis reintegranda. iii. q. prima. non autem dicte l. si quis. ℭ Concludo ꝙ aut exceptio tēdit ad ius hoc est spoliatum illo tempore non de iure possidere. tunc plurium opinio procedat cum satis sibi sit de facto in possessione esse. nam & Predo restituendus &c. d. l. prima. ff. de ui & ui arm. ℭ Si uero tēdit ad factum ut in dubio interptanda ē. per tex. in. l. prima. supra eodem. tunc aduerto ꝙ aut prima facie de expulsione ipsius agentis constat. & ipsius. d. Guil. opinio procedat. Pro quo induco textum in. l. vnica. C. de edict. diui Adriani tollen. & fortius hic ubi uiolentie odium &c. ℭ Aut prima. facie non cōstat, & Rota procedat. Cum taliter excipiendo nil aliud in effectu cōcludat q̄ negatiuam hoc ē actorē nō fuisse spoliatum. Argumēto. l. decē. de uerb. oblig. nō igr̄ dici posset cur minus conuentus in sua negatiua q̄ Actor in affirmatiua audiēdus sit. stāte regula non licet. de regul. iur. in. vi. V si pariter audiētur & q meli' pbabit obtinebit ut p apostil. ad. d. regul. nō licet. faciūt plurima argumēta, rote i ātiqs. decis. 54. et Addo ꝙ Abbas i. c. ii. de ordiñ cognit. nu. 21. ibi. & quando de deposito non constat & reus dicit se spoliatū equum est eum audiri. XXV.

25 Mpliatur ad res Ecclesie vacantis nam si violēter ablate fuissēt siue occupate prelatus deinde pro iis omnibus īterdicto vti poterit. ac si ipse possidens fuisset expulsus. Innoc. in. c. cū super. de causa poss. & propriet. Rot. i ātiqs. 226. ℭ Quod procedit nisi & ipse spoliator se esse platum, & eo nomine possidere profiteretur. Rota in antiquis. 541. & in ultimis. in versic. Mortuo &c. in ultima col. Circa medium ibi. ℭ Nec obstat ꝙ pbēda fuit spoliata. Nomie Cuius &c. vbi hoc idem expressit. conferunt que in. 22. Ampliat. diximus. XXVI.

26 Mpliatur procedere i eo qui spolium fieri mādasset uel suo nomine factū ratum habuisset Rota in nouis. 150. sic intelligēs regulam. c. cū venissent. eodē. ℭ Quod etiam procedit si debitor soluat alicui tanquam recipienti de mandato tuo, vt sciat sic tibi nomine suo solui, puta pensionem nam si postmodum pensionem soluere denegaret, is qui recipiebat (cū in quasi possessione exigēdi sit) añ oīa restituatur. Rota i Antiqs. 25. XXVII.

27 Mpliatur ad Monachū. Qui pendente inquisitione contra suum Abbatē (quē ipse Monach' prosequebatur) ab eodem Abbate spoliatus extitisset, nam quāuis

erat amouibilis ad nutum Abbatis, tamen restituetur. Argumento.l.si quis conductionis. C.locat.Innocen. in.c. olim.in uerbo restitutus i ultima opin. de accusat.Rota in antiquis decis. prima.quãuis aliter Innoc.uelle uideatur l.c.insinuãte.q cleri.uel uouen. ¶ Ampliationem sequitur Bellem.decis. 251. vide in fallen. 29. XXVIII.

28 AMpliatur vt ante omnia restituatur etiam si non ipse spoliatus, extitisset, sed facto illius per quem possidebat puta colonũ seruum, siue procuratorem, quorũ qs alteri seu extraneo possessionem contulisset.Casus est in.l.fin.C.de acquir.poss. iũcta glo.mag.in fine ibi amittit sed recuperabit per hanc legem &c. De cuius tamen intellectu & de quatuor casibus ibidem positis in glo. per Iohannẽ glos. antiquũ. Videndus est Bellem in decis. 104. Butrius, Abbas in.c.olim. num.xi.eodem.vbi de colono, mancipio, seu pensionario expulso, de quo isdem in.c.cum uenissent.num. 6. ¶ Et in hoc Ampliatio conuenit.non autem in malitiose tradẽte, uel eam deserente, de quibus isdem ad plenũ.in.d.c. olim. nam tunc nõ ante omnia vt hic. sed per c.reintegãda, & p.d.l. fin. restituetur. Et in hoc parificatio Abbatis ibidẽ non succedit.sed in eo an ciuilis possessio tũ uel an utraq; per dominum perdatur. ¶ Dum autem Abbas uult ꝙ proprietarius nõ perdit ciuilem ubi usufructuarius expellatur, uel alteri possessionem traderet, ideo aduertendum est proprietarium deiicere posse possessorem tanquam sue ciuilis turbatorem, nam tunc se tueri diceretur, ut in.l.iii.§.cum igitur.ff.de ui.& ui arm.l.fin.C. vnde ui facit Abb.in.c.cum uenissent eodem, num. 5.non enim apud istum naturalis possessio dicetur iusta, ex eo ꝙ ab usufructuario tradita sibi sit. nã ius usufructus personale est. vt in.§.finitur. Instit.de action. ad quod Decius in Consil. 204. a, quo iure iustitia illius personalis pendet igitur &c. XXIX.

29 AMpliatur ad eũ cui quando; possessio ualide collata fuiss.t, puta si Papa mandet Epo ne Prioratus Monachorũ uel monialium reuocet, cũ absq; causa nõ sint spoliandi, tamen Episcopus reuocauit atq; alteri prouiso possessionem dedit. nam quamuis prouisio atq; possessio datæ ualeant, nihilominus priuans (instante priuato) tenetur superiorem de causa docere. Ponit hec Bellamer.in decis. 255. ¶ Alias officium superioris imploraretur puta Patriarce uel Archiepiscopi uel Papæ vt Prioratus ante omnia restitui deberet. Argumento. d.l.si quis ad se fundum. Vel melius dic ꝙ nõ añ oĩa sed p c.reintegranda. iii.q. prima ut dixerã in fallẽ. 2. XXX.

30 AMpliatur ad quasi possessionem incorporalium. vt si tu cui ex cõsuetudine saltim fructu sconsignari debuissent. fueris, spoliatus. quia puta quis sibi consignari uiolenter coegisset. uelles reintegrari, pro certo vtili cõditione ex.d.l.si quis. vt in simil. Bar.in.l.iii.ff.de ui & ui arm. restituendus eẽs.Bellam.in decis. 466. incip sed dubitatur. ¶ Queri cõtingit quid si nõ violẽter, an restituatur per.c.reintegrãda.omnes in.d.decis.negarunt exceptis duobus cum istis opinio mea est per declarationem quam ibidem Bellam.posuit. ¶ Sed quando fructus percepti eẽnt vt casum ponimus, non uiderem aliter in Praxi deduci posse, ꝗ qui percepisset iudicialiter declarando ad ius percipiendi restituere cogatur. vel si potius excoriari pateretur iuxta.l.ii. C. de hered.instit. iudicis declarationi fiat.nam quoniam iurium possessio tradi nõ potest sicut neque aeris aut ignis. sufficiet hec declaratio. ALIVD Exemplum est ubi is a, quo fructus exegissem soluere recusaret, ex eo.n. solo spoliatus di-

dicor, vnde restituendus sum. Etiam si unius tantum anni recusasset, & in sequentibus soluisset, vt in simil. Rota in vltimis. decis. 18. ¶ Ampliatio probatur quia spoliato a, iure percipiendi fructus competit interdictum vnde ui. Rota Fastioli in causa quinta. sub dubio. 17. nõ igitur in quauis alia quasi possessiõ iurium incorporalium diuersum erit. Puta iuris eundi agendi, vel colligendi passagium, aliarumue seruitutum, ꝙ autẽ vtile non directum. tradit glo. & Bar. in l. iii. §. vnde ui. ff. de ui & ui arm. ¶ Alia exempla ponit Abb. in. d. c. ex conquestioñ. num. 9. eodem. ¶ Sed aduerto ad primum exemplum minus proprie dici spolium, cũ in incorporalibus difficilius qs possessioñ priuetur. Vnde vult Innoc. in. c. ii. de in integr. restit. & Anchar. in c. fin. eodẽ in. vi. ꝙ in istis etiã ex interuallo propria auctoritate possessionem recuperat. ¶ Ampliatio igitur procedit, nisi quis ab eo quẽ ipse prius spoliasset spoliatus extitisset. Quod ultimum ad secundum exemplum illud videlicet quando soluere recusaret adaptabile non est. que quasi possessio est vsus cum patientia aduersarii Bar. vbi supra. num. 12. XXXI.

31 AMpliatur ad casũ, quo tempore cepti possessorii recuperãde spoliatus vere nõ erat. Sed iudicio pendente spolietur moueor ex positis per Bellẽ. in decis. 512. vbi vult ꝙ si dicat superior commendator se non spoliasse inferiorem cõmendatorem sed dedisse Custodem bñficio vacanti non defenditur in iudicio restitutorio. Cum eo ipso quo venientem non admittit, spoliet. vt in simili dicam in. 39. Ampliat. Itaq; patet ꝙ post inchoatum possessorium, spoliatur. ¶ Et dixi eo ipso vt remouerem cõtrarium. de. l. non potest. ff. de iudic. ¶ Quod iudicium pẽdere largo modo capiamus. non a, sola litis contestatioñ. de quo in. auc. offeratur. XXXII.

32 AMpliatur vt quandoꝗ spoliatus restituatur licet aliter de spolio non constaret. Exemplum vbi spoliator contumax esset. ¶ Restituatur tamen sub conditioñ si & in quantum a, contumace spoliatus extitisset Rota in Antiquis. decis. 106. per not. per Innoc. in. c. g. perpetuus. de fide instr. iuncta. l. conductores C. locati. ¶ Que rota idem vult ubi spoliatus appellasset contra spoliantem, cum appellatio vim citationis habeat. Vñ sat e probare spoliũ añquam spoliator reuertatur quia statim recuperat. Hec minus cõuenit ad. d. l. siquis. ibi añ oĩa sed ad. c. reintegrãda. XXXIII.

33 AMpliatur ut spoliat' ante omnia restituatur ad feuda etiam ꝙ de titulo non doceret. ex ratioñ quia feuda quandoq; sine titulo queruntur, puta successione, inuestitura, uel quia ipsa tenuerit p Annos. 40. faciendo seruitia Regi. ut concludit Isernia in. l. Imperiale. §. preterea. de prohib. feudi alien. per Federicum. ¶ Que in officiis per Rege conferendis minime cadunt. Ita Capicius in Neapol. 77. atq; respondet ad supra dicta. in. fallen. 31. ¶ Sed infra annum in feudis possessoriũ recuperãde non post inchoari posset afflictus I Neapol. decis. 196. post Iserniã vbi. sup. XXXIIII.

34 AMpliatur procedere in eo qui renũciauit seu cesserit suo dominio & possessioni in fauorem alterius. Nam si a, tertio violenter spolietur, ante omnia restituendus est. Quia quãuis de iure non tamen de facto possessionem amisit. vnde hoc vltimum fat e. per rõnem. d. l. si quis rota in nouis decis. prima. Innoc. in. c. sup hoc de renunc. Quod procedit in prophanis. ut per Cassiad. I decis. 4. de restit. spoliat. Secus dicunt in beneficialibus. ¶ Aduerto ꝙ rationes iurium de qui

bus ibidem & in profanis vigent. quia
per renunciationem perditur naturalis
sicut Ciuilis.l.iii.§.in amittenda.vbi gl.
Alexan. & communiter supra. eodem.
¶ Vnde in isto casu credam profano-
rum restitutionem potius officio iudi-
cis q̃ remedio d.l.si quis.fiendam esse
sicut in simili de aliis detentoribus con-
cludit Abbas.in.c.contingit. de dolo,
& cõtum.num.20. ¶ Inter quos tamẽ
illa differentia est, quia qui precario vel
&c.detentori concessit, aget reintegran
da.vel alio mõ vt ibidem Abbas. ¶ Nõ
sic is cui renũciatum est, nam possessio-
nem (& si renunciatus amiserit) non ta
men ipse acquisiuit.l.cum heredes.i. eo
dem. Ergo minus spoliatus. vulg.l.decẽ
de verb.oblig.vt in alio proposito di-
cit Fran.de Curt.in consil.70. in secun
da col.versic.qnto &c. ¶ AMPLIA
TIO procedit in beneficialibus, puta
si post renunciationem ante ipsam spo-
liationem renuncians per triennium pa
cifice possedisse repertus sit. & quia ius
sibi de nouo quesitum esse p̃sumitur, itẽ
quia ordinarius eum sine titulo tãto tẽ-
pore non sustinuisset. vt dicit Lapus.in
alleg.89. Milis in verbo bñficium im-
petrans.in repertorio suo. Anchar. in
consil.117. Cassiad. vbi supra. est regu-
la Leonis.X.de triennali possessore nõ
molestando. & in decis.incip.Lapi alle
gatio.sub titulo.de cã possess. ¶ AM-
PLIATIO procedit si cum persona
li violentia spoliatus extitisset, & post-
modum iuri suo renunciauerit vt dixe-
ram in fallen.14. ¶ ITEM procedit
in bñficialibus quãuis non cum perso-
nali ui sed metu spolium cõmissum sit
atq; postmodum renũciatum. iis enim
casibus ante omnia restituetur. vt ibi-
dem dictum est. XXXV.

AMpliatur procedere nõ
obstante quauis ẽt lõgis-
35 simi temporis p̃scriptio-
ne, nam quando res ipsa
violẽter possidetur sui na
tura inp̃scriptibilis est.§.furtiue.iustit,
de vsucap.c.possessor.de regul. iur. in.
vi. Abbas in c.cum ex officii.col.4. de
vsucap. Cassiador.de restit.spoliat. de-
cis.6.num.5. ¶ Dubium est vbi nõ vio
lẽter, vna pars & communior domino
rum tenuit idem. ¶ Alia minor pars
(in vno voto tantũ) resedit vt iuri agen
di per.c.reintegrãda.spatio triginta an
norum inter p̃ñtes vel.xl.inter absentes
p̃scriberetur, per.l.sicut &.l.cum notis
simi.C.de p̃script.xxx.ãnorum. ¶ Isto
rũ fundamentis potius moueor de qui-
bus in.d.decis. ¶ Non obstant verba
in.d.l.si quis.ibi quacunq; conditione
temporis. quia iungo cum aliis.ibi.do-
lo aut violentia maiorum. itaq; textus
ibi loquitur in terminis.d.§.furtiue. &
c.cum ex officii. vbi Abbas in prima. &
iii.col.de p̃script. Adde.l.idẽ.est.§.hoc
interdictum.ff de ui & ui arm. Hoc mo
do tollo potissimũ fundamẽtũ cõtrarie
opinionis. Dico. n ꝙ in illo. c. Cano-
num p̃scriptio non reprobatur nisi vbi
ui vel dolo spoliatus a maioribus exti-
tisset. ¶ Nec obstat si p̃scribens cũ alie
na iactura locupletari dicatur, cõtra.l.
nam natura.ff.de condit.indeb. Quia
dicere sufficiet ꝙ sic legi placuit. arg. l.
fin.C.de annali except.que lex. (Remo
ta mala fide) iure Canonum obseruan
da ẽ per ea que doct.in.c ꝑ.de nou.ope
ris nunc. Allego etiam textum.in Regu
la malefidei possessor.iu.lib.vi. Qui a,
sensu contrario vult bone fidei p̃scribe
re posse. ¶ Hoc tenerẽ dummodo ius
exp̃sse p̃scriptionem non reprobaret,
vt etiã in.d.decis.recitatur. num. 5. sed
duntaxat resistat. atq; is (contra quem
agatur) & bona fide, atq; titulo (puta
spoliatoris successor eẽt iuxta. l. qui in
alterius.ff.de regul.iur.) per tempus im
memorabile possedisset. Secũdum Car-
dinalem & sequaces relatos in.d.Rota.
num.4.in fine.non enim contra talem
remedium d.Canonis daretur vt isdem
Cassiador. referens super hoc Felynum
in.c.cum causa.de re iudic. in. col. iiii.
¶ Non obstat Alex.in consil. 6.num:

iii. vol.iii. Quia vt opinor min' loqtur vbi titulus cũ longissima possessioñ, bona ꝗ fide vt hic cõiungantur. hoc mõ restringã Cassiad. in decis. 7. XXXVI.

36 AMpliatur vt etiam in casibus quibus agenti recuperande dominij exceptio obstaret. de quibus in prima fallentia habuimus Regula nostra procedat si tamen spolians per prius rem ipsam a, possessore ipso postmodum spoliato conduxisset quod spolium eo ipso committi dicitur quo finito conductionis tempore ipsam rem conductam restituere denegaret vt in terminis. l. si quis cõductionis. C. locati vel nõ adhuc finito tẽpore ipsi locatori pensionem persoluere recusaret vt in simili de ãnuo cẽsu de quo supra. 30. nam ante omnia restituetur vt in. d. l. quam sequitur glo. in. l. nõ ab re. C. vnde ui. ℂ Secus si ipse dominus conducens esset etiã possessor quia tũc (& si sciens se esse dominum & possessorem ipsam rem cõduxisset per quod possessionem amisisse videtur cum iure cantum sit possessorem eẽ eum qui locauit ad Bar in. l. non ab re. ff. de iur. & facti ignor.) non tamen sequitur vt possessio locatori queratur ita vt a, conductore (Restitutionem denegãte vt supra) spoliatus dici possit. Et consequenter restituendus sit. Sic Odofredus Iac. de Arena. Iac. Butric. Albericus. Bal. Salyc. & communiter in. d. l. ℂ Quod secũdum quosdam procedit etiam ꝗ inter easdẽ partes dominium notoriatum esset. nã conducendo locatoris possessionem affirmat. ℂ Quicquid sit concludo cum predictis nam & error in conducendo interuenire potuit. Argumento. c. sicut vrgeri. prima. q. prima. XXXVII.

37 AMpliatur procedere in eo qui ad suam possessionẽ redire prohibeatur, propter quod spoliari dicitur. vt per Bal. in consil. 177. lib. 3. Anchar. in consil. 217. Corneus in consil. 207. lib. ii. ℂ Idẽ si sponte recedẽs reuersus nõ admittatur Alex. in consil. 78. in. lib. vi. ℂ Quemadmodum ille est cui debitor annui census solutionem denegaret. Innoc. in. c. olim. El. iii. eodem. c. suborta de re iudic. Crauetta in. consil. 140. per repetentes in. l. Clam possidere. in. §. qui ad nundinas. eodem. ℂ In eo tamen differentia nota est, ꝗ nõ ita iuris percipiẽdi annui census quasi possessio recuperatur, & arma ta manu, sicut corporalium rerum de quibus in. c. olim. El. primo. vbi gl. & omnes. eodem. l. idem est. §. eum. qui. ff. de ui & ui arm. XXXVIII.

38 AMpliatur procedere nõ obstante feriarum dico messium vindemiarumq; exceptione, vt in decis. tolos. 159. per. c. fin. de iudic. Quinimmo neq; feriis obstan. In honorem Dei, si per prius spoliatum eum esse constiterit. Federic. de Senis in consil. 139 sentiens tunc nudam exequutionem fieri posse vt etiam in apostill. ad d. decis. ℂ Sed hac ratione stante, similiter fiet per. c. reintegranda. vnde nõ per l. si quis. ibi ante omnia, neq; priuilegiũ possessorii esset. ℂ Et circa exequutionem in diebus feriatis quãuis idẽ quod Federicus videatur velle glo. in. Clem. prima de offõ delegati. & specul. d feriis. §. ii. in versic. & quid si tunc &c. nihilominus contrarium tenuit Bar. in. l. prima. C. de feriis alias in. l. omnes. & Ioh. An. in addit. ad specul. de libelli concept. §. nunc dicendũ in versic. 25. alias 30. Alex. in cõsil. 53 in. v. vol. post Butrium in. c. fin. de iudic. dicens hanc esse communem conclusionem ibidem vbi idẽ tenuit Abbas. ℂ Subdens ꝗ quãuis illo tempore exequutio non fiat si tamẽ facta esset (licet peccatum cõmissum fuerit) valeret, itidẽ dicit de testium receptioñ que facta in die feriata in honorem Dei tenet licet fieri non debuisset. nam non est vt dicit actus iudicialis. ℂ Aduerto ꝗ in contrarium vrget textus in. l. ii.

C.de feriis ibi & ꝙ circa hoc factum fue
rit ſit irritum & inane & in. l. omnes. in
vltimis verbis. ibi priuatorum debito⸗
rum differatur exactio vnde non recedã
a,communi,niſi aliter ex pape tolleran
tia obſeruaretur. ℭ Alias exequut. tan⸗
quam iniuſte reſiſti impuñ liceret vt di⸗
citur quando notorium eſt doct. in.l.
vt vim.& ſi reſiſti non valuiſſet tunc cre
dam ꝙ aut Creditor eodem die fieri
mandaſſet aut non .primo.caſu puto ꝙ
creditum amittat ſiue dominium ſi pro
rei vendicatione ſit exequutum.per tex.
in.l.ſi quis in tantam.C.vnde ui. ibi àn⸗
te euentum iudicialis arbitrii. vnde for⸗
tius dico eſſe,quando contra euentum
&c. ꝙ eſt in die Dei. Et per.l.fin.C.de
feriis per quam exequutor puniendus
eſſet. ℭ Secũdo caſu ſi neq; ratũ habuit
Creditum non amittet ſed tamen debi⸗
tor vt ſpoliatus ante omnia reſtituetur.
argumento.eorum que in ampliat.16.
diximus.in fine.ibi idem ſi cum &c. nec
non exequutor nedum puniatur ſed &
officio priuetur per.d.l.fin.C.de feriis.
ℭ Quero q d ſi alter exequutor ordina
retur vt eo ipſo quo rei reſtitutio fieret
iterum exequi debeat. & an exequutio
talis teneat.quod videtur cum omnino
ſententia ſit exequenda.l.a,diuo Pio.ff.
de re iudic. cum vulgar. Contrarium
tene per ea que in.5.Ampliat.dixeram.
ibi per tanti temporis ſpacium &c. Et
dic ꝙ ſi interim debitor rem amouiſſet
ſibi ipſi met Creditor imputare habet
quia mala electio ſibi &c.§.preterea.in⸗
ſtit.quibus mod. re contraitur oblig.
& hec procedunt niſi periculum eſſet in
mora nam tunc etiam in perſonam exe
qui licet vt per Bar.in.d.l.ait pretor.in
.§.ſi debitorem quo caſu ampliatio ſal⸗
uaretur. ℭ Vel etiã ſalua in caſu quo ſi
exequutio illo tempore non fieret ſu⸗
per immobili re puta domo ſpolians
ſic ſe de facili munire poſſet ꝙ difficilis
eiuſdem rei eſſet recuperatio.argumen⸗
to.dictorum in.fallen.5.per Paul.& Ia
ſon in.l.2.C.de edicto diui Adrian.tol⸗
len.expedit.n.omni tpe futuris ſcãdalis
obuiare.arg.l.unice.C.quando liceat ſi
ne iudic.ſe vindic. XXXIX.

AMpliatur procedere ut
35 quãuis in petitorio con⸗
tra poſſeſſorem ſentẽtia
lata ſit ab eaque appella⸗
tum ſi appellatione pen⸗
dente ſpoliãs ſpolietur ante omnia etiã
per viam attentorum reſtituendus eſt.
c.ex parte.c.bone.de appell. vbi nõ di⸗
uerſimode hr̃ quo ad fructus. p Ruyn.
conſil.76.vol.5. XL.

PRocedit etiã ab heredi⸗
bus vt quis añ omnia re⸗
ſtitutus, nã vt dicit Caſ⸗
40 ſan.in cõſil.7. num. 52.
quãuis interdictum vnde
ui ſit odioſum, tamen ad heredes trãſit.
p.l.iii.in fine.vbi glo.ff.de ui & ui arm.
not.in.c.ſignificauerũt.de teſtibus.hoc
procedit in rebus ſpolii que ad ipſos he
redes ſpoliantis perueniſſent vel dolo fe
ciſſent quominus peruenirent ut dicit
Bal.in conſil.331.in tertio vol.ſi vero
non perueniſſent neq; feciſſet &c.vt ſu⸗
pra.tunc heredes rerum eſtimationem
ſpoliato (ne alieno ſi elere ditentur)
preſtare tenens p ea que diximus in 23.
Ampliat.Non tamen ante omnia hoc ẽ
antequã ſuper dominio eiuſdem rei ad
ipſos heredes aliũde q̃ ex hereditate per
tinente uel compenſationi fienda audiri
merentur moueor quia vim non intu⸗
lerunt neq; ratam habuerũt &c. de quo
in Ampliat.20.& argumento Rubrice.
C.ne ex de hic.defunc. ℭ Quinimo per
hãc rationem puto heredes etiam de do
minio habito ab ipſo defuncto contra
violenter ſpoliatum excipere poſſe vel
etiam compenſare dũtamen non proba
retur ipſos heredes non ignoraſſe ſpo⸗
lium tempore quo hereditatem adiue⸗
runt hoc verbum addo ad vigeſimam.
Ampliat. dum ibi induco.l.in modicis.
nam ſi ſciuerint quãuis de eorum domi
nio aliunde habito excipere poſſint vt
puto quia nõ principaliter, & p ea ſola

re hereditatē acceptassent. arg. l. si quis nec causam.ff.si cert pet. non tātum de dominio habito ab ipso auctore seu defuncto sicut neq; poterat ipse defunctus vt in regul qui in ius. XLI.

41 REgula nostra procedit nō obstante ꝙ contra agentē possessorio reītegrāde opponeretur ꝙ ab ipso spoliāte rem in depositum habuisset quodue prius depositum consignari debuisset exemplum spoliatus p antea rem a, spoliante in depositum cepit itaq; nudam habebat detētationem hec Ampliatio procedit.vt puto etiam si super deposito iuratum fuisset mouesor ex dictis domini Antonii de Butrio quem sequitur Abbas in.c. cū dilectus. de ordine cognit. Et Capicius in Neapol. 167. vbi vult ꝙ exceptio spoliationis impediat agētem actiōn depositi, nisi iuratū super deposito facto post spoliationem fuisset itaq; non ante. ¶ Ergo concludo ꝙ tanto fortius actio seu condictio ex.l. si quis ad se fundum que priuilegiata est non minus q̄ illa depositi habet impedire exceptionem depositi. que exceptio ē debilior actione de qua Butrius &c.induco per hoc. Regul. cui competit actio. in lib.vi. Nec obstat si videantur contraria dum de iuramento se habēt ꝙ nō ante &c.vt supra quia respondeo ꝙ ideo non attēditur iuramentum in hoc casu, quia facto recipiētis illud iurans spoliatus ab eodem seruare nō pōt, que res cessat hic. Imo restituendus ē q̄a sua interest vt formiter restituendo depositū.iuram̄ obseruet. XLII.

42 PRocedit Regula nostra & si nō ipse sed eius Procuratore, possessione eiectus extitisset, nō obstante scientia domini de ipsius Procuratoris possessiōn. Argumento.l. prime. in ·§· per Procuratorem. supra.eodē.&.l.si Procurator.ff.de acquir.rerum domin. Est gl.in.l. ꝙ meo. in princ.eodē. Nam dominus ipse spoliatus dicitur. Afflict. in Neapol. 300. & not.in.cum venissent.i.eodem. & in.c. ex parte de rescript. ¶ Quod verum est si Prcouratot constitutus fuisset ad capessendam possessionem.vt in. d.decis. ¶ Sed si negociorum gestor, meo nomine qui eram ignarus, possessionē adeptus fuisset a, qua inde expellatur, mihi non competeret interdictum. Minus condicto.d.l.si quis.neq; ratihabitio effectum operari poterit cū re integra fieri debuisset.l.Bonorum.ff. rē rat. haberi. integra vero non est post spolium sequutum. Quod ēt Bal.in.c.ꝓ. in princ. quo.tēpore Miles. Ad quod Innoc. Butrius Abbas in.c.cum venissent.eodē.& Alex.in.l.quod meo.i.eodē. ¶ IN cōtrarium ē.decis. Afflicti. in Neap. 300. per doctrinam Alberici in.l.si ego.ff.de negoc.gest.vbi Iac.de Arena.& Cynus. Ex ratione quia ratificatio retro trahitur ac si a, principio dominiū & possessionē habuisset. ¶ Sed transibo cum primis per.d.l.bonorum.& Addo ꝙ fictio super impossibili de natura non procedit.cum naturam imitetur. ·§· Minorē. instit.de adopt.cū simil.hr̄ in.l.si is qui pro Emptore. de vsucap. per Bar. sed impossibile est vt ignorans possideat.l. prima.in·§·si furiosus.eodē. Vn̄ quia nesciebam.illum nomine meo possidere, neq; credere poteram cum non mādauerim vt possideret, itaq; nec in gn̄e sciētia daretur, impossibile erat me nesciētem possidere. Vn̄ ratihabitio sequuta ad tēpus nesciētie non poterit operari. sic firmo cū prima opinione. ¶ Nihilominus & secundam saluarē in terminis quibus meo nomine captam possessionē non ignorassem. Nam tunc (quia in mei vtilitatem consentire videor. vt in Regula. Qui tacet. in libro. vi.) quāuis non ante spolium ratihabuerim sed post, tamen ratihabitio operabitur. ac si res integra esset. Ex ratiōn quia prius possidere videbar stante prefata regula. Et ratihabitio nil aliud eē videtur q̄ ꝙ quedā exp̄ssio eius quod intus habebā.

Iuxta.l.

Iuxta.l.iii.ff.de legat.ꝑ.℄ Item Aduerto ꝙ primi non tam ex virtute ratihabitionis mouebantur,ꝗ ex ratioñ. Quia is (cuius nomine possessio capta erat) nūc suspicatur se posse repelli, ideo spoliari dicitur iuxta not.in.l.iii.in·§·interdictum.ff.de ui & ui arm.& in.l.clā ·§·qui ad nundinas.per doct.1.eodem. Que rō est Baldi in sua disput incipien. Accusat.de ui turbatiua. ℄ Vnde concludo hoc Argumentum duntaxat posse procedere in terminis quibus añ spolium sciebar suo nomine possideri,post spolium vero suspicatur se posse repelli.itaq; perdit quā prius habebat.vulg. l.decem.de verb.oblig.vbi,ꝙ priuatio ꝑsupponit habitum. ℄ Sed si nesciebā, quāuis & qui nomine meo ceperit possidere,& qui sibi possessionem tradidisset vnanimiter in eo vt mihi possessio ꝗratur consensissent non, propterea viderem nec verè nec præsumptiue me posse dici possessorem.ita vt locus sit argumēto Baldi de quo supra videlicet vt suspicās posse ssionē perdā &c. XLIII.

43 PRocedit in causa Appellationis.nam nō obstante ꝙ spoliatus in prima instantia passus sit super dominio conuenti ad effectum excludēdi possessorium cognosci, de quo habuimus in fallen. prima. nihilominus a, sententia contra se lata si appellet instans ante omnia (hoc est antequam super exceptionibus dñii discussis cognoscatur) reintegrari, Audiendus est.Butrius.in.c. pastoralis ·§· si vero.de causa possess.& propr. ℄ Quē (quāuis Rota in nouis Decis.205.Reprendisset in profanis per Clem. vnic. de causa possess.& propriet.) tamē Cardinalis & Abbas in.d.c.substinebant. Quos Aretinus hic sequebatur. Et consilium Neapolitanum.vt per Capicium. in decis 28.℄ Declarando tamē eos loqui, vbi dominiū a, reo possessorio reintegrande conuento iam principaliter & non per viam exceptionis deductum fuisset.nam tunc ab Ampliatione de iure tamē ciuili recedeb.it.per ea que Bar. & Iason hic.Iure autem canonico in ea dem.stabant sic etiam loquitur (si Aduerto) d.Rota ℄ In quibus omnibus attendo, ꝙ (dum dictum est de iure ciuili &c.) limitaretur in casu quo possessorio ageret per viam attentatorum.vt si postquā appellassem a, sententia pro dominio tuo lata me spoliasses. nam (vt puto) eo ipso quo de hoc spolio cōstare ceperit (me petente) supersederi in petitorio debebit. Quia plene probato ante omnia ne dum restituendus sū, sed dominium tuū acquirā.per.l.si quis in tantam.C. vnde ui. ℄ SECVNDO in iis considero dum dicebant per viam exceptionis iure ciuili &c. Immo tunc fortius ab Ampliatione recedendum esse.Moueor ex his que posueram in fallen.prima. ꝙ Actor patiēdo super dñio cognosci per modū exclusiuū sibi met ipsi piudicauerit magis ꝗ per sententiā sequutam,vnde quoniam appellatio reducit causam ad tempus post contestationem.vt in.l.ita demū.C. de Procur.vbi Bar.& notissimum est, nō viderem quo modo ius cognoscendi vt sup quesitū in contestatione, per appellationē actoris ab inuito Reo auferri possit. Argumento,regul.quod nostrum.de regul. iur.in.vi. ℄ TERTIO Considero minus iure canonico locum eē ampliationi si pro Rei dominio in prima instantia principaliter ab eo moto cōtra Actorem reintegranda. Iudicatum sit: nam.d.Clemen.non ꝑsupponit esse iudicatum,immo cōtrarium vt patet.ibi: ante conclusionem &c. ℄ Item neq; ꝑsupponit in prima instantia possessorio fuisse actū,nam concurrentibus his duobus in prima instantia inciperet constare de non iure agentis.Cum eo ipō quo pronunciatur pro petitorio conuenti (quāuis ab eodem prius & principaliter intentati) appareat,seu saltim apparere incipiat agētem possessorio reintegrande tituli colore carere. quo cau in būsi-

cialibus non auditur. vt diximus in fallen. 22. nam appellans pſumitur habere malam cauſam pronunc. induco Bertach. in verbo appellans num. 90. Inſtio quia canones fugiunt vitioſum ingreſſum vt diximus. in fallen. dicta, quo modo igitur dici poterit in ſecunda inſtantia petitorium ſuperſederi. Immo eo fortius in petitorio debere procedi. Vnde concludo ꝙ in vtroq; etiam iure canonum procedendum ſit. ℂ Non obſtat. c. paſtoralis. de cā poſſeſ. & propriet. Quia dico ꝙ ibi ab eodē vtrunq;, hic ab vtroq; vnum propoſitum fuit. uidelicet. ab vno petitorium, ab altero poſtea poſſeſſorium. ℂ Non obſtat clem. dicta: Quia loquitur vbi ſpolium in prima inſtātia nunquam agitatum fuiſſet, vt ſuadent verba ſua. ibi appellanti ſpolium intentare. ℂ Nec obſtat. c. ex conqueſtionē. eodem. Quia mihi videtur vt ſit pro noſtra opinione, nam appellatio fiebat ibi non a, ſententia ſuper petitorio lata (nam lata non erat) ſed a, proceſſu. Ad verba ibi. Reſtitutione denegata. dic ꝙ intelliguntur vt ſonant. hoc eſt quatenus de facto denegabatur non in vim decreti. Seu interloquendo, Ita ꝙ tale decretum non aperit notorium, nō ius alterius partis. de quo dixi. ℂ Nō obſt. it Neapolitani in deciſ. pſata, Quibus reſponde ꝙ quāuis verum ſit quedā poſt appellationē fieri poſſe, que in prima inſtantia fieri non potuerunt. vt per doct. in allegata. l. Admonendi. ff. de iure iurando. tamen hoc ad noſtrum nō eſt propoſitum, nam hic facta fuerūt in prima inſtantia. hoc eſt pſtitus conſenſus. vt ſumitur ex patiētia iudiciali. d. §. qui tacuit in. l. de etate. ff. de interrogat. actiō. Et in iudicio quaſi contrahitur. l. Pomponius. §. idem ſcribit. ff. de Procur. Itaque ſicut ex contractu ius parti queſitum eſt. quod a, ſe auferri &c. vt ſupra. d. l. id quod noſtrum. ℂ Si vis alia pro intellectu Clementine prefate. & pro. c. ex conqueſtion. vide ſupra in fallen. 24. XLIIII.

44 Procedit in terminis. l. ꝙ meo in. §. ſi venditorem. & l. prime. in. §. ſi iuſſerim. 1. eodem. & l. Clau bus. ff. de contrah. empt. quāuis non vere ſed ficte poſſeſſionem adeptus ſim, concurrente volūtate trāſferentis eam & acquirere volentis in cōſpectu ipſius Rei, non propterea ſi alter violenter eam occuparet, minus ero reſtituēdus. ℂ Nam & ſi quis in poſſeſſionem Eccleſie clauſe (cuius cuſtodia in tempore vacationis alteri data eſſet nō tamen poſſeſſio vt dicit Compoſtellanus in. c. tranſmiſſa de elect.) immitteretur, non aliter ꝙ per anulum ſere ſeu ſerature, tamen ſi a, Cuſtode nō admittatur, dicitur ſpoliari. Iuxta poſita per Bart. & doct. in. l. clam poſſidere in. §. qui ad nundinas. eodem. & ante omnia reſtituendus eſt Rota in vltimis deciſ. 18. in verſic. an inductus, & equidem uis eſt perſonalis. que requiritur vt aū omnia &c. d. l. ſi q̃s ibi expulſum. & ibi vim poſſidēti. ℂ Nihilominus quia ſimplex verbalis nō admiſſio differt a, facto (qđ factum in. d. l. requiri videtur) oportet ſaltim ꝙ cum verbali aliqua verba minatoria ſeu ſimilia aſſociata fuerint, ut ante omnia &c. Itaq; ſi agēs ante omnia velit &c. neceſſe eſt eum diligentiam introeundi ac poſſeſſionem habendi peregiſſe. neq; ex ſimplicibus verbis deſtitiſſe niſi vel ſaltim minis fuerit reiectus. ℂ QVIBVS etiam addendum eſt ꝙ poſſeſſio quandoq; ficte transfertur nō datis clauibus, minus Rei aſpectu cōcurrente, vt eſt exemplum in eo qui auctoritate domini ſeu poſſeſſoris pēſionem vti ſuam a, locatore exegiſſet. (vt ſuam intellige iuxta titul. ff. pro ſuo. & per gl. in. c. cum veniſſent vbi Abbas: num. ii. eodem) nam acquirit ipſius autorizantis poſſeſſionem non autem alterius ſi ab altero poſſideretur. vt dicit Bart. in. l. quāuis. 1. eodē. Calcan. in conſil. 55. ℂ ITEM illa etiam ficta eſt vbi quis rem. ſuam ſciens conduxiſſet ab altero

respectu enim conducentis ille alter acquisiuit possessionem. etiam ꝙ merces non interuenisset. Socin. in consil. 3xi. vol. 3. ❡ Simile in donante, vel vendente, nam (retinendo vsufructum) videtur ciuilem possessionem tradidisse. l. quisquis. C. de donat. Nec est hoc speciale fauor Ecclesie immo in omnibus generale ē vt ibidem dicit Abbas. num. 14. contra Innoc. ❡ Aliud simile est in Principe per anulum vel Biretrum quem de feudo inuestiente, declarando eum velle per hoc signum possidere. Nam sicut consuetudo (nedum statutum) illius est potentie, vt (interueniente aliquo actu loco apprehensionis) possessio queratur, vt dicit Bald. in rubr. de causa possess. & propriet. ita & fortius ipse Princeps qui viua lex, & generalis est in terris. vt in auc. de consul. ❡ Sic Rex in Regno qui iura Principis habet. Afflictus in Neapolit. 299. ❡ Limitans hec procedere vbi presens sit qui possessionem tali modo querit. ❡ Neq; sufficeret esse presens si possessio esset penes alterum nam alter ipse ciuilem retineret quam iste sic non acquirit. ❡ OMNES enim supradicti fictam possessionem habentes etiam habent secundum quosdam interdictum recuperande, si alter res easdem occupasset. ❡ Melius tamen videtur dicere Bald. in. d. Rubrica. ꝙ talis ficta possessio non parit interdictum recuperande sed adipiscende, habens tamen vim recuperande, in eo videlicet vt contra id exceptio dominii opponi non possit. hoc sequuti sunt Neapolit. in. d. decis. ❡ Et concludo ꝙ aut in conspectu Rcs erat quando per Biretrum vel alio modo ficto fuerit (vt supra) collata possessio. Aut non in conspectu: primo casu competat interdictum vel condictio ex. l. si coloni. C. de agric. & censit. lib. x. non autem. ex. d. l. si q̄s ad se fundū nisi nō fuerit admissus vt supra, scdo casu cū Baldo transibo & videndus sum in fallen. 35. XLV.

45 PRocedit nō obstante ꝙ Aduersarius (antequam remedium regule nostre inchoaretur) vti possidetis interdicto agere cepisset. Debebit enim supersederi in interdicto retinende. vt habetur in vltimis decision. Rote. XLVI.

46 AMpliatur procedere nō obstante ꝙ vni quis possessionem transferat (nō animo vt eidem sed alteri possessio queratur) & recipiens habeat animum vt sibimet, vel alteri (non illi) acquiri debeat. Plus enim recipientis animus q̄ tradentis in querenda possessione operatur. licet in dominio secus sit vt dicunt. D. Neapolit. per afflictum in decis. 301. Respondendo ad. l. si me in statuam. i. eodem. Vnde si is qui recepit violenter spolietur, non isdē sed cui voluit acquiri ante omnia restituendus est. XLVII.

47 PRocedit in spoliato iure permittente. Puta propter magnam infamiam delicti a se perpetrati. nā si de innocentia doceret, ante omnia ad famam restituetur. c. super causa. ii. q. 5. ❡ Quem textum alio inducit spec. in titulo. de petit. & possess. in. §. quoniam. Ego itelligo ꝙ si se purgauerit, ante omnia (hoc est antequam iudex ad nouam cognitionem super eo dem delicto vel altero procedere valeat) ad famam (pronunciando iniuste in famatum fuisse) restituetur. ❡ Simili modo suspensus ab officio propter notoriam criminis contra se obiecti infamationem. Suspensus inquam (ne ex eius celebratione scandalum animarum immineret iuxta. c. presbyter. ii. q. 5.) peracta purgatione, restituetur. ❡ Sub hac impropria Ampliatioñ ponendus est casus. c. accusatum. c. tanta, de simon. &. iii. q. 9. c. decernimus. vbi spoliatus est ob contumaciam in non comparendo. ❡ Caue tamen

ꝙ non hoc ſpolium eſt & ſi ſpecul. ita loquatur. XLVIII.

48 PRocedit in ſpoliato excipiente contra ſpoliātem a, quo prius criminaliter fuerat conuentus. Nam probato ſpolio (anteq̄ ſuper criminali procedatur) reſtituendus eſt. ¶ Qui dicitur caſus mirabilis Quia exceptio operatur effectum conſequutiuum cuius natura ē operari tantum effectum repulſiuū. vt dicit Abbas. in.c.ii.nu.17.de ordine cognit. ¶ Sed videor mihi ipſi contrariari dum aliter loquutus ſum in fallen.45. Concludo cum iſtis hic. per rationem quia nec nu di contendere neq; inimicis inermes opponere nos debemus. vt melius declarat Abbas vbi.ſupra. ¶ Reſtituendus eſt inquam non principaliter cum natura exceptionis repugnet neq; per ſe, & ſic procedit ipſa fallentia & opin.d. Antonii vt in ea & Abbatis. Sed ſecundario, atq; culpa accuſantis ſeu inſtigantis, ſic ſaluo.glo.in.§.in.ſumma.ii.q.ii. ¶ Sed ſi accuſans ab accuſatione deſiſtat. locus eſſet nature exceptionis. ¶ Exemplum quis ciuiliter & criminaliter eiuſdem Rei occaſione agere cepit puta furti & rei vendicatione cōtra quē de ſpolio Reus excepit ſi Actor a, criminali deſiſtat hoc declarādo vtiq; exceptio nō operaretur effectū cōſequutiuū, ita declaro. & vide.d.fallen. XLIX.

49 PRocedit vſq; ad vnū nūmū, vt ſi añ oīa reſtituendus ſit. & in quauis minima re, priuſq̄ aduerſario rñdere cogatur. not. in. c. Piſanis. & p Bal. in. c. cōquerēte codē. Iaſon in. l. Qui rē. num. 15. & .16. C. de ſacr. ſanct. Eccleſ. cū aliis ſup allegat. in ampliat. 4. in verſic. vidēdū in fine. L.

50 AMpliatur. diſpoſitio. d. l. ſi q s ad ſe fundū. vt quando q; ex officio & non petēte parte expediatur, puta inter miſerabiles perſonas. quas ex officio iudex ante omnia reſtitui faciet. Argumento. C. quando Imperator inter pupill. & vid. vt in alio caſu dicit Hoſt. in. c. ſolite. eod. vbi Io. an. Quos refert & ſequtur Ang. areti. i tract. malefic. ſub verbis. hec eſt quedā inquiſitio. videlicet, vbi Eps illud inter Clericos ſuos. impartiatur. LI.

51 PRocedit Regula noſtra in ſpoliato violentia legali. do exemplum in eo a, quo vſurarius vſuras exegiſſet, non enim vſurarius agens ad ſortem prius audiendus eſt q̄ de vſuris ſatisfiat. hec forte rō erit cur vſure in ſortem computantur. in. c. ſalubriter. de vſur. cum ſimil. ꝙ autem exigens vſuras ſit ſpoliator & raptor. ē tex. in. c. qui vſuram. 14. q. 4. per Rom. in ſingul. 46. LII.

52 AMpliatur ad mulieres vel ſimiles perſonas que quāuis non violēter eiectē de poſſeſſiōn fuiſsēt, ſi tamen dolo circundu ctē eam tradidiſſent (vt puto) ante omnia reſtitui deberent moueor in talibus quia doloſa perſuaſio pluſquam violēta coactio eſt dicit textus in. l. vnica. C. de rapt. virgin. LIII.

53 AMpliatur fauore Eccleſie. vt ſic ſi prelatus nomine Eccleſie poſſeſſorio agēs paſſus ſit de ſpoliantis dominio excipi (ad effectum poſſeſſorii propoſiti excludēdi de quo in prima fallē. diximus) nihilominus iſdem inſtare poterit. vt ecclesia ante omnia reſtituatur. ¶ Quinimmo etiam ꝙ dominium inter eaſdem partes notoriatum ſit, moueor quia platus taliter conſentiendo minime potuit eccleſie in iure queſito preiudicare vt dicit Abbas. in. c. potuit. locat. poſuram in fallē. 18. ſimili modo in aliis rebus publici iuris dicēdum eſſe puto. per ea que in fallen. 62. ¶ Non tamen in ſiſco ſi Procurator Fiſcalis de dominio

conuenti excipi vt supra, passus esset, argumento.l.non puto.ff.de iure Fisci qui casus, ab illo posito de Fisco in.d. fallen.61.longe varius est. LIIII.

54 AMpliatur ad iurisdictionalia, nam quāuis in eis psonalis violētia de qua. in.d.l.si quis. connenire non videatur, nihilominus, vis equidem magna est vbi a, dignitate (cuius intuitu sibi iurisdictio competebat) excludatur. In eaq; alter intrudatur de quo Innoc.in.c. literis, eodē. ℭ Inficiari minime potest quin Episcopo vis inferatur, dum volens in certa parrocchia siue diocesis iurisdictione vti a, populo non admittatur. Atq; de censuris (quibus vti velit contra nō admittentes) vilipendium fiat de quo Abbas.in.c.olim.eodem. Tales enim expulsores sunt vt dicit glo.in.Clem.vnica.de foro competen. Vnde includi dicentur in.d.l.si quis.In verbo expulsis. ℭ Alias dicendo nunquam possessio talium iurium que competūt respectu certi subiecti, seu dignitatis (vt sunt ista) perderetur quod esset contra. c.cū Ecclesia Sutrina.de causa possess. & propriet.& c.suborta.de re iudic.Sic arguit Abbas.in.c.olim.num.17.tacite, Respondens ad Innocentium, volentē isto casu ꝙ si Episcopus resistat (quāuis populus non obediat) ne dicatur spoliari, neq; ab eo possessio pdi. ℭ Pro quo vr esse casus in.d.c.suborta. ℭ SED si ponimus ꝙ Episcopus sciens per alium iurisdictionem suam in populo exerceri, atq; a, populo obseruari de quo Innoc. in.d.c.olim.& Bald.in.l.ii.C. de seruit. tacuisset. Cum isto casu personalis violētia non inferatur sed potius quia desidia vel metu quieuit, minus cadēte in constantem virum (nam est pusillanimitas vt dixit Abbas) & cum possessionem deseruisse in aliumq; transtulisse uideatur Argumento.l.si forte in.§.ꝓ.ff. si seru.vēdic.&.l.si ego.in.§.ꝓ.ff.de public.vt dicit Innoc. communiter, Approbatus si Abbati credimus. dū excludit in.d.c.num.9.regulam. l. is qui tacet.in.lib.vi. tunc non ante omnia restituendus est per regulam nostram.sed bene restituetur per.c.reintegrāda, vbi non est priuilegium ꝙ ante omnia.&c. de quibus dixeram.in pluribus locis.vt in fallen.prima,& secunda. ℭ NON obstat quod habetur in.d.Clemen.vnica.nam dico ꝙ (quia nullus alter Episcopus in illis terminis se intruserit) ideo & si Episcopus fuerit expulsus, non propterea dicatur spoliatus. Immo ꝙ iurisdictionis quasi possessionem retinuerit. Quod etiam mihi videtur vt in illo textu pſupponatur.dum nō restituitur ac si amisisset, sed habilitatur ad ipsam in vicina diocesi exercendam. non attenta.lege in.l.extra territorium.ff. de iurisd.om.iudic. ℭ AD EA Que notitur in.l.clam.§.qui ad nundinas.1.eodem. ꝙ non admissus dicitur spoliari. Respōderem procedere illo modo quo Doctores.ibidem declarant.hoc est vbi res ipsa (in qua nō admittatur) per aliū occupetur. Sed in terminis clementine nullus erat occupator, quāuis Episcopus expulsus vt supra igitur &c. ℭ Contra meam hanc solut. ēe videtur textus. in.d.c suborta vbi & si alter non sit intrusus, tamen videtur Episcopus spoliatus. Dico hoc posse procedere in illis terminis quia Monasterium de quo ibi extraordinē Episcopo subiacebat nec intra diocesim, pondero.ibi.quasi.que dictio exponitur ac si. Vnde cū quasi possessio subiectionis, extraordinaria eēt facilius amissa est. Argumento.l. eius militis.in.§.Militia missus.ff.de milit.testamēto. ℭ Hoc eodē modo intelligo. c.cum Ecclesia Sutrina.de causa posses. & propriet.ibi secundum statuta Canonica.nam de facili Res reuertitur ad naturam suam vulg.l. iurisgentium in.§. pactus ne peteret. ff. de pactis. ℭ ET ex istis infero contra. d. Abbatem in.d. c cum olim.num.17.dum vult ꝙ Episcopus non admissus a, suis subditis in

certa villa vel castro (quantumcunq; excommunicationis mucrone vtatur) iurisdictione tñ spolietur. ¶ Simili modo si in loco sue diocesis commoretur tamen iurisdictioni sibi respectu sue dignitatis competenti non obediatur. ¶ Nam certe si alter ipsius loco a, subditis non sit assumptus quo casu assumptus ipse diceretur intrusus & spoliator vt in.d. Clem. vnica, non viderem apte posse dici Episcopum spoliatum. nam iam habuimus i possessorio reintegrande requiri etiam spoliatoris possessioné vt. in declaratioñ regule. i versic. sed antequam primam &c. per. l. primam in .§. rectissime. ff. de ui & ui arm. vbi Bar. & doct. per Canon. in. c. consultationibus. de officio delegat. per Abbat. in. c. ex parte. eod. sed ꝙ subditi Epalé iurisdictioné possideát ita ꝙ restituer teneátur mihi nõ suadetur nisi certo mõ dicatur spoliat' obedietia. & pdicta itelligo d vti si cõditioñ. ex. d. l. siqs, p ea q i apl. LV.

55 Ampliatur procedere i ser uis eiectis qui nomine dominorum possidebant cũ neq; alio modo possidere possent vt istit. p quas perso n. nobis acquirit nam quãuis ad iudicia inabiles reputétur. l. ꝙ attinet. ff. de reg. iur In recuperãda tñ audiédi süt p tex. in. l. prima. C. si p vim vel alio mõ quia tñ ipsi petitorio nõ cõueniũtur. d. l. ꝙ attinet ideo si eorũ dñi conueniren tur non ante respondebunt ꝗ si eorum serui vt supra restituátur. LVI.

56 Procedit in casib' qb' regul'r ñ añ o i s spoliati restituũtur si tñ spoliatoꝛs d fuga suspecti sint arg. l. air ptor. in. § si debitoré. ff. de his que in fraud credit. Impropria hec est vide in. 9. LVII.

Procedit in eo qui a, suo honore spoliaretur si. n. eundem spoliator ad aliquam ré cõueniret quãuis hoc quid diuersum sit non esset prius (vt puto) audiendus, ꝗ ad honorem eundem restituisset pro quo é. c. notum, ii. q. prima. vide in Ampliat. 4 7. & ideo sum etiam istius opinionis ꝙ si dum agitatur duellũ vt moris est hinc inde mittendo prouocationes vnus ab inimico in iudicio vocaretur si prius honore se spoliatum ptendisset & ob id prouocasset, respondere nõ teneretur quousq; diffinitum sit. quod iure ciuili procedit secus canonico iure quo duellaria certamina prohibetur. vt in. c. p̃. de purg. vul. & ibi gl. maxime in terris Ecclesie vt ibi textus. LVIII.

58 Ampliatur ad casum in quo ab arbitrio suo libero spoliatus extitisset puta per vim aut metũ cadentem in constãtem virum ad contrahendum & iurandum inductus fuisset, nõ enim aduersarius ad contenta sub iuramento audiendus est priusquam relaxauerit iuramentum, vl' per iudicem relaxatum sit vt dixeram. super auc. sacramenta puberum in versic. restat secundũ principale &c. Quod procedit si de ui constet siue metu alias instrumétum, guarentigiatum exequendum esset deinde repetat. Arguméto. l. ii. C. de edict. diui Adrian. LIX.

59 Procedit non obstante nullitatis exceptione puta sententiam habuit pro restitutioñ Aduersarius dicebat eé nullam. huic enim beneficio restitutionis nulla exceptio obstare videtur. Rot. in antiquis: 46. p. c. fin de ordin. cognit. &. c. l in fis. eode. dũ rota dicit nulla declara nullitatis & intellige tribus exceptis. LX.

60 Ampliatur vt puto ad cõsulentem nam siquis fuerit expulsus a, B. de consilio. C. fine quo ipse B. nõ erat id facturus quo casu pariter puniũtur. vt per canon. in c. p̃. de officio deleg. & ab ipso. C. cõueniretur. vt puto excipiet ñ audiri pusq;

a,B.restituatur & moueor quia celeris restitutio est ad penam violentie, patet in.d.l.si quis.ibi.&alias penas & ibi.crimen &c. ¶ Argueres ꝙ immo spolians ipse conueniens ad diuersam rem nō retardetur.vt Abb.in.c.ex conquestionē. num.7.eodem.Dixeram in fallen.60. tāto minus igitur ipse spolians, respon de per ea que ibidem contra. d. Abbatē posui.quinimmo si dictum de quo ibi Abbas attendatur non tamen in terminis nostris vbi ratio maior est quia cōsulens odiosior,vt dicit Felyn.in.d.c.ꝑ. ibi plus est persuadere q̄ facere. Addo tex.in.l.vnica.C.de rapt.uirgin. ibi dolosa persuasio plusquam violenta coactio est,Addo ꝙ spolians vnum duntaxat hoc est spoliatum offedit consulēs seu persuasor duos idest & illum cui persuadetur. Cum legibus obnoxius fiat. d.l.si quis.& alium cui non aliter id accidisset. Et quoniam ratiō odii fit celeris restitutio vt in alio proposito. dixit Abbas in.d.c.num.8.igitur. LXI.

61 Ampliatur procedere nedum in eo qui naturaliter possidēs de possessionē eiectus fuisset sed etiam si ciuiliter tantum. spoliatus enim e,ciuili restituendus est per interdictum vnde ui dicunt glo. Bar. Alexan. Aretin. Socin. in.l.clam. in. § .qui ad nūdinas.ff.eodem.per.l.primam. in § siue autem.ff.de ui & ui arm. sed videtur hoc impossibile cum ciuilis consistat in animo vt dixeram in.l.prima.secundū omnes & animus cogi non potest minus ab eo quid eiici.l.ii.C.de hered. instit. Tū aduerto ꝙ ciuilis possessio non ex solo animo procedit non enim eo ipso quo animo statuatur quid possideri possessio quesita est, quo casu argumentum forsan locum vendicaret. sed cum animo corporalis extrinsecus actus est necessarius.vt in.l. quemadmodum.i. eodem.& Bar.& omnes.vnde lex ipsam talem inuenit acquisitionem lex igitur ipsa adinuenire potuit amissionem arg. l.nil.naturale.ff.de regul.iur.& quoniā animus non aliter probatur q̄ ex coniecturis vulg.l.dolum. C. de dolo. ideo lex coniecturata est ꝙ eo ipso quo rediens quis ad possessionem (quam habebat) amittat.vt per Bar. & omnes in.d. § .q ad nūdinas. ¶ Idē si non rediret tamen relatum sibi esset quem de Magnatibus possessionem occupasse,vel nō de potentioribus sed tamen occupantem talem custodiam preparasse ꝙ suspicetur redeuntdo se posse repelli. istis enim duobus casibus volunt omnes in.d. §. Quem sua ciuili possessione dici eiectū siue spoliatum.atq; esse restituendū per iterdictum vñ ui. ¶ Nihilominus dubitatio consistit in.l si quis.in verbis ante omnia. que verba excludunt omnem exceptionem vt milies dictum est maxime in prima fallen.& videtur ꝙ non cōueniant verba.d.l.in isto casu.dum maxime ibi dicitur vim possidenti intulerit.Itaq; denotatur expellentis corporeus actus. ¶ Vñ concludamus in primo Exemplo ꝙ ante omnia restituendus sit.quia (nō admittendo)vim vt supra committit. & per hoc facit quia in isto casu ita competit interdictum vnde ui directū sicut vbi uis in corporali possessio si committatur Bar.in.l.prima.in § siue autē.vbi cōmuniter doct. ff. de ui & ui arm. ¶ Sed in secūdo casu vide licet vbi suspicatus &c. verba.d.l. si qs. nullo modo conueniunt. vnde nec eius dispositio vulg.l.iiii. § totiēs.ff.de dān. infect. videtur enim ex se ipso magis spoliatus vnde nec directum sibi competit interdictum vt dicit Bar.in.d. § sed tantū vtile. ¶ Et si argueres ꝙ simili modo competat vtilis cōdictio.d.l.si quis, responderem, ꝙ immo sibi minus competat vtile iterdictum vnde ui (quāuis hoc dixisse nefas videatur cum Bartolus testetur opinionem suam ab aliis teneri) nam cum reuerentia magis mihi satisfacit opinio Hugonis de Porta Rau. & Placentini volentium indistincte ne cōpetat interdictū. ¶ Primo moueor per

fundamẽtum dictũ.per·§·totiens. ℂ Secundo.per.l.fin.C.vnde ui.ibi quia veteres leges nec interdictũ vnde ui concedebãt. ℂ Tertio quia nõ video ex interpretationẽ iurisconsultorum interdictũ vnde ui extendi ad istum casum. Immo factum eiicientis de quo ille tex.pariens maiorem rationem excludit extẽsiuam interpretationem, ergo minus competit vtile, & hoc moueor per doctrinã Bartoli in.l.prima.num.primo.ff. vti possid. ℂ Non obstat responsio Bartoli vbi supra, quia quãuis ratio glose qua ipse se fundat vera sit & procedat respectu amissionis possessionis, vt sic possessionem amiserit eo ipso quo suspicatus sit se posse repelli & si ad locum non accessisset &c. Nihilominus non concludenter sequitur vt sibi competat interdictũ & vide Bartolum. vnde succedit. l. neq; natales. C. de probat. Item nec indistincte dicam esse veram Bartoli rationem, & glose. quid si non attento ꝙ suspicetur accedat cũ armis & paratus eo modo quo pateat eum nõ habere animum amittendi Nihilominus ne me restringam ad hunc solum casum sequor magis rationẽ predicta Hugonem & Placen. & consequenter vt minus vtile interdictum cõpetat. ℂ Sed opponi posset de.l.prima C.si per vim vel alio modo.ibi sine vlla cunctatione restituant. Respondeo ꝙ loquitur de possessionẽ absentium hoc est peregrinantium vt ibi textus.quorum Imperator miseratus est.ad quod auc.habita.C. ne filius pro patre. & ẽ casus specialis.vt in princip. Quorum innumero fui per multos annos. ℂ Redeundo respectu ciuilis tñ quam amisisset vt sibi competat remedium Canonis reintegranda in sui generalitate vt communiter intelligitur vel secundum alium intellectum de quo in ibi competat officiũ iudicis. de quo in.l.si me & Ticiũ.ff.si cert.pet.hoc modo in supradictis opinor. & ꝙ dixi de non admissionẽ vide.supra in Ampliat. 41. ibi nihilominus &c.

62 Ampliatur ad Papam, qui statim ꝙ ẽ electus si spolietur nõ obstante ꝙ Papatus possessionem adeptus non videatur consequenter spoliatus dici non possit, si iterum de Papatu alterius electio fiat vel alio modo eiiciatur, ante omnia & antequam criminibus contra se obiectis respondere teneatur est restituendus. 2.q. 7.c.nos incõpetẽter·§·fin. ℂ Non obstat ꝙ dixerimus in fallẽ.xi. Quia illud diximus in intruso qui nulla precedente electionẽ Papatũ occupasset. ad quod vide tex.in.c.deus ergo. iii.q. prima. & in.c.si quis.79.distinc. ℂ Ad argumentum, ꝙ fieri posset ne.reintegrari deberet quia non spoliatus cum possessionẽ non sit adeptus per regul. l. decem.de verb.oblig. Dicendum esse puto ꝙ eo ipso quo eligitur quo ad hoc intronizatur vt sumitur ex tex.in.c. in nomine domini. 23.distinc.in versic. plane. Que restitutio si non aliter ob discordiam fieret esset vna causa conuocandi concilium Argumento, notatorum per glo. in.c.nullus.in eadem distinc.79. Adde predictis Bal.in tract. de scisma. dicentẽ ꝙ statim quo Papa est electus consequitur plenitudinem potestatis.

Quoniam hucusq; tractauimus causam possessionis recuperande & proprietatis per reum proposite in modum exceptionis ad impediendam restitutionem actori spoliato fiendam, consequenter pro posse discussimus materiã spoliatorum restituendorum, operepretium est ut prosequamur eandẽ causam possessionis recuperãde & proprietatis proposite per modũ actionis atq; interdicta possessoria separatim ponendo vnumquodq; tamen cum petitorio seu cum causa proprietatis iunctum declaremus. ℂ Vnde dicendum esse puto ꝙ quandoq; petitorium seu causa proprietatis

proprietatis proponitur ab eodem a quo causa possessorii reintegrande. ¶ Quæ reintegrande seu recuperande causa diuersimode petitur secũdum diuersos casus & leges de quibus omnibus (excepto remedio competenti ex l. si quis ad secundum in quo magis sit maximus hũc tractatum) posuit & Lapus allegat. 52. Robertus Maranta, de ordine Iudiciorum in 7. principali distinctioñ ad charta 46. ¶ Nos ãt hic non aliter casus ipsos q̃ sparsim ponamus cum earum legum dispositio illa sit ꝙ vel restituunt ante omnia vel non ante omnia primo casu cũ causa proprietatis regulantur prout dicemus de l. si quis ad se fundum. Secundo casu prout de.c. reintegrãda. in sui generalitate? iii.q. prima. de quorum differentia vide supra num. 21.28.29. per totum. Et in Ampliat. 8.15.36.38.55. & motibus in 20. in 28. & 61. ¶ Redeundo quandoq; proprietatis cã proponitur ab aduersario suo. ¶ Quandoq; vtraq; ab vtroq; Itaq; tria capita faciamus. ¶ Circa primum distinguã per tria membra. ¶ Qd aut quis p̃. Petitorium & postea illo pendẽte possessorium inchoauerit. ¶ Aut e, conuerso. ¶ Aut vtrunq; simul. ¶ In Primo membro Bar. in prima Combinatione cõcludit possessorium hoc ab eodem qui petitorium cepit proponi posse. Neq; cõcursus impediatur per glo. in l. cũ fundus. in fine. ff de ui & ui arm. ¶ Item quia cessant omnes regule cumulationum impeditiue. ¶ Nec non respondet ad illam regul. l. ordinarii. ne procedat vbi vtrũq; iudicium ab eo dẽ sponte atq; tali animo vt in vtroq; probaret, inchoaretur. vt hic. ¶ Nã quãuis p̃. loco proposuerit vnum nõ propterea per id sibi ipsi proponens preiudicasse visus est, quin aliud proponere deinde valeat. Inducta enim in augumentum non habent operari diminutionem seu contrarium effectum. l. si mancipia. ff. de fund. instruct. l. non omnis. ff. si cert. petatur. vt etiam hic Hormã. Florẽ. dicit. ¶ Secus si nõ sponte &c. vt prosequitur Bar. Sed actor ipse persisteret dicendo sibi sufficere de violẽtia cõuenti probasse, tũc. n. concursũ impediri vult. ¶ Qui sensus nõ põt (vt puto) intelligi ex parte actoris quia cũ nolit, se ipsum impedit. Et nulli de hoc dubium esset, sed intelligetur ex parte rei cõuenti volẽtis petitoriũ ab actore inchoatũ prosequi. & hoc verũ ẽ secundum Relatos per Innocẽt. in. c. Pastoralis in fin. eod. Quos tñ ipse reprobat adeo ꝙ Bartolus videatur vano loquutus. ¶ Sed Ioh. de Imol. & Alex. hic. aliter intelligũt verba Bartol. vt velit ꝙ si actor violentum spolium probaret, absq; alia dominii sui probatioñ, & in petitorio sibi remaneat obtẽtũ. ¶ Cũ Bar. tenuerunt Innoc. in. d. c. Pastoralis. eodem alias. de causa possess. & pro priet. (si credimus Alexandro) Nec nõ Cuman. & Rom. hic p tex. in. l. si quis emptionis. in. §. Sed hac super illis. C. de prescript. xxx. annorũ vbi sola probatio violentie operatur ꝙ cõtra agentem dominii, questio tanquam iudicata a, violento inuasore nequeat moueri, nisi spoliatus ipse agens consentiret. ¶ Breuiter dicat in per Soc. hic. ꝙ Bartolus non habuerit talem mentem nõ enim est inferendum de onere probationis de quo. Bar. ad sentẽtiam. i. quomodo ferendã sit, vt Socin. ipse declarat. ¶ Addo ꝙ immo Bart. cõtrarium voluit. vt caperem ex eius verbis ibi. vt sciatur cui onus probãdi &c. quod est dicere vt restituta possessiõe onus probandi dominium incumbat ipsi reo cõuento, ergo vult ne in petitorio iudicatũ dicatur seu pro iudicato habeatur. nam tunc eueniret ne vllo modo reus ad probandum admitti posset toto titulo. ff. de re iudic. ¶ Nec obstat Innoc. nam non loquitur in simplicibus terminis prout se habet cõclusio Imole, sed alteratis hoc est vbi facta per cõuentum restitutione. per eundem reũ

instaretur petitorium inchoatum ab actore finiri. nā tunc verū est ꝙ Actor (non probante reo ipso) pronunciaretur absq; alia sua probatione dominus. ℭ Atq; considero ꝙ reus instādo in eo fecit se actorem attento ꝙ actor agere desierit. argumēto rubr. C. vt nemo inuitus. ℭ Quod etiam probo nā cum hincinde coram iudice instatum sit oportet pronūciari. l. iii. §. iudicandi. ff. de muner. & honor. & super eo de quo cognitum fuisset. l. de qua re. ff. de iudic. sed quoniam onus probationis incumbit ipsi reo vt hic per Bar. se mouentē per. l. vis eius. C. de probat. Clarum est eo non probante sententiam contra se ferri. argu. l. qui accusare. C. de eden. consequenter in fauorem actoris ℭ Modo sic, actor petierat se declarari dominum ergo eo modo neq; aliter sententia ferri debebit, vt sit libello conformis de quo in. c. quoniam contra. de probat. Si volumus eā valide promulgari, vt ibidē. ℭ Que rō cessat vbi reus cōuentus nouum iudicium super petitorio inchoasset, tunc enim eo nō probante reus (qui alias erat actor in solo possessorio) nunc minime pronunciaretur dominus, sed simpliciter absolueretur d. l. qui accusare. ℭ Vnde melius erit nouum incipere alias succederet regula dānum quod quis sui culpa sensit &c. de reg. iur. in. vi. ℭ Non obstat Imol. Alex. Aret. Claudius, & Bologn. hic dicētes ꝙ actor qui vtrūq; iudicium proposuit si nō probaret cōdemnaretur in expensis, necnon pronunciaretur eum non esse dominum, moti primo. per Bal. in. d. l. vis eius. C. de probat. dicentem ꝙ iudex non potest declarare sup dominio in quo nō cognouerit per probationes. ℭ Quoniam responderi posset non tam fuisse mentem Baldi non enim dixit pronunciari contra actorem, idest non esse dominum, sed dixit non pro actore. Idest non pro dominio actoris argumento. l. neque natales. C. de probat.

ℭ Itē neq; presupponit casum in quo reus institerit finiri petitorium actoris vt supra. per quod succedit. d. regul dānum. patet in suis verbis. ibi separata ē enim causa delicti a dominio. Quadere patet reum super dominio nō institisse. nam in casu isto Bald. aliter respondidisset idest actorem pronunciari dominum. ℭ Secūdo mouentur per l. is qui destinauerat. ff. de rei vendic. Sed responderem per ea que ponit Innoc. in. d. c. ꝙ quāuis inepte actor egerit & contra consilium iurisconsulti nihilominus deterior est malitia spoliatoris & vide que dicam. in possessorio retinēde in secūdo capite principali in versic. restat modo scire &c. ℭ Item attenditur instantia rei conuenti super dominio actoris que causauit causam diffiniri, eoq; modo pronunciari, cum neq; aliter potuisset d. c. quoniam contra. ℭ Non obstat argumentum, Baldi sup quo se fundāt hic maxime Alexander. habens se ꝙ si conclusio Bartoli teneret id sequeretur vt quis absq; sententia dominium perderet quod esset contra. l. si quis in tantam. C. vnde ui. vbi glo. cōmuniter approbata. in verbo amittam. ℭ Quia dicerē id forsitā posse procedere si concluderemus ꝙ eo ipso quo actor in possessorio obtinuisset dominium sibi quesitum sit, vt Bartolum intelligebant. Sed nos dicimus sententiam esse ferendam attenta instantia cōuenti ergo &c. ℭ Nec obstat. c. significauerunt de testib. vbi finito possessorio postea deuenitur ad petitorium cum ambo a, principio proposita essent, quia intelligo istū textū volēte actore super petitorio finiri, sed si nolit non erit aliter finiendum cum iudex non nisi parte petente officium in ciuilib. impartiatur. l. iiii. ff. de dān. infect. vnde reuerēter dicam ꝙ Innoc. in. d. c. pastoralis. num. 2. ibi sed pēdebit negocium si potestas volet procedere &c. mihi non satis facit. ℭ Redeundo sed si pars conuenti velit vt suo

prout hic periculo finiatur &c. finiri
debebit. argumento regule. damnum.
in. lib. 6. ¶ Non obſtat. c. cum eccle-
ſia Sutrina. de cauſa poſſeſſ. alias eodẽ
quia dico ꝙ ibi actor obtẽto in poſſeſ-
ſorio. ſponte atq; credens ſe poſſe ob-
tinere petitorium proſequebatur. ta-
men quia probare non potuit conuen
tus abſoluitur. Non tamen ibi dicitur
ꝙ ſi actor proſequi noluiſſet pronun-
ciaretur ſe non eſſe dominum. ¶ Im-
mo facit contra dũ vult ꝙ ſponte pro
ſequendo & ſuccumbens non illo mo-
do ꝓnũcietur ſed ſimpliciter reus ab-
ſoluatur addita ratione quia actor nõ
probauit. ¶ Vnde concludendum pu
to abſq; eo ꝙ actor (qui in poſſeſſo-
rio recuperande obtinuit) aliquid de
ſuo dominio probet, ſi reus inſtet fini
ri Iudicium ſuper actoris petitorio pri
mitus inchoato, neq; probauerit ſe eſ-
ſe dominum, vt debeat ipſe actor do-
minus pronunciari. ¶ Sed Nicholau-
us de Mattharellis. Ioan. de Imola &
Alexander itidem concludebant etiam
ꝙ reus ipſe non inſtetiſſet vt ſupra. &
mouebantur per texxtum in. dicto. §.
ſed hec ſuper illis. ¶ Dico ꝙ bona eſt
reſponſio Baldi ꝙ ibi preſcripſerat is
qui reintegrari petebat vt patet in ſupe
rioribus verbis ibidem, non mirum ſi
aduerſarius reus ſuper dominio nullo
modo auditur. ¶ Ad tex. in auct. ſi ſer
uus. C. de Epiſ. & cler. cum ſimilibus.
Reſpondet Alex. vt ſint ibi caſus ſpe-
ciales fauore hominis. ¶ Pro certo mi
hi videtur debere dici totum contra-
rium ibi Immo fauore hominis diſpo
ni aliter. ¶ Ideſt ꝙ nedum violentiam
ſed etiam dominium dominus proba-
re teneatur attento maxime primeuo
ſtatu quo omnes liberi naſcũtur. l. ma
numiſſiones quoq;. ff. de Iuſt. & iure.
¶ Vnde aliter concludo ꝙ ibi reſtitu
tio fiat abſq; dominii probationẽ. vt di
cit tex. in. l. liberis. §. fin. C. de liber. cã.
non tñ ſequitur quin ſi reus vellet pro
bare ſe liberum audiẽdus ſit, & hoc vo-
luit glo. in. d. Auc. ſi ſeruus. non autem
prout ipſi eam inducebant, volẽtes eo
ipſo quo. probatum ſit ad eccleſiã ſer-
uum cum vitio perueniſſe, cenſeri etiã
eius dominium fuiſſe probatum. nam
hoc verum eſt preſumptiue non con-
cludenter, ita ꝙ aduerſarius a, proba-
tioñ dominii ſui cenſeatur excluſus.
¶ Hoc etiam modo reſpondeo ad. l.
vis eius. C. de probat. iũcta. l. liberis. §.
fin. C. de liber, cauſa & ad ea que poſu-
it Veronenſis in. conſil. 66. in col. pe-
nul. in 2. dubio. ¶ Redeundo ad termi
nos iſtius caſus. quando ab actore ſe-
cũdo loco poſſeſſorium propoſitum
ſit. Quero an ſi cõtra petitoriũ primi-
tus inſtitutũ reus de dñio ſuo obieciſ-
ſet, ipſe actor poſſeſſoriũ cumulare im
65 pediatur. ¶ Refert an ante poſſeſſori-
um ab actore inchoatum reus ſuũ do-
minium probaſſet. ¶ Aut non. ¶ Si
probaſſet etiam puto diſtinguendum
videlicet an agatur pro ſpolio cõmiſ-
ſo ante q̃ ſuper petitorio lis conteſta-
retur ſeu anteq̃ a conuento de domi-
nio ſuo exciperetur. ¶ Aut poſt. ¶ Si
ante pro certo credam (probato do-
minio conuenti) non poſſe actorem
poſſeſſorium q̃uis reintegrande cumu
lare, tali modo limito Bartoli & com-
munem cõcluſionem. ¶ Moueor per
ea que dixeram, in examiñ. Reg. ſupra
num. 25. Et ſi cumulatũ eſſet ante pro
bationem factam ſuper dominio con-
uenti hoc eſt ante concluſionem in cã
concludo (cognito de dominio cõuen
ti) debere in poſſeſſorio ſuperſederi cũ
peruenerit ad caſum a, quo incipere nõ
poteſt iuxta regulam. l. pluribus. §. ti.
de verb. oblig. & ex ſententia poſtmo-
dum ſuper dominio conuenti lata poſ
ſeſſorium extingui. ¶ Sic etiam limito
prefatam doctorum concluſionẽ mo-
ueor ex his que ſupra conſideraueram.
num. 23. cum ſequentibus vbi pleñ.
¶ Si vero actor agat pro ſpolio com-
miſſo poſt litem in petitorio conteſta
tam tunc dicam ꝙ habita in petitorio

cognitio possessorii cumulationē non impediret. Cum neq; impediat actorē ipsum spoliatum reintegrari si sententia pro dominio conuenti prolata esset & moueor per ea que dixeram. nu. 24. ¶ Quinimmo ante omnia hoc est ātequ i petitorio inchoato vlterius procedatur spoliatus restituēdus est & vlterius quandoque dominium perdit
66 per . l. si quis in tantam. C. vnde ui.

ET quoniam paulo ante diximus actorem qui in possessorio reintegrāde obtinuit nihilominus desistere a, petitorio nō posse, si reus cōuentus prosequi id vellet quāuis periculo suo fit vt substinuimus. ¶ Queri modo posset an actor ipse (qui possessorio deinde egerit) inuito reo petitorium a, se prius inchoatum suspendat. Videtur prima fronte dicendum ꝙ non per auc. qui semel. C. quom. & quādo iudex. & per ea que diximus vbi possessorium finitum fuisset. ¶ Sed ex dictis Bartoli Cumanus cōcludit ꝙ sic. limitādo. dietā. auc. propter odium inuasoris itaq; sic specialis casus. vt dicunt. d. de Rota in nouis. 382. p clem. vnica. eodē vbi Paul. de Elaz. Ioan. de Lignano. necnō Innoc. & Abbas. in. c. ex cōquestioñ. de restit. spoliat. ¶ Cessat enim in hoc dispositio auc. prefate. vt dicunt Innoc. & Abbas in. c. pastoralis eodem. quod odiū cessit possessorio finito vt quia si bi restituta res fuisset. & consequenter cessat argumentum factum ex supradictis. ¶ Quinimmo domini volunt ꝙ pluries id suspendere valeat non obstante ꝙ per contrarium actum videlicet ꝙ iterum reuertendo ad petitoriū a, prima suspensioñ. recessisse videatur ¶ Vlterius dicūt ꝙ in omni parte processus sibi liceat, dummodo violentia purgata remaneat. ¶ Immo si in suspēsioñ petitorii protestatus esset ꝙ ab ea recedere nollet nisi expresse, tamē per contrarium actum hoc est petitorium reassumendo expresse recedere dicetur Rota, in nouis. 350. ¶ Item nedū in prima instantia (Ante tamē couclusionē in causa de iure canon. vt dicit Innoc. in. c. pastoralis) sed etiam in secunda & tertia, nisi in ipsa tertia fuisset conclusum in causa que est conclusio totius processus vt in. c. cum Ioannes. de fide instr. ¶ Itē in causa appellationis Rota in nouis. 417. & 205. ¶ Nihilominus dum dicunt pluries posse suspendi, limitarē nō procedere vbi super petitorio ipso reus de suo dominio excepisset habito ab actore quod vel publico instrumēto. demonstraret. aut per sententiā alias obtētam. Tunc enim neq; semel (vt putarim) suspendi ab actore liceret. per ea que in prima falletia (quam posueram ad regulam spoliatus ante oīa) loquutus sum. ¶ Pro hoc induco rotam in antiquis. 69. per not. in. c. pastoralis ab Innocētio eod. ¶ Nō obstat Rota in nouis. 394. quia quāuis videatur contraria num. 2. ibi. tamen etiam quia causa petitionis &c. nihilominus non est contraria. Cum loquatur in terminis lōge a, nostris debilioribus. nostri enim sunt vbi inter eosdem partes dominium fuisset notoriatum. Quod valde differt a, notoriando de quo ibi. ¶ Addo pro hoc ꝙ elias dicitur de sententia iuris & sententia hominis. ꝙ prima dependet ex futuris probationibus. non autem secunda vnde prima statim exequi non potest. Secunda sic. Rota in nouis. decis. 16. & ē vna additio de hoc si recolor ad spe. cul. de petitorio & possess. ¶ Que procedunt nisi contra dominii exceptionē protestatus esset de quo dixeram ante primam fallentiam vt in ea. ¶ Secundo limitarem non procedere vbi iterum suspēdere volens nullo modo de spolio probaret, hoc est ꝙ ipse fuerit spoliatus sed tantum in processu inueniretur simplex petitio sui. nam cū nullo modo de odio cōstare incipiat isto equidem casu tenerem aliam opinionē

positam

positam in d. Rota. ¶ Ad quod faciũt notata per Paul. de Eliazar. in. d. Clemen. vnica in glo. penul. eod. ¶ Induco etiam textum in. l. si quis in. §. pretor ait. ff. de eden. ibi ei qui iterum edi petit &c. Immo dicendum est eum qui iterum suspendere querit vt frustari videatur vt in. d. §. que frustatio inhibita est per ea que in. d. auc. qui semel.

67 SEcundum mẽbrum primi capitis faciamus per Bart. quando primo loco possessorium, Secundo petitorium ab eodẽ moueatur. tunc admittitur cumulatio. ¶ Addo Ioan. Calderinum & d. Antonium, in. c. cum dilectus, eodem, dicentes sententiam latam in tali possessorio non esse pariturã exceptionẽ rei iudicate in petitorio. p. l. sed si ant. de excepti. ¶ Quod dicas procedere in simplicibus terminis non autẽ vbi reus in possessorio obtinuisset quia probasset se esse dominum prout habuimus in prima fallen. ad regulam spoliat. ante omnia. ¶ Vnde per ibidem posita concludamus non admitti hanc cumulationẽ vbi actor possessorio agens passus esset aduersus se excipi de dominio conuenti. moueor ne lites litibus inculcentur vt dicitur. in clem. prima. eod. ¶ Nihilominus ꝙ quis onus dñii sui probãdi assumat si sit reus ẽ quid irregulare. argumento. l. qui accusare. C. de eden. ideo cumulationem hanc regulariter admitti concludamus.

NON ab re queramus hic an sententia lata super petitorio preiudicet in possessorio vel e, conuerso. ¶ In istis terminis considero ꝙ aut Actor petitorium inchoando dixerit se velle in possessorio supersederi quod etiam reo inuito fiet vt per rotam in nouis. 205. & 417. per glos. 4. in. c. pastoralis eodem. ¶ Et quando facta est suspensio quo ad vnam partem intelligitur etiam quo ad aliam licet petita non sit notatur. in antiquis. 625. nisi ratio diuersa &c. ¶ Aut nõ dixerit supersederi. ¶ Primo casu lata sententia pro dominio conuenti in petitorio, minus Actori nocebit quin possessorium reassumere ac prosequi valeat, nam possibile ẽ vt reus debeat esse dominus Actor vero possessor argumento textus nostri. ¶ In eo tamen puto eam esse nocituram quia non ante omnia ipse actor prout si a, principio instetisset, restituẽdus esset. cum obstaret dominium ex sententia notoriatum vt diximus in fallẽ. prima. ¶ Neq; hoc posset euitare dicendo ꝙ exceptioni per conuentũ de suo dominio proposite non consensisset ad possessorii preiudiciũ vt ex ipsa suspensio si colligi posset, sed in petitorio tantum si & quatenus id reus ipse probaret. ¶ Quia vt puto respondebitur per ea que dixeram in examine regule in versic. tertio pro communi &c. ¶ Aduerto tamen quia ibi videor variare a, positis in fallentia. 57. sed modo concludo ꝙ sola cognitio super conuenti dominio habita de cõsensu actoris vt hic nõ impediet quin ante omnia restituatur. vt tenui in. d. fallen. Diffinitio vero sic. vt l. d. versic. tertio &c. ibi secundus casus. num. 23. Sed vbi solum possessorium inchoatũ fuisset sola cognitio impediret vt in. d. versic. ¶ Nihilominus iterum contra hoc facere videtur quia fauorabilius est possessorium intentatum sine petitorio ꝗ cum ipso. similem distinctionem facio in materia fructuum quando simul intentantur si actor obtineat i possessorio (propter quod & res & fructus sibi restituuntur) tamen si spoliator obtineat in reassumpto petitorio recuperat fructus non sic vbi duntaxat spolium actor inchoasset rota in. antiquis. 192 ¶ Sed respondeo ꝙ ibi presupponitur non esse sententiam latam pro dominio conuenti in possessorio actoris

nam tunc neq; possessionis restitutio fienda esset vt in.d.fallen. prima. ℭ Et concludo ꝙ qui succumberit in Petitorio prout supra. possessorium reassumẽdo minus iuuaretur ex.d.l. si quis ad se fundum.C.ad.l.Iul.de ui.&ex.d. l.prima.C.si per vim. vel alio modo. Sed tantum ex.c.reintegranda. 17.qõ. prima.si tamen doceat ꝙ non obstante alterius dominio eẽ debeat ipse possessor prout prefati.c.est cõis intelligentia de qua dixeram.ad regulã spoliatus ante omnia in fallẽ.prima. & ante eam num.24.ℭ In simili Do Innocentium in.c.pastoralis. quem ibidem sequitur Abbas.num.30. ꝙ agens petitorio & possessorio si obtineat in possessorio non habet probare dominiũ prout si nõ obtinuisset.sed eo ipso quo obtinuit onus probationis reo incumbere cepit de quo late disputauimus. ℭ Ita dicam,hic ꝙ non aliter Actor ẽ audiẽdus ꝙ si probet possessionem ad se de iur spectare.ℭ Iuuaretur tñ actor ipse ex.l.si quis in tantam. C. vnde ui. secundum aliorum intelligentiam per glo.ibidem.ante &c.idest vbi actor in possessorio primitus instituto instasset ꝙ reus si quod dominium in re(ad cuius possessionem ante omnia reintegrari petitur) habere pretendat,amisisset. ℭ Sed quia ego non aliter id procedere iudicaui ꝙ si spolium a,conuento iudicio pendente commissum fuisset.per illum textum ibi ante euentum &c.hoc est presupposito principio añ finem ne verba illa frustatoria dicãtur & per.l.cõductores. C.locati,igitur sũ opinionis.ꝙ neq; ex remedio d. l.si qs in tantam actor iuuari posset.ℭ Consequentiam ita probo nam in tempore quo iudicium reintegrande ceperit petitorium non erat inchoatum,vnde dici non poterit ꝙ iudicio in petitorio pendente.spolium commissum sit (vt intelligo. illum textum & glosellam in verbo.ante litem &c.hoc ẽ post vocationem ad iudicium.quo casu largo saltim modo iudicium pendere dicitur.per ea que in auc.offeratur.C.de litis contestat) ergo &c. Argumento : l.decem. de Verborum obligat.

68 Ut sumus in secundo casu illo videlicet quando Actor nõ fecisset super possessorio a,se primitus inchoato supersederi.

ℭ Tunc ita dicam ꝙ. ℭ Aut prius in possessorio ipso pro se sententiam habuit.ℭ Aut prius in petitorio. ℭ In primo casu ante omnia restituẽdus ẽ, videlicet anteq̃ conuentus in exceptione dominii sui (quam proposuit contra petitorium eiusdem actoris) audiatur.quãuis illucusq; fuerit auditus. nã hoc est spolii priuilegium cui derogatum minime video. ℭ Item pro hoc ẽ regula,qui prior agit prior appellat.l. qui prior.de regul.iur.ℭ Ad quod Abbas.in.d.c.pastoralis num. 30 : ℭ Et id quod nunc dixeram ante omnia restituẽdum esse,intellige etiam ꝙ a, possessorio appellatum fuisset do Rotam in nouis.131.ℭ Excepto casu quo appellationis causa vna cum principali ipso negotio commissa esset vt dicã infra quo vltimo casu petitorium non a iudice primo cognoscetur ꝓpter spolii priuilegium sed vtrunq; negocium per iudicem appellationis iuxta formam sibi commissam. ℭ ꝙ si in possessorio Reus conuentus obtinuisset, actor petitorium prosequi cogeretur. per auc.qui semel.C.quom . & qñ iudex.sic dicũt.d.Antonius.& Abbas in. d.c.pastoralis.ℭ In hoc tamen actorẽ iuuari putarem ꝙ non prius expensas a, reo in possessorio errogatus reficere teneatur ꝙ si & in petitorio succubuisset Rota in.nouis.319.quãuis nõ sic e,cõtra vt ibidẽ & l ampl.4.spoliat.&c.

69 ℭ REDEVNDO qua restitutioñ actori plene facta reus vel inchoando nouam instantiam in petitorio iuxta posita in.c.significauerunt.de testibus. vel prosequendo antiquã, si velit pro

bare se esse dominum audiendus est. vt
per omnes in.c.ex conquestioñ.de re-
stit.spoliat. ¶ Et si obtinebit eius do-
minium trahet ad se possessioné vt ha-
betur in.c.cum dilectus.eodem. ¶ Sin
autem. ¶ Et tunc aut actor probauit se
esse dominum. ¶ Aut non. Primo ca-
su pronunciabitur pro eo, non ad effe
ctum vt possessionem consequatur (cū
eā habeat) sed vt declaratur dominus.
vt quandoq́ reo veniente atq; se eē do-
minum coram iudice instante iuxta ea
que habetur in.c.examinata. de iudic.
per declarationem iam factam a, iudi-
cii limine repellatur. Ita.d.Antonius,
& Abb.in.d.c.pastoralis. ¶ Sed aduer
to dū.d.Ant.concludit ꝙ reus qui suc
cumbuit in possessorio si instet actoré
debere prosequi petitorium iuxta posi
ta in.auc.qui semel.non debeat audiri.
Nam reprehenditur per Abbatem.vo-
lentem ꝙ immo cum suspensionis cau
sa finita sit, si actor petitorum nó pro-
sequetur in expensis veniat condénan-
dus. ¶ Ego dominum Antonium Se-
quar.nam si reus errogauit & expensis
quascunq; fecit sibi habet imputare.cū
violentia spoliando sit vsus Argumen
to.regule damnum in lib.6. Absurdū
enim eueniret vt violento expense resi-
ciantur. ¶ Satis enim actor ipse a,teme
ritate venit excusandus probando suam
possessionem que, & suum dominium
in dubio esse ostédit.d.l. bonefidei.C.
depos. argumen.l.prime.eodem: hoc
modo cessat argumentum de auc. qui
semel.ibi enim ratio est ne reus frusta-
retur.neue lis in longius protrahatur.
¶ Vnde potius concludendum puto
reum ipsum vt violentum ad expensas
(quas etiam in petitorio actor errogas
set) condemnari ¶ Pro quo induco
que posueram in ampliatioñ.4. ad re-
gul. spoliatus ante omnia.circa princi
pium.ibi.c.accedens el.secundo.vt lite
nó cótest.& fortius dū dixerā spoliato
ré teneri ēt ad oēs vtilitates amissas &c.
& specul.i tit.de recóuēt.§. núc. nu.4.

Ecundo casu hoc est quan
do sententia prius in peti-
torio lata fuit & tunc aut
in fauorem conuenti hoc
est declaratoria dominiū
sui. ¶ Aut actoris. ¶ Primo casu aut
actor ipse appellasset. ¶ Aut non ap-
pellasset. ¶ Si appellasset non debebit
in possessorio supersedert coram iudi-
ce prime instantiæ. Cum priuilegium
spoliati non cesset.de quo.in. d. Rota.
non enim sicut possessoriū facit suspen
dere petitoriū per.c.fin. de ordine co-
gnit.Ita dicendū est ecóuerso. ¶ Que
70 ri nunc posset an actor inuito reo pos-
sit in appellationis cā reassumere pos-
sessorium concluditur affirmatiue. si
nó sola sed cum negocio principali cā
commissa fuisset vt in. d. Rota. in no-
uis.131. que quāuis loquatur nisi sit cō
uersus casus videlicet in appellatione
a,possessorio vt possit reassumi petito
rium iam suspensum,tamen eadem ra-
tione hic dicédum esse puto. ¶ Addas
rescripta iurisdictionalia esse stricti iu-
ris,vnde quicquid non expressum ē di-
citur omissum.l.quicquid astringéde,
de verb.oblig.habetur in.c.p̄.g.de offi
cio delegat.in.c. causam que & in.c.si.
de rescrip. ¶ Sed aduerto hec procede
re in prosanis sed in beneficialibus du-
bito,an reo obtinente in petitorio pos
sit actor & si appellasset reassumere pos
sessorium.& moueor quia incipit con-
stare de non iure agentis in beneficio
quo casu possessionis restitutio impedi
tur vt diximus in fallen.22. & vide que
in.fallen.57.dum resqondeo ad glos.
in.c. constitutus. de filiis presbyter.
¶ Nec obstat prefata Rota. Quia lo-
quitur (si aduertis) in casu contrario
idest in sentētia lata in possessorio quo
casu cessant posita.in. d. fallent. ¶ Si
vero actor non appellauerit & tunc di
co vt supra.in versic.proximo. ibi.sed
hic videndum &c. Immo & fortius hic
vbi nulla suspensio facta fuit &c.
71 ¶ IVXTA Predicta quero an in ses-

cunda instantia liceat agenti suspende re petitorium & inchoare possessoriũ. ¶ Ioã. An. Quẽ. refert, & sequitur Abbas. in. d. c. pastoralis. Concludit ꝙ ante litem contestatam in petitorio prime instantie si appellatur a, grauamine quod etiam iustificetur iuxta. c. appellanti de appell. Poterit coram iudice ad quem inchoare quod iudicium velit. cum lis nulla coram ꝓ iudice cepta dicatur. c. ex parte. de verb. sig. ¶ Vnde coram isto petitorium initiatum suspendere ac possessorium incipere tam in beneficialibus ꝗ in profanis eidem licitum erit hec eorum prima conclusio. ¶ De qua dubito, quia iudex appellationis omni alia iurisditione caret extra negocium deuolutum. c. ex parte cum simil. de appellat. nisi dicamus ꝙ grauamen vtrunq; negocium petitorium videlicet & possessorium respiciebat. ¶ Secundo concludunt post litis contestat: solum petitorium pro quo appellatum ẽ, deuolui. c. ad hec. c. pro posuit. de appellat. Vnde possessoriũ coram ꝓ. iudice cum noua instãtia incipiendum est. eodem modo in beneficialibus nisi ad Papam fuisset appellatum quia tunc & altero non inchoato deuoluitur vtrunq; . c. ꝓ. de elect. in. 6. clemen. cãm. de appell. ¶ Sed si vtroq; a, principio moto appellaretur q̃a tũc vtrũq; deuolui contingit, actori licebit & post conclusum in causa prime instantie. c. cum Ioannes de fide Instr. auc. per hanc. C. de tempor. appellat. ¶ Et inuito reo in petitorio supersedere atq; possessorium prosequi. ¶ Qui nimmo suspendere petitorium ab aduersario ceptum. quod est contra Rotam in nouis. 205. vbi contrarium dicitur in profanis. ¶ Et arguit ipse Abbas nã in bñficialibus nõ datur possessio si ne titulo timore viciosi ingressus. c. ꝓ. de eo qui immitt. in poss. causa rei seruann. itaq; tanto minus suspendi deberet sed cum in eis suspendatur. vt in clemen. prefata. fortius suspendi dicetur in profanis. ¶ Pro defensioñ domino rũ aduerto ꝙ in bñficialibus est odiosior vt dixeram in fallen. 22. prope ipsius finem cum igitur suspensio fundetur propter odium spoliantis vt omnes fatentur non est inferendũ ad profana in quibus minor odii ratio viget. nam in his predo etiam restituendus ẽ vt milies diximus d. l. prima. ff. de ui & in arm. ¶ Non enim titulus de quo Abbas facit odium in beneficialibus minorare vsq; quo fuerit pronunciatũ ¶ Item neq; vt titulus est considerandus pro quo do glosam fin. in. d. Clemen. dum in fine dicit aliud est petitorium inchoare, aliud possessorium ex titulo colorare. non enim sequitur ꝙ (quia in beneficialibus requiritur color tituli) ideo sit probatus titulus vt sic minus debeat suspendi vt argumentatus est. ¶ Nihilominus ex dictis istorum infero ꝙ vbi actor iu petitorio reum de suo dominio excipi passus sit vt in prima. fallen. regule spoliatus a si omnia &c. suspẽdere petitorium nequeat. ¶ Illud etiam notissimum est post conclusum in causa petitorium suspendi non posse ne lites litibus inculcentur neque malitiis via pareretur vt dicit tex. in clem. d. ¶ Nisi spoliato vel malitia vel dolo spoliãtis probationes subtracte fuissent vel alia ex iuxta causa ut iudici sederit. vt ibidem. ¶ Quod vltimum exemplatur si actor de spolio facto probatiões offerret in promptu. nam tunc etiam de malitia couuenti liquet. vt dicit Petr. de Eliazar. quem sequitur Abbas ea ratione quia tunc am be rationes prefate cessant. ¶ Sed vix crediderim si priusquã conclud retur in causa actori probationes non incognite fuisset vt etiam in dubio presumendum est argumento. l. qui accusare. C. de eden. Quadere Innocentium in hoc sequar dicentem actori esse imputandum. ¶ Addo reum esse a, malitia excusandum si aduersetur suspensioni cũ ab actore prõptas in possessorio

probationes

probationes habente fuerit in petitorio tam longe tractus, concludenter in hoc tenerem contra d. Abbatem. Argumento. l. iii. in ꝰ eligere. ff. de tribut. nõ propterea dicendum puto quin possessoriũ cumulari (de quo Dyn. in. c. nullus. pluribus in. sexto, & dixeram in. l. edita. C. de eden.) seu omnimodo petitorio renunciari valeat. ¶ Quibus adde casus rotales. in nouis. decis. 131. ꝙ suspenso petitorio si qui obtinuerit ĩ possessorio post transitum in rem iudicatam sine ui propria autoritate possessionem intrauerit non dicitur propter suspensionẽ attentasse. ¶ Et in antiquis. 184. ꝙ suspẽso corã vno iudice poterit corã alio prosequi si sup eodẽ a. tertia psona corã ipso alio agatur. per. l. cũ apud. ff. iudic. solui. Et vide ĩ materia. rot. nou. 283.

72 TErtium sequitur primi capitis mẽbrum qñ ab eodem actore possessorium recuperande petitoriũq; eodem tempore seu simul proponerentur. Dicendum est admitti cumulationem. quia cessant omnes rationes impeditiue vt supra dictum est. ¶ An autem sententia lata super vno tantum preiudicet alteri concludo vt posueram in. fallen. 57. ¶ Queri posset in istis terminis qualis iudicis pronuncietio debeat esse. Ioan. And in hoc amplam ponit distinctionem quam seriatim posuit Abbas. in. d. c. pastoralis. eodem. dicens tũ eam potius laboriosam q̃ subtilẽ. ¶ Breuibus vtar verbis. ex facti enim varietate iudex quandoq; pro vno in petitorio pro altero vero in possessorio. vel duntaxat pro eodem in vtroq; diffiniet. ¶ Aduerto ꝙ dum dicunt constito pro Actore in possessorio sed pro dominio conuenti in petitorio reum ipsum non teneri ad restituendum ex ratione quia dominium trahit ad se possessionem. c. cum dilectus. eodem. ¶ Nam contrarium est & verius puto vbi cũ possessorio inchoaretur remedium. d. l. si quis in tantam. ¶ Itẽ & si nil moueatur de. d. l. si quis. nihilominus vbi spolium est violentum concludo prout in. d. fallen. dixerã contra socinũ quem tamẽ saluo in nõ violento. ¶ Verũtamen putarem ꝙ facta restitutione spoliato iterum ab eo ipsi domino ex iudicis officio restituetur. iuxta. l. qui restituere. ff. de rei vendic. Quod declarasse putarim in fallen. xvi. in versic. venio ad secundum. in regul. spoliatus. &c. ¶ Nec non ꝙ etiam fructus interim percepti restituendi sint ꝑ Rotam in antiquis 192. vide Innoc. in. c. pastoralis. eodem. num. 3. in fine numeri. ¶ Iterum Aduerto dum volunt ꝙ nemine in petitorio probante reus absoluatur eiq; actor expensas reficere condemnetur. ¶ Nam contrarium dicerẽ in terminis nostris vbi spolium est violentum, cum enim in eo actor obtinuerit, a, presumpta calumnia excusandus ẽ ¶ Item quia reus conuentus spoliando causam prebuit omnibus inde sequutis. arg. l. manumissiones quoq;. ff. de iustit. & iure. vnde sibi ipsi imputandum ẽ iuxta. l. item eorum. in ꝰ si decuriones. ff. ꝙ cuiuscunq; vniuersit. ¶ Neq; debet esse melioris conditionis ille qui deliquit. l. iii. ff. de donat. inter. virũ & vxorem & dixeram in hoc eodem capite. in versic. redeundo &c.

73 CAPITE primo principali discusso sequitur, secundam hoc est quando petitorium ab vna parte possessorium vero ab altera per interdictum, vnde ui, seu conditione. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. iulian. de ui. aut ex. l. si quis in tantam. C. vnde ui. (que tria aliis possessoriis recuperande de quibus omnibus late maranta de ordine iudic. ad charte 46. potiora sunt) proponeretur. & ¶ Distinguamus quod aut possessorium ante litem contestatam in petitorio quamuis post editam actionem, inchoatũ esset. ¶ Aut in ipsa contestatione seu eodem tempore quo petitorium. ¶ Aut post conte-

stationem vt sic tria membra huius casus agamus. ¶ Ad primum est dicẽdum quod aut ambo iudicia tendũt ad diuersa. ¶ Aut ad vnum & idem consequendum. ¶ Primo casu nulli dubium esse vt quin concurrant vt sic super vtroque eodem tempore cognosci possit cũ verificetur regula § nostri. & cessent oẽs regule impeditiue cumulationis. vt dicit Bart. in 6. combinatione in prima. & aliis locis. ¶ Atq; hr̃ in 6. lectura. nec non generale esse videtur. in omnibus casibus qui sequuntur facit illa vulgaris regula. l. fin. ff. de calũnia. l. Papinianus exuli. ff. de minoribus. ¶ Sed in contrarium cuman. dicit esse casum. in. c. si. de ord. cognit. dum indistincte vult spoliatum nõ cogi suis spoliatoribus respondere, pro quo tex. in. d. l. si quis ibi ante omnia, & hoc vltimum sequar per ea q̃ dixeram in fallen. 60. ad Regulam spoliatus ante omnia, num. 95. ¶ Redeundo item & in secundo casu proceditur tantum in possessorio, suspenso petitorio, cũ causa spoliatiõis sit priuilegiata d. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. Iul. de ui. l. prima. C. si per vim vel alio modo not. l. l. prima. ff. de ui & ui. arm. sic Bar. hic in 5. combinat. concludens in casu e, cõuerso videlicet vbi prius ab vno possessorium reintegrande, motum fuisset deinde ab aduersario suo petitorium. de primo casu ibi tradit etiam si per modũ excipiendi, reus petitorium proposuerit de quo in prima, fallentia. ad regulã spoliatus ante omnia. ¶ Item subdens hic in 4. combin. hoc procedere quãuis reus in initio petitorii fassus esset se possidere. Nam vt dicit ante litem contesta tam licet penitere. l. his qui se obtulit. ff. do Rei. vend. quasi dicat ꝙ proponens de possessorium reintegrãde, quia profitetur aduersarium possidere, penituerit se atq; tacite reuocauerit confessionem. ¶ Quod nõ crediderim indistincte pro ut loquitur in preiudicium alterius partis. Ponamus reum a possessorio absolutum remansisse, profecto eund. credã in petitorio a se moto exoneratum vt probare possessionem conuenti in petitorio ipso (quam probare quisq; Actor in rei vendic. debet si agere vult per. l. si. ff. de rei vendic.) non teneatur. Ex quo eam reus ipse penes se esse apud acta cõfessus est. itaq; ius parti quesitum argu. l. Pomponius. § idem scribit. ff. de procurat. ¶ Non ob. d. l. his qui se obtulit, quia dico tunc demum vult posse penitere cum probet vere se non possidere, ita intelligo illum tex. alias verbum, vere, vano ibi poneretur itaque velit vt in simplicibus terminis (de quibus nos) penitere ne etiam expresse liceat. ¶ Vnde & pendente iudicio in possessorio ipso non viderẽ cur in petitorio nõ sit procedẽdum. ¶ Nisi vel dicamus quod Reus ipse post confessionem a se tactã, spoliari potuerit, vnde stante hac possibilitate vt priuilegiũ spolii operetur. ¶ Cõsequẽter existimo ꝙ si Actor velit in petitorio prosequendo non impediri, debeat interogare Reũ (dũ in possessorio se facit Actorem) vt declaret pro quo spolio quoue tempore commisso agat vt certior fiat cedere seu contendere velit. ixta. l. primam. ff. de edend. ¶ Si respondent de tempore ante prefata cõfessionem, non viderem cur sibi preiudicatũ non sit. vt sic priuilegio vti nõ possit, ammodo credam illo casu petitoriũ a possessorio non impediri, quominus cum ipso concurrat. ¶ Quinimmo magis extimarem in possessorio non posse procedi, nisi ostenderit ꝙ errore ductus illo modo. confessus esset.

Vo ad secundum membrũ Bar. hic in 6. combinat. dicit ꝙ quando vnus petitorium alter eius aduersarius eod. tempore possessoriũ reintegrande ceperit iudicia non posse cõcurrere si ante omnia reintegrari peteret cum hoc sit priuilegium spolii. d. l. si quis. ¶ Itẽ quia se inuicem impediũt ratione contrarietatis, nam qui petit eo ipso asserit alium possidere. Alter vero

dum

dum reintegrari petit negat se possidere vnde petitoriũ cesset per.l.fin.ff.de Rei. vendic. Cum Bar.transeunt omnes Aduerto quia per secundam rationem fit vt quãuis nõ ante omnia.petat &c.sed simpliciter petat. iuxta. c. Reintegranda. iii. quest. prima suspendendum sit.

74 S Equitur tertium membrum secundi capitis quãdo post contestationem factam in petitorio eius aduersarius asserens de illa re petita se eẽ spoliatum reintegrari peteret. ℭ Et distinguendum est per articulos quod aut agitur pro spolio facto post contestationem in petitorio ipso. ℭ Aut ante contestationem. ℭ Ad primum Bart. i. prima combinatio. vult ꝙ quamuis per vtrunq; eodem respectu agatur, nihilominus in vtroq; proceditur nec impeditur concursus.l.si constiterit.C. fin. Regun. Alex. Iason. & communiter docto. hic. ℭ Sed tamẽ Bar. ipse opponit quia si spoliatur quis lite pendente restituitur per officium iudicis argumento. l. ediles. §. item sciendum. ff. de Edilic. edic. quod expedit cũ euitetur onus probandi duo, videlicet spoliationem & possessionem, que probari oportet vbi ordinario iure agatur.c.cõsultationibus de off.c.deleg. non sic si officium iudicis imploretur, tunc enim, sat est probasse ꝙ tẽpore mote litis spoliatus possidebat, nunc autem Reus in possessione esse reperiatur, vt not.in clem.ii. vt lite pend. Abb.in.c.ex parte.ii.de rescrip. ℭ Floren Respondent ꝙ per officium iudicis veniunt accessiones puta fructus, nõ alia que aliunde occurrant, vt spoliatio prout hic, que separata ẽ atq; de se principalis. ℭ Dico ꝙ vbi remediũ cõpetit ordinarium, extraordinarium cessat. l. in cause. ff. de minor. spoliãto competit ius ex. d. l. si quis ad se fundum. l. prima. ff. de ui. & ui arm. cum simil. non distinguentibus an lite pendente vel non pendente fuerit spoliatus ergo &c. ℭ Iterum opponitur, per tex. in clemẽ. vnica de cã possession. & propriet. alias col. vbi non vtrunq; iudicium procedit sed suspenditur petitorium. ℭ Respondere ꝙ vbi odium spoliatoris est suspendi suspendetur sic habetur in.d.clem. vbi vero non odium eidem est, non suspendetur. sic loquitur tex.in.d.l. si constiterit C.fin.Regun. ℭ Et induco pro hoc id ꝙ de circuitu euitando cõsideraueram in examine regule spoliatus ante omnia num. 19. sed in terminis nostris vt sciatur an spoliator in ammissione Rei petite incurrat vt que res spoliato queratur per.l.si quis in tantam. C. vnde. ui. vtrunq; iudicium procedit sic etiam floren. intelligunt tex. in.d.l. si constiterit. ℭ Vnde dum Aretin. Hic & Ripa dicebant spolium post spoliationem (quia execrabilius) fortius suspensurã esse petitorium retorqueo ideo non suspendere vt magis spoliatorii officitur. ℭ Aduerto hec procedere volente actore, ne contingat beneficium inuito conferri, vnde ita demum si declarauerit saltim tacite actor puta querendo beneficium d. l. si quis in tantam. Quo casu minus isti loquuntur hic, ideo ratio Aretin. cessat ℭ Nisi vel concludamus ꝙ quando de spolio non tamen de violentia constat, petitorium non suspendatur cum legitime motum sit vt in alio dicit hic Ripa. Argumento. l. qui cũ maior ff. de Bon. libert. ℭ Non obst. c. primum. de Rest. spoliat. in 6. quia loquitur ante litẽ motam, & sic illum intelligo in verbo actore hoc est pro eo qui nunc Actor est & quicquid Ripa. ℭ Videtur tamen per hec restringi conclusionem Bart. ex prefata clemen. in quo. Floren. partũ aduertisse visus est. pro Innoc. & Abb. in. cap. ex conquestione de restit. spoliat. ℭ Saluemus pro posse ꝙ d. l. si constiterit in omni causa dũmodo profana procedit, vnde propter penam de qua ibidẽ semper odium spoliatori ẽ vt in vtroq; procedatur, sed clemen. loquitur in beneficialibus quibus illa pena non cõuenit, & vide que in 4. ampliat. dicã. ℭ Et

finaliter concludo cum Iasone dicente
ꝙ in d.l. si constiterit est casus Bartoli,
ac euitantur argumenta facta per se-
metipsum. Id sibi adde ne regula cōtra-
rietatis concursum hoc in loco impedi-
at cū ex diuersis personis oriatur vt alias
diximus in lecturis. ℭ Quero in istis ter
75 minis quid si is qui petitorium ceperit
per modum exceptionis vel etiā action.
Recuperande seu interdicto se opponat
reo in petitorio conuēto, qui simili mo
do prius fecerat se actorem interdicto ta
men post cōtestationem sicut supra. an
super triplici causa & iudicio proceda-
tur. namq; possessorium ab eod. a quo
petitorium proponi potest, vt in ꝓ capi
te diximus, videtur sup triplici esse pro-
cedendū. ℭ Nihilominus distinguo ꝙ
aut Actor pretendit se spoliatum anteq̄
super petitorio cōtestatum sit, aut post.
ℭ Primo. casu aut se opponit excipien-
do aut agendo. ℭ Si excipiendo non de
bet in possessorio sed tantum in petito-
rio audiri. Moueor quia uim repelle-
re in cōtinenti licet. l. vt vim ff. de iust.
& iur. cum simil. vnde quia spoliatus an-
te contestationem spoliantem spoliauit
post, p3. ꝙ intermedia cōtestatione vim
non repulit incontinenti: cum igitur pa
teat ꝙ obtinere non posset non audie-
tur ne vano iudicium fieret argumento.
l. hec spoliatio in .§. diuus. ff. vt leg.
nom. cauet. ℭ Sed si per modum actio-
nis audiretur quia concurrunt vt supra.
ℭ Vnde erit euentus ꝙ si reus nō pro-
baret se spoliatū, Actor super vtroq; ob
tineret. Si vero probaret reus inq̄ tunc
Actor instante reo perdet vtrunq; per. l.
si quis in tantam. C. vnde ui. l. si consti-
terit. C. fin. Regund. ℭ Sed aduertendū
est quod quia reus interdicto reintegran
de vtens, se possidere negabat, ideo acto
rem obtinere si vult oportet ostendere
ꝙ reus ipse possideat vel dolo possidere
desierat. l. ab ea parte. C. de probat. ℭ Se
cundo casu quando Actor spoliatum se
dicit post contestationem, similiter di-
stinguo ꝙ aut excipiendo aut agendo
se opponat. ꝓ. casu auditur in possesso-
rio quia potuit id (dum actor ipse spo-
liauit reum) fieri incontinenti ad vim
repellendam. non autem in petitorio.
quia cum actor se spoliatum fecit eo ip-
so fassus est se possedisse post contesta-
tionem. vnde petitorium remansit extin
ctum, cum extinguatur possessione pe-
tentis argumento. l. quoties. ff. de solut.
.§. fi. insti. de perp. & temp. actio. c. exa-
minata de iudic. & ꝙ semel extinctum ē
ex eo quia tacite fatetur se possedisse,
non debet ei preiudicare & ob id maxi-
me quia inducta in augumentum nō ha-
bet operari diminutionem. l. legata in-
utilitet. ff. de Adim. legat. ℭ Respondere
ꝙ petitorio agendo tacite conuenti pos
sessionem fatebatur non mirum igitur
si per consimilem tacitam tollatur argu
mento. Regule nihil tam naturale. ff. de
reg. iuris. ℭ Immo credam idem esse di
cendum vbi expresse conuenti possessio
nem actor professus esset, ad hoc vt Re
gulam contrariorum de qua. supra. eui
temus. Proceditur igitur tantum super
possessorio vtriusq; iuxta ordinem. c.
cū dilectus de ordi. cognit. ℭ Aut actor
agendo contra reum petitorio conuen-
tum interdicto recuperande vtatur tūc
dico super triplici iudicio, nō posse pro
cedi, tū obstant modo inducta quia
petitorium vt supra extinctum est.
76 Capiamus secundum articu
lum tertii membri istius se-
cundi capitis reintegrande
qui articulus est vbi post cō
testationem factam in peti-
torio agetur pro spolio violenter com
misso antequā lis in petitorio ipso ex ad
uerso moto contestaretur. ℭ Et tunc
subdistinguendum est, ꝙ aut ambo ten-
derent ad diuersi aut ad eundem finem.
ℭ Primi casus exemplum est, quis ven-
dicare cepit ob nudam alterius detenta-
tionem puto contra depositarium, vel
cum cui ex ꝓ decreto custodia rerum da
ta esset, & super eo lite contestata exad-
uerso depositarius interdicto seu reme-
dio

dio d.l.si quis ad se fundum cum simil. pro possessione recuperanda (a qua fuerat a petitore ipso eiectus, & spoliatus, ante talem detentationem) vti profiteatur, doct. cõcludunt simul super vtroq; procedi. ℭ Sed cuman. cõtra, fretus q͞a priuilegium spolii est vt vel excipiendo vel agendo propositum sit. Semper prius expediendum per.c. dilectus &. c. fin. de ordin. cognit. ℭ Iason ꝙ illud quando respectu eiusdẽ possessionis. ℭ Florent. immo etiam diuerse. ℭ Saluo Bartolum ꝙ verbum diuerse in. d.c. referatur ad factum & personas non vt significet iudicia mota ad diuersa. nam cõtrarium in facti narratione ibidem euidens est dum respectu eiusdem naturalis possessionis castri agebatur. ℭ Secundo responde ꝙ ille tex. non se fundat in priuilegio vterque enim ibi possessorio hoc vtebatur, sed i regula q prior agit prior. &c. satis enim possessorium in hoc priuilegiatur ꝙ non obstante ipsa Regula qui prior. cum petitorio concurrit. ℭ Vñ illũ tex. induco pro nobis. ℭ Ad cumanum respõde negãdo earundẽ. ll. esse rationem vbi iudicia tendunt ad diuersa quia lis in petitorii causa contestata fuisset vt ipse tu colliges. Quicquid Ripa. ℭ Nam. d.c. fin. de ordin. cognit. loquitur vbi ante contestationem. & in terminis primi membri vt põdero verbum. ibi. respondere. ℭ Non obstet tex. in. l. ordinarii. ff. de rei vendi. l. incerti. ff. de interdic. cũ simil. Quia, ibi vterq; asserebat ne dum se dominum esse, sed & possessorem. necessarius igitur erat ordo vt alias dixeram per d. l. incerti. ꝙ hic cessat. ℭ Item non inepte dicetur ibi vtrunq; iudicium respectu eiusdem possessionis agitari, igitur. ℭ Iterum cõtra conclusionem instatur per. c. primum. de rest. spol. vbi si probatur dominium in possessorio fit preiudicium, vnde dicerem ꝙ vbi cõcursus admitteretur possessorium cesset, cum regula sit ꝙ vbi p vnum alteri fieret preiudicium per idem in altero supersedeatur. l. fundi. ff. de except. ℭ Sed bene Soccin. hic respondet negando probationem de dominio factã respectu possessionis ciuilis vel nude detentationis posse preiudicium respectu naturalis afferre, ad quod que dicentur in 5. lectura. ℭ Tertio instatur per tex. in. c. ex conquestione de restit. spol per quam Alex. hic dixit conclusionem hanc non procedere de iure cano. tamẽ omni iure procedit vt hic Ripa per tex. l. c. ii. de ordin. cognit. in rõe sui ibi q͞a mutue petitiones minime se cõtingunt.

77 SEquitur secundus casus q͞n possessorium secundo tempore ceptum id est post cõtestationẽ tendat ad eundẽ finem ad quem petitorium prius ab aduersario inchoatũ. ℭ Tunc aliud attendi debet videlicet, an actor in initio petitorii Reum interrogasset si rẽ per se petitam possideret. ℭ An minus interrogasset. ℭ Rursus si non interrogasset, questio surgat quomodo per iudicẽm pronũciaretur si contingeret reũ petitorio conuentum tempore sñtẽtie non possidere. minus dolo malo desiisset possidere. ℭ Redeundo si interrogasset vis est in responsione quia si respondiderit affirmatiue, non potuit post recuperande agi pro spolio ante commisso, cum ex sui cõfessione pateat ammissam possessionem recuperasse, nisi eroneam confessionem oñdat vt dictum est. ℭ Si negatiue possessorio vti nõ prohibetur, sed non concurret cum petitorio cum id pati non compellatur vt est tex. in. l. fin. ff. de rei vendic. nisi mendaciter negasse conuictus sit. vt dicam. ℭ Si vero Actor non interrogasset Reũ an possideret & per se lite cepta reus possessorium recuperande introeundo fieret et Actor, possessorium tunc concurrit cũ petitorio, quãuis ad eãdem possessionẽ quodlibet directum sit ita Bartol. hic in combinatione. quia exceptio ꝙ spoliatus ante omnia &c. est dilatoria, vnde ante contestationem opponi debet. ℭ Sed opponitur ꝙ immo post. quia & post sn

deratur culpe spoliati non proponentis illam ante contestationem. ¶ Quoniam responderem id forsitan verum esse vbi pro certo pateret ꝙ petitor fuerit spoliator. sed cũ dubitetur culpa vero spoliati certa sit, argumentum euanescit argumento. l. fin. de compens. ¶ Vnde limito conclusionem Bar. ne procedat si post contestationem in petitorio spoliatus ostendat se ui eiectum a spoliatore quãuis ante contestationem, tunc nõ verbis opus est neque iudiciali strepitu sed ante omnia restituẽdus. ¶ Sed si sit spoliatus post contestationem absque eo ꝙ prius probet eiectum se, suspenditur petitorium. sic intelligo dictam clemen. ¶ Limitat secundo imola ne procedat vbi Reus conuentus in petitorio quãuis post contestationem declaret se non possidere, tunc super eo non procedetur. per tex. cum glo. in. l. qui petitorio. ff. de rei ven. & ic. qui probat vt Soc. dicit, quicquid Alex. nam qua ratione ibi actor post contestationem reum interrogare potest, quia per antea oblitus est eade reus etiam negare poterit. quia prius crediderit se possidere, nam in medio litis vtrique pariter fauetur vt not. Bar. & doc. in. l. si quis intentione ambigua. ff de iudic. in. l. fin. C. de fruit. & litium expens. ¶ Vnde Claudius hic ponit ꝙ tex. cũ glo. in. l. si a te. ff. de except. rei. iudic. in quo Bar. se fundat allegari non meruerit, nam cum ibi se possidere putauerit, est dicẽdum ne tanq̃ se liti offerens, condemnari possit. ¶ Respõdeo ꝙ Bar. ea m. l. non sic induxit sed vt ostẽderet effectum vbi non possidebat neque fuit interrogatus, ille enim effectus ẽ vt pronuncietur rem petitoris esse, & tamẽ Reus quia non possidet absoluatur, vt ibi glo. ¶ Quod vltimum tempera nisi Actor contrarium probare velit, itaque reum possidere per tex. in. l. fin. ff. de rei vendic. ¶ Vnde in hoc articulo dic per Soccin. ꝑ aut querimus nũquid per possessorium inchoatum post litem contestatam in petitorio, debebat petitorium suspendi. & dicamus vt Bar. negatiue, q̃a cum except. dilatoria sit, proponenda erat, quod limita vt supra. ¶ Aut an reus post contestationem que fit negãdo. puta, ad petita se nõ teneri vt moris ẽ, vt petitorium suspendatur, dicere possit se non possidere. ¶ Et tunc intuendum ẽ an sciuerit se non possidere, ꝙ presumitur per. l. ii. ff. de iur. & facti ignor. cũ nõ sit alieni facti, & dic ꝙ tanquã se liti obtulerit condemnandus est. & ita intelligo Bar. quãuis Soccin. in hoc non prorumperit & uim istius presumptionis parũ considerauerit. ¶ Vnde per hanc dico ꝙ absq; eo ꝙ Actor mendacium de quo supra probet Reus condẽnaretur. ¶ Et hoc absq; dubio uerius esse puto, ubi Reus post litem in petitorio cõtestatã, possessorium reintegrande nõ inchoasset. sed ubi inchoasset ut sunt termini nostri tacite dixisse uidetur se non possidere, qui possessionem sibi restitui professus esset argumento. l. decem. ff. de verb. oblig. ¶ Qua de re ultimo concludi bene uidetur in petitorio supersederi absque expressa declaratione illa se nõ possidere, consequẽter oppin. Bar. (de qua supra) reditur periculosa, quia sicut expresse reus admittitur ad declarãdum vt per Soccin. ego non uiderem cur illa tacita effectum expresse non habebat operari, nam dum Reus agit recuperãde id necessario cõcludit & ineuitabiliter. unde pro expresso habẽdum est argumento. l. quãuis C. de fideic. oportet igitur saluando Bartolum. tollere argumentũ Soccini. ¶ Vnde respõdeo ꝙ ideo actor & post contestationem possit Reum interrogare an possideret quia in sui semper facultate est a iudicio recedendi argumento. l. postq̃ liti. C. de Pac. ¶ Non sic e conuerso, nam post contestationẽ Reus, est alligatus quia liti se obtulit ac si possideret, nec in facto proprio tollerabilis ignorantia est. d. l. ii. ff. de iur. & fac. ignoran. nisi osidat errorẽ vt 2. questio. supra. non igitur uerum est ꝙ eadẽ ratione, qua Actor interrogat per. l. qui

petitorio .ff. de rei uendic. ipse aūt Reus
78 declaret ut per Soccin. ℂ Queri posset utrum error modo dictus per iuramentum ostendi possit, Claudius sic per tex. ineuitabilem in.c. presentiū de testibus, per quem ita consuluit Decius in cons. 189. letatus. colum .6. in fin. ℂ Sed caue quia ibi casus est specialis ut ibi glo. neque etiam ead. ratio est in casu nostro. si enim ibi testes maliuoli admittētur, fieret irreparabile preiudicium. cū sententia fundetur in eorum dictis unde iu ramen. &c. hic secus. ℂ Non enim quia dilatoria post contestationem non reci piatur fit in meritis causę tantum preiudicium, nihilominus obseruarem iuramentum, si etiam cum aliquibus coniecturis adiuuetur. Alias non. ℂ Priuilegium enim ꝙ ante omnia restituatur sublatum reo conuento sui culpa fuit, ut dictum est. non igitur ita de facili reuiuiscet, argumento. l. eius militis. §. militia minus. ff. de militari testam. ℂ Vltimo loco in his omnibus aduerto ꝙ si actor in petitorio libello narrasset reum rem possidere atq; peteret &c. eo ipso quo reus omnia contenta in libello negat, respondere videtur se non possidere, vnde quoniam passim sic respōdetur, Tutius erit Actori simpliciter sibi rem restitui, tanq̄ domino petiisse. ℂ Nihilominus vt plurimum respondetur negando narrata prout narrantur, que responsio nō est simplex, ideo non intelligitur negare contenta omnia in libello seu narrata, consequenter non per illam, videtur negasse se possidere, quāuis in libello id positum fuisset, qua de re predicta sciri necessarium fuit, vt dicunt Imola Paul. post Bar. in l. si dubitetur. ff. de Iudic.
79 ℂ Sequitur modo questio si in vtroque iudicio petitorio videlicet ex parte prioris Actoris, possessorio vno reintegrande proposito post, ex parte prioris conuenti procedatur (vt quia Reus ipse nō in tempore petierit vt ante omnia reintegraretur de quo supra & contingat in tempore sententie ferēde, reperiri reum non possidere(presupposito ꝙ neq; prius fuerit interrogatus vt in proximo pūcto dictum fuit) an & quomodo per iudicem pronunciandum sit. ℂ Bart. in 4. combin. vult pronunciari actorem esse dominum, & reum esse absoluendum, illa causa adiecta quia ipse nō possidet. ℂ Quod verum esse doctores dicunt et si a tempore petitionis, & post, Actor ipse possedisset, per tex. in. l. si aū. ff. de except. Rei. iudic. Quod ultimum ita sumunt quia si Reus post contestationem agat interdicto recuperande vt Bart. casum ponit satis infert actorem possidere ℂ Opponitur de. c. examinata. de iudic. vbi Actor absq; absolutione cōuenti de qua supra repellitur a iud. cio. ℂ Iason, quia ibi Reus erat interrogatus & rñdiderat se non possidere, iuxta. l. fin. ff. de Rei vendic. hic non interrogatus & passus est contestari indicumq; liquidari non mirum &c: ℂ Que responsio tollitur q a in. d. c. non apparet, de interrogatione nec in eo fundatur, sed in alio quia Actor possidebat. ℂ Cardin. & Aretin. Aliter respondebant ꝙ ibi Rei vendicatio Actori non competebat, quia penes eū possessio erat, nec apud alium detentatio. ℂ Sed Rom. contra quia immo detentatio erat penes sequestrum cuius ratione poterat vendicare. ℂ Hec tollitur quia tempore petitionis nondū sequestratum erat vt Aretin. dicit. Vnde vult destruere conclusionem Bartoli in terminis quibus possidebat Actor, vt sic nō pronuncietur vt supra. sed a iudicio repellatur. ℂ In quibus considero ꝙ aut tempore inchoati ab Actore iudicii conuentus in eod. opponeret Actorē ipsum possidere. ℂ Aut non. ℂ Primo casu. ℂ Aut notorium est id verum esse. ℂ Aut non. ℂ Si notorium puto repellendum Actorem atq; ab obseruatione iudicii Reum eē liberandum, per tex. in d. c. examinata. quem ita intelligo, Nam quia fatetur ibi Actor ꝙ tempore sequestratiōis possidebat, & nūc alio nō apparente, dicitur possidere cum per sequestrationem possessio non tollatur vt ibi glo. nec a sequestro vendicatur. ℂ Secundo

cundo casu illud incidens in petitorio ꝙ principale est in possessorio videlicet an possideat nec ne ipse Actor ventillandum est. ¶ Quod si Actorem possidere reperiat qui etiam dominium suum probet, tunc si possidet, quia Reum spoliauit non pronunciabitur vt per Bar. sed immo ipsi reo dominium applicandum est, in terminis quibus Reus remedium. l. si quis in tanta. C. vnd. ui. petiisset quod quomodo intelligatur supra. posui añ versic. aut sumus &c. ¶ Si non id Reus inuocasset, sed aliud, de quo. in. l. si quis ad se fundum in petitorio supersedebitur, donec ante omnia restituatur. ¶ Si vero nullum ex predictis sed simplex remedium canonis reintegranda iii. q. prima (nõ instando ꝙ ante omnia &c.) tũc minus pronunciabitur pro dño Actoris, sed tantum Reus ab obseruatione iudicii absoluetur, vt tradit Mathesilaus in singul. 138. vbi idem esse dicit, vbi Actor non possideret, sed sciret reum ipm minus possidere neq; fecisse quo minus possideret. ¶ Et dicas tunc actorem ad expensas teneri, cum dolo petierit ꝙ habebat, argumento Regule dolo facit in lib. 5. iuncta. l. eum quem temere. ff. de iudic. ¶ Secundo casu principali quando Reus credens possidere se obtulerit liti quãuis post probetur actorem ipm possidere, tamen pronunciaretur vt per Bar. per. d. l. sed si añ vbi gl. declarat. ff. de except. Rei iudic. ¶ Intellige vbi Actor ignorans se possidere, crederet Reũ a se conuentum possidere, quia tamẽ debet venire instructus. l. qui accusare. C. de eden. probare habet ipse ignorantiã alias non, vt supra sed in expensis condemnaretur ob presũpta temeritatẽ iuxta. l. eum quem temere. ff. de iudic.

80 Videndum est tertiũ principale caput, ꝙ ẽ vbi possessorium reintegrãde ac petitorium ab vtroq; proponatur. & dicamus ꝙ aut prius ab vno tunc procedit Regula ꝗ prior appellat &c. ¶ Si eodẽ tẽpore & tunc. Dicit Bartolus in 6. combinat. nõ posse concurrere cum ratione contrarietatis, & ratione ordinis iudiciarii, quia ordo est vt possessorium precedat iuxta. l. prim. §. fin aũt. ff. vti possidetis, &. l. inter ligatores. ff. de iudic. cõcursus impediatur, Alex, & communiter cum eo transeunt. ¶ Sed aduerto ꝙ Bar. non loquitur in possessorio recuperande, sed retinende vt videre est in exemplo suo. vbi vterq; se dominũ & possessorẽ, dicit ideo in illa combinatione videtur defectiuus, non de omnibus tradendo sicut in ꝑpositis combinationibus. ¶ Quia tamen rationes de quibus Bar. huic, de quo nos, minus obstant, concludamus non impediri, cõcursum. Immo vt vnusquisq; dicere possit se esse dominum, & ad possessionem, qua fuerit spoliatus, restituendum. ¶ Cessat enim hic ratio contrarietatis, de qua Bart. hic in 6. colum. & dicam in possessorio retinẽde. ¶ Cessat ratio ordinis de qua in. l. ordinarii. C. de rei vendic. vbi Bald. & in. l. incerti. C. de interdic. & hoc dixit Bar. in prima combin. in versic. 2. videamus. ¶ Videtur tamen obstare tex. in. l. fin. ff. de Rei vendic. nam si rei vendicatione agam cũ reintegranda, simili modo aduersarius, patet ꝙ vnusquisq; negat se possidere, vnde sequitur vendicationem cessare contra negãtem per d. l. fin. ¶ Nihilominus concludo in ea supersederi, donec probetur, quis eorum possidebat, que probatio in reintegranda requiritur, vt dixeram, in declaratione regule spoliatus añ omnia in princ. ante fallen. ¶ Qua probatione facta petitorium iam suspẽsum (cessante. d. l. fin.) vna cũ possessorio reintegrande, prosequatur, & quoniam oporter vnũ de possessione melius probasse. iuxta regulam. l. si vt certo in. §. si duobus vehiculũ. ff. cõmod. ideo concludamus quod concursus respectu vnius tantũmodo procedat vt probatur in d. versic. nõ aũt respectu ambarum partium, immo pars que possidere probetur in vtroque cessare debebat.

DIſcuſſa Secunda Con-
cluſione Bartoli hic
81 ad Primam lecturã in
2.colum. Et eius oc-
caſione tractata cauſa
poſſeſſionis reintegrã
de, & proprietatis.
¶ Tertio concludit Bar.ibid.in verſic.
vt igitur. ꝙ ſententia lata ſuper petito-
rio pro dominio conuẽti obſtat eidem
Actori poſtmodum poſſeſſorio retinen
de agẽti niſi paratus ſit de ſua iuſta poſ
ſeſſiõe ſe probaturũ quo caſu lectura hec
prima verificetur. Quod quomodo pro
cedat infra num.92.& 93. pleñ dicam.
¶ Sed quoniã cauſa poſſeſſorii retinen-
de quãdoq; proponitur priuſquã ſuper
proprietate ſententia feratur quo caſu
dubitari contingit an & quando vni ip-
ſarum cauſarum per alteram propoſitã
preiudicium ſeu in quo fiat. Igitur gene-
raliter tractemus de cauſa poſſeſſionis
retinende & proprietatis vt ſic occa-
ſione, vnius caſus ponatur totus tracta-
tus iuxta.l.naturalis.ff.de preſcripr. ver-
bis. ¶ Eo premiſſo quod vulgatiſſimum
eſt videlicet retinẽde interdictum pro re
bus imobilibus poni in.ff.&.C.vti poſſi
detis, Et practicari cum mandato de ma
nutenendo· pro mobilibus vero in titu
lo vtrobi.de quibus.ibidem per gloſ. &
Bar.& p Abb.in.d.c.paſtoralis. ¶ Dan
turq; contra eum, qui de facto nõ aũt iu-
dicialiter aliquem in ſua pacifica poſſeſ-
ſioñ.turbat, declarat Abbas in.c.audi-
tu.de reſtit.ſpol. niſi turbans ex eadem
ui deiectus olim extitiſſet Alex.cõſil.36.
in ꝓ vol, poſt Bar.in.l.prima.vti poſſid.
¶ Vnde ſimili modo vt diximus in recu
peranda per tria capita diſtinguamus ꝙ
¶ Aut ambo ideſt interdictum retinen-
de & rei vẽdicatio ab eodem proponun
tur. ¶ Aut ab aduerſario ſuo Alterum
proponi contingit. ¶ Aut vtrunq; ab
vtroq;. ¶ Quo ad Primũ faciamus tria
membra. & primum ſit quando ab eod.
proponuntur diuerſo reſpectu. ¶ Secun
dum quãdo dubitatur an diuerſo reſpe-
ctu ſeu eodẽ propoſita fuiſſent. ¶ Ter-
tium. quando pateat vtrunq; iudicium
propoſitum eodem reſpectu fuiſſe. ¶ Re
deundo ad primum glo.hic in.3. lectu-
ra.Bar. Aretin. Iaſon.& recentiores con
cludunt ſimul poſſe agitari itaq; cumula
ri. ¶ Exemplum cepi aduerſus te petito
rium reſpectu naturalis tantum poſſeſ-
ſionis Rei mee penes te exiſtentis vt qa
petam declarari me eſſe dominum ad ef
fectum vt res ipſa mihi reſtituatur iuxta
l.officium.&.l.qui reſtituere.ff.de rei vẽ
dic.non per hoc ſequitur quin tali iudi-
cio pendente poſſeſſorium retinende ci
uilis mee poſſeſſionis in qua turbor per
naturalem occupationem ſeu poſſeſſio-
nem tuam (puta quia ui, clam, ſiue ꝑca
rio a, me habueris atq; reſtitutionem de
negaueris) inchoare ſiue cumulare va-
leam iuxta.l.ſi duo.ff.vti poſſid. hec.n.
duo iudicia tunc diuerſo iure fundantur
vnde a, quo vis incipiatur ad inuicem ſe
non impediunt, ¶ Nec obſtat vt dicunt
ꝙ quando duobus mediis idem conſeq
poſſumus alterum eligere cogamur.l.
nemo ex his·§·quotiẽs.ff.de regul.iur.
Quia Bart.rñdet ſufficere ꝙ oriantur ex
diuerſis fontibus ſecũdum glo.in.l.edi
ta.C.de eden. ¶ Itẽ rñdet, hic nõ ad idẽ
competere. In interdicto.n.principali-
ter petitur non turbari ſeu non moleſta
ri, ſed in rei vendicatione principalis pe
titio ẽ vt inſtans eẽ dominus declaretur
iuxta.d.l.in rẽ.cum ſimil. ¶ Quod quã-
uis ſubſiſtere quibuſdam nõ videatur, cũ
effectualiter in vtroq; naturalis poſſeſ-
ſionis reſtitutio cupiatur, nihilominus
Alex.ſaluat ꝙ diuerſimode reſtitutio ve
nit ideſt in rei vẽdicatione per officium
iudicis. In interdicto iure actionis. nam
nihil per officium petitur ſed tãtum nõ
moleſtari, quod vltimum fieri nequit in
caſu noſtro niſi naturalis ipſa reſtitua-
tur. ¶ Sed ſpecul.in titulo.de libell.con
cept.in·§·fin.in verſic.illud. vult ꝙ im-
mo in rei vendicatione veniat reſtitutio
iure actionis. Idem Angel. hic in repe-
tit.Bologn.& Claudius. ¶ Quo ſi hoc
ego

ego sequar. nã officium illud iudicis nõ impartiatur ente sententiam.d.l.qui restituere.ff.de rei vendic.Et in sententia pariter.pronunciandum est rem esse restituendam sicut dominium esse agentis,vt petitum est,si volumus eam esse libello conformẽ iuxta.c.quoniam contra de probat.& vide supra num.79. Itaq; videtur esse concludendum contra Bart. stante opinione Cyni & vltramontano in.l.edita.C.de edẽdo.videlicet ꝙ quando duo iudicia competunt ad eundem effectum non cumulentur. ¶ Saluarem ꝙ quãuis in vtroq; vnus effectus sit respectu restitutionis tamen non principaliter vnusquisq; venit in petitione, sed alter venit in cõsequentia alterius. ¶ Principale enim in rei vendicatione est se dominum declarari sed in inconsequẽtiam illud fit vt res restituatur. cum in dubio (vt milies diximus in possessorio recuperande) penes dominum possessio sit collocanda.l.bonefidei.C depositi & quoniam id quod principaliter agitur attendẽdum est vul.l.si quis nec cãu. ff. si certum petatur.igitur &c. ¶ Nam & effectus vt supra rei vendicationis & ad plura prodesse poterit, vt tu ipse capis. & satis ab effectu retinende (qui est non inquietari) differt. Vsq tã ex prima q̃ ex secũda Bartoli rõne cum ipso transibo.

82 SEcũdum sequitur mẽbrum id videlicet, quando dubitatur an diuerso respectu ab eodẽ ambo proposita sunt & tunc si ex coniecturis dirimi posset,id fiet. Secundum Bar.hic & specul.de libel.concept. in.§.nunc videamus.Innoc.in.c.cum dilectus.de ordinã cognit.Alex.& Ripam hic.exẽplantes vbi vẽdicatio contra vsufructuarium (intelligas olim vt quia sit finitus vsufructus vt per Soccin.quicquid Alexander) inchoaretur.nam clarum est vsufructuarium naturaliter tantum possidere.l.naturaliter.i.eodem. non igitur alio respectu petitio inchoari potuit argumento. l.decem de verb,oblig.¶ Vel contra eũ qui se haberet pro vsufructuario qui vero non erat,aut emphiteotã &c. ¶ Aut non conuceretur propter quam possessionem vẽdicari ceptum sit, & Actori declarationi staretur.vt Bart. Alex.& communiter (si Iasoni credendum est) Doctores concludunt.per.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudic.per.l.inter stipulantem.§.si sticum.de verb.oblig. quos Ripa recentioresq; sectantur. ¶ Sed Roman.Iacobus de Puteo. Sequendo Cumanum dicunt in hoc vltimo contra cõmunem ꝙ immo tunc iudicis declarationi relaxandum per.d.l.si quis.ibi. Accipiet. ¶ Moti etiam ex ratione quia dubitatio nõ consistit in facto prout in.d. §.si stichum.&.§.finali. Sed in iure atq; iudex id accipere debebit ꝙ Actori vtilius videatur.quos Claudius quoq; sequitur. ¶ Aduerto ꝙ si Bartoli opinionem sequemur tex. hic generaliter & indistincte loquẽs offenderetur contra. l.primã in §.& gñaliter.ff.de legat.prestan.nam nedum non expectat heredis declarationẽ,sed neq; iudicis de qua Cuman. ¶ Minus ipsius viuẽtis Actoris.vult enim non denegari vti possidetis interdictum qui rẽ vẽdicare cepit. Ea ratione quia nõ videtur possessioni renunciasse &c.que ratio non expectat aliquam declarationẽ vnde semper dicendum esse puto ꝙ ex coniecturis dici debeat declaratũ. ¶ Nõ enim verisimile est vt petitorium ceperit respectu ciuilis possessionis,& q̃a verba libelli conueniunt tantummodo naturali possessioni dum rẽ restitui petitur cũ verba in potiori significatu &c.l. prima.ff.si ager vectig. ¶ Itẽ quia nihil ex ciuili restitutione Actor consequeretur cũ facta naturalis restitutione nulli dubium est stante dñio suo quin & ciuiliter possideret. ¶ Necnõ quia id quod dicitur ꝙ vẽdicãdo quis aduersarium possidere profitetur,restringendum est eatenus quatenus pro effectuanda vendicatione necessariũ sit, & ne frustatorie agatur.restrictio probatur per regulam.l. cũ de indebito.ff.de probat.igitur i sola

naturali verificabitur. vt sic dicamus per tacitam Actoris confessionem de rei cõuenti possessione minusquã possibile sit eidem debere preiudicari. argumẽto. d. legis. &. l. non omnis. ff. si cert. petatur. ¶ Nec obstare putarem ꝙ secundũ hoc ob nudam solam detẽtationem vẽdicasse videretur vt minusq̃ possibile &c. vt supra. Responderem ex assistentia non de tentationẽ duntaxat sed & possessionem eẽ p̃sumẽdam. argumento. l. prime. supra. eod. ¶ Itẽ quia nuda detẽtio nũquã p̃sumitur cum vltra assistẽtiam & aliud factum requirat, videlicet ꝙ vel custodie causa res assignata fuisset, vel legatorum conseruãdorum, aut aliter, que omnia absq; iudicis facto non procedunt. l. Fulcinius. ff. ex quibus causis in possess. eatur. & per totum titulum vt legat. nomine caueatur. ¶ Vel etiam partis de quo instit. depositi. cum simil. sed multiplicia facta non sunt p̃sumenda. l. emancipati. C. de collation. igitur &c. ¶ Iterum dici posset ꝙ secundum hec mea dicta nunquam communis doctorum conclusio (habens se ꝙ per petitoriũ propositum videatur in eadem re possessorio renunciatum) verificaretur, cũ semper dici posset id ratione solius ciuilis possessionis cepisse atq; petitorium prius pro naturali ¶ Vlterius & ex diuerso si cõmunis ista opinio simpliciter sumpta (vt sumitur p eos) stare posset, vtiq; textui nostro directe contrariaretur. Qui noster textus respectu diuerse possessionis intelligi nequiret cum ita intelligendo de indubitabili videretur. cõtrã. l. quod labeo. ff. de Carbon. edicto stãte ꝙ ex diuersis nõ fit illatio vt in vulg. vt etiam alias posui. Respectu aũt eiusdẽ impediretur interdictũ proponi cum eidẽ (inchoando petitorium) renunciasset. ¶ Vnde vt contraria euitemus intelligam hunc textum in terminis quibus interdicto vti vellet ratione solius ciuilis. ¶ Nec obstat ꝙ hoc ẽ diuinare quia dicimus licere vt iura iuribus concordentur. c. cũ expediat. de electione. lib. 6. ¶ Neq; obstet hic textus i verbo possessioni quod verbum cõp̃hẽdit ẽt naturalẽ. nam r̃ndere intelligendo hoc verbum in gñe atq; integraliter, itaq; vt velit ne videatur possessioni (integraliter & in gñe prout naturalẽ atq; ciuilẽ cõp̃hendit & in rubrica diffiniui) renunciare. ¶ Non aũt id intelligo in specie hoc ẽ cuilibet possessioni nam taliter intelligẽdo rationes p̃fate nimiũ vrgerẽt, ita ꝙ vix confusio & contrarietas magna euitaretur. vt ẽt patebit in lectutis. ¶ Vñ dum dicit non. n. vr̃ possessioni renunciasse &c. Intelligo quominus interdicto vti possit. hoc est ratione tuẽdi ciuilẽ p quod ẽt indirecte conseqũtur naturalẽ vt in. l. prima. ff. vti possid. & talẽ intellectum huic litere assigno. ¶ Facit quia verbum possessionis de quo textus hic pro ciuili & naturali inn̄ti sumitur vt patet in rubrica nostra. & in. l. prima. in. §. huius aũt. ff. vti possidetis. Probat Bal. i. l. prima. C. communia de vsucap. Alex. in consil. 28. in 2. volum. ¶ Itẽ quia verba in potiori significatu &c. vt in vulg. ¶ Non obstat l. ordinarii. C. de rei vẽdic. l. incerti. ff. de interdic. quia simili modo dicam ibi verbũ: possessioni. pro naturali ẽt & in gñe sumi, vt statim dixeram. ¶ Itẽ ibi aduertẽdum ẽ ꝙ vterq; dicebat se eẽ dominũ & possessorẽ vt de hoc pondera ibi verba. & melius colligitur ex. §. retinẽde in sht. de interdic. ibi ab vtraq; parte questio propietatis erat. & ibi vter ex litigatoribus possideret &c. ¶ Vñ ordo ille necessarius fuit vt prius in possessorio ventilaretur. vt ibidẽ in verbis vt ex hoc ordine facto &c. ¶ Quod cessat in terminis nostris vbi pro ciuili tantum interdicto vtebatur adeo ꝙ naturalẽ eẽ penes adu rsarium non minusq̃ in petitorio professus ẽ. ¶ Et consequẽter cessat ratio contrarietatis. de qua in. l. prima. ff. de furt ¶ Cessat ẽt regula electionis. nam tunc eligere quẽ oportet cum duo diuersa remedia competerẽt ad idẽ. l. cũ filius. §. varius. de legat. secũdo, vel si non ad idẽ tamẽ important contrarietatem

in eadẽ

in eadē psona Actoris. vt not. in. l. quod in heredem. §. eligere. ff. de tribut. Sed hic ad diuersa vt supra diximus alterando. regulam. l. siquis nec causam. neque contrarietatem &c. ¶ Sic etiam cessat cōtrarium de regula. l. nemo ex his. §. quotiens. ff. de regul. iur. ¶ Item cessat regula. l. fundi &. l. fundum. ff. except. habens se ꝙ vbi absolutoria lata in petitorio parit exceptionem rei iudicatæ in possessorio cumulatio impediatur stant. n. ista simul. vt tu a petitorio absoluaris ego autem in ciuili mea possessione tuendus sim. cum possibile sit possessionem penes me potius q̄ penes dominum collocandam vt milies diximus in materia reintegrande per tex hūc nostrum cum similib. de quibus regulis melius & quomodo cessent videbis infra in sequenti tractatu. de cumul. actionum. ¶ Vlterius cessat argumentum. frustatorii actus videlicet dum arguebatur ꝙ quia ciuilis possessor potest naturalem ingredi propria autoritate. l. prima. §. interdictum. ff. vti possidetis ideo ꝙ frustatorie possessorium retinende solius ciuilis inchoaretur. ¶ Nam Hormandotius respōdet ꝙ non quilibet audet illud facere. ¶ Aduerte quia si non audet timet se posse repelli vñ se ipsum etiam de ciuili spoliat. vt not. per omnes in. d. §. qui ad nundinas. l. clam. i. eodem. ¶ Vnde potius dicam ꝙ per solum ingressum non satisfit quominus molestari possit. & euidens ē quia & naturali possessori competit interdictum. d. l. prima. ff. vti possidet. ¶ Nec obstat vltimo cōclusioni nostre argumentū; illud angeli ꝙ quando due actiones ad inuicem ita se habeant ꝙ lata sententia & facta exequutione in vna ex altera agi non potest, cumulatio impeditur. per. l. primam. §. fin. ff. si fam. furtum. Quia rndet bene Alex. illud verū vbi ex vnius exequutione plene alteri succurratur. ¶ Vnde dicas ꝙ restitutio ipsius rei facta ipsi domino nō tollit molestationem saltim in terminis. l. diffamari. C. de ingen. & manumiss. in qua lege sumitur ꝙ animus etiam molestatur. ¶ Vel etiam dicas per Alex. ꝙ in petitorio non venit interesse passum rōne molestationis. Vltimo nota ꝙ supra posita in hoc. num. 81. versic. Secundum sequitur &c. procedunt in terminis istius. §. sed absolute querendo. An in dubio stādum sit actoris vel eius heredis, aut iudicis declarationi vide. infra. in quinta lectura in vei sic. querit Bartholus &c.

83 Restat tertium membrū huius primi capitis hoc est qn̄ petitorium & possessorium retinende respectu eiusdem possessionis puta naturalis ab eodem mota fuissent. ¶ Quod quomodo cognoscatur ex conuenti interrogatione cum Actoris responsione de quibus in. l. prima. ff. de eden. Apparebit. nā alias in dubio pro ciuili tantum inchoasse diceretur vt nuper dixeram. ¶ Vnde videamus. An & quādo in vno & in quo Actor alterum proponendo sibi ipsi preiudicet, in altero abrogando vel saltim cumulando. ¶ Et dicēdum puto ꝙ aut sumus i iuribus incorporalibus quibus quilibet petitor est & possessor tunc cumulatio nō impeditur ita Bar. & Alex. aliiq; in. l. edita. C. de eden. Butrius in. c. cum dilectus eodem. ꝰ in retinēda est communis opinio per. l. & si forte. in. §. sciendum. &. l. sicuti. in. §. Aristo. ff. si seruitus vendic. ¶ Nisi Actor esset ita fatuus ꝙ cumulet (vt dicit Bal. in. l. incerti col. 3. ff. de interd.) plura contraria in eodem libello vel diuersis cumulatiuis. ¶ Et pro communi Iason allegat textū in. l. cum fundum. ff. de ui & ui armata. & in c. pastoralis eodem. quāuis non loquatur in retinenda sed eadem ratione id concludit. ¶ Vnde Cardin. & Imola. in clem. vnica eodē idē esse volunt in bn̄ficialibus vbi nō datur dominium neq; possessio sed quasi. Cum iura sint quos hic Ripa sectatur. ¶ Aut in rebus corporalibus tunc si sumus in habentibus causam proprietatis admixtam de quibus dixerā in fallen. 4. ad regulam spoliatus

añ omnia idē quod supra dicēdum est. ¶ Si tamen prius possessorio iudicio actum fuisset. ¶ Secus vero vbi petitorio prius, nam tunc sentētia super eo lata parit exceptionē Rei iudicate in possessorio. l. fundi. & l. sed si añ. ff. de except. sic Ioā. An. & Butrius in. d. c. cum dilectus. hoc est in terminis nostris. de quibus in d. §. quedam instit. de interdic. vbi principaliter dicitur habere causam admistā vt hic Ripa. ¶ Idē ego dicam in non admixtis. si & vbi sentētia in possessorio lata sit quia conuētus se eē dominium probasset, postquā ad tollendum interdictū vti possidetis id allegasset, vt alias in simili dixerā i prima fallē. & p Bal. in l. incer

84 ti. nu. 8. ff. de interdic. ¶ Si vero non sumus in hūtibus cām proprietatis admixtā & tūc. ¶ Distinguamus. per tres cās.

PRima causa sit vbi petitorium inchoatur prius, & post possessorium. ¶ Secunda vbi e, conuerso. ¶ Tertia vbi vtrunq; simul. ¶ Rursus ad primā considero tres casus. ¶ Vnum quando petitorium prius eligens sciebat se possidere. ¶ Alterū si ignorabat. ¶ Tertium si titubabat.

85 ¶ Ad primum per doctores concludendum est vt eo ipso quo vendicare cepit possessorio renunciasse censeatur ita ꝙ postea in interdicto audiri nequiret. Argumento. l. prime. ff. vti possid. Ita Bar. in. 3. combinat. ibi quero. Alex. Aretin. & Magis cōmuniter. ¶ Sed Imola Ro. & Iason contra per textum nostrum ꝗ ad ignorantiam tantum non est restringendus, neq; super eo diuinandum est, cum gñaliter loquatur. ¶ Item quia intentio petentis. non fuit amittere. argumento. l. cum de indebito. C. de probat. vñ succedit regula. l. non omnis. ff. si certi petatur. propter quod vltimum Iason dixit hanc vltimam eē de iure veriorem. ¶ Pro quibus Addo ꝙ si textus hic ad casum ignorantie restringeretur superflue positus fuisset cum nulli vnquā dubium fuerit ꝙ ignorans (cum non cōsentiat) non amittit. ¶ Nihilominus priores Magis sequor quia Magis ꝑsumedū est ꝙ nō habeat iactare suum vt supra. ꝗ ꝙ sciuerit se possidere d. l. cum de indebito iūcta. l. si qui destinauerat. ff. de rei vēdic. ¶ Nec ētdico ꝙ ꝑsumatur ignorare ne dicamus hanc legē eē factā super indubitabili. contra. d. l. ꝙ labeo. atq; positam verbis magis ꝗ rebus contra. c. commissa. de elect. in sexto. cum simul. ¶ Sed potius ꝙ inter sciētiam & ignorātiam ē dare medium idest titubationem argumēto. notatorum in regula. eius est nolle. in. lib. vi. & ideo ꝙ respectu iactationis seu perditionis potius ignorantie equiperandum sit. per glo. in rubr. ff. de iuris & facti ignoran. ē singularis textus. vbi apostilla. in. §. finautem. l. fin. C. de furtis ¶ Non tñ propterea dicam Actorē debere probare titubationē cum nedum grauaretur sed & sibi ipsi ꝑiudicaret vt dicam in 3. causa. neq; grauandus ē argumēto. l. nimis graue. ff. de testibus sed immo lex magis id de quo supra ꝑsumat. Vñ vt renunciasse visus sit scientiā probari oportebit & hic textus, limitetur quē nō alio modo intelligam. ¶ Et redeundo ad cōclusionē nostram omissis debilioribus duo vrgere vidētur primū quia ei qui possidet non datur actio in rē. l. prima. §. interdictum hoc. ff. vti possidet. §. fin. instit. de perpet. & temporal. action. c. examinata de iudic. Si igitur nulliter agit vt in. d. c. minus renunciasse dicēdum ē cum ex actu nullo nullus iuris effectus sortiatur argumento. l. prolatam. C. de sētiis. sic Aretinus. ¶ Cui rñdeo iura illa intelligi respectu consequendi seu hñdi. vt etiam pondero textum in. d. §. interdictum dum dicit ꝙ sibi sufficiat vt possideat, quasi dicat agēdo nil consequi posset. ¶ Item textum in. d. §. fin. dum dicit omnia iudicia esse absolutoria quia eo ipso quo quis satisfacit, liberatur. vñ vult ne agatur. quia ne dum pars sed & iudex atq; iudicium cluderetur. hoc ē ratio ꝑfati. c. ¶ Nos vero non respectu consequendi sed com

parendi

parendi loquimur, nam dum petitori o agit vt sibi restituatur tacite profitetur aduersarium possidere argumento.l.de cem.de verb.obliga.vñ postea liberum sibi non est reuocare quod iudicialiter contra eundem professus est. Argumento.l.Pomponius scribit.ff.de procurat. vide hyppol.in singul.incipien. Calor iudicii. ¶ Non igitur dico ꝙ possessionẽ amittat & in hoc concordemus cũ Imo la Romano atq; sequacibus. ¶ Sed ꝙ possessorium amittat, hoc ẽ ius sup possessorio comparendi.stante regula contrarietatis de qua.in.l.prima. C. de furtis. Non obstante regula.d.l.cum de indebito.cum isto casu amissio in necessariam veniat consequentiam argumento l.iii.in·§·eligere.ff.de tribut. &.l.iii·§·variis.de legat.ꝑ. ¶ Ad hunc textum responde vt supra declaraui ꝙ intelligatur super possessione ciuili seu integrali vt exponetur ibi nihil.commune idest non omne commune vt in glo.dixerã. ¶ Secundum cõtrarium est.c.examinata de iudic.dum ibi dicitur ꝙ in petitorio nõ proceditur.per quod videtur ne possessorio renunciatum sit nam tunc procederetur vt dicunt. ¶ Sed respondeo Remotis doctorum responsionibus cum reuerentia intricantiam se, illa melior mihi suadetur ꝙ non procedatur in fauorẽ libellantis quia possidebat vt ibi textus, quasi dicat quia iudicium eludebat. non propterea sequitur si quid contra se vel tacite in iudicium dixerit, per eius aduersarium allegari nequeat.facit.l.de etate. ff.de interrogat.action. ¶ De Se.n.ipo nõ de altero queri debet iuxta regul. damnum quod quis sui culpa &c.in.lib. 6. ¶ Nam professus est in petitorio aduersarium possidere, dedignari nunc nõ deber si dicens se possidere non auditur.argumento rubi: & tituli.ff. quod quisque iuris. Sed quia hec ratio magis conuenit in sequenti membro vt.i.dic.i.in 3.lectura num. 114. Melius dicendum est ꝙ quia sciens se possidere eludebat iudice & partem atq; mendacium dicebat vt ibi dem ponam igitur &c. & consequenter dicendnm est ꝙ quia patet ex textu nostro, ꝙ ius comparendi regulatur ex renunciatione.vt patet in vers. & ideo &c. iuncta ratione ibi nec.n.&c.ideo absolute per pfatas rationes dicam cõtra Imolam Rom.& sequaces, vt in isto casu respectu aduersarii renunciasse censeatur, & communis opinio verificetur. ¶ Vñ infero ꝙ si eius aduersarius esset vere do minus possessionem tanquam vacantẽ dummodo sine ui vere ingredi posset.neque spoliare diceretur vt dixeram in fal le.3.lũcto quia hic nullus intercessit metus. Nec non cessat dispositio.l. fin.C: vnde ui. ibi quod suum est &c. & vide omnino infra tertiam lecturam.

86 Secundus casus est quando petitorio agens ignorabat se possidere Bar. Alex. Arerin.Iason.& omnes concludunt nõ videri eum possessorio renunciasse cum ignorans possessionem non perdat.l.Mater. ff.de inoffic.testam.l.legitimam.ff.de petit.heredit.vnde concludunt possessorium posse cumulari dummodo quibusdam coniecturis ignorantia probetur puta ꝙ p seruum siue filium alibi commorantem possideret,alieni enim facti tollerabilis ignorantia est.l.fin.ff.pro suo. ¶ Nec obstat ꝙ coniunctorum facta scire presumatur.l.de tutela.ff.de integrum restit. Minorum.Quia respondet Bal.in·l.qui sororem.ff. de iure deliber. Bart. Alex.& doct.in.l.prima.ff.si cert. petatur ꝙ illud dictum procedit quo ad iura sanguinis vel processum nature puta etatis. ¶ Aduerto ꝙ si a,me ipso non decipiat superflue nedum loquuntur sed ẽt minus iuste non enim debet Actor onerari vt ignorantiã probet sij. nec ea probata) cumulari nõ impediatur nisi eius scientia probaretur de quo supra. ¶ Igitur in illo solo casu eorum dicta Sequor in quo Reus ipse probasset puta per testes simpliciter deponentes(non exprimendo de filio vel seruo)possessionem.

Actoris. nam quia is dicitur possidere cuius nomine possidetur. l. is possidet, i. eodem. non male deponerent titiū possidere si eius filius aut seruus possideret. ¶ Et in isto casu putarem Actorem debere (si possessorio vti velit) ignorantiam probare alias nequaquā vt per superiora. ¶ Quibus nec obstare puto id quod hic Ripa dicit ꝙ ignorans possessionem perdit. per. l. id quod. ff. eodem. nā respondere illud in perditione. q al terius) facto cātur. Secus vbi facto amittētis de quo nos. nō. n. hec amissio procedit aliter q̄ amittētis cōsensu. quo carēt ignorās. l. 1. §. si furiosus. i. eode. igr̄ &c.

87 Tertium capiamus casum idest quando Actor petitorium inchoāndo de sua possessione titubaret exemplum certo modo (non tamen explicite) sibi relatum esset eius filium vel seruum eius nomine possidere, atq; interrogatus de hoc certiorem se non esse respondidisset. Profecto titubationem tunc potius scientie q̄ ignorantie puto equiperandam nam cum instructus venire debuisset. vulg. l. qui accusare. C. de edendo. suum erat se fieri certiorem priusquam petitorio vti cepisset. Quod cum nō fecerit proculdubio putarem eum vt aspernantem legis de qua in. l. is qui destinauerat. ff. de rei vendic. esse iudicandum. ¶ Nam in. d. l. iuriscōsultum non aliter consilium dedisse putarim q̄ vt nos admoneret possessoriū amissuros si petitorium inchoaremus. ¶ Non obstat si supra titubantem ignaro equiperauerim per glo. in. d. rubr. p tex. in l. fin. §. fin autem. C. de furt. quia respōdeo illud esse verum nisi a lege admonitus fuisset. d. l. qui accusare in ratione sui iuncta. d. l. is qui. ¶ Sed & addo ꝙ in superiori lex habet eum pro illo titubante, qui magis ignaro. equiperatur cum non cōstiterit iudici eum aspernasse legē, hic secus vt supra diximus. ¶ Et sic limitarem textum in. d. §. fin autem. ¶ Ad quod facit regula exp̄ssa nocent in lib. 6. ¶ Facit illud ꝙ alias dicitur verum esse contumacem eum qui non tacendo sed exprimendo dixerit. nolo venire glo. in verbo. cōtumacia. vbi doct. in. l. consentaneum. C. quomodo. &. qñ iudex vbi Bart. in tertia colum. & iidem in. l. ex consensu in. §. fin. in versic. quero quis sit verus cōtumax. ff. de appell.

88 Explicita prima causa modo sequitur secunda que ē. Si retinēde interdictum prius inchoaretur an ab eodē postea rei vendicatio moueri valeat. & siquidem ratione solius ciuilis possessionis possessorium motum fuisset, nulli dubiū restat posse etiā vendicari cum respectu naturalis tātum possessionis restituende hoc esse motum vt supra probatum sit. ¶ Si vero etiam naturalis tūc simili modo vendicatur si ratione solius detentationis apud aduersarium existentis id fieri exp̄ssum esset, cessant enim tunc rationes omnes impeditium cumulationum de quibus hic Bar. in 2. qōn. dicā infra. de cumul. action. circa principium. ¶ Si vero non fuerit expressum oritur dubitatio quia possidenti vendicatio non datur. vt in. §. fin. inst. de perpet. & temporal. action. cū simil. & vulgar. iuncto quia possidere adhuc p̄sumitur is qui in p̄teritum possedisse probetur. l. iii. C. de probation ¶ Qui nimmo etiam probatur ex actorum inspectione que sēper loquitur. vulg. l. arriani. C. de hereticis. Itē probarem hoc modo s; enim possessorium proponendo quis petitorio iam proposito renunciare vr̄. &c. vt dicit Bart. in tertia lectura glose. per. d. §. fin. & per. l. post diem. ff. de lege commiss. communiter approbatus tanto fortius petitorio nō adhuc inchoato renunciasse censendus est. consequentiam probo per regulā. l. ii. ff. de his q sunt sui vel alieni iuris. ¶ Que nostra conclusio nō procedit vbi reus possessorio cōuentus negaret explicite actorem possidere seu eidem interdictum cōpetere. nam contra eundem actorem petitorio

titorio vtētem nequaquam fundare se in eo posset cum iam nixus sit id impugnare videlicet actorē possidere. ¶ Hoc tenuit Bar. in cōtrario casu qui est vbi prius petitorium ceperit de quo supra. Motus ex regula nemo ex eo. in lib. 6. hoc idem hic nos eadem ratione teneamus. ¶ Secus si non explicite sed tantum negasset narrata prout narrantur vt fieri consueuit nam quia talis eloquutio restringi posset ad solam inquietationem vt sic non aliud negatum esse censeatur, ideo potius huic opinioni adherendum puto argumento. l. si quis intentionē ambigua. de iudic. ¶ Et an & quādo in positione negata se fundare possit. vide. l. lectura tertia in 3. conclusione Bartoli.

89 QVeri nunc posset an possessorio finito petitorium capere valeat ex eo vt puto pendet an videlicet exceptio iudicati vnius alteri obsit. Concludenter dico ꝙ quia nil habet commune possessio cum proprietate vt in textu nostro. ¶ Item quia quandoq; contingit possessionem alteri ꝗ domino esse tribuendam vt milies dictum est in materia reintegrande. per. l. bona fides C. depositi. cū simil. ideo de sententia vnius ad aliud non inferatur. ¶ Sed videtur ne etiam possessorio finito petitorium inchoetur ex ratione de qua supra. illa videlicet quia actor professus est se possidere consequenter sibi ꝑiudicauerit cum possessorium non competat possidenti. c. examinata. de iudic. ¶ Quicquid dicatur eodem modo hoc in loco concludo ꝙ si Reus explicite negasset possessionem actoris, non possit se fundare &c. vt supra. dictum ē. Secus vbi negasset narrata prout narrantur. Quia tunc talia verba per ipsum reum interꝑtabūtur. d. l. si quis intentione ambigua. ¶ Facit ꝙ alias dixeram de circuitu euitando in princ. repetit. ante. num. 10. sicut & si Reus ipse respondendo minus negasset possessionem actoris sed tantū ꝓfessus esset se eum nullatenus turbasse. petitorium tunc quippe non inchoaretur. d. § fin. inst. de perpet. & temporal. action. cum iam actor ipse apud acta se possidere ꝓtulerit vn̄ petere videretur id qd' haberet arg. regule. dolo facit l 6.

90 MOdo videndum est quid e cōuerso an petitorio finito isdem possessoriū retinende inchoare valeat. distinguendum est an rōne possessionis habite post petitorium finitū. ¶ Aut añ. primo casu audiri meretur argumento. d. l. bonefidei. tenet hic Bar. in retinenda quę sequuntur. ¶ Nisi cōuentus excipiendo dixerit se fuisse spoliatum. de quo in fallē. 19. superius in reintegranda. ¶ Et quod dixeram habite post petitorium finitum intelligo etiam ante finitum dummodo post ceptum vt Bar. vult in 4. lectura quod per eundem declara. non tamen conuenit hoc in loco vbi loquimur. ¶ Item intelligo hoc vbi agens vti possidetis interdicto declaret simulq; probet possessionem sibi quesitam post petitorium finitum, alias iudicio meo nō audiretur. cum in finem vsq; iudicii petitorii profitendo possessionē esse penes conuentum institisset. ¶ Secundo casu. Distinguo quomodo finitum ꝑsuponamus, vel quia Reus Actore non probante sit absolutus iuxta. l. qui accusare. C. de eden. ¶ Vel quia etiam se esse dominum ostendisset. Primo casu videtur eadem ratione qua supra (videlicet quia prius actor professus est ipsum reum possidere propter quod vendicare voluit) nunc eundem profitentē se possidere ne audiri mereatur. ¶ Nihilominus quia quod prius profitebatur alieni nō sui facti est, prout sui est in proximo casu superiori videlicet vbi prius possessorium &c. ¶ Item quia vendicando non principaliter possessionem alterius profitetur (nam principalis eius intētio est vt suum dominium declaretur iuxta. l. in re. ff. de rei vēdic. ideo ab excusatione (vt puto) non est repellēdus argumen. l. ii. ff. de iuris. & facti ignoran.

Consequenter puto vt interdicto vti pos fit. ℂ Sed si Reus absolutus sit quia se eē dominum probasset oritur disputatio an interdicto retinende officiat exceptio notoriati dominii Bar. in. 5. combinat. hic videtur dicere ꝙ non. ℂ Sed Antonius de Butr. in. c. dilectus. de cā possess. & propriet. i 2. colum. in versic. sed teneo primum &c. tenet ꝙ sic. si bene respicis: considerando ꝙ in casu nostro ꝑsuppo nitur agi pro retinenda possessione habita per actorem antequā petitorio vti ceperit. ℂ Vnde cōcluderem ꝙ aut agit pro retinēda ciuili cōsequenter ne in ea molestetur, ꝙ succedet si naturalis sibi restituatur. Iuxta. l. clam possidere. §. fin. i. eodem. c. licet causa. de probat. tūc vt ab exceptionē dominii nō repellatur: Quia cum naturalis ipsa possessio nō ui, non clam, non ꝑcario, penes dominum ipsum reperiri cōtingat, restituenda nō erit. Cum neq; spoliato agenti restitutio isto casu fiat, vt dixeram in materia reintegrande in fallen. 67. ℂ Et hoc modo intelligam procedere argumen. canonistarum de quo Butrius vbi supra. dicentium ꝙ obstat recuperande. &c. ℂ Aut agat pro retinenda etiam naturali tūc di cam ne dominii exceptio obstet nā non fuit isto casu dominium inter easdem partes notoriatum ad effectum excludēdi possessorium vt diximus in prima fallen. & per Bal. in. l. incerti. num. ff. de interdic. Vnde simpliciter succedet regula nrī. §. & d. l. bonefidei. ℂ Sed an & qñ exceptio dñii retinende possessorio obstet videbis me infra in 2. principali Capite huius materie. vbi late vt credo dicam.

91 Restat videre tertiam cām tertii membri, vt compleamus primū caput retinende illa est vbi isdem petitorium & possessorium retinende vno cō textu proponit. ℂ Si quidem diuersis respectibus vt qa possessorium pro retinenda sola ciuili res clara est vt in principio huius possessorii diximus. ℂ Si dubitatur vt quia simpliciter nil exprimendo proposita essent eodem modo concludendum esse putarem ad hoc vt libellus substineatur, vt in dubio iura conantur vulg. l. sed & si possessori. in. §. item si iuramento. ff. de iure iuran. nam ibi verba impropriantur ad substinendum libellum. Ergo fortius dicendū est hic vbi solummodo distinguuntur. Argumento. c. cum expediat. de elect. in 6. facit. l. si quis intētion. ambigua. ff. de iudic. & consequenter possessorium pro ciuili possessione petitorium vero principaliter pro declarādo dominio, secundario vero pro naturali possessoriū con sequenda mota esse dicantur. ℂ Quod intelligo, reperta terminorum habilitate alias si actor se ciuilem habere profiteretur & vtrunq; moueret non aliter dicā q̄ prout in sequentibus ponā. ℂ Aut ambo iudicia possessoriū videlicet & petitorium eiusdem respectu proponūtur. Idest ob naturalem possessionem consequendam (quod conuentus scire si velit ab actore petat. iuxta. l. primā. ff. de edē.) tunc vt sibi ipsi contrarius a, iudice nullatenus admittetur per regulam. vbi repugnantia de regul. iuris. in. 6. Immo ex officio libellus reiiceretur dicūt omnes in. l. edita. C. de edendo. post Bart.

92 Secundum caput principale possessorii retinende illud ē videlicet vbi possessorium ab vno inchoetur petitoriū vero ab altero seu aduersario suo vel e, cōuerso motū fuisset. ℂ Vñ duas cās faciamus q̄ꝝ prima sit vbi ꝑ. loco possessoriū. &c. vt mō dixi. ℂ Secūda si ꝑ loco petitoriū. ℂ Circa primā cōsidero plures casus vnū qñ petitoriū ab aduersario moueatur ꝑ viā exceptionis vt si cōtra interdictum retinēde excipiat de dñio suo dicēdo se non aliquem turbare sed tanquā dominus ꝙ vtitur iure suo. ℂ Aut per modū actionis primo casu. ℂ Bar. sequutus Raynerium hic dicit exceptionem neq; rei iudicate obstare, possessorio retinende. ℂ Quod est vt puto dicere, ꝙ nedum exceptio dominii oñsi

per

per instrumētum;sed neq; per sententiā inter easdē partes notoriati (prout dixeram in prima fallentia ad regulam spoliatus ante omnia possessorio retinende agenti habet obstare.nam non inter easdem partes sententia lata dubitationem afferret.argumēto.Rubr.C. res inter alios acta.&.C.quibus res iudic. non nocet. ¶ Mouetur per glo. communiter approbata in.l.si de eo.in.§.fin. 1. eod. & per glo.(vt declarat Bar.hic) in. l.si de ui in fine glose magne. ff. de iudic. ¶ Pro hac opinione facit regula.§.nostri. ¶ Item pro hac Bologninus arguit. ꝙ lex an eadem.in.§.fin.ff.de except. rei iudic.loquitur indistincte ꝙ qui succubuerit in possessorio non impeditur inchoare petitorium ergo e, contra dicendum esse concludit. vt cōtrariorum eadem disciplina esse ostēdatur. ¶ Pro hac etiam opinione Claudius dicit ꝙ interdicto vti possidetis is obtinet qui pro bat se iustam habere possessionem tempore litis contestationis. vt per Alex. in cons. 154.in 5.volum.incip.viso processu est tex.in.§.retinende instit. de interdict.Ergo dominii exceptio nō obstat. ¶ Quod etiam sensit iureconsultus in.l. is qui destinauerat.dum ibi consiliū dat. ff.de rei vendic. ¶ Contrariam vero partem.tenuerunt Dynus in regula qui ad agendum.& in regula dolo. facit in lib. 6.Cynus & Bald.(in.l.incerti.nu.17.C. de interdic. Quinimmo idē vr̄ ipse Bartolus itaq; vt sibi contrarius tenuisse in. l.si coloni.C.de agric.& censit. libro x. hanc eādem Ang.Paul.& Ceteri in.d.§. finali.Hormandotius hic. Canonistę in c.ii.de restit.spoliat.& ē communis opinio. ¶ Verūtamen.d. Alex. & Soccinus ex verbis.d Antonii de Butrio ita cōcordant opiniones, ꝙ aut quis agit cum interdicto retinende in hoc tantum ne in sua ciuili & naturali molestetur sed inquietetur, & opinio prima sit verior. ¶ Aut pro tuenda tantummodo ciuili in qua propter naturalem possessionem penes alterum existentem turbatur, & tunc secunda opinio procedat. Ex ratione maxime illa quia que retinende agit id in effectu petit quod est restituturus. vnde dolo facit &c. vt in regula. in libro 6. ¶ Pro hac opinione Butrius in d.c. in literis. argumentatur ꝙ quia videmus exceptionem dominiū obstare possessorio recuperande (quod magis est priuilegiatum) ideo fortius dicendum sit nociturum possessorio retinende. ¶ Corroboro quia obstando recuperāde obstat ordinario iuri Siue remedio. iii.q. prima.in.c.reintegranda. C. si per vim vel alio modo.cum simil. Sed remediū retinēde quāuis remedium ordinarium sit & principaliter introductum ne molestetur vt etiā fatetur Bal.in. l. incerti nō tamen respectu restitutionis. ea enim secundario venit per officium iudicis vt simile est in rei vendicatione. vt habetur in.l.officium & in.l.qui restituere. ff. de rei vendic. ¶ Vnde tanto magis huic restitutioni exceptionem dominii obstaturam esse putarem quanto ꝙ extraordinem expeditur. Argumento.l. eius militis l.§.militia missus.ff.de milit. testam. ¶ Quam opinionem limitabant nō procedere in casu quo iudicium retinende saperet naturā reintegrande. vt puta spoliatus de naturali vt in terminis. l. clam possidere in.§.qui ad nundinas. noluerit agere iudicio reintegrande sed magis elegerit possessorium retinende ciuilis in qua per detentionem naturalis ab occupatore turbatur, vnde volunt ꝙ sicut reintegrande nō obstat exceptio ita neq; huic retinēde. ¶ In quibus omnibus aduerto ꝙ regula dolo facit presupponit pro firmo vtentem interdicto vti possidetis vt per indirectum naturalem consequatur, eam habitam esse restituturum. & ꝙ illud ipse sciat Siue scire debeat vt patet in verbo est. Cuius verbi natura ē ostendere veritatem.c. & si Christus. de iure iuran. ¶ Quo stante dicamus sic, ꝙ aut apparet vtentem interdicto vti possidetis eam rem esse restituturum. ¶ Aut non. p̄. casu procedat opinio secunda

vt supra relata. ¶ Secūdo vero casu procedat opinio prima. ¶ Restat mō scire quando apparere dicatur in quo cōcludo ꝙ si actor omisso interdicto, petitorium inchoaret, postponendo consiliū legis.in.d.l.is qui destinauerat.atq; Reus de dominio suo excipiendo sententiā consequeretur, tunc actor trāseundo ad interdictum effectualiter petere diceretur quod esset restiturus. ¶ Nam quāuis in interdicto non petat restitutionē. sed tantummodo molestanti silentium imponi vt vtar verbis Baldi in. d.l. incerti. C.de interdic.hoc tamen verum est respectu formē sed effectualiter restitutionē petit, vnde pfata exceptio obstare debebit. Que magis in equitate secūdum omnes ibidem ꝙ in rigore fundatur. ¶ ꝙ autem si omnem possessionem haberet eam domino restituere in dubio cogendus esset nulli dubium est. per regulam.l.officium,&.l. qui restituere. ff. de rei vēdic.cū simil. Adde pdictis ꝙ nō curatur de mō si habeatur effectus vt in vulg. ¶ Nō obstat gl. in.d.l.si eo.in.§. fin.vbi quia dominus qui clādestine suā rem occupauerat sciebat vel saltim scire debebat aduersarium contra se controuersiam fore moturum,ideo dicetur clā possidere per.l.clam possidere. i. eodem cum simil. quāuis non respectu proprietatis vt communiter ibi declarant.& cōsequenter de dominio excipiens minus officiat agenti retinende. ¶ Quoniam responderi posse puto non id procedere vbi dominium inter easdem partes notoriatum fuisset vt hic tunc enim quia possessio sibi de iure competit vt in . d.l. officium . suspicari minus debuerat alterum sibi esse controuersiam moturum. ¶ Pro hac mea opinione do Rotā in nouis. 417.circa finem vbi nō habentur pro attentatis quando pendente petitorio aduersarii,hītis sententiam in possessorio ab aduersario pari mō inchoato propria autoritate (sine ui tū) eam fuerit exequutus. ¶ Similis casus eēt vbi rem tibi vendidissem cuius possessionem non tradidissem, sed tū eam clandestine cepisses. hoc modo limito.d.§.fin. ¶ Itē responderem ꝙ quāuis in istis terminis clam possidere dicatur per rationem pfate glose,tū aduersarius in dolo esset petendo quod esset restituturus vt in regula.dicta.sed doli vitium detestabilius est vitio clandestinitatis. ¶ Nam in clandestinitate ratio est illa suspitio cōtrouersie sed controuersia non importat perditionem cause consequenter ipsius rei restitutionem, pōt.n.abesse sicut adesse argumēto.l.neq; natales.C.de probat. cū dubius sit litis euentus.l.prima.ff. de trāsactione. ¶ Non sic in dolose petente, is enim certus est eam esse restituturum,ergo preponderabitur clandestinitati. vt in alio dropofito dicit Ioā.And.ad specul.sup rubrica de restit. spoliat.volens vnum cum altero compensari.quo stante sequitur illa regula ꝙ in pari cā melior est cōditio possidentis. d.l. prima.§. qui a,me.ff.de ui & ui armata. ¶ Nō obstat regula.§.nostri quia dico eam procedere in simplicibus terminis.Videlicet in illis quibus Reus absolutus fuit quia Actor non probauit iuxta.l. qui accusare.C.de eden . non propterea sequitur quin Actor interdictū retinende inchoare possit.Immo poterit quia nihil. commune &c.vt in.§.nostro. ¶ Sed si Reus onus probādi se esse dominum sumpsisset,obtinuissetq; . quāuis Actor interdictum tunc inchoare non impediretur secūdum regulas iuris per rationem huius nostri textus, tū impediretur secundum regulam equitatis.que est.d.regula dolo facit pualens regule stricte iuris argumēto.l.placuit.C.de iudiciis,& pro his dictis omnino me videas in examine regule spoliatus aīi omnīa. in versic. nō obstat Claudius. ¶ Neq; obstabit textus in.d.l.& an eandem in.§. finali.ff.de except.rei iudic.vt supra inductus quia rūsio erit ne procedat argumentum cōtrariorum vbi est ratio diuersa vt diximus in rubrica.Modo sic qui succūbuit in possessorio retinende ciuilis prout

in ter-

in terminis noſtris aliquid lucratus eſt,
quia cũ agẽs petitorio debeat pro Bart.
conuẽtum poſſidere ſeu detinere vt in.l.
prima.ff.de alien.iudic.mutam.cã facta.
Iſte ſuccumbens in hoc (ſi poſtea inten-
tat petitorium) releuatur cum per ſuc-
cumbentiam ipſam appareat aduerſariũ
naturalẽ poſſidere. ℂ Et ſi diceres ꝙ ſuc
cumbere potuiſſet ex defectu ſue ciuilis
quam non probaret magis q̃ ex iuſtifica
tione naturalis penes alterum exiſtẽtis,
replicarem ꝙ eo caſu nihil perditum ſi-
bi eſt ex quo petitorium inchoando ſi-
bi ꝓiudicetur. ℂ Non ſic e,cõuerſo nam
ſi contra petitorium a,me inchoatũ con
uentus nedum excipiat ſed etiam probet
dominium ſuum,in poſſeſſorio inchoã-
do mihi ꝓiudicaret. cum proprietatis cã
trahãt ad ſe illam poſſeſſionis dicit Ab-
bas in alio propoſito in.c.ſollicite de re
reſtit.ſpoliat.per.l.bonefidei. C. depoſ.
propter quam rationem ſuccedit regu-
la dolo facit in lib.6.igitur &c. ℂ Non
obſtat quod dicebat Claudius p ea que
Alex.in conſil.154.quia dico ꝙ id pro
cedit non vbi dominium notoriatum eſ
ſet inter eaſdem partes per ſententiam vt
ſupra.tunc. n. & ſi prius poſſeſſio ciuilis
erat iuſta penes actorem nihilominus p
ipſam ſententiam iniuſta effecta eſt argu
mento.l.prime. in·§·ff. depoſ. ℂ Niſi
Actor ipſe i interdicto vti poſſidetis quo
que probaret aduerſus exceptionem do
minii a,conuento propoſitam,ꝙ nõ ob
ſtante dominio ipſo conuenti poſſeſſio
penes Actorem permanſura ſit vt alias
diximus in prima fallen.ad regul.ſpolia
tus añ omnia,& ſic limitaretur hec opi-
nio quam puto ſubſtinuiſſe. ℂ Ad.d.l.
is quis deſtinauerat reſponde ꝙ immo
ſenſit contrarium, nam dum dicit ꝙ in-
hereat poſſeſſioni quia ſic transfert o-
nera probandi in aduerſarium , ſenſit
ꝙ aduerſarius probando dominium
auocet iſtius poſſeſſionem . vt ſic ne-
queat iſte ſe tueri cum interdicto facit
quod infra proximo dum reſpondebo
ad textum in . l . ſi de eo eodem,

93 AVt & ſecũdo principaliter
non apparet vtentem inter
dicto ratione ciuilis &c . vt
ſupra.poſſeſſionem natura
lem (ſi quam haberet) cũ
ciuili eſſe reſtituturum,tũc opinio Ray-
nerii.Bartoli.atq; ſequacium verior iu-
dicetur.per glo.in.d.l.ſi de eo . in·§·fin.
vbi textus dicit.Si ſeruum meum bonefi
dei emptori clã abduxerim &c.vñ pon-
dera ꝙ non emerat a,me ſed ab alio. nõ
igitur concludenter apparet ꝙ eum ſer-
uum eſſet reſtituturus cum poſſibile ſit
ꝙ emptor emiſſet a , me vero domino,
vel aliter a,me dominium & per multas
manus fuiſſe trãslatum , vltimo loco ad
illum a,quo clam abduxerim perueniſ-
ſe.vñ bñ glo.ibidem loquuta eſt.ꝙ exce
ptio dominii poſſeſſorio retinenda non
obſtabit. ℂ Quod intellige in ſuis termi
nis,alias ſi male fidei emptor ille fuiſſet
(cum in dolo ſit) non obtineret in in-
terdicto.nam qui in dolo eſt non audi-
tur allegans domini clandeſtinitatem vt
declaraui.parum añ. ℂ Ad quod facien
dum ſupra induxi conſilium Alexandri
54.hoc modo concordo textũ in. d·§·
finali cum ꝓcedenti concluſione per re-
gulam dolo facit &c. ℂ Secũdo pro cõ-
cluſione argumentor ꝙ exceptio domi
nii (non per ſententiam) habiti, ſed ſim
plex de qua loquimur propoſita per cõ
uentum non obſtat poſſeſſorio recupe-
rande vbi vis commiſſa non fuiſſet vt di
ximus in prima fallen. regule ſpoliatus
añ oĩa,dñiũ oñdat ſe poſſidere debere
vt ibidẽ loquutus ſũ , igr̃ ꝙ multo mi-
nus poſſeſſorio retinende obſtare poſſit
dicendũ ẽ.conſequentiã ex eo ſumã q a
agẽs poſſeſſorio recuperãde nullã qñq;
poſſeſſionẽ h;.notatur in·§·q ad nundi
nas.ſed agẽs retinẽde sẽp h; ad minus ci
uilẽ ideſt habere ꝓtendit vt ibidẽ p oẽs.

94 SEquitur quando poſſeſſo
rio retinende cõuentus op
ponat ſe Actori per modũ
actionis ideſt vẽdicationis
reſpectu eiuſdẽ poſſeſſionis

Bar.

Bar.hic in 4.combinat.vult ne concur-
rant,sed vt super possessorio tantum p̄.
loco moto procedatur.maxime quia re
us petitorium proponens videtur posses
sioni renunciasse , itaq; vult vt possesso-
rio agens in causa illa potior pronuncie
tur. ¶ Quod dicit renunciasse intelligo
per Aretinum hic.si per se possidebat,nō
si per filium siue seruū vt diximus in ver-
sic.2.casus.nu.86. ¶ Item intelligo vbi
añ litem contestatam in possessorio pe-
titorium moueatur, & quoniam eadem
ratio renunciationis viget in Actore vti
possidetis si se turbari profiteatur per na
turalem cōuenti,itaq; cōpensantur ideo
deuenietur prius ad naturalis possessio-
nis cognitionē vt dicam.in versic . Sexta
dr regula &c.,num. 141. ¶ Secus si post
contestat . Nam tunc inspiciendum est
quomodo Reus in possessorio cōtestā-
do respondidisset,si enim simpliciter in
possessorio retinende negasset Actorem
possidere tunc tanto magis dicendū erit
ne petitorium cumuletur quanto ꝙ Re-
us ipse nunc professus sit actorem (quē
prius in possessorio negauerat) posside
re.vñ vt sibi ipsi cōtrarius repelli debet.
per.l.primam.C.de furt. ¶ Nec obstat
si dicatur Reum ipsum posse negationē
primam reuocare quia respōdeo vt per
Aretin.hic.in.9.colum . in versic . in ea
ibi &c. ꝙ in alio iudicio reuocare nō li-
cet quia videretur eludere argumēto &
videtur textus in.l.duobus vbi Bart. in
.§.si ergo.ff.de iure iuran. ¶ Quod di-
ctum assignat pro pulcherrima limita-
tione ad doctrinam Bartoli in.l.post le-
gatū in principio.ff. de his quibus vt in-
dignis . ¶ Sed si negasset conuentū na-
turaliter possidere per quam naturalem
Actor in sua ciuili turbari profitetur,or
do est vt prius de naturali cognitio fiat,
itaq; ne cumuletur vt dicam in.d.versic.
Sexta regula &c. ¶ Aut non simpliciter
negasset sed qualificate puta narrata pro
ut narrantur,& tuc cessat ratio modo di
cta ꝙ videatur renunciasse &c. ¶ Item
cessat contrarietas modo considerata ,
nam illa verba ad solam inquietationem
referri possunt,vt sic negasse neq; affir-
masse actoris possessionem videatur sed
duntaxat a, se molestationem sibi infer-
ri . ¶ Vñ vel Actoris declarationi stan
dum erit iuxta.l.si quis intentione ambi
gua.ff.de iudic. ¶ Vel & melius absq; a-
lia declaratione id esse accipiendum, ar-
gumento eorum que habentur in.l.si cū
aurū.ff.de solut.& p Bar.in l.si id quod.
de verb.oblig.Argumento. etiam regu-
le.l.cum de indebito.C.de probat.& pu
to hic posse cumulari. ¶ Quinimmo ꝙ
si Reus de suo dominio incōtinenti edo
ceret,pro Actoris possessione dicam nō
esse pronunciandum. Cum instando vel
le possidere id quod domino est restitu-
turus,nedum eludere diceretur sed. etiā
dolose versari contra equitatem legis in
l.si me & ticium.ff.si cert. petatur . & re-
gule.dolo facit.in lib. 6. ¶ Nisi iustifi-
caret ꝙ nō obstāte dñio alterius.sua de-
beat eē possessio vt alias in fallen.prima
diximus ad regulā.Spoliatus añ omnia.

95 Modo videndum est quid e,
conuerso idest vbi Actor
non posse.ssorium sed peti
torium ceperit deinde con
uentus ex aduerso interdi-
ctum retinēde mouerit,an hoc posse.sso-
riū petitorio cumuletur. ¶ Largho mo
do loquor cum ea esse cumulatio dica-
tur que ab eodem fit qui primū iudiciū
inchoasset vt dicit Bal.in.l.edita . C. de
eden.in.l.incerti. C. de interdictis vide-
tur esse dicendum nedum cōcurrere pos
se sed etiam posse.ssorium debere prius
expediri,ex ratione Bartoli hic in 5.cō-
binat.in fine.quia proponens petitoriū
videtur sue possessioni renunciasse, vnde
si ambo in possessione cōueniunt nil ali-
ud superest q̄ ꝙ causa expediatur atq; in
possessione sua quis tueatur . per. l. pri-
mam.ff.vti poss. ¶ Sed contra conclu-
sionem hanc vrget quia intentio vendi-
cantis illa fuit vt eatenus aduersarii pos
sessione profiteretur quatenus pro rei vē
dicatione vtenda sibi necessarium foret,
nec

nec alia psumenda est, vt dicit Imola relatus. hic per Aretinū in.9. col. ¶ Nec lobstat isdem Aretinus respondens φ nihilominus petens possessionē perdit, & si alteri non queratur quia respondeo responsionē hanc facere pro hac parte nā non aliud dicintns nisi hoc videlicet φ alteri non queritur, vt consequenter negemus eorum conclusionem habentem se φ nil aliud restat q̄ φ causa expediatur &c. vt supra per Bartolum. ¶ Preterea in casu Bartoli prius possessorium ceperat in quo proponens asserit se possidere atq; tueri, vnde petitorium capiēs nedum videtur renunciasse &c. sed & assertioni Actoris consensisse non mirum si expeditio facilis est atq; prius fienda &c. ¶ Minus moueor si in petitorio dixisset reum conuentum possidere iniuste, nam sat est φ dixerit eum possidere: cum et predo sit in possessione tuendus vulg. l. prima. ff. de ui & ui armata. dixi in ampliat. prima. ad regulam spoliatus ante omnia. ¶ Et in istis terminis putarem non vendicare sibi locum id quod Bar. in prima lectura huius .§. dixerat videlicet φ renunciatio facta dicatur instantie atq; liti nō aūt possessioni, quod nota. sed in terminis nostris petitorium prius ceptum est vnde cessat ratio taciti consensus adhibiti super assertione alterius, & restat argumētum Imole quinimmo restat regula qui prior agit &c. de re gul. iur. ¶ Et ideo concludo in nostris terminis φ aut Reus ante propositum a se possessorium respondidisset Actori se non possidere, tunc quāuis possessionē suam non amisisset per ea q̄ Bart. in. l. fin. circa princ. ff. de rei vendic. nihilominus quia in positione negata fundare se non posset vt per Bar. & omnes hic. nō puto eum esse audiendum donec petitorium fuerit finitum, immo tanquā sibi ipsi cōtrarius a iudice repelletur argumento. l. prime. C. de furtis. ¶ Et ex hoc infero φ post litis contestationem in peritorio vix Reus in possessorio isto audiendus esset cum litis cōtestatio perficiatur per conuenti negationem ut omnes in auc. offeratur. C. de litis contestat. ¶ Quod verum esse puto etiam si Reus iustaret pro molestia illata post contestationem. nisi vel diceres eum negasse narrata prout narrantur vt superius posui in versic. sequitur &c. ¶ Aut non negauerit vel negando narrata prout &c. & tunc sup vtroq; procedetur. ¶ Quod intelligas vbi contrarietas non insurgeret vt dicit Salyc. in. l. ordinarii. C. de rei vendic. exemplans. si agam rei vendic. cōtra te tanquam naturaliter possidentem petendo ex officio rē mihi restitui. ¶ Si diceres φ ciuiliter solum possideas atque petas in ea te tueri per interdictū vti possidetis, cum in ea turberis a me naturaliter possidente, & prius tūc de possessione querendum est. ¶ Sed vbi non daremus casum contrarietatis super vtroq; iudicio procedi deberet. ¶ In quo etiā aduertendum eē puto φ si prius de actoris dominio constat, super possessorio conuenti pronunciari non conuenit cū respectu eius cui est possessionem restituturus nō sit in possessione tuendus arg. d. l. si me & ticium. ff. si cert. petatur & regule dolo facit &c. ¶ Quinimmo Odofredus vult in possessorio supersederi, & si non constet dummodo petitorium in continenti se probaturum paratus sit, vt refert & sequitur Bal. in. l. ordinarii. C. de rei vendic. num. 13. ¶ Hec intelligo procedere nisi etiam probaret suam possessionem ob alterius dominium non fore mutandam, tunc. n. nedum simpliciter sed etiam pronunciandum est nō obstante dominio rei conuenti ita possideat is. ne alias dubitari contingat an sententia super petitorio lata exequutioni demandanda esset iuxta. l. officium. ff. de rei vendic. ¶ Nam ad iudicē ipsum pertinet prouidere ne lites litibus inculcentur. c. finem litibus. de dolo & contu. c. dispendia. de iudic. lib. 6. cum vulgar. ob quam etiam rationem sententiam clarā proferre tenetur argumento. l. prime. ff. de eden. ¶ Si tamen prius de possessorio

constet pronunciabitur possessorem esse tuendum. Quia quãuis possibile sit (vt quia pro dominio petitoris proferendũ esset) possessionem domino fore restituendã nihilominus sub eo ptextu non conuenit iudicem pati molestias cuipiã inferri arg. l. illicitas. ff. de officio psidis.

96 Tertium principale caput est vbi vterque hincinde proponit petitorium & possessoriũ retinẽde hoc est vnusquisq; eorum dicit se dominũ & possessorem. Bar. in vltima cõbinatione vult in possessorio prius procedẽdum esse, cũ quo Alex. Paul. Aretin. Iason. & communiter oẽs. Alias recordor dixisse de hoc esse casum in terminis in. l. ordinarii. C. de rei vendic. Secũdum glosam ibidem vbi Bal. & Salyce Et ita Iacobus Butr. intellexit. l. incerti. C. de interdic. nam ratione ordinis a iura dati ibidem hoc fit. ¶ Vñ inferrem q si partes vellent vt super petitorio etiam procedi deberet nihilominus iudex eas audire non debet. publice. n. interest iuris ordinem obseruari. l. properandum. C. de iudic. argumento. l. si quis in conscribendo. C. de pactis. & ex officio iudex occurret vulgata. l. congruit. ff. de officio presidis. ¶ Sed Bal. in. l. prima. in fine. C. de caducis tollen. limitat. hoc nõ procedere in iuribus incorporalibus qa in his quilibet est petitor et possessor. ¶ Vñ doctores dicunt q eadem ratione sit in omnibus possessoriis hñtibus cãm proprietatis admixtam de quibus dixeram in fallen. 2. ¶ Ad regulam spoliatus añ omnia & hñtur in. l. 2. in. §. quedam instit. de interdictis ¶ Contrariũ in hoc tenuit, Aretinus. hic. in. 17. colum. in. 5. combinat. in fine. cõcludens q quia per vnum iudicium intentatum idem omnino alter consequi põt saltim per viã exceptionis, vt cõcludit Bal. per illum tex. in. l. quemadmodum. ff. de iudic. contra ea que dixerat in. d. l. prima. Ideo q sicut in aliis iudiciis duo libelli contrarii non admittuntur vt per Innoc. in. c. cum cõtingat. de officio deleg. per Bal. in repetit. l. edita per canon. in. c. in psentia. de probat. Ita q neq; in duplicibus iudiciis de quibus sup. ¶ Iason non inuenit. d. l. queadmodũ. & minus mihi oñsi ẽ. ¶ Aduerto q quando alter excipit solummodo excludit vt exceptionis natura ẽ, sed quia vult includi seu declarari se heredẽ, nescio videre cur conditio sua. par non debeat iudicari. argumento. l. fin. C. de fructibus & litium expensis. ¶ Quo aũt ad ipsam conclusionem nõ viderem sic de facili pcedere posse si. n. dico me dominum & possessorem non viderem cur ego sicut aduersarius meus audiri nõ merear. ¶ Possessorem tunc intelligo ratione ciuilis possessionis vt alias dictum est. num. 51. ¶ Item si dominium meum eẽ profitear atq; vt ex officio res mihi restituatur, non ideo minus existimo q (qa vti possidetis interdicto vtar) in petitorio debeam repelli nam potius interdicto vti censebor successiue tanquam aduersarii audaciam timens, vel quia iactauerit se q nunquam ipsam rem sim pacifice possessurus) postulauerim ne dum meum dominium declarari atq; restitui rem vt sup, sed etiam ea restituta vt sim in eius possessione tuendus, & ita libellũ esse magis interptandum arbitror q mihi ipsi cõtrarius (itaq; fatuus vt dicit Bal. in. l. incerti. C. de interdic nu. 8. I fine.) iudicãdus sim. ¶ Nã si libellorũ verba debẽt ĩpropriari magis vt libellus ipse substineatur vulg. l. sed & si possessori in. §. Itẽ si iurauero. ff. de iure iurã. Multo magis dicendũ ẽ ea debere p diuersa tpa distingui arg. c. cũ expediat de elect. i lib. sexto. & d. non debet de consanguin. & affinit. qua de re concludo non aliter conclusioni doctorum locum fore quã q vbi contrarietas euitari nequiret.

97 Quarta conclusio Bartoli in. 2. col. versic. vt igitur. in hac prima lectura est, q sententia lata pro dominio conuenti obstat eidem actori pos

sessorio adipiscende agenti. Secus si non pro domino sed simpliciter absolutoria feratur de quo infra. Nunc autem eadem ratione qua supra. in retinenda nu. 81. occasione casus Bartoli fretus, & qa plerunq; añ latam sententiam super proprietate possessorium adipiscẽde inchoatur, ponam pro posse integrum tractatũ idest de causa possessionis adipiscende & proprietatis. ¶ Vnde meminisse oportebit remedium possessorium adipiscende de quo infra (vt dicit Bal. in. l. incerti C. de interdic.) Competere tãtum ei qui habeat ius ex causa vera & tali vtabsq; vl la traditione titulũ sibi transtulerit vniuersalisq; sit. puta ius successionis de iure ꝑtorio seu bonorum possessio. ¶ Singulari. n. successori non datur (vt isdem & omnes dicunt) interdictum adipiscen. de. quãuis in eum ipso iure dominiũ trãsiret. puta si legatarius vel donatarius eẽt vt iisdem Bald. ibidem num. 12. ¶ Nam prius quis declaratur bonorũ possessor. que declaratio ius tribuit in hereditate cum introductum sit a ꝑtore, vt patet in titulis. de bonorum possess. in. ff. ¶ Deinde si hereditaria bona consequi velit. apud alterum illa eadem pro herede vel possessore possidentem existentia, opus est vt interdicto quorum bonorum (de quo. in titulo suo. ff. & C. vbi optime declarat Salyc.) vtatur. ¶ Quod interdictũ quia nedum ex mẽte sed etiam ex verbis ꝑtoris competit, appellatur remedium directum. ¶ Simile interdictum est illud quorum legatorum de quo ĩ titulo suo quo heres (vt falcidiã detrahere possit) vtitur contra possidentes res tanquã legatarios. vt sic earum possessionem adipiscatur. & detracta falcidia deinde conueniatur. glo. Bar. & doc. in. l. prima. ff. quorum legat. Corneus in consil. 37. in 3. vol. ¶ Sed tamen adipiscende remedium quandoq; datur ex mente tantum modo ꝑtoris, & (quia ex mente tantum) dicitur vtile non directum. puta quando ex testamento vel ab intestato iure ciuili alicui hereditas competat. ¶ Item & fideicommissario cui ex senatusc͠osulto trebelliano restituta esset. ¶ Necnon & ei cui competit petitio bonorum causa libertatum conseruandarũ. vt dicit Bal. in. l. incerti. num. 12. C. de interdic. non enim istis aliqua verba ꝑtoris dirigũtur. sed ex eius mente fauetur vt dicit glo. in l. edicto vbi Bal. & Salyc. C. de edicto diui Adriani tollen. est communis opinio defensata per Salyc. in. d. rubr. ¶ Quod vtile remedium datur etiam pro vna tan tummodo re, non sic directum not. in. l. prima. §. fin. quorum bon. in hoc simile est petitioni hereditatis. ad ꝗ. l. licet minimam. ff. de petit. hered. cum simil. q̃uis in altero dissimile sit quia nõ datur hoc contra debitores hereditarios not. glo. & doc. in rubric. C. quorum bon. ¶ Et sciendum est ꝙ omnes ꝑdicti hodie loco directi vel vtilis vtuntur actionibus in factum que interdictorũ loco succedunt vt in. §. fin. instit. de interdictis. ¶ Item & possessorium adipiscende est Quod domino fundi pro rebus coloni (quas pro mercedibus fundi pignori futuras tacite pepigisset) ex Saluiano interdicto competit. vt dicit textus in. §. interdictum quoq;. instit. eodem. nam quia bona ipsa ex quo (fuerunt inuecta) dño domus seu fundi pro pẽsione tacite hypothecata sunt vt in §. item seruiano. vbi glo. doctoresq;. instit. de action. p Negusan. in tract. de pignor. in 2. parte. num. 170. etiam si ex fundo ipso extrahantur. ¶ Eorundem ẽt si tertius sit possessor ex Saluiano interdicto conuenietur ad possessionem domino fundi restituendam vt sue hypothece incũbat. dicit tex. in. l. prima. ff. de Saluian. interdic. spec. de loc. §. postq̃. Abb. in. c. pastoralis de cã poss. & propriet. ¶ Hoc adeo verum est ꝙ & si dominium earun dem rerum alterius q̃ coloni esset, & cõtra dominum pro tempore quo custodite fuissent competeret interdictum ceteris postpositis ꝑtendentibus hypothecã. cum hoc detur ob necessariam rerũ conseruationem vt glo. Bart. in. l. huius

ff.qui potior.in pignor. habean. cetera
dic per Negusan. ¶ Necnon & illud pos
sessorium adipiscende est quod datur he
redi scripto de quo in.l.2.per totam.C.
de edicto diui Adriani.toll. ¶ Cuius re-
medium est pinguius cum detur nedum
contra possidentem pro herede vel pos
sessore (contra quos tantum datur p̃to
rium de quo sup̃ vt est textus in.l.prima
ff.quorum bonorum & in. l. penul.vbi
Salyc.C.eodem dicens dari etiam cõtra
eum qui dolo possidere desiisset) sed &
contra quoscunq; etiam titulo possiden
tes.vt ibidem glo.maior. ¶ Cõtra quos
titulo possidentes minus hereditatis pe-
titio datur ex ratione secũdum Alex. in
consil.73.in 5.volum.quia agens peti-
tione hereditatis necesse non habet pro
bare ꝙ defunctus dum viuebat rei domi
nium habebat.Sat.n. est si probetur ꝙ
possidebat siue detinebat. ¶ Vnum hoc
non p̃termittam ꝙ glo. in.d.l. in alio di
cto mihi non est clara.dum vult here-
di scripto necessarium non esse probare
se heredem prout probare tenetur is qui
hereditatis petitione agit. ¶ Vel etiam
is qui cum interdicto quorum bonorũ.
tenetur probare se bonorum possessorẽ
sat.n.sibi est (vt dicit) testamentũ quod
omni vitio prima figura careat &c.pro
ferre.vt ibi textus. ¶ Nam non viderẽ
cur eo ipso quo tale testamentum pro-
fert probare non dicatur se esse heredẽ,
est.n.instrumẽtaria probatio efficacior
vt in.l.2.C.si minor se maior dixerit,igi
tur &c. ¶ Redeundo hoc possessorium
adipiscende pro rebus corporalibus tũc
datur vt per gl.Bal.& Salyc.in. d. rubr.
& pro illis incorporalibus que inhereũt
corporalibus vt per Salyc.in.d.l.prima
per.l.Sicuti.in.§.Aristo.ff.si seru.vend.
Addo.l.in Modicis.ff.de cõtrah. empt.
¶ Vnde dicamus ꝙ quãuis hereditatis
petitio detur & pro rebus incorporali-
bus seu iuribus vt dicit glo.in. d.l.ii.C.
de edicto diui Adrian.tollen.habetur in
l.sed si lege.ff.de petit.heredit.non pro-
pterea dicẽdum erit pro hisdem iuribus
competere interdictum vtile quorum
bonorum ne absurdũ id sequatur & con
tra iuris rationem vt maioris efficacie
vtile q̃ directũ esse reperiretur,argumen
to.l.eius militis in.§.si militia missus.ff.
de milit.testamento. ¶ De natura vero
huius possessorii adipiscende videndus ẽ
specul.in titulo de testam.§.nunc dicen
dum.vbi pulcherrimas ponit formas li-
bellandi atq; positiones tam ex Actoris
parte q̃ conuenti producẽdi. ¶ Vltimo
non illud omittam ꝙ impropriissime
loquitur Abbas.in.c.pastoralis:dũ vult
vt possessorium adipiscende sit vbi bñfi-
ciatus (qui nũquã possessionem bñficii
sit adeptus)officium iudicis imploret ad
eam nanciscẽdam, & sequitur maranta.
de ordin.iudic.ad car.45.nam & secun-
dum hoc iudicis officium de quo. in.l.
officium.& l.qui restituere.ff.de rei ven
dic.diceretur esse remedium adipiscẽde,
quod quã falsissimũ sit nõ est q̃ ignoret
98 ¶ NVNC calcando vestigia Bartoli
ea tñ in vnum reducẽdo dicamus ꝙ aut
possessorium adipiscende & petitorium
proponuntur ab eodem. ¶ Aut a,diuer
sis adinuicem litigantibus. ¶ In primo
capitur distinguendum est ꝙ aut p̃. peti
torium & postea possessorium adipiscẽ-
de proponatur. ¶ Aut e, conuerso.
¶ Aut vtrunq; simul. ¶ In secundo capi
te aliter distinguamus ꝙ aut p̃.petitoriũ
ab vno deinde possessorium ab aduersa-
rio suo. ¶ Aut e,conuerso idest p̃. pos-
sessorium postea &c. ¶ Aut eodem tem
pore vnus petitorium alter vero posses
sorium proponant. ¶ Aut vterq; pro-
ponat petitorium & possessorium vt qa
quilibet eorum dicat se esse dominum,
& possessorem. ¶ Redeundo ad primũ
caput & signanter eiusdem primum mẽ
brum,dicit Bar.hic in prima. combina-
tione ꝙ admittitur concursus cum ces
set omnis ratio impeditiua.per glo.in.l.
si de ui.ff.de iudic. ¶ Nisi in casu quo sic
se haberet ꝙ vnius electione alter tolle-
retur de quo in . l. fin . C. de codicill.
¶ Vel nisi fuisset conclusum in causa qa
tunc

tunc ne lites litibus inculcentur ex equitate canonica cumulatio impeditur. c. pastoralis eodem. ℭ Quinimmo & de rigore iuris ciuilis in casu tñ quo post conclusum in causa cito sententiam ferri speraretur. est textus in. c. significauerunt. de testibus. ℭ Sed contra Bartolũ posset induci glosa. d. c. dum dicit iure ciuili. ℭ Item singulari successori nõ cõpetit interdictum adipiscende, vt sup̃ posuimus, sed qui vẽdicat est singularis successor d. l. officium. ff. de rei vendic. poterit igitur reus conuẽtus excipere ne cumulatio fiat cum per primum iudicium actor tantumdem consequeretur atq; cumulatio nimis ipsum conuentum defatigaret. ℭ Ad quod quia lites litibus inculcari non debẽt vt sup̃. vñ non parum de glosis illis dubitarem indistincte equiperantibus possessorium adipiscende ad illud recuperande ꝙ sicut cum secũdo rei vendicatio cumulatur ita cum primo. vt videre est in glo. magna ibi. versic. Si ergo aliquis &c. ℭ Non obstat textus in d. c. pastoralis ibi. quod pro recuperanda seu adipiscenda proponitur &c. Quia est responsio Pape ad casum propositũ qui casus erat pro recuperanda tantum Vñ verbum adipiscenda, prolatum a, Papa est quia non aliter in supplicatione prolatum esse reperiebatur. ℭ Quod etiam euidẽti ratione suadetur nam possessorium adipiscende ei tantum competit qui in proprietate obtinuisset, vt sup̃ diximus in herede ac bonorum possessore, non sic dr̃ immo diuersum in possessorio recuperãde in isto. n. sufficit solus tituli color loquendo in beneficialibus. & diximus in materia reintegrãde ad fallen. 22. ℭ Sed in. d. c. pastoralis. & eiusdem terminis ius agentis non erat declaratum, non igitur viderem dici posse ꝙ interdicto adipiscẽde vtatur. ad ꝙ ẽ glo. in. l. 2. C. de edict. diui Adriani tollen. dũ vult vt ius prius in proprietate declarandum sit. vt etiam dicit Bal. in. l. prima. C. quorum bonorum & videtur dicere specul. super rubrica. de causa possess. & propriet. dum ponit formam libelli & loquitur in beneficialibus. de quibus ẽt hr̃ in. c. accedens. de accusat. vt ẽt vr̃ dicere Abb. in. d. c. pastoralis num. 12. ibi. & postmodum contra debitores &c. ℭ Vlterius nedum ratio diuersa est in recuperanda de qua supra. Sed ẽt alia considerari põt. illa vz odium violentie vt ex eo fiat vt pluribus actionibus teneatur, sicut in simili est textus. in. §. sic itaq; instit. de actionibus. ibi odium furũ &c. Quod odiũ cessat in adipiscẽda ergo &c. ℭ Et consequenter dicendum est (vt contraria & absurda hec euitentur) Papam illud verbum protulisse vt supra dixi. nec non ad ostendendnm vim aliquam non fieri in illo verbo, eo mõ prolato, quin dispositioni de qua. ibidem locus detur: nam verba propter subiectam materiam ẽt impropriantur. vulg. l. si vno. ff. locati cum simil. ℭ Vr̃ tñ huic mee conclusioni obstare dictum Pauli de Castro in consil. 6. post Bal. in. d. l. ii. in fine. dum in hoc ponit formam libelli. C. de petit. heredit. ꝙ Rei vendicatio cum petitione hereditatis cumuletur. ergo vr̃ debere concludi eodem modo vt cumuletur cum vtili interdicto adipiscẽde quod vti le datur obtinenti in petione hereditatis de supra argumẽto. l. ad rem mobilem. C. de procurat. & eorum que dixeram. in rubrica. C. de edendo. post oẽs ꝙ valdum est argumẽtum, de ꝑparatoriis ad ꝑparatam. ℭ Nihilominus ego iudicarem ꝙ Bal. dicat oppositum. vt patet in suis verbis ibi nisi excipiatur &c. ex quibus verbis apparet ꝙ aliter Baldus vult vbi quis cumulare vellet inuita parte de quo hic loquimur. ℭ Et ideo magis inhererem opinioni Guillelmi de Cunio quam ibidem Bal. refert ne Rei vendicatio cum hereditatis petitione concurrat seu cumuletur. ℭ Vel ẽt dici põt ꝙ aliud est querere an rei vendicatio cum hereditatis petitione cumuletur quo casu cessent rationes ꝑfate cum per hereditatis petitionem non consequatur tantũdem hoc est dominium suum declarari:

¶ Aliud est querere e, conuerso vt e casus noster in quo negari non pōt quin lata sñtia & exequutione facta super primo iudicio vēdicationis, contingat in alio liberatio, quod est vnum de impedientibus cumulationem vt per Bart. hic num. 4. & in. l. edita. num. 9. per Angel. Alex. hic & Moderniores. & per Bald. in l. ordinarii. C. de rei vendic. numero 7. ¶ Qui quāuis hanc regulam cumulationis impeditiuam videlicet ꝙ exequutione facta super vno &c. limitet non procedere vbi iudicia se habeant vt excedentia & excessa, nihilominus aduertendum est ꝙ rei vēdicatio respectu finis (qui e attendendus. l. 3. §. scio. ff. minor) in omnibus petitionem hereditatis in eadem re excedere videtur, declaratur enim dominus itē datur cōtra quēlibet possessorē.

99 Capio secūdum casum quando prius possessorium adipiscēde postea in alio libello petitorium respectu eiusdē rei proponantur & concurrunt seu cumulantur, nisi per primi electionē secūdum tolleretur. ¶ Quod multo magis procedit vbi absolutoria lata in primo exceptionem rei iudicate in secundo scz in petitorio non parit. l. & an eandē. in. §. fin. ff. de except. rei iudic. vt dicit Bar. hic in. 2. combinatiō. ¶ Vñ opz ꝙ exēplemus quando quis in bonorum possessione vel hereditatis petitione obtinuisset deinde adipiscende possessorium capiat, ¶ Sed tñ aduerto ad quid deinde vēdicare, si liquido constat ꝙ obtento in hereditatis petitione (que tantū datur contra possessorē) cū interdicto omnino consequi debet. profecto vtile interdictum adipiscēde nil aliud (vt puto) tunc e ꝗ exequutio quasi simplex iudiciaria ex qua absq; alterius iudicii examine possessionem obtinet. ¶ Et si diceres ꝙ vtilius e vendicare ad hoc vt declaretur dominus. Rñderē vel id fieri respectu aliarum personarum & nihil releuat. argumēto tituli ff. res inter alios acte. ¶ Vel respectu eiusdē vt possessionem ex officio consequatur iuxta d. l. officium. & nihil e vt modo protulimus cum eam citius obtineat cum interdicto. ¶ Vel si dicamus vt dominus declaretur ad hoc vt quandoq; reo super eodē dominio instare volēte repellatur exceptione puta rei iudicate, & tunc minus. nam vendicatio cumulata redderetur elusoria cum facta restitutione heredi vel bonorum possessori p interdictū, iudicium rei vendicationis expiret. l. fin. ff. de rei vendic. Vnde concludenter nō viderem aliquem effectum istius cumulationis seu concursus. ¶ Tertius est casus quando vtrunq; simul eb eodem proponatur Bar. cōcludit id fieri posse. demus exemplum per Bal. in. l. ii. C. de pet. heredit. ꝙ actor in libello dicat se esse dominum & heredem seu bonorum possessorem. ¶ Quandoquidem rōnes de quibus diximus modo in secundo casu cessant, nam hic non eo ipso p adipiscende interdictum consequitur bonorū possessionem, opus. n. est vt prius se heredem probet vel bonorum possessorē, Vnde quoniam preter ipē probationis non eo modo euentus in petitione hereditatis contingere posset, sibi licitam puto fuisse cumulationem.

100 Nunc videndi sunt casus secundi capitis quorum primus est vbi primo loco petitorium ab vno, deinde ab aduersario suo adipiscēde possessorium inchoaretur Bar. hic dicit ꝙ aut diuersis respectibus & cumulātur. ¶ Aut eodem respectu & tunc. ¶ Aut reus id possessorium ante litem contestatam in petitorio proponat, & pōt. quinimmo eo proposito in petitorio non procederetur ex ratione quia conuentus interdictum hoc proponendo negat se possidere igitur petitorium cessat. l. fin. ff. de rei vendic. ¶ Aut Reus id proponat post litem in petitorio contestatā, & tūc aut reus ipse añ rñdiderit se possidere. ¶ Aut non vt supra proximo dictum est. ¶ Intelligo vt dicere velit ꝙ

qñ

quando negauerit tunc in possessorio
tantum procedendũ sit. & ex verbis eius
capi:i ꝙ si respondidisset se possidere, nõ
cumulatur quia peteret ꝙ haberet. arg.
regule dolo facit. In lib. 6. ℂ Dum autẽ
inducit. d. l. fin. aduerto ꝙ quãuis petito
rium vt ibi cesset nihilominus actori vt
liberum sit conuenti mendacium pro-
bare vt ibi tex. ℂ Inde dicendum esse pu
to dum mendacii iudicium ventilare-
tur, etiam in possessorio adipiscende per
conuentum proposito supersedendum
esse. pro quo induco ea que in. fal-
lent. 28. dixeram. ℂ Nam si reus se
probaturum offerret agentem vere spo
liatum non fuisse, itaque mendacium
agentis, audiretur itaque interim (dum
probaret, restitutio que priuilegiata
est vt in. l. si quis ad se fundum. C.
ad. l. Iulian. de ui. impediretur. tanto
igitur fortius dicendum est, impediri
interdictum adipiscende quanto quod
non ita fauorabili priuilegio) subnixum
101 est. ℂ Secundus casus istius capitis est
e, conuerso ad precedentem puto si
primo possessorium adipiscende, ab
vno postea petitorium ab. aduersario
suo inchoaretur & dicas ꝙ aut illud pe
titorium per viam exceptionis propo
natur. ℂ Aut per viam actionis primo
casu in possessorio supersedendum esset
Bal. in. l. incerti. num. 17. C. de interdic.
dummodo incontinenti &c. vt dicam p
Bar. ℂ In casu vero secundo Bar. in cõ-
binat. 5. distinguit ꝙ aut petitoriũ secũ-
do loco propositũ fuit diuerso respectu
& cumulari potuit. ℂ Aut eodem & nõ
potuit. Cum ille qui proposuerit inter-
dictum eo ipso negauerit se possidere vñ
succedit. d. l. fin. nisi forte conueniretur
ratione possessionis deinde q̃site. ℂ Sed
aduerto in hoc vltimo casu ꝙ hec est re
conuentio & quia possessorium est indi
cium summarium vt dicit glo. 2. & Bar.
in l. prima. num. 22. C. quorum bono-
rum. Petitorium vero iudicium ordina
rium ideo non cumulatur secundũ Bal.
in. d. l. incerti. num. 21. per notata in. c.
p̃. de mutius petione. & in auc. & conse-
quenter. C. de sñtiis & interloquut. om-
iudic. facit quod dicit Bar. l. l. cõstat. C.
quorum bonorum. dum vult ꝙ excep-
tio dolo facit &c. non obstet adipiscen-
de nisi incontinenti excipiens domi-
102 nium probet. ℂ Tertium restat videre
casum quando simul eodemq; tempore
vnus petitorium alter vero possessoriũ
hoc proponant nam tunc & ratione cõ
trarietatis, & ratione ordinis Bart. vult
concursum impediri sed super solo pos-
sessorio procedendum esse. vt in simili
dicit in. 4. casu. in 7. combinatione ibi
quilibet se dominũ & possessorẽ. ℂ Sed
Aduerto exẽplum hoc minus adipiscen
de conuenire sed magis possessorio reti-
nende, exemplum superius est in versic.
tertius casus &c. ℂ Item in adipiscenda
impossibiliter casus hic adaptaretur, nõ
enim prius interdictum quorum bono-
rum inchoari potest q̃ si in hereditatis
petitione obtinuisset si de utili iterdicto
loquamur. ℂ Oporteret igr̃ prius quẽli
bet contra alterum vicissim in heredita
tis petitione obtinuisse, quod impossibi
le reputarem repugnante regula contra
rietatis respectu possessiõis, propter quã
hereditatis petitio introducta ẽ vt in suo
titulo. ff. &. C. ℂ Puto tñ posse verifica-
ri in interdicto directo quorum bonorũ
vbi prius bonorum possessio absque
alia partis seu alterius requisitione agni
ta fuisset de quo in. l. fin. C. qui admitti.
TRACTATIBVS posses-
103 soriis vna cum causa pro
prietatis in hac prima le-
ctura pro posse digestis,
illud sciendum est lectu-
ram quãuis in se veram tñ tanquã diui-
natiuam, & tanquam super hoc textu,
inconuenientem, communiter reproba
ri. ℂ Nã verbum. cepit. (prout dicũt)
declarat precedens verbum. vendica-
uit. non importare perfectionem. ℂ Im
mo verbum vendicauit. Exponendum
esse, idest, vendicare cepit. Argum. l. fin.
ff. de rei vendic. ℂ Et quia secundum tex

minos illationis ad quã se refert. ibi nõ enim &c. intelligendum est ꝙ pterea in stit. de inutil. stipulat. ¶ Insuper quia si verbum. vendicauit perfecte sumeretur, denotaret fauorem actoris, quo stante dicere hic non conueniret, vt pro domi nio cõuenti sñtia lat a sit, iõ nos trãseamus ad secũdã lecturã glose doctorũq;.

104 Secunda lectura est ꝙ cum primo loco agere petitorio ceperim, nunc possessoriũ capiens eidem petitorio ex pſſe rennuciarem. ¶ Vnde Glaudius hoc modo summat, agens pe titorio si eo pendẽte liti & causę renunciaret, nõ impedietur agere possessorio retinende. ¶ Huic lecture non obstat. l. ordinarii. ff. de rei vendic. l. incerti. C. de interdic. Minus obstat; auc. qui semel. C. quõ. & qñ iudex quia (vt post Bart. dicũt) hic nõ vult differre prout in pfatis iuribus. sed in totũ renunciare. ¶ An aũt lectura sit in se vera postq̃ conclões ex ea euulsas examinauerimus apparebit.

105 Rima dubitatio ex tali le ctura insurgit. An ex ipsa renũciatione dominium quod erat penes agentem ipsi conuento queratur: ita vt agẽti postea possessorio, de rei cõ uẽti dominio (in casibus quibus ipsi cõ uẽto prosit) opponi possit. ¶ Quidam ꝙ sic. p. l. postq̃ liti. C. de pactis. ¶ Plurimi ꝙ nõ. per. l. si profundo. in fine. C. de transact. vbi actor pro fundo (quem transactionis causa dedisset vt a, lite re cessisset) de euictione non tenetur. non ergo (vt dicunt) dominium translatũ ẽ, quia tunc teneretur. hoc modo arguit hic Alex. p gl. i. l. penul C. pro empt. & in. l. siue apud acta. ff. de trãsact. ¶ Nec obstat si donans dominium trãsfert nõ tñ de euictione tenetur, vt in. l. Arist. ꝙ. fin. ff. de euict. ¶ Quia Ripa rñdet ibi eẽ casum speciale. vnde sequitur argumentũ. de. l. ius singulare. ff. de legibus. ¶ Similis ẽ in vẽdente hereditatẽ iuxta. l. fin. C. de heredit. vel actioñ vẽdita qui tñ de singularium rerum euictioñ non obligatur. ¶ Et quoniam argumẽtum. hoc de euictioñ nõ tenetur ergo dominium nõ transfert aliquantulum dubiosum est.

¶ Iterũ instari posset. de. d. l. si pro fundo. vbi per recessum a, lite dominiũ fundi ex ea cã traditi transfertur vt in principio ipsius legis. ¶ Rñdetur ꝙ hic non ẽ traditio de qua ibi, neq; dimissio q̃ traditioni equipararetur, de qua in. ꝙ. vẽdite. instit. de rerum diuisioñ sed litis renunciatio put. i. d. l. siue apud acta. ¶ Et q̃uis dimissio eẽt non tñ verum ẽ semp cã traditioni equipandam. vt dicit gl. in. ꝙ. si minus. vbi Iason Istit. de actioñ. ¶ Itẽ & vbi procedit equiperatio nõ ẽ in actibus liberatoriis (vt ẽ renunciatio litis de qua nos siue distractibus vt p Alex. in l. nam & postea in. ꝙ. si minor. col. 3. ff. de iure iuran. hec recẽsiores. ¶ Tertio instatur ꝙ remoto, vno & omnia p que ad illud puenitur, remota eẽ cẽsentur. l. Oratio. ff. de sponsal. Dominium igitur (quia p id ad rei vẽdicationem itaq; renunciatum puenitur) remotum eẽ censendum ẽ. Sic Ang. Rom. hic & Salyc. in d. l. si profundo. ¶ Sed rñdet Alexan. ꝙ assumptum tale falsum sit, cum cessa rei vẽdicatione in cessionarium dominium non transferatur. Secundum glo. in. l. plane. ff. famil. herciscum. ¶ Socin. replicat illud in simplici cessione non aũt vbi is cui cedatur simplex possessor esset iuribus p se allegatis. ¶ Sed Ripa cõtra hoc attẽto ꝙ tunc demum verum sit, cũ non solum liti sed ẽt vẽdicationi renun ciaretur. vt p Bar. in. l. prima. ff. de vsucap. pro emptioñ secus ĩn simplici litis renunciatioñ, quia tunc pacti vel doli ex ceptio tantum, reo ipsi conuẽto q̃ritur. ¶ Aduertẽdum ẽ ꝙ ripa psupponit p re nunciationẽ vẽdicationis, dominiũ trãsferri. ¶ Sed Alexand. contra ꝙ inmo tunc pacti tñmõ, vel doli exceptio, aduersario queratur. Argumẽto. l. tale pactum. ff. de pactis. l. non solum. ꝙ. liberationis. ff. de liberat. legat. non vllo pacto dominium. d. l. si pro fundo. ¶ Pro. hoc est glo.

ẽ glo.magna.in.l.si Maritus,in·§· si ne-
gauerit.ff.ad.l.Iuliã de adult. vbi ꝙ re-
nuncians videtur fateri se nõ habere ius,
non autem in aduersarium trãsferre do-
minium argumẽto.l.decem. de verbor.
oblig.pro hoc vr̃ textus in.l.si te. C. de
ingen.& manumiss.& confirmat. Alexã.
p glosam ordin.i.l.plane.ff.famil.herc.
ℭ Quicquid dicant in articulo,cõcludo
ꝙ aut conuẽtus de suo dominio excepit
ℭ Aut nõ sed simpliciter negauit. ℭ Pri
mo casu vt actor renũciando vẽdicatio-
ni quinimmo liti simpliciter, seu cause si
bimet ipsi p̃iudicauerit,cum iudicialiter
domino se faciẽti cesserit. Argumẽto.l.
de etate.ff.de interrog.action. ob eã.n.
causam idem allegatum dominium re-
nunciasse cẽsendus ẽ. ℭ Secus si instãtie
tantum se renunciare exp̃ssisset. non. n.
tũc renunciãdo liti vel actioni id ob ma-
lam causam fecisse dicẽdus est. Cum de
mala vel bona causa prius q̃ ceperit age
re certior factus erat. argumẽto.l.qui ac
cusare.C.de edendo. Ad hoc quod hr̃ in
d·§·si negauerit. Ergo &c. ℭ Aut con-
uentus se esse dominum non est profes-
sus tũc opinionem communem sequar.
vt renunciando vendicationi per neces-
sariam consequentiam & dominio renũ
ciasse cẽseatur,cum etiam dominium sit
necessarium añcedens. d. l. in rem. &.l.
officium.ff.de rei vendic. Iuncto maxi-
me quia possidẽti renunciatum est vt su-
pra Soccin. ℭ Nego tñ vt per id domi
nium transferat, & quia non apparet id
voluisse argumento. l. cum de indebito
C.de probat. ℭ Et quia non potuisset ar
gum.regule nemo plus iuris in ẽ. ℭ Ex
quibus cessat argumentum, factum ꝙ re
nunciando vr̃ pro derelicto rem habuis
se,nam non ideo dominium conuento
quesitum esse dicendum est.minus ꝙ re-
nuncians conuenti dominium esse taci
te saltim de quo supra proximo profes
sus sit. ℭ Vñ concludo ꝙ quia per renũ
ciationem pro derelicto habuisse cẽsen-
dus est,ideo ꝙ super dominio quouis iu
re veniat (si modo se sui iuris ignarum
non probaret) nõ sit amplectẽdus. ℭ In
possessorio vero sic,per regulam. l. no-
stre. ℭ Item quia non est professus do-
minium conuenti.ideo regula.l.bonefi
dei. C.depositi.cessare debebit. ℭ Que
etiam cessat vbi professus sit. &c. si tamẽ
se esse iustum possessorem probare velit
vt diximus in tract. retinẽ..num.in fine.

106 Secunda est dubitatio nun-
quid si in terminis istis (qui
bus conuentus non est pro
fessus &c.) nõ vẽdicationi,
sed liti tãtum simpliciter re
nunciasset. At & propterea ipsi dominio
renũciasse dicetur, ita ꝙ super dominio
ipso (de quo supra) non amplius debe-
at audiri. ℭ Bar. vult ꝙ tam iuri q̃ instã
tie renunciarit,post glo.in.d.l. postq̃ li
ti & communiter sequũtur.quia litis no
men ius quoq; deductum in lite compre
hendit.l.litis nomen.ff.de verb.signific.
dummodo renunciare id valeat. ℭ Vt
quia non essemus in bñficialibus quibus
in manibus tantum superioris renuncia
ri debet. Rota in nouis. 36. Ripa post
Alex.hic per.c.quod in dubiis.de renũc.
tunc.n.soli instantie renunciatum rema
neret. ℭ Eodem modo in feudalibus cũ
in superioris tantum manibus &c.Bald.
in.c.p̊.col. 2.de alien.feudi pater.per Fe
lyn.in.c.que in ecclesiarum 28.col. de
constit. ℭ Item nisi renunciaretur liti q̃
coram arbitris &c.nã tũc solo compro
misso non iuri &c.Dicit Bald.in.l.si di-
uersa.C.de transeat. ℭ Conclusio Bar-
toli & communis vr̃ mihi dira nisi eã in-
telligamus hoc est iuri seu actioni ex ea-
dem tantum causa eidem competenti.
ℭ Secus si ex alia. ℭ Quinimmo puto,
& si ex eadem causa sibi competat ꝙ vbi
vnam tantum actionem in libello com-
plexus sit eidem tantum renunciasse cen
seatur. neq; sibi p̃iudicasse si ex eadẽ cau-
sa aliam actionem puta statutariam no-
uiter in iudicio inchoare velit. argumen
to regule ꝙ nemo presumitur iactare
suum.d.l.cum de indubito.cum simil.fa
cit. legato generali.ff.de adimen.legat.

107 TErtio Queritur quid si renunciauerit iudicio seu instantie, concludit Ripa ꝙ non propterea rei vendicationi seu dominio renũciasse cẽsebitur. & quia verbum iudiciũ non comprehendit ius in eodem deductum, cum interpretetur pro instantia tantum seu iudiciaria tela. c. forus. de verb. signif. Item quia tale verbum non extendedum est d. l. cum de indebito. ℂ Que omnia procedunt in simplicibus terminis non autem vbi ex coniecturis vendicationi siue dominio renunciatum fuisse nosceretur. ℂ Puta vbi actor renunciando cessisset ex causa inferente translationem dominii que est si (vt cederet) pecuniam vel quid pro eo consequeretur. Bar. & Imol. in. l. prima. C. ꝑ empt. ℂ Vel dicas ob parẽtelã sequutã vel aliud condignum bñficium argumento. l. Attilius regulus. ff. de donat. ℂ Sicut e, conuerso dicendum est vbi propter corporis inualitudinẽ seu aduersarii potentiam & longitudinem litis, instantie qui nimmo & liti renunciasset. nam tunc dominio renunciasse non est censendus. d. l. cum de indebito. ℂ Vñ si res quoquo modo ad se perueniret retẽtione vti poterit iuxta. l. si quis emptionis. titulo. §. ꝓ. C. de ꝓscript. xxx. annorum. ℂ An au
108 tem renuncians in expensis condemnetur & quando vide in. l. postq̃ liti. C. de pactis. nam renunciando fatetur se temere litigasse, vnde occurrit. l. eum quem temere. cum vulg. ff. de iudiciis nisi iustã causam litigandi vsq; ad diem renunciationis habuisse demonstraret. vt Aretin. hic põt Bal. in. d. l. postq̃. ℂ Ripa cumulat hic dictum Felyni in. c. accedens. col. 5. Et. Rom. vt lite non contest. ꝙ si Reus probationes suas differre distulerit vt magis actor defatigaretur tunc renunciando actor post cõuenti probationes nedum excusandus ab expensis a, cõuento factis venit, sed immo cõuentuũ ipm actori in expensis condemnari cõuenit. ℂ Quod verbum notabile est, tñ nõ inuenio Felynum hoc dicentẽ, sed tantum modo ꝙ mora aduersarii facit eum teneri ad expẽsas. vt per Bal. in. l. nõ ignorat. C. de fructibus & litium expensis. Que rõ conuenit tali dicto. ℂ Hec in renunciante iuri seu liti. Secus instantie q̃a tunc semper tenetur. Paul. de Castro. & doct. in. l. destitisse. ff. de iudic. ℂ Nisi in casu quo spoliatus vendicationi renunciet vt spolio agat per Canon. in. c. significauerunt. de testibus.

109 DE dubitatiõibus expeditus videre sequitur de cõuenientia & validitate lecture. Bart. dicit eẽ diuinatiuam in hoc tex. vbi nullum verbum de renunciatione. que minus ꝓsumenda est. d. l. cum de indebito. tñ ꝙ sit in se vera. ℂ Sed Alex. ꝙ minus in se vera motus quia q̃ primum petitorii fit initium possessorio renunciatur cum regula sit ꝙ petitorio agens aduersarium possidere profitetur. l. prima. ff. de alien. iudic. mutã causa facti. consequenter se nõ possidere. iuxta. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commodati itaq; deinde possessorium retinende (quod soli possessori competit vt in sui materie principio vidimus) stante sui ipsius contrarietate inchoare non poterit. Argumento l. vbi repugnantia. ff. de regul. iur. ita communiter concludunt. ℂ Moderni Bonon. respondere conantur verum esse ꝙ fatetur aduersarium possidere, tñ iniuste vt tenet glo. magna in. §. alie. inst. de action. ℂ Item quia vendicatio quandoq; competit contra non possidentem sed detinentem tantum. l. officium. ff. de rei vendic. ℂ Item et quandoq; datur cõtra turbantem seu inquietantem. contra quos etiam (licet non possideant) vti possidetis interdictũ datur. l. si duo. §. si vicinus. ff. vti possid. Vñ mordaciter Alexandrum reprehẽdunt. ℂ Saluando considera ꝙ posito vt iniustam possessionem aduersarii profiteretur, tñ vnum est in fauorem conuenti videlicet dũ suã profitetur possessionem.

ℂ Alterum

¶ Alterum in fauorem agentis dum dicit iniustam. ¶ Sed si agens ipse petitorio renunciat (cum pateat de sui calumnia. vt dicit specul. in princ. istius questionis. vel saltim fatetur se non habere ius vt p glo. in d. l. Maritus. ff. de adulter.) tollitur fauor agentis itaq; p̃fata qualitas ꝙ iniuste &c. & remanet cõfessio possessionis conuenti vñ non viderem quomodo possessorium postea inchoare valeat, impediente rõne communi de qua supra. ¶ Et ꝙ qualitate confessionis depta remaneat confessio simplex ponunt in. l. publica. C. depositi. ¶ Secudo ad argumentum. de. l. officium. rñde ꝙ insistens p̃sumitur possidere tam de iure vt patet in. l. prima. supra eodem. q̃ hominis p̃sumptione cum detentio facti sit: idest ꝙ legatorum vel fideicommissorũ causa res fuerit assignata. vel alio modo sola detentio collata. Sed facta non p̃sumuntur. l. emãcipari. C. de collat. igr dũ actor rei vendicatione vsus fuerit (stantibus dictis p̃sumptionibus) pro possessione non autem sola detentionẽ vsum esse dicendus erit. argumento. l. cum in testamento. de testam. ¶ Si diceretur ꝙ in terp̃tatio sumenda est cõtra fundantem se in confessione itaq; contra reum. c. in p̃ñtia. de probat. rñdeas verum eẽ nisi iuris p̃sumptione foueretur. Itẽ nisi actor renunciasset vt supra per quod se temere egisse oñdisset. ¶ Ex quo capite vide licet confessionis orte saltim tacite ex renunciationẽ magis sequor Alexandrum q̃ ex capite renunciationis. ¶ Non obstat Claudius quia immo rei vendicatio non datur contra turbantem nisi turbãs ipse in re sistat. probo per. d. l. officium. vbi ꝙ detur contra nudum detentorem quãuis in resi stentem, vix tolleratur. p̃terea sistens p̃sumitur possessor vt supra. igitur &c. ¶ Et hic omnino ponas que in 4. conclusione sequentis lecture dicã. ¶ Itaq; cõmunem opinio. sequar cõtra Bart. & Bonon. in terminis tamen quibus vti possidetis interdicto pro retinenda possessione naturali vteretur. Secus si pro retinenda ciuili quia tunc prefate responsiones (quas feci) cessarent.

10 Tertia lectura glose ac Bartoli illa est ꝙ agendo possessorio retinende vĩ petitorio iam proposito renunciasse. ¶ Ad contrarium legis. ordinarii. & l. incerti. Rñdetur, ibi prohiberi concursum vtriusque hic vnum inchoando alteri renũciatur, vñ cadit in idẽ ne vez cõcurrãt. ¶ Vna pro hoc rõ per glosam assignatur argumento. l. post diem. ff. de lege commiss. ¶ Secunda est eiusdem Bartoli argumẽto ·§· fin. instit. de perpetuis & temporalibus action. & l. quotiens. ff. de solut. cõmuniter sequuntur. ¶ Quod indistincte verum esse dicunt siue Reus neget, siue fateatur positionem actoris retinẽde nam semper per actorem ipsum renunciatum esse concludunt. ¶ Bñ verum dicunt ꝙ si conuẽtus negasset actoris positionem, dicentis se possidere contra quem prose qui in rei vendicatioñ volentem excipe ret ꝙ petitorio renunciarit, Replicabit actor conuentum nõ debere audiri, qm̃ dum negauit actorem possidere conatus ẽ impugnare ipsius actoris possessionẽ. Itaq; illud per quod Actor petitorio renunciasse censetur. Vñ adiuuari non debet vt in regula nemo ex eo &c. ¶ Ex q̃bus infero ꝙ si Actor non replicaret de d. regula ex eo. prosequi ac obtinere posset id videlicet ꝙ Actor ipse iure vendicandi careat. ¶ Quinimmo dicere se dominum, necnon per exceptionem dominii repellere agentem in possessorio per regu. dolo facit &c. de qua supra loquuti sumus in expressa renunciatione. Quod vltimum tñ cogita. ¶ Sed aduertendum quia rõ ex qua Bar. mouetur, viget etiam vbi prius petitorio egerit, vt sic possessorio tacite renunciauerit. Quare vĩ non posse dici nunc possessoriũ retinẽde inchoari per. l nostram. ¶ Vñ Bar. ipse ibi quero pro &c. post glosam (vt soluat) dicit in hac lectura p̃suponẽ dum esse ꝙ quando agens petitorium

inchoauerit,siue possessionis esset ignorans argumento.l.si duo. ff. vti possid. ¶ Vel ꝙ hic nō per se ipsum sed per seruum possidebat,siue colonum, tunc. n. rei vendicatione agendo renunciare nō videtur, cum possessio quam per alium retinemus solo animo non amittatur,nisi alter eam fuerit ingressus.l.peregre.§.qbus. eodem. ¶ Vel si dicere uis ꝙ hic non erat ignorās,& per se possidebat, intelligendus sit iste textus in terminis quibus quis rōne duntaxat vnius possessionis puta naturalis,penes aduersariū existentis vendicabat. Deinde rōne solius ciuilis vti possidetis interdicto vti cepit ne in ciuili ipsa per naturalē alterius turbaretur.tribus igitur modis distinguendo textū hūc ab impugnatiōi defendit.

III Prima conclusio sumitur ex hac lectura ꝙ licet alias sibi ipsi contrarius a, iudicio sit repellendus.l.prima.C. de furtis.c.sollicitudinem.de appellat.d.regula vbi repugnantia.tñ hoc non procedere vbi non eodem instanti sed ex interuallo contrarius fiat, puta si primo dico vnū nō propterea repellendus sum ꝙ eius contrarium deinde dixerim, immo audiendus tāquam a,primo recessissem vt hic secundum hanc lecturam. ¶ Quod procedit vbi conuentus actoris positionem factā in p̄.iudicio negasset.d.l.ex eo. & posset hic eē quartus intellectus, ne alias dicendo hunc textum male loqui concludamus. ¶ Nihilominus Aduerto quia huic legi minus aptatur.tex. enim hic in alio nō se fundat q̄ in renūciatione itaq; actu ante tēpus negationis. ¶ Accedat id quod Ripa hic dicens ꝙ neq; ex verbis Bartoli intellectus hic sumeretur cū Bar.dicat pp sñiā latā in vno nō īpediri aliud inchoari nō aūt vult nō īpediri attēta negationē cōueti sñia. n. īpugnauit cōfessionē actoris.V ñ sibi licuit et iurate cōtrauenire Bar.in. l. post legatū. ff.de his quibus vt indignis. Sic Ripa infert cōtra Iasonē vt videre est. ¶ Quicquid sit excedit terminos istius.§. vbi sñiam latam fuisse nullo modo p̄supponitur. vt patet per verbū.Cepit.& vidimus sup ¶ Et nihilominus quāuis non quaderet intellectus in se tñ verus est per d.regul.ex eo.facit quia gesta in iudicio ab aduersario impugnata gerenti non nocent.glo.in. c. cum venissent. de eo qui immitt.in poss. causa rei seruā. vbi Abbas.¶ Sed Bolog. & Claudius insurgūt ꝙ immo nec in se verus intellectus sit,qa & si conuentus approbasset actoris positionem nihilominus primi iudicii repudiatio inducta non est. Cum saltim tacite in primo iudicio nedum dicatur conuentum possidere sed indebite ac iniuste d.l.prima.C.de Alien.iudic. mut.causa facta.& quotidie etiam ponitur in libellis. Quo casu etiam rei vendicatio competit.d.l.officium. & quia in interdicto vti possidetis se iuste possidere profitetur & ob id ab aduersario non debere turbari, nō est iudicandus contrarius immo conformis.Itaq; absq; eo ꝙ dicatur esse renunciatū.ita R̄ndent ad.l.ordinarii. ex.l.incerti. ¶ Magna profecto impugnatio & absque dubio vera resolutio esse,vr̄,vbi in libello exp̄ssisset indebite & iniuste sicut supra. Sed si non exp̄ssisset vix intellectus substineretur, nisi in dubio negaremus vendicasse rōne iniustae possessionis. ¶ Pro resolutiōe p̄ntis dubii considero quandam esse iniustam possessionem rōne violentie seu furtiue detentionis & insistentie. ¶ Quandā nō rōne dicta sed tantum rōne non iuridice detentionis puta deficientis tituli superre apud alterum existente. ¶ Primum concernit iniustitiam naturalem seu iurisgentium.arg l.nam natura.ff. de condit.indeb. ¶ Secundum iniustitiam iuris positiui. Modo sic vendicando quis profitetur aduersarii iniustam hoc est nō iuridicā cū vēdicās suū dñium probet, cui possessio collocāda.ē.l.bonefidei.C.de pos.iuncto ꝙ agendo quis catenus tantum profiteri vr̄ quatenus pro se necessarium sit non vltra. vt minus se ipsum

grauare dicatur argumento. l. cum de indebito. C. de probat. & l. nimis graue. ff. de testibus. ¶ Sed pro effectu vendicationis qualitas violentie necessaria 111 non erat, sed sat sufficere ꝙ conuentus possidere probetur. argumento. l. fin. ff. de rei vendic. igitur &c. ¶ Modo sic aut vult interdicto retinende vti ratione ciuilis tantum possessionis cuius occasione non vendicauerat, & tunc est opinio clara. & procedit hic textus vt Soci. hēt in vltima. lectura. ¶ Aut ratione naturalis cuius occasione iā ceperat vendicare tunc minime potest, cū q iam professus est (vendicando) naturalem penes aduerfarium non violenter permanere. nunc vt contrarius repelleretur quia per violentiam aduersarii dicit se molestari. ¶ Modo sic aut vult interdicto vti quia simpliciter molestatur, seu inquietetur, seu aliter iuxta. l. diffamari. C. de ingen. & manum. tunc minime potest. cum iam sit professus possessionem conuenti que presumitur ex insistentia. per. l. primam. supra eodem. vnde conuentus ipse non vt molestator sed tanquam suo iure vtens haberi debet argumento. l. Marito. ff. pro socio. l. seruus. ff. de manum. testamento, cum vulgar. ¶ Immo tentari posset ꝙ etiā si in vendicationis libello dixerit aduersariū indebite & iniuste &c. tamē ꝙ intelligatur de iniustitia positiua de qua in. d. l. bone fidei vt sup. nō aūt. naturali seu iurisgentium vt est violentia iuxta. l. ex hoc iure gentium. ff. de instit. & iure. ¶ Item violēta possessio conuēti facit vt actor reintegrande iudicio vtatur. non retinende c. reintegranda. iii. q. prima. ¶ In vno tantum casu opinarer ꝙ verba indebite & iniuste in libello operarentur. videlicet vbi vterqꝫ simul pro indiuiso rē ipsā naturaliter possideret. nam postq̄ agēs ceperit vendicare credo vt nihilominus retinēde naturalis interdicto vtatur. qa stant ista simul vt vendicare ceperit ratione naturalis iniuste hoc est violente penes aduersarium existentis, & retinende interdicto vtatur rōe sue iuste. in quā per aduersarii violentā turbari dicatur.

111 SEcunda conclusio Bartoli est ꝙ confessio conuenti facta in possessorio fidē facit in petitorio. ¶ Vñ Aretin. infert ꝙ licet probationes facte in iudicio summario minus fidem faciant in ordinario seu plenario, confessio tñ sic. ¶ ꝙ autem possessorium sit summarium. ē tex. vbi glo. & doctores in. l. prima. C. si per vim. vel alio modo. Butrius & Abbas in. c. cū dilectus. de ordine cognit. ¶ Floreti. addūt ꝙ confessio dicta operatur vt possessorio agi possit non autem vt ex ea sequatur condemnatio, cum opus sit vt de turbatione cōstet. l. si duo. §. itē videamus. ff. vti possid. & p sñtiā declaretur vt ibid.

113 TErtia ex eius dictis conclusio capitur. ꝙ si conuētus actorem possidere negasset in asserta ab actore possessiōe fundare se non posset, excipiendo ꝙ per talem assertionem actor ipse petitorio renunciauerit. nam obstaret regula. d. l. ex eo. de regul. iur. in 6. Ad quod specul in titulo de deposito. cum allegatis hic mille per Claudium & Florent. ¶ Conclusionem Alex. & Soccinus. ampliant non solū si negasset sed & si dissimulasset. vel non respondisset. argu. l. de etate. §. qui tacuit. ff. de interrog. action. ita Bal. hic. & Paul. in. l. sicut. C. de repud. hered. ¶ Ripa tñ cōtra, quia contumax hr̄ pro confesso. c. 2 de confess. in. 6. cōfessus vero vti pōt positionibus confessatis vt per Bart. supra ergo &c. ¶ Sed miror cum non absolute verum sit contumacem pro confesso haberi, hr̄. n. in ea parte que in odium sue cōtumacie sibi sit odiosa vt ibid. scribētes. dixerā i regula spoliatus ante omnia. ad. num. parum ante. 20. ¶ Limitatur cōclusio per Iasonem, procedere tantum vbi incontinenti vellet se fundare in eo quod negasset. secus si ex interuallo. quia tūc liceret. vt per Bar. in. l. post

legatū.ff.de his quibus vt indign. ℭ Aduenire hoc videri contra apostillam ad Bar.ibidem, dum vult ꝙ licet reuocare quando reuocatio fieret incontinenti, non si ex interuallo, ergo sequitur ꝙ (cū ex interuallo non liceat) standum sit in positione, consequenter vt Reus allegare non possit actorem non posse vendicare cum dixerit in interdicto se possidere, cui possessori vendicatio non datur. vt uolunt in·§·sic itaq; instit. de action. ℭ Quod tenerem nisi excusabilis error esset. Argumento.l.ii.ff.quando actio de peculio ē annalis vbi notatur. ℭ Quod fieret vbi conuentus probasset rem petitam (& pro qua interdictum secundo loco intētatur) per alium eo tempore naturaliter possideri, per seruū puta vel filium in quibus ignorantia est tollerabilis vt hic Bar. ℭ Exemplemus Actor cepit vendicare postmodum retinende interdictum, dicēdo se possidere &c. quod conuentus ipse negauit. ℭ Si Actor redire vellet ad petitorium, repelleretur. cū fassus sit se possidere, consequenter petitorio prius proposito renunciauit. ℭ Et si aduersus hoc Actor ipse vellet se tueri per.dict.regulam nemo ex eo. conuentus triplicare valeret, etiam ex interuallo (dummodo ad alia iudiciaria acta de uentum non fuisset) ꝙ fuerit errore ductus quadere actor ipse ad interdictū redire cogetur neq; amplius petitorium prosequi. Quod ei forsitan nociturum erit si melius poterat petitorium probare q̄ turbationem in interdicto. ℭ Nec obstat dicendo ꝙ quia probauit errorē ergo fatetur actoris possessionem, consequenter ꝙ actor ipse vinceret in interdicto. ℭ Nam error fuit quia pro firmo dicebat ꝙ actor non possidebat, de quo tñ ignarus erat & iusta causa ignorātie suberat puta quia videbat rem ab eo possideri quem sue potestatis & non subiectū actori esse cōmuniter credebatur [illegible] gumentū tollo. ℭ Rursus si non excusabilis error esset, non semper dicēdum ē in positione negata fundare se non posse. ℭ Nam Soccin.hic distinguit ꝙ aut ob talem negationem aliam pateretur penā, aut non. p̄.casu negationem reuocare posset. & sic procedit.l.cum de indebito.C.de probat. patitur enim ibi aliā penā illā vcz quia imponitur sibi probādi onus a quo erat exemptus. ℭ Aut aliam (quia lege non caueretur) penam non incurreret & tunc in position negata non se fundabit. ℭ Quod vltimum intellige nisi incontinenti se corrigere vellet, argumento.l.lecta.in·§·dicebam.ff. si certum petatur. tunc liceret & si error tolerabilis non esset. ℭ Incontinenti videlicet anteq̄ per aduersarium negatio acceptaretur. Bal.in.l.gallus·§·p̄. ff. de liber.& postum. Argumento. l.sicut.C. de action.Et obligat. ℭ Et anteq̄ negatio in scriptis redacta esset secundum Innoc.& Ioan, de Anania.in.c.in literis de diuort.de quo dubito si acceptata nō sit ℭ Preterea ꝙ in possessione negata fundare se nō posse limitatur. tertio ne procedat vbi Aduersarius talē positionē fecisset, quā pro parte negare poterā & negassem.tūc.n. occasione illius partis nō ipediar qn super tota positiōe fundare me possim. sic Alex.in cōsil. 183.in .v. vol.& Florent.hic. ℭ Quarto limitatur in eo qui noluit r̄ndere positioni ratione alicuius partis ī ea cōtente, pp quā poterat licite non respondere. Alexan. in dicto consil. Claudius hic & recensiores. ℭ Quinto limitatur procedere in ipsa positione negata, secus in dictis testium examinatorum si videlicet super his fundare se vellet vtiq; posset. Angel. in cōsil. 152.icipiē.ī qōnc. vertente quē ducūt hic Florētini. hec pauca volui dixisse hic & si nō profitear cumulare seu componere q̄ potius reptoria extracta ab alijs reptorijs q̄ tractatus. vocari merētur

114 Varia Conclusio Bartoli sumitur. ibi quero pro declaratione &c. ꝙ agēs petitorio videtur possessioni (quam habet) renunciare. dummodomo sciat possidere per

se

se non per seruũ vl'&c. hec est commu-
nis opinio. ℭ Sed Imola. Rom. & Ia-
son cõtradicunt. primo per textum no-
strum vbi p̃. actor petitorium intẽtauit.
Si. n. possessorio renunciasse visus esset.
non vtiq; diceret ꝙ non videtur posses-
sioni renũciasse. neq; iuuat ꝙ in hoc tex
tu ignorabat se possidere; quia diuinare
tur. Sic Alexan. Aretinus. aliique. ℭ Sed
Florentini contra & ꝙ immo si sciret
non videtur possessioni renunciasse. vt
patet ex ratione huius textus illa quia ni
hil commune &c. ℭ Secundo. quia tunc
quis per actum cõtrarium priori renun-
ciasse videtur cum talis actus de iure sor-
tiretur effectum. l. si iur. ff. de legat. iii ·§·
posteriore. instit. quibus modis testam.
īfir. ℭ Tertio. per. tex. in ·§· fin. instit. de
perpet. & temporalibus action. l. quoti-
ens. ff. de solut. c. si quis presbyterorũ de
rebus ecclesi. nõ alien. ℭ Quarto. per ·§·
ei qui. instit. de actio. per. l. primam. in
·§· interdictum hoc. ff. vti possid. per. c.
examinata. de iudic. ℭ Omissis respõsio
nibus que nunc patebunt ad primum.
ℭ Rñdeamus ad secundum vnde rñdet
Alex. ꝙ procedit in aliis actibus non au
tem in possessioñ. Argumento. l. prime
·§· si vir. supra eodem. & l. quod Meo.
in ·§· si furiosi. i. eodem. Cui quãuis dici
possit in his iuribus procedere fauore vl
timarum voluntatum argument. l. pri-
me. C. de sacr. sanct. eccles. & similiter ad
l. nihil ·§· si cum iure. de legat. tertio.
ℭ Tamen aliter replicant Florentini ꝙ
immo hic nedum nõ voluit amittere, sed
imo voluit acqrere, seu cõseq secũdario
saltim per officium iudicis. vnde succe-
dit ꝙ actus agentium non vltra eorum
intẽtationẽ &c. l. nõ ois. ff. si cer. petatur.

115 BReui verbo dico ꝙ aut
cõsideramus caput renũ-
ciationis. ℭ Aut caput p̃-
iudicii. ℭ In primo dic ꝙ
aut sciebat se possidere vt
quia id per aduersarium probaretur, &
tunc cum taliter sciens incipiat vendica-
re itaq; aduersarii possessionem profitea
tur, nedum videtur eludere partem & iu
dicem. sed etiam esse mendax non igitur
mirum sit si possessioñ priuetur argum.
l. fin. ff. de rei vendic. per quem tex. (vt
puto) optime probatur. Arguendo per
rubricam ꝙ quisq; iuris &c. vt sic ipsa lex
in penam saltim interp̃tetur talem renũ-
ciationem magis q̃ detegere mendacis
audaciam. ita cessat quod hic Aretinus
ℭ Non obstat hic textus quia dico mi-
nime p̃sumendũ vt loquatur in terminis
non verisimilibus, qui sunt vbi sciens se
possidere coram iudice cõtrarium profi
teatur ac mendacium proferre de quo
supra. argumento. l. obligatioñ gñali.
de verb. oblig. cũ simil. lex. n. turpia pro
īpossibilibus habet. not. in ·§· antepen.
inst. de hered. instit. ℭ Vñ cõcludamus
ꝙ sicut exempla, quãuis non restringãt
regulam. l. damni infecti. la. secunda. ff.
de damno infect. tamẽ declarant in qui-
bus terminis regula loquatur. vt Corne
us in consil. 88. in litera. a. ita ꝙ hic rõ
ꝙ nihil commune habet proprietas &c.
que est gñalis intelligatur in terminis in
quibus sequentia iurisconsulti verba se
hñt, itaq; non p̃supposito casu quo quis
eludatur. ℭ Consequẽter habes respon-
sionem ad argumentum Alexandri &
Aretini de quo supra dicentium ꝙ est di
uinare &c. ℭ Itẽ habes rñsionem ad Flo
rentinos ponderantes rationem gñalem
istius textus. ℭ Aut nesciebat Actor se
possidere dum petitorium cepit quod
presumendum est vt dixi numero 113.
& tunc procedit iste tex. vt p Bart. & oẽs
secundum per lecturam hic declaratur.
ad diuinationem dedi nũc responsionẽ.

116 CIrca secundum idest consi-
derando caput p̃iudicii. &
tunc dico ꝙ quãuis conuẽ-
tus non probaret sciẽtiam
actoris, nihilominus Actor
qui petitorium ceperat cũ professus sit
conuentum possidere, nunc non pote-
rit interdicto retinende vti dicens se pos
sidere. quia sibi ipsi contrarius in iudicio
repellẽdus ẽ. d. reg. vbi repug. & d. l. 1.

C. de furtis. ¶ Nec excusari poterit allegans ignorantiam suam cum scire id debuisset vulg. l. qui accusare. C. de edẽdo instructus. n. venire debet vt in vulgaribus iuribus turpe. n. est agenti dicere nõ putaram. ¶ Nisi iustã causam ignorantie &c. vt dixi. ¶ Differentia istorum casuum illa mihi occurrit quia in ꝑ. conuentus rei vendicatione si non negauerit positionem actoris sed tantum simpliciter dixerit (vt moris est) nego narrata prout narrantur &c. que possunt referri ad negandum dominium tantũ. Tunc probato eo videlicet ꝙ actor dum cepit vendicare sciebat se possidere. Nedũ possit se tueri contra eundem interdicto retinende agentem ne admittatur vt supra tanq̃ renunciauerit &c. sed immo ꝙ possit conuentus ipse agere contra actorem seu ipsum conuenire per interdictum retinende ciuilis possessionis sibi quesite per talem renunciatiõnẽ actoris cui conuentus ipse iudicialiter non contradixit. argumento. l. Pomponius. ff. de procurat. cum vulg. vbi in iudicio quasi cõtrahitur & consequenter consequi naturalẽ vt dixi & dicemus in vlt. lectura. ¶ Vnin actu Praxis obseruarem ꝙ vbi cõuentus scirem actorem ipsum possidere atq; probarem ꝙ illud sciat, tũc vt iudex pronunciet actorem ipsum tali possessioni renunciasse & cõuẽto ciuilem poss. acquisitam esse. & consequẽter agerem vti possidetis pro consequenda naturali argumento. d. l. fin. de rei vendic. ibi per iudicem &c. facit regula. damnum quod qs sui culpa &c. in lib. 6. ¶ Et sic limitarẽ glo. in. d. ☞. si uir. in verbo amiserit. ibi. cum & si nõ queratur. &c. nã puto ꝙ iudex possit declarare ciuilẽ sicut etiam solã ciuilem transferre põt sine naturali vt dicit Bal. in. l. ii. in prima q̃õn. C. vbi in rem action. & Aretin. in. ☞. qui ad nundinas. supra eodẽ. col. 2. in fine. & vide supra num. 85. ¶ Sed in 2. casu crederem conuento nullam possessionem fuisse quesitam itaq; cessare argumentum: factum de. l. fin. ff. de rei vendic. 115

sed tantum exceptionem contrarietatis de qua in. l. prima. C. de furtis.

Edeundo ad argumenta. non obstat tertium. Quia bñ rñdet Aretinus ꝙ illa iura loquuntur vbi non a, principio possidebat actor vt hic. ¶ Adde quod supra diximus in his iuribus non posse actori mẽdacium neq; malitiam tribui, sed loquuntur vbi pendente iudicio ipsi actori satis fiat, tũc bñ fateor non censeri renunciatum esse. cum minus conueniat ad casum. & si loquisas est puto in hoc Bartolum fuisse aliquãtulum cauillosum. ¶ Immo neq; tunc posset considerari ꝑiudicium de quo. supra. in. 2. capite. ¶ Ad. ☞. ei qui. instit. de action. cũ simil. fateri debemus, ꝙ ei qui possidet non est actio prodita per quam neget rem actoris esse & e, cõuerso ꝙ qui agit non possidet. Sed aduertendũ eẽ. illud procedere de iure. ¶ Sed quoniam actor nõ presumitur ius ignorare vulg. l. ii. ff. de iuris & facti ignor. iõ tanquã veniens cõtra ius, si sciens se possidere agat, & ratione elusionis & mẽdacii (de q̃bus supra) possessiõe veniat priuandus. argumento. d. l. fin. ff. de rei vendic. ¶ Si vero nesciens, sibi preiudicium tulerit. cum tanq̃ venẽs instructus scire id debuisset, vnde sibi sua culpa nocebit si tanquam sibi ipsi contrarius a, iudicio repellatur. ¶ Alio mõ respondeo ad numero. 85. in retinende materia in versiculo. prima causa &c. quem vide. ¶ Ad. c. examinata. de iudic. vide quomodo. sup̄ num. 85. dedi respõsionem.

Vartam lecturã videamus habentem se ꝙ inchoauerim vti possidetis interdictum ratione possessionis quam postquã iudiciũ ceperim in petitorio acquisiuerim. ¶ Hãc Bolog. & Claudius hoc modo sumant. si petitorio agens eo pendente possessionem nouiter acquisiuerit vt in ea se tueatur vti possidetis interdicto vti potest. ¶ Cessat hoc modo contrarium de. l.

ordinarii & l. incerti quibus in locis earum actionum concursus prohibetur. ¶ Cessat etiam contrarium pcedentis lecture cum in initio petitorii non possidebam. itaq; verum dixi, nũc etiam cũ possessorio ago verum affirmo sic Alexander. ¶ Secundum hoc ista lectura ponitur ratione euitande cõtrarietatis agentis quod fieri nõ debuit quia (vt dicunt Claudius & Bologn.) stãt ista simul vt quis possideat & petitorio agat, puta ratione detentationis tantum apud aduersarium existentis. d. l. officium. ff. rei vendic. Item quia dicitur i libello ꝙ Aduersarius iniuste possidet. ¶ Respõde tamẽ vt supra posui in quarta qõne. prime lecture in versic. de dubitat. &c. ¶ Contra lecturam hanc Bar. opponit de. l. quotiens. ff. de solut. de ·§· ei q. istit. de action. seu ·§· p. istit. de perpet. & temporal. act. quibus in locis patet ꝙ re perueniẽte ad petitorem. iudicium expirat, itaq; nõ cõcurrit possessorium cum petitorio vt p supponitur in lectura. ¶ Vt hoc contrariũ euitetur Bar. dicit, ꝙ ĩ petitorio proceditur eo solo respectu, vt super fructibus fetibus, expẽsis i lite factis, atq; sup stipulatione de euictiõe sibi cõsulatur. nam si super principali ipsa re petita nõ pronunciaretur, neq; recursum contra eum qui sibi alienam rem vendidisset cõsequi posset. Argumento. l. si dictum. in ·§· si compromissero. ff. de euict. ¶ Ad quod simile habetur in. l. vtiq;. i. l. in bonefidei. ff. de rei vendic. in. l. si seruum. ff. iudic. solui. ¶ Cõmuniter doctores contra Bartolum insurgunt ꝙ immo neq; respectu rei principalis iudiciũ expiret, cum sibi non denegetur petere se dominum declarari iuxta. l. ex diuerso. ff. de rei vẽdic. quinĩmo nõ attẽto ꝙ possideat declarari (vt supra) peti põt. ẽ textus in. l. si a, te in ·§· p iuxta tertiam lecturam in glo. ff. de except. rei iudic. nam ibi cõuentus fuit absolutus itaq; cessat contrarium. de dicto ·§· fin. & tñ actor declaratur dominus. ¶ Cõtra communem hãc opinionem arguitur ꝙ sñia contra nõ possidentem nunquam exequutioni demandari põt, & si dicatur ꝙ immo tunc demandetur cum possessio ad conuentũ superuenisset vt dicunt Paul. de castr. & Soccin. in. d. l. si a, te. per. l. is qui se obtulit. ff. de rei vendic. ¶ Respondetur ꝙ immo ea lex contrafacit. In verbis ibi iterum petenti. atq; ibi tollit viam exequutiuam de qua ibidem querebatur. Argumento. l. & si fine. in ·§· sed quod papinianus. ff. de minor. ¶ Quibus replicatur ꝙ immo postq̃ res ad conuentum peruenisset via ipsa exequutiua conceditur. vt est communis opin. & textus apertus in. l. si inter te & me. ff. de except. rei iudic. ¶ ꝙ aũt hec sit opinio communis Claudius multa cõgerit. quia tñ nõ profiteor implere chartas in recitationibus nisi & quatenus vt quid afferam, necesse habeam. & id quo Breuius valeam, trãsibo cum ipso. ¶ Et non pretermittam ꝙ Florentini Bartolum saluant vt dum dixit de euictione, voluerit sñiam etiam super principali esse ferẽdam. cum alias dicendo nunquã de euictione ageretur ad ꝙ d. ·§· si compromissero. &. d. l. habere. ¶ Iterum contra communem quia ei qui possidet vendicatio nõ datur. d. c. examinata. ¶ Vulgaris. Responsio illa ẽ procedere si possideat a, principio sed si ex post facto ceperit possidere infirmari non debet id quod a, principio valuit argumento. l. patre furioso. ff. de his qui sunt cui vel alieni iuris. ¶ Que lectura quãuis in se vera sit vt communiter concludunt nihilominus huic textui dicunt non conuenire tãquã diuinatiuã. ¶ Immo Addas lecturam textui directo contrariam. quia cum tex. dicat non vr possessioni renunciasse qui rem vendicauit. hoc est vẽdicare cepit vt diximus supra in fine prime lecture. Secundum meliorem opinionem, patet ꝙ dum cepit &c. possidebat. Alias versic. ibi non vr renũciasse &c. eẽt absq; dubitatione, quod vano diceretur. cõtra. l. quod labeo. ff. de carbon. edict. ¶ Queritur in terminis istius lecture (quia vera in se est) quomodo per

do per iudicem pronunciandum sit. Cõmuniter volunt conuentum duntaxat ab obseruatione iudicii absoluendum. ℂ Bar.tñ ꝙ immo etiam a, re ipsa petita. ℂ Mihi videtur ex mente doctorum esse ꝙ aut de actoris dominio non constabat antequã petita res ad ipsum actorem peruenisset. ℂ Aut sic. Primo casu locus sit cõi opinioni. ℂ Secundo vero casu opinioni Bartoli. pro qbus Cardi. Abbas & Felinus.in.d. cap. examinata.

116 Quinta lectura & vltima seqtur in glo. ibi vel dic tertio, nam secũdum doctores voluit dicere qnin to.quãuis Rapha. Cum. velit in effectu tres tantum esse lecturas. non insistam. ℂ Secundnm hanc egi rei uendicationẽ contra naturaliter tantummodo possidentem, & eo pendente iudicio, Agam contra eũdem interdicto vti possidetis pro ciuili possessioñ apud me retinenda, in qua turbor ab aduersario eo ipso quo retinet naturalem a, me violẽter puta.clã, Siue p̃cario vel ad hoc est textus in.l.si duo.in.§.ii. ff. vti possid. qua de re cum diuersis respectibus agatur, in vtroq; iudicio procedi põt secundum glosam. ℂ Declarandus igitur est tex.hic ibi non vr̃ possessioni renunciasse.hoc est ciuili. quominus cum interdicto in ea actor fundare se possit. nã nihil commune habet &c. ℂ Opponi posset ꝙ ita intelligendo lex hec eẽt super indubitabili contra. l. quod labeo. ff.de carbon.edicto.§.si.n.egit vẽdicatioñ respectu naturalis tantum (vt p̃supponitur) puta id exprimendo, nulli dubium esset sed cuiq; clarum ꝙ ciuili (que diuersa est vt diximus in rubrica) renũciatum non censeretur. Argumento.l. cũ p̃ror.ff.de iudic. ℂ Vt hoc euitemus, concludi posse puto ꝙ in petitorio simpliciter & absque taxatiua agere cepit. sed postmodum capiendo interdictnm pro ciuili tuenda, declarare dicatur vendicationem respectu naturalis tantum inchoasse sic lectura clara erit.

Non tñ dicam vt Bologn. hic volens pro sexto intellectu siue lectura, eadẽ rõne ꝙ capiens interdictum pro ciuili & naturali tuenda declarasse dicatur vendicatione se vsũ esse rõne solius detentationis de qua in.l.officiũ. ff.de rei vẽdic. ℂ Profecto in hoc variarem ea sola rõne quia in dubio decernens seu insistens iudicandus est possessor argumento.l.prime. supra. eodem. ℂ Non obstat dum pro tali sua opinio ne dicebatur ꝙ in hoc textu non consideretur vna possessio ab alia distincta sed integralis ipsa prout est ciuilis iuncta cum naturali, & distinctio hic non fiat nisi de proprietate ad possessionẽ. ℂ Quia rñderem ꝙ si quando verbum possessio profertur, capi deberet pro integrali vt supra.sequeretur vt rei vẽdicatio nunquam competeret nisi contra eum qui ciuiliter & naturaliter ẽt possideret.eadem rõne quia profertur verbũ. possessio.in.§.eque.instit.de action.simpliciter dicendo.vendicationem nõ dari nisi contra possessorem & ei qui possidet non competere. Quod q̃ sit falsum patet in.l.officium.ff.de rei vẽdic. ℂ Ad tex.hic rñde, ꝙ dubiũ vertebatur de possessione ad proprietatem, nõ aũt de possessione ad possessionem. ideo nõ fuit expssa distinctio possessionum. ℂ Vlterius distinctio hic posita est per modum rõnis & principaliter pro ratione, que magis conuenit in terminis istius lecture q̃ ubi verbum possessio integraliter caperetur. nam qñ integraliter &c. textus hic decideret absq; dubitatioñ, cum id notissimum sit. illationem nõ fieri ex diuersis vulgar.l.papinianus Exul.ff.de minor. ℂ Non obstat dum secundo dicitur ꝙ ciuilis possessio consistit in animo ut communiter doctores volunt & animus turbari non põt. consequẽter competere interdictum quod tantum pro turbatioñ conceditur.ff.uti possid. Cui Adde.l.ii.C.de hered.instit. Quia q̃ falsissimũ sit dicere animũ nõ turbari uemo

nemo est qui ignoret. ℂ Est enim verum quandoq; animum non posse conuinci vt in.d.l. ii. ℂ Necnon verum est animum quandoq; non turbari, non tamen sequitur nó posse turbari. ℂ Quod fit non quia timeat se posse repelli, cum naturaliter non insistat, cui insistentie repulsio conuenit. Sed quia non quiescit animus nisi corpus consequatur id ꝙ rationabiliter consequi debet. Est enim hoc de iuregentium a, naturali ratione hominũ causatum ·§· quod vero instit. de iure naturali gentium & ciuili. ℂ Ad id quod Bal. dixit in. l. prima. C. communia vtriusq; iudic. & Alexand. in consil. 28 .in 2. volum. ꝙ verbum possessio in singulari. pro ciuili & naturali simul iuncta intelligatur. facit. l. prima. in ·§· huius auté. ff. vti possidetis. respondeo verum eẽ nisi tali modo intelligẽdo lex fieret sine dubitatione & contra. tex. in. §. 5. in prohem. institutionum.

ET ex hoc infero ꝙ vbi expressisset rei vendicatione vti vt declaretur dominus, & eius ratione Aduersarius desisteret a. nuda detentatiõe (tũc, q̃a cessat rõ indubitabilis decisiõis) verbũ possessio, ꝓ naturali & ciuili iũcta capiendũ sit & pro his simul tuendis interdictum inchoatum esse dicatur.

HOc in se puto verum. & forsitan dari posse pro septimo ĩtellectu, vt sic eadem rationem qua diuinant dando quintum intellectum communem, ea videlicet vt contrarietas euitetur deb. re distingui vt inchoando interdictum retinende intelligatur pro ciuili tantum, & consequenter vendicationem inchoatum pro naturali fuisse, simili modo nos diuinare possimus vt proprietatis iudicium respectu solius detentationis (quãuis principaliter vt declaretur dominus) fuerit inchoatum. vt quia fuisset expressum. (vt euitemus rationem quam nuper dixi ꝙ in dubio detentor presumitur possidere.)

ℂ Que nostra diuinatio ea ratione fieret ne verbum possessio hic positum distinguatur, sed potius censendũ sit significare ciuilem & naturalem vt in genere diffinitur. vt per Bal. & Alex. vbi supra.

117 OCrauam insuper adderem lecturam & intellectũ. nam non attento ꝙ in iudicio rei vendicationis seu proprietatis, secundario veniat per iudiciis officium possessio. d. l. officium. l. qui restituere. ff. de rei vendic. cum simil. iureconsultus dixit hic nihil. commune &c. ℂ Hoc est dicere nó propterea quia iudicis officio possessio venit &c. credere debes vt proprietas quid habeat commune cum possessione ita vt si quam (dum vẽdicabat) possessionem habebat ei renunciasse visus sit. nam nó vr̃ renũciasse &c. & ideo quãuis proprietatis iudicium ceperit retinende interdictum inchoare potest. ℂ Quod intelligo ratione cuiuslibet possessionis. non attento an ratione eiusdem possessionis, petitorium cepisset. ℂ Nam in petitorio non fuit cogitatum de possessione sed de dominio tantum vel saltim principaliter vnde id tantum attendendum est vulgar. l. si quis nec causam. ff. si cert. petatur. ℂ Non enim video intellectum cui conueniat hec ratio iuris consulti nisi istum. ℂ Obstat quia secundum quam rõnem semper hec duo iudicia cumularentur, quod est falsum. vt in superioribus lecturis & dicemus infra de actionum cumulatione. ℂ Sed respõde in illis casibus alia particulari ratione cumulationem impediri. ℂ Si. n. p̊ possessorium retinende capiam cum per id profitear exp̄sse me possidere, non potero eiusdemmet possessionis ratione vẽdicare, cum vendicatio possessori non detur. d ·§· ei qui. instit. de action. cum simil. ℂ Sed si p̊ ceperim petitorium potero post possessoriũ retinende capere ratione eiusdẽmet &c. vt hic. per rationem istius textus. non tñ potero petitoriũ añ ceptum proseq.

neq; hoc dr in hoc textu. ¶ Immo dico nō posse prosequi, moueor quia res peruenit ad casum a,quo incipere non pōt argumento·§·si seruus.instit.de noxalibus.action. patet quia cum secundo loco profitear expsse me possidere succedit regula.d·§·ei qui.cum simil. & quia cōtrarius audiri nō debet d.l. prima.C. de furtis.cū simil.igitur remoto petitorio,super interdicto tantum procedi debebit,neq; ī hoc textu dr ꝙ super vtroq; procedendum sit. ¶ Vñ dico ꝙ per rōnem istius textus cumulatio nunquam impeditur sed per alias iuris regulas sicut supra.Que vbi cessant prout ī terminis quinte lecture.ibi ambo iudicia concurrunt. Sum de lecturis expeditus.

118 MODO quia glosa nostra vltimo loco secundum, quintam & communem lecturam cōcludit ꝙ vtrūq; iudicium possessorium vc3 & petitorium simul agitantur diuerso respectu, itaq; ambe actiones cumulantur (& si nos aliter in proxima lectura loquuti simus) ideo hic magis q̄ in. l. edita. C. de edendo(vbi nullum verbum fit de cumulatione) tractari cōuenit. ¶ Si enim respicimus textum hunc clara in ill eo ē cumulatio. Vnde occasione vnius casus possumus ponere totum tractatum vt dicit textus in.l.naturalis. ff. de prescript. verbis. ¶ Sed & si consideramus materias tractatuum per nos hic nuper examinatorum, inueniemus magnam partem cumulandarum actionum fuisse digestā vt etiam infra patebit. ¶ Igitur hic totā amplecti debemus vt odiosā connexorū diuisionem euitemus. vnum enim connexorum ad se alterum trahit.c.translato.de constitution. ¶ Item in habentibus simbolū facilior est aditus iuxta.l.si in rem.in·§·Item si quecunq;.ff.de interrog.action. ¶ Ad hoc etiam Addamus vulgarem illum textum in.l. ii. ibi prout res patitur applicātes. ff. de statu hominum.vbiq; allegatum ꝙ materie sunt cōtinuande regulariter nō relaxāde. ¶ Neque dicendum est ꝙ (quia libellus quandoque emendatur addendo,) ideo additum cumulari dicatur,consiquēter vt in.l.edita,loquente de emendatione cōuenienter fuerit hec ptractata.nā dic ꝙ tunc non additur actio sed qualitas nos hic de actionum cumulatione dicimus. ¶ Et vt Rectius loquamur nō dicamus ꝙ ibi male,sed ꝙ aptius & melius hic cumulandarum actionum materia pertractetur.cuius etiam opinionis fuit Ang. de Perusio,quāuis scribentes habito fortasse respectu illo de quo Bar. ibi. nu.4. in versic.secundo quero &c.ibidē examinauerint. ¶ Et ꝙ hoc in loco sit magis disceptanda suadetur ex dictis Baldi in. l.incerti.C.de interdic. num,17. dum vult ꝙ possessorium cum petitorio quatuor modis ī examine.iudiciali cōcurrat idest per modum mixti iudicii de quo diximus in fall.4.ad.d. regulam. spoliat. &c. ¶ Per modū exceptionis de quo in fallen.prima.cum iam dictis ad dictam regulam. ¶ Per modum reconuentionis de hoc.loquutus sum in tractatu prorogationis fori,de eo non igitur hic aliud ponam. ¶ Et per modum cumulationis. ¶ Vnde nos visis tribus primis modis oportet videre quartum si cōcursum petitorii cum possessorio seu cause possessionis & proprietatis examen imperfectum relaxare nolumus.

119 ET cum a, diffinitione id super quo agitur plerūq; inchoetur seu descriptione,videamus quid sit cumulatio actionū. ¶ Dū tamen prius scias sub actionis verbo hic poni accusationem iuxta rubricam. C. quando ciuilis actio.criminali &c.ē tex. in.l.plura.ff.de action & oblig. ¶ Itaq; large accipi,quinimmo largissime,vt et verbum actio comprehendit officium iudicis iuxta.l.actionis verbo. ff. de verbor.signif per quod etiam officiū cōtra

delin-

delinquētes inquiritur vt habetur in .c. qualiter & quando. de accusat. in. l. prima de officio presidis. ¶ Cumulatio actionis est vnius actionis cum alia coadunatio vt dicit Bar. i. l. edita. ¶ Sed pur puratus contra, quia coadunantur que transeant in vnum. l. si plures. §. fin. ff. de pact. tñ cumulate per se stant. vt per Bal. in paduana. col. 15. ¶ Secundo. quia in l. si idem cum eodem (per quam diffiniuerunt) dicuntur coaceruari & sunt pecuniarū summe non actionū. ¶ Itē quia dictio. cū. in diffinitiōe male, ponitur nā eius natura est accessorium copulare. l. prima. & 2. ff. de pecul. legat. sed actionum cumulatarum nulla est accessoria eq;ue enim sunt principales ergo &c. ¶ Bald. in Paduana diffiniuit aliter ꝙ sit plurium remediorum per se stantiū in iudicio simultanea vel successiua propositio facta quem sequitur Ang. Aret. in. §. si minus instit. de action. & Marianus in. c. finali. de libell. oblat. ¶ Aliter isdem Bald. in Perusina num. 62. ꝙ sit pluriū actionū i iudicio ꝓpositio quem sequtur Corneus. ¶ Adderem verbū successiua. nam propositio simultanee facta non videtur importare propriā cumulationē cū ex tali simultanea nō secer neretur actio cumulata ab illa cui cumuletur. Et difficili' altera ꝓpōitur ex post facto vt dicit Bal. i l. ordinarii. C. de rei vēdic. col. 4. purpur. i. d. l. nu. 55. ¶ Obstare huic vr̄ a descriptioni. dū purpur. īduxit. d. l. si plures. r̄ide p verba ibi. isto casu. ergo secus in reliquis arg. l. cū ꝑtor ff. de iudic. neq; vim eē i illo casu cū sint eiusdē spēi vñ facilior ē aditus. d. l. si i re. ¶ Ire ea q̄ i suo gñe recipiūt functionē facilius in corporatur. §. cū ex aliena. i. fit. de rerū diuis. ¶ vł dici posset ꝙ i pecunia sit speciale vt in. §. sed nec. in verbo mixta. vbi glo. in eodem dicto titulo.

120 SEcundo quotuplex sit cumulatio dicitur per Bal. i. l edita. nu. 78. ꝙ triplex idest permissa. ¶ Non permissa. ¶ Et mixta. Sed nō intelligo nō permissam nam nō entium nulle sunt partes nedum nulla substantia. ¶ Mihi magis placet vt dicamus sic, Cumulatio est duplex. Vna voluntaria & altera necessaria vt sic magistraliter magisq; substantifice procedamus, vt in iure nostro obseruari debet. attento ꝙ in eo substantifice procedendo periculosum est. argumento. l. omnis diffinitio ff. de regul. iuris. De necessaria Bal. ibidē num. 78. & dicemus ad numero. 120. in versic. decimo ex eadem &c. ¶ Duo igitur cumulationis gñā faciamus. ¶ De voluntaria dic ꝙ quādoq; permittitur. ¶ Quandoq; denegatur. ¶ Permitti dicitur regulariter vt dicam in examine illo cur sit inuenta. ¶ Non permitti dicitur siue denegatur vbi rōnabile impedimentū subsit. ¶ Impedimēta vero pluri ma doctores ex iure capiunt. ¶ Quedā ex parte cumulantis. ¶ Aliqua ex parte actionis priori loco mote. ¶ Ex parte cumulantis vel quia primā eligendo sibi met ipsi (donec ipsa prima finiatur) in alia proponenda p̄iudicauerit, iuxta. l. ꝙ i heredē. §. eligere. ff. de tribut. ¶ Vel quia per secundam sibimet ipsi contrarius in eo quod primo loco dixerit iudicialiter efficeretur, iuxta. l. finali. C. de codicill. vel saltim in parte. prout in. l. prima. C. de furtis. ¶ Aut quia per regularem euentum litis seu sñiam super actione p̄mota apparere posset frustatorie postea cumulatum, atq; aduersariū litibus indebite fuisse vexatum. iuxta. l. primam in fine. ff. si famil. furtum. ¶ Ex parte vero actionis prime, quia sui natura sit vt aliam secum non patiatur ad ꝙ l. fundi. & l. fundum. ff. de except. ¶ Vel alterā proponendo rei per primā actionem petite p̄iudicaretur. de quo in. l. prima. ff. famil. hercisc. l. si quis libertatem. ff. de petit. heredit. sed hec eadem ē: ¶ Aut quia primam actionem proponendo, aperiatur aliam proponi naturaliter non posse. stantibus regulis, vt habetur in. l. ordinarii. C. de rei vēdic. & l. incerti. ff. de interdict. cū simil. sum. n:

hec oẽs sex rõnabiles cause seu regule im-
peditiue vt p Bar. in.d.l.edita vbi Bald.
nu.78.& Bar.atq; sequũtur cõiter docto
res hic.de qbus lr̃a plene cognoscetur.

121 TErtio queritur cur cumu
latio inuẽta sit,seu cur iu-
ra plures actiones cumu-
lari permittant,ex dictis
Bartoli sumitur hec ra-
tio ꝙ quia regulariter dubium fiebat an
libellum mutari liceret,ideo vt qui vltra
propositum actionem aliam propone-
re cupiebat id obtinere non impedire-
tur,iura cumulationem adinuenerunt.
¶ Sed purpur.contra hoc,ex rõne quia
dubium (si quod fieri poterat) orieba-
tur per auc.qui semel.C.quom, & qñ iu
dex.& nihilominus cumulare prius po-
terat, & tẽpore digestorum,per.l. si idẽ
cum eodẽ.ff.de iuris.d. om.iudic.¶ Ra
tionem Bartoli tollit a,sufficienti parti-
um enumeratione,dicens aut sumus vbi
plures actiones competunt ex eadẽ cau-
sa.aut vbi ex diuersa.p̃.casu neq; nũc cu
mulare licet.per.l.duobus.§. exceptio.
ff.de iure iuran.secundo casu omni tem
pore licuit. ¶ Vnde dat rationem vt sit
inuẽta cumulatio gratia litium minuen
darum.per.l.nõ est nouum. iuncta glo.
penul.ff.de action. empt. per glo. in.c.
ii.de capell.monach. vtq; euitentur ex-
pense.c.fin.de rescript.¶ Mihi hoc vlti
mum displicet si verum est cumulatio-
nem fieri ex causa tantummodo diuersa
vt is idem dicit, nam non propterea ꝙ
isdem iudex adeatur minores expense fi-
unt,sed penultimum placet,aliter tñ de-
clarãdo, videlicet vt cito finis litibus im
ponatur.l.fin.ff.pro suo.c.finẽ litibus.
de dolo & contumac.c.p̃.de restit. spo-
liat.in 6. quod minus iponeretur si pri
mi iudicii finis expectari deberet. ¶ Vñ
magis dicendum est fuisse inuentam ad
publicam vtilitatem que vertitur etiam
in cito finem litibus imponendo.l.pro-
perandum.C.de iudic.cum simil. ¶ Ex
qua rõne infero dicendum esse cumula-
tionem regularitatẽ esse permissam vbi-
cunq; lege vel ipsius rõne prohiberi nõ
reperiretur & sic sequende sunt glo.in.l.
edita.vbi Bar.Alex.Decius & communi
ter post Dinum in.c.nullus pluribus.de
regul.iur.lib.6.quem etiam sequitur Sa
lyc.in.l.si quis homicidii.C.de accusat.
& hoc mõ cessat dum purpuratus eos re
ꝓhendit, dũq; vult vt probari oporte-
at esse permissam,argumẽto.l. illam.C.
de collat.¶ Nam dico eo ipso quo pa-
teat in cumulando verti publicum inter
esse,sat probatum remanet esse permis-
sam.cum publica vtilitas priuate ꝓfera-
tur vt per oẽs in.l.prima.ff.solut.matr.
adiuuat magis hec q̃ ꝙ rõ sit illa Baldi.l
Perusina.num.63. dicentis permissam
quia sicut licet ad libitũ cuique vti re sua
ita & domino actionis.iuxta.l,in re man
data.C.mandati. ¶ Sed immo videtur
vt cumulare sit lites litibus inculcare,cõ
tra.c.pastoralis.de cã.poss.& propriet.
Dic illud verum vbi plures actiones, ex
eadem causa maxime ad idem compe-
tentes cumulari permitterentur.tunc.n.
fierẽt plures lites.& id quod in vno & eo
dem iudicio seu instantia finiri posset,
in diuersis ventilaretur.argumento.eius
ꝙ in simili dr̃ in.l.nulli.C.de iudic.non
autem vbi ex causis diuersis de quo nos.
& dicemus.nũc in gñibus cumulationũ.

GENERA Igr̃
ipsa cumulatio
num permissa-
122 rum capiamus
que magis pro-
prie dici debẽt
modi cumulan
di vt vult Pur-
pur. Et hoc vr̃ ne confundamur cũ ge-
neribus predictis.¶ Nisi vel dicas hec eẽ
gñа subalterna.quia modus magis refer
tur ad factum cumulantis,idest an simul
tanee vel successiue cumularet q̃ ad cãꝫ
seu actionum vel rerum cumulatarum
diuersitatem.¶ Vñ Dinus in.d.reg.qua
tuor eẽ. dici quam sequitur Bal.vbi sup̃
primũ,quando quis in iudicio vni actio
ni vellet alteram que ex diuersis causis

&ad

& ad diuersa tenderent, contra eundem cumulare. ¶ Secundum est vbi diuersitas est actionum tantum, sed non causarum & minus rerum. ¶ Tertium eodẽ modo vt primum eo excepto quia non ex diuersis causis sed ex eadem tñ competant ad res diuersas. ¶ Quartum est prout primũ nisi quia competit ad eandem rem. ¶ Vñ aut diuersitas est actionum causarum & rerum. ¶ Aut actionum & rerum tãtum. ¶ Aut actionum & causarum tãtum. ¶ Aut ipsarũ actionum tantum. ¶ Bar. Addit quintum qñ plures actiones ex eadem causa ad idem cõpetant contra diuersos. ¶ Per quod considerando personarum diuersitatẽ dicere opus est vt p urpur. bñ addiderit sextum idest qñ plures actiones competant pluribus ex eadem causa, ad idem contra eũdem. vt in pluribus reis credẽdi & litis cõsortibus de quo in. c. in pñtia. de probat. ibidem Abb. & tradit imo la in. c. cum. M. Ferrar. de constit. ¶ Itẽ (vt dicit) Addi posset quãdo plures creditores vellent plures debitores conuenire in eodem libello, vt possint si actiones differant tantummodo numero & non specie. de quo Rom. in consi. 240. viso thermate. ¶ Modo ad primum redeamus, Cyn. Bar. Bal. Paul. Alexan. & omnes posteriores sceibentes dicunt cumulationem esse permissam. per. l. si idẽ cum eodẽ. ff. de iurisd om. iudic. ¶ Do exemplum per. l. primam. C. de donat. que sub modo. ¶ Exemplat Bal. vt si debes mihi decẽ ex testñto & Sticũ ex promissione. & quãuis in. d. l. iureconsultus gñaliter loquatur in omni gñe cumulationis dummodo speciali rõne prohibitum non reperiatur, tñ tanto magis in isto casu (quanto ꝙ ex diuersis omni ex parte nõ infertur iuxta. ꝯ. nostrum) cumulationem permitti dicendum est.

¶ Secundo mouetur Bar. per. l. fin. C. de annali. except. quã sic induco ꝙ quia quidem putabant (vbi personalis tantũ fuerat mota actio & hypothecarie nulla habita mentio) vt personalis ipsa tantum eẽt perpetuata. hypothecaria vero pscriptione sublata. Ideo pro nõ dubio habebant vt vbi etiam hypothecarie mẽtio habita fuisset, ibi quo ad oẽs interrupta pscriptio censeretur. quod euenire nõ posset nisi actiones ipse cumulari valerent etiam successiuo mudo. Vñ cum speciale sit ibidẽ ob odiosas euitandas pscriptiones vt vna tãtum proposita & altera perpetuata dicatur, regula in ceteris ẽ contraria. vt nisi ambo proponantur pro propositis nõ habeãtur. ¶ Que regula necessario sumpta probat posse cumulari si dicer volumus vt sub dubio facta eẽ dicatur. Alias lex sine dubitatione disposita diceretur. cum si hypothecaria personali cumulari nõ potuisset, absq; dubio hypothecaria & añ illam lẽgẽ non perpetuaretur. Verba. n. ibi nulla habita mẽtio psupponũt cumulationẽ fieri potuisse. Argumẽto regule. l. de cẽ. de verb. oblig. ¶ Sed Aduerto ꝙ de personali & hypothecaria de qua loquitur Bar. in 2. gñe non vr̃ inferẽdum ad gñalẽ cõclusionẽ de qua loquimur. maxime quia apud nonnullos dubiũ ẽ an cumulẽtur vt p dinũ in. d. regula nullus: ꝗuis Bal. & Paduana teneat ꝙ sic nu. 82. ¶ Item. d. l. si idem cum eodem. nõ principaliter de cumulatione disponit sed tãtũ psupponit actiones cumulatas. quod etiã verificari posset & si regulariter nõ permitteretur in casibus specialiter permissis. argumento. l. qui testam. ff. de testam. ¶ Vñ oportet vt regulã perstringamus ex rõne dicta vt cito finis litibus &c. ¶ Cui etiam addamus illam Baldi de qua supra. ¶ Que ratio nostra cum sit gñalis dicitur parere regulam vt per posita in rubr. ff. de regul. iur. vbi etiam Decius. ¶ Et ꝙ magis ex rõne ipsa ꝗ ex dictis iuribus regula firmetur facit purpur. dicens iura pfata non eẽ restringenda ad hanc solam conclusionem seu primum genus. ¶ Ego aliter modo intellexi ꝙ non probẽt saltim regulam sed probetur ex ratione ipsa. Que etiam locum habet & si lis super vna actione cepta nõ

esset, vt quia simultanee cumularentur. quãuis aliud innuere videatur verbum. finis. in ipsa ratione positum. ¶ Ex quibus infero contra purpuratum volentē hypothecarie cumulari personalem nō ei, conuerso, per. l. si deferente. ff quibus modo pign. vel hypot. solu. ¶ Nam rō d. facit vt indistincte cumulentur & probatur per. d. l. finalem. vt eam induxi. ¶ Respondeo ad. d. si deferente. ꝙ ibi iuratur super facto. quod respicit oē remedium vt dicam in cumulatione accusationis. dat. simile purpur. de. l. fundum & l. fundi. ff. de except. sed minus facit quia ibi viget rō ꝑiudicii vt dicit textus. ¶ Infero etiam ad verba in. d. §. sed neque ibi. omne ei damus licentiam &c. ne importent specialitatem cum ex rōne ipsa, & per. d. l. fin. pateat, & per antea cumulari potuisse. ¶ Que rō quandoq; alia particulari ratione elisa, non parit effectum cumulationis. vt in simili dixi in principio mei tractatus editionis. ¶ Puta in terminis nostris vbi daretur casus ꝙ ad inuicem actiones ipse quis diuerse tamē se cōtingerent. propter quod sequitur ꝙ si sñia super vna daretur Rei iudicate exceptionem pareret super altera. vt per Bart. in. l. edita num. 12. per. l. fundi. & l. fundum. ff. de except. ¶ Vel quando vna esset maior. seu ex ordine alterum precedere deberet. vt refert etiam purpur. numero. 47.

123 EX qua ratione etiam sequitur ne stare debeamus in simplicibus terminis propriarum actionum de quibus in d. l. si idem cum eodem. sed etiam ad omnia remedia gñaliter transeundum sit. ¶ Vt sic nullitas & appellatio cumulentur non tamē copulatiue cum eo casu copulans sibi ipsi contrariaretur in eadem verborum cōceptione. nā appellatio ꝑsupponit validitatem, vt in toto suo titulo de appell. sed cōditionaliter puta dico nullam & si qua est appello seu alternatiue puta dico nullā vel appello sic Iacobus de Arena & Cynus in. l. contra maiores. C. de inoffic. testam. sequitur Bal. in. l. edita. num. 85. declarās indistincte tā in actore quā in conuento. ¶ Necnon subdens quandoq; cumulari copulatiue vt si incipiatur ab appellatione dicendo appello & dico nullam. quia tunc nullitas includitur in appellatione ex quo cum grauamine examinatur. ¶ Secus e, conuerso vbi a nullitate initium fieret. non enim appellatio in nullitate aliquo pacto includitur. l. prima. C. quādo prouoc. nō est necesse. vnde tunc oportet vt conditionaliter &c. vt dictum est. & hoc magis de consuetudine quam de iure vt dicit Decius in. d. l. edita. per glo. Bart. & doctor. in. §. sed iste. inst. de act.

124 SEcundo ex eadem etiam ratione fieri putandum est, vt ordinarium remedium (puta nullitatis) cum extraordinario puta in integrū restitutione cumuletur. nihilominus (quia videtur obstare. l. in cause. ff. de minor per quam eligens extraordinarium videtur fateri ꝙ ordinario caret, vt in simili diximus in possessorio retinende. in 5 lectura. limitando hunc. §. nostrū. ¶ Itē quia videtur obstare impedimentum cōtrarietatis resultantis in eadem verborū conceptione, attento ꝙ restitutio ꝑsupponit validitatem toto titulo. de in integr. restit. & validitas nullitati directo contrariatur. l. prolatam. C. de sñtiis ex periculo recitandis) concludamus per Bal. in. d. l. edita. 86. cumulari conditionaliter vel &c. vt diximus ī ꝑcedēti. ¶ Que declaratio (si magis aduertis) ē limitatio regule cōtrarietatis. de qua. l. prima. vbi glo. Bart. Bald. & Salyc. C. de furtis.

125 TErtio ex eadem ratione vt finis cito litibus imponatur dicere opus ē, ꝙ accusator suam accusationem inquisitioni cepte per iudicem cumulare valeat. ¶ Et e, contra iudex accusationi inquisitionē accumulet ita Bald. in. l. edita. num. 88. per. l. si quis

quis homicidii. C. de accusat. ¶ Subdens hoc verum esse nisi magis geminare quã cumulare quis diceretur argumento. l. penul. §. fin. ff. naute. Caupon. stabul. ¶ Et nisi sñtia lata super prima rei iudicate exceptionẽ pareret ĩ secũda per. l. qui de crimĩ. C. de accusat. post Dynum in. d. regula nullus pluribus. in 6. quod idem ẽ dicere (vt puto.) Sub hac enim includitur geminatio. ¶ Sed Aduerte ad. d. l. si quis. non. n. de cumulatione loquitur immo vbi altera accusatio post finitam primam inchoaretur. Doctoresq; extendunt ad inquisitionem, sic ibidem Salyc. num 5. & Bal. in addit. ad specul. de sñtiis. col. 22. consequẽter. d. l. si quis. vr̃ eẽ contraria dum ꝓsupponit añ finẽ actionis ꝓ loco mote non posse alteram inchoari. ¶ Quod etiam rõnẽ illam habet quia crimina ex eodẽ facto proueniebãt vt ibi Bar. & in. d. l. qui de crimine. vbi ẽt late an de vtroq; delinq̃ns priuetur. quo casu ex eodẽ facto ipi nos fateri videmur nõ posse cumulari, maxime quia tendunt ad diuersa cum accusatio ad priuatam inquisitio vero ad publicam tendat vtilitatem. ¶ Nam non loquimur quando ex diuersis factis tũc enim nulla dubitationis cã subest stante regula §. nostri. & l. Papinianus exul. ff. de minor. & quãdo ex diuersis causis. loquitur Bar. in. l. nunquam plura. C. de priuat. delict. & non loquitur Bal. vbi supra. patet. quia sic dicendo sue limitationes non conuenirent. ¶ Vnde per hec concludo ꝙ fundamentum nostre conclusionis in ratione magis dicta iactandum est q̃ in. d. l. si quis homicidii:

126 Quam nostram conclusionem tanto fortius procedere dicemus quãto ꝙ maleficia sunt cito punienda vulgata. l. ita vulneratus. ff. ad. l. acq. l. 1. cõgruit. ff. de offõ presidis. ibi sollicite agas. ¶ Facit ꝙ Ang. in tractatu malefic. col. xiii. vers. queritur hic. & ibidem August. Arim. ꝙ factum partis non debet nocere publico iuri. per. l. primam. cum glo. ff. ad Syllen. ¶ Vnde hec erit & alia ratio in criminalibus cumulandi. Que magis operabitur q̃ predicta. cum per hanc (& si ex diuersis causis remedia ipsa prouenerint) cumulatio fiet. Qui casus (hoc est quãdo ex eodem facto seu eadẽ causa prouenissent) non esset hic sed in sexto cumulationis gñe tractandus. ¶ Nihilominus ne criminalium ipsam materiam spargamus, per quod difficilior tractatus cognitio traderetur, examen eorum totaliter hic faciemus. ¶ Aduerto dum dixi in criminalibus quando ex eodem facto &c. per hanc vltimam rationem cumulari, nam vr̃ obstare Bartolus in. d. l. qui de crimine. per rationem quia sñtia si detur sup vna exceptionem rei iudicate super altera. parrere põt, sed in casu nostro põt, (vt si pronunciaretur super facto hoc ẽ nõ fuisse factum seu delictũ vt dicit dyn. in. d. regula. & Bar. in. d. l.) nam tunc pariter inquisitio (quãuis inchoata nõ fuisset) sicut agitata accusatio tolleretur, ergo &c. ¶ Rñde ꝓ ad doctrinã Bartoli Ita demum locum habere posse si secũdum causarum communem cursum, possibile eẽt ferri sententiam ita, vt exceptionẽ rei iudicate super alia pareret. sic Alex. & communiter in. d. l. edita. ¶ Sed communis non ẽ cursus causarum vt reus conuictus onus capiat probandi delictum non eẽ factum, cum sibi sufficiat negare factum. argumẽto. l. qui accusare. C. de edẽdo. ¶ Maxime quia nec verisimile ẽ se ipsum quẽpiam onerare, argumẽto. l. cum de indebito. C. de probat. iuncta. l. nimis graue. ff. de testibus. vbi maxime onus difficile eẽt vt ẽ probatio negatiue. c. quoniã contra. de. probat. (quibus ex rationibus vt puto mouetur Bartolus in. l. prima. ff. de ui bon. rapt. ad dicendũ ꝙ i dubio dici debeat reũ nã absolutũ q. a accusationem actor nõ probasset. argumento. l. Iulianus. ff. de condition. indebiti. quod sequitur Felyn. in c. examinata. de iudic. Idem prius dixerat Iacobus de Arena quem sequutus ẽ

Salyc.in.l.prima.in.4.colum.per plura pulchra motiua.C.quãdo ciuilis actio) ergo sequitur esse dicendum in terminis nostris vt quãuis ex eodem facto tñ cumulentur. ¶ Vel secundo soluere posses.per ea que Bar. ibidem dicens secus si cumuletur a,diuersis,quod hoc in loco adaptabile est.cum inquisitio per iudicem fiat,accusatio vero per offensum. ¶ Item videntur adinuicem se habere vt excedẽtia & excessa quo casu vult ibi Bartolus a,diuersis nõ autem ab eodem posse cumulari. ¶ De hac tñ dubito quia loquitur Bar.ibi,si sunt diuersa delicta de quo isdem Bar.in.d.l.Senatus.habentia se ad inuicem vt genus & species,vt ẽ homicidium & parricidium,&vult ne cumulentur.ex eo patet dũ concludit pro vno tantummodo puniri. ¶ Secus si species separate essent quãuis ex eodem facto descendentes,vt in.l.si adulterium cum incestu.ff.de adulter. ¶ Et in eo qui in ecclesia homicidium commisisset Itaq; homicidium & sacrilegium vt per eundem Bar.in.d.l.senatus.vbi vult pro quolibꝫ puniri. ¶ Et ideo consequenter dico ꝙ a,diuersis cumulentur.per ea que nũc dixeram. ¶ Nõ autem ab eodem.d.l.qui de crimine.& per Salyc.in.d.l.si quis homicidii.num.8.in fine,'& vide Bar.in.d.l.ff.de ui bonorum raptorum.vñ finaliter & hec solutio stare posse vr. ¶ Vel ẽt tertio soluere posses dicendo ꝙ aliud ẽ querere si ex eodem facto plura crimina ꝓuenissent an finito iudicio super vno. Aliud inchoari valeat,& tunc loquatur d.l.qui de crimine.vbi Bar.& omnes ꝙ ab eodem accusari non possit. & consequenter per hoc dicas minus cumulari. per ea que supra argumẽtatus sum. & dicit ibidem Bar.num.12.a.pluribus vero distingue sicut supra de accusante ac de iudice inq̃rẽte loquutus sũ. ¶ Aliud & diuersum est dubitare quando vnum & idem crimen sit pro quo accusatio cepta fuisset, an accusationi inquisitio vel e,contra cumuletur. & tunc vr idem dicendũ esse quia videbitur quis geminare ac iõ per nos cõsiderata cessaret illa vcz vt cito finis litibus &c. ¶ Ex diuerso vr vt immo cumulentur quia subest secunda ratio delictorum puniẽdorum. ne ꝙ geminare est cum vna tendat ad publicũ altera,vero.(vt dixi)ad priuatum iter esse vt declarat Bar.i.d.l.senatus.in.3. colum.in versic.extra glosam. circa medium. ¶ Dyn.tñ l.d.regul.exp̃sse dicit ꝙ vbi ex eodem facto &c.inquisitio & accusatio non cumulentur.cum sñia lata fuer vna possibiliter &c.vtsupra. ¶ Refert & sequitur Bal.vbi.supra num. 89. amplians etiam id procedere vbi essent plura facta tendentia ad idem.puta si eẽt insultus cum percussione,nam ideo insultauit vt percuteret vt vult glo. vbi ẽt Bar.num.xi.in.d.l.qui de crimine. Vnde vult Bal.ipse vt superueniens accusatio inquisitionem cessare faciat, modo si accusator suam suorumve iniuriam prosequatur.per.l.sepulchri.ff.de sepulchro violato. ¶ Secus si iniuriam alterius q̃ eius pro quo sua non intersit. ¶ Nam tunc aliud considerandum ẽ ꝙ immo tunc in respicientibus publicam vindictã iudex (quia idoneor) est p̃ferendus.ita Bal. ¶ Aduerto ꝙ hac rõe habita non viderem cur(quando suam quis iniuriam prosequeretur) etiam iudex cumulare inquisitionem impediendus sit. nam quãuis offensus in eo potius quam iudex idoneor reputetur,tñ ad priuatã non publicam vindictam. ¶ Facit Bald. ibidem dum fatetur inquisitionem fuisse inuentam & ad quoadiuuandam accusationem. ¶ Item facit quia si dictum eiusdem Baldi volentis vt inquisitio per accusationem impediatur, verum esset,sequeretur vt accusanti liberum fieret colludendo vcz, vel aliter cum accusato paciscẽdo, aut negligenter se hñdo,ne maleficia punirentur. Sed quia factum partis non hẽt nocere fischo seu rei publice cuius interest maleficia puniri.vt alias dicit Bar.in.d.l.senatus.in.3.colum.in fine.dum vult per eandem rõnem vt qualitas in accusatione omissa cumuletur ergo &c.

ergo &c. ¶ Ex quo tollo fundamentum dini ꝙ absolutoria lata super accusatione possibiliter &c. nam dico, ꝙ si Reus conuentus absolueretur quia probasset delictum non esse factum. hoc non est secundum communem cursum causarum vñ rō Dyni cessat. ¶ Aut quia Accusator non probasset & tunc posset probare fischus. ¶ Non obstat. d. l. sepulchri. qa eā intelligo respectu interesse vt ꝑ loco parti offense satisfaciendum sit. eodē modo intelligo Bartolum in. d. l. si maritus. num. 7. ff. de adulter. dum vult ꝙ accusatio quantum ad exequutionem ꝑferatur. ¶ Immo. d. l. sepulchri. facit cōtra. in fine ibi. cum non ad rem familiarem sed magis ad publicā pertineat vultionem, hoc ē dicere ꝙ accusatio tunc inquisitionem nō excludat restat igitur earum concursus. ¶ Et e, contra dicendum est ꝙ offensus inquisitioni per iudicem cepte accusationem cumulare possit, quod tāto fortius cōcludamus quanto ꝙ (vt supra visum est) pleriq; putauerunt vt cepta inquisitio per superuenientem accusatorem tollatur seu suspendatur de quo plene Bart. l. l. maritus. 2. in §. fin. ff. de adult. per Bal. pulchrius in. l. prima, in § cum vrbem. ff. de officio ꝑfecti vrbis. Caccialupus tangit in. l. Imperium. ff. de iurisd. om. iudic. quest. nona, Decius l. rubr. ff. de iudic. l 2. lectura. sed tñ non puto verum vt supra dixi.

127 QVarto. ex eadem ergo rōne concludēter dicemus Accusatorē aliam accusationem non ex eodem facto prouenientem accusationi prius per se Cepte contra eundem cumulare. Secus contra diuersos, etiam ꝙ actionem ipse ex eadem causa prouenissent de quo in. l. cum rationibus vbi plene Bald. C. qui accusare non possunt. sic intelligo. l. plura. C. de action. & obligatioñ.

¶ QVINTO ex eadē rōne secūda. vide 128 licet ne delicta sint impunita, sequitur ꝙ si de eodē crimine quis (qui fuerat accusatus) contra alium de eodem crimine accusantem non exceperit, dicendo de eodem delicto non debere contra eandem hominem sepius queri, per. l. penul. in fine. ff. naute Caupones stabul. Cumulatio ꝓcederet. vt dicit Bar. in. l. senatus. num. 12. quāuis facta exequutione sup vna. in alia liberatus remaneret. Secus in ciuilibus actionibus, in quibus hec secūda rō cessat. ¶ Quam exceptionem eodem modo necessariam esse credamus, vbi qs in 2. iudicio vellet cumulare qualitatem omissam in primo. de quo isdē Bar. in. d. l. senatus. ¶ Sed Aduertēdum est quia Bar. vult ne secundum iudiciū cum illa qualitate motū cumuletur cū primo, sed ꝙ faciat tanquam grauius & maioris ꝑiudicii silere primum. argumēto. l. per minorē. ff. de iudic. & l. prime. C. qui accusare nō possunt. & in istis terminis puto necessariam exceptionē aduersus volentem prosequi primum. que rō nequaquam conuenit vbi quis absq; alio iudicio vellet cumulare qualitatem ¶ Vnde ex rōne vt cito finis litibus imponatur, & ex alia vt delicta puniantur, concludamus absq; nouo iudicio (non obstante exceptione dicta) cumulationem qualitatis admittendam, secus vero in ciuilibus post litis contestationem. l. non pōt. ff. de iudic. ¶ Queri nunc posset qd si actor occasiōe qualitatis omisse nouum vellet cumulare iudicium, Reus vero vellet ut qualitas ad iudicium ceptum (absq; alio inchoando) addatur. Dic prout alias posuit Salyc. in d. l, si quis. in questione illa vcz an & quando duo crimina in eodem uel in diuersis libellis proponentur. Qui concludit ꝙ quando duo crimina cōtra eundem cōpetentia reducerentur ad eandem formam, potest compelli actor ut ambo in eodem libello proponat. per. l. non est nouum in versic. ꝙ si prius. ff. de action. empti & per rationem ut litium dispendia euitentur. cap. dispendia. de rescript. libro sexto. Ita dicamus hic. neque alio modo.

Sexto ex eadem ratione sequitur, vt iudicis inquisitio
126 possit ciuili actioni proposite per offensum, seu accusationi ciuiliter intentate, cumulari. ¶ Nec obstare dicamus titulũ. C. quando ciuilis actio &c. Quia Bal. in l. prima. C. de appellat. Respondet in 3. col. in eius fine. ne ille titulus locum obtineat in iudice inquirente : Sequitur Alex. in l. prima. ff. de ui bon. rapt.

Septimo ex eademmet rõne
130 fit ꝙ pendente actione ciuili ab eodem criminalis cumuletur. Sed cõtra hoc obstat. l. interdum. ff. de publ. iudic. vbi si ciuilis & criminalis oriantur ex eodem facto, nequeunt cumulari. sic Salyc. in. d. l. si quis homicidii. num. 8. post. Bar. in. l. ꝑtor. ꝙ. ex hoc edicto. ff. de ui bon. rapt. ¶ Vñ concludo cõclusionem hanc nostram ita demum procedere, si absolutoria lata super ciuili secundum communem cursum causarum parere non posset exceptionem rei iudicate super criminali. vt per dynum in. d. regula. nullus Bar. Alex. & communiter in. l. edita. Alias locus esset ꝑfate legi. interdum. in cuius glosis exempla videbis. quãuis mea quidem sñia parum declarata. ¶ Rursus ꝑfatam legem. in. l. interdum; sublimitemus, vbi ciuilem actionẽ accessorie cumularemus, puta petendo quem puniri de furto, & in expensis condemnari, seu rẽ per officiũ iudicis mihi restitui ut isdem Bart. in. d. loco. nu. 7. subdens tñ ꝙ ciuili criminalis accessorie non cumulatur. ¶ Secundo sublimita vbi causa criminalis ea esset in qua capitis pena imponenda veniret. Secundum relatos in apostilla ad Bar. vbi supra, & per Bal. in. l. prima. C. de appellat. in colum. 3. ¶ Sed aduerto ꝙ Bald. loquitur quando a, diuersis & ex diuersis causis ad inuicem se non contingentibus moueantur. nos quando ab eodem, & ex cã eadẽ. ¶ A, diuersis etiam est id quod diximus in principio criminalium, & etiam paulo añ de iudice inquisitionem cumulari te. l versic. tertio ea eadem &c. ¶ In istis casibus cessat regula ꝑfata impeditiua, & restat rõ dicta cumulationem introductiua. ne impunita. &c. ¶ Iterum aduertẽdum est, ꝙ immo etiam in istis terminis vcz quãdo a, diuersis &c. vr vt cumulari nequeat, obstante alia regula impeditiua rõnemq; ꝑfatum limitatiua id ẽ illa maioritatis, nam ciuilis & criminalis non cumulantur. ne per minorem cãm minori ꝑiudicetur. dicit tex. in. l. per minorem. ff. de iudic. in. l. fin. C. de ordine cognit. Quod etiam in istis terminis tenuit Bar. vbi supra. ¶ Nihilominus rñdeamus potius rõnem hanc esse pro nobis. nam quia ciuilis est minor, per eam non debebit criminali ꝑiudicari quominus postea cumuletur. ac delictum puniatur. ¶ Quinimmo concludo idẽ esse & si non a, diuersis dummodo ex causis diuersis vt supra. ¶ Vlterius pro Bartoli opinione & communi duo iura potissime vrgere videntur. tex. in. l. prima. C. quando ciuilis actio. & in. l. damus. C. ad l. Cornel. de falsis. vbi exꝑsse dici vr ꝙ ciuilis & criminalis etiam ex diuersis causis prouenientes, ab eodem nõ cumulentur. ¶ Super quo aduertendum esse puto, ꝙ glo. in. d. l. damus ponit plures lecturas. Neq; vr aperte rñdere ad. d. l. finalem. Cuius glose tertiam lecturam Salyc. ibi approbat vr, idest ꝙ ideo ibi prius finis in ciuili expectetur, ꝗ criminalis, inchoetur, quia prius ipsa ciuilis mota fuisset. nam ratio hec contrarium non eneruat. non. n. ꝑuentioni locus est vbi altera maior lederetur, vt suadetur ex ratione d. l. per minorem de quo etiam vr mihi esse textus in. l. fin. C. de ordine iudic. Itẽ vbi publice vtilitati obuiaretur. d. l. ita vulneratus. que rõ quãuis in isto casu conuenire non videatur (cum non iudex sed offensus insistat & pro vindicta priuata iudicis officium petatur) nihilominus secundario saltim dicendum est esse publicam. quia per priuati petitionẽ cognitioneq; deuenitur ad delictũ

propala-

propalationem. vt sic punitio sequatur. ℂ Cognitio igr̄ ipsa quamuis priuata sit non iō minus fauorabilis dicetur in isto casu nam nedum publice interest maleficia puniri, sed ēt citius. puniri. ad quod tex. in. l. congruit. ff. de officio p̄sidis. ibi sollicite agas vt malis hominibus prouincia careat. & in auc. de mandatis principum. in verbum non postponas. ℂ Ad d. l. primam. C. quando ciuilis actio. Rn̄deamus eius legis dubitationē in eo tantum cōsistere, vcz an sn̄tia lata super ciuili retractari possit super criminali. vt paret ibi. per alteram que superit iudicatum liceat retractari. atq; disponitur affirmatiue. ℂ Vn̄ sequitur ꝙ lata super ciuili non parit exceptionem rei iudicate sup criminali, quia si pareret nō opus esset retractatione, atq; lex fieret super indubitabili. contra. l. ꝙ labeo. C. de Carbon. edicto. ℂ Consequenter dicendum esse puto cumulationem criminalis nō impediri per rōnem de qua sup̄. ℂ Non enim video doctorum argumentationē illam (vcz ꝙ quia ibi disponitur finitam ciuilem posse retractari in criminali ergo ꝙ criminalis cumulari non potuisset) procedere posse. Nā intelligo post finitam ciuilē quia tunc dubitatio erat ne sententia lata amplius retractari deberet. argumento. l. iudex postquam. ff. de re iudic. quadere concludo sicut sup̄.

131 OCtauo ex eadem rōne illa quia publice interest maleficia puniri. infertur ꝙ inchoata per me ciuili actiōe, ab aduersario meo criminalis cumuletur. Puta si petierim derem ex causa mutui, aduersarius dicat mutuum fuisse vsurarium itaque ex eodem facto vtraque descendat. vel aliter exemplaretur prout in l. fin. C. de ordine iudic. Sed quoniam hec non est cumulatio sed reconuentio, ne a, a termininis variemus, me remitto ad ea que tradidere doctores in. d. l. fin.

132 HEc tamen pauca verba hoc in loco faciam distinguendo terminos vt clariores materiarū & casuum dilucidationes porrigam. ℂ Vnde dico ꝙ quandoque ab eodem plura remedia successiue proponuntur quandoq; a, diuersis. ℂ Si ab eodem & tunc aut sunt plures actiones ciuiles, & locus sit proprie materie cumulationis de qua in. l. edita. C. de edendo. & nos hic examinamus. ℂ Aut plures criminales & tunc si contra eundem dirigantur dic vt supra posuimus. ℂ Si vero cōtra diuersos est materia legis cū rationibus. C. qui accusare non possunt ℂ An autem in eodem libello cumulari necessarium sit vel possint in pluribus libellis dicam infra. nume. 145. ibi. secundo queritur &c. ℂ Aūt vna est ciuilis altera criminalis que ab eodē &c. & dic vt habetur in. l. prima. C. quando ciuilis actio. & in. l. interdum: ff. de publicis iudic. de quo supra diximus.

IN secundo capite quādo vcz hiucinde seu a, diuersis proponuntur & tunc. ℂ Aut cause ipse plures sunt ciuiles. ℂ Aut criminales. ℂ Aut vna ciuilis & altera criminalis. ℂ Primo casu. ℂ Aut ambo hinc inde principaliter mote fuissent. ℂ Aut earum altera incidenter. ℂ Primo casu subdistingues ꝙ aut mota secūdo loco fuisset ante factam cōtestationem in prima seu statim post, tunc dic vt in. l. cum Papinianus. & in auc. & consequenter. C. de sn̄tiis & interloquut. om. iudicium. & in. l. qui prior secundum tertiū intellectum glose communiter approbatum. ff. de iudic. que est materia recōuentionis posita per me in tractatu prorogationis fori. ℂ Si vero post contestationem factam in prima, tunc dicuntur mutue petitiones. de quibus in. l. si idem cum eodem. §. ꝙ si mutue. ff. de iurisd. om. iudic, habetur in decretalibus titulo

suo. de Mutuis petition. late Butrius in c. cum dilectus. de ordin. cognit. & Abbas. in. d. c. ꝑ. ¶ In earum enim qualib; proceditur. Nec altera per alteram impeditur. ac diuersis sententiis terminatur. vt not. in. d. l. prima. ¶ Non sic in causa reconuentionis. vtraq; tūc eadem sñia terminanda est. vt not. in auc. d. quod et in ipso tractatu posuisse puto. ¶ Prius tñ acta conuenientis q̄ reconuenientis expediri debent. de iure loquor per. d. l. qui prior. ¶ De cuius intellectu & an coram delegato, vel an coram ordinario. Simul tractari debeant, & que differentia ex eo effectualiter resultet. Vide Butriū vbi. supra. num. 17. & 18. & Abbatem. num. 113. ¶ Circa id quod dictum est vt eadem sñia &c. Queritur quid si iudex in causa conuentionis tantum pronunciasset, an sñia valida sit ita ꝙ absq; appellatiōi non destruatur, communiter ꝙ sic. ¶ Iterum queritur vbi nō appellauerit an ipsa sñia priusq̄ super reconuentione pronuncietur exequutioni demandari queat, dic per. d. Antoniū sed melius per Abbatē in. d. c. num. 15. ꝙ sic. ¶ Subdētes ꝙ vbi scādali timor esset in differendo iudex proferre sñia; poterit. nec appellatio obstaret. ¶ Item ꝙ dictum est vt eadem sñia &c. procedit nisi secunda actio proposita esset ꝑiudicialis ad primam. de quo in. §. ꝑiudiciales instit. de action. & in. l. vix certis. ff. de iudic. nam de ꝑiudiciali prius cognoscendum est atq; terminandum. l. prima. C. qui accus. non possunt. c. tuā. de ordine cognit. ¶ Que aut sint iste cāe ꝑiudiciales ponit Abbat post. d. Antonium & Calderinum in. d. c. tuā. ¶ Vel nisi secunda esset priuilegiata. de quo in. l. si de ui. ff. de iudic. in. l. prima. C. de appellat. quibus in casibus prima supersedenda est donec secunda finiatur. ¶ Respondendo si vero actio secūdo loco ab aduersario incidēter proposita fuisset, & tunc loquitur. l. prima. C. de ordine iudic. non. n. tunc est reconuentio cū proponatur per viam exceptionis perēptorie vt ibidem notatur. & per Specul. in titulo. de incidēti qōn. in. §. ꝑ. ¶ Atq; procedetur tantum super eo quod. secūdo loco propositū fuisset. ex rōne quia vbicunq; proponitur aliquid quo probato intentio aduersarii in totum eneruaretur tunc semper super eo procedendum esset. licet in. iudicio secūdario deductum fuisset. Innoc. in. c. ii. de restitu. spoliat. ¶ Et intelligo si Reus in exceptione fateatur intentionem actoris. Sed si neget, non excludetur actor a, probando in termino sicut probare potest ipse Reus. Dicit hoc. d. Antonius in. c. ꝑ. de ordine cogn. num. 8. ibidem Abbas. ꝑ l. si quidem. C. de except. ¶ Quod tñ limitat nisi probationes Rei essent in prōptu, non tñ ille actoris, vt quia tractū tēporis exigant. vt per glo. in. c. si forte. de elect. in lib. 6. in verbo añ omnia. ¶ Tu dicas ꝙ parum facit quia loquitur vbi plura non hincinde vt hic, sed ab eadem parte obiicerentur. ¶ Item si verum diceret, sequeretur vt terminus datus pro vna tantum parte datus censeretur. ꝙ esset contra Regulam. l. fin. C. de fruct. & litium expens. ¶ Dico ergo ꝙ nō excluditur actor a, probando. ¶ Et distinguo ꝙ aut probationes prompte satis per ipsum Reum a, faciēdis ab actore eli di possent, (in quo iudicis arbitrio standum erit argumēto. l. iii. ff. de testibus. & l. ediles. in. §. item sciendam. ff. de edilic. edicto.) & tunc Butrii limitatio cessat. ¶ Si vero elidi non possent, & tunc super probationibus Rei conuenti sententiam ferre non postponat. ne contingat frustra fieri ꝙ factum minus releuaret contra legem in. §. diuus. l. hec stipulatio. ff. vt legat. nomina caueat. ¶ Secūdo. Item in limita nisi in odium violentie puta vbi Reus conuentus exciperet vtendo remedio. l. si quis in tantam C. vnde ui. ¶ Talis. n. exceptio non est dilatoria prout est illa que prouenit ex. l. si quis ad se fundū. C. ad. l. iul. de ui. sed peremptoria, seu mixta. de qua infra. numero 136. Et colligitur ex pluribus

bus fallentiis datis ad regulam spoliatus añ omnia. ¶ De equitate tñ vsus inoleuit vt simul atq; semel vtriq; parti proba torius terminus constituatur. vt dicit in noc. in.c. prout nobis. de dolo & cōtu. lib.6. & seruatur. vt dicit Angelus in.l. p̄ toraic.ff. de damno infecto. ¶ In quo potius cōcludo esse in arbitrio iudicantis secundum contingentiam factorum, vbi sibi videatur ob id posse lites abbreuiari. Sic Innocenttus & hoc modo habebit se prima rō nostra. ¶ Simili modo dicendum est vbi actio secundo loco proposita sit emergenter, vt quia excipiendo quis dilatorie siue peremptorie (tñ in vim dilatorie) se opponeret. non ad merita cause, sed ad processum. ¶ Puta dicendo actorem eē excommunicatum vel minorem xxv. ānis siue seruū. ¶ Vel dicendo iudicem esse incompetentem, semper.n. tūc super ipsis exceptionibus (omni vsu remoto) & añ contestationem in principali (vt ibidem. Innoc. & Abbas) cognoscendum est. atq; terminandum, exp̄sse, seu saltim tacite. quod fit per processum ad vlteriora iuxta. c. inter monasteriū. ff. de re iudic. c. ex parte. de appellat. ¶ De incidēti & emergenti aliter loquitur glo. in.l. prima. C. de ordine cognit. plene Bal. declarat & differentias ponit in.l. prima. C. de ordine iudic. Plenius Butrius in.c. p̄. de ordine iudic. vbi etiam ponit an super incidenti vel emergenti sit exp̄sse pronunciandum seu an tacita pronunciatio sufficiat. ¶ Qui tñ finaliter concludit non differre nin in casu quo id quod incidenter propositam & finitum sit, principaliter proponeretur. nam si exp̄sse finitum fit piudicare posset in alio iudicio in quo principaliter deducatur non sic vbi tacite &c. ¶ Item nisi in hoc quia in emergenti tacita vel expressa fiet incontinenti. sed in incidenti in calculo ferende sententie fieri posset. sic isdem ad numero. xi. ¶ Et an & quando de incidenti, id est de peremptoria exceptione tantum modo intentione fundata cognoscendum sit. ¶ Item an & quando super incidenti vel emergenti questione sit pronunciandum. Item & que sit actio incidens vel emergens. Videbis in distinctionibus. dñi abbatis in.d.c. primo de ordine cognit. ¶ Redeundo quando sint plures criminales. tunc aut principaliter hincinde mote fuissent, & locus erit dispositioni de qua in.l. neganda. C. qui accusare non possunt &.l. is qui reus. vbi Bar. ff. de public. iudic. vbi si actio secundo loco proposita sit maior, seu preiudicalis ad primam, prius super ipsa secunda cognoscetur. de consuetudine tamen dicunt esse vt super vtraque cognitio fiat. tamen super sola maiori debeat pronunciari argumento.l. iii. cum ibi not. C. de ordine cognit. ¶ Si vero nulla esset maior in vtraque terminandum est. Exemplum in.l. prima. §. si publico. ff. ad l. Iulian. de adulter. ¶ Quod etiam procedit vbi secundum crimen contingeret primum. puta si me de homicidio accusasses, ego vero de falso. id est q; falsam institueris accusationem te reaccusem. vt not. glo. in.d.l. si prior. quanuis tunc per necessariam alterius consequentiam super vno tantum pronuncietur. ¶ Aut secundo loco criminalis non principaliter sed incidenter mota fuisset, seu emergenter, & tunc loquitur.l. quoniam Alexandrum. C. ad.l. Iulian. de Adulter. dum dicit de lenocinio. Intelligo enim q; incidenter &c. quanuis & etiam illa cimlis de qua ibidem sit incidens. ¶ An autem & quando accusatus possit reaccusare suum accusatorem, vide Bartol. in.l. si is qui reus. ff. de publicis iudic. ¶ Restat modo quando vna ciuilis ab vna parte, Altera vero criminalis ab aduersa parte proponatur, & tunc aut ambe, principaliter &c. dic per glosam, & doctores. in.d.l. qui prior. ¶ Aut secunda incidenter seu emergenter & dic. esse casum in.l. iii. C. de ordine iudiciorum. si recte intueatis.

133 Nono ex iisdem rōnibus ambabus inferēdum est ad reū conuentum ꝙ (quia cito finis litibus &c. vt se habet ratio prima)plures exceptiones cumulare possit. dummodo nō sint contrarie. de quo latissime Bal. in. l. prima. C. de furt. ℭ Et dummodo sententiu lata super vna non sit paritura exceptione rei iudicate super altera, tunc cumulatio nō fiet per generalitatem (vt dicūt) ꝑfate. l. fundum. ff. de except. ℭ Itē etiam quia delicta sunt puniēda. vt se habet secūda ratio ideo vt de pluribus criminibus simultanee vel successiue obiicere valeat, esse dicendum puto. ℭ Que ratio q̄uis inepta esse videatur (cum effectus exceptionis nō sit impugnare sed tm̄ se tueri vt dixeram. nu. 48. ad regul. spoliatus. &c. & consequenter non petatur quem puniri, quo casu tantum ratio ꝑdicta concludit, stante maxime regula ꝙ attenditur quod principaliter agitur. vulg. l. si quis nec causam. ff. si cert. petatur.) tū negari non pōt quin excipiēdo delicta propalentur, ita vt per id puniantur. cum vndecunq; claruerint punienda sint. vulg. 24. quest. 4. c. ecce. cum congestis. vbique per criminalistas.

134 Super his querendum est vtrum Reus ipse conuentus exceptioni per eū proposite actionem seu petitionem valeat cumulare Bal. in. l. edita. late disputauit num. 90. concludens, ꝙ aut ius agēdi sumitur ex fonte defensionis. ℭ Aut non. ℭ Primo. casu non cumulat. Exemplum Reus excepit de solutione contra agentem hydothecaria, & solutionē cum nō posset probare per testes, ceperit agere contra actorem vt exhiberet instrumentum cancellatum, vt quia animo habebat solutionem cum instrumento. ipso posse iustificare. nam tunc non cumularet. secus in terminis legis. finalis. C. de ordine cognit. non. n. ibi sumitur ius agendi ex fonte defensionis. sed rōe status. ℭ Preterea dicit Bal. ꝙ illa actio agentem nō defendit quominus contra eum interim exequutio fiat, secus si añ sñtiam cōtra se latā litē de statu mouisset per. l. si ad libertatē. ff. de statu hominū. ℭ Ad. l. si inter me & te. ff. de except. rei iudic. Rñdet ꝙ ibi in petitione id cōtinebat ꝙ in simplici defensione non claudebatur.

135 Decimo ex eadem prima ratine vez vt cito finis litibus imponatur, inferēdū est. vt nedum cumulatio permittatur vt in ꝑdictis sed quandoq; inuito actore facienda sit. Ideo dicitur necessaria vt per Bal. in. d. l. edita. num. 94. ℭ Exemplat. vbi actor poterat petere decem puta ex mutuo, vult. petere qnq;, vt deinde petat alia quinque. & sic diuidere petitionem, nam cogitur instante Reo illā integrare. ℭ Interrogatus igitur actor an sit amplius ex eadem causa petiturus si rñdiderit affirmando. Sibi iubebitur vt integre agat. vt dicit sentire glosam in. l. duobus. ꝰ. si plures. ff. de action. empti. & argumento. l. nulli. C. de iudic. ℭ Vñ (vt dicit) si pars opponat de diuisione petitionis, non procedit libellus ille ꝑeto decem de maiori sūma. sic ille. ℭ Sed quero quid si actor rñdiderit nolle agere in plus, & postquā in petitis obtinuerit petat alia quinq;, an possit. Vr ꝙ non. Quia se ipm̄ exclusit quemadmodum diximus iu regula impeditiua ratione contrarietatis. ℭ E, contra vr, ꝙ pro residuo actio nō sit amissa. Et si se ipsum excluserit rñderi posset id duntaxat pro illa vice. Nam & is qui cōtraria proposuerit, quāuis se ipsum excluserit, id intelligitur tātum pro illa vice. Quod patet cum postea si ab eo recedat iterum vnum contrariorum inchoare nō impediatur. & maxime hic dicendum est vbi super prima petitione fuit obtentum, qua de re super secunda (cum ex eodem facto descendat, itaque ius fouere sicut in prima presumatur)audiri dicendum est. vt ius suum cuiq; tribuatur. ℭ Concludēter tutius fieri posse

credam

credam, vt instante Reo iudex precipiat actori absq; alia īterrogatione de qua supra, vt integret petitionem, sub pena imponendi perpetuum silentium in ceteris ex eodem facto ab eodem actore petendis. quo facto si intra ꝑfixum arbitrio tēpus eam nō integrabit perpetuum silentium imponet. ¶ ꝙ hoc nedum possit iudex sed & facere teneatur, motus sum tam quia publice interest finē litibus &c. vt se habet rō nostra, q̄ quia iudex iniqtati manifeste ex officio occurrere debꝫ Bar. in. l. prima. ff. ꝙ ui aut clam. manifesta est vbi actor id quod iu vna & eadem instātia poterat terminare, in diuersis vētilari voluerit. vt dicit textus in. l. nulli. C. de iudic. qui q̄uis loquatur de diue. sis iudicibus tñ sicut ibi ex officio punitur. vt est textus in verbis, pena ei ex officio imminente &c. (qui si non esset iniquus non puniretur argumento. l. absentem. ff. de penis cum simil.) ita hic. ¶ Hec (vt dicunt) procedunt nisi actor aliquā excusationem afferret, vt quia diceret se modo ad quinq; tantū agere quia super aliis qnq; sibi desunt probationes. ¶ In quo vix crediderim a, precepto excusari si super credito ex eadē causa & facto descendente petitionem integrare sibi precipiatur. ¶ Exemplum. duo simul emerunt ab vtroq; res fuit euicta vnus deinde decedens instituit aliū qui de euictione volebat tñ agere pro parte nam cogitur integrare secus si separatissimus esset cōtractus vt dicit Bal. Puta si ex diuersis factis (quia & diuerse requiruntur probationes) vt quia plures habite fuissent societates (quāuis eadē causa in genere sit) nihilominus dicendo sicut supra excusaretur per ea que Baldus numero 95. per rubr. C. vt nemo inuitus. & argumento. l. sciendum. ff. de vsuris. &. l. Argētarius. §. cum autem. ff. de eden. ¶ Aduerte tñ per eundem, ꝙ vbi quis allegat plura & concludit vnum, suam malitiam ostendit. nisi ex causa iudicis arbitrio excusetur. argumento. l. iii. ff. de testibus. & tituli. ff. ex qbus caus. maior. ¶ Et vltimo dicamus ꝙ eadem rōne qua voluntaria sic & necessaria introducitur cumulatio. contrariorum enim eadem est disciplina, vbi eadem ratio est, vt dixeram ad rubr. in versic. secundo cōcluditur. &c.

135 COgnitis rōnibus finalibus cumulationum & discussis rationum decem illationibus ad plures cās ciuiles, criminales, & mixtas. ¶ Nec non viso primo gñe cumulandi per. l. si idem cum eodem. ff. de iurisd. om. iudic. per. l. fin. C. de annali except. ¶ illud sciendum est cumulationem petitoris cum possessorio sub hoc gñe cōtineri. quod quomodo ꝓcedat supra posuimus sub rubrica. de causa poss. & propriet. num. 64. in versic. i primo mēbro &c. ¶ Modo secundū capsamus hoc est QVANDO PLVRES ACTIONES EX EADEM CAVSA DESCENDENTES AB EODEM CONTRA EVNDEM AD IDEM CONSEQVENDVM, Mouerentur. ¶ Exemplum si vendiderim tibi fundum nam nedum actio ex vēditio mihi compētit ad ꝓciū recuperandum sed & certi conditio gñalis. & quia absolutoria si daretur super vna possibiliter in alia rei iudicate exceptionem pareret ideo Bar. & cōmuniter concludūt non cumulari. ¶ ꝙ aut exceptionem in alia &c. Bart. probat per. l. de eadem. ff. de except. sed loquitur ea lex quādo cōpetunt ad diuersa. ita purpur. num. 53. in. l. edita rationem assignat quia tūc Reus poterat opponere ne fieret ꝓiudiciū actioni ꝓ loco proposite, cum data falsitate ipsius prime sequebatur falsitas secūde vez actionis cōfessorie. non sic in terminis nostris. nō enim data falsitate certi conditionis generalis semper sequitur falsitas actionis ex vendito seu alterius specialis. vt per Bar. in. l. certi conditio. ff. si cert. petatur. ¶ Sed hoc vltimum nego quando competunt ex eadem causa, si verum est ꝙ in genere species comprehendātur iuxta. l. si quid earum. §. inter

emptnm.de legat.§.7 ℂ Cum eodem tñ concludo ꝙ melius probetur per.l.plura.ff.de action.& oblig. ꝗ per.l. de eadē ff.de except.rei iudic.&.l singulis.nō.n. (quia volunt vt lata sententia super vna actione nō possit alia actio inchoari propter vim rei iudicate vt est natura tituli & per rationem d.l.singulis)ideo sequitur ꝙ ante rem iudicatam cumulari nō potuisset. ℂ Obstat tamen quia quādo plures actiones ex eadem causa simul dātur ad idem,non propterea (si proponātur) lis efficitur longior. Minus aduersarius maioribus expēsis defatigatur qua de re omnis ratio impeditiua cessare videtur.non sic in.l.singulis. nam ibi fuit defatigatus in vna non est in altera defatigandus.hoc vult illa textus. ℂ Considera si dici posset illud in.l.plura.procedere in contractibus stricti iuris secus vero sit in contractibus bone fidei.

136 TErtiū genus est QVANDO EX EADEM CAVSA DIVERSE ACTIONES COMPETENTES AD DIVERSOS EFFECTVS CONSEQVENDOS, AB EODEM CONTRA EVNDEM PROPONERENTVR. ℂ Exēplum actio furti ad penam da qua in instit.de oblig.ex delicto. ℂ Cōditio vero furtiua datur pro re furata recuperāda casus est in.l.si pro fure.ff.de cōdit.furt; has Bar.Bal.Alberic.ceterisq; communiter in.l.edita.volunt non cumulari.p iura Bartoli. ℂ Sed fulgosius cōtra per l.rei communis.ff.pro socio.per.l.si seruus.ff.commodati.per l.primam.§.fin. ff.si famil.furtum.per.d.l.si pro fure.& per.l.si quis seruū.ff.ad.l.Iulian.de plagiar.necnon.l.ancille.C.de furt.Rñdēs allegatis pro cōmuni ꝙ procedūt impedimenta cumulandi ex rōe maioritatis. ℂ Hoc tñ tollitur. per.l.fundi,&.l.fundum.ff.de except.vbi non est maioritas & rñdetur ad iura fulgosii ꝙ non pmittunt cumulationem in eadem instantia.

Sed tantum prouideāt ne vna inchoata alteri p̄iudicetur quominus prima. finita inchoari posset. ℂ Pondera in.d.l.si pro fure,& in.d.l.rei communis.verba. nec altera consumetur &c. ℂ Addas rōnē,de qua in.§.eliget.l. iii. ff. de tribut. ℂ Conclusio communis in hoc gñe fundatur in ratione sepedicta, ꝗabsolutoria lata super vna parere posset exceptionē in altera rei iudicate.ita Bartolus per.l. primam.ff.de ui bon.rapt. ℂ Cui aliam video potius ꝗ istam conuenire,rōnem illam vcz quia cōdemnatione & execution facta super vna reus in altera liberatur,ne actor idem bis cōsequi debeat. Pondera ibi.ne amplius id cōsequatur. ℂ Itē per.l.duobus.§.si quis iurauerit. ff.de iure iuran. ℂ Cui rñde.ꝙ per illa verba ibi. Aliud est furtū facere &c.probatur a cōtrario sensu,ꝙ vbi actiones tēdunt ad diuersa ibi cesset exceptio rei iudicate,nam optimum est argumentū. d.iureiurādo decisiuo ad rem iudicatā. ℂ Item ibi tunc obstat exceptio iusiurādi seu rei iudicate,cum nō iuratur secundum communem cursum causarum.declaratur in sequen.ibi. igitur si quis iurauerit non eē condēnatum,&c. & in suppositis ibidem.vbi iuratur semper super facto, non ergo meruit allegari per ea ea que nunc concludam. ℂ Tertio Bar. lducit.l.interdum.ff.de publ.iud c. que vt puto vere probat hanc cōclusionem, & dico sic si.n.ibi cumulatio impeditur vbi vna ē criminalis que cumulari deberet attenta ratione superius dicta ne maleficia impunita remaneant, tanto fortius hic impediri dicēdū est, vbi quia sunt ambo ciuiles ea ratio cessat. ℂ In eo tñ contra Bartolum opinarer volentem in l.interdum.ita disponi quia absolutoria lata super vna posset parere exceptionē rei iudicate super alia. nam si talis illius legis ratio esset,oporteret ponere casū in quo reus conuentus sumpsisset onus probandi furtum nō esse factum,vel vim non esse commissam,seu saltim a se non commissam.tūc enim absolutoria super vna &c.

vim &c. ¶ Quod onus subire non est secundum communem cursum causatum attento quod actore non probãte Reus venit absoluendus. vulg. l. qui accusare. C. de edendo. nec est verisimile quem susci pere onus probandi negatiuam que difficilis est probationis. c. quoniam contra. de probat. & dixeram supra. ¶ Itẽ sic intelligendo indistincta & simplex dispositio illius legis cum tali subauditione violaretur. ¶ Quãuis cum Bar. communiter opinati sint nihilominus credã ad. d. l. interdum. aliam rationem esse quendam. ¶ Vel concludenter credã saluando Bar. & communem quod in ea lege casus vbi Reus sumpsisset onus proban di vt supra subaudiendus sit. moueor. per verbum. Interdum. cuius natura est a regulis itaque a communi cursu deuiare. ff. de solut. l. si vero. §. interdum. l. si vt certo. §. interdum. ff. commodati. & sic huius generis conclusio verificetur. ¶ Alias & regulariter cum fulgosio transirẽ. neque video quid repugnet quin vnã actionem pro re ipsa alteram pro pena consequenda proponam. ¶ Rursus si non sumpserit onus probandi pretensum factum (ex quo supradictũ duplex ius oritur) non esse factum. Et aliud considerandum est, an id quod Reus se probaturum susceperit sit tale quod eo obtento nõ possit id quod cumulari ab actore pretendatur) obtineri, & tunc cumulari actor impediatur. ¶ Aut tale non sit, & cumulare possit exemplum non aliud queram quam in. d. §. si quis iurauerit.

137 QVartum genus cumulandi est QVANDO PLVRES ACTIONES EX DIVERSIS CAVSIS COMPETERENT AD IDEM CONTRA EVNDEM Bar. concludit posse cumulari quẽ communiter sequuntur. ¶ Nisi ad inuicem taliter se haberent quod lata sentẽtia & facta exequutione super vna eo ipso Reus ab altera liberatur tunc enim nõ cumulantur secundum Petrum de Bellapertica alias admittitur vt supra maxime quia cessat regula impeditiua quod sententia lata super vna paritura sit exceptionẽ Rei iudicate super altera &c. Item quia vbi prohibita non reperitur ibi permissa cẽsetur, vt superius dictum est. vt in terminis istis. est textus in. l. huiusmodi. §. qui seruũ. de legat. p. l. si is. de action. & obligat. ¶ Sed purpuratus contra per. l. singulis. ff. de except. rei iudicat. in sui gñalitate comprehendentem omne cumulationis genus. ¶ Dic immo in illis verbis ibi vnum iudicati finem sufficere &c. probari nostram conclusionem. hoc est dicere quod vbi nõ sufficit vnus iudicati finis ibi cumuletur. hic certe casus est vbi nõ sufficit vnus iudicati finis. Ergo &c. ¶ Itẽ rñdeo quod ibi ex eodem facto nõ ex diuersis actiones procedebãt vt glo. declarat. ¶ Contra communem. secundo loco facit tex. in. l. nemo ex his. §. quotiẽs. ff. de regul. iuris. gñaliter prohibẽs cumulari Bar. Eum intelligit vbi ex eadem cã diuerse competant actiones nõ ex diuersis vt hic. ¶ Sed hoc non tollit gñalitatẽ pro qua facit quia si distinguere voluisset vtique expressisset prout expressit alia verba ibi. eiusdem Rei nomine &c. argumento. tex. in. l. vnica in. §. finautem. C. de caduc. tollen. ¶ Nisi dicamus necessario distinguendam ne sit lex contraria prefate legi. si is. & dicto. §. qui seruũ facit. c. cum expediat. de elect. lib. 6. ¶ Sed quia hoc aliquibus videretur esse refugium miserorũ ideo cõcludamus quod. d. §. quotiens loquitur vbi sunt plures actiones reales. vt ibidem videtur dicere. glo. ibi persequutorie &c. tunc enim cumulando non euitarentur inconuenientia de quibus in. l. singulis. ¶ Attende tamẽ quod d. §. qui seruum. &. d. l. si is. loquũtur in personalibus in quibus pro vna actione potest solui res, & per alia pretium. ¶ Vel melius dic interesse quia verificari nõ potest in pluribus realibus igitur &c. & sic limitarem hanc communem conclusionem non procedere in pluribus actionibus realibus tũc enim quãuis cõpetant

ex diuersis causis non propterea cumu-
labuntur. d. § quotiens. ¶ Item limito
non procedere vbi peteretur ex duabus
causis lucratiuis, ita Bar. p. l. Meuius §
duorum. de legat. secundo. ¶ Purpur.
contra quia quãuis ille tex. dicat quod obtẽ
to in vno liberetur in alio, non tamen
negat posse cumulari. ¶ Responde per
ea que in quarta conclusione. Item li-
mitationem hanc proba. per. d. l. is qui.
cum sequent. vbi glo. declarat.

138 Quintum genus additum per
Bar. in. d. edita. Illud est.
QVANDO PLVRES
SVNT ACTIONES
EX EADEM CAVSA
COMPETENTES AD IDEM
CONTRA DIVERSOS cumu-
lantur vt per eũdem & plenius in. l. 3. §
p. ff. de duobus rei. ¶ Procedit hoc in si-
multanea cumulatione vel vno vel di-
uersis libellis fiat. ¶ Et de plano proce-
dit si quẽlibet pro parte tantum conue-
niret, vt quia simpliciter ĩ eodem instru
mento obligati essent Bald. in. l. ab eo.
c. quomodo & qñ iud. sed si insolidum
quẽlibet ipsorum duorum pluriũue reo
rum conueniret actor, potest vno eorũ
dem instante compelli ad eos in vno &
eodem libello conueniendos ne diuersis
instantiis defatigentur. ¶ Iterum secun
dum Bar. & quosdam alios in. d. § p. li-
bellus talis non teneret, & consequenter
acta & sñtia nulla redderentur. nisi in li-
bello ipso ab actore insertum esset quod vni
us eorũdem solutio sibi sufficiet. ¶ Cõ
traria vero ẽ opinio Baldi ĩ. l. si pluribus
d. leg. 2. Quã sequitur Paul. in. d. § ex
rõne quia illa expressio in libello conti-
netur tacite vt subsistineri dicatur. & re-
fert apostilla ad. d. § & tenuit Ang. Are
tinus ĩ. § p. instit. de duobus Reis refert
& sequitur purpur. in. l. edita. num. 49.
mihi vr̃ equior. ¶ Que Cumulatio pro
cedit vt supra dictum est quando ex ea-
dem causa, secus vbi descenderent ex cau
sis diuersis, Bal. in auc. hoc ita. C. de duo
bus reis & in. l. ad officium. C. communi
diuidun. Item secus vbi ex eadem, si tñ
actiones in specie differrẽt. Vnde ita de-
mum cumulatio harum fiet si numero
tantummodo variarent. ¶ Illud mihi
vr̃ addi posse quod non ideo quia sunt plu-
res persone, debeãt plures actiones iudi
cari de quibus hoc genus predicatur. ea
dem enim actio est contra plures simpli
citer obligatos in eodem contextu, quia
sub vnione obligati sunt non in singulis
summis de quibus in. l. scire debemus. de
verb. oblig, tanto fortius vbi insolidum
obligati extitissent, cum eo casu vnicam
personam repñtẽt attento quod vnica so-
lutione siue vnius alter remaneat libera-
tus vt sup̃ & ideo genus hoc potius ma-
gistrale quam necessariũ fore dicẽdũ puto.

139 Sextum dicit purpuratus ẽẽ
cumulationis genus e, con-
uerso ad pcedẽs VBI PLV
RES CREDITORES
ACTIONES EX EA-
DEM CAVSA DESCENDENTES
ET NVMERO TANTVM DIF-
FERENTES CONTRA EVNDEM
REVM DEBENDI CVMVLA-
RENT vtiq; possent tam in vno quam in
diuersis libellis vt dicit Bar. in auc. hoc
ita. C. de duobus reis. in. x. col. versic. de
secũdo vero per. l. ii. ff. de titulo. ¶ Pur-
pur. Addit regulam correlatiuorum de
qua in. l. fin. C. de indicta viduit. tollens
sic in pluribus litis consortibus de qui-
bus. in. c. in presentiã. vbi Abbas de pro-
bat. ¶ Ad que videndus est Rom. in cõ
sil. 210. viso themate ponens etiam de
pluribus Reis credendi agẽtes cõtra plu
res Reos debendi. de quibus purp. facit
Septimum genus & nihil est cum vnica
sit actio vt dixi, nisi in contractu summa-
rum seu rerum debitarum diuisio facta
fuisset. quo casu competere non diceren-
tur ad idem. ¶ Redeundo conuentus si
velit, cogere eos potest ad cumulãdum,
ne pluribus instantiis defatigetur. Inno-
cẽ. in. c. cũ Martinus. de cõstit. ¶ Quin-
immo qñq; eos cumulantes medio iu-
dice cogit ad non cumulãdum si aliquã

coloratã

coloratam rationem in medium afferret propter quam pateat ex cumulatione damnum sibi inferri, sic purpur. in d. l. edita. bñ concordans dicta Romani in consil. cum dictis Baldi. in l. eo ꝙ a, non nullis. C. si cert. petatur. Vide que Decius in d. l. edita. ¶ Cõclusio nostra procedit etiã i criminalibus Bar. late i. l. hos accusar. in §. lege. ff. de accusat. ¶ Quid autem si cumularẽtur persone accusatorum siue iudicum Bal. in Padu. col. 14.

140 Septimum cumulationis genus addit Alex. ad §. hic nostrum QVANDO possessoriũ p. loco proponatur, & exaduerso idẽ possessorium proponi contingat vel aliud. vt sic duorum possessoriũ vnum ab Actore alterum a, Reo proponatur. est materia c. fin. de ordine cognit. c, frequens. de restitu. spoliat. in 6. ¶ Sed quia hec nõ ẽ cumulatio sed est vel mutua & reciproca petitio, vel reconuentio. vt dicit Bal. in l. incerti. nu. 23. C. de interdic. quod declara vt dixerã in versic. octauo ex eadem ratione &c. Ideo pretermittamus. ¶ Et si diceres genus hoc posse subsistineri vbi ab eodem duo possessoria cumularentur. nihil esset nam nunq̃ cumulantur vt per Bal. in d. l. num. 25. ex ratione quia. Semper contrarietas resultaret. dic vel superfluitas vt per eundem. num. 7. in. fine per. l. primam. ff. si familie furtum fecisse dicatur.

141 Generibus seu modis cumulandi expeditis i qbusq̃m vidimus nõ nullas rõnes cumulationum impeditiuas oportet nũc scire regulas omnes impedientes. ¶ Primam doctores esse dicunt quando. ¶ Vna actio proposita in iudicio esset super qua sñia si daretur exceptionem rei iudicate pareret super illa actione quam actor ipse cumulare velit, nõ cumulatur glo. Bar. & doct. in. l. interdum. ff. de publicis iudiciis Bar. Alex. & doct. in. l. fundum. ff. de except. Bar. Bal. Alex. Iason & posteriores omnes in. l. edita. C. de eden. ¶ Intelligentes conclusionem vbicũq; exceptionem de qua supra parere possibile esset, neq; etiam simpliciter istum casum admittunt, sed ꝙ oporteat non aliã attendi possibilitatem q̃ eam que sit secũdum communem cursum cãsũ. ¶ Hoc est ꝙ absq; eo ꝙ reus conuẽtus aliquod probandi onus in se suscipiat, talis sñia absolutoria pro eo ferri posset ꝙ ex ea rei iudicate exceptio (de qua supra) oriretur. sic Bar. in. l. fundum & hic. & in. l. edita. vbi Alex. num. 16. & posteriores communiter concludunt. ¶ Difficile esset exemplum huius regule inuenire preterq̃ si plures actiones darẽtur in terminis quibus loquitur. l. cum queritur. cũ sequentibus. & l. si mater, in. §. eandẽ. ff. de except. rei iudic. seu in terminis primi gñis supra positi. ¶ Que regula secundum Bar. in. l. edita. l secũdo gñe. procedit tam in simultanea hoc est eodem instanti q̃ in successiua cumulatione & ad §. sed neq; in auc, de fideiuss. dicit ibi eẽ speciale vt actiones simul proponantur ne actor volẽs peruenire ad fideiussores in nimium defatigetur. ¶ Fulg. contra in. d. l. edita. quia dicere ꝙ sit speciale refugium est miserorum, super intellectu vero illius paragraphi nõ aliter in proposito insistendum est. ¶ Illud enim sufficiat dixisse ꝙ ibi actiones competant ex diuersis causis non eadem hic & in. d. l. cum queritur. ¶ Sed Dynus in regula nullus pluribus. Ioan. Fab. in. §. in personam instit. de action. Bal. in. l. ordinarii. in. iiii. col. & purpur. in. l. edita. num. 54. limitant hanc regulam non esse attendendam in simultanea cumulatione q̃uis attendatur in successiua ex ratione quia diuersitas processuum satis ledit. vt isdem Bal. in Perusina. col. & in. penult. col. & in. c. dispẽdia. de rescrip. in. 6. pro quibus est quia vt dixeram in. gñe non propterea fiunt plures expense neq; plus cõuẽtus ipse defatigatur. vbi simultanee cumuletur. ¶ Minus incõuenientia mul

tiplicantur ex quibus oritur hec prima regula secūdum Bar. in.l.incerti.quade re saltim in bonefidei actionibus vt dixi in p.gñe', limitarē. ¶ Addo ꝙ lata sñtia absolutoria super personali actione oritur exceptio rei iudicate super hypothecaria secundum oēs.quāuis non e,contra secundum riminal. in.l.edita. & nihilominus simultanee cumulātur vt in.d. ·§·sed neq;. ¶ Nec obstat allegata specialitas quia vltra dictam respōsionem, Rñdeo ꝙimmo regulariter verū sit moueor per.l.fin.C.de annali except.in verbis ibi.si.n.personalis fuerit mota actio hypothecarie vero nulla habita mentio &c.p̄supponit igitur ꝙ in eodē libello vtriusq; mētio fieri potuisset itaq; cumulari vt alias dixerā in princ. primi gñis. ¶ Itē moueor per.l.finalē. C.de action· & oblígat.vt etiam eam intelligit Bald. nam si contra diuersos cumulatur fortius contra eundem.non attēto ꝙ sñtia lata super vna sit paritura exceptionem rei iudicate vt supra. ¶ Ad.l.fundi.&.l. fundū.ff.de except. Rñderē prout alias ꝙ illa dispositio.non cumulandi non fit ex eo quia sñtia lata super vna pariat exceptionem rei iudicate &c.nam eēt de directo contra leges.in.l.& an eandē.cū sequen.diuersa.n.ē seruitus.a,re ipsa super qua p̄tenditur constituta. vna corporalis altera vero incorporalis vt instit. de rebus corpor.& incorpor. & ideo bñ iurecōsultus rationē assignat.ibi ne p̄iudicium fundo fiat.sic in.d.l.fundum. ¶ Et si dices ꝙ ratio p̄iudicii sit illa quia absolutoria lata &c.Rñderē hoc eē falsum. nam ex rebus valde diuersis(vt ille sunt) nō infertur ad rubr.ff. de rei iudic. & de except.rei iudic.que p̄supponunt identitatē rei vt declaratur.in.d.l.& an eandē. ¶ Sed ratio ibidem declaratur vcz quia non debet admitti ad probandum seruitutē deberi fundo suo qui prius nō probet eē suum, vel saltim presumptiue. vt quia sit in ipsius fundi possessione.l.siue possidetis. C·de liber.causa.argumento l.prime.supra eodē. ¶ Vt in simili alias dicitur ꝙ non debet quis admitti ad probandum id quod probatum non releuat.l.ad probationem.C.de test. vbi gl. ¶ Hec.n.ratio.d.l.fundū.etiam dici posset ratio ordinis,& patet i.d. l.in verbo: prius.cuius dictionis natura ē ordine denotare.l. Moribus.ff.de vulg.& pupill. ¶ Sicut etiam ordinis ratio facit ne quis (qui iudicium retinende ceperit) pro eadem possessione rei vēdicatione vti possit.vt declarauimus i lectur.s. num. 110. per.l.ordinarii.C.de rei vendic.l.incerti ff.de interdic. ¶ Vnde.d.l.fundum.allegari magis conueniret ad regulam sextā impeditiuam.non enim dicetur sententiam latam pro conuento super proprietate fundi in terminis.d.l.l.fundum.posse parere exceptionem rei iudic.super seruitute,vt ex p̄dictis patet.Sed magis ꝙ super seruitute agere impediatur,donec prius probauerit fundum ticianum esse suū ¶ Nam si conuentus super seruitute nō exciperet vt ibi.fieret p̄iudicium fundo. que verba intelligo idest ipsi reo cōuento in suo fundo,quia patiendo super tali seruitute se conueniri tacite fateretur dominium fundi (de cuius proprietate agitatur) esse ipsius conuenientis. ¶ In simili habuimus in prima fallentia ad regulam spoliatus ante omnia &c. de eo qui passus est de dominio rei conuenti excipi ad impediendum possessorium reintegrande a,se motum.

142 Secunda est regula impeditiua quando due actiones ad inuicem ita se hñt ꝙ eo ipso quo vna inchoatur altera tollitur. itaque vnam eligendo ad alteram p̄cluditur aditus.vt glo.in.d.l.edita. per sex iura cōcludit. Quorum duo tātum facere videntur idest.l.3.in·§·eligere.ff. de tribut.& l.fin.C.de codicill.ita purpur. ¶ Conclusio procedit vbi ex eodem facto competant & ex eodem titulo contractus. vt declarat Bar.in.l. prima. in·§· vñ queritur.ff.de public.dum loquitur etiā quando est vnum factum & vnus titulus criminis

minis, plures tamen agēdi forme. ¶ Rō cur electione vnius (cuiusuis) altera tollitur, est quia si ambas exerceret sibi ipsi quoad actionum effectum (vt dicit Bal. in.l.prima.C.de furtis.num.8.) in iudicio contrarius esse quod iura aborrent. argumento.l.vbi repugnātia. ff. de reg. iur. ¶ Si enim ceperit agere tributoria, eo ipso tacite iudicialiter approbat. negotium per seruum in peculio factum. ꝙ ue contribuere cum creditoribus velit. vt in titulo.ff. de tribut. nam in iudicio eiusdem est efficacie tacitum cuius expssum.l.de etate.in.§.qui tacuit cum aliis vulgar. ff.de interrog.action. ¶ Sed quoniam in ipso eodem iudicio dicitur quasi contraxisse vulg.l Pomponius scribit. ff.de procurat.a quo sicut & ab ipso cōtractu inuita parte recedere non licet.vt instit.de obligat.ex cōtractu.(Quod recedere tunc esse diceretur cum actionem de peculio (per quam nolle cum creditoribus cōtribuere profitetur vt in.l.prima.ff.de tributoria) cumularet) ideo factum est vt alteram eligendo non sit amplius ad aliam regressus.d.§.eligere hoc modo declato glosam l.l. interdum.ff. de public.iudic.sed ꝙ immo actio p̄. loco proposita attendenda sit. ¶ Addo textum in.l.prima.in.§. in tutela. ff.de tutelis & rationibus distrahen.

143 Dubium oriebatur vbi eodē in libello ambe actiones proponūtur purpur. vult esse standum ordini scripture, vt primo loco proposita, sit prosequenda. argumēto not.p Bar.in.l.2.§.§.si prius.ff.de vulg. & pupill. habes tu textum in. l. cum pater in.§.penul.de legat.2. vide Deciū in rubrica.in 2.col.in lectura nouiss. ff. si certum petatur. ¶ Item vult etiam esse standum declarationi actoris.per.l.si qs intentione ambigua.ff de iudic. ¶ Hoc sequor. Addito ꝙ eo ipso quo super altera tantum prosequi ceptum sit, ea declarata dicatur.plus.n.ē facto q̄ verbis operari, vt not.in.l.de quibus. ff. de legibus.

¶ Vñ infero ꝙ quia libellus de se absq; processu nil operatur ideo ꝙ consideratus ordo scripture in proposito parum faciat. ¶ Si vero sup vtraq; actione proposita procedat, aut ē ex aduerso oppositum. ¶ Aut non. p̄.casu cum sit exceptum vt vnica solum debeat vti, eligere, si velit iudicium prosequi cogetur. Bar. Alex. Iason, Decius, & communiter. in. d.l.edita. ¶ Si tamen ante litis contestationem oppositum fuisset.per.l.sed & si susceperit.ff.de iudic. ¶ ꝙ si non eliget. neq; alterā prosequi poterit.Bal.in.d.§. eligere.per specul.de action.& petit.§.sequitur.versic. quid si velit. ¶ Necnon si exceptio peremptoria eēt nedum cumulationis sed etiam actionis, tunc quando cūq; opponi posset.Ita Bal.in Paduan. 8. ¶ Secundo casu quia non fuit oppositum procedit libellus super vtraq; Bar. in.d.l.in versic.expeditis generibus per. l.primam.§. ꝙ autem.ff.quorum legat. Bal.in Paduan.num.82. Alexā.& communiter omnes.nam vt dicebat Iac.Butric.refert etiam Bal.libellus generalis, & obscurus concludit iudici dummodo ex probatis possit sequi absolutoria vel condemnatoria.quo casu iudex in condemnando eligit minorem partē, in absoluendo fauorabiliorem. ¶ Secus si talis esset obscuritas super qua certa sententia ferri nequiret tūc.n.neq; expssus partium consensus aliquid poterit operari, cum incerta sententia nullatenus tenere possit.l.prolatā.C.de sententiis. ¶ Que antedicta sententia super illa actione proferri debebit, que prius iustificata fuisset. ¶ Neq; vt puto conuentus talem sententiam (donec alia ventiletur) suspendere poterit sub clipeo aut.qui semel.C. quom.& qñ iudex. Cum liberum eidem actori fuerit vel vni actioni renunciare, iuxta.l.postq̄ liti.C.de pactis. ¶ Quod eo ipso fecisse dicendus est, quo aliam iustificasset. cū iustificatio illius fuerit exclusio alterius.argumēto.d.l prime.ff. de tribut.vt supra declarate.l.iūcta regula.l.cum ꝑtor.ff.de iudic. ¶ Ea etiā ipsa

ratione fiet, ꝙ actor super iustificata sententiam ferri non instet, sed prosequatur ad aliam iustificandam, possit super qua velit petere sententiam ferri. cum ex aduerso ante contestationẽ non sit exceptũ. de quo tñ aliter & melius loquar in secunda generali limitatione ad has regulas impeditiuas. ¶ Item circa pdicta debet aduerti ꝙ .l. finalis. C. de codicill. loquitur quando ex diuersis causis actiones descenderent & ad idem seu eandem hereditatem ageretur. est. n. alia causa testati hoc est factum testatoris seu testamẽtum. Alia vero causa intestati hoc est factum legis introducentis ius succedendi. non igitur puto hanc legẽ cõuenire in terminis nostris, sed potius cõueniat. lex in. l. cũ filius. §. variis, de legat. secundo. in. d. §. eligere. & in. l. commissoriae. ff. de pact. inter empt. & vendit. ¶ Nã quando ex diuersis causis, nõ est locus necessarie electioni de qua nos. vt. d §. eligere. in versic. plane &c. potest enim vtrũq; prosequi vsq; quo ex vna fuerit exactum. quo casu eatenus alia impeditur quatenus exactio facta fuisset & non vltra. vt dicit Paul. de Castro in. d. §. eligere. per. l. rei communis. cum sequen. ff. pro socio. ¶ Et dr ex diuersis causis et si ex eodẽ facto due obligationes orirentur, puta si ex eodemmet resultaret actio ex contractu, & ex delicto. vt per eundẽ, & ideo respectu excessus cumulantur.

144 VLterius licet vti supra non cumulentur. neq; vna electa, sit amplius ad aliam regressus. vt. d. §. eligere (vt puto) ex ratione Baldi in l. prima num. 8. C. de furtis. dicentis q̃ electio vim repudiationis habet & cetera consumit. Allegando. l. si is qui stichũ. C. de procurat. ¶ Nihilominus fallit quandoq; vbi relicta p̃. loco proposita sit transitus ad secundam. si iusta ex causa iudex ad id concedendum moueatur. vt sic per in integrum restitutionẽ (que ob iusti erroris causam conceditur) facultas obtineatur. dicit Bald. in. d. §. eligere per. l. habebat vbi glo. & Bar. ff. de instit. ¶ Sed Paul. de Castro i. d. §. vult: ꝙ immo mero iure, si error ipse probetur per. d. l. habebat. in princ. ꝙ est dicere vt puto, vt concedatur restitutio a iure. nõ ex ui clausule gñalis si qua mihi iusta causa &c. ¶ Hoc sequor vbi probabilis error esset in facto, vt in. d. l. habebat. fortius vbi. error ex aduersarii facto succedat. per ea que de libello incerto dicũt Innoc. in. c. cõstitutus. de in integr. restit. Ang. Aretin. in. §. sed iste. instit. de action. Iason i. l. fin. C. de furtis. ¶ Ad quod est necesse videre Bal in. l. prima. C. de furtis. num. dũ dicit de errore proueniente ex contumacia conuenti. ¶ Si vero error sit in iure puta quia crederet sibi vnam duntaxat competere actionẽ cum vere duas haberet. ¶ Tunc aut est vir & maior, nec etiam in damno euitando (sicut opinor) iuuaretur. p. l. regula. ff. de iuris & facti ignoran. Si mulier in damno euitando, atq; tantum in casibus iure expressis ei succurretur. dicit Rom. in consil. 115. per. l. fin. C. de iure. & facti ignoran. per doctrinam Bar. & communem in. l. Claudius Claudianus. ff. de acquiren. hered. est textus in. d. l. regula cum ibi notatis. dixeram in regula spoliatus ante omnia. in. 17. Ampliationi. ¶ Casus vero non est expressus vt notatur in. d. l. regula. & in. d. l. finali. Ergo &c. ¶ Necnon infero contra Paulum non in conclusione sed in exemplo suo quia ponit iuris errorem.

145 ITem & tertio, licet vbi electione tollũtur vt supra nõ cumulẽtur. tñ fallit in casibus vbi. libellus alternatiuus admittatur. iuxta c. cõstitutus de in integrũ restit. c. Abbate sane. de re iudic. c. cum dilecti. de empt. & vẽdit. ¶ Itẽ & vbi admittitur libellus cõditionalis, de quo not. in. l. prima. in fine princ. ff. de action. empti. sic Bal. in. d. l. regula. & isdẽ Bal. vidẽdus ẽ I. l. 1. C. de furtis. dũ vult necessariã nõ eẽ protestationẽ dũmodo alternatiue cumuletur.

Tertia

146 TErtia regula cumulãdi impeditiua ẽ, vbi actiones q̃ competunt ad inuicẽ contrariarẽtur. sic Bar. in. d. l. edita. per. l. primam. C. de furtis. l. eum qui. l. cõtra maiores. C. de inoffic. testamẽto. ¶ Isdẽ opponit, ꝙ si contrarie sint electione tolluntur. vt supra in proxima dictum ẽ. & in. l. prima. C. de furtis. tñ soluit argumẽtum procedere vbi in exercitio contrariarẽtur nõ aũt in origine tãtum, nam tunc dici nõ põt vt electione tollantur. cũ electio tantum detur inter plura. l. si illud. ff. quando dies legat. cedunt. que plura nõ sunt vbi origine cõtrariantur cum si vna sit alia in rerũ numero eẽ non possit. ¶ Sed hucusq; videre non possum quomodo in. d. l. eum qui. cum p̃dictis potius cõtrarietas originis eẽ dicatur, q̃ in. d. §. eligere. & in d. l. fin. Immo oppositum vt infra. ¶ Itẽ minus quomodo in p̃fatis legibus non due sed tantũ vnica (vt p Bar.) sit actio dicẽda. Immo dicẽtur due, saltem in potestate, vt dicit Bald. in. d. l. incerti. num. 6. ¶ Et contrarium vr̃ apparere in. d. l. cõtra maiores. ibi. duplicem actionem inferentes. & in. d. l. prima. C. de furtis. ibi eligere debes. ¶ Vñ potius adherẽdo verbis Baldi in. d. l. prima nu. 8. dicam ꝙ quedam sunt contraria quo ad verba non aũt quo ad effectũ. & tunc non cumulantur. ¶ Adde minus electione tolluntur. Ita tollo argumẽtum Bartoli. ¶ ꝙ non cumulẽtur probo, quia si aliter diceres frustatoria dici posset de eisio in. d. l. eum qui. contra vulg. l. ꝙ labeo. ff. de carbon. edicto. nam si cumularẽtur nulli dubium eẽt ꝙ finita inofficio si querela falsi accusationẽ prosequi posset. ¶ Item probatur in. d. l. contra maiores. in verbis. prioris iudicii mora &c. ¶ Si. n. cumularẽtur mora damnum afferret, & querela per quinquẽnium p̃scriberetur, cum negligẽs fuisset. ¶ Itẽ & ꝙ electio non tollantur patet in isdem legibus dum vna earum finita, fit ad alteram transitus. iunctis declarationibus in p̃cedẽti conclusioñ datis. dum habuimus ꝙ vnius electione tollitur omnimodo alia sic vt ad eam amplius regressus non habeatur, cum electio cetera consumet. vt dixit Bal. ¶ ꝙ aũt cõtraria nõ sint quo ad effectum, dixit Bal. in. d. l. prima. ex ratione quia per vtrãq; viã dicit defunctũ intestatum. ¶ Tu aliter dic ꝙ vtraq; via tẽdit ad impugnandum seu destruendũ, nam certe nõ dicit intestatum qui de inofficioso agit & quoniam attẽditur mẽs ideo electione non tollũtur, vt dicit Bal. argumento. l. scire leges. ff. de legibus. ¶ Quinimmo attenta mẽte de qua Bal. neq; origine contrariantur nam origo incipit a mẽte. l. quod labeo. ff. de super lec. legat. ¶ Neque Iac. Butr. Bar. neque Bal. eum referens in. l. incerti num. 6. C. de interdic. mihi aliter persuadebunt in terminis. d. l. eum qui. & l. contra maiores. ¶ Quedam vero sunt quo ad effectũ contraria, tũc puto locum eẽ regule electionis de qua in p̃cedẽti conclusione. ¶ Nam contrarius ẽ effectus tributorie (qui ẽ in approbandũ factum serui) effectui actionis de peculio qui ẽ in improbãdo. sic in. l. fin. C. de codicill. cum simil. vt optime declarat glo. in. l. prima. C. de furtis. hoc modo tollo consequentiam Bartoli dum opponit & dicit ꝙ si essent contraria electione tollerẽtur nõ. n. omnia contraria electione tolluntur, vt patet supra. Immo ꝙ sint contraria quasi in effectu & electione non tollantur, vt ẽ possessorium retinende & petitorium ratione eiusdem possessionis. dicam in sexte regula impeditiua. que videnda ẽ in fine. ¶ Necnon infero contra Dinum & eundẽ Bartolũ (si loqui fas est) ꝙ hec conclusio que est tertia regula Dini nõ meruerit separatum poni. ¶ Nam quia potius mens debet attendi vt dicit Baldus, ideo in secunda regula Dyni. d. §. eligere cum simil. potius dici debebit cumulationem impediri ratione contrietatis. ¶ Et ob talẽ cõtrarietatis rationem vt eligere cogatur. de quo puto esse casũ in. l. prima. C. de furtis. in verbis eligere

debet. quā (vt puto) supra per ipsos parū apte inducta fuit. ¶ Nam non viderem quenam alia rō electionis de qua ibi pos qz q̄ quia contrarie actiones eēnt & hoc probo per. l. primam. ff. si seruus extero. vbi est similis actio mandati &c. sicut est. §. eligere. & textus. ibi vocat. cōtrarias actiones &c. ¶ Et hec vt opinor procedunt nisi contrarie in effectu actiones tales essent, quarum vna tacite alteram includeret. vt est nullitas & appellatio tūc cumulātur. vt per Bal. in. l. incerti, num. 7. & in. l. prima. C. quando prouoc. non est necesse. vel nisi casus esset specialis in odiū conuēti vt ē in. l. prima. cū ibi not. C. de don. q. sub mō. quod odiū nō cōuenit loco pio. puta hospitali vt ibi Bald.

247 Quartam regulam fecerunt Butric. Bar. Bal. in Perusina, col. penul. doctoresque communiter in. l. ed. ta. & hic vt si plures actiones ita se habeant qz condennatione facta super vna & exequutione Reus (contra quem exequutum fuisset) ab altera liberaretur, tunc vna proposita non posset sibi altera cumulari. Cum vbi sit incompassibilitas exequutione ibidem cumulatio impediatur. sic & Marianus i. c. ii. de libell. oblat. Rom. in consil. 240. 392. Alexā. in. l. prima. de legat. p̄. Mouentur maxime per. l. primam. ff. si famil. furt. in versic. si sciente. ibi nec vna pena exacta altera tollitur. ¶ In quo tandem diuersorum opinio mihi placuit qz quia ibi vnicum erat furtum, ideo conclusio non probetur. Sic Bal. in Padua. & purpur. ¶ Nec obst. Alex. ibi plura censeri furta cū q̄sque seruorum in dolo fuisset, consequenter plures competant actiones per. l. se seruus plurium vbi not. ff. de noxal quia Bar. in. d. l. prima. §. fin. R̄ndet, qz hītur pro vno furto. & fictio magis hoc casu, inspici debet. ¶ Purpur. ponderat ibi. verbum actio, in singulari prolatum. respiciens omnes seruos. ¶ Addo textum in. l. si familia. in verbis. & plura facta. & ibi. non vt in furto vnum. ff. de iurisdic. om. iudic. vbi clarescit furtū a, pluribus seruis commissum debere dici vnum factum. ¶ Vlterius purpurat dicit qz in. d. l. prima. nil habetur de cumulatione atque considerat verba. lite contestata. nā (vt dicit) contestatio non est terminus cumulationem impediēs, cum vbi cumulatio sit permissa, tam añ q̄ post cumuletur. vt per glo. in. l. edita. vñ ne sine misterio verbum. contestatio. ibi positū, cēseatur, concludit magis ibi de emendatione q̄ de cumulatione p̄dicari. vt quū de seruis in libello prius non exp̄ssis, postea adiiciendis diceretur. ¶ Pro hac tū regulari conclusione satis puto probare textum in. l. commissorie. C. de pactis inter empt. & vēdit. sunt. n. ibi diuerse actiones & contra reum vna exequuta eo ipso ab altera extitit liberatus ne contingat actori se rem & p̄cium p̄staturum. ergo &c. ¶ Si diceres illum textum magis cōuenire ad primam regulam impeditiuā, aperta rñsio se offert. qz per sñtiam latā super vna dici non potest res super alia actione iudicata. argumēto. l. eadē. ff. de except. rei. iudic. & supra. in prima declaratum est. ¶ Diuerse. n. ibidē nedum sūt actiones sed ex diuersis causis descendentes, & ad diuersa tēdentes. qua de re. non est de exactione ad rem iudicatam inferēdum. ¶ Et propterea etiam dici posset contra Bartolum volentem vt p hāc quartam regulam, Dyni dicta destruantur. ¶ Nec non per hunc tex. indistincte loquētem vcz. d. l. commissorie. inferri posset contra Bal. in Perusina. Socin. & purpur. ibidem. cōcludētes in istis terminis cumulari simultanee posse per. d. l. primam. ¶ Item neq; viderem rationē qz simultanee magis &c. Inmo eadē ē ratio in vtroq; ne bis idem cōsequatur seu &c. d. l. commissorie. ¶ Addo in hoc vltimo text. in. l. prima. §. p̄. vbi not. ff. de stipul. seru. iuncta rōne quia quis duplici iudicio non est defatigandus seu duarum examine diuersarum actionum. argumēto. l. nulli. ff. de iudic. ¶ Quod verum eē puto nisi conditionaliter cumulatetur

idest

idest ꝙ si ex vna non obtineatur altera sit proposita.quo tñ casu examen super vna tantum fiet.ne contigat quem diuersimode fuisse defatigatũ.vt supra. ℭ Vlterius regulam exẽplat Paul. de Castro in.l.edita.vbi eadem res mihi ex diuersis causis lucratiuis & a,diuersis personis deberetur si.n.ex vna consequar eo ipso altera tollitur p.l.oẽs.C.de action.& obligat. ℭ Aduerto quia loquimur quando agatur contra eundem sed Paulus quando contra diuersos.& est ibi specialis casus vt etiam in simil.l.prima.C. de dotis promiss.& nihilominus in illis terminis sñtia super vna minus pareret exceptionẽ super altera rei iudicate. ita saluemus a,Bartolo Dynum. ℭ Necnon dicamus ꝙ quando contra diuersos non sit cumulatio vt habuimus in cumulationis descriptione,vnde non facit Pauli exemplum. nisi duo Rei debendi essent quo casu magis persone q̃ actiones cumulari dicerentur. ℭ De actionibus loquimur nos sed de personis etiam loquitur.l.prima.ff.si famil.furtũ. & dicemus. nam si diuerse sint actiones contra diuersos res est sine dubitatione per regulam.§.nostri.&.l.Papinianus exul. ff. de minor. ℭ Exemplum aliud dat purpuratus vbi cum rei vendicatione quis cumularet hereditatis petitionem, admitti non debebit si ex aduersa parte ante litis contestationem in cumulata exceptum fuisset vt etiam dicit Bal.in.l.ii.in col.fin.C.de hereditat.petit. Alex.in cõsil.89.lib.2. ℭ Regula exemplata procedit vbi iudicia ipsa paria essent vt quia non plus in secundo q̃ in p.cõsequi cupiatur.secus si in cumulato plus consequi posse constet. sic intelligo Baldum.in.l.ordinarii. nu.7. C.de rei vendic.quem Paul. in.l.edita, & Alex.vbi supra sequuntur. dicentes ẽt posse cumulari si iudicia ipsa vt excedentia & excessa inuicẽ se haberẽt. ℭ Hoc verum puto si cumulatum excedat non e,cõuerso. vt perstringitur ex ratione nostre regule de qua supra. ℭ Quod etiã secundo sublimito in terminis q̃bus vnius electione altera tollatur.per tex.in.d.§.eligere.l.3.ff.de tribut.non enim tũc excessum attendendum esse puto ne deueniatur ad contrarietatem in iudicio tollerandam de qua in precedenti dixerã. ℭ Itẽ Regula procedit nisi actor probabiliter ignorasset aliam sibi competere actionem Rom.in consil.245.per regulam.l.prime.in.§.ꝙ aũt.ff.quorum legat.Ita hic purpurat⁹. ℭ A,quo discrepa rem quia propter ignorantiam non euitatur ratio conclusionis nostre ne actor bis idẽ &c. & ne Reus nimiũ defatigetur &c.potius enim hec attendẽda sunt quã ignorantia actoris cuius officium erat vt veniret instructus.vulg.l. prima.ff.de edendo.l.qui accusare.C.d.titulo. Vñ purpurati cõsiderationem magis aptandam esse puto ad regulam.electionis.de qua supra.hoc modo vt electione facta nihilominus per in integrum restitutionem ignorãti succurrendum sit, vt iterũ admittatur ad eligendum actionem ex pensis refectis &c.ne alteri per alterũ iniqua conditio feratur contra regulas iuris.succurratur itaqꝫ vt libellum emẽdet addẽdo iuxta. l. primã.ff.si famil.furtũ. siue mutet.per verba.& ius dicẽtis decernit eqnitas.de quibus in.d.l.edita. ℭ Itẽ Regula procedit secundum eosdem nisi vbi sine figura iudicii procedatur vt per Bar.ad reprim. ℭ Vel nisi vbi clausula omni meliori modo adiecta esset de quibus Aret.in consil.102 tu dic ꝙ loquitur de simultanea quam dixi nõ esse propriam cumulationem quãuis purpurat. num.61.dicat immo successiuam nõ eẽ propriam.Et in simultanea tantum ipm sequor. ℭ Item Regula procedit vbi ambe actiones competerent ad idem principaliter, secus si altera per cõsequẽtiam. exempla per Corneum in.l.edita. num. 18.vbi quis qui petitorium cepisset possessorium recuperande cumularet.nam quãuis obtẽta per iudicis offm̃ possessione iuxta. l. offm̃.ff.de rei vẽdic.a,possessorio Reus sit liberatus,tñ cumulatio tali casu permissa ẽ.attẽto ꝙ in petitorio

iudicis officium mercennarium fuit iux ta.l.primam.vbi Bar.ff de iurisd.om.iu dic.non principaliter intentatum. vnde possessorium in consequentiam motum & obtentum fuit ita Bar.hic. d. Ant. in. c.cũ dilectus.de causa poss. & propriet. ℭ Corneus p hoc addit. l. nemo ex his ·§·quotiens. ibi eiusdem rei nomine.ff. de regul.iuris.arguendo.a,cõtrario sn su.nã in rei vendic.nõ agitur pro posses sioñ principal'r sed pro dñio ergo &c.

48 QVinta regula cumulationis impeditiua est quando dua rum actionũ altera fit ma ior tũc minor cumulari nõ potest Bar.in.l.edita.& hic communiter approbatus.cumulatio igi tur actionis cum accusatione nequaquã admittitur cum accusatio tanquam ma ior non immerito actioni pfertur. dicit tex.in.l.fin.C,de ordine cognit.ℭ Quã &si,Salyc.in.l.edita.& Angel.Aret.in·§· si minus. Instit.de action.necnon Alex. in.l.reum criminis.C. de procurat. Di cant eam loqui de recõuentione.tñ De cins in.d.l.edita. Respondet ibi probari per gñalem rationem supradictam. Se cus vbi causa non esset maior sed equa lis potentie vt notat Bar.in.l.si inter me & te.ff.de except.rei iudic. ℭ Pro cõclu sione inducitur tex.in. l. per minorem. ff.de iudic.& in.l.interdum.ff. de publi cis.iudic.& in.l.prima. C. quando ciui lis actio criminali piudicet. facit regula
49 vbi maius periculum de regul.iur.in.6. ℭ In quibus illud attendendum est ꝙ remediorum seu actionum diuersis mo dis altera est maior.vel ratione piudicii inferendi alicui persone vt est criminalis de qua supra.& dixi in versic. Aut.vna ẽ &c.& tunc loquuntur pfata iura.ℭ Que procedunt secũdum Decium vbi supra: si criminalis cum ciuili habeat aliquam connexitatem secus si totaliter separate essent vt puta si te accusem non propte rea impediar a,te petere ex causa mutui Decem.sic intelligit.d.legem.in.l p mi norem. ℭ Et procedit vbi ab eodẽ pro ponantur & sic loquitur.d.l. interdum. & attenditur impedimentum propter cõnexitatem secus vbi a,diuersis tunc & si totaliter sint separate tamen cumula tio ipeditur. p.l.fin.C.de ordiñ cognit. vt dicit & distinguit glo. in d,l. interdũ·

50 SEcũdo ẽ & alia causa ma ior ratione piudicii inse rendi alteri cãe vt est cau sa status.que etiam piudi cat persone cum per eam redigatur iu seruitutem atq; tollatur li bertas res inextimabilis (vt dicit textus. in·§·cum g̃. instit. quib. ex caus.manũ. non licet) simili modo secum alterius actionis cumulationem non admittit.cũ prius de ea cognoscendum sit etiam si p modũ exceptionis proponatur. l. ii. C. de ordine. cognit.vbi glo Bal. & doct. ℭ Nã qa serui nihil habere possunt.l.ꝙ attinet.ff de regul.iur.cum vulg.ideo si quid petam ab aliquo asserente me esse suum seruum atque me vt seruum possi dẽte,prius super status questione cogno scetur.cum per eiusdem questionis euen tum possit pronunciari me esse seruum & consequenter aditus ad aliud quid pe tendum clauderetur.ne igitur cõtingat cum alterius iactura iudicium reperiri ventilatum iura voluerunt per status q̃ stionem alterius cuius uis questioni su persedende piudicari vñ maior (cum ei cedatur) non immerito dicetur.ℭ Que stioni inquam nedum ciuili vt supra sed & criminali vñ nedum non accusabo de crimine illum qui contra me status que stionem inchoasset.vt in.l.si status.C.de ordiñ cognit. sed nec (si accusassem & il le me esse vel sui vel alterius seruum ex cepisset) accusationis iudicium proseq possem quãuis alias vt supra de crimine prius cognoscendum esse diximus. est textus in.l.cum status.d.titulo. vbi Sa lyc.& in.d. l. si status. vbi optime de clarat Bal. ℭ Ide & si ab eodem proposi ta essent nam si quem de crimine accu sarem qui diceretur seruus. et ab altera parte liber.prius de statu cognoscẽdum est

est cum aliter puniantur serui q̃ liberi.l. si crimen &.l.fin.C.de ordine cognit. iũ cta.l.prima.in fine.ff.ad.l.Cornel.de fal sis. ¶ In eo tñ differentiam faciamus an agendo vel an excipiendo status questio nem mouerit nam quando agendo cum ego conuentus in quasi possessioñ liber tatis constitutus reperiar exigere a, debi toribus potero.quãuis aliud velle videa tur Salyc.in.d.l.cum status. Cuius legis verba põdero ibi.moueri &c.& ibi si ser uum te sñtia declarauerit.) ¶ Item a,cre ditoribus potero conueniri.vt in.l.cau sa ordinata.C.de liberali cã. Secus vero est vbi sub potestate alterius cõstitutus pro libertate instarem.d.l. cum status. &.d.l.ordinata. ¶ Item quando questio status mouetur excipiendo.puta peto a, te hereditatem vel aliud.& exciperes me esse seruũ iuxta. l. ꝑ attinet.ff. de regul. iur.(Quia tunc sñtia fundari nõ põt in exceptioñ.sed tantum super petitioñ. c. licet Ely.de Simon .hr in auc.offeratur . C.de litis contest.)nõ simpliciter & dun taxat in questione status,sed in vtraq; co gnoscendum esse dicendum est, & super vna tantum hoc est principaliter propo sita pronunciandum. Cum eo ipso quo in principali lis dirigatur per necessariã consequentiam super incidenti tacite re maneat pronunciatum. ¶ Si principa lis sit illa status de ea tãtum in sñtia pro fertur. ¶ Si vero principalis sit patrimo nialis vel de re particulari, nihil in sñtia de statu mentionabitur.Casus ẽ in. l.pri ma.C.de ordiñ.iudic.vbi si pupillo agẽ ti petitione hereditatis obiiciatur ꝑ non est filius,super hereditate tantum condẽ dando vel absoluendo sñtia profertur, hoc ideo est quia sñtia lata super princi pali ꝓiudicat super incidenti. ¶ Vlteri us,& dr tunc ꝓiudicare cum ad positio nem vnius necessario sequatur cõclusio alterius ita Bal.in.l.cum ciuili.d.titulo. In terminis quibus principalis est ciuilis incidens vero criminalis vel e, contra. ¶ Declaro sic,si iudex in sñtia ponit he reditatẽ ad me spectare necessario cõclu dit me non esse seruum.d. l. ꝑ attinet. ¶ Sed si ponit ad me non spectare con cludit me eẽ seruum attento ꝑ nulla ex alia rõne dicatur ad me non spectare nisi illa quia sim seruus. nã sñtia declaratur ex actis Alex.in.l.actorum.ff.de re iudic. cum allegatis. ¶ Secus puto debere dici vbi exceptio no staret in simplicibus ter minis defensionis,sed introclusam habe ret impugnationem. Puta quia dicas me esse seruum tuum.opinarer. n. tunc per ea que supra,in causa tãtum status tanq̃ super maiori esse pronunciandũ. ¶ Vñ dicas. ꝑ quãuis causa maior minorem si bi cumulari non patiatur vt supra.tamẽ si incidenter minori adiecta fuisset simul taneum processum & cumulationem pa tietur. ¶ Item secus esse puto in termi nis.l.quoniam Alexandrum.C.de Adul teriis.tũc.n.super adulterio q̃ sup leno cinio pronunciatur & e,contra (vt opi nor) quia mutua delicta compensantur Abbas in.c.olim.cum allegatis ad num. 23.de restitu.spoliat. Sicut igitur in mu tuis petitionibus super vtraq; simul pro nunciãdum vt supra diximus num. 131. per.c.ꝑ.de mutuis petition. Ita in predi ctis vbi mutua sunt delicta pronunciari dicendum est. ¶ Itẽ exceptio Lenocinii hẽt in se impugnationem vt̃ supra ergo &c. Hoc cepi ex dictis Baldi in. l. 2. num.9.C.de ordine iudic. ¶ Et ex istis declaratis hẽs ꝑ cãꝫ pluriũ principalĩ Motarũ ciuilis vincitur a,criminali cri minalis a,liberali vt sic earum Victrix si bi alteram cumulari non patiatur,sed so la cognoscatur. Et diffiniatur. ¶ Secus tñ vbi maior incidenter proposita esset tunc nisi vltra modum repulsiuum habe at & consecutiuum de quo Abbas in.c. ii.de ordine cognit.num.17.& dixeram in Ampliat.48. ad regulam spoliatus &c. minori cedit in hoc dico vt in co gnitione minorem sibi cumularam es se patiatur, & etiam in exequutione quandoque minor ipsa preferatur vt in .d. Ampliatioñ.

151 TErtio quandoq; causa dr maior rõne dignitatis vt é causa spiritualis nã quia dignior est profana vt in c.solite. de maioritate & obedientia.in verbo dignior.ideo dicetur maior.consequentiam probo per di ctam rubricam. ¶ Vñ quauis per viam exceptionis causa spiritualis deducatur, Ciuilem prius motam coram iudice secularí silere facit. ¶ Exemplum si contractus excipiendo vsurarius allegetur, seu de periurio excipiatur, aut ꝙ non sit de legitimo matrimonio natus, ꝙ sit vel non sit clericus, siue si a, iuramento absolutio petatur, cum simil. de quibus in.c. si iudex laicus de foro competen. lib.6. in.c.lator. qui filii sint legitim et Bar. in l.ii.de verb.oblig. per Bal.in.l. seruus. C.de iudic.habetur in.l. Titia. ff. solut. matrim. per d.Antonium, & Abb.in.c. tua nos.de ordiñ cognit. ¶ Vbi etiam ponit an & qũo per Ecclesiasticum laico inhibeatur, necnon vbi non sit necesse inhiberi quasi ꝙ iure ipso inhibitũ censeatur, quod quando sit non opus est citationñ. ¶ Item & ibi ponit an si cã spiritualis coram laico incidenter proposita sit, & per eum ad Ecclesiasticum remissa summarie & absq; litis contestatione tractetur. Vide ꝙ sic nu.12. post Innoc. & Ioã. And. Quod restringit Abbas vbi vna pars absit, sed si vtraq; sit pñs, contestare debet. libellus tñ & si altera abesset erit offerendus cum sñtia ferri super eo debeat. c.licet Eli. de Simon. ¶ Item an processus iudicis laici teneat si ꝑiudicialis exceptio cognoscenda per Ecclesiasticum proposita fuerit (non tñ oppositum vt ad Ecclesiasticum ipsum cã remittatur). d. Abbas tunc vult valere processum sed non sñtiam. ¶ Secus vbi ꝑiudicialis non in modum exceptionis vt supra sed principaliter coram iudice Ecclesiastico mota fuisset, nam tũc si coram laico ciuilis causa moueatur (nisi si ibi fieret inhibitio) processus & sñtia tenet. ¶ Quod tñ limito nisi prima frõte causa que mota esset coram laico iudice appareat spiritualis vt dixi í tractatu prorogationis fori ad charte. 24. in 4.col. ¶ Que aũt dicatur prima frõte vide omnino ibidem. num.76. ad charte. 59. per plures columnas. ¶ Et ꝙ laicus iudex in repetitione vsurarum adiri possit. Itẽ & cognoscere an exacte fuissẽt ibidẽ omnino ad charte 61. in prima col. ¶ Et q̃ sint casus mixti fori ibidem. num. 62. ¶ Illud etiam addendum est vt quanuis causa spiritualis coram laico iudice per viam exceptionis fuerit Introducta, tñ sñtia postmodum ab Ecclesiastico iudice lata dicitur esse diffinitiua. vel saltim hñs vim diffinitiue cum ab eodem iudice aliam diffinitiuam non expectet. q̃uis a, iudice ipso laico super principali negotio diffinitiua expectetur. Secus si ab eodem Ecclesiastico expectaretur. sic intelligo voluisse dñm Ant. in.d.c.tuam.nu. 14. post Federicum in cõsil. 182. de ordiñ.cognit. Qua de re poterit ab eadem tanq̃ a, diffinitiua appellari. ¶ Sed Aduerto dum dixi coram ciuili iudice &c. Quod non facit ad hanc materiam cumulationis in qua iudicis habilitas est ꝓ supponenda in qualibet ipsarum causarum cumulandarum. argumento. l.cum testamento. ff. de testam. Sed bñ facit ad materia sequẽtem vcz de ordiñ cognit. ¶ Qua de re casus est hic ponendus ubi coram iudice ecclesiastico tam ciuilis q̃ spiritualis causa moueatur. ¶ Et tũc ita dicamus ꝙ aut causa spiritualis fouet ipsi cause ciuili, & cumulentur. Exemplum peto mihi restitui pecunias quas habueris a, me necnon dico ꝙ commisisti vsuras. vel dico contractum ob quem pecunias ipsas tibi dederim esse vsurarium. ¶ Item aliud exemplum vt si peto hereditatem. n. fratris mei quã vt filius eius ob intestato possides, & dico ꝙ non es ex legitimo matrimonio natus. vł pone ꝙ talis mea intentio ꝙ non ex legitimo &c. proponatur a, me per viam replicationis contra te excipientem de filiatione. ¶ Aut cã spiritualis aduersatur cause

ciuili

ciuili & e,contra (quod vix crediderim vbi ab eodem proponatur) & nō cumu lantur. Sed spiritualis in cognitiō̄ pfertur. Exemplum vbi,a pluribus aduersantibus proposita eēnt. ¶ Que maioritas dignitatis adeo remanet intacta ꝙ etiam volentibus partibus litigatorum neq; incidenter nec per recōuentionē aut aliter iudex laicus in talibus se intromittet. q̄uis alias & regulariter verum sit iudicem de causis incidenter coram se propositis cognoscere posse,de quibus principaliter cognoscere nequisset. vt hr in.l.quotiens.C.de iudic.& in.l.adite. C.de ordine iudic. ¶ Sed ꝙ minus incidenter in hac spirituali cognoscere valeat etiā de iure ciuili tenet Bar.in.d.l.quotiens.per l.omnes.C.de sacr.sanct.Eccles. dixerā 152 in tractatu prorogationis fori num. 36. ¶ Hec tñ intellige & limita per dominū Abbatem, in.c.tuam.de ordiñ cognit. ¶ In eo tñ ꝙ ipse Abbas tenet cōtra Butrium & ceteros volentes ꝙ vbi non est questio validitatis sed tantum facti puta an sit filius istius vel illius incidēter proposita cognosci posse per iudicem etiam laicum. Concordando concludo ꝙ aut questio est talis facti quod per laicum fieri potuisset puta matrimonium, declarādo consensum coniugum iuxta.tex.in fi ne instit. de patria potestate & i.§.ꝑ.de nuptiis tunc opin. d. Antonii aliorūq; procedat. vñ inferam ꝙ corā iudice laico,quis in quasi possessiō matrimonii manuteneri se petere possit. ¶ Aut tale factum est quod per laicum fieri nequiuisset puta excommunicari,absolui,celebrari,vel simile tunc verum dicat Abbas per .c.si iudex laicus.de sñtia excommunic.in 6.nam an sit vel an non sit excōmunicatus tātum Ecclesiasticus cognoscet.non sic filiatio ea.n.dependet ex facto hominis vcz an pro filio fuerit reputatus. ¶ Ad id quod dicit Abbas vt cognoscens causam facti pariter.cognoscere de legitimitate facti dicendus sit. Rñderem consequentiam negādo,pro quo inducerem exempla per Butrium posita in.d.c.tuam,num.2.& posita prius per Bartolum.in.d.l.titia.ff. solut. matrim. & in.d.l.quotiens. ¶ Illud nihilominus attendi debet ꝙ supradicta de causa spirituali non procedunt in causa quasi spirituali.vt per.d.Antonium.vbi supra.nu. 17.post medium numeri. ¶ Itē nec procedūt in causis mixtis vt videbitur i meo tractatu prorogationis fori nu.71. col. 4.& num. 76. ¶ Item neq; procedunt vbi laicus cognoscit ad effectum remittendi causam ad iudicem ecclesiasticum vt dicunt in fine dicti.c. & hec omnia posui propter ordinem cognitionis de quo in fine tractabo.

Q Varto quandoq; causa dicitur maior propter maiorem quam affert vtilitatem puta publicam, ea.n. vtilitas priuate pfertur. vt vulgaria ponuntur in.l.prima.ff.solut.matrim. Ideo in cognoscendo ꝑponenda ē consequenter altera minor sibi non cumulatur. ¶ Inde (vt puto) & ex eadem ratione fit ꝙ prius super exceptiō litis finite cognoscatur.cum publice intersit finem litibus imponi.l. properandū.C. de iudic.c.finem litibus.de dolo & contumacia. ¶ Eadem etiam rōne in exceptione transactionis.l.fratris. C. de transact.c.ꝑ.de litis cōtestat.cū simil. ¶ Nec diuersum esse puto super exceptiō vsucapionis cum publice intersit dominia in incerto non esse.§.ꝑ.instit.de vsucap. ¶ Idem in exceptione pscriptionis nā quāuis dū pscriptio introducitur sit odiosa vt hr in.l.fin. C. de annali except. tamen introducta est fauorabilis per eandem.d.rationem ne dominia in incerto sint. ¶ Hec.n.& similes exceptiones dicuntur mixte quia tam ad processum q̄ ad merita opponi possunt,vt dicit Innocen.in.c.cum inter. R. de elect. V ñ dicendum est eas proponi posse tam añ quā post litis contestationem c.ꝑ.de litis cōtest.in 6.Butrius i.c.ꝑ.de ordiñ cognit. num.8.& vide supra.num. 118.in versiculo.octauo &c. ¶ Pro quibus etiā addo

ꝙ qua ratione fit vt actiones non cumulentur in terminis quibus si super actiõ ſi ꝑ.loco inchoata sñtia daretur Rei iudicate exceptionem pareret ſuper altera, vt diximus in prima regula i impeditiua. Eadem etiam dici debebit ne cumulentur actio & exceptio vbi talis exceptio proponatur ſuper qua lata sñtia tolleret ius agentis circa merita.ad hoc ẽ tex tus in.c.ꝑ.de ordiñ cognit. ¶ Verum ꝙ de conſuetudine quidam aſſerunt vt cõmunis terminus vtriq; parti ſtatuatur de quo. vide quod ſupra in verſic. octauo ex eadem &c. ¶ Vlterius ex eadem rõne dicendum eſſe puto, in exceptionibus dilatoriis.impediunt.n.litis ingreſſum (vt puto) nulla ex alia rõne niſi.q̃a publice intereſt iudicia nõ fieri nulla. Quod contingeret vbi actor eẽt ſeruus hominis vel demonis, vt quia excommunicatus, ſeu aliter inhabilis ad comparendum in iudicio. ¶ Vel ſi iudex iuriſdictione careret.tunc.n.prius in talibus cognoſcendum eſt.l.ſi quis prohibet. ff. de poſtulan.d.l. quoniam Alexandrum. ff.ad. l.iuliam.de adult.c.exhibita. de iudic. ¶ Neq; credam tũc admitti cumulationem de conſuetudine communem partibus terminũ ſtatuendo de quo diximus. ¶ Nam vt dicit Bal.in Paduana, nu. 96. prius perſona eſt habilitanda q̃ actio cumulanda. vnde vult ꝙ ſi quis cumularet dicendo peto abſolui a iuramento & eo ſoluto contractum vt illicitum reſcindi Aduerſariumq; ad vſurarum reſtitutionem condemnari, libellus non teneret. ¶ Poſſes tu tñ in hoc rñdere ꝙ in ſuis terminis actor fatebatur ſe eſſe inhabilẽ non ſic in terminis exceptionis, quia de re concludo ꝑdicta ita demum procedere ſi ſtatim. exceptio ꝑſumptiue ſaltim iuſtificetur, vt eſt quando actor (contra quem excipitur) vel gereret ſe pro ſeruo. vel communiter ita reputaretur. vt ſupradictum eſt.num. 134.in verſic.eſt & alia. ¶ Vel ſi excipiens oſtendat contractum iuratum. Nam ſi actor de inualiditate iuramenti vel ſuper iure ſeu quaſi poſſeſſioñ ſeruitutis rem in dubium reuocaret, prius terminari debebit. ¶ Idẽ etiam dicendum eſt in dilatoriis nõ concernentibus perſonas, ſed ſolum actitata. vt quia ordinata ſint ad nullitatem concludendam. Eiuſq; diſputatio a iuſtitia ſuper principali ſeparata eſt. c. cum inter.de elect. vbidẽ Innocen. ¶ Ad quod induco notabile verbum d. Antonii in. c.cum dilectus.de cauſa poſſeſſ. & propriet. volentis ꝙ ſpoliationis exceptio tanquam dilatoria, et ſummaria incontinenti probanda eſt. & ſufficit ſemiplena cognitio.non dico.probatio. per ea que vide omnino poſita per Abbatem. in.d.c.num. 55. ¶ Vlterius etiam opponi poteſt poſt litis conteſtationem dummodo excipienti negligentia neque at imputari, ꝙ videlicet non ſit ſpeculatus an vlla exceptio ſibi competat ſic.d. Anton. ibidem.num. 10. poſt Calderi. num.& ſequitur Abbas, num. 53.& 54.

153 QVinto maior etiam cauſa dici põt rõe maioritatis iudicis.l.cõtra pupillum.§.qui ad maius.ff. de re iudic.vñ.n.tunc eſſecta maior cum in ipſa ſuperior mauus imponit. ¶ Ita intelligo maiorem iudicẽ in.d.§.idest ſuperiorẽ hec occaſionabiliter pono non ꝙ ad materiã faciant.

154 NAtor tamen cauſa in materia noſtra dicetur ratione compreheñſionis. vt eſt cauſa vniuerſitatis. cõprẽhẽdit.n. ſingula corpora, donec enim illa agitatur actio competens pro aliquo ipſorum corporum agitari nõ poteſt itaq; cumulari. argumento.l.in modicis.ff. de contrahen. empt. ¶ Poſſet tamen dici illud non ex maioritate cauſari, ſed potius quia ſententia lata ſuper cauſa vniuerſitatis paritura eſt exceptionem ſuper particulari vt dictũ ẽ in prima regula impeditiua, vñ vel melius exẽplemus vbi pẽdeat iudiciũ hereditatis ne cumuletur actio pro legato p.l. ſi quis libertatem.ff.de petit. heredit.

255 Sexto causa posset dici maior in odium violẽtiæ & ꝙ ideo siquis moueat interdictum vñ ui. vel cõditionem legis. si quis ad se fundũ. petitorium ab aduersario sibi non cumuletur. Dictum est num. 73. in versic. capitẽꝑ. & num. 80. videndum &c. ℭ Hoc et in criminalibus dici poterat cum violentia fit delictum. vt. d. l. in verb. & alias penas. vide supra num. 118. octauo &c ibi si vero &c. ℭ Quinimmo hec posset appellari maxima. Nam quãuis causa status in cognitione omnes alias faciat cessare vt vidimus num. 150. Nihilominus hec sibi pfertur vt prius q̃ illa status etiã per viam exceptionis contra se mota cognoscatur exequaturque. d. l. si quis ad se fundum. & dixi in Ampliat. 48. ad regulam spoliatus &c.

256 Septimo dr maior ob alterius causæ indigentiam. Si enim indigens facto meo, sed ego nullatenus tuo. Minus video cur non merear dici maior. Do exemplum per. l. fundũ ff. de except. nam confessoria non competit nisi domino fundi. ꝗ. Eque. instit. de action. Actio communi diuidũdo minus cõpetit non habenti partẽ in fundo diuidendo. ℭ Vt igr̃ cõfessoria qs agat prius se esse dominum fundi (cui seruitutem deberi ptendit) probare oportet cũ actio confessoria egeat rei dominãtis dominio vt prius id declaretur sic. d. l. fundum. & procedit vbi Reus conuentus possideret. vt ibidem. vñ non cumulabitur immo cognitio super dominio pcedet. ℭ Sed si Actor possideret rei vendicatione vti posset contra detinentem, vt si ei commodasset vel in depositum tradidisset. iuxta. l. officium. ff. de rei vendicatione. confessoriam cumulare posset Sat. n. est probasse dominiũ psumptum quod est vbi Actor ipse possideret. cum ex possessione dominium psumatur. argumento. l. prime. supra titulo nostro. l. bonafides. C. depositi. cum simil. vnde isto casu (non obstante exceptione conuenti) cumulatio fiet dum mõ Actor probat se possidere. ℭ Quod nõ aliter intelligam q̃ in simultanea cumulatione vel in successiua tñ facta ante contestationem in petitorio. aliter tñ sit post contestationem (cum. n. iam dominium in dubium refrigatum sit) non puto posse tunc cumulari per rationem d l. fundum. argumento. positorum in materia mutationis & emendationis in l. edita Et in isto casu viget rõ maioritatis de qua nos. ℭ Sed immo vr̃ ex alia ratione prohiberi cumulationem in. d. l. fundum. illa vez ne piudicium fundo fiat, vbi textus. Dic verum in illo casu qa conuentus possidet nam si pateretur cõfessoria se conueniri, tacite iudicialiter fateretur dominium fundi esse conuenientis per necessariam consequentiam illam de qua. supra. i. quia soli domino rei confessoria competit &c. argumento, l. de etate. ff. de interrog. actioñ. ℭ Et consequenter ipsi agenti tanquã domino possessionem (quam ipse reus habet) restituere teneretur quia penes dominũ possessio est collocanda. d. l. bonafides. & sic fieret sibi piudicium in fundo quẽ possidet vt per indirectum possessionem perderet absq3 eo ꝙ aliquid agens probaret de iure suo. ℭ Item piudicium sibi fieret in dominio fundi vt ex dictis patet quia tacite recederet a contestatione per se facta in petitorio dũ negauit fundum petitoris esse. ℭ Vtilius igr̃ sibi datur exceptio ne piudicio fundo fiat, hoc est sibi in fundo. quod contingeret si cumularetur. ℭ Et per hoc piudicium in dominio fundi, dicerem vt quãuis nõ ipse Reus conuẽtus sed actor fundum possideret, tñ post contestationem in petitorio, non amplius iudicium seruitutis (de quo supra) cumularetur. ℭ In quo Aduerto ꝙ declarauimus. l. fundum. sed non vacuauimus contrarium. V ñ finaliter dicamus ꝙ cumulatio impeditur ne piudicium &c. sed non contingeret hoc nisi actio seruitutis egeret dñio agentis

vt supra. consequenter nisi petitorii iudicium maius esset. ℂ Prima. igitur causa pdictorũ est ipsa maioritas. & quia res attribuitur prime cause. l. item eorum. ℣. si decuriones. ff. ꝙ cuiuscũq; vniuers. nomine igitur & ratione maioritatis quandoq; cumulationem impediri dicemus. ℂ Necnon & simile exemplum demus vcz vbi hereditatem petã ac iudicio pendente velim a, possessoribus rerum singularium hereditariarum ipsas res vendicare, seu exigere a, debitoribus hereditariis, nam iste secunde dependent a, prima, igitur de ipsa prima, vt de maiori cognosci debebit. l. vt debitũ. C. de hered. action. ℂ Ex quibus declaratis infero cõtra glosam. in. l. sed si ante. ff. de except. volentem ꝙ causa seruitutis sit maior illa proprietatis seu petitorii, quia per illã seruitutis petitorio preiudicatur. nam dico ꝙ piudicium non oritur ex causa sed ex consensu qui est adhibitus in iudicio vt declaraui. ℂ Nec preiudiciũ fit in petitorio ipso immo causa seruitutis petitorio fauet, cum eo ipso quo causa ipsa seruitutis introduceretur in petitorio remaneret obtentum. vt dixerã. ℂ Item & si preiudicium ibidem aliquod considerаtur est ex parte conuenti non autem petitoris. qui casus ex parte petitoris debet attendi vbi queratur an actioni preiudicetur. argumento. ℣. primo. instit. de action. ℂ Possum finaliter concludere ꝙ quando vna actio minor est altera ob indigentiam siue dependentiam, tunc cesset donec altera cognoscatur. neq; cumuletur nisi ab Actore res que petitur possideatur. quod intellige vt supra.

157 Sexta dr regula cumulationis impeditiua quãdo iuris ordo est vt altera in iudiciali cognitioñ pcedat exemplum in. l. ordinarii. C. de rei vendic, in. l. incerti. C. de interdic. l. si de ui. C. de iudic. Secundum vnum glose intellectum declarando tamen eas leges vbi vterque aduersantium inter se dominus & possessor esse profiteatur. vt dixeram ad num. 96. sub rubrica de causa poss. retinende & propriet. in versic. tertium principale caput &c. ℂ Si. n. nesciretur quis sit possessor Rei vendicatio (que datur tãtum contra possidentem Siue detinentem) inchoari nequiret vsi prius oportet apparere quis possessio ni incumbat. ℂ Sicut simile est vt prius agatur ad exhibendum q̃ ꝙ vendicetur. vt in suo titulo. ff. ad exhiben. ℂ Simili (vt supra) modo, si quis sit in interdicto vti possidetis Actor, & alter qui in eo Reus est fieret in petitorio Actor, prius super possessorio cognosceretur. idest apud quem possessio ipsa esse reperiatur. q̃ ꝙ super petitorio cognitio fiat. l. fin. ff. de rei vendic. & q̃ super interdicto ipso reti nẽde procedi possit. ℂ Intelligo vbi vti possidetis pro tuenda tantummodo ciuili inchoaretur in qua ciuili per alterius naturalem turbari profiteatur. Item & ꝙ conuentus naturalem esse penes ipm Actorem retinende (cuius naturalis occasione Reus ipse conuentus Rei vendicationem ichoauit) profiteatur. de quo dixerã in causa possess. retinẽde ad num. 94. ℂ De rõe istius ordinis vide pulchre per Bal. in. l. incerti. num. 9. ff. de interdic. ℂ Et dicas ꝙ hic nedum est ordo cognitionis sed est & impedimentum cumulationis. nam vbicunq; ordo a, lege datur ibi est cumulationis impedimentum. ne dicatur legem vano ordinẽ adinuenisse. ℂ Contrarium enim dicã vbi nõ vterq; (vt hucusq; diximus) sed vnus tm̃ litigantium se esse dñm & possessorem dicat. & reiuendicatione simul cum interdicto vti possidetis, vti velit ob eandem consequendam possessionem. tunc enim non ordinis ratione sed ob euitandã contrarietatem cumulatio impeditur, ita Bal. in. l. ordinarii num. 5. ℂ Secus vbi aliqua distinctione contrarietas tolli posset quod vt fiat etiam diuinare licet vt declaraui in materia retinende, num. 82. ℂ Vel quia essemus in iuribus incorporalibus in quibus petitor & possessor idem esse possit vt dicit Bald. in. d. l. nu. 4.

l.num.4.hr communiter in.c. pastoralis de causa possess.& propriet.& ibidem in.c.cum Ecclesia Sutrina. tunc equidē cumulabuntur. ℂ Item & vbi petitoriū ex agentis possessione fomentū caperet vt sunt iudicia diuisoria dicit Bal. num. 6.per.l.primam.ff.famil. Herciscun. ℂ Adde fallentiam super quartam.& fallentiam. 22.in versic. sequitur &c.ad regulam spoliatus añ omnia. In quibus etiam idem eē cōcludo in beneficialibus ℂ Item secus in instantiis successiuis,nā quis in eadem instātia neq; successiue cumuletur tamen ipsa finita poterit in alia instātia altera actio inhoari] Bal.in.d.l. incerti.num.4. volui dixisse [quāuis extra propositum cum hec non sit cumulatio. ℂ Hec enim non sunt illa que electione tolluntur seu vnius electione altera sublata remaneat.vt dixeram in tertia regula impeditiua.nume. 146.

158 CVr autem lex non ita hic dixerat vt electione tollatur attenta cōtrarietate de qua supra, sicut dixit.l.l.iii.l.§. eligere.ff.de tributor.p quā contrarietatem Bart.in secūda questione.post combinationes.in.l.edita,idem velle vr in vtroq; casu) ℂ Rōnem hanc offerrem ꝙ in inchoāte interdictum vti possidetis error potuisset interuenire,ꝙ vcz crediderit se possidere, & hoc etiam ꝑsumendum est ne videatur (cum sciat obtinere non posse nisi possideat per.l. primam.ff.vti possidetis)iactare tempus & expensas.contra. l. cum de indebito. C.de probation. Similiter in rei vēdic. non igitur aspere voluit vt per vnius electionem altera tollatur sed in terminis. d.§.eligere. Cessat prefata ratio vt tu ipse vides igitur & dispositio.

159 ET quoniam visum est cumulationem in casibus dictarum regularum impediri. Necesse est inspicere an ipso iure an vero tunc demum impediatur cum ab aduersa parte oppositum fuisset,seu saltim a iudice inhibuisset.Bar.hic latius examinat. ꝙ in.l.edita,& concludit impedimentum ordinis cumulationi non obstare si ex aduerso non sit oppositum.c.cum dilectus.de ordiū cognit.notatur in.l. si mā cipium. el ꝓ. ff. de euict. ℂ Aduerto hoc procedere in terminis allegatarum legum.in quibus de preiudicio tantum agitur aduerse partis. nec mirum quia sicut expsse quis fauori suo renunciare potest,vulg.l.si quis in conscribendo. C.de pactis.Ita tacite.vulgata.l.qui patitur.ff.mandati. Argumento.l. cum qd ff.si certum petatur. ℂ Sed si ordo sit introductus ob euitandam cōtrarietatem vt supra proxima regula,iudex absque partis facto impediet cumulationem vt non ignoret quomodo per eum sñtia ferenda sit.ad ꝙ.l.prima.ff. de officio assess.allegata per Bar.hic,& melius declarat Bal.in Paduana num.83.dicens tūc libellum esse ineptum cum super eo nequeat pronūciari,cōdemnando vt loquitur.non dico absoluendo cum & ab inepto quis absoluatur. ℂ Ex qua eadē ratione infero ꝙ vbi Actor simpliciter petitorium & possessorium retinende proponat,non declarādo intuitu cuius possessionis agat,iudex ipse absq; partis facto Actorem declarare compellet. quo non declarante libellum reicere posset. ℂ Sed si iudex ipse cumulari permittat concludendum erit vt hic per Bart. ꝙ aut processus cōtraria non contineret. aut sic.ꝓ.casu poterit sñtia ferri vt ex ꝓcessu ipso contrarietas libellorum sublata remaneat argumento.l.ii.ff.quorum legat. ℂ Quod verū affirmo quia iii terminis istis non exprimitur id ꝙ in textu d.§.eligere. ℂ Item in istis terminis qñ vcz vtor interdicto vti possidetis &c.vl e,conuerso si vtar rei vendicatione,tunc si contrarietas in diuersis iudiciis seu instantiis (vt dicit Bar.)apparet atq; diuersis temporibus concludo exceptionem necessariam fore alias cumularetur.quā uis Bar.hoc sub dubio relaxasset.& moueor ꝙ non ipso iure altera sublata est

vt ratioñe assignans.sed si simul & eodē tempore non est materia hic. dicam infra.num. 144.ibi queritur &c. ¶ Redeundo ex ratione.d.l.si quis in cōscribendo.infertur ꝙ vbi actiones sic se haberēt ꝙ sñtia lata super vna posset exceptionē rei iudicate super altera parere, cumulatio non admittetur si Reus conuentus exciperet.& hoc mō prima regula procedat alias non procedit vt hic per Bar. ¶ Et per eandem ipsam rationem idem esse dicas vbi sententia lata super vna & exequutione facta contingat per id in altera liberatio, vt se habet quarta regula cumulationis impeditiua.sic Bar.in.d.l. edita.Subdens idem esse vbi cumulatio impeditur rõne maioritatis.quia in omnibus his casibus leges loquẽtes se semp referunt ad exceptionē. ¶ Sed purpur. cōtra quartam,quia.l.prima.ff.si famil. furtum.expressa ē verbis importãtibus ipso iure,ibi aliorum nomine substinetur actio. argumēto.glose in.l.in criminali.ff.de iurisd.om.iudic.nam si sibi nō competit actio,a,iudice (vt dicit) repelletur.¶ Respondeo in.d.l. prima.poni tantum vnicam actionē que ipsa eadem est que substinetur quo ad alios seruos. non igitur ad cumulationem (que pluriũ actionũ fit) ille textus cõueniret pro ut in ipsa regula declaraui. ¶ In quibus etiam aduerto dum dictum est rõne maioritatis,quia concluderem ꝙ vbi sit maioritas ratione criminalitatis, vel dignitatis,vł publice vtilitatis,de quibus sup, tunc & parte non opponēte iudex ex officio cumulationem impedire valeat.cũ nedum priuatũ interesse versetur (quod a,parte remitti possit per.d.l.si quis in conscribendo) sed immo publicum.vt patet in ipsarum trium maioritatum declarationibus,sed ĩ ceteris cõclusio Bartoli procedat. ¶ Sequitur casus vbi electione tollitur. Bar.vult vt a,principio cumulentur si oppositum non sit. quia cum ob aduerse partis contumaciã concursus admittatur.l.prima.§.que autē. ff.quorum legat.Multo magis dicendũ sit admitti ex consensu qui ꝑsumitur ex taciturnitate.argumẽto not. in.l.fin.C. de annali except. ¶ Sed obstat quia hic taciturnitas non infert consensum cum sciat a,lege cumulationē esse prohibitã. d.§.eligere.Induco quod,in simili dr̃ de die qui iterpellat pro homine.l.magnã. C.de cōtrah.& committ.stipulat. ¶ Itē obstat quia cum ambo simul proponantur. ¶ Prior in ordine tantum proposita censetur. argumēto.not. per Bar.in. l.ii.ff.de vulg.& pupill.Ergo vna.consequenter altera sublata est:quomodo igitur cumulabit attēto ꝙ nemo sine actione experitur. vulgat.l. videamus.ff. de negoc.gestis.¶ Vnde respondeamus ad d.§.quia autem. ꝙ non simpliciter cumulet,sed cum protestatione ꝙ ex vna tantum consequi velit,vt patet in sequẽtibus.Alias dicendo non esset bona similitudo de qua ibi.in verbo sicut &c. iuxta.l.si me in vacuam.ff.de acquiren.possess.¶ Ad doctr.Bartoli in.l.quidã consulebat.in versic. sed quid si simul. ff. de re iudic.dic illas exceptiones non ad inuicem,ita se habere vt vnius electione altera tollatur vt hic. ¶ Finaliter concludamus ꝙ sine protestatione nullatenus cumulentur etiam parte tacente quinimmo (vt puto) & volente,nam persistendo eodem tempore in vtraque vcz facti probatione,ac improbatione,nil aliud puto esse ꝗ quandam fatuitatem de qua Bal.in.l.incerti.C.de interd.col.2. quã non ideo minus ex parte rei conuenti in eo cōsentientis quã actoris esse dicemus. ¶ Aut cumulate sunt cum protestatione,tunc parte tacente cumulatio procedat.Et sic loquatur Bartolus. ¶ Reo vero non tacente sed opponente non procedat cum a,lege data forma reperiatur vt Actor eligere debeat. & verbum ē necessitatis.vt notatur in.l.nō quicquid.ff. de iudic.que forma non ita reperitur in terminis.d.§.quia autem.attento ꝙ incertitudo prouenit ex parte cõuenti nō mirum si & inuito conuento tali mō cumulat, secus hic. & ita Bartoli argumentum

tum cessat. ¶ Obstat adhuc oppositio quam fecimus primam. Responde ꝙ taciturnitas immo infert consensum cum & si sciat esse prohibitã a lege &c. tamẽ etiam scit ad priuatum Rei fauorẽ prohibitam fuisse. cui si iudicialiter obuiari patiatur sibi p̃iudicat. vulg. l. cũ ostendimus. ff. de fideiuss. tutorum cum simil.

160 QVeritur modo in casibus quibus ad impediendã cumulationẽ, necessariũ sit opponere, an omni tempore opponi valeat. Bal. in Paduana. col. 16. versic. 2. queritur. ꝙ nõ. Sed ꝙ duntaxat ante litis contestationẽ factam in actione cumulata, secus post. cum hec exceptio sit dilatoria ğ &c. l. penul. ff. de except. hoc idem Alex. in consil. 78. in. p̃. volum. in causa & lite. sed post contestationem super actione prima opponi põt vt ex p̃dictis. ¶ Non autem post conclusionem in causa in ipsa prima. c. cum dilectus. de fide instrum. & hec est vna restrictio ad conclusionẽ supra factam vcz ꝙ necessarium sit opponere, nisi eẽt peremptoria nedum cumulationis sed etiam actionis quia tunc vsq; ad sñiam opponi posset vt per Bal. num. 81. ¶ Alia restrictio est vt cumulatio impediatur ratione contrarietatis, nam & parte non opponẽte cumulatio impeditur. Bar. hic. in. 7. combinat. & l. edita. Paul. de Castro. in consil. 40. in lib. p̃. nã vt dicit Bal. in d. l. edita. num. 85. nihil petit qui contraria petit vñ iudex ex officio libellum reicit vt ineptum cum super eo nequeat pronũciari. quod nemine discrepãte in cumulatione successiue procedit. ¶ Sed dubitatur. in simultanea vt si in eodem libello plures actiones contrarie simul proponantur. ¶ Et tunc dicendũ est ꝙ aut ambas prosequi velit & in nulla audiri meretur. Ita Bar. Bal. Paul. & Communiter. argumẽto regule. vbi repugnantia. in lib. 6. itẽ ex ratione quia se ipsum Actor exclusit, l. ii. §. sed si. ff. quãdo appell. sit. l. ii. §. sed si. ff. de re iud. vñ quia libellus est nullus cõcludunt vt ab obseruatiõe iudicii absolutio sequatur. per ea que Bar. & doct. in. l. Ticia. ff. de accusat. & corroborat Aretinus in. l. edita, l vltima col. ¶ Aut vnam tantum prosequatur tũc Bar. vult valere processum atq; sñiam sup eo latam. Bal. hoc specifice non tetigit. Sed in distincte loquutus est. ¶ Aretinus sequitur Bartolum quia Iudex patiendo sup vno tantum contestari litem, tacite dilatoriam exceptionem reicit que Reo cõuento quesita erat ex eo quia actor contraria prosequens vel allegans se ipsum excluserat vt dictum est. Nam (vt dicit) omnis exceptio peremptoria que ex cõfessiõe partis notoria fit efficitur dilatoria vt notat Innoc. in. c. fin. de libell. oblat. Cum Actor de euidenti calumnia conuincatur. sed si Iudex patiatur cõtestari litem tacite reicit vt supra igr̃ &c. ¶ Aduerto ꝙ hoc non a Iudice sed potius ab ipso conuẽto procedit qui super vno tãtum contrariorum litem contestatur. Ex hoc enim videtur ipse remittere ius opponẽdi & consẽtire reductioni seu emẽdationi ipsius libelli fiẽde p Actorem ¶ Nam quãuis Actor a principio duas contrarias proposuerit actiones tñ (patiẽdo per conuẽtum rñderi duntaxat su p vna) dicẽdus ẽ tacite libellum ad vnã reduxisse itaq; emẽdasse. sumitur hoc ex tacito iudiciali consẽsu qui expsso equiperatur. vulg. l. de Etate. ff. de interrog. action. l. cum oñdimus. ff. de fideiuss. tutorum. ¶ Vñ infero ꝙ si conuẽtus nollet cõtestari litẽ, Iudex vero vellet & pronunciaret haberi pro contestata, Itaque tacite reiiceret &c. vt per Aretinum. cõuẽtus ipse posset appellare. ¶ Item dico ꝙ vbi lis vti supra cõtestata fuisset si Iudex Reum conuẽtum ipsum absolueret ab obseruatione Iudicii occasione libelli contraria continẽtis consequẽter nulli vt supra. posset Actor appellare attẽto ꝙ libellus fuit tacite emendatus vt dictũ est, ac Iudex in eo litem cõtestari passus ẽ. ¶ Idẽ nõ si esset passus neq; pati velit vtiq; partium quelibet appellare posset.

facit. l. pretor ait in .§. ff. de noui operis nunciat. ¶ Secus vbi conuentus non super vno tantum sed super quolibet cōtrariorum eiusdem libelli litem contestaretur. tunc. n. vbiq; contrariorū rō viget atq; ipsa regula. vbi repugnātia. procedit. neq; partium consensus efficax erit quominus iudex vtrūq; repellat attēto ꝙ super eo libello sententia ferri nequeat. vt dixit Bal. in Paduana. 83.

161 Redeundo dum diximus ꝙ necessarium est opponere dic per Bal. & docere de litis pendētia per. l. gñaliter. ff. de except. & dic per eundem nisi iudici constet actionē quam cumulare velit eidem non competere quia tunc ex officio supplet. ¶ Sed vr̄ Baldus sibi ipsi contrarius dum ad. nu. 82. vult vt in actionibus que electione tolluntur libellus procedat si non excipiatur. itaq; iudici constat ꝙ per electionem vnius altera sublata est, & tñ non supplet. cōcorda ꝙ Bal. tunc loquitur cum simultanee cumularentur sed prius dixerat successiue. diuersitatis rationem darem quia simultanea sanari posset contestando litē duntaxat super vna vt supra dictum est in hac eadem questione. ¶ Neq; obstat regula. vbi repugnantia in 6. vnde fortius hic ꝗ in supradicto casu cumulatio procedit. pro hac rōne do. l. sed et si possessori. §. Item si in iurauero. ff. de iur iurā. vbi ꝙ libellus in q̄tū pt̄ sustineri d3.

162 Secundo queritur vtrum vbi admittitur cumulatio dicatur vnus & idem libellus eademq; instātia Bar. ꝙ sic. si tñ actiones ipse differant numero tātum vt quia ex eadem causa competant ad idem. secus si etiam in specie differrent vt quia competent ex diuersis causis. ita ipse. in. l. edi[illegible] & 4. [illegible] gñe cumulationis. ¶ Alex. ta. in [illegible] [illegible] doct. volunt idem esse & & comm[illegible] [illegible] quāuis Bar. velit ꝙ si in specie di[illegible] [illegible] & si possint cu quando specie d[illegible] [illegible] libello. ¶ Vti mulari non tñ in eo[illegible]

litas huius disputationis est vt sciatur an stāte statuto ꝙ pro quolibet libello (vt loquitur Bar. & Bal.) soluatur tot pecunia in communi, Vel (vt loquitur Aretinus ibidem post Bar. in. l. libellorum. §. sed et aliud. ff. de accusat.) ꝙ si q̄s ab accusatione desistat soluat decem in communi an semel vel pluries in communi pecunia soluenda sit. ¶ Item disputationis casus est vbi simultanee cumularetur vt quia plures actiones simul proponantur. Secus si successiue quia tunc cum super secundo loco proposita lis iterum debeat contestari. nulli dubium erit libellos esse duos & iudicia diuersa, Ita Paul. de castro. in. l. edita. ¶ In quo purpur. concludit ꝙ si in prima actione proposita non fuerit lis contestata pro alia cumulāda nouus libellus exigatur, Quia non venit ad primā. actionem per viam aditionis nam sic esset emendatio. Vñ due libelli erunt quia due sunt cōclusiones quāquā vnum iudicium esse dicendum sit, quia super vtroq; vna litis cōtestatio sufficit. Vult igi ꝙ I terminis Pauli de Castro omnia sint diuersa, In terminis vero suis libelli tantum. Quod vltimum de plano procedere dicemus si capimus libellum pro charta, nam tunc & in simultanea cumulatione duo erunt secundum omnes vbi due esset cōclusiones. ¶ Sed si caperemus libellum pro iure quod I eo deducatur vt loquitur Aretinus in. d. l. edita. in penul. colū. tot sunt libelli quot actiones Argumento. l. sciue ue debemus. de verborum oblig. quod verum esse puto & si vnica sit conclusio ad quod facit id quod infra per Baldum ¶ Si vero capiemus libellum pro quadā solēni forma deducēdi ius in iudicio tunc Aretinus declarādo Bartolum dicit ꝙ aut medium concludendi in diuersis actionibus, idest cā est eiusdē generis. ¶ Aut diuersi. ¶ Primo casu puta si ago contra te pluribus actionibus depositi vel si pluribus commodati. de quo in. l. in commodato. §. si duabus. ff. com modati. Est vnus libellus si in oibus semel

mel concludatur vt declarat Bart. in. l. cum rōnibus. C. qui accusare non possunt. ¶ Secundo casu diuersus est libellus. & diuersa instantia. sic intelligit iura Bartoli vez. l. heredes. §. p̄. ff. famil. Herciscum. & l. nō est nouum. ff. de action. empt. ¶ Hanc distinctionem Aretinus cepit a Baldo & p̄termisit id quod dicit Baldus vez vltimum Caput distinctionis procedere vbi non sunt iura connexa. Secus in connexis. l. singulis. ff. de except. Argumento. l. patris & filii. de vulgari. & pupill. & l. qui prior. ff. de iudic. cū simil. ¶ Itē procedere licet simul & in eadē charta plures & differentes in specie ponantur. nam nō ideo minus sit q̄n quodlibet de per se decernatur. ¶ Concluditur igi ex p̄dictis attento q̄ verbū. accusatio. proprie sumptū significat formam qua ius accusandi deducitur in iudicium vt dicit Aretinus. Ideo si plura crimina eiusdem gn̄is sint etiam q̄ intentur contra diuersos vna sit accusatio l. hos accusare. vbi Bar. ff. de accusat. cōsequenter vna soluetur pena. Secus si diuersi gn̄is quicquid indistincte sit loquutus Bar. in d. §. sed si alio. ¶ Nam vt dicit Salyc. in. l. si quis homicidii. C. de accusat. quāuis pene sint moliende. per. l. si de interp̄tatione. ff. de penis per quod arguit contra conclusionem hanc tamē Argumētum tollitur cum in dubio a vocabuli proprietate non sit recedendum. vt supra nisi ex consuetudine loquendi tolleretur de quo Butricarius per Bart. vbi supra recitatus, hoc est vt quia probaretur q̄ ex consuetudine illo nec alio mō verbi accusatio. Interp̄tatio sit. sic Salyc. quod nota dum facis positiones

163 IVuxta hec dubitari contingit quid si quis plures de diuersis criminibus simul ab eisdem commissis accusare velit an in eodem libello id explicare queat. ¶ Vel pone q̄ vnum tātum de diuersis criminibus successiuē accusare intēdat an omnia in eodem libello ponere teneatur, loquimur vbi nullo modo crimina se tangant & ex diuersis causis seu factis ortum habuissent. Secus si ex eodem facto nam tūc de ambobus eodem tempore quis non accusatur vt est casus in. l. qui de crimine. ff. de accusat. ¶ Redeundo glo. in. l. libellorū. in §. sed si aliud. de hoc dubitauit. Breuiter sequamur nos Butricarium declaratum a Salyc. in. d. l. si quis homicidii & eundē Salycetum. ¶ Qui relatis opinionibus, Ita concludit q̄ aut plura iura eidē competētia possunt reduci ad vnam agēdi formulam in qua vtriusq; effectus includatur. ¶ Aut non. Primo casum cum queritur an in eodem libello possint &c. vt supra. Dicēdum ē q̄ sic per. l. heredes. §. de pluribus. ff. famil. Hercis. cū. l. p̄tor. §. si mihi plures. ff. de iniuriis, immo q̄ instante aduersa parte compellatur si de omnibus ipsa aduersa pars experiri velit. de. l. p̄tor. & l. nō est nouū. in versic. q̄ si primū. ff. de action. empt. & hoc ex ratione ne litium dispēdia duplicentur. argumento. c. dispēdia de rescript. in 6. secus si non de omnibus, vt C. vt nemo inuitus &c. ¶ Secundo casu principali concluditur q̄ Actor siue accusator in diuersis libellis illa plura ponere possit. vt in. d. l. libellorum. §. q̄ si libelli, & probatur vt dicunt in. d. l. qui de crimine. a, contrario si nisi neq; compelli pōt vt in eodem libello ea poneret cum lege non caueatur. si tū sponte velit in eodem &c. vtiq; non est prohibendus vt dicit Salyc. Immo q̄ de hoc sit casus. in. d. l. si quis homicii. iuncta glosa. etiam si crimina ipsa diuersa lege punirentur quicquid Bartolus.

164 TErtio querendum ē post glo. & Bar. in. d. l. edita an sup actione cumulata de calūnia debeat iurari Bartolus relatis opinionibus Azonis & Hugonis ad inuicē aduersantium concludit q̄ vbi nō variatur instantia sed est vna & eadem necesse non esse q̄ iterum iuretur cum primum iuramētum sit vniuersale ad quolibet emergens

vt in auc. in ista. C. de iuram.calum. ¶ Secus vbi ex cumulatione noua instātia fiat de quo supra.vt quia in specie actiones differrent, nam iterum iurabitur & procedat quod ibidem illa glosa. Indistincte volens esse iurandum quam communiter sequuntur. ¶ Sed contra Bartolum ꝙ immo communis opinio indistincte procedat purpuratus hic mouetur, ꝙ habemus iuramentum regulariter deferri post litis contestatione Bar. in.l.2.C.de iur.calum.per. l. primam. ibidē Decius & in.c.prudētiā in.§.sexta.de officio delegat, in tertia colum. ꝗs uis in aliquo casu & añ contestationem deferri contingat, vñ p̄supposito iuramēto delato in actione prima. p̄supponēda est litis contestatio facta. sed quia post litem contestatam impossibile est taliter cumulari ꝙ cumulata in eadem instātia prima claudatur, ergo nunquā daretur casus in quo iuramentum actionis prime sufficeret in actiōn secunda. 165

¶ Secundo dicit ꝙ Bartolus loquitur per verbum emergit.sed cumulata non emergit immo eque principaliter venit vt in diffinitiōn cumulationis dictum ē per Bal.in.l.non ignorat.C.qui accusare non possunt. V n Paul.& Alex.in.d.l. edita.in añpenul.col.volunt vt licet vna instātia videatur, plures tñ questiones eē cēsentur.iccirco concludit indistincte sicut supra.nam sicut (vbi plures actiones specie differentes in diuersa instantia añ tñ aliquam contestationem cumularentur) vna pro omnibus litis cōtestatio. 166 fac est, ita vt sufficiat vnum calumnie iuramentum. ¶ Neq; sequatur argumētum Bartoli volentis, diuersitatem specierum operari diuersiatem instantiaꝝ, nam fideiussor semper verbis obligatur non sic principalis.itaq; actionum diuerse species sunt & nihilominus fideiussor qui beneficio excussionis renunciauit in eadem instantia cum principali conueniri pōt.l.3.§.fin.vbi Paul.ff. de duob' re's & per Riminal.in.d.l.edita.in 5. cumulationum gñe. ¶ Considera ꝙ Bart. in p̄.mēbro dicit quandoq; &c.ergo in hoc non vt plurimum contingit sentire voluit. tunc.n.assentirem cum purpurato, sed casum in quo añ contestationem cumularetur, consequēter dum dicit nō opus esse iurari super actione cumulata, sit intelligēdus in casu quo calumnie iuramētum añ contestationem super prima deferatur, de quo Bar.in.d.l.2. alias recordor vidisse statutum vt in editione actionis iuretur añquā cōtestatio sequatur. ¶ Circa verbum emergens dic ꝙ in verbis suis non ita ponderandum est sicut se hñt verba legis. sed potius prout postea inciderit iuxta illud. ꝗ de nouo emergunt &c.ad. l. de etate. ff. de interrogat.action. Hec vbi presupponimus vnam instantiam sed si duas indistincte contra Bartolum tenerem.

Quarto post calumnie iuramentum dantur inducie vñ queritur an noue inducie concedende sint in actiōn cumulata Bart. vbi supra ꝙ sic nisi ex prima ipsius conuenti deliberatione potuisset & de actione que postea cumulatur eē instructus. Aduerto ꝙ loquitur de induciis deliberatoriis. De aliis puta que dantur ad opponēdū cōtra cumulationē dic ex mēte Baldi in Papuana col. 21, indistincte dari, quicquid sit in arbitrio iudicantis erit vt per Bald. in. l. 2. de dilat.

Quinto vtrum super eo tantum quod primo loco fuerat petitum sñtia ferri possit vbi & alia cumulata fuisset glo.in.d.l.edita.& Bar. ꝙ sic.p.l.de qua re.ff.de iudic. purpur. dicit Bartolum non cepisse glosam volentem in prima tantum fuisse adhibitā cognitionem. ¶ Contra puto & considera sua verba vt breuior sim omittam. sed nihilominus sequere purpuratum in cōclusione.ꝙ aut sumus in casu quo dūtaxat super prima actiōn cognitum fuisset p̄supposito per glosam, tūc si vna est instātia super vtraq; actione diffiniendū est.

est etiam si ad inuicē sic se haberēt ꝙ lata sñtia super vna nō pareret super alia rei iudicate exceptionē. & rō ē quia plures diffinitiue super eadem instantia ferri nequeunt. l. iudex posteaq̄. ff. de re iudic. c. ꝑ. de mutuis petit. ¶ Si vero plures instantie essent tunc que actio ꝑ sit liquidata prius terminari debebit etiam si sñtia lata super vna, sit super alia exceptionē dictam paritura. quicquid glo. & Bar. senserint in. d. l. edita. Nam ipsi dicēti sñtiam differri debere donec super secūda actiō̄ Cognitum fuerit, imputandū est cur fuerit passus cumulari nec opposuerit. vñ vult vt acta istius prime sītētie ad effectum excipiēdi de re iudicata contra secundam actionē non discussā produci possint. iuxta. l. gñalr̄. ff. de except. ¶ Aut sumus in themate Bartoli vcz vbi super vtraq; cognitum fuisset & tunc super vtraq; pronunciari debebit vt per Bar. quod verum purpur. Putat etiam si vna sñtia exceptionē illā paritura fuisset. per rōnem. l. de qua re. ff. de iudic. quicquid Bar. in. d. l. edita. ¶ Hoc absq; dubio verum est vbi vtraq; sit absolutoria vel condēnatoria. ¶ Si vero vna condēnatoria & altera absolutoria tunc conclusio procederet, si pro Reo conuēto procederetur in cōfessoria, vt si absolueretur a, petitis per Actorem iuxta. l. fundum. ff. de except. Et condēnaretur tamē ad fundum. ¶ Sed si damus casum e, conuerso conclusio non procederet, non enim sup vtraque pronunciasi posset obstante regula. l singulis. ff. de except. sed tunc tutius erit in preiudiciali debere pronunciari.

157 REtēto themate dicto quando sup vtraq; actione pronunciādum est, an si super vna duntaxat pronuncietur sñtia sit nulla. vel si nō sit an altera sopita remaneat, Bart. in. l. edita vult non esse sñtiam nullam. l. nō iccirco. ff. de iudic. cum simil. nec altera sopitur vt hic purpur. etiā si numero tantum differrent per doctrinam Bartoli in l. cum. quis. ff. de solut. & quāuis hoc difficile esse dicatur cum per diffinitiuā videatur officiū iudicis expirasse, argumento. l. 4. ff. depos. nihilominus quia tot libelli cēsentur quot actiones totidemq; instātie vt supradictū ē, igitur cōcludēdū ē vt vna finita nec altera sopita remaneat argu. l. fin. C. de calū. l. Papinian. exul. ff. de minoribus. & textus nr̄i vulgariumq;,

158 SExto querēdum est vtrum plures persone in eodem libello cumulari possint. dic per Bald. in. ciuilibus, & in criminalibus tam de personis actorum q̄ reorum quam etiam iudicum vt in Paduana num. 92. super quo nihil aliud ponam ne terminos istius nostri ꝯ tractantis tantum de cumulatione actionum eggredi videar.

159 VLtimo nedū cōmode sed et necesse esse puto vt (cum in prepositis materiis non pauca iudiciarie cognitionis ordinem concernentia discusserimus, hoc est duarum pluriumve actionumin iudicio propositarum in qua prius posteriusue diffiniri vel cognosci oporteat) Materiam quoque ipsam de ordine cognitionum nedum distinctim repilogemus, sed supra sparsim positā in vnum reducamus. Itaq; & quartum hunc tractatū ex tribus precedentibus tractatibus colligemus.

¶ Dicendum est igitur premittendo ꝙ vbi non est cumulatio actionum (large loquor prout officium iudicis nec non
170 & exceptio actionis vocabulo comprehendūtur. iuxta. l. actionis verbo. de verborum signif. & ꝯ ꝑ. instit. de except.) ibi ordo cognitionis est disputandus. ¶ Si enim cumularentur cōcursum inter se haberent vnde non esset dare prius atq; posterius, super quo uis ordinis fundata est: doct. in. l. moribus. ff. de uulgari & pupill. ¶ Item ubi tantum unica

competit ibi de ordine non ē disceptandum. Cum super vna tantum plures cognitiones eodem tempore nō adhibeantur vt traditur in.l. vbi ceptum.ff. de iudic. ¶ 2. Facit ꝙ dicit Bar.in.l.edita nu, 8. ꝙ vbi non est nisi vna non cadit electio. ita dicemus hic.

27 ET concludamus ꝙ vbi plures competant actiones large vt supra vel eidem puta actori cōpeterent, vel vtriq; vicissim litigantium, que simul vel ad inuicem se non compatiātur ibidem de cognitionis ordine discutiendum est. earum vcz que in cognitionē pferatur. ¶ Vnde aut actiones plures seu plura remedia ab eodem prodosita fuerint. ¶ Aut altero vtriusq; vicissim. ¶ In p.capite aut earundem altera tantum sit possessoria. ¶ Aut quelibet petitoria. ¶ Aut possessorie omnes. ¶ Si altera tā tum &c. tunc aut est recuperāde. ¶ Aut retinende. ¶ Aut adipiscende prout in cā possessionis & proprietatis diximus. ¶ Si recupāde ordo cognitionis est vt tam super petitorio q̄ super possessorio procedatur vt dixeram distinguendo tñ vt ad num. 72. Et in fallen. 57. ¶ Si retinēde tunc aut intuitu eiusdemmet possessionis ābo proponātur. ¶ Aut diuerse. si eiusdem tūc videtur vt cognitio prius super possessorio fiat vt ex eiusdē cognitionis fine sciatur an super petitorio cognoscendum sit.l. ordinarii.C. de rei l.incerti.C.de interdic. contrarium dicas quia hic ab eodem proponūtur qui vt sibi ipsi contrarius est repellendus vt in vulg.ibi a, diuersis. Repellendus iuq̄ sed secus in habentibus causam proprietatis admixtam. & in iuribus corporalibus & similibus vt ibidem num. 83.84. vsq; ad nu. 92. ¶ Si vero ageretur respectu diuerse possessionis in vtroq; eodem tempore cognosci debebit vt in ·§· nro. sic cōmuniter intellecto. vt diximus nu. 81.82. vbi etiam plene quid attendendū sit vbi dubitaretur an respectu eiusdem sive diuerse possessionis iudicia mota fuissent. ¶ Aut & tertio possessoria ꝓposita eēnt adipiscende tunc ordo illud erit vt prius super petitorio cognoscantur, quod qñ procedat visum est. num. 98.

SEcundo principali Articulo idest quādo actiones oēs super proprietate seu personales ab eodem proponantur est dicendum ꝙ (quia regulariter cumulātur vt supra diximus in tractatu de cumulatione actionū nu. 118.120.121.) ideo eodē tēpore super vtraq; cognoscetur. ne alias dicendo fateri cogamur cumulationē vano introductam esse seu irrationabilem. ¶ Sed quoniam conclusio regularis hec plures fallentiis patitur vt latius videre ē regulis quas supra posuimus cumulationum impeditiuis, ideo iudicantem animaduertere oportebit an actiones plures ab eodē proposite tales essent ꝙ sui natura vnius electione altera tollatur. ¶ Aut non. Primo casu sup ꝑ loco proposita cognoscetur nec alteram cumulari patiatur vt supra num. 142. vbi plene. & si eodem tempore proponerentur proponentem coget ad eligēdum. vt. d. ·§· eligere. dixi, num, eodem. in versic. si vero &c. Quo facto super electa cognitio fiet. Nec amplius altera moueri poterit. ¶ Secundo casu quando non tollūtur electione tunc SECVNDA DISTCTIO ERIT ꝙ aut ad inuicem ita se habeant ꝙ inter se contrarietur & tunc distinguendum est ꝙ aut origine, aut exercitio tantum contraria sint vt dixeram. num. 146. ¶ Secundo casu idest ubi non contrariantur tunc TERTIO LOCO DISTINGVE ꝙ aut vna propositarum actionum est maior altera. ¶ Aut nō. Si maior super ea dūtaxat cognoscetur ut diximus. num 148. in 5. regula cumulationum impeditiua nisi maior incidenter proponetur ut ibidem in fine. & quando dicatur maior uide ibidem cum sequentibus numeris usq; ad 154. exclusiue. ¶ Qua actione maiore discussa, minor inchoari posset

possset nisi maior ipsa per modum exce-
ptionis proposita fuisset quia tunc si in
fauorem ipsius excipientis diffinitum es-
set non amplius super altera cognosce-
tur. de quo visum est. num. 133. ¶ Si ea
rũ altera non sit maior tunc & QVAR
TO DISTINGVEMVS ꝙ aut secun-
dum iuris ordinem altera precedere de-
bet. ¶ Aut non. Primo casu cognosci
oportebit super ꝑ loco ordinata vt vi-
sum est ad sextam regulam impeditiuam
num. 151. ¶ Sed si nullus a, iure ordo ē
introductus tunc faciam duo membra.
idest aut vtraq; principaliter inchoata
est. ¶ Aut altera proposita incidenter.
¶ Primo membro subdistinguendum
est ꝙ aut vtraq; actio est ciuilis. ¶ Aut
vtraq; criminalis. ¶ Aut altera tantum
criminalis. ꝑ casu in vtraq; cumulatarũ
cognitio iudicis erit vt diximus in gene-
ribus cumulationum. nume. 135. 136.
137. 138. 139. 140. non obstante ꝙ p
aduersarium proponentis seu Reum cõ-
uentum instetur vt super vna duntaxat
cognitio fiat. ¶ Hoc vltimũ dico quia
in ꝑfatis. secũda, tertia, & quarta distin-
ctionibus ita demũ cognitio sup vtraq;
impeditur, si conuentus protestatus sit
scz ne cumuletur. ¶ Alias eo non pro-
testante neq; id declarante non attenta
contrarietate Minus imparitate sup om
nibus eodem tempore iudicis cognitio
erit. vt ad. num. 143. & 144. in versicul.
queritur modo &c. ¶ Nisi talis ea sit cõ
trarietas ī libello ꝙ sup ea minime sñtia
formari posset vt quia minus per acta se
quentia fuerit sublata vt diximus num.
160. per Bal. in Paduana. num. 83. ¶ Et
nisi actiones ipse plures non simpliciter
sed sub conditione a, principio cumulate
fuissent nam tunc non simul eodem tem
pore &c. Quod vltimum esse verum di-
cas non tamen in omnibus casibus pre-
dictis vt declaraui ad num. 146. in fine
tertie regule impeditiue cumulationis.
¶ Secundo casu quando vtraq; sit crimi
nalis tunc eodem tempore in cognitio-
ne concurrent vt supra ad num. 126. in
versic. quam nostram &c. & num. 127.
ibi quarto &c. ¶ Tertio casu quando
altera tantum sit criminalis simili modo
in vtraq; cognoscetur. vt ad num. 129.
130. in versic. septimo ex eadem &c. in
fine. ¶ Sequitur secundum membrum
vcz quando vna principaliter altera ve-
ro incidenter proposita esset non, dissi-
mili modo concludamus super utraque
(cum ab eodem proposita sint) cogno-
scendum esse attento ꝙ omnis regula
impeditiua cessat, maxime illa preiudicii
de qua in. l. prima. C. qui accusare non
possunt. & in. c. tuam. de ordine cognit.
¶ Tertius principalis articulus nunc
sequitur videlicet quando oẽs sunt pos-
sessorie proposite ab eodem, tunc dic ꝙ
si non obstat impedimentum contrarie
tatis ut quia proponens non sit sibi ipsi
contrarius cumularentur quia tamen
hoc uix contingere posset cum semper
pene obstare uideatur ut diclarat Bal. in
l. incerti. C. de interdic. num. 25. ideo cõ
cludamus regulariter sup utraq; cogno
sci non posse sed immo actorem esse re-
pellendum ut notat ubi supra Bald.

CAput secundum principale
huius materie sequitur hoc
est ubi a, pluribus ad inuicē
aduersantibus actiones plu
res seu remedia plura moue
antur. Super quo illa ēt distinctio est at-
tendēda ꝙ aut sunt plures ciuiles. ¶ Aut
criminales. ꝑ casu ꝙ aut earum altera ē
possessoria. ¶ Aut utraque petitoria.
¶ Aut & tertio ꝗlibet possessoria. ¶ In
ꝑ membro considerandum est ꝙ aut il-
la possessoria est recuperande. ¶ Aut re
tinende. ¶ Aut adipiscende. ¶ Primo
casu quando recuperande tunc aut est
mota per modum exceptionis. ¶ Aut
per modum actionis ¶ ꝑ per modũ ex-
ceptionis & aliud considerari oportet
ꝙ aut exceptio sit proposita ante litem
cõtestatam in petitorio. ¶ Aut post. in
ꝑ articulo qñ ante litem &c. Dic ut di-
xeram ad regulam spoliatus añ omnia
sup prima, & secũda fallentiis. ¶ Hec. n.

exceptio nō est perēptoria vnde nō post cōtestationem &c. iuxta titulum. Instit. de except neq; proprie dilatoria intētio nis actoris itaq; minus dicetur regulariter contra intentionem de quo nunc diximus, sed potius priuilegiata vt l. d. fallen. prima & secūda. & qnta. num. 131. ℂ Quod priuilegiū perditur per cōuentiēt tacitū cōsensum vulg. l. si quis in cōscribendo. C. de pactis & posuimus late. ad num. 77. per totum. & prius in fallentiis. prefatis. ℂ Prosequamur hoc recuperāde aut possessorium per modum actionis. tunc super eo prius cognitio fiet q̄a spoliatus ante omnia &c. vt ad nu. 64. 65. si tñ añ contestatiouem facta in petitorio propositū fuisset. ℂ Sed si post contestationē tūc dic vt in 14. & 15. fallentiis. vbi etiam. de bñficialibus. ℂ Itē quod dixi prius super possesso. io tali cognoscendum esse procedit etiam ꝙ questio proprietatis ab aduersario per viam exceptiōis mota fuisset vt sup̄ suo loco. & in fallen. prima. & secūda. ℂ Hoc dixi quia regulariter super exceptione prius cognoscendum est. vt in princ. instit. de exception. dū exceptio diffinitur. ad ꝙ c. tuam. cū aliis positis ad num. 118. iuncto q̄a dñium regul'r ad se trahit possessionem vulgata. l. bonafides. C. depositi. & ꝙ super ipsa possessionis reintegrāde cā prius cognoscatur exempla pene tot erūt quot posuimus ampliationes ad regulā spoliatus añ oīa. ℂ Nō tñ hoc procedere videtur vbi petitorū super diuersa re q̄ super qua petitorio agr, lis contestata fuisset de quo tñ dic vt ī fallē. 60. ℂ Sed si possessorium sit retinēde dicendū esset vt posuimus in sui materia inchoādo a, num. 81. & prosequendo vsq; ad num. 96. ℂ Si vero possessorium eēt adipiscende, dicemus vt sup̄ in sui materia. ad. nu. 97. ℂ Secūdo casu idest qñ vtraque petitoria est que ab vtraq; parte proposita esset, & dicēdum est prout declarauimus num. 131. in versic. octauo &c. ibi p̄. casu &c. cū sequentibus. ℂ Tertio casu qñ vtraq; est possessoria tūc aut vtraq; reintegrāde hincinde ꝓponatur. ℂ Aut vtraq; adipiscēde. ℂ Aut ab vno prius recuperāde sed ab aduersario post retinēde vel adipiscende. seu e, cōuerso. ℂ Aut ab vno prius retinende ab altero post adipiscende vel e, cōuerso. ℂ p̄ mēbro idest ī reintegrāde. ℂ Aut p modū actionis dicēdū ē vt posui. ad regul. spoliatus añ oīa in fallen. 59. & hr̄ in. c. fin. de ordiñ cognit. aut per modū exceptionis dicendum est vt in. d. fallen. ℂ Si ab vtraq; parte agatur retinēde nulli dubiū restat q̄n si eodē tēpore proponātur locus sit regule ꝙ q melius probabit &c. l. ab ea parte. ff. de probat. & interim sup vtraq; procedetur vt litigatorū paritas &c. l. fin. C. de fruct. & litium expensis cū simil. ℂ Si diuerso tēpore locus erit Regule. l. qui prior. ff. de reg. iur. nā & occupātis ē melior conditio. l. siue aūt. ff. vti poss. ℂ Non diuersimode dicendnm eē puto ī possessorio adipiscēde. ℂ Sed si ab vno recuperāde ab alio adipiscēde, vl' retinēde, certū est super solo recuperāde fore ꝓcedēdū. cū spoliatus Ant. oīa &c. nam si exceptio dominii recuperande non obstat vt in prima. & secūda fallentiis & mille locis visum est multo minus obstare possessionis exceptionem vel actionem concludendum est argumento. l. bonefidei. C. de depositi. ℂ Nisi actor recuperande siue excipiens sibimetidū preiudicauerit consentiendo super retinende &c. vt in d. prima fallen. ℂ Vltimo loco quando ab vno adipiscende ab altero retinende tunc nulla ratio subest cur super vtroq; non sit procedendū. ℂ Redeundo quando essent plures criminales hincinde mote principaliter vel incidenter me remitto ad supra posita. num. 31. in fine. ℂ Sū expeditus & equi dē me nō latet pro hoc vltimo tractatu potuisse ex tribus supioribus plura colligi, sed quoniam hic inq̄ distinguēdo magis pro lectoris commoditate quā discutiēdo (de quo supra) profiteor, studiose tu ipse cetera colligere ac supplere non dedignaberis. ℂ Ego hec pauca sup his

materiis dixisse cautius existimaui, non vt ignorem longe melius ea considerari declararique potuisse, sed vt quisque ceptum olim a me scribendi vsum temporum calamitate non aliqua ex ignauia diu intermissum fuisse facile arbitretur HONOR, LAVS, GLORIA, CHRISTO REDEMPTORI NOSTRO cuius eterne pietati meos porrigo labores Antonius de Mattheis.

FINIS.

INDEX MATERIARVM.

DE CAVSA POSSESS. ET PROPRIET. DE RESTITVTIONE SPOLIAT.

Si post

AMPLIATIONE.

plus

DE CAVSA POSSES. RECVPERAN. ET PROPRIET.

DE CAVSA POSS. RETINEN. ET PROPRIET.

B

retinēde ciuilis eā cū naturali quā in retinenda consequeretur esse restituturum. ¶ Sēsus ad.l.si de eo.in.§.fin.eodem,

94 CONVENTVS possessorio retinēde, an si agēdo petitoriū capiat, ī vtroq; procedatur. ¶ Quid si petat post litem contestatā in possessorio. ¶ Et qualis fuerit contestata.

95 ACTOR petitoriū cōuentus possessorium retinende mouēdo, an & qn̄ cōcursus admittendus sit.

96 SI Aduersantiū qsq; vtrūq; iudiciū capiat, an super vtroq; vel an tm̄mō possessorio procedatur. ¶ Quid in iuribus incorporalibus. ¶ Quid iu hn̄tibus eām ꝓprietatis admixtam. ¶ Et quomodo libellus de quo supra interpretetur.

DE CAVSA POSS. ADIPISCENDE ET PROPRIET.

97 POSSESSORIVM adipiscende cui competat quale sit vtile vel directū quotuplex pro qbus rebus & contra quos.

98 ADIPISCENDE possessoriū si ab eodem a, quo prius petitoriū inchoetur concursus, an fiat. ¶ Quid si vnius electione alter tolleretur. ¶ Quid si sit in causa conclusum. ¶ An rei vendicatio cū hereditatis petitione cōcurrat, & an hec vt excedentia & excessa se habeant.

99 ADIPISCENDE possessorio primo loco moto, et ī alio post libello (respectu eiusdem rei) petitorium capiatur, an vtriusq; concursus fiat.

100 QVID si ab eodē vtrūq; simul ꝓponātur

101 PETITORIO prius moto post ab aduersario possessorio adipiscende qualis cōcursus fiat si diuersis vel eodem respectu proposita fuissent. ¶ Et si eodem quid si ante vel post contestationē primi iudicij. ¶ Cognitio super mendatio hoc possessoriū interdictum an retardet.

102 ADIPISCENDE possessorio moto an (si post aduersarius petitoriū capiat) concursus admittatur. ¶ Quid si petitoriū excipiendo, vel agendo. ¶ Quid si diuerso respectu vel eodē, & an reconuentio fiat vbi vnū dūtaxat iudiciū sūmariū sit.

103 EODEM tempore si quis petitoriū & aduersarius adipiscende possessoriū capiat, an cōcurrere debeant. ¶ Et quid si aduersantium quisq; vtroque vtatur.

LECTVRE.

114 PRIMA Lectura dicta comprehendens eām possessionis & proprietatis, an in se vera sit.

115 SECVNDA Lectura. Si q nunc possessorium retinende capit petitorio iam cepto expresse renūciaret, an ex eo dn̄ium eius cōuento queratur, Ita vt si postea possessorium capere velit eodem conuenti dominio repellatur.

106 VBI Conuentus nō est professus se possidere nunquid, si nō rei vendicationi, sed liti tantū simpliciter renūciasset dn̄io renunciasse dicatur, ita vt super eo post audiri non mereatur.

107 RENVNciās instātie siue iudicio, an dn̄io seu rei vendicationi renunciasse dicatur.

108 RENūcians, an in expēsis condēnādus sit

109 LECtura hec secūda, an cōueniat huic legi vel saltim, an in se vera sit.

110 TERTIA Lectura, an agendo quis possessorio retinende videatur petitorio prius proposito renunciasse. ℭ An si qs sibi ipsi contrarius iudicialiter & ex intervallo fiat a, iudicio (attento ꝙ aduersarius negauerit super primo iudicio se possidere) nō repellatur. ℭ Quid si cōuentus positionem actoris in primo iudicio factā non negasset, & actor ipse dum primo vē dicabat profitebatur saltim tacite reū iniuste seu indebite possidere, an quia id tacite profitebatur si post retinende iudicio vti velit nō sit vt cōtrarius iudicādus & a, iudicio repellēdus. ℭ Et an casus hic ꝑ intellectu ad hunc textum assignari queat ℭ Verba. indebite & iniuste. posita in libello. quid operentur, & vbi.

111 CONFESSIO conuenti in possessorio fidem an faciat pro actore in petitorio.

112 SI REVS retinende conuentus negasset actorem possidere an deinde excipiēdo cōtra eundē volentē incipere petitorium, atque dicendo ꝙ dum in retinenda dixerat se possidere petitorio ipsi renunciauit, ad impediendum petitorium id inchoari audiendus sit. ℭ Quid si non negasset sed dissimulasset vel non respōdidisset. ℭ An & quando quis in positione negata fundare se non possit.

113 SCIENS per se possidere, an & qñ petitorio agens possessorio renūciare videatur. ℭ Et an & qñ conuentum actoris scientiam probare oporteat. ℭ Intellectus ad. §. nostrum. ℭ Ad. §. fin. instit. de ꝑpet. & tēporal. action. ℭ Ad. l. quotiens. ff. de solut. ℭ Ad. c. si quis ꝑsbyterorū. de rebus ecclesi. non alien. ℭ Ad. §. ei qui. Instit. de action. ℭ Ad. l. primam. §. interdictum hoc. ff. vti possid. ℭ Ad. c. examinata. de iudic.

114 QVARTA Lectura. petitorio pendente si actor possessionem nouiter acquisiuerit, an vti possidetis interdicto vti possit. ℭ An lectura huic textui adaptetur, et an in se vera sit. ℭ Sensus ad hūc textū.

115 QVINTA lectura, Agens rei vendicatione contra naturaliter tantūmō possidentem, an iudicio pendente pro ciuili sua retinenda vti possidetis interdicto vti non impediatur.

116 COMunis intellectus ad. §. nostrū. & quo tueatur. ℭ Sextus & septimus intellectus ad hunc §. tentari posset.

117 INTELLECTVS nouus ad. §. nostrum, autoris.

DE CVMVLATIONE ACTIONVM.

118 CVMVLANDArum actionum materiā cur hic magis q̄ in. l. edita C. de edēdo. examinari cōueniat. ℭ Quot modis petitorium & possessorium examine iudiciali concurrant.

119 DIFFINITIO Cumulationis seu descriptio. & quo ꝑns rubrica de cumulatione actionum intelligatur. ℭ Differentia quenam sit inter simultaneam & successiuā cumulationem. ℭ Sensus ad, l. si plures. §. fin. de pactis.

120 QVOTVplex cumulatio sit, seu que gña cumulationis eē dicātur. ℭ Qñ cumulari ꝑmittatur, & qñ nō ꝑmittatur, ℭ Queue impedimenta obstent, & ex qua parte ꝓuenire dicantur.

121 CVMVLATIO quare fuerit inuenta. ℭ Et an regulariter ꝑmissa eē dicatur.

Duas

DE ORDINE COGNITIONVM.

FINIS.

ERRORES EMENDATI CVM DESIGNATIONE locorum super.§.nihil. commune.

Dum recitatur textus.§.nostri. ante numerum primum. ibi radicauit. dic vendicauit.
Ad numero.18.versic.nam & si. post verbum.diuersi pone.idest.
Ad num.29.colum.5.in octauo versic.ibi sine.dic sint.
Ad num.34.colum.3.in sexto versic. post verbum dedit. pone. non differre.
Ad num.48.colum.3.proprie finem. post verba si vero non ipse. pone. sed.
Ad num.69.colum.2. post medium.ibi procedens. dic procedere.
Ad num.93.colum.2.prope finem. post verb.puto.pone.si.
Ad num.95.colum.4. post verba.minus etiam attento an prius petitorium. pone. diuersæ rei (secus eiusdem vt supra fallen.25.)

IN AMPLIATIONIBVS ET VSQVE IN FINEM OPERIS.

Ad num.4.colum.6.ibi,in.Die.hi.
Ad num.9.colum.prima.in vltimo.versic. post verbum immobilibus pone admittatur.
Ad num.17.col.2.in medio ibi minime.dic maxime.et post verbum pertractanda.pone non cum illis. ¶In fine ibi.27.ampliat.dic.38.
Ad num.23.colum.2.prope medium.post.verb.etiam φ.pone.si.
Ad num.34.colum.2.ibi renunciatus.dic renuncians.
Ad num.40.in princ ibi scientia.dic nescientia.
Ad num.53.ibi posuram.dic posueram.
Ad num.54.post omnia verba.pone . . . .
Ad nume.61.columna.2.in princ. post. verba.quam habebat. pone non admittatur.
Ad num. 63.in princ.ibi secundum.dic. sesundum. ¶In medio ibi motibus.dic melius.
Ad num.64.colum.2.post medium.ibi dicat in.dic.dicam.
Ad num.47.ante medium.ibi suspensuram dic. suspensurum, ¶Et ibi officitur. dic officiatur.
Ad 79.in 3.versic.ibi vno.dic.vero.prope medium.ibi indiciumq;.dic iudiciūq;
Ad num.81.2.versic.ibi ente.dic ante.
Ad num.88,in medio.ibi.impeditione dic impeditiue.
Ad num.93.ante med.ibi retinenda.dic retinende.
Ad num.98.colum.3.post med.& post verba.hereditatis de.pone.quæ
Ad num.127.ibi actionem.dic actiones.

Ad num. 128. 2. colum. prope. finem, ibi fomam. dic formam.
Ad num. 131. ibi termininis. dic terminis.
Ad num. 143. col. 2. prope. finem, ibi causa. dic cum, et in vltimis verbis. ibi casu dic casu, & colum. 3. in primo versic. post. verbum q. pone. si.
Ad num. 146. colum. prima in fine. ibi electio dic electione.
Ad num. 147. in princ. post verbum incompassibilitas. ponas. In.

REGISTRVM.

abcde, ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ, ABC.

Omnes sunt Quaterni praeter C, qui sunt Duerni.

Romae apud Antonium Bladum Impressorem Cameralem.
Anno Domini M.D.LXII. Die 15. Ianuar.

